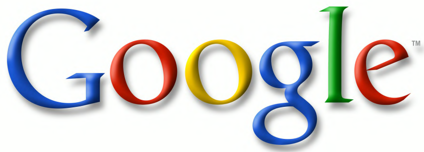

NAMNLÖS

OCH

VALENTIN.

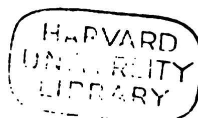
EN MEDELTIDS-ROMAN.

Efter Gamla Handskrifter

UTGIFVEN AF

GUSTAF EDWARD KLEMMING.

STOCKHOLM.
P. A. Norstedt et Söner, 1846.

HARVARD
UNIVERSITY
LIBRARY

LITTERATUR-ÖFVERSIGT.

Den medeltidsroman, som nu för första gången utgifves på Svenskt språk, räknas till sagokretsen om CARL DEN STORE, emedan den omnämner hans fader PIPIN och dess bedrifter; likväl utförligare i den vidlyftiga prosaiska bearbetningen, än hvad läsaren finner vara händelsen här i denna kortare. Man äger näml. af densamma tvänne betydligt olika redaktioner, af hvilka den ena, på prosa, bär namnet *Valentin och Orson* (björnen), den andra, på vers, ehuru på Svenskt tungomål omklädd i prosa-drägt, kallas *Namnlös och Valentin.* De utländska författare, hvilka omnämna denna roman, gifva den en ganska ung ålder, i det de antaga den vara ursprungligen sammanskrifven på Fransysk prosa under CARL VIII (1483—1498), efter andra Carlsromaner, såsom: *Enfances de Charlemaigne, Octavianus, Cleomades,* m. fl. Men emedan öfversättningar af *Namnlös och Valentin* på Tyska, Nederländska och Svenska finnas bevarade i handskrifter från en äldre tid än CARL VIII:s, måste denna mening förfalla. Utgifvaren anser troligt, att den rimmade, vida kortare och enklare *Namnlös och Valentin*, ligger till grund för den mera romantiserade *Valentin och Orson*, hvilken då kan anses hafva uppkommit först under CARL VIII, samt att, enär Franskt ursprung väl ej kan frånkännas det hela, *Namnlös och Valentin* funnits äfven på Fransyska, ehuru den sedermera förkommit liksom flera andra dikter.

Romanens egentliga ålder kan således ej bestämmas, emedan sjelfva det Franska originalet, om ett sådant får antagas, är förloradt, och af de Hög-Tyska och Nederländska öfversättningarne finnas blott fragmenter, ehuru

dessa redan af hög ålder, samt då man utomlands, i följd af den ofvannämda åsigten att *Valentin och Orson* vore hufvudredaktionen, häråt ägnat alldeles för liten uppmärksamhet. Utgifvaren kan således ej åstadkomma mera, än att redigt sammanställa alla de spridda uppgifter han kunnat hopsamla.

A. Franska litteraturen äger qvar endast *Valentin och Orson*. Den har erhållit ett stort antal upplagor, af hvilka följande äro de förnämsta.

Valentin et Orson. Första och högst sällsynta upplagan, tryckt i Lyon 1489, fol., 136 blad, med trädsnitt. Slutar sålunda: *Cy finist lystoire des deux vaillans cheualiers Valentin et Orson filz de lempereur de grece Imprime a lyon le penultime iour du mois de may par Jaques maillet Lan mil quatre cens quatre vingtz et neuf* — Det enda kända exemplaret finnes i kgl. bibliotheket i Paris.

Lhistoire des deux nobles et vaillans cheualiers Valentin et Orson, filz de lempereur de Grece, et nepueux du tresvaillant et redoubte roy Pepin, iadis roy de France. — Lyon, par Jasques Arnollet le xxiiii iour dauril lan mil cccc. iiii. xx et xv [1495], folio.

Lhystoire des deux nobles ⁊ vaillans cheualiers Valentin et Orson enfans de lempereur de Grece et nepueux au tres chrestiẽ roy de frãce Pepin. Cõtenant lxxiiij chapitres lesquelz parlent de plusieurs et diuerses matieres, lesq̃lles vous pourres veoir. — Lyon, Olivier Arnoullet, 7 may 1526, liten folio, 90 blad, med trädsnitt.

SEnsuit lhystoire des deux nobles et vaillants cheualiers Valentin et Orson, enfãs de lempereur de Grece, et nepueux du treschrestien Roy de France Pepin, Contenant lxxiiii chapitres: Lesquelz parlent de plusieurs et diuerses matieres: Comme vous pourrez veoir cy apres. — Paris, Jean Bonfons, utan tryckår (före 1550), 4:o, 134 blad, med trädsnitt.

Lhistoire des deux nobles et vaillans cheualiers Ualentin ꝛ Orson, Enfans de Lempereur de Grece, ꝛ neueux du tres chrestien Roy de France Pepin, contenant septante quatre chapistres lesquelz parlent de plusieurs ꝛ diuerses matieres comme vous pourrez veoir cy apres. xxxiiii. F. a Paris, Par Nicolas Bonfons, demeurant en la rue neuue nostre Dame a lenseigne sainct Nicolas. Slutar sålunda: *Cy finist lhystoire des deux preux ꝛ vaillans cheualiers Valentin ꝛ Orson .... Nouuellement imprime a Paris pour Nicolas Bonfons,* utan tryckår (omkring 1550), liten 4:o, 136 blad, med några trädsnitt.

L'histoire des deux cheualiers Valentin et Orson. Lyon, Benoist Rigaud, 1590, 8:o. — Lyon 1591, 8:o. — Lyon 1605, 8:o. — Troyes 1614, 4:o.

L'histoire des deux nobles et vaillans chevaliers Valentin et Orson, enfans de l'empereur de Grece, et nepveus de Pépin, Roy de France, contenant les gestes et proesses d'iceux contre les Sarrazins. — Rouens utan tryckår (omkring 1620), 4:o, med trädsnitt. — Troyes 1723, 4:o. — Den nyaste upplagan är tryckt i Montbeillard 1820, 4:o.

B. Den Nederländska litteraturen har båda redaktionerna.

1. *Namnlös och Valentin* finnes qvar blott i tvänne fragmenter af 2 pergamentsbandskrifter från sednare hälften af 1300-talet. Bägge fragmenterna, hvardera bestående af 1 blad, äro i HOFFMANNS VON FALLERSLEBEN ägo; han har meddelat 92 verser af det ena bladet i *Altdeutsche Blätter,* I, Leipzig 1836, ss. 204—206. De motsvaras ungefär af verserna 2531—2568 i den Plattyska *Namnlös och Valentin,* hvilken här medföljer såsom bihang. Det 2:dra bladet innehåller berättelsen, huru konung *Saluber* finner sin dotter *Glyca* mördad bredvid den sofvande *Phyla* (ungefär verserna 1517—1536 i Plattyskan). Häraf ses, att den Nederländska *Namnlös och Valentin* är betydligt längre än den Plattyska, samt äfven något olik densamma.

2. *Valentin och Orson,* öfversatt från Franskan; deraf känner man följande upplagor, men de äro utan tvifvel ännu flera.

Een Schoone Historie Van de twee Gebroeders, ende vroome Ridders Valentyn en Oursson Den Wilden Man; Zonen van Alexander Keyser van Constantinopelen, ende Neven van Pipinus Koning van Vrankryk. Van niews overzien, ende op veele plaetsen verbetert. T'Antwerpen, By Petrus Josephus Rymers, op de groote Merkt in de Pauw. Utan tryckår, 4:o, 77 sidor. Tillåtelsen till tryckning är daterad 1624.

Een schoone historie van de twee gebroeders en vrome ridders Valentyn en Ourson den wilden man, zoonen van Alexander keyzer van Konstantinopolen en neven van Pipinus koning van Vrankryk. Nieuwen druk, van nieuws overzien en op

veéle plaetsen verbeterd, vercierd met plaeten. — Antwerpen utan tryckår, 8:o.

Historie van Valentyn en Ourson; ende Coninck Pepyn van Franckryck; uit de Frans. in Nederl. Spraecke overgeset. — Rotterdam 1640, Amsterdam 1698, 4:o.

Een schoone en wonderlijke Historie van Valentijn en Ourson, de twee Edele vroome Ridders, Zoonen van den Mogenden Keizer van Grieken, en Neven van den Edelen Koning Pepijn, toen ter tijd Koning van Vrankrijk. Uit het Fransch in't Nederduits overgezet. Van niews overzien en verbeterd met eenige schoone Figuren. — Deventer 1791, Amsterdam utan tryckår.

C. På **Högtyska** finnas bägge redaktionerna, hvardera med sina nya bearbetningar.

1. Af *Namnlös och Valentin* äger man qvar blott ett fragment af 52 verser, skrifna på ett pergamentsblad, hvilket Nyerup fann på kgl. bibliotheket i Köpenhamn, ibland Grams manuskripter. Han lät trycka det i *Deutsches Museum* 1784, II, ss. 91—93, utan att veta till hvilken dikt det hörde; men år 1792 gaf han i *Bragur*, II, ss. 441, 442, underrättelse derom att det var en fri öfversättning eller omarbetning af den franska romanen *Valentin et Orson.* Utg. har ej varit i tillfälle att se *Deutsches Museum* och kan således icke döma om den Högtyska öfversättningens slägtskap med den Plattyska och Svenska; men det anf. st. af *Bragur* visar dock att personernas namn äro desamma, hvilket icke är händelsen i *Valentin och Orson.*

2. En *Namnlös och Valentin* på prosa, upptagande 51 sidor af en pappers handskrift i folio af år 1465, omnämnes i *Grundriss zur Geschichte der Deutschen Poesie*, Berlin 1812, s. 163, såsom tillhörande RHEDIGERska bibliotheket i Breslau.

Af *Valentin och Orson* finnas 2 olika öfversättningar från Fransyskan.

3. Den äldre är tryckt tillsammans med en annan roman under titel: *In disem buch werden begriffen vnd gefunden zwo Historien. Die erst Hystori von zweyen treuwen gesellen, Olwier u. Arto. Die ander Hystori sagt von zweyen brüdern Valentino u. Orso. Gezogen vss Frantzös. zungen in Dütsch durch W. Ziely.* — Basel, Adam Petri von Langendorf, 1521, folio, 6+182 blad, med trädsnitt. Å blad. LVII b börjar *Valentin och Orson* sålunda: Die Ander History von Valentino vnd Orso. Hie fahet an das bůch der edlen fürsten Valentini vnd Orsi, die liplich brůder sind gesyn, vnd was ir můter eines künigs dochter in Franckrick mit Namen Peppin, Vnd ick Wilhelm ziely von Bern in ôchtland, vnd zů der zyt miner gnedigen herren diener im kouffhuss, hab mit der hilff gottes vnd siner lieben můter, ouch zů lob vnd ere des lieben heiligen sant Valentini und sines brůders Orsi vnderstanden dises bůch das ich funden han in frantzôsischer sprach vnd welscher zungen zů tütsch bringen, wie wol ich der kunst vnd der sprach nit eigentlichen vnderricht bin, Darumb so bitte ich alle die so disses bůch lesen werden ôb sy etwas funden darinn das nit gantz formklich

stûnd, das sy mich wellend für entschuldiget han vnd es miner vnwissenhet zû legen.

4. Den yngre öfversättningen har, utom förmodligen flera, följande upplagor.

Von Valentino vnd Orso. Welche Keyser Alexanders von Constantinopel Söhne, doch durch falsche verretherey eins Ertzbischoffs am Hof, die Keiserin, ehe sie jrer Geburt entledigt, vertrieben ward etc. *Jetzt auffs newe gebessert, Corrigirt vnd gemehret.* — Frankfurt am Main, P. Schmid, 1572, 8:o, med trädsnitt. — Frankfurt 1592, 8:o.

Historia von Valentino vnd Urso zweyen Gebrüdern, auss dem Frantzösischen verteutscht. — Basel 1604, 8:o. — Frankfurt, Kilian Han, utan år, 8:o. — Leipzig 1607, 8:o.

5. En dramatisk bearbetning af Jacob Ayrer finnes i dess *Opus Theatricum oder 30 Comödien und Tragödien.* Nürnberg 1618, folio, blad. 261—323.

D. På Plattyska finnes blott *Namnlös och Valentin,* förmodligen öfverflyttad till denna dialekt från Högtyskan. Den är vårdslöst tryckt af Staphorst i *Hamburgische Kirchen-Geschichte,* I: 4, Hamburg 1731, 4:o, ss. 231—263, efter en handskrift kallad *Hartebok der Flanderfahrer,* samt i detta häfte af *Fornskrift-Sällskapets Samlingar,* efter en handskrift på kgl. bibliotheket i Stockholm. Verserna 2531—2617 äro upptagne af Hoffmann i *Altdeutsche Blätter,* I, ss. 208—210, till jemförelse med det Nederländska fragmentet. Han hade tillgång till sjelfva handskriften, och rättar på flera ställen Staphorsts dåliga text. Om handskrifterna se här längre fram.

E. På Svenska äga vi endast *Namnlös och Valentin.* Den är på prosa, utan tvifvel öfversatt från Plattyskan, och nu för första gången aftryckt efter trenne handskrifter, hvilka här nedanföre skola närmare omnämnas.

F. På Engelska anträffas åter blott *Valentin och Orson.*

1. Öfversättaren var HENRY WATSON, hvilkens öfversättning af BRANDTS *Narrenschiff* trycktes hos WYNKYN DE WORDE i London 1509. Det är derföre sannolikt, att äfven af *Valentin och Orson* en upplaga utgafs vid samma tid, ehuru blott följande nu äro kända.

The history of the two valyaunte brethren Valentyne and Orson, sonnes unto the Emperor of Greece, the wich historye, i, Henrye Watson . . . . have translated out of Franche into our maternall tongue of Englyshe. — Impryñted at London, in Fletestrete, at the sygne of the Rose Garland by me Wyllyam Copland, for John Walley — utan tryckår (omkring 1560—70), 4:o, med trädsnitt. En annan upplaga i 4:o trycktes äfven vid samma tid hos COPLAND, *London, over agaynst S. Margaretes Churche in Lothbery.*

TH. PURFOOT erhöll 1586 tillåtelse att trycka "the old book of Valentine and Orson." Det är icke bekant om denna upplaga utkommit.

Valentine and Orson, the two sonnes of the Emperor of Greece. London 1637, 1649, 1677, 1688, 1694, 4:o, 1751, 12:o, och utan tvifvel flera gångor.

2. En sammandragen *Valentine and Orson* upptager ss. 89—117 af *Tales for Children*. Paris, Baudry, 1837, 12:o (vol. 31 af *Juvenile Library*). En annan på 40 sidor, något afvikande från denna, har n:o VII uti *The Book of Nursery Tales. A Keepsake for the Young. Third Series. London: James Burns mdcccxlv*. 8:o, med ypperliga trädsnitt. Tvifvelsutan äro dessa tryckta mångfaldiga gångor.
3. En dramatiserad *Valentine and Orson* uppföres ännu under fastlagen. Den är icke tryckt.

G. På Italienska har man: *Historia de i due nobilissimi et valorosi fratelli Valentino et Orsone, figliuoli del magno imperatore di Constantinopoli et nepoti del Re Pipino . . . tradotta di lingua francese in italiana.* — Venedig 1557, 8:o, 425 sidor. — Venedig 1558, 1611, 1612 (?) och utan tryckår, 8:o.

H. På Spanska har LOPE FELIX DE VEGA CARPIO dramatiserat *Valentin och Orson;* troligtvis har den Fransyska varit hans förebild. Den finnes i första delen af hans *Comedias,* tryckt i Valladolid 1604, i Zaragossa 1604, Madrid 1604, Valencia 1609, Valladolid 1609, 4:o, och eftertryckt i Antverpen 1607, Brüssel 1611, 8:o.

I. Till Isländskan öfverflyttades *Valentin och Orson* i midten af 1600-talet, från den Nederländska öfversättningen. Den är icke tryckt. På kgl. biblioteket i Stockholm finnes deraf, under signatur N:o 29 Islandica, en pappers handskrift från sednare hälften af 1600-talet. Den består af 74 capitel, på 73 blad i folio. Titeln lyder:

Eyn Føgur Og Fridanleg Historia Af þeim Tueymur Edalbornum Riddarum FALENTIN Og OURSSOM, Sonum þess Stormegtua Keisara Alexandri J Gricklande, Huorier ed voru Systursyner þess Häborna Kongs Peppins J Fracklande Sä ed var Karlamagnusar Fader: Fyrstt Samsett J Fronsku Tale: Sydann aa Hollendsku: En nu Osmidlega Baglad aa Jslendsku Aff IONE IOHANNSSYNE: M:

För att göra åskådligt huru dikten troligen vandrat från språk till språk, från bearbetning till bearbetning, bifogas härhos en Stamtafla deröfver.

NAMNLÖS OCH VALENTIN
på Franska?

- *Namelos und Valentin* på Högtyska. Ett fragment af 52 verser, skrifna på pergament, tryckt i *Deutsches Museum* 1784, II, ss. 91—93.
  - *Namelos vnde Valentin* på Plattyska. Tryckt af STAPHORST 1731 och i *Fornskrift-Sällskapets Samlingar*, 3:dje delen, 1846, efter handskrifter från 1400-talet.
    - *Nampnlos och Valentin* på Svenska. Tryckt i *Fornskrift-Sällskapets Samlingar*, 3:dje delen, 1846, efter handskrifter från 1400-talet.
  - Prosaisk bearbetning på Högtyska i en handskrift af år 1465. Otryckt.
- *Nameloos ende Valentijn* på Nederländska. Ett fragment af 92 verser, på ett pergamentsblad från 1300-talet, tryckt i *Altdeutsche Blätter*, I, 1836, ss. 204—206.
- *Valentin et Orson* på Franska. Tryckt 1489, 1495, 1526, omkr. 1550, omkr. 1550, 1590, 1591, 1605, 1614, omkr. 1620, ... 1723 . . . . 1820.
  - Öfversättning på Tyska af W. ZIELY. Tryckt 1521.
  - Ny öfversättning på Tyska. Tryckt 1572, 1592, 1604, s. a., 1607.
    - Dramatisk bearbetning af JAC. AYRER, tryckt 1618.
  - Öfversättning på Engelska af H. WATSON, tryckt 150-?, omkr. 1560-70, omkr. 1560-70, ... 1637, 1649, 1677, 1688 . . . . 1751 . . . .
    - Dramatiserad bearbetning, som ännu uppföres.
    - Förkortad berättelse för barn, tryckt . . 1840 . . . . 1845 . . . .
  - Öfversättning på Italienska, tryckt 1557, 1558, 1611, 1612?, s. a.
  - Dramatisk bearbetning på Spanska af LOPE DE VEGA, tryckt 1604, 1604, 1604, 1607, 1609, 1609, 1611.
  - Öfversättning på Nederländska, tryckt s. a., s. a., 1640, 1698, ... 1791, s. a.
    - Öfversättning på Isländska af J. JONASSON; från midten af 1600-talet. Otryckt.

Efter denna korta litteratur-öfversigt, torde några ord böra nämnas om denna upplaga af romanen på Svenska och Plattyska. Den Svenska öfversättningen finnes i 3 handskrifter på kgl. bibliotheket i Stockholm; nämligen *Codex Verelianus*, D. 3 och K. 45. De 2 första äro beskrifna i *Fornskrift-Sällskapets Samlingar*, I: 1, ss. xxvii—xxix, den 3:dje i samma *Samlingar*, I: 2, s. xlix. Utgifvaren vill endast tillägga ytterligare uppgifter om ägarne till *Codex Verelianus*, hvarigenom längden ifrån Verelius intill vår tid törhända blir fullständig. Den återfinnes under n:o 1 bland manuskripter, på förteckningen öfver O. Rudbeck den yngres böcker, hvilka såldes i Upsala år 1741. Han torde hafva ärft den efter sin far, hvilken då förmodligen blifvit ägare deraf efter Verelius; detta är likväl osäkert. Slutligen har utgifvaren bland hr J. Westins samlingar träffat den upptagen på en skrifven förteckning öfver "Manuscripta Warmholtzio-Gjörweltiana", erbjudna åt O. Andersson Knös af C. C. Gjörwell. Handskriften köptes således förmodligen på Rudbecks auktion af C. G. Warmholtz, och troligen är det densamma han åsyftar i sitt *Bibliotheca Historica Sveo-Gothica*, V, s. 26. Med hans Svenska samlingar kom handskriften till Gjörwell, och då denne efterhand skingrade dem, blef Knös dess ägare. *Codex Verelianus* har således från medlet af 1600-talet tillhört följande personer: O. Verelius, O. Rudbeck d. ä. (?), O. Rudbeck d. y., C. G. Warmholtz, C. C. Gjörwell, O. Andersson Knös, Pehr Tham och J. F. v. Schinkel, efter hvilken den slutligen inköptes för kgl. bibliothekets räkning.

Codex Verelianus är lagd till grund för den nu utgifna texten. Ur D. 3 och K. 45 äro olika läsarter anförda; den förra är betecknad med B, den sednare med

C. Samma grundsatser, som följdes vid utgifvandet af *Flores ock Blanzeflor*, äro äfven nu iakttagna. — Den för hvarje sida nya radnumereringen är tillsatt, för att derefter kunna anteckna läsarterna.

Att den Svenske öfversättaren haft ett rimmadt original för sig, finner man af de verser, hvilka han på flera ställen inblandat midt i prosan. Stundom hafva dessa vers-försök icke fullt lyckats; men de åstadkomma likväl ett rythmiskt välljud, hvilket är temligen sällsynt i de Svenska medeltidsskrifterna. Att detta rimmade original icke varit något annat än den Plattyska *Namelos und Valentin*, skönjes af den så mycket som möjligt trogna öfversättningen, samt af de här och der förekommande germanismer. Emedan det alltid bör vara af vigt, att kunna följa det ena språkets inverkande på det andra, har man ansett lämpligt att läta den Plattyska dikten här medfölja såsom bihang, i synnerhet som den är den enda af de rimmade bearbetningarna hvilken ännu finnes fullständig i behåll, då den förut blifvit tryckt blott en gång, för mer än 100 år sedan, uti ett numera sällsynt arbete, och utan noggranhet, samt slutligen emedan kgl. bibliotheket deraf äger en god handskrift, hvilken bordt allmängöras.

Denna handskrift är densamma efter hvilken G. W. Dasent utgifvit *Theophelus*, upptagande ss. 33—65 i dess *Theophilus in Icelandic and other tongues*, Stockholm 1845, och *De Deif van Brugghe* i Haupts *Zeitschrift für Deutsches Alterthum*, V, Leipzig 1845, ss. 385—404. Den beskrifves utförligt i *Theophilus* ss. XXI—XXX och kortare i *Zeitschrift* ss. 404—406. Utgifvaren vill dervid endast anmärka, att formatet, hvilket på förra stället uppgifves vara liten folio, på det andra liten 4:o, egent-

ligen är 4:o. — Emedan några blad, innehållande verserna 1—58, 629—845, 1591—1663, fattas i handskriften, och STAPHORSTS text ingalunda är tillfredsställande, blef det nödvändigt att söka ersätta det felande efter den af STAPHORST begagnade handskriften, *Hartebok der Flanderfahrer*, såsom den enda kända utom Stockholms handskriften. Som den borde finnas i Hamburg, afskref utgifvaren ur STAPHORST de verser, hvilka motsvara de felande i Stockholms handskriften, hvarpå denna afskrift af hr riksantiquarien HILDEBRAND benäget afsändes till dr. LAPPENBERG, med begäran att erhålla den tillbaka, jemförd och rättad efter sjelfva handskriften, så vida den var tillgänglig. Följande stycken af dr. LAPPENBERGS svar torde bäst skildra uppdragets utgång, samt lemna tillräcklig beskrifning på handskriften.

. . . . "Nach vieler Umwegen fand ich es [das Hartebok] in den Laden der Flanderfahrer Gesellschaft, welche noch in den Händen einiger Nachfolger derselben sich befindet und so verdanken wir ihrer Nachforschung . . . die Wideraufiindung einer für die Niedersächsische Sprache und Literatur nicht unwichtigen Handschrift. Aber mehr Mühe als die Wiederauffindung machte es die Erlaubniss der Inhaber zu erhalten die Handschrift zu benutzen, welche in den früher vernachlässigten und ihnen ganz unbekannten Buche irgend einen Talisman zu besitzen glaubten" . . . .

"Das Hartebok ist, von STAPHORST, I: 4, 6, nicht erwähnt, auf Papier geschrieben, aus der Mitte des fünfzehnten Jahrhunderts. Die Schrift ist sehr einfach, ohne alle Bilder und Miniaturen, selbst ohne rothe Buchstaben oder Striche" . . . . (Den innehåller följande dikter: 1) *Van der bort christi*, 1017 verser, 2) *Van deme holte des*

heiligen krützes, 768 verser, 3) *Van eynem eddelen krutgarden*, 218 verser, 4) *Dith is de kransskals*, 314 verser, 5) *Vnser leuen frouwen rosenkrantz*, 105 verser, 6) *Van namelosz vnd valentyn*, 7) *Van dren konyngen*, 295 verser. Med undantag af n:o 4, efter en annan handskrift, under namnet *Der Baumgarten* utgifven af BRUNS i *Gedichte in Altplattdeutscher Sprache*, ss. 100—120, och 6 äro alla dessa dikter tryckta blott af STAPHORST i dess *Hamburgische Kirchen-Geschichte*, I: 4, ss. 175—267).

Med detta bref följde den ofvannämnda afskriften, af dr. LAPPENBERG egenhändigt rättad på mångfaldiga ställen, hvilket lätt kan finnas genom jemförande af STAPHORSTS text med den som här lemnas. Genom dr. LAPPENBERGS godhet, hvarför utgifvaren anhåller att härmed få betyga sin vördnadsfulla tacksamhet, kan således nu gifvas en trogen och fullständig *Namelos und Valentin*, hvilket sednare icke kunnat åstadkommas genom någondera handskriften ensam, emedan Stockholms handskriften är defekt och den Hamburgska har flera luckor.

Vid aftryckandet af handskriften har utgifvaren gått till väga med samma noggranhet, som blifvit använd vid den Svenska texten. Sålunda äro de ord och stafvelser, hvilka i handskriften blifvit sammanskrifna, oaktadt de icke böra tillsammans, eller åtskiljda, fastän de bilda ett ord, på samma sätt här aftryckta. Stundom har det mött svårigheter, att anskaffa typer motsvarande handskrifternas karakterer. Den enda, föga betydande afvikelse man tillåtit sig, är den att långt s (ſ) är återgifvet med kort (s). De med kursiv skrift tryckta bokstäfver bemärka, såsom vanligt, upplösta förkortningar. Versnumereringen finnes icke i handskriften; den i bredden satta sidnummern hänvisar till Stockholms handskriften.

Det i verserna 530, 1650, 1735, 2295 och 2596 förekommande uttrycket: *Alzo yk ut deme walsche las*, bevisar ingalunda, emot hvad utgifvaren antagit uti sin litteratur-öfversigt, att den Plattyska dikten är öfversatt från Fransyskan. Samma ord hafva förmodligen stått i den Högtyska öfversättningen, samt, enligt bruket, endast blifvit öfverflyttade.

NAMPNLOS

OCH

PALANTIN.

Her effter boriæs eth høffuist æuintyr aff nampulos Sid. 349. och falantin, aff all theres mandom, som the bedriffuo j theres daga; och ær lusteligit at høræ hwo ther wil giffuæ liudh och akt pa, at fordriffuæ tiiden til thæs en høgre glædi komber.

Thz war en ærligh konung j frankarike; han het pipping. han haffde enæ ærligæ jomfrv til dotter; hon heth clarina, och hennes fader syster hon het jomfrv 350. phila. J then timæn ath hon war xx ara gamull, tha war en konung j vngernæ och han het crissosmos; han haffde kerlek til henne och aktade henne haffua sik til husfrv; och skreff ther om breff och sende mz ærlig budh til hennis broder konung pipping j frankarike. och the lotho honom forsta konung crissosmos wiliæ/the buden warto wæl vnfangen och ærligæ forstanden; j xiiij daga the nær honom waræ. Siden beddes the swar och wildæ gernæ hem til landa fara. Tha skreff konung pipping konung crissosmos wenligen breff til, och bødh honom til at han wilde mz honom haffua wenskap och kerlek; och tha han wildhe sielffuer komma til honom, tha wilde han giffua honom sinæ syster til husfrv. Swa ridhæ the buden fran honom til vngernæ igen och ware gladhæ at the haffde fangit god swar.

Tha konung crissosmos haffde læsit sin breff och hørt theres ordh och swar, tha gladdes han mykel och allæ hans godæ mæn the thz spordo, for vtan

hans moder; henne war thz alstinges a mot. Boken sigher her effter hurw oærligæ hon sik ther j beuistæ. konung crissosmos bødh ower alt sith rike hertuge, greffuæ, biscopa, prelata, riddare och swenæ at the skulde sik ærligæ til redhæ mz klædæ, clenodum och annan køstelig ting som the behøffde, och komma til honom thz snarastæ the kundæ / nokot ther effter kommo the och allæ, rikeligæ oc wæl til reddæ, och wildæ gernæ halda theres herra budh. konungen han vnfik them ærligæ och wæl, och loth them tha forsta konung pippingx breff swa ludandes, at han wilde giffuæ honom sinæ syster phila; och sagde them at han wildhe til honom fara in j frankarike thz ærligæstæ ther han kunde affstadh komma. thz 331. war them allom liufft och wilde honom ærligæ och gernæ følgiæ, For wtan en biscop; han het frankart. han sagde: "herra thz skulden j lata idher forsma at ridhæ effter henne; hon mate wæl haffuæ warit idher nadh ærligæ och werdeligæ hem førdh aff sinom fader". thz sagde han for thy at han war j radh mz konungxsens moder, och thz war them badhum j moth at han wilde haffua konungens syster aff frankarike. Tha forstod konung crissosmos sinæ moders wilia och biscopens onda akt, och swarade tha wredeligæ: "hwilken mik ey wil følgiæ han gøre som honom thækkes; ey wil iach ther fore mina rese ower giffuæ. Æn hielper mik gudh j mina wæl makt igen, iach wil thz ey glømæ". tha fruktade biscop frankart for konungens wrede, och swarade honom ødmiuklicæ j falskæ meningæ: "herra thz iach sagde thz war mit snak. idher modher hon følger ider gernæ; thæs ær iak och werdskylduger och gernæ gøre wil".

Ther effter redh *konung* c*ri*ssosmos ærligæ affstadh mz ij^M^ hed*er*ligæ mæn. Ther eff*ter* innan xxij dagha ko*m* ha*n* in j fra*n*karike. tha *konung* pippi*ng* the tiide*nde* fik at *konung* c*ri*ssosmos war komi*n*, tha for ha*n* a mot ho*no*m och vnfik honom och alt ha*n*s folk mz storæ æræ. xiiij dagha ther eff*ter*, tha bodh pippi*ng* *konung* ow*er* alt sit rike ha*n*s ridd*er*skap och goda mæn thit at ko*m*ma til thz w*er*dskap, so*m* war *konung* c*ri*ssosmos brøllop mz pippi[*n*]gx syster philæ. Siden bleff *konung* c*ri*ssosmos ther eth ar mz sinæ brudh phila. inna*n* then tiid tha wart ho*n* mz barn; tha bad *konung* c*ri*ssosmos sinæ mæstar*e* at the skulde see j hi*m*mel tekn hwat aff he*n*nes f*r*ycth skulde warda. the giordo swa och sagde for ho*no*m: "h*er*ra, ho*n* ær mz ij swe*n* barn; och aff them skal warda mykyt vad*er* sport och the skulo bedriffua myken ma*n*het j 332. thera dagha". Tha *konung* c*ri*ssosmos mod*er* och biscop fra*n*kart th*ett*a forstodho, tha haffde the ther aff stora sorgh och waro til radz ther om badhæ nath och dagh huru the mate widher ko*m*ma at fordærffuæ then f*r*ykt*en*. Tha sagde biscop frankart: "f*r*ya, then tiidh barni*n* skulo fødhæs, tha stæden engen ther til at waræ inne nær he*n*ne, wta*n* j och en idher *tro* mø. tha barne*n* æræ fødh, tha laten the*n* sa*m*ma monæ taka them he*m*melikæ och senkiæ them nidher j the*nne* elffuenæ, *som* her for slothet flyt*er*. swa ward*er* os war harm hempdher ow*er* drøtni*ng* phila, och he*n*ne bedrøffuilsse økiæs ee thæs m*er*". nokot ther eff*ter* skulde ho*n* sinæ mødhæ thola och haffde myken bedrøffuilsse aff sinæ enlighet, at engen aff he*n*nes godha q*ui*nnor mate waræ nær he*n*ne, so*m* forsk*ri*ffuit star. Swa brat so*m* barnen waro fødh, tha gik c*ri*s-

sosmos moder til sinæ mø philomin och bødh henne widh hardæ hempd, at hon skulde taka the barnin hemmelikæ och fordærffuæ them, som før ær sakt. Philomin hon torde ey annat æn haldæ sinæ frvs budh och thenkte swa mz sik: thz ware mik en stor blygd at fordærffuæ thenne ædlæ frwkt swa swikligæ; thok ær thz minnæ frws rad och wiliæ. j tolka mato haffde hon stor bedrøffuilsse, och tok barnin och bar them bort / thz enæ swepte hon och lagde thz j eth skriin, och bewarade thz swa at thz haffde anda rum, och sætte thz swa hemmelikæ nidh j elffuenæ och lot flytæ wt mz strømin. thz andræ bar hon til skogx och lagde thz hemmeligæ j en buskæ. litet ther j fra haffde en ylffuæ sith boo; hon kom tiidh som barnet
353. la och tok thz och bar j boet och lagde thz j bland sinæ vngæ och fødde thz som en annan vngæ. Siden gik philomin sorgendis hem aff sinæ betungnæ gerningæ. swa brat som hennes frva wart henne war, tha sagde hon: "haffuer thu haldit mit budh?" hon sagde: "ia frv, idher wiliæ hawer iach fulkompnat." Siden gik crissosmos modher och philomin fra henne, och phila bleff ensammin liggændis igen j storæ bedrøffuilsse och krankhet, enkte witandis aff sin barn hwart the waræ komin.

Arlla om morgonen ther effter, tha gik konung crissosmos til sinæ drotning philæ och wilde see huru hon mate, eller huru thz ware til gangit om hennes barn; thy hans moder haffde henne illa besakt for honom. tha han kom in till henne och sa henne j storæ widermodhæ, tha sagde han: "hwi ligger thu swa all enæ, eller hwar æræ thin barn?" konung crissosmos moder swarade honom: "hon wilde engen hawa nær sik tha hon skulde fødhæ. iach tror wæl

at hon ær aff leone slæktæ. Jak wil wediæ om thusande mark ath hon hawer mørt sinæ frvcth; min kære son thz mogen j for sannæ tro/" tha wart konung crissosmos illæ til modhæ, och hans moder gladdes ther myket aff/tha swarade phila mz kranka røst: "gud han hielpæ mik swa aff allæ mina nødh som iach ey wet hwart the æræ kompnæ". Tha bethenkte crissosmos sik och gik fra henne och til konung pipping, och kerde pa hans syster phila at hon haffde mørt sin eygen barn. tha swarade konung pipping: "haffuer min syster giort thz mord, som thz til henne kæres, thz skal man rætteligæ ranzaka. om swa ær, tha skal ther ower rættæs mz en strengen ræt/" tha swarade biscop frankart: "ther til wardæ wi finnæ radh. hon hawer ey forgæffues sik swa en- 381. ligæ hafft j sinæ barna fødilsse, wtan ther ware swik mædher; och thy hawer man got at merkiæ at hon ær skyldug j the saken." aff swadanna ord och talan tha haffde hon stor bedrøffuilsse och gaff sith mall gudhi j waldh, som henne skulde frælssæ fra oræth.

Her later iach thzta ærendet besta och wil sighiæ sidher aff huru som falantin war fonnin. Konung Pippingx dotter clarina hon gik arllæ om en morgon for lust skuld mz en hennes smaswen at spatzere wt mz eth rinnande watn; ther wart hon war eth litet skriin flytandes wt mz landet, och vndrade ther myket pa hwat thz skulde bethydhæ. tha badh hon sin smaswen at han skulde thz beqwemligæ opp taka, som han och giorde. tha fan hon ther wti innan liggendes eth litbet barn, swept j dyrom clædom. ther aff wart hon myket gladh och bar thz sielff hem, och gik til radz mz then samma smaswenen huru hon skulde tha

hemmeligæ opp fødhæ. tha wart henne swa til radha, at hon fødde thz opp mz gete miølk, swa at thz engen man wiste / tha fik hon see eth røth kors mellan barnsens skuldro; tha kunde hon wæl merkiæ at thz war aff enæ ædlæ arth. thok wiste clarina ther enkte aff huru thz war ganget mz hennis fader syster philæ, eller thz hon j nokro nød war.

her effter wart phila førd for rætten mz stora makt och awnd. tha sagde hennes broder konung pipping: "huru wart thu nokon tiidh aff swa ondæ enæ art, at thu skulde swa fordærffuæ thin egnæ liiffs frvkt! for hwilket thu skalt lidhæ en smæligen dødh j thzta brinnande ball, som thu nw seer her for tik, 355. at all werlden skal spøriæ thina odygdeligæ gerning." Phila hon swarade: "gudh han hielpe mik wt aff mina nødh swa wisseligæ som iach ey weth huru thz ær til kommet, eller huru min barn æræ fran mik komin." Tha swarade biscop frankart: iach wet æn swa manga handa klokhet, at iach skal befinnæ sanhetena mz henne, ware hon æn entiid swa enfaldig som hon ær." tha badh han gøræ balet myket større och hetare æn thz war, at hon skulde thæs mere rædæs for sin død och giffuæ sik skyldig j then sak. tha kom biscop frankart til henne mz sinæ falskæ list och sagde: "frv iach rader idher for siælinnæ bestand skuld, at j skripten idher och kennens idher gerning, och taken gudz licame ider til hielp; for thy j seen at thz ær nw mz ider pa then ylerstæ punkt." hon swarade j redduga och mz wrede: "hwat! menen j at min siæl ær fortappat? ney then rætuisæ domaren han wet mina vrsækt; iach dømer ey mina siæl sielff til orættæ." tha ropade biscop frankart mz enæ høgæ

røst, swa at alt thz folk ther omkring stodh hørde pa: "hon haffuer nw bekentz sin eygin sak och gerning, thy mogen j gøræ hennis ræth effter henne eygin wider kennilsse." tha han haffde swa sakt, tha stodh phila opp j storæ wider mødhæ och krankhet, som hon waræ vt aff sinne komin, och grepp biscop frankart j haret och rykte han nid til iordenæ och beth honom aff hans næsæ, och sagde swa til honom; "thu ondæ och snødæ forrædare! thu west mere aff thenne falskhet och mordh, som mik ær til lakt, æn iach weth." tha kom then vnga riddaren blandamær och drogh biscopen bort fra henne, och sagde swa til honom: 350. "frankart! warin ther wis pa: warin j ey en prest som j ærin, iach wilde for thenne førstinnenæ sak skuld ga mz ider j en kamp och sla idher, ther til at j skulden oppenbaræ idhræ egnæ falskhet; for thy at ider ordh the lydæ swa, at mærkendes ær at j witin mere aff thz mordh och ogerning, æn hon wet." Tha swarade konung pipping j wrede, tha han sa hwat hans syster haffde giort j hennes wider mødhæ, at biscopen haffde mist næsænæ och war swa skempder: "jach tror nw fulleligæ alt thz mik ær aff henne ondzko sakt; thy laten domin ower henne ga, som ræt ær, hwem thz ær antigiæ liuff eller leth". ther mz redh konung pipping in j staden, wreder och illæ hughom.

tha blandamær, then ædlæ riddaren, sa thenne storæ bedrøuilsse och owerwald pa thenne ædlæ førstinna phila, tha wilde han ey fra henne ridhæ; wtan sagde swa: "iach wil besee om nokor ær her swa kon, ther henne wil brennæ til orættæ for awndh skuld."

hans fader han war en hertigh rik,
baldawin swa kallade han sik.

han sagde til sin son blandamær: "hwat makt ligger tik ther pa at biudæ tik j nokot forswar moth tith herskap, ther thu mat komma j skadha fore?" han swarade honom igen och sagde: "fader! tha iach wart til riddare giord, tha swor jach en edh, at hwar iach saghe nokòn j nødh til orættæ, antigiæ quinnæ eller man, ther skulde iach wagha mit liff for at hiælpæ them wt aff sin oræt. swa wil jach och nw gøre mina rættæ frv och førstinnæ:

hielpæ henne aff thenne nødh,
eller jach wil ther fore bliffuæ død."

Tha gingo the herranæ allæ saman j radh och mz
337. them konung crissosmos, som hennes bonde war, hwat the skuldo gøræ mz henne, efter thy at blandamær strengde sik ther swa sare wti, och ther war engen som mz honom wilde j kamp ga. tha swarade hertig baldawin: "thz ware en stor fregd ower werlden at man skulde brennæ swadanna en førstinnæ. thykte ider radeligit waræ at man lothe henne landet forsweria och min son blandamær mz henne, och faræ siden hwart gudh legger them til radha?" thz samthykte the allæ. then ædlæ riddare blandamær wæmpte sik och sætte sik pa sith godæ øрs, och sagde at han wilde henne tiænære waræ til sin død. Philæ gaffuo the en gangare, swa godh som hundrada mark, och sadell, swadanna som en frv høffdis wæl innan at ridhæ. swa forsworo the landet och foro manga obekendæ wæghæ.

Blandæmær och then ærligæ frwn the kommo then førstæ apton til eth rinnande watn, och sagho ther

eth tiæld war opp slaget pa en lusteligen wall. tha sagde blandamær: "nadige frva, ridhen tith; thz ær mit radh." the funno ther inne hengende en brinnande lamppæ, en ærlig seng kosteligæ opp redh, wiin och brødh och alt thz theres hiærtæ begærædæ. tha sagde blandamær: "frwa, thækkes idher her at hwilæs j nat, tha wil iach halda her wtan for dørnæ, at iach maghe witæ hwo her komber, før iach ider nadæ wækker." the sattes til bordh och loffuade gudh for sinæ nadh och sagde: "han ware war gæst;" ther mz giorde phila kors mz sinæ hand ower bordet och thz ther pa stodh. swa kom diæffwlen och brøth tiældet sunder, och alt thz ther war hwarff borth. hans wiliæ war at komma them til nokro onda akt; men the wa- 358. ro aff gudhi swa wæl bewaradæ, at han haffde thæs engen makt / tha sagde then vnga blandamær: "jach ær thæs fulleligæ wis at diæffwlen ma os enkte skada." then nat bliffuæ the ther.

Som morgonen tha ridhæ the thædcn och kommo pa en alstinges lusteligen wall. som the ridho och taladis widh, tha warto the war en riddare; han kom ridande och førde enæ jomfrv mz sik. hon gret sare, fore thy at riddaren, som henne førde, slo henne ømkeligæ och illæ, at henne blødde badhæ næsæ och mwn; thz giorde han, for thy at hon wilde ey gøre hans wiliæ j odygd. tha sagde then vnga blandamær: "hwi slan j then jomfrvn swa sare, eller hwat ær hennes sack? tolket ær stort owerwald och odygdeligh gerning. waræ nokon dygd j idher, j giorden ey swa." then swartæ riddare han swarade honom tha: "laten thz ware, som enkte komber widh idher. hon skal haffua thæs flere hiog, at j laten ider waræ swa

baldæ." thokteligæ swarade ho*n*om bla*n*damær: "jach wil he*n*ne frælssæ aff the*n*ne nødh, om gud giffu*er* mik th*er* lykkæ til/" then swartæ ridd*are* swarade: "thz ma wæl waræ!

haw*er* iach mit swærd j mi*n*a hend*er*,
jach ræde*s* thinæ iij ey allæ j send*er*.
thu skalt h*er* mistæ thit vnga liff
och iach behald*er* thit wænæ wiiff/"

ther mz the swærden drogho och slogho hwar a*n*nan wta*n* skøn, at skioldanæ gingo allæ j stykke

och bryniorna warto aff blodet rødh/
och hwar thera rædde*s* for sin dødh.

Jo*m*fr*v*n och phila sato til sama*n* och badhæ til gudh at bla*n*damær skulde ho*n*om wardæ ow*er*mæktig. tha slo bla*n*damær then swarta ridd*are*,
350. at ha*n* størte til jorden so*m* ha*n* war*e* dødh. Tha spra*n*g ha*n* raskeligæ opp jgen och slo blandamær tha swa fast, at ha*n* rædde*s* siælffu*er* for sin dødh; tha halp gudh bla*n*damær, at ha*n* wart ha*n*s ow*er* ma*n* och slo ho*n*om j hæll. tha sagde then stolta jo*m*fr*v*n til blandamær: "mi*n* fad*er* boor ey lankt hæden och ær en konu*n*g inna*n* arabie, och the*n*ne riddaren vnførde mik thæden mz wald och sina falska listæ, mi*n*om fad*er* owita*n*de. nw løne thz id*er* gud so*m* mik haffu*er* løst fra ho*n*om; och war*e* ey the*n*ne ærligæ fr*v*n so*m* j haffui*n*, tha wilde iach waræ idher eygen." tha swarade he*n*ne then vnge blandemær: "ædlæ jo*m*fr*v*a, wite*n* thz for sant at phila ær mi*n* nadige fr*v* och iach ær he*n*nes tiænære. hwat gudi thækkes thz sker." ther mz ridhæ the thæden.

tha sagho the en ma*n* sithiande*s* wid wægen som thz war*e* en pilag*ri*m. til ho*n*om ridho the all try.

han haffde for sik brød och wiin och ther mz enæ flasko fullæ aff dwalæ dryk, som han plægædæ at forradæ folk mz. the sagde til honom: "sælin os aff idhræ wiin och brødh." then forrædaren swarade them mz høffuisk ordh: thækkes idher at hwilæ idhræ hæstæ; jach wil gernæ skiptæ mz idher thz bæstæ ther iach haffuer." som the sato och talados widh, tha sporde then samma førrædaren, om the haffde ekke set en swartan riddare nokor stadz faræ, thæden the kommo; som han ware redder for honom. tha swarade blandamær / "han skadær aldrik engin man mer; han bleff for mina hand død." tha then forrædaren thz hørde, tha thenkte han swa mz sik: thz skal giældæ tith liff; for thy at thz war hans herra ther hon efter sporde. swa sato the och talades widh, och han sagde til them: "æten och drikken och warin gladæ", 360.
och skenkte them dwalæ dryk for win. the drukko och wistæ ther enkte aff før æn the soffuo all try swa hart, at them kunde engen wækkiæ. tha wart then forrædaren glader, och tok blandamær och lagde honom pa sin eygen hæst och førde han bunden til slotet ther han war hemme, och kerde hardeligæ sins herra død. "her haffuer iach then samma som honom dræpit haffuer; gørin honom hans ræt. ther æræ æn effter twa skønæ quinnor, och synæs waræ aff storæ herra slækt;' them wil iach hemptæ hiit, och the skulo waræ her trælæ och almenningx konur." swa wart blandamær soffuande lagder j tornet ther manga andra fanga inne lagho. tha han opp waknade wart han sare forfæræt och sagde wider sik enæ: "huru mon mik waræ wider farit? ær iach drøm stulen, eller swiker mik sømpn, eller hwart mon min wapen waræ

komin? thz ær mik eth stort vnder!" och tok sik omkring och fan ij stora boyor om sin ben, och sagde: "huru mon iach waræ hiit komin! jach haffuer ey wærk aff slag eller saar, thy ær thz ey annat æn sømpnsens dwalæ."

tha swarade en riddare ther fangen la;
han talade til honom och sagde swa:

"wisseligæ j soffuen ekke; thz ær idhe roch engin drøm. j ærin mz forrædilsse gripin och hiit kompnæ. her warda j bliffuæ j thenne nødh ee mæden j liffuæ." blandamær han wart forfæræt, och swarade honom och kerde sinæ frvs nødh, at han wiste ey hwar hon war, och sagde: "mate iach swa længe waræ nær henne; at hon komme j sith behald. iach wonde ey siden hwat mik ower ginge." j tolka mato kerde han margfaldeligæ sinæ frvs mote gang; och leed storæ drøffuilsse j thz tornet fullæ xiij aar.

mæden the blandamær j tornet lagde, tha kom en
301. leebardh gangandes thit som jomfrvn och phila the lagho, och krapsade pa them mz sinæ kløør, swa at the ther aff waknadæ; och leebarden sprang fra them. the sagho sik om allæ wegnæ; tha sagde phila: "thywer wi haffwm mist blandamær! thzta hawer warit en forrædare som her war; han hawer honom forradit. huru skulom wi honom vndkomma, at han far ey hand pa os!" the gingo tha affstadh och bort j willæ øknen, ther hwarken war bygdh eller folk. Vnder thæs tha kom then forrædarin och mente at han skulde finæ them badhæ soffuande; war herra han fygde thz myket bættre. thok lopp han til skogx effter them; tha han them ey fan tha wende han sorgeligæ igen.

Philæ och then ædlæ jo*m*frv fu*n*no om sid*er* en wægh: then ginge the swa lenge, at the finge se enæ kosteligæ borgh mz høgæ ti*nn*æ. tha sagde then ædlæ jomfrv: "then borgh ke*n*nir iach wæl! ho*n* ligg*er* j mi*n* fad*er*s land; thit wilo*m* wi ganga badhæ. wi skulo*m* th*er* ward*e* wæl vnfagnæ, och th*er* skulen j ædlæ førstin*n*æ j allæ idhræ dagha bliffuæ nær mik, och iach nær idh*er* som dott*er* nær sinæ mod*er*." tha the ko*m*mo in j sallen opp spru*n*go allæ the h*err*a th*er* waræ och vnfingo the*m* mz storæ æræ, badhæ philæ och then stolta jo*m*frv; the*m* helsadhe kon*ungen* badhen thu. jo*m*frvnæ fad*er* wart tha alstinge*s* glad och sporde sinæ dott*er* at, huru he*n*ne war wid*er* faret. ho*n* sagde sinom fad*er* allælede*s* huru thz war til gangit, och huru then swartæ riddaren grep he*n*ne ok wald førde; och huru bla*n*damær løste he*n*ne och slo ho*n*om j hæll; och giorde ho*n* sino*m* fad*er* ku*n*nogt om phila och huru them war alt ganget till. tha sagde jo*m*frvn til phila: "aw mæden j haffui*n* mist bla*n*damær then ærliga riddare, tha skule*n* j bliffuæ h*er* nær mik ee 362. mæden wi liffwm badhæ." Philæ bleff mz jo*m*frvnæ th*er* j landet wæl j xij ar. J then kon*ungx*se*n*s gard war en fatabur swen, och war en forræda*r*e aff allæ sinæ art, och het gawin; och haffde stora*n* k*er*lek til then ædlæ frvnæ phila, och lagde alt sith hiærtæ och si*nn*æ til he*n*ne. æn thok at ho*n* aktade thz enkte, thok haffde ha*n* likewæl k*er*lek til he*n*ne.

Her wil jach latha thz*ta* ærende bestaa j thz*ta* sin, och wil sighiæ idh*er* aff huru cla*r*ina ho*n* fødde thz barnet opp, som ho*n* fan flyta*n*de*s* j skrinet, so*m* før j bokenæ star. Thz barnet thz wart kallat falantin, och tok ma*n*ga dygd*er* til sik j sin vngdom / tha ha*n* war

xij ara gamall, tha war han manlig och bald; hwar han gik tha skalff jorden vnder honom, och war badhæ dandes och dygdeligen. ther for vnte clarina honom got. aff rættæn kerlek kyste hon honom for sin mwn mer æn thusande sin / tha sagde then stolta jomfrv clarina til then vnga phalantin: "min kæræ, min glædi, min hiærtæns lust!" mz thz samma trykte hon honom for sith bryst och sagde: "jach haffuer tik wtualt for allæ the mæn j werldinne æræ." Falantin han stygdes myket widh the ordh och sagde til henne i gen: "jomfrva sætæn idhert sinne annorlund! thz thykker mik radh waræ, j skulen engin man keysæ før æn han haffuer nokon mandom giorth / til alder och ara ær iak æn eth barn / och ær ey annat æn daarskap thz j leggin kerlighet til mik /" thenne orden horde hennes fatabur swen, som nær henne war tha falantin wart funnen j skrinet, och sagde hasteligæ til henne: "jomfrva, ær thæta ærligit, at j skulen kyssa thz hittæ barnet /" tha wart then vnga falantin wred och
363. sprang opp och wilde sla honom. Æn fatabur swenen vnlupp och in j konungxsens sall, och falantin han følgde honom effter, ther konungen och alt hans herskap sath och ware gladhæ. tha kom falantin och slo then samma swenen mz sinæ blota hand, at hoffwdet sprang fra kroppen wt pa golffuet, och sagde: "haffde thu tigæt, tha haffde thu wæl bliffuet helbrøgde." tha sprang konungen opp och alt hans herskap, ther the sato wid bordet och vndradhæ hwat ther war a ferdhom, och sagde: "j riddare och godæ mæn griper mik then forrædaren! huru torde han for min øgon swadant mord bedriffuæ! (ey wiste konungen

ther

ther aff, at falantin war hans systersson) och thz skal kosta hans liff; thz skal mik engin man aff bidhiæ." tha swarade honom then vnga falantin: "herra, thz giorde mik nødh, och siger iach idher thz for sant, komber mik nokor man swa nær, at han rørir mik mz sinæ hand. jach skipter mz honom hwat iak hawer." tha kommo fram iiij och wilde honom gripæ. Falantin byggyntæ sarligæ at sla mz sinæ blota næffuæ, swa lenge the iiij bliffuæ dødhæ / tha kommo fram wæl xl och gingo manligæ til honom; tha fangade the then vnga falantin, thok fingo the mang hug och stor. tha wart falantin sætter j tornet pa sin ræt. tha sagde mang en man, at han haffde sith liff høglikæ forbrutith. tha gik then stolta jomfrv clarina sørgeligæ for sin fader at sta och sagde: "kære fader och herra! gørin for gudz skuld och idhræ æræ, och laten siwnkæ idhræ wredæ, som j haffuin til then vnga herrin och høgbornæ, ee huru thenne skaden ær til komin. hans fader ær konung j portegalæ; han sende mik honom j æræ och tro, at han skulde her læræ thokt och 384.
høffuiskhet." Konungen swarade sinæ dotter dygdeligæ: "han warder at sithiæ ther nokro stund; hans liff skal thok enkte skadha."

Ther effter innan stakkut tiidh kom eth budh aff ispanien ridendhæ och gik in j konungxsens sall, ther alt hans herskap inne sat, och sagde: "herra konung och førstæ! min herra konungen aff ispanien biuder idher til och later bidhiæ, thz j wilden komma honom til hielp mz all then makt j kunnen aff stadh komma;

for thy at the hedniskæ saratzina
the gøræ the cristnæ storæ pinæ,
the føræ badhæ roff och bra*n*d
och forher*i*æ all ha*n*s land,

the bre*nn*æ badhæ k*ir*kior och klost*er* och driffuæ ther myket och stort vnd*er*, och haffua the belakt then godhæ staden sibiliæ mz stora makt, swa at ther kan engen ko*m*ma anfigiæ til eller fra." Tha sagde k*onung* pippi*n*g: "j h*er*ra och godæ mæn! j redhe*n* id*er* wæl til; wi wilo*m* vnsethiæ then ædlæ førsten aff ispa*n*iæn och forwærffuæ ther priis och æræ." ther ko*m* sama*n* j en stakkut tiid uæl .I. thusand riddare och swenæ,

wæpnad*e* uæl til ha*n*d och fot;
swa foro the them hednæ i mot.
the ko*m*mo pa then t*ri*dhiæ dagh
in j sibilia wta*n* slag.

ther warto the wæl vnfagnæ aff konu*n*gen aff ispanien och aff ha*n*s godhæ mæn. then and*ra* daghen ther effter, tha redde the sik til stridz so*m* dagades; tha drogo the wt aff staden. tha badh kon*ung* pippi*n*g aff fra*n*karike konu*n*gen aff jspanien om / at ha*n* mate haffua forstridenæ, eff*ter* thy at ha*n* war en fræmmeder ma*n*; at man wiste sighiæ ther aff om the bedriffuæ ther nokon ma*n*het. tha swarade k*onungen* aff ispanien: 303. "wisligæ k*onung* pippi*n*g, jach rad*er* idh*er* at j bestanden then enæ sidenæ aff hæren mz idhræ makt, och iach bestand*er* then a*n*nan siden mz mi*n*a makt." swa drogho the wt aff staden igeno*m* ij porta, hwar thera mz sin hær. then st*ri*den ho*n* gik til sama*n* som halff ga*n*get war til middagx. ther wart ma*n*gen riddare aff stu*n*gen, och ma*n*gen glauia war ther bruten.

ther gik slag om slagh, at mangen belædæ ther deder la.

pa badhæ sidhor sa man storæ nød;
ther bleff och mangen heden dodh.

tha warto the hednæ the cristnæ owermæktigæ, at the cristnæ fiollo gantzka mange. tha sagde konung pipping til konungen aff ispanien: "wi haffwm mist her myket folk, och hwat wi her effter stridhæ, thz stridhæ wi os til skadhæ. wi wardom haffua mere makt om wi skulom them besta." ther mz drogho the ater in j staden igen, och the hednæ følgdæ them effter alt in for portanæ.

siden ginge the herra til radz om at sampna sik mere makt. tha sende konung pipping en riddare hem til sinæ dotter clarinæ, at hon skulde sendæ honom folk, thz mæstæ hon kunde aff stad komma, at minstæ iij^M riddare och swennæ. thz wærff then riddaren til henne. ther effter bød jomfrv clarina ower alt hennes faders rike at alla skulde til henne komma mz theres wapen, ath halda hennis faders budh. tha tok hon falantin wt aff tornet och haffde sit radh mæst mz honom. tha gik clarina mz falantin in j sallen ther the herra allæ inne ware, at sporiæ huru thz skulde til ga. tha sagde then vnga falantin: "Jomfru, iach bider idher at j vnnen mik fara mz och for søkiæ om iach haffuer nokon makt eller starkhet. thz skulæ the 146.
hednæ befinnæ at iach wil them ey fly. thz wil iach gøre for idhræ skuld ædlæ jomfrva; thy bider iach ider at j werdigens til at giffuæ mik wapen, skiold och hiælm och thz ther til hørir, at iach mate waræ thæ[s] dristugare at søkiæ mina fiændæ." clarina swarade honom: "hwat j bedens thz skulen j fa." tha lot

ho*n* hem*p*te eth skønt tæpædæ och lot thz bredhæ pa jorde*na*; ther badh ho*n* falanti*n* standa pa / ho*n* lagde pa ho*no*m enæ brynio; ho*n* war swa godh at engen ma*n* mz nokro makt eller stærke ku*n*de brytæ en ring sunder j he*n*ne, for then skuld at ho*n* war swa mæsterligæ gør at wars her*r*a blod war in lukt j he*n*ne; och aff then makt och dygd ku*n*de engen warda sar j he*n*ne. ther til kastade ho*n* ow*er* ho*no*m en wapen rok; ha*n* war swa køsteligæ giord*er* aff gull, at skiin gik aff ho*no*m so*m* aff en soll.

ther effter spe*n*te ho*n* om ho*no*m eth swærd;
thz war ma*n*ga pen*ninge* wærdh.
ther næst spe*n*te hon pa ho*no*m then høgræ sporæ.
thz giorde hon ho*no*m alt til æræ;

och bad swa ho*no*m sta pa sin knæ. tha tok hon eth swærd och slo ho*no*m iij slag mæd*er*, och sagde: "thu skalt øffuæ ræt ridderskap. jach befeller tik skiold och swærd. thu skalt waræ en besk*er*mare ællændæ jo*m*fr*v*r, enkior och fad*er*løsæ barn; hwar thu the*m* seer j nokro nødh, tha skal thu ald*r*ik aff latha at hiælpæ them til there*s* ræt; och hwo so*m* flyr til tik til nadh eller nokon redding ho*no*m skal thu troligæ hiælpæ effter thine makt; och skal thu waræ oforfæræt, tha øffu*er* thu ræt riddarskap." fala*n*tin ha*n* swarade he*n*ne ødmiukligæ:

"ædlæ jo*m*fr*v*, iach skal halda idhert budh;
ther til skal mik hielpæ gud.
Jo*m*fr*v*a, later mik nw hæden faræ,
307. thy her duger ekke nw lengre waræ."

tha gik then stolta cla*r*ina in j sallen ther the her*r*a allæ inne waræ / ho*n* sagde til them allæ: "the*n*ne vnga riddare falanti*n* ha*n* skal waræ idher høffuitzman

j thenne resen, til thæs j komin til min fader. och bider iach ider at j warin honom lyduge pa min faders wegnæ." the swarade henne allæ och sagde ia, och waræ ther allæ gladæ til at thz war swa mz honom ganget. tha ledde man fram eth skønt ørs. bedzill, giordha och stiglæder war alt giort aff gull. tha hioldo frvr och jomfrvr hans istædh, och thz wilde han ekke aff them haffua. tha gik then vngæ falantin och lagde sin hand pa sadell bogan och sprang opp j sadlin wtan stiglæder eller istæd; thæs thakkade honom badhæ frvr och jomfrvr. tha kom then stolta clarina och bar honom en hielm aff stall; owan pa hielmin war en krantz aff røt gull; jnnan j krantzen stod eth biladæ aff gull ræt som en jomfrv, ther lee wilde, och haffde thz bilædæ eth finger gull j sinæ hand; ther aff gik eth vnderliget skiin.

the herra toko tha orloff aff clarina och ridho affstad, och kommo in j ispanien obestriddæ. tha the kommo pa iiij milæ nær the hedniskæ saratzinæ, tha sagde then vngæ herra falantin til the herra honom følgdo: "sighin idhert rad hwat ider thykker waræ nyttæ, om wi j morgon arllæ sla til them oforbudadhæ; thy at the witæ enkte aff os. wi wilom forwærffuæ ther priis och æræ." thz thøkte them allæ radeliget waræ. tha sagde then vnga herra falantin: "j haffuens manneliç wid; swa wil iach och gere, forsøkiæ min vngdom och mina makt och bliffuæ vndher banerit; och hopis mik at os skal ga wæl j 304. hand." tha swarade the allæ mz enæ røst herra falantin: "tha wardhom wi snart ridhæ affstad; for thy thz ær swa tiid at wi ridhom før æn wi wardæ he-

speyade" och sagdæ allæ mz enæ røst at the wildæ bliffuæ nær honom liffuandes och dødhæ.

Om morgonen som dagades och solen opp gik, tha kommo the cristnæ och striden sampnades. tha hiog falantin sit ørs mz sporæn och redh fram j rættæ kønhet j bland the hednæ; och all hans hær følgde honom effter, och slogo the hednæ mykit folk aff. Æn herra falantin han war swa girug til them, at han war komin fra sith folk och in j hedningæ hærræn; och the haffde dragit sik omkring honom mz myken makt, swa at engen man kunde honom til hielp komma. the stormade til honom, som til en mwr, mz mang owinneligen slagh. Falantin han warde sik tha som honom la makt pa. iij^{M} hednæ slo han j hæll, och otalikæ manga warto ther sar, swa lenge at the gaffuo eth wik opp for honom; for thy at hwar han foor ther wart alt blot, och bloden fløt om honom som en strøm / thz fik konung pipping och konungen aff ispanien at see ther the stodho pa muren och talades widher. the sagde: "j allæ waræ liiffs dagha sagho wi aldrik nokon man swa rættæ kønligæ weriæ sik som then vnga riddaren gør. han synis wæl waræ en riddare godh, for thy at hans wapen rok skiin aff gulle rødh." j thy grepp herra falantin konung samarin och kastade han for sik pa sith ørs och førde han in til staden; och alt hans folk thz følgde honom effter. the ij konunga ridhæ wt a mot honom och
269. vnfingo honom mz storæ æræ / then fangnæ konungen fik han them: "gorin mz honom hwat idher thækkes; thok ær han likewæl en konung, och ær en then øpærst aff all theres hær."

the cristnæ warto ther allæ gladæ, och loffuade falantins kønhet myket / tha talade konung pipping mz storæ æræ til herra falantin: "beheffuin j gwll eller silffuer eller nokon the ting ther iach hawer, ther skulen j siælffuæ ower radhæ som j thz siælffuæ atten." Herra falantin han swarade honom: "gudh lønæ thz idher konungxlikæ æræ; thok bider iach idher werdige nadh thz j wilden witæ mik enæ bøn, then iach wil idher aff bidhiæ." konung pipping swarade: "swa hielpe mik gud, hwat j bedens thz skal idher wardæ." "Ædlæ herra giffuin mik løs wt aff mina fengilsse, och idhræ hyllæ. jach ær then samma falantin som j loten leggiæ j tornet, for j heinen foren". konungh pipping swarade honom j samma stundh: "for matten j at giffuæ iij^M^ pund gull thz bæstæ j greken ær, j skulen fri och løsæ waræ; och bider idher kerligæ at j wilin følgiæ mik til franka rike och bliffuæ nær mik j idhræ dagha /

siden ginge the herra til radz hwat the skuldo gøræ mz then fagnæ konungen. tha stod all theres rad til then vnga herra falantin; hwat han ther til sagde, ther mz skulde thz waræ en endæ. tha sagde then fagnæ konungen samarin til konungen aff ispanien "iak wil biuda och halda en troen och fastan frid mz idher; och wil mz mit folk fara hem til landa igen; och wil effter thenne dagen aldrik mer hiit komma pa nokon skadha eller ørlyg j jdher land. och wil rættæ idher opp allan then skadha iach haffuer idher giort effter idher egnæ segn. thz siger iach idher pa mina rættæ 210.
tro och æræ". thz war sirlæ om en apton at the herra gingo ther om til radz. tha warto thæs allæ ower ens at the wilde then sonæ och fridh vnfa. ther

effter gingo the til bordz och giordo sik gladha. Om morgonen ther effter wart then friden bebreffuader och fulleligæ til endæ giorder/siden foor then hedniskæ konungen hem j sith land mz all sin hær; the dødhæ waræ the bliffuo tha ther. och konungen aff frankarike for hem mz storæ æræ; och herra falantin han følgde honom/

tha kom ther budh til clarina at hennes fadher war hem komin och hennes eygen riddare herra falantin. tha gik clarinæ wt mot sin fader och vnfik honom mz storæ æræ, och loffuade gudi ath han och hans godæ mæn waræ helbrøgdæ hem kompna/tha tok clarina herra falantin widh handenæ och ledde han mz sik j sith mak, och tok han liuffligæ j sin fampn och kystæ honom for hans mwn. then aptonen haffde the snak och myken glædi.

Om morgonen arlla tha redh konung pipping j iækt och haffde mz sik xij riddare och andra godæ ærligæ mæn. som the ridho pa en lusteligen wall, tha sagde en riddare: "herra, seen hwilket eth vnderligit diwr ther løper. thæslike hawer iach aldrik førre seet" tha rende aff stad ij riddare och bygyntæ til at iægæ diwret, och thz diwret war falantins bloder, thz kende hwaske fader eller moder; thz haffde och engin fornumpst mer æn naturligit war. thz diwret sætte sik til weriæ moth the ij riddare. tha rende en thera til diwret mz sin glauio/diwret sprang opp och fik riddaren nidh aff hæsten och krystæ honom j hæll mz sinæ hender; och then andræ riddaren kom j storæ

s11. nødh; thz reff aff honom hans wapen och giorde honom illa sar. konungen bygyntæ tha at fly vndan, och diwret war rast och følgde effter, och aff jnte

honom och giorde han illæ sar och allæ the mz honom waræ /

thzta fik falantin at spøria at konungen haffde warit j iækt och wardit sar. tha wapnade han sik j samma stund och sprang pa sith ørs och rende effter diwret, och wilde be see hwat diwr thz war mæden thz swa rædeliget war. tha han kom pa marken, tha sa han diwrit løpæ fore sik j samma wrede som thz skildis fra konungen / tha sagde falantin widh sik sielff: "a herra gudh! hwilket eth vnderligit diwr och græseligit!" æn enkte wiste han ther aff ath thz war hans engin bloder / falantin han redh effter diwrit och thz fik honom see. tha lopp thz honom j mot, och ryktæ falantin fra hæsten mz sinæ starkæ hender, och wilde honom haffua kramad och riffuit j hæll / æn' hans bryniæ hon war swa god och stark, at han bleff osar och oskadder / then dygden haffde hon aff wars herra blod som j henne war lukt. thok aff thz fallet han tha fik la han j swimæ som han ware dødh / tha diwret thz sa at han sik enkte rørde, tha wende thz sik om och gik fra honom / tha han kende til sik sielff igen och for nam at diwret war borto, tha war han glad at han war thæs quith, och sagde wid sik sielff: "thz diwret ær aldrik kommit aff nokro vnda art, mæden thz haffuer swadanna dygd mz sik, at thz giorde mik ey mere men, och thz sa mik weriæ løsæn waræ. j thy reste falantin sik opp och kom til sinæ weriæ igen. diwret thz sa sik til baka och sa at falantin war oppstanden; tha wende thz sik om mz en hast och mykyn grymhet och lopp mot falantin och wilde han dræpæ. falantin han rykte sith swærd 312.
och hiogh mot diwret j thy som thz kom til honom.

tha wart diwret sart j mellan sinæ skuldror, swa at thz ømkade saret. tha brøt falantin eth riis och slo diwret ther mz j saret swa lenge, thz fioll a sin knæ och wilde swa sighiæ: nw giffuer iach mik / tha tok falantin och løste sith belte fra sik och banth ther mz diwret om halssin, och førde thz fangit hem /

Sunnan thæs haffde konungen reth sik wt a mot falantin mz myket folk honom til hielp / tha wart konungen war at falantin kom ridande och førde diwrit fangit j sith belte / tha wart konungen glader och redh til falantin och vnfik honom wæl, och loff-uade gudh at han haffde ower wonnet thz grymmæ diwr. clarina fik thz och witæ at thz diwret war gripit, och at thz haffde giort hennes eygin riddare herra falantin / tha gik hon wt a mot honom och vn-fik honom mz storæ æræ / och sagde til hans: "min kæreste wen herra falantin, ærin j wardnæ sare thz idhert liff ma skadhæ? jach wil idher drikkæ giffuæ hele wagh ther aff lækes all idher sar." mz thæs gik hon til honom och tok honom, j fampn och kystæ honom for sin mwn. tha diwret fik thz see, tha sprang thz til henne mz sinæ harda hender och reff allæ hennes clæder aff henne, swa at jomfrvn wart sare forfæræt. tha slo falantin diwrit illæ mz riiset som han tha haffde, swa at thz torde aldrik siden gøre henne j mot. tha fik falantin jomfrvnæ wid handenæ och gingo in j sallen, och diwrit thz følgde them. the herra sættes allæ nidh och vndrædhæ myket pa falantins makt / och diwret lagde sik pa golffuet for honom. tha badh fa-lantin at the ærligæ mæn skuldo giffuæ diwret nampn. the sagde at thz borde honom,

och diwret hørir hon*om* til. 323.

Han ma giffuæ thy hwat na*m*pn ha*n* wil / tha wart diwret kallat na*m*p*n*los.

tha sagde falanti*n* til cla*r*ina: "ædlæ jo*m*fr*v*a, j torffue*n* enkte ræde*s* for na*m*pnlos j thz*ta* sin. mik hopis at ha*n* skal æn hielpæ mik wt aff mi*n*a nødh; ha*n* haffue*r* iw eth me*n*niskiæ anlitæ och limæ effte*r* thy the*r* til hø*r*æ." tha badh the*n* vnga falanti*n* at cla*r*ina wilde gøræ swa dygdelicæ och giffuæ na*m*pnlos drikkæ aff sinæ helewagh, at ha*n*s sar mato warda lækt. ho*n* sagde at ho*n* wilde ge*r*næ thz gø*re*; och genstæn so*m* ha*n* haffde drukk*it*, tha war*e* ha*n*s sar hell och til lækt / och na*m*pnlos fioll pa sin knæ och neyg he*n*ne mz sith hoffwdh so*m* ha*n* wilde swa sighiæ: jach thakke*r* idher jo*m*fr*v* for*e* mi*n*a helbrøgdæ; thz giorde ha*n*s nat*ur*lige fornu*m*pst.

the*r* effte*r* lot falanti*n* r*e*dhæ eth karbad och ledde na*m*pnlos the*r* wti, och sende swa bud effte*r* en bardskærar*e*. at ha*n* skulde ko*m*ma och raka aff ho*n*om baret. swa brat so*m* ha*n* bygy*n*tæ til at raka, tha wart na*m*pnlos wred och kramade ho*n*om j hæll mz sinæ hende*r*. tha so*m* falan*t*in ha*n* thz sa at bardz skæraren war dødh, tha tok ha*n* risit j the*n* enæ handen och har kniffui*n* j then andr*a*, och sagde: "iach wil thz waga ee huru mik ka*n* j ha*n*d gaa mz ho*n*om." tha na*m*pnlos thz*ta* sa ath falanti*n* wilde ho*n*om raka, tha sat ha*n* qwar och rørde sik ey mz allæ; thok stod ha*n* j storæ liifs wadhæ. tha fik ha*n* see at na*m*p*n*los haffde eth røt kors j molla*n* sinæ skuldror / tha wart falanti*n* gladh och sagde: "men weth thu æst aff enæ godhæ art." tha lot ha*n* clæd*e* na*m*pnlos j ærlig clæden; tha ha*n* haffde them pa sik,

314. tha war ha*n* en dægeligh vng*er* ma*n*; och lærde tha førstæ ganga pa ij føt*er*. ther til nam ha*n* thøk och æræ och tok myken dygd til sin, och ku*n*de forsta hwat folk sagde ho*no*m æn thok at ha*n* ku*n*de ey talæ.

Siden ee hwart falanti*n* ha*n* foor, tha wilde iw na*m*pnlos war*e* nær ho*no*m / tha falanti*n* thz*ta* forstod at na*m*pnlos wilde iw følgiæ ho*no*m, tha loth ha*n* gør*e* ho*no*m enæ klobbo aff stall; och ho*n* wogh j skippu*n*d / och gaff he*n*ne swa na*m*pnlos blideliga j ha*n*s hand. tha na*m*pnlos fik klobbo*na*, tha wart ha*n* alstinge*s* glad*er* och kastade he*n*ne badhæ opp och nidh, och bedreff myket vnd*er* mz he*n*ne. tha falanti*n* thz sa at klobba*n* war ho*no*m swa læt, tha gladde*s* ha*n* j sith hiærtæ och sagde: "iach wil h*er* ey nw leng*re* dweliæs; jach wil faræ i fræmæde land, th*er* iach ær obeke*n*d, at søkiæ mi*n* fad*er* och mi*n*a mod*er*, och witæ hwaden iach komi*n* ær.

jach torff ey rædæs en eller ij,
mæden na*m*pnlos wil waræ mik t*ro*."

tha cla*r*ina thz*ta* forstod at h*er*ra falanti*n* wilde bort fara, tha gik ho*n* til ho*no*m och badh ha*n* k*er*ligæ, at ha*n* wilde wæl gøræ och ow*er* giffuæ then resen for he*n*ne skuld. ho*n* wilde waræ ha*n*s eygi*n* hiærtæ*n*s kær*e*, he*m*melikæ och oppe*n*baræ, hwem thz war*e* antigæ let eller liufft. eft*er* ha*n*s wiliæ tha wilde ho*n* waræ. falanti*n* ha*n* swarade he*n*ne: "thz ma ey waræ j thz*ta* sin; thy ath na*m*pnlos mi*n* stalbrod*er* och jach wi haffwm loffuat at søkiæ frømæde land, och wil jach witæ, so*m* førr*e* ær sakt, aff hwat slækte jach ær komi*n*." tha cla*r*ina thz forstod at ho*n* ku*n*de thz engelu*n*da aff bidhiæ, tha wart ho*n* saræ bedrøffuæt,

och tok enæ litzlæ flaskæ och fyltæ honæ fullæ aff 375.
helewagh, at falantin skulde henne haffua mz sik om han warte sar eller nokon sot til komme; drukke han ther aff tha warte han helbrøgdæ. then flasken fik hon nampnlos i sin hand och badh at han skulde henne troligæ gømæ; for thy at henne sinne thz war swa, at haffde hon fangit flaskana falantin tha haffde han thz forsmat.

Falantin han beddes orloff at ridæ fra then stoltæ jomfrvn clarina. tha wart hon sarligæ bedrøffuet, swa at fore stor grat skuld kunde hon ey swa oppenbaræ honom sinæ dygd, som hon gernæ haffde giort. thok bød hon them godæ nat och sagde: "gudh alzwalduger han ware idher beskermare! lykkæ och glædi ware nær idher ee hwar j farin!" tha redh falantin fra henne, och nampnlos lopp fore; och war gladh at thz war ther til komit, at han mate sinom herra nokon tiænist gøræ.

then tridhiæ dagin ther effter funno the en hirde pa marken gik och gømpde fæ. tha sporde falantin hirden aat j hwat land the kompnæ ware. hirden han sagde til them: "forstanden min ordh! riden j æn enæ milæ fram bættre, ther seen j enæ borg standæ for idher. then borgen ær full aff forrædare, som mangen man forradha liff och helbrøgdæ; ther wakten ider for. och nokot lithet fra borgen j en dall, ther liggiæ wæl xxiiij mæn aff then samma borgen. the æræ och allæ forrædare; the forradha mangt eth moder barn mz dwala dryk som the haffua nær sik. j mogen thzta rætteligæ forsta: ætin j eller drikken mz them:

j komin j enæ stora nødh, 376.
om j ey genstan bliffuin dødh."

Falantin han thakkade honom myket at han warade honom ther widh. Falantin redh thit och nampnlos war gladher och lopp fore j spryng, och kastadhe sina klobbo opp j wædhret, och forstod at han skulde komma til slagx mz the forrædare. tha wart en war och sagde: "ther komma ij; then enæ rider, then andra gar. wi redhom til wan dryk och skenkiom the godæ herra nær the komma." tha warto iiij aff them til redho och ridho mot herra falantin, och talade til honom høffuisklikæ och badhæ han wæl komin wæræ; och sagde til honom: "herra, smaken aff wart wiin." Falantin han tok nappin aff en thera och slo han ther mz j hoffwdet at nappin sprang j thusande stykke; och sagde: "a! kraden forrædare æst thu och alt thit sælskap!" ther mz tok han til sith swærd; tha wart nampnlos førre til redho mz sina klobbo och slo tha iiij j hæll. tha kommo the andræ snarligæ wt løpande j ij hopa.

Falantin han mot them redh
mz sinæ swærde; thy han war wredh.
han hiog manga diwpæ sar;
ther war ey got ath fore waræ.
nampnlos han bygyntæ at sla;
manger man ther døder la
for hans klubbo. hwar han sik wender
thz fiøll alt nider fore hans hender,
til thæs the waræ allæ dødh.
the ij the haffde æn engin nødh.

Falantin och nampnlos the drogho thera wægh in for borgen och hioldo ther pa en skønan wall. thz sa en aff them pa borgen war och sagde; "her halda ij: then enæ rider then andra gar. huru mon

the waræ hiit ko*m*pnæ, at wart sælskap haffu*er* ey 377. wardit them war?" en aff them sagd*e*: "mik thykk*er* radh waræ at wæpnæ iiij mz en hast och sende them wth och føræ them fagnæ in." ther waro tha genstæn iiij redho the kønæstæ, och ridho mz storæ glædi wt, sik til engen froma. the ko*m*mo och ge*n*ste*n* rennande so*m* the wilde haffua dræp*i*t falanti*n* wta*n* allæ nadh. tha rende falanti*n* them j mot och slo them swa sar*e*, thz the stortæ fra thera hæstæ. siden slo na*m*pnlos them i hæll; thz thokte ho*n*om waræ thz bæstæ / thz sagho the forrædar*e* pa hus*e*t waro, och gi*n*go til radz och sagde: "the ij ko*m*pana æræ swa mæktigæ och starke; ma*n* skal fi*n*na ther rad til, at the ko*m*ma j dotze*n*s band." tha sagde en aff them: "iach wil giffuæ idher eth got radh. ther ligg*er* en riddar*e* fangi*n* j tornet; ha*n* ær en mæktig ma*n*. giffui*n* ho*n*om løs ther pa, at ha*n* fangar the ij; ha*n* ær ther ma*n* nog til, och iach wet at ha*n* thz *ger*næ gør om ha*n* ther mz ma warda løs." thz*ta* behagade them allæ wæl, och sende st*ra*x bud til blandamær ther ha*n* j tornet la. thz budet sagde ho*n*om hwat wilk*or* ho*n*om for stod, om han wilde thz forwæghæ sik eller ey. ha*n* sagde ia och war glad*er* at thz war ther til komet; tha løste the ho*n*om wt aff boyornæ. tha waræ ha*n*s ben ho*n*om swa duffue*n*, at ha*n* ku*n*de næpligæ sta; thz war ho*n*om aff then storæ nødh ha*n* haffde hafft j xiij ar. tha talade blandamær til the forrædarnæ och sagde: "giffui*n* mik mi*n* wapen igen, mit swærd och mi*n*a glauio, och fan mik then hæst mik bæræ kan. jach wil gripæ idher the ij, el- 378. ler sla them j hæll, eller och sielffu*er* bliffuæ ther om dødh." tha wæpnade sik blandamær och steg pa

sin hæst och redh wt aff borgenæ gantzka sørgende, och thenkte swa wider sik: hwat haffua the ij mik giort, at iach skal slas mz them. æn thok ma jach ekke brytæ mina tro. jach warder thz halda iach haffuer loffuat; the mate annars tala pa mina æræ.

Thy redh blandamær wt aff borgen och slo sit glauen vnder. tha møtte honom falantin
och rende saman badhæ swa fast,
at begges thera glauiæ sunder brast
och thera skioldæ allæ j stykken. tha drogh hwar thera sith swærd. J thy talade falantin til blandamær och sagde: "a! thu fula forrædare och alt thit slækte! thu skalt mik aldrik vnkomma, før iach haffuer dræpit tik mz mit swærd/" tha swarade honom blandamær: "ædlæ riddare, j leggen mik orættæ sak till. gud han kenner wæl mit slækte och wet hwo iach ær. jach hawer ligat her fangen j torn och storæ boyor wæl j xiij aar, thz iach aldrik wt kom før æn nw j thenne samma stund, ther pa ath iach skulde idher fanga eller sla j hæll." och bygyntæ swa at sighiæ herra fallantin huru honom och phila war til ganget och kerde margfaldeligæ theres nødh/tha falantin han thz hørde, tha thykte honom thz gantzka illæ waræ ath them war swa ganget j hand. thok wiste falantin ther enkte aff
379. at phila war hans modher; wtan som naturen honom til twingade. Tha sagde blandamær til herra falantin: "herra gørin effter mit radh och dweliens ther ey lenge ower. fan mik idhert swærd och idher kompans klubbo, och laten som iach haffde ider gripit, swa wil iach føræ ider til borgenæ. tha j komin in igenom portanæ. tha taken idhræ weriæ jgen hielpin j mik

mik och iach hielp*er* idher at dræpæ the forrædare ther oppe æræ. gud ma os hiælpæ allæ, at wi wardhom them ow*er*mæktigæ." thz skedde tha j then samma stu*n*d at blandamær tok begg*es* thera w*er*iæ fra them och førde them fagnæ in / tha the pa husit waro fingo thz see at bla*n*damær war swa ma*n*lig, at ha*n* haffde grip*i*t them badhæ och førde them fagnæ tith, tha sagde the: "nw wilæ wi haffua war hiærtæ*n*s lust mz them allæ iij, at pi*n*a them effter war eygen wiliæ. the skulo os ald*r*ik slippa mæden liffuet ær j them." tha warto portan*a* opp latnæ for them och the ridhæ ther in myket kønligæ. tha the ko*m*mo in j borgenæ tok na*m*pnlos sinæ klubbo igen och falanti*n* sith swærdh. ther gik tha sama*n* en harder leek, hura the iij the wardæ sik. na*m*pnlos ha*n* slo mz sina klubbo ma*n*g stor slagh; the ho*n*om flydde och ey fiollo nid*er*, them tok falanti*n* och bla*n*damær widher och slogo j hæll. the søkte wndan ma*n*g hemmelig rwm; thz ku*n*de them enkte hiælpæ, for thy na*m*pnlos mz sinæ klubbo lot ey aff før the waro allæ dødhæ. Han bedreff ther myky*n* ma*n*het; thz thøkte ho*n*om ey waræ wtan barnaleek. tha gik 330.
then goda bla*n*damær och løstæ allæ the fang*er* ther waræ, riddare och swenæ, badæ fatigæ och rikæ; och stikkade swa elden j borgenæ och brende he*n*ne nidh j røt*er*. ther mz foro the allæ tre thæden /

tha byriadhe falanti*n* at spøria effter phila, som naturens k*er*lek ho*n*om kraffde. blandamær swarade: "ho*n* ær j arabie. wilæ wi he*n*ne see, tha skulæ wi ridhæ the*n*ne wægen pa waræ høgræ ha*n*d; han

ledher os tith." the ridhæ enæ starka langa ledh, til thæs at natten kom them pa.

Annan thæs at the haffde thetta swa ænt som boken aff sigher, Tha haffde then fornæmpda konungxsens fatabur swen gawin lakt sik ther allæ win om, at han skulde komma j philæs kerlek, som før ær sakt, och war ther wte om mz all sin klokskap / tha han thz forstodh at han kunde hennes dygd engeledz forwendæ effter sin wiliæ, tha thenkte han swa widher sik: thz skal giældæ hennes liiff. then annan dagen ther effter tha talade han æn til henne om hon wilde lata honom niwtæ sin kerlek och gøræ hans wiliæ. Hon føgde honom fra sik mz fager ordh och sagde at thz mate engeledz waræ. om nattena som konungxsens dotter och hon the lagho badhæ j sengenæ hwar j annars armæ, tha kom gawin ther listeligæ in swa at the ekke waknade, och skar konungxsens dotter strupan sunder mz en kniff, och foor swa listeligæ ther mz, at han kom phila kniffuin j handenæ widh hon soff. ther effter gik han hastel-
381. ligæ for konungxsens mak och sagde: "herra, mik haffuer swa hardeligæ drømpt om idher dotter. gudh radhe huru henne ær j hand ganget." konungen han wart saræ forfærader och stod opp och klæde sik, och gik til sinæ dotters bur. tha han kom ther in, tha sa han sinæ dotter liggiæ dødhæ, och phila la nær henne soffuande, och haffde kniffuin blodugh j sinæ hand. tha wart konungen saræ bedrøffuader. tha sagde gawin: "thz haffuer engen giort wtan phila, for henne awnd skuld. hon haffuer æn nw kniffuin blodugh j handenæ, som hon haffucr giort gerningenæ mz /" gawin han støtte henne gantzka osaktæ och

wækte henne opp aff sompnæ / hon waknade ok wart illa forfæræt at hon sa konungen fore sik sta, och jomfrvn la død j sengenæ nær henne / tha sagde gaffuin til phila: "stat opp thu fula morderskæ! huru torde thu nokon tiid gøræ thzta fula mordh thenne ædlæ och wælbornæ jomfrv, som tik haffuer haldit j allæ wørding, wtan thz haffuer tik waldit thin eyghin onardh. thu wast ey wtan sak wt driffuin aff frankarike; thz ma min herra konungen forsta pa thzta skemmeligæ mordh thu hawer nw giort." "Herra gud mz thina storæ makt," sagde hon, "war min beskermare for allan oræt! swa wisseligæ som iach ey weth aff thenne sak som mik æræ nw til lakt /" tha sagde gawin: "tik thu fulæ morderskæ! thu haffde æn nw kniffuin j handena ther thu giorde mordet mz." tha tok gawin och bant henne hender saman och kniffuin owan pa, och pinade henne gantzkæ saræ och ledde swa henne wt aff burit mz storæ awnd och in for 392. rætten, och kærde til henne swa dant mordh, som j haffuin hørt, och manga andræ odygder han henne til lagde. tha wart henne ther fonnit for rættæ at hon skulde brennæs; och balen war opp giord wtan for staden myket græseligen. tiid ledde phila mz myken bedrøffuilsse och sorgh / henne følgde manger man effter,

ther mangfaldeligæ kerde hennes nødh
och swa then ædlæ jomfrvnæ dødh.

the kommo til balet och drogho hennes clæder aff. tha gret hon iæmmerligæ sare och sa opp till himmelin, och sagde: "herra gudh vnfa mina siæll, swa wisseligæ som iach enkte wet aff thenne snødhæ gerningen som the mik til witæ."

S thy tha kommo ridandhis falantin, nampnlos och blandamær, och sagho at ther wár opp giort eth owerwættes stort ball, och ther stod nær en quinnæ swa got som naken. tha rende the hasteligæ tiid. swa brat the ther kommo, tha kende blandemær sinæ frva phila och sporde henne at hwat sak the gaffuo henne, at hon skulde lidhæ then hardæ dødh. hon swarade honom: "thz weth gudh; ey wet iach thz/" tha sagde gawin: "ridhen wt aff wægen! man skal henne brennæ for hennes skemmeligæ ogerningæ som hon haffuer giort." tha swarade honom herra falantin: "laten henne bliffue obrendæ swa lenge, at wi skælligæ høræ hennes brut; for thy at idher ordh the lydhæ swa, at man ma j them merkiæ at j witin mere aff thz mord æn hon." ther gladdes phila myket aff, och tok sinæ clæder igen. tha sagde falantin til gawin: "iach wil ga j en kamp mz tik pa hennes
383. ræth, at hon ær orsaka for then gerning som thu legger henne til." tha wart konungen wreder, och alt thz folk honom til hørde, och sagde: "hwat haffua the fromade mæn mz war ræt at gøræ"; och foro til them mz myken makt, at skadha them. tha sprang falantin pa sin hæst, och nampnlos gik sta nær honom, och blandamær tok sin skiold for sik; och konungen och hans mæn the trengde til, och the iij sættæ sik til weriæ. tha gik nampnlos fore mz sinæ klobbo och slo myket folk j hæll. Blandamær och falantin dwalde ey at følgiæ honom,

swa at manger man bleff ther dødh,
och manga lagho j stora nødh.

tha bodh konungen en frid at halda pa sinæ wegnæ och sith folk. tha redh falantin, nampnlos och blan-

damær ower en sidhæ. ther gingo tha manga herra mellan konungen och them, och wart ther sakt at then kampen skulde til ga mellan falantin och gawin. tha wart gawin gantzka bedrøffuader och sagde til sinæ wenir: "Han ær mik alt for mæktig at kampa mz och thywer iak wet mik orættæn; thy gar thz mik ower och iach hawer giort thz mord som henne wites; thy torff iach nw radh wider huru iach her bæst aff komma kan, mit liff wtan skadha." tha swarade honom en som hans frænde war: "lat som thz ey wid tik komme. bættre ær kampin æn hoffwdet aff! then skalt thu jw besta; thu kant ey mz mindræ komma ther aff. the andra ij, som falantins kompanæ æræ, the skulo waræ j fengilsse swa lenge then kampin ær ower gan; och tha thu komber j kreysen mz falantin, tha wilæ wi ekke waræ tik lankt j fra at hiælpæ tik ok sla honom j hæll." tha kom en ridandes 384. til herra falantin och sagde: "idhræ kompana, haldæ ther, the wardæ setiæs j hæktilsse swa lenge kampen ær ower stan, swa frampt som j wilin kampæ; for thy the latha thz engeled om the see idher j nokro nødh, at the iw komma ider til hielp/" tha sagde falantin till blandamær och nampnlos: "gan mz them pa tornet swa lenge kampen ær ower stan, at the magho waræ thæs wissare at mik skeer engen hielp aff idher, och laten læsæ idher ther in." tha the kommo til samans j kreytzen, herra falantin och gawin, och foro til samans mz thera swærd, tha slo falantin gawin til jorden gensten mz forstæ hug, at han la som han ware dødh. ther ogladdes gawins wenir myket aff, och rende in j kreytzen til honom, och bygyntæ mæktiligæ at sla til honom. falantin han tok til weriæ och giorde manga

dødhæ och saræ aff them; och wart tha stungen nid fra hæsten och wart stadder til fot, och slo myket folk j hæll j storæ nødh som honom gik ther tha pa. thz finge the see j tornet waro, nampnlos och blandemær. tha sprang nampnlos til j wredhe och ryktæ all lasen fra portanæ mz sinæ hardæ hender, och slo slotzens porta sunder mz sinæ klubbo, at the gingo allæ j stykke; och lupo hasteligæ wt aff borgenæ falantin til hielp. tha fik nampnlos se hwar en aff them sat pa falantins hæst: honom slo han strax j hæll och fik hæstin falantin igen. bradeligæ sprang falantin pa hæstin och bygyntæ at weriæ sik aff ny. ther kom och blandemær manneligæ ridendæ. the tre
383. stridde tha swa grymeligæ mot konungxsens folk och gawins wenir, at manga otalikæ bliffuæ dødhæ for theres hendher. tha konungen thz sa at hans folk swa saræ fioll, tha beddes han nadha och frid aff them. tha grepp blandemær then mordaren gawin och førde han for konungen. tha oppenbaradæ gawin thz mordet allaledes som han thz giorde, och at phila war ther j vrsaka / tha sagde konungen, jomfrvnæ fader, til gawin: "huru wart thu nokon tiid aff swa ondæ enæ arth, at thu skulde mørdæ then menløssæ jomfrv for thin awnd skuld." tha lot konungen slæpæ gawin omkring staden mz ij hæstæ, then enæ gatunæ opp then andræ nidh. ther næst lot han kastæ honom j en siwdande ketil fullan mz bik, swawil och wax; swa wart han ther wt taken och lagder pa iiij stægill. mz tolket fingo hans forrædilsse en ændhæ.

Siden ridhæ the in j staden igen. tha badh konungen at falantin, nampnlos och blandamær at the wildæ bliffuæ nær honom. han wilde haldæ them

j storæ æræ och wørding, och alt thz thera begeren waræ skulde the haffua. thæslikes badh han och phila, och sagde: at thz war honom leth ath henne skulde swa stor wider mødhæ til komma; och wilde thæs høgræ baldæ henne j wørding j allæ sinæ liiffs daga. tha swarade honom phila och thakkade honom for allæ hans wæl gerninge, och sagde: at hon wilde ther engeledz bliffuæ, "iach haffuer hafft her storæ bedrøffuilsse. bliffuer iach her lengre, thz warder min dødh". swa swarade honom och falantin, och thakkade konungen ødmiuklikæ for hans dygd och æræ som han them bødh. Blandamær then stolta riddare han bleff tha nær sinæ frva phila och tiænte 380. henne som han haffde før giort.

arlla om morgonen ther effter tha ridhæ the allæ saman pa enæ hedh; ther funno the ij wæghæ skill / tha sagde falantin til blandamær: "keysen en aff thenne wægænæ hwilkin idher tækkes at ridhæ. then andra wil jach och nampnlos at ridhæ." blandamær och phila toko then wægæn a theres høgræ hand; och budho hwar annan godha nat, och phila thakkadæ falantin ødmiuklica at han haffde frælst henne fra then harda dødh, henne fore stodh.

then samma aptonen kommo blandamær och phila til enæ rinnande elff. then elffuen følgde the swa lenge, at the kommo til enæ storæ borgh. ther war pa en stor iætte j græseligin skipilsse. han het margros. hans hoffwd war fasuliget och stort och flinskallut. hans næsæ alins langa. munnen war widh som en ladadør. hans ande luktade illa. hans øron hengde nider pa hans axllæ. hans øgon waro stor och swartæ som bik. hans armæ storæ och tiwkkæ. hans

hender bredhæ och kroppen stor.
benen lang och føternæ bredæ,
illæ skaptæ och ther til ledhæ.
aff hans skipilsse kan iach ey mere sighiæ
wtan han war trullom liker/

tha margros fik blandamær at se och phila, tha gik han wt aff borgenæ til them wredeligæ, och sagde: "hwat haffuin j her at gøræ j mit land?" och grep genstæn blandamær och lagde honom j hæktilsse, ther manga andra for honom waro j pino och stora bedrøffuilsse. ther næst talade margros til philæ: "j
357. skulen och ga j enæ pinæ ther tiænin j frvr och iomfrvr for idher, the sama pinona tola. thz skulen j alt tola fore enæ jomfrva, skuld ther iach hawer kerlighet til/jach wilde giffuæ henne mere gull och ædlæ stenæ æn nokon konung forma, om hon wilde tak mik j sina hyllæ; for thy hon hawer mit hiærtæ j sith wald at pinæ thz huru henne thækkes; och iach haffuer henne kæræst ower allæ frvr och jomfrvr, och hon akter mik widh alzenkte. æn hon hawer eth pantir; thz ær swa starkt och græseligit, at ther kan engen man sta a mot. ware ey thz, tha wilde iach henne wæl betwingæ mz wald, at hon skulde waræ mik vnderdanig. for thy thz ey waræ ma, tha skal mik engen waræ felig. hwat thz ær helder man eller quinnæ ther iach ower komber, iach skal pinæ theres liff." tha mate phila ganga wti en strøm. ther fan hon manga frvr och iomfrvr for sik. pa them mate man see myken iæmber och pinæ. the sato hwar dagh fra morgonen och til nons tima j then strømin. ther effter slæpte han them allæ som han haffde j hæktilsse och sætte til bordz, quinnor och mæn, och

lot giffuæ them math. tha kom blandamær at sitiæ nær philæ och iætten war sielffuer theres køgemæstare.

swa stod hans liffuerne wæl j xij ar och phila gat aldrik enkte ethit for storæ sorg hon haffde lønligæ widh sik. tha talade jætten til henne: "quinnæ, iach kan thz see pa tik at thu hawer en innerlig kerlek til then vnga mannyn ther nær tik siter / thz kan iach tik och enkte witæ; iach wet wæl sielff hwat thz haffuer iu at bæræ.

mit liff thz lidher stora nødh 38a.
och mit hiærtæ brinder som en glødh
effter enæ jomfrv ther iach hawer kær;
hon reffuer aff mik mz waldh badhæ with och skæll /"

tha swarade honom phila thokteligæ: "hon gør oræt mot idher. ware hon wiis, henne burde at giældæ idher fyræfald kerlek igen. j vnnen henne got aff innerlig kerlek, och hon akter idher enkte; wisseligæ hon ær ider oppenbaræ tiuff." tha talade jætten til phila aff rætten kerlek, thz honom brast swetten wth: "thu skalt niwtæ thin ordh som iach nw hawer aff tik hørt. thu skalt waræ fræls iij dagha j hwario wiku aff thin pinæ. thz skal waræ thin løn for then hugswalilsæ iach aff tik hørde". swa bliffuæ the ther j hans fengilsse eth ar omkringh.

Her lyktæs thzta ærendæ j thzta sin, och byggyndes ater aff falantin och nampnlos; huru the foro then wægen pa wænstra handenæ la och kommo pa enæ storæ hedh om sidher, och warto ther war hwar en iomfrv sat vnder eth træ. falantin han redh til henne och sagde: "jomfrv berætter mik thz iach spør idher at: hwar fore sitin j her vnder thzta træt j

thenne willæ skogen?" hon swarade honom igen: "ædlæ riddarc! thz ær mik enkte liufft at j ærin mik swa nær kompnæ, idhert liff swa storligæ til wadhæ. for thy her komber en stor iættæ och stark. for maten j at giffuæ honom thusande pund gull, han later ider engeledz liffuæ; thy rader iach ider at j hæden riden. her haffuer iach sitit vnder thzta træt j ix ar pa en manad nær; nar han ær for liden tha
389. skal han haffua mik til husfrv. thok ær mik spat at iach skulde warda løst aff en man, och han skal waræ en konungxson och ær en dumbe. han skal aldrik hawa drukkit quinnæ miølk. tha henger hær eth finger gull, thz skulde tha waræ hans. mik thykker swa at han wil ekke komma som mik skulde gøræ thenne æronæ, at iach wardæ then diæffwlen quith / mina kæræ wenir iach rader ider at j riden ider wægh; han haffuer slagit her swa mang en ærlig man j hæll som hiit æræ kompnæ pa æuintyr. thy rædes mik sarligæ om ider." tha swarade henne herra falantin: "jomfrva, thz skal warda wagat. iach och min stalbroder, wi wilom bidhæ honom til han komber. før æn j skulen warda hans husfrv, før skulom wi dø for hans hender."

vnder thæs kom iætten farande ther och sporde hwat theres ærendæ war, eller hwi the waro ther nær hans jomfrv.

tha haffde jomfrvn storæ nød
och ræddes fore begges thera dødh,

at iætten skulde them ower komma mz sinæ grymhet, som han haffde mangan man giort." tha sprang iætten grymligæ aff stad och wilde haffua stungit falantin igenom. tha sprang nampnlos forc falantin mz

sinæ klubbo och slo iættens spær sunder. tha sprang iætten til ryggiæ och drogh sith swærd och lopp til herra falantin och slo honom, thz han størte nider pa jordenæ och la j døtzens dwala tha wart nampnlos wreder och slo mang stor owinneligin slagh iætten igen mz sinæ klubbo; och engen thera sparde then andræ. tha gaff nampnlos iætten eth slagh j sith hoffwd mz sinæ klubbo, thz han størte strax nid for hans føter. tha kastade nampnlos klubbonæ bort och lopp til iætten, och grepp honom mz sinæ hardæ hender och kramade han swa, at hans hiærtæ reffnade j hans buk; och bleff strax dødh / tha gik nampnlos til falantin och gaff honom drikkæ aff then helewagx flaskæn som clarina honom til gømæ fik, tha falantin skildes fra henne. tha wart falantin helbrøgdæ, och gik strax til jomfrvnæ och kystæ henne fore hennes mwn; swa giorde och nampnlos. tha tok jomfrvn thz finger gull, pa quisten hengde, och gaff nampnlos och sagde: "thzta skal waræ idhert eyget. nar j haffuin thz pa idhræ handh, tha ma idher enkte øghæ see; then konstenæ magin j her forsøkiæ." tha wende han stenen j sinæ hand och forswan for theres øghom, at the ey wistæ hwar han bleff."

nampnlos tok jomfrvnæ wid sinæ hand och ledde henne litith fra falantin vnder enæ skønæ lindh. ther sætte han henne høffuisklikæ nider j græsit och tok henne liuffligen j sin fampn; hon giorde honom thz samma igen.

then leken ther the tha bedriffuæ
ær mik ey loffuat aff at skriffuæ.
siden gingo the badhen saman
til herra falantin och giordo sik gaman.

och sagde til herra falantin: "iach bider idher at j

wilin wæl gøræ mz ider stalbroder, och faræ mz mik til min fader. han ær her en wældugh hertig ower grekæn. jach wet thz wæl at han ær wredh at iætten ær j hæll slagin." falantin han redh tha mz henne som thz kunde waræ widh enæ milæ wægx lankt. tha finge the see skønæ paulunæ opp slagnæ. the knappæ, owan pa them stodho, skinu som soll aff rødhæ gull. en wartzman han fik see at falantin och nampnlos kommo. tha lopp han strax til hertigens
301. paulun och sagde: "her komma ij kønæ mæn farande och haffua rosamund mz sik.

Jach tror ey annat æn iætten ær død
eller han ær komin j storæ nødh."

tha wapnade sik genstæn xxiiij och ridho wt mot falantin, och bygynta hardeligæ at stridhæ / tha wende nampnlos sith finger gull omkring och for swant for theres øgon, at the enkte til honom sagho, wtan klubbona; then sagho the allæ, them til lithin glædi.

Falantin mz sinnæ hand
han felte mangan j then sand,
til thæs the xxiiij bliffuæ død.
falantin han haffde æn engen nødh /

siden kom jomfrvnæ fader ther farande mz alt sith folk mot them. tha sagde hertigen til sinæ mæn: "thzta mon waræ eth stort vnder at then klubban hon gør swa storan skadhæ. nw see wi engen som pa henne halder." tha flydde hertugen vndan och ropade til sinæ dotter rosamund, och badh henne at hon skulde skipæ them frid aff sinæ kempæ. hon swarade: "fader, thz skal ske." swa gik hon til herra falantin och giorde en frid mellan them. Hertigen han vnfik herra falantin och nampnlos ærligæ, och ledde

them in j paulunit mz storæ werdighet, och gaff ther tha nampnlos sinæ dotter rosamund honom til husfrv, och giorde ther strax thera brølløp. ther glæddes aff allæ the herra ther saman waræ kompnæ, badha gambla och vnga.

siden bleff falantin ther mz nampnlos j iij wikor. tha sagde falantin enligæ widh sik: nw ær min trøst och hielp all forlidhin som iach aff nampnlos haffde, 302. ther mik til hielp war skapter. Nw warder iach ensammin søkiæ fadher och moder och mere mina slækt. j tolkæ mate kerde han opta sinæ wider mødhæ. thz fornam nampnlos wæl och sukkade saræ, och thenkte swa wider sik: iach skal bliffuæ nær min herra til thæs at han komber wt aff sinæ nødh. nampnlos tok j falantins hand och teknade at han wilde faræ mz honom ee hwart han fore. thz forstod rosemund wæl at han wilde følgiæ falantin och wart saræ bedrøffuet, och gik gratandes til herra falantin och badh honom at han wilde wæl gøræ och lata henne behalda sin bonda. tha swarade henne herra falantin: "ædlæ frva, haffuin ther engin sorg fore. iach wil taka mik gud til hielp och føræ han helbrøgdæ til ider igen innan en stakkut stund / ther mz toko the orloff och foro thera wægh.

tha the kommo pa enæ storæ hedh, tha møtte them eth sendebud / tha sporde falantin om tiidendæ. budhet swarade: "iach horir konungen til aff vngernæ. och skal fara j frømade land at sokiæ honom folk til hielp, the for gull och penninga wilæ tiænæ. for thy at the hednæ orligæ in j hans land / brennæ honom land och stæder aff. wilin j ridæ til honom j warden ther mz ærom vnfagnæ." the warto tha ther

badæ ower ens och ridho tith. tha the kommo til vngernæ, konungen han vnfik them gantzka wæl; men thz war konungenom owiterligit at the waræ hans sønir badhæ. Annan dagx ther efter wart ther loffuat en stridh a marken mz the hedniskæ sa-
393. ratzinæ som ther for staden lagho. tha drogho the cristnæ wt aff staden; aldra fræmmærst tha war falantin. hans mandom lot han ther skinæ, swa at mangen man vndrade ther pa; och nampnlos dwalde ey at følgiæ honom. man sa hans klubbo faræ igenom hærræn och sla manga otaligæ i hæll; och mannen sagho the enkte ther pa henne hiolt / ther war ont at mote standæ; thz thøkte them eth stort vnder waræ. Falantin och nampnlos the slogo ther mz mans hand xxx^M hedninge j hæll. tha wart keysaren aff taterin fangen.

thz giorde then stoltæ riddare herra falantin;
ther war hans manhet mz ærom skiin.

ther mz flydde the hedniskæ bort, och keysaren førdo the fangan in j staden. ther efter gingo the in j sallen, the herræ allæ mz storæ æræ. tha sættæ konungen falantin till bordz til sith eygit fat, och nampnlos mz honom; siden allæ andra herra, hwariom efter thy honom borde sithiæ. them war æræ och glædi ospar. Tha sagde biscop frankart: "her ær komin en ny sidh, som iach kan forsta; han wil thok lithet froma j lengdenæ. her ær thok swa mang en ærligin man, ther æræ burde. mik vndrær hwi the karllæ skulæ sithiæ ower them allæ." nampnlos fik thz høræ och sprang ower bordet j rættæ wredhæ, och gik til biscopen och grepp honom bak j halssen mz sina næglæ, och ryktæ eth stykke wt aff hans hud fra

nakkan och strax nidh til lendona Swa breth som ij 304. hender. tha wart biscopen saræ skempder, och thorde sidhen ey talæ eth ordh, swa at the thz hørde; ther mz forgikx namnpnlos wredhe; och giorde sik gladh j manga mato.

siden the herra waræ allæ gagnæ j sengh, tha gik biscop frankart til then hedniskæ keysaren ther fangen la, och sagde thil honom: "huru gar idher, herra? torffuen j mina hielp widh? iach wil hiælpæ idher her wt aff staden j idhræ frihet igen, och hielpæ ider at dræpæ them som ider haffuæ komit j thenne nødh. the haffua och giort mik nokon skadha; thz skal giældæ theres liff." keysaren han ræddes fore at han wilde honom daræ, och for høræ ordh aff honom thz keysarenom mate komma til skadha. tha sagde keysaren til biscopen: "Herra, thenne orden skulden j haffua tigæth; for thy mik bør ekke gøræ swa danna gerning som j æræ begærændes aff mik. jach skal halda mina tro ee huru thz ganger och om mit liff/" tha sagde biscop frankart: "herra, nw kan iach prøffuæ idhræ ædlæhet, at j ærin en tro man. jach wilde enkte wtan for høræ aff idher om j wilden troligæ haldæ ider fengilsse eller ey." tha gik biscopen fra honom och angrade saræ at hans falskhet kunde honom enkte hiælpæ. om morgonen ther effter, tha gingo the herra allæ j sallen til radz hwat the skuldo gøræ mz then hedniskæ keysaren. tha wart keysaren in ledder och til sporder hwat han formate at giffuæ, eller thz kostade hans liff. han sagde: "j ædlæ herra, iach wil giffuæ idher eth wiin fath fult 305. aff gull, och ther til will iach halda en stadugh frid mz ider swa lenge iach liffuer". thzta wart stad-

fæst och bebreffuet och for wissæt; och keysaren han foor hem mz sin her.

Tha gik falantin och nampnlos til konungen och beddes orloff, och thakkade honom at han haffde dygdelicæ giort wid them. konungen han swarade them och badh at the skuldo engistadz faræ. han wilde giffuæ them gull och silff och alt thz the wider torffte, at the skuldo bliffuæ herra j thera liffs daga. tha swarade herra falantin; "Herra, thz ma ey waræ thz iach legger mik nokon roo eller hwilæ pa, for æn iach wet hwo min fader eller moder ær." ther mz foro the badhæ thæden, falantin och nampnlos; thz war konungenom myket j mot.

fiærdæ daghen ther effter, tha kommo the pa en grønan wall. ther fingo the see eth pantir; thz talade til herra falantin och sagde: "iach gør ider kunnogt hwo idher fader och moder ær; och tith som iach løper fore thit følger mik effter." tha talade falantin til nampnlos och sagde; "mik thykker waræ eth stort vndher at thzta rædeligæ diwret talar. thok wilom wi følgiæ thy pa enæ godhæ tro." diwret lopp til the jomfrv som thz til hørde och sagde henne: "jach sigher idher tidendhæ, the æræ mik gantzka hard. her komber en riddare och heter falantin, och nampnlos ær hans broder. och konungen aff vngernæ ær theres fader; och theres moder hon heter phila, och ær konungxsens syster aff frankarike. och margros

300. then storæ iætten hawer henne j sin fengilsse. pantirit giorde och jomfrvna witerliget huru nampnlos haffde enæ adhro vnder sinæ tungo; then skulde man opp stinga; siden finge han mall. och sagde pantirit till jom-

jomfrvnæ: "tha then riddaren falantin komber her ridandes, leggin j nokon kerlek til honom, tha mistin j mik. j swa danna mato at j wtueliæn honom for andra mæn, tha ær iach dødh."

mz thæs kom falantin ridandes och nampalos in for slotzens port, och badhæ lata sik in. portana lotes opp och the ridho in. tha wart falantin war hwar jomfrvn stod j en swala, och sagde swa wider sik: "J allæ mina liff dagha sa iach aldrik enæ skønare jomfrv". tha sende jomfrvn eth budh nid til herra falantin, at han skulde komma til henne. tha han kom opp och hon fik honom see, tha fik hon swa storan kerlek til honom, at aldrik mate mere waræ. tha brast pastiret sunder som eth eg; for thy hon haffde tha all sin kerlek och hiærtæ lakt til falantin. och vnfik them mz storæ æræ och sagde til herra falantin: "for ider skuld haffuer iach mist mit diwr; men thæs skulen j enkte vngiældæ. iach wil oppenbaræ ider och ider broder hwo ider fader och moder ær; men j skulen først loffua mik pa idhræ tro och æræ at j wilin haffua mik til husfrv." tha han haffde loffuat henne thz, tha bygynta jomfrvn at oppenbara honom huru all tingh ware gangen; at konung crissosmos war hans fader, och nampnlos war hans broder. tha sporde falantin: "hwo ær tha min moder?" Hon swarade: "thz ær then ædlæ drøtningen phila." tha stod falantin opp och kystæ nampnlos fore hans mwn, och sagde: "loffuader warde gudh alzwalduger!" 301. tha sporde falantin: "jomfrva, witin j engæ wæghæ til at min broder finge mall, at han mate tala?" hon sagde: "iach wil læræ honom tala," och skar honom

tha then adrænæ sunder, swa at han genstæn talade, och loffuade gudh / tha sporde the badhæ jomfrvnæ at, hwar the mate finnæ theres moder; the wilde genstæn faræ til henne och hielpæ henne aff hennis nødh. Jomfrvn swarade: "laten ider enkte hasta. ider moder ær her pa ij milæ nær. gørin effter mit radh; wil gud idher hielpæ, j finnin henne wæl." jomfrvn sagde: "j herra, reden ider swa til, som j mogen for sant witæ at j finnin ther en rædeligin jættæ. hans krapt ær stor och mangfald, at engin man ma vinnæ hans makt, for thy at han bær en gullring pa sina hand, at warte han sar til døden och saghe han ther pa, han warte strax helbrøgdæ igen. thy rader iak ider at tha j komin til honom, warin ther bestandæ effter, at han wardæ then ringin quit; siden ware hans makt om enkte. tha finnin j idhræ moder standa j eth watn ther manga frvr och jomfrvr pinæs mz henne." falantin war gantzka bedrøffuader, och lenktadæ myket at see sinæ moder. ther mz budho the goda nat: "wi komum igen innan en stakkuth stund, om gudh wil vnnæ os liff och helbrøgdæ / "

the ridho thera wæg och kommo til en storan fors. ther ridho the wt mz swa lenge, at the fingo see manga skønæ frvr och jomfrvr standa ther wti 30a. mz stor bedrøffuilsse. ther warto the och war hwar theres moder stodh. the ridho genstæn til henne och sagdæ: "moder gan til landet igen; och witin at wi ærom badhæ idhræ sønir. for wara skuld haffuin j lidhit myken nød och storæ pinæ, hwilket wi hopoms at nw skal fa en endæ." modræn wart saræ bedrøffuet och ræddes storligæ for begges thera dødh, och sagde: "min kæræ barn, iak tor ey komma til idher:

for thy her komber en rædeligin iætte och stor, then os ma dræpæ allæ saman nar han wil." the swarade henne igen: "moder, rædins ther enkte fore. wil gud waræ war hielp, wi bliffuom wæl frælste for honom." hon gik til them pa landet, och the vnfingo henne mz stora wørding. mz thæs kom jætten tith och taladhe til them och sagde: "j herra, hwo haffuer stempt idher hiit, at j mz wald røffuin mit folk aff mina fengilsæ for idhræ dolhet skuld. sannerlik thz ær mik ekke liufft, och thz skal giældæ idert liff. ther skal och engen løsn fore ga". tha swarade honom falantin: "sethin idher til weriæ, och laten see om j ærin swa grymmæ som j lathæ. jach wil møtæ idher mz mit spær, thz bæstæ iach formæ." mz thæs wart iætten wred och slo til falantin mz sinæ iærn stang mangt eth slagh. tha kom nampnlos fram mz sinæ klubbo, och slo then armen aff iætten, ther gull ringin sat pa. tha hiog falantin aff honom hans høgræ ben. tha størte iætten nider, och the slogo han ther j hæll; och løste manga aff theres nødh som j hans fengilsæ waro. Phila gik tha til sinæ sønir mz storæ werdighet och glædi, och sagde til herra falantin: 297.
"riden pa borgenæ och løsæn then ædlæ riddaren blandamær som j storæ bedrøffuilsse fangen ær." thz skedde j then samma tiidh at mangen manz bedrøff-uilsse ther for gik / tha wart blandamær glader at han hørde, at falantin och nampnlos waro badhæ brøder, och ther til hans rættæ bornæ herra. swa ridhæ the allæ aff stad til then borgen igen som the waro førre aff ridnæ. then ædlæ jomfrvn hon vnfik them mz storæ æræ, och loffuade gud at the waro helbragdæ hem kompnæ. jomfrvn hon heth rosalilia;

hennes brølløp war ther giorth mz herra falantin j storæ æræ och glædi.

Siden foro the til vngernæ; them war tha wæl kunnogt ther. theres fader han vnfik them mz glædi och frøgd. tha sagde falantin: "fader, iach wil nokot talæ wid idher." the gingæ tha badhæ hemelikæ j eth mak. ther lot falantin sin fader læsæ all hans breff, och sagde honom huru all ting waræ til gangin. tha vnfik konungen aff vngernæ sinæ drotning philæ igen mz stora werdighet. tha gik nampnlos och grep biscop frankart och bant honom badhæ hender och føter, och bar honom in fore konungen och kerde ower honom huru mangalundom han haffde illæ giort, som før j boknenæ skriffuet star. och biscopen kendes siælffuer sina sak och sagde: "gud forlate thz konung crissosmos moder som thz war waldande, at iach skulde ther nokon tiidh radh til giffuæ, at iach skal nw thz vngiældæ och lidæ thenne dødh."
400. Siden wart han bunden til ij hæstæ och slæpader then enæ gatunæ opp then andræ nidh; och swa huggen j iiij quartir, och sætter pa iiij stægill for iiij porta for staden/siden wart ther øffuet frøgd och glædi mz dyst, torney och allæ handæ ridderskap. tha gik then ædlæ blandamær till konungen, och sagde at han wilde hem til landæ faræ; swa giorde och falantin mz sinæ husfrv och nampnlos. the all iij foro in til frankarikæ mz storæ æræ.

konung pipping honom kommo budh at falantin och nampnlos kommo thit. tha vnfik han them mz kerlek. thz forstod och clarina at falantin war komin tith mz sinæ husfrv rosalilia; hon gik och vnfik them badhæ mz storæ æræ/tha badh falantin ath konung

pipping wilde latæ læsæ hans breff fore sik. tha breffuin ware læsin och konungen haffde forstandet huru all ting ware til ganghin fra thz førstæ och til sistæ, tha wart konung pipping gantzka glader, och allæ the herra thz spordo the loffuade allæ gud at sammnaden war oppenbarat. En hertigh som het baldawin han vnfik sin son blandamær mz myken æræ och werdighet, och loffuade gud at han mz æræ war komin igen, for hans tro ther han haffde beuist konung pippingx syster philæ. tha gaff konung pipping blandamær sinæ dotter clarina och giorde theres brøllop mz myken æræ, glædi och gaman. ther effter j en stakkut tiid wart blandamær konung j ispanien och liffde ther mz storæ æræ / ther effter bleff konung pipping dødh och falantin wart krønter j frankarike och bleff ther konung j mang ar. nampnlos 401. han bleff alt nær honom och haffde ther myken æræ och glædi.

Her later iach thzta ærendit sta och wil sighiæ idher aff huru rosemund then ædlæ frvn haffde stor sorgh effter sin bondæ nampnlos. tha pa thz siistæ warth henne til radhæ at hon wilde faræ j frømade landh, och søkiæ effter honom, mz enæ sinæ tiænistæ mø. tha lot rosemund skæræ sik siælffsyn clæder och vnderligin; och gaff sik wt fore en sangare och rimare som en man; och hennes mø haffde quinnæ clædher, thy hon skulde waræ hans husfrv. swa foro the j frømade land, och gaffuo sik wt fore qwædare och rimare och qwadho baden mæsterligæ wæl; och søkte manga herra hoff, ther til om sider at the kommo j frankarike, och fornummo at nampnlos war ther. tha gingæ the badhæ effter the-

wilin wæl gøræ mz id*er* stalbrod*er*, och faræ mz mik til mi*n* fad*er*. ha*n* ær her en wældugh hertig ow*er* grekæ*n*. jach wet thz wæl at ha*n* ær wredh at iætten ær j hæll slagi*n*." falanti*n* ha*n* redh tha mz he*n*ne so*m* thz ku*n*de waræ widh enæ milæ wægx la*n*kt. tha finge the see skønæ paulunæ opp slagnæ. the knappæ, owa*n* pa them stodho, skinu so*m* soll aff rødhæ gull. en wartzma*n* ha*n* fik see at falanti*n* och na*m*pnlos ko*m*mo. tha lopp ha*n* st*r*ax til hertige*n*s
301. paulu*n* och sagde: "her ko*m*ma ij kønæ mæn fara*n*de och haffua rosamu*n*d mz sik.

Jach t*r*or ey a*n*nat æn iætte*n* ær død
eller han ær komi*n* j storæ nødh."

tha wapnade sik genstæn xxiiij och ridho wt mot falanti*n*, och bygy*n*ta hardeligæ at stridhæ / tha wende na*m*pnlos sith fing*er* gull omk*r*i*n*g och for swant for theres øgon, at the enkte til ho*n*om sagho, wta*n* klubbo*n*a; then sagho the allæ, them til lithin glædi.

Falantin mz si*n*næ hand
ha*n* felte ma*n*gan j then sand,
til thæs the xxiiij bliffuæ død.
falanti*n* ha*n* haffde æn engen nødh /

siden kom jo*m*f*r*vnæ fad*er* ther fara*n*de mz alt sith folk mot them. tha sagde hertigen til sinæ mæn: "thz*ta* mon waræ eth stort vnd*er* at then klubban ho*n*˙ gør swa storan skadhæ. nw see wi engen so*m* pa he*n*ne hald*er*." tha flydde hertuge*n* vnda*n* och ropade til sinæ dott*er* rosamu*n*d, och badh he*n*ne at hon skulde skipæ them frid aff sinæ ke*m*pæ. hon swarade: "fad*er*, thz skal ske." swa gik ho*n* til he*r*ra falanti*n* och giorde en frid mella*n* them. Hertige*n* ha*n* vnfik he*r*ra falanti*n* och na*m*pnlos ærligæ, och ledde

them in j paulunit mz storæ werdighet, och gaff ther tha nampnlos sinæ dotter rosamund honom til husfrv, och giorde ther strax thera brølløp. ther glæddes aff allæ the herra ther saman waræ kompnæ, badha gambla och vnga.

siden bleff falantin ther mz nampnlos j iij wikor. tha sagde falantin enligæ widh sik: nw ær min trøst och hielp all forlidhin som iach aff nampnlos haffde, 102. ther mik til hielp war skapter. Nw warder iach ensammin søkiæ fadher och moder och mere mina slækt. j tolkæ mate kerde han opta sinæ wider mødhæ. thz fornam nampnlos wæl och sukkade saræ, och thenkte swa wider sik: iach skal bliffuæ nær min herra til thæs at han komber wt aff sinæ nødh. nampnlos tok j falantins hand och teknade at han wilde faræ mz honom ee hwart han fore. thz forstod rosemund wæl at han wilde følgiæ falantin och wart saræ bedrøffuet, och gik gratandes til herra falantin och badh honom at han wilde wæl gøræ och lata henne behalda sin bonda. tha swarade henne herra falantin: "ædlæ frva, haffuin ther engin sorg fore. iach wil taka mik gud til hielp och føræ han helbrogdæ til ider igen innan en stakkut stund / ther mz toko the orloff och foro thera wægh.

tha the kommo pa enæ storæ hedh, tha møtte them eth sendebud / tha sporde falantin om tiidendæ. budhet swarade: "iach horir konungen til aff vngernæ, och skal fara j frømade land at sokiæ honom folk til hielp. the for gull och penninga wilæ tiænæ. for thy at the hednæ orligæ in j hans land / brennæ honom land och stæder aff. wilin j ridæ til honom j warden ther mz ærom vnfagnæ." the warto tha ther

badæ ower ens och ridho tith. tha the kommo til vngernæ, konungen han vnfik them gantzka wæl; men thz war konungenom owiterligit at the waræ hans sønir badhæ. Annan dagx ther effter wart ther loffuat en stridh a marken mz the hedniskæ sa-
303. ratzinæ som ther for staden lagho. tha drogho the cristnæ wt aff staden; aldra fræmmærst tha war falantin. hans mandom lot han ther skinæ, swa at mangen man vndrade ther pa; och nampnlos dwalde ey at følgiæ honom. man sa hans klubbo faræ igenom hærræn och sla manga otaligæ i hæll; och mannen sagho the enkte ther pa henne hiolt / ther war ont at mote standæ; thz thøkte them eth stort vnder waræ. Falantin och nampnlos the slogo ther mz mans hand xxx^{M} hedninge j hæll. tha wart keysaren aff taterin fangen.

thz giorde then stoltæ riddare herra falantin;
ther war hans manhet mz ærom skiin.

ther mz flydde the hedniskæ bort, och keysaren fordo the fangan in j staden. ther effter gingo the in j sallen, the herræ allæ mz storæ æræ. tha sættæ konungen falantin till bordz til sith eygit fat, och nampnlos mz honom; siden allæ andra herra, hwariom effter thy honom borde sithiæ. them war æræ och glædi ospar. Tha sagde biscop frankart: "her ær komin en ny sidh, som iach kan forsta; han wil thok lithet froma j lengdenæ. her ær thok swa mang en ærligin man, ther æræ burde. mik vndrær hwi the karllæ skulæ sithiæ ower them allæ." nampnlos fik thz høræ och sprang ower bordet j rættæ wredhæ, och gik til biscopen och grepp honom bak j halssen mz sina næglæ, och ryktæ eth stykke wt aff hans hud fra

nakkan och strax nidh til lendona Swa breth som ij 304.
bender. tha wart biscopen saræ skempder, och thorde
sidhen ey talæ eth ordh, swa at the thz hørde; ther
mz forgikx nampnlos wredhe; och giorde sik gladh j
manga malo.

siden the herra waræ allæ gagnæ j sengh, tha gik
biscop frankart til then hedniskæ keysaren ther fangen
la, och sagde thil honom: "huru gar idher, herra?
torffuen j mina hielp widh? iach wil hiælpæ idher
her wt aff staden j idhræ frihet igen, och hielpæ
ider at dræpæ them som ider haffuæ komit j thenne
nødh. the haffua och giort mik nokon skadha; thz
skal giældæ theres liff." keysaren han ræddes fore
at han wilde honom daræ, och for høræ ordh aff
honom thz keysarenom mate komma til skadha. tha
sagde keysaren til biscopen: "Herra, thenne orden
skulden j haffua tigæth; for thy mik bør ekke gøræ
swa danna gerning som j æræ begærændes aff mik.
iach skal halda mina tro ee huru thz ganger och om
mit liff/" tha sagde biscop frankart: "herra, nw kan
iach prøffuæ idhræ ædlæhet, at j ærin en tro man.
iach wilde enkte wtan for høræ aff idher om j wil-
den troligæ haldæ ider fengilsse eller ey." tha gik
biscopen fra honom och angrade saræ at hans falskhet
kunde honom enkte hiælpæ. om morgonen ther effter,
tha gingo the herra allæ j sallen til radz hwat the
skuldo gøræ mz then hedniskæ keysaren. tha wart
keysaren in ledder och til sporder hwat han formate
at giffuæ, eller thz kostade hans liff. han sagde: "j
ædlæ herra, iach wil giffuæ idher eth wiin fath fult 305.
aff gull, och ther til will iach halda en stadugh
frid mz ider swa lenge iach liffuer". thzta wart stad-

fæst och bebreffuet och for wissæt; och keysaren ha*n* foor hem mz sin her.

Tha gik falanti*n* och na*m*pnlos til k*onungen* och beddes orloff, och thakkade ho*n*om at ha*n* haffde dygdelicæ giort wid them. kon*un*gen ha*n* swarade them och badh at the skuldo engistadz faræ. ha*n* wilde giffuæ them gull och silff och alt thz the wider torffte, at the skuldo bliffuæ h*er*ra j thera liffs daga. tha swarade h*er*ra falanti*n*; "H*er*ra, thz ma ey waræ thz iach legg*er* mik nokon roo ell*er* hwilæ pa, f*or* æn iach wet hwo mi*n* fad*er* ell*er* mod*er* ær." th*er* mz foro the badhæ thæden, fala*n*tin och na*m*pnlos; thz war kon*un*geno*m* myket j mot.

fiærdæ daghen th*er* efft*er*, tha ko*m*mo the pa en grønæ wall. th*er* fingo the see eth pa*n*tir; thz talade til h*er*ra falanti*n* och sagde: "iach gør id*er* ku*n*nogt hwo idher fad*er* och mod*er* ær; och tith so*m* iach løp*er* fore thit følg*er* mik efft*er*." tha talade falanti*n* til na*m*pnlos och sagde; "mik thykk*er* waræ eth stort vndher at thz*ta* rædeligæ diwret talar. thok wilo*m* wi følgiæ thy pa enæ godhæ t*r*o." diwret lopp til the jo*m*fr*v* so*m* thz til hørde och sagde he*n*ne: "jach sigher idher tide*n*dhæ, the æræ mik ga*n*tzka hard. her komb*er* en riddare och het*er* falanti*n*, och na*m*pnlos ær ha*n*s brod*er*. och k*onun*gen aff vng*er*næ ær there*s* fad*er*; och there*s* mod*er* ho*n* het*er* phila, och ær kon*un*gxse*n*s syst*er* aff fra*n*karike. och margros
390. then storæ iætten hawer he*n*ne j sin fengilsse. pa*n*tirit giorde och jo*m*fr*v*na wit*er*liget hurù na*m*pnlos haffde enæ adhro vnd*er* sinæ tu*n*go; then skulde ma*n* opp stinga; siden finge ha*n* mall. och sagde pa*n*tirit till

jom-

jomfrvnæ: "tha then riddaren falantin komber her ridandes, leggin j nokon kerlek til honom, tha mistin j mik. j swa danna mato at j wtueliæn honom for andra mæn, tha ær iach dødh."

mz thæs kom falantin ridandes och nampnlos in for slotzens port, och badhæ lata sik in. portanæ lotes opp och the ridho in. tha wart falantin war hwar jomfrvn stod j en swala, och sagde swa wider sik: "J allæ mina liff dagha sa iach aldrik enæ skønare jomfrv". tha sende jomfrvn eth budh nid til herra falantin, at han skulde komma til henne. tha han kom opp och hon fik honom see, tha fik hon swa storan kerlek til honom, at aldrik mate mere waræ. tha brast pantiret sunder som eth eg; for thy hon haffde tha all sin kerlek och hiærtæ lakt til falantin. och vnfik them mz storæ æræ och sagde til herra falantin: "for ider skuld haffuer iach mist mit diwr; men thæs skulen j enkte vngiældæ. iach wil oppenbaræ ider och ider broder hwo ider fader och moder ær; men j skulen først loffua mik pa idhræ tro och æræ at j wilin haffua mik til husfrv." tha han haffde loffuat henne thz, tha bygynta jomfrvn at oppenbara honom huru all tingh ware gangen; at konung crissosmos war hans fader, och nampnlos war hans broder. tha sporde falantin: "hwo ær tha min moder?" Hon swarade: "thz ær then ædlæ drøtningen phila." tha stod falantin opp och kystæ nampnlos fore hans mwn, och sagde: "loffuader warde gudh alzwalduger!" 381. tha sporde falantin: "jomfrva, witin j engæ wæghæ til at min broder finge mall, at han mate tala?" hon sagde: "iach wil læræ honom tala," och skar honom

tha then adrænæ sunder, swa at han genstæn talade, och loffuade gudh / tha sporde the badhæ jomfrvnæ at, hwar the mate finnæ theres moder; the wilde genstæn faræ til henne och hielpæ henne aff hennis nødh. Jomfrvn swarade: "laten ider enkte hasta. ider moder ær her pa ij milæ nær. gørin effter mit radh; wil gud idher hielpæ, j finnin henne wæl." jomfrvn sagde: "j herra, reden ider swa til, som j mogen for sant witæ at j finnin ther en rædeligin jættæ. hans krapt ær stor och mangfald, at engin man ma vinnæ hans makt, for thy at han bær en gullring pa sina hand, at warte han sar til døden och saghe han ther pa, han warte strax helbrøgdæ igen. thy rader iak ider at tha j komin til honom, warin ther bestandnæ effter, at han wardæ then ringin quit; siden ware hans makt om enkte. tha finnin j idhræ moder standa j eth watn ther manga frvr och jomfrvr pinæs mz henne." falantin war gantzka bedrøffuader, och lenktadæ myket at see sinæ moder. ther mz budho the goda nat: "wi komum igen innan en stakkuth stund, om gudh wil vnnæ os liff och helbrøgdæ / "

the ridho thera wæg och kommo til en storan fors. ther ridho the wt mz swa lenge, at the fingo see manga skønæ frvr och jomfrvr standa ther wti 808. mz stor bedrøffuilsse. ther warto the och war hwar theres moder stodh. the ridho genstæn til henne och sagdæ: "moder gan til landet igen; och witin at wi ærom badhæ idhræ sønir. for wara skuld haffuin j lidhit myken nød och storæ pinæ, hwilket wi bopoms at nw skal fa en endæ." modræn wart saræ bedrøffuet och ræddes storligæ for begges thera dødh, och sagde: "min kæræ barn, iak tor ey komma til idher;

for thy her kombér en rædeligin iætte och stor, then os ma dræpæ allæ saman nar han wil." the swarade henne igen: "moder, rædins ther enkte fore. wil gud waræ war hielp, wi bliffuom wæl frælste for honom." hon gik til them pa landet, och the vnfingo henne mz stora wørding. mz thæs kom jætten tith och taladhe til them och sagde: "j herra, hwo haffuer stempt idher hiit, at j mz wald røffuin mit folk aff mina fengilsæ for idhræs dolhet skuld. sannerlik thz ær mik ekke liufft, och thz skal giældæ idert liff. ther skal och engen løsn fore ga". tha swarade honom falantin: "sethin idher til weriæ, och laten see om j ærin swa grymmæ som j lathæ. jach wil møtæ idher mz mit spær, thz bæstæ iach formæ." mz thæs wart iætten wred och slo til falantin mz sinæ iærn stang mangt eth slagh. tha kom nampnlos fram mz sinæ klubbo, och slo then armen aff iætten, ther gull ringin sat pa. tha hiog falantin aff honom hans høgræ ben. tha størte iætten nider, och the slogo han ther j hæll; och løste manga aff theres nødh som j hans fengilsæ waro. Phila gik tha til sinæ sønir mz storæ werdighet och glædi, och sagde til herra falantin: 307. "riden pa borgenæ och løsæn then ædlæ riddaren blandamær som j storæ bedrøffuilsse fangen ær." thz skedde j then samma tiidh at mangen manz bedrøffuilsse ther for gik / tha wart blandamær glader at han hørde, at falantin och nampnlos waro, badhæ brøder, och ther til hans rættæ bornæ herra. swa ridhæ the allæ aff stad til then borgen igen som the waro førre aff ridnæ. then ædlæ jomfrvn hon vnfik them mz storæ æræ, och loffuade gud at the waro helbregdæ hem kompnæ. jomfrvn hon heth rosalilia;

hennes brølløp war ther giorth mz herra falantin j storæ æræ och glædi.

Siden foro the til vngernæ; them war tha wæl kunnogt ther. theres fader han vnfik them mz glædi och frøgd. tha sagde falantin: "fader, iach wil nokot talæ wid idher." the gingæ tha badhæ hemelikæ j eth mak. ther lot falantin sin fader læsæ all hans breff, och sagde honom huru all ting waræ til gangin. tha vnfik konungen aff vngernæ sinæ drøtning philæ igen mz stora werdighet. tha gik nampnlos och grep biscop frankart och bant honom badhæ hender och føter, och bar honom in fore konungen och kerde ower honom huru mangalundom han haffde illæ giort, som før j boknenæ skriffuet star. och biscopen kendes siælffuer sina sak och sagde: "gud forlate thz konung crissosmos moder som thz war waldande, at iach skulde ther nokon tiidh radh til giffuæ, at iach skal nw thz vngiældæ och lidæ thenne dødh." Siden wart han bunden til ij hæstæ och slæpader then enæ gatunæ opp then andræ nidh; och swa huggen j iiij quartir, och sætter pa iiij stægill for iiij porta for staden/siden wart ther øffuet frøgd och glædi mz dyst, torney och allæ handæ ridderskap. tha gik then ædlæ blandamær till konungen, och sagde at han wilde hem til landæ faræ; swa giorde och falantin mz sinæ husfrv och nampnlos. the all iij foro in til frankarikæ mz storæ æræ.

konung pipping honom kommo budh at falantin och nampnlos kommo thit. tha vnfik han them mz kerlek. thz forstod och clarina at falantin war komin tith mz sinæ husfrv rosalilia; hon gik och vnfik them badhæ mz storæ æræ/tha badh falantin ath konung

pipping wilde latæ læsæ hans breff fore sik. tha breffuin ware læsin och konungen haffde forstandet huru all ting ware til ganghin fra thz førstæ och til sistæ, tha wart konung pipping gantzka glader, och allæ the herra thz spordo the loffuade allæ gud at sanniaden war oppenbarat. En hertigh som het baldawin han vnfik sin son blandamær mz myken æræ och werdighet, och loffuade gud at han mz æræ war komin igen, for hans tro ther han haffde beuist konung pippingx syster philæ. tha gaff konung pipping blandamær sinæ dotter clarina och giorde theres brøllop mz myken æræ, glædi och gaman. ther effter j en stakkut tiid wart blandamær konung j ispanien och liffde ther mz storæ æræ / ther effter bleff konung pipping dødh och falantin wart krønter j frankarike och bleff ther konung j mang ar. nampnlos 401.
han bleff alt nær honom och haffde ther myken æræ och glædi.

Her later iach thzta ærendit sta och wil sighiæ idher aff huru rosemund then ædlæ frvn haffde stor sorgh effter sin bondæ nampnlos. tha pa thz siistæ warth henne til radhæ at hon wilde faræ j frømade landh, och søkiæ effter honom, mz enæ sinæ tiænistæ mø. tha lot rosemund skæræ sik siælffsyn clæder och vnderligin; och gaff sik wt fore en sangare och rimare som en man; och hennes mø haffde quinnæ clædher, thy hon skulde waræ hans husfrv. swa foro the j frømade land, och gaffuo sik wt fore qwædare och rimare och qwadho baden mæsterligæ wæl; och søkte manga herra hoff, ther til om sider at the kommo j frankarike, och fornummo at nampnlos war ther. tha gingæ the badhæ effter the-

res sidh, som andra qwædare plægæ, pa slotet.· ther motte them nampnlos. tha tok han monæ som j quinnæ clæden war elædh och skimpade mz henne, som man plæger gore mz vngæ quinnor / tha sagde rosemund til nampnlos: "herra, latin mina husfrv waræ j mak! æn thok at iach ær en fatig man, tha hawer iach mina husfrv j æræ, swa gernæ som them som rik ær." tha wart nampnlos wreder och sagde til rosemund: "thu niwter tik ekke siælffuer at, men thu niwter enæ quinnæ at; henne æst thu liker och ware thu en quinnæ." nampnlos sporde hwat konst the
402. kunde. the swarade: "wi kunnom qwædæ och rimæ, och got folk gladæ goræ. wi haffwm wandrat igenom mang landh; thy witom wi aff manga handæ tingh at sighiæ.

wi haffwm wærit oster och wæst,
nor och sudər aldre mæst.

swa haffwm wi farit werldenæ igenom." tha sporde nampnlos them at, om the ekke kende enæ frva j greken bodde och het rosemund, och war en hertigæ dotter. the sagde at the henne kende fullwæl, och sagde at the kunde enæ wisæ om henne. nampnlos han badh them: "qwæden aff then stoltæ frvn; thz wil iak gantzka gernæ horæ. iach haffuer myket hort aff henne waræ sakt." tha swarade rosemund och sagde: "wi ærom badhæ hungrogæ och torstugæ. wi haffwm ey storæ glædi til at quedhæ." nampnlos tok them badhæ til sik och ledde them in j sallen ther konungen och allæ herra inne sato Rosemund och hennes mo warto sættæ til bordz ther andra pipare sato. nampnlos han war theres kogemæstare och skipade them ætæ och drikkæ och sag-

de: "ætea mz en hast och sit*er* ey ther alla*n* daghen. mik lenkte*r* sare efft*er* then wisæ ther j haffui*n* mik aff sakt." the sato there*s* maltiid fra*m* och skøtte enkte ha*n*s ordh. maltiide*n* ho*n* forgik thok snart. the stodho opp och gingo fore h*er*ranæ bordh at sta, och bygyntæ there*s* sang. the qwadho badhæ mæst*er*ligæ wæl, at stor lust war at høræ ther pa. tha bygyntæ ho*n* til at q*ue*dhæ huru ho*n* fik na*m*pnlos, och huru ho*n* gik mz ho*n*om opp vnd*er* lindenæ, och huru ha*n* slo iætte*n* j hæll, thz stod alt sama*n* j wisænæ, och swa huru the skilde*s* at pa thz siistæ. tha loth ho*n* forsta at ho*n* war then sa*m*ma rosemu*n*d 403. som ho*n* sielff aff qwadh. tha na*m*pnlos thz forstodh for sant at ho*n* war then sa*m*ma, tha stod han opp och tok he*n*ne liuffligæ j sin fa*m*pn och kystæ he*n*ne for he*n*nes mwn, och loffuade gudh at then dagen war komi*n*, at the waræ sama*n* ko*m*pnæ ige*n*. konu*n*gen vnfik then ædlæ frvn mz storæ wørding. ther wart tha aff ny eth hoff for na*m*pnlos och ha*n*s frva skuld rosemu*n*d. ther tok rosemu*n*dz sorgh en endæ. tha bleff konu*n*g *cri*ssosmos dodh och na*m*pnlos wart konu*n*g efft*er* ho*n*om j vng*er*næ och bleff ther mz sinæ husfrv rosemu*n*d mæktigh konu*n*g j xx ar.

Then gudh, som ho*n*om then maktena se*n*de,
han giffui wart mall en godan endæ!
nw haffui*n* j hørt j the*n*ne tidhæ,
huru them ær forlidin there*s* q*ui*dhæ.
the liffde siden mz glædi och ro,
och fingo hi*m*meriket; thz ær mi*n* tro.
thz vnne os gudh allæ samæn!
hwem thz ær liufft, ha*n* sigiæ: ame*n*!

Anmärkningar.

I handskriften förekommer blott skiljetecknet /. De öfriga äro tillsatta af utgifvaren.

Texten fortlöper sammanhängande i handskriften; men för att icke trötta läsaren, och till vinnande af större tydlighet, är den här afdelad efter berättelsens olika innehåll.

Verserna äro i handskriften skrifna som prosa, med undantag af de 8 sista raderna.

Skilnaden mellan långt och kort s är ej iakttagen.

De på 2 ställen inom [ ] satta bokstäfver äro i handskriften uteglömda.

De bokstäfver som bland läs-arterna ur B blifvit satta inom ( ) hafva bortfallit genom fukt, hvaraf handskriften lidit.

Sid.	rad.						
10	28.	har	utgifv.	ur	C	intagit ordet:	sadell
11	28.	„	„	„	C	„ „ :	sack
19	26.	„	„	„	B	„ „ :	thz i st. f. the
19	30.	„	„	„	B	inbytt „ :	hiælm i st. f. hielp
52	4.	„	„	„	B	intagit „ :	there*s*

Olika Läs-arter.

Början ur B och C; tillika som språkprof.

B. Her epther børias eth æwintyr aff nampnlos ok falantin

Ptem swa haffuer theres mandom warith som the haffua bedriffuet i theres daghe/ok er lusteleghet at høra hwo ther wiill giffue liudh ok akt pa ath fordriffue tiiden tiil thæs en høgre glædi komber Thz war en erligh och høffuisk konungh i frankæ rike han heth pippingh han haffdhe ene ærligh dotther hon heth clarin(æ) och hennes fadher systher hon heth philæ

C. Her epter børias et æffuentyr aff namnløs och ffalentin

Ithem så haffuer theress mandom varith som the haffua bedreffueth i theress daga och er løsteligheth ath høra ho ther vill giffua liudh och akth på ath fordriffua tiden till thess en høgre glæde komber thz var en erlig och høffuesk konung i ffranckericke han heth pepping han haffde ena erlig dåtter hon heth clarena och hennass søster hon heth phila

Sid.	rad.			
5	2.	C:	iij^{m} i. st. f. ij^{M}	
5	28.	B, C:	we — bedrøffuilsse	
6	20.	B, C.	ær all — haw*er* iach	
7	15.	B, C:	for gode — forgæffues	
9	14.	B, C:	gode *quinne* — førsti*n*nenæ	
9	16.	B, C:	wid*er*kennes — oppe*n*baræ	
10	10.	C:	nød och oræt — oræt	
10	28.	C	har det i A felande ordet: sadell	
11	28.	C	har det i A felande ordet: sack	De blad i B der dessa läsarter kunnat finnas fela.
12	8.	C:	vnga — wænæ	
12	14.	C:	hánum then suarte reddar*e* — ho*n*ðm	
12	25.	C:	adliga — ærligæ	
13	10.	C	utelemnar: som ha*n* war*e* red-d*er* for ho*n*om	
13	27.	C:	trælling — trælæ	
14	1.	C, B:	och ffeck han se — och tok	
14	6.	B, C:	i torneth — ther fangen	
14	17.	B, C:	nød — drøffuilsse	
15	23,24.	B, C	utelemna: aff allæ sinæ art	
16	29,30.	B: C:	i riddere ok swene ok gode mæ*n*	
16	30.	B:	gri*p*en mik hand pa then forrædhær*en*	
17	7.	B, C:	taghe — gripæ	
17	13.	B, C:	hardeligæ — høglikæ	
19	17.	B:	(thz w)ærff war, C: thz varff huar — thz wærff	
19	26.	B, C:	thz — the	
19	30.	B:	hiælm — hielp (C utelemnar: skiold och hielp)	
19	31.	B, C:	fiændhæ landh — fiændæ	
20	12.	B, C:	gode — ma*n*ga	

Sid. rad

21 18,19. C, B: åff stadh och komm*o* på iiij mila nær in i yspanien ath strida tå the komm*o* till the bedniska sarazena

22 8. C: kring — girug

22 13. B, C: othalig — owi*nn*elige*n*

22 17, B, C: blodh — blot

22 28. C: vnfængnade — vnfingo

23 12. C: venskap — hyllæ

23 16. C: skullen ffri vara och løss åff ederth ffengelse

23 24. B, C utelemna: *tr*oen och

23 29,30. B, C: sanna och rætte *tr*o—rætte *tr*o och æræ

23 32. C utelemnar: sonæ och

24 23. B C: broder — blod*er* (äfvenså 25 12)

24 32. B: inthæ, C: in till — aff jnte

26 17. C: alsom kæraste — kæreste

26 32. B, C: the haffde swa for*e* — the sagde

28 2. B: thokt, C: thuckt — thøk

31 21,22. C, B: och loth hånum thz fforstå — ho*no*m hwat wilk*or* ho*no*m for stod

32 7. C, neder — vnd*er*

32 7. C: rende moth — møtte

32 8. C: ffasth till hopa — fast

33 4. B, C: fik — tok

33 8. C: in i borgen — tith

34 30. C: thi hen*n*e avundh haffuer thz giorth — he*n*ne awnd skuld

34 32. C: ffasth — osaktæ

35 7. C: vanarth — onardh

35 14. C: tig — tik

36 3. C: offuer måttess — ow*er*wætt*es*

36 12. C: leffua — bliffuæ

(De blad i B der dessa läsarter kunnat förekomma fattas.)

Sid.	rad		
37	13,14.	C:	the andre ij kompana ffalentinss stalbrøder ære
37	15.	C:	offuer gången — ower gan
37	22.	B, C:	ath the iw hielpæ ider om the kommæ til/
38	4.	C, B:	ath ffalentin var stader i våde och store nødh — och blandemær
38	25,26.	C:	vt — opp, op — nidh
39	7.	B, C:	godgerningh — wæl gerninge
40	11.	C:	nødh och bedrøffuelsse — bedrøffuilsse
40	27.	C:	storan strøm — strøm
40	30.	C:	medax — nons tima

(Här slutar C.)

41	8.	B:	riideren — mannyn
41	12.	B:	heth som en glødh — som en glødh
41	14.	B	utelemnar: mz waldh
41	31.	B:	sighen — berætter
51	8.	B:	giorth ider swa (mæ)ktighe — stempt idher hiit
51	17,18.	B:	som gulringen sath ther iætten haffde pa — ther gull ringin sat pa

Orda-Lista.

De större siffrorna bemärka sidan, de mindre raden.

Aff jnte, 24.32, uppbinte, uppbann.

Affstadh, 4.14, m. fl., af stället, åstad.

Alstinges, 4.1, m. fl. alldeles, mycket.

Angrade, 47.24, förargade.

Awnd, 8.9, m. fl., hat.

Bald, 16.1, Baldæ (acc.), 12.1, båld, käck.

Ball, 8.13, Balen, 35.22, Balet, 8.21, bål, bålet.

Bardskærare, 27.18, skäggskärare, barberare.

Bebreffuader, 24.2, Bebreffuet, 48.1, genom bref eller skrift stadfästad.

Befeller, 20.17, anbefaller.

Behald, 14.14, behåll, säkerhet.

Besakt, 6.27, omtalt, anklagat.

Besta, 7.21, 15.28, stå, hvila.

Besta, 19.10, Bestanden (2 p. pl. pr.), 18.26, motstå, motstån.

Bek, 38.27, m. fl., beck.

Biladæ, 21.14, beläte, bild.

Bloder, 24.23, 25.12, broder.

Blot (adj. s.), 22.17, blott, bart, tomt. Blota (adj. pl.), 17.8, blotta, bara.

Brut, 36.13, brott.

Dolhet, 51.9, galenskap, dumdristighet, öfvermod (af det Tyska Dull, Toll).

Drøffuilsse, 14.17, bedröfvelse.

Drøm stulen, 13.31, hänförd af en dröm. *Ær iach d.*, stjäl drömmen mina sinnen ifrån mig.

Entiid, 8.20, en gång.

Engin, 25.12, egen.

Enlighet, 5.30, enslighet.

Enligæ, 7.15, ensligen.

Eygen (pl.), 7.10, m. fl., egna.

Eygin, 26.14, m. fl., egen.

Eyget, 43.19, m. fl., eget.

Felig, 40.25, säker.

Forstridenæ (acc.), 18.23, främsta rummet i striden.

Forwæghæ, 31.22, våga.

FREGD, 10.19, rykte.

FRØMADE, 36.21, 53.22, främmande.

FYGDE (impf.), 14,29, fogade.

FØGDE (impf.), 34.13, fogade, lämpade. *F. honom fra sik*, afvisade honom.

GIRUG, 22.8, girig, begärlig, ifrig.

GØMPDE (impf.), 29.20, vaktade.

GØR (partic.), 20.6, gjord.

HELE WAGH, 26.19, m. fl., helande vatten.

HIOG (pl.), 11.32, hugg.

HOFF, 55.19, gästabud, högtid.

HUGHOM (dat.), 9.26, i håg. *Illæ h.*, onder i håg, wredgad.

HWARFF (impf.), 11.13, försvann.

HYLLÆ, 23.12, 40.17, hyllning, vänskap.

KENNENS (2 p. pl. pr.), 8.26, bekännen.

KEYSÆ, 16.12, KEYSEN (2. p. pl. pr.), 39.17, välja, väljen.

KRADEN, 30.14, onde, elake (af det Plattyska QWADE).

KREYSEN, 37.15, m. fl., kretsen, stridsplatsen.

KØN, 9.31, m. fl., modig.

KØNHET, 22.6, m. fl., mod.

KØNLIGÆ, 22.21, m. fl., modigt.

LEEBARDH, 14.19,21, leopard.

LET, 28.26, 39.3, ledt, obehagligt.

LITZLÆ, 29.1, liten.

MAK, 24.14, m. fl., gemak, rum.

MAKT, 8.8, våld.

MALL, 7.19, mål, sak.

MANDOM, 16.13, tapperhet, bedrift.

MANHET, 5.16, m. fl., tapperhet.

MATE (impf.), 6.26, mådde.

MODER BARN, 29.28, menniska.

MØRT (impf.), 7.2, mördat.

NAPPIN, 30.12,13, bägaren.

NONS TIMA, 40.30, middagstid.

ONARDH, 35.7, o-art, vanart, onda sinne.

ORSAKA, 36.18, VRSAKA, 38.21, icke saker, oskyldig.

OSAR, 25.16, osårad.

OWER GAN, 37.15, öfvergången.

OWER STAN, 37.20,24, öfverstånden.

OWERWÆTTES, 36.3, öfvermåttan.

OWINNELIGEN (adj. pl.), 22.13, 43.5, ovänliga, fiendtliga.

Rast, 24.32, raskt.

Sampnades (impf.), 22.4, samlades. *Striden s.*, striden begynte.

Sar (adj. pl.), 22.15, sårade.

Siælffsyn (adj. pl.), 53.24, sällsynta.

Skempder, 9.21, 47.2, utskämd, förhånad.

Skimpade (impf.), 54.3, skämtade.

Skælligæ, 36.12, skäligen.

Skøn, 12.10, skonsmål.

Sonæ, 23.32, försoning.

Spat (partic.), 42.9, spådt.

Spær, 43.1, 51.14, spjut.

Strengde (impf.), 10.17, ansträngde.

Swala, 49.8, öppen gång i öfra delen af byggnaden.

Thoktelighæ, 12.1, tukteligen, hofsamt.

Thok, 28.2, tukt, dygd.

Thid, 35.23, 36.4, dit.

Tik (imper.), 35.14, tig!

Tro, 5.23, Troen (acc.), 23.24, trogen.

Wan (acc.), 30.7, våran.

Warade (impf.) 30.1, varnade.

Wartzman, 44.8, väktare.

Werdskap, 5.8, gästabud.

Werdskylduger, 4.32, skyldig, pligtig.

Weriæ, 25.28, m. fl., försvar.

Wider kænnilsse, 9.4, bekännelse.

Widher komma, 5.20, komma vid, komma åt.

Wik, 22.16, vak, öppning.

Wites, 37.8, tillvites.

Witæ, 41.9, tillvita, förebrå.

Witæ, 23.8, gifva, bevilja.

Vrsaka, 38.21, oskyldig.

Vrsækt, 8.31, oskuld.

Wæghæ skill, 39.16, vägskäl.

Wærff (impf.), 19.17, uträttade.

Ylffuæ, 6.14, ulfvinna.

Ærligæstæ, 4.14, fortaste, hastigaste (af Arla).

Namn-Lista.

Arabie, Arabien. (Morernas land i Spanien?)

Baldawin, Bladawin B, Blandewin C, Blåndewin C, en hertig rik, fader till

Blandamær, Blandemær, en ung riddare.

Clarina, Clarena C, -æ C, konung Pippings dotter.

Crissosmos, konung i Ungern.

Falantin, Fallantin, Phalantin, son af Crissosmos och Phila.

Frankarikæ, Franckerike C, Pippings rike.

Frankart, biskop i Ungern.

Gawin, Gaffuin, tjenare hos konungen i

Greken, Grekæn, Grekland.

Ispanien, Spanien.

Margros, en ful jätte.

Nampnlos, son af Crissosmos och Phila.

Phila, Pippings syster, moder till Nampnlos och Falantin.

Philomin, tjenstemö hos konung Crissosmos' moder.

Pipping, Pepping C, konung i Frankrike.

Rosamund, Rosemund, dotter till konungen af Grekland, Nampnlos' gemål.

Rosallilæ, -a, Rosaliæ B, Rosæliæ B, Rosælliæ B, Falantins husfru.

Samarin konung öfver

Saratzina, -æ, Saracenerna som belägra staden

Sibilia, Sevilla, i Spanien.

Taterin, ett land (Tatariet?), hvars konung infaller i

Vngernæ, Crissosmos' konungadöme.

NAMELOS

UND

VALENTIN.

DAt was eyn koningh wys vormeten
Jn franckryke heseten
Pippingh was de name sin
He hadde eyne suster fyn
Phila was se genant
Jn allen dogheden wol bekant
Se was van twintich jaren alt
De juncfrowe schone vnde balt
De koningh hadde ock eyn dochterlyn
Van twolff jaren was dat meghetin
Clarina het de schone maget
In vrouden was se vnuorsaget
Nu qwemen baden hergerant
Vil verne vth vromde lant
De brachten breue deme konyngh rick
Darinne brachte man sekerlick
Geschreuen eyne vrye
Van deme konynghe van vngarye
Crisostimus was de name syn
He leth bidden vmme de maget fyn
Pippinges suster dat is war
Suss sprack de breff al apenbar
De baden entfingh de konyngh wol
Als men werde ritter van rechte sol
Se weren dar mit groten eren
Veerteyn dage desuluen heren
He bat se lenger blyuen
Se en wolden nicht dat leyt bescryuen
Crisostimus vruntlike breue
Vnde enbot en fruntschop vnde leue
Phila scholde wesen eyn brud syn
Vnde in vngerlant konyngyn
Wanner dat he suluen wolde
Jn franckryck he komen scholde
So scholde sin bet vullen ghan
Vnde werden siner süster man
Aldus de baden van dar reden

Er vngemack was al geleden
De wege weren enen wol bekant
Went se qwemen in vngerlant
Se brachten leue mere
Deme konynge ereme heren
Crisostimus wart der mere vro
Vnde all sin gesinde do
Sunder siner moder was dat leyt
Dar van stunt all er herte leyt
Dar na enbot de konyngh ryck
Crisostimus harde krefftlyck
Sine sammelinge aldar
Jn synem lande ver vnde nar
Dat se to hope qwemen
Alle de dar vornemen
Hertigen greuen vnde denstman
Rytter vryen allentsam
De heren deden sunder sparen
Vnde wolden des konynges bot vorwaren
To haue qwemen se alle
Myt grotem schalle
Sid. 5. De koni*n*gh de here*n* wol vntfenk
He myt en to deme sale ghink
Dar bat he pleghen wol der ghesten
Al de dar weren inder vesten
DO dat ethent was ghe dan
De koni*n*gh sprak alsu*n*der wan
Gy heren redet yw to der wart
Hen to vrankrike wart
Tho koni*n*gh pippi*n*ghes houe
Dar wylle wy kome*n* myt groteme laue
He wil mÿ syne suster gheuen
Gy here*n* dat merket eu̍en
Do sprak biscop vrankart
Jk en kome nicht mede vp de wart
Her koni*n*gh dit scolde syn wor meden
He moste wol to yw syn ghe reden
Des koni*n*ghes moder ok so sprak
Van torne er dat swet ut brak
De koni*n*gh sprak mit gry*m*me do
Vnde wart desser mere vn vro
We nicht mit vns wille varen
De mach wol de reyse sparen
Mer ku*m*pt yt wedder an vnse walt
Vÿ løuens yw al vngh talt

Vrankart vruchtede des koninghes torn
Des nam he valsche rede vorn
Vnde sprak here yt was myn spot
Dat yk sprak so helpe mý got
Jk vare gherne wor yk sol
Juwe moder dot dat ok gherne wo.
Nach iuwen willen varet mede
Aldus voren ze van der stede
De koningh mýt eyner groten schare
Wol twyntych hundert dat is ware
De reden bynnen twe vnde vertych daghen Sid. 6.
Jn vrankrike al vnghe vraghen
Dorch swauen vnde dorch osterlant
De weghe weren en wol bekant
Pippinghe quemen mere
Wo crizosmus ghe komen were
De heren worden vntfanghen wol
Zo men leue gheste van rechte don zol
Dar na wart de hochtit ghe dan
Jn groten eren sunder wan
Myt crizosmus deme koninghe rik
Vnde myt philan mynnicht lyk
Pippink helt crizosmus dar
Mýt syner zuster wol eyn jar
Vnder des wart phila myt eyner bort
Alzo yk hebbe ghe hort
Den astronomyen bat de koningh zen
Vnde inden sternen ghar vor spen
Dat se em seden dorch ere tuch
Wat werden scolde wan philan vruch
Jn mester do des nicht en let
He dede dat em de koningh het
Eynes auendes so spade
Zach he inden sternen drade
Dat phyla druch tůe knepelyn
Van en scholde wunder werden schyn
Vnde scolden werden van groter craft
Dyt sach he van meysterscaft
DEsse rede vrankart vor nam
Crizosmus moder was ok gram
Vnde legen beyde indeme rade
Beyde vro vnde spade
Vo ze de vrucht vor deruen mochten
Dar to ze menghen valschen rat zochten
To lesten sprak byscop vrankart

Sid. 7. Ju bosheit was he vn vor vart
Vrowe gy scolen dar wez*en* bŷ
Myt yw eyne kemererersche sy
De mot wor gheten ere tucht
Wan phila schedet van erer vrucht
Zo latet nemen de kyndere twe
Depe zenken in den se
Aldus wert vnse torne wroken
Phylan ere vn*de* lyf to broken
Dar na in korten tyden
Scolde phila arbeyt liden
Ok wart er we in erme mûde
Der werden konin*g*hy*n*nen ghûde
By er ne moste nement wezen
Do se der kŷndere scolde nezen
Alze it hir vore is ghe lezen
Crisosm*us* moder hadde laden
Alze se it beyde hadd*en* ghe raden
To er ene maghet de het phŷlamŷn
Des doghede se indeme hert*en* pŷn
Se wuste wol wo dat it wolde ghan
Ze en dorste it nicht dorch vrucht*en* lan
Do de kyndere van der moder quem*en*
Phŷlamyn de moste nemen
De kyndere beyde an eren schot
Des let de maghet ruwe grot
Dat se de kŷndere drenk*en* scolde
Er duchte se leuer sulw*en* wolde
Steruen vnde bliv*en* dot
Ne qua*m* se inzo grote not
Vnde sprak vor ghete yk myner tůcht
Dat yk desse schone vrůcht
Ald*us* dodede dat were quat
Doch is it mŷner vrow*en* rat
Do ik des nicht zo byn ŷk dot
Dus was ere iamer grot
Doch na*m* se eyn kleyne dat schrŷn
Sid. 8. Dar yn lede se dat eyne k[n]epelyn
Leghede vnde makede it dicht
Dar bouene let se eyn weŷnich licht
Dat it mochte adem halen
Ze beghu*n*de sich deme dike nal*en*
Dar in warp se dat sulue schrin
Myt deme en*en* knepelyn
Dat andere druch se to walde wart

Jn grote*n* sorghen sère vor wart
V*nde* lede ẏt vp eine*n* gronen plan
Vor eyne*n* busch alau*n*der van
Dat kynt clanwerde v*nde* beghu*n*de sych rôghen
Dar bẏ was eyne wuluy*n*ne ghe leghen
Van iu*n*ghen wulue*n* alzo ik vor sta
De wuluy*n*ne qua*m* deme kynde so na
V*nde* droch yt mẏt er indat nest
Ze lede yt mank de iu*n*ghen best
Jt soch alze eyn ander dede
De maghet jaghede van der stede
Went ze in de kemenade*n* quam
Do ze ere vrowe dar vor nam
Ze sprak hest tu my*n* bot ghedan
Ja ik vrowe sunder wan
Ze ghinghen beyde do van er
Phila blef lẏgghende alzo ey*n* der
Se dref van ruwen menghen jamer
Alleyne up der sulue*n* kamer
Ze wyste wan er zulue*n* nicht
Noch van den kyndere*n* des sit bericht
CRyzosmu*s* ghyn*k* v*nde* wolde sen
Dar na do de dach vt schen
Mvt syner moder to sẏme wyue
Wo yt er stu*n*de an deme lyue
We*n*te syn moder hadde se beloghen
V*nde* philan harde sere be draghen
Crizosmu*s* inde kemenade*n* quam
V*nde* trat van mode vnbe radem
V*nde* sprak phila vo lychstu allene zo Sid. 9.
Syn moder antwerdede do
By er moste nemant wesen
Do se der kyndere scolde nesen
De konin*g*h sprak dat merke eue*n*
Phila wor ys dyne vrucht ghe bleue*n*
Ze sprak ẏk en weytes nicht
Syn moder sprak sit des bericht
Se lyket der louwyn*n*e*n* stark
Jk weddes v*m*me dusent mark
Se heft vor mordet de kyndelyn
Dat wetz here v*nde* sone mẏn
DEme konin*g*he wandelde sẏn mut
Dat duchte syner moder ghut
Phila sprak in krankheit grot
Jhesus help my vt aller not

Went du west de warheit wol
Cristus aller doghede vul
Crizosm*us* kerde van danne do
Em was in deme herte*n* vn vro
He ghink hen in der vart
Tho pippi*n*ghes sale vart
V*nde* claghede grote mordat
Van philan alze me*n* vor name*n* hat
Do sprak pippink de koni*n*gh rik
Jn torne harde trowelẏk
Js desse mordat aldus ghe schen
Dar scal me*n* al rechte to sen
Dat me*n* vare mẏt rechte mede
Vra*n*kart sprak vp der sulue*n* stede
Dar to wil ik gheue*n* rat
Jk han wor name*n* de vrowe is quat
Dorch bosheit hat dat sulue wyſ
Ere*n* kyndere*n* beide name*n* dat lẏſ
Hir wart drofnẏsse grot
Phila was in iamers not
Sid. 10. Wil got der vrowen troster wezen
Ze mach van alleme ku*m*mere nezen
DEs andere*n* daghes klarina bolt
De iu*n*ghe maghet schone v*nde* stolt
Se ghink dorch lust alleyne
Mẏt er eyn kemerer kleẏne
V*nde* vant dar vleten ein cleb dat schrẏn
Dar y*n*ne was eyn kẏndelyn
De ju*n*cwrowe inde hant dat grep
Dat kẏnt lach vůste v*nde* slep
De maghet was des kẏndes vro
V*nde* droch mẏt derhast do
Vor borghen in ere kemenade*n*
Myt deme kemerere ghẏnk se to rade
Wo se dat kynt be holden mochte
De kemerer ghẏnk v*nde* sochte
Zo langhe dat he mellek vant
Van eẏner seghen alto hant
De brachte he der ju*n*cv[r]owe*n* sin
Dar mede so sogede se dat kẏndelẏn
Se vor bot dat deme kemerere
Dat dat neman solde weten mere
Eyn cruse sach de ju*n*cv[r]owe ſẏn
Tusche*n* den schuldere*n* deme ky*n*delẏn
Des prouede se al vn vor vart

Dat dat kynt were van ghuder art
Clarina wyste nicht van sulker dan
Wo it mit philan was ghe ghan
Dar na wart phila bracht
Vor richte myt groter vn macht
Do sprak ere broder du dumme wyf
Wes nemestu dynen kynderen ere lyf
Wo wardestu so quader tere
Des mostu bernen inden vůre
Vnde most liden den quaden dot
Se sprak got helpe mÿ vt alle mÿner not
Zo werliken alzo ik nicht en weyt Sid. 11.
Wo desse dÿnghe syn ghe scheÿt
DO sprak vrankart thur suluen stunt
Jk kan noch so menghen vůnt
Jk scal prouen de warheyt
Vnde were de vrowe moth so meÿt
Men let dar maken eyn vůr
Van dorren holte al vnghe hur
Dar van wart se so sere vor vart
De eddele vrowe van ghuder art
Vnde vruchtede kesen dar den dot
Men sach an philan jamer grot
Do quan de biscop vrankart
Ghe baren vt van quader art
Vnde sprak vrowe gÿ moten bichten
Vnde myt gode yw be rychten
He sprak ghet al ower lůt
Dat ys iuwer sele ghůt
Se sprak inleyde vnde ok intorne
Wat wene gy yk sy vor lorn
Neyn ÿk weyt nicht van desser dan
Asso scal got mÿne sele vntfan
Do rep de byscop myt scalle
Dat it de lude horden alle
Phila is desser mordat
Sculdich dat scal er wezen quat
Ze vůr van thorne vtme sÿnne
Phila de eddele konynghÿnne
Vnde grep den biscop bi den haren
Jn so wunderlyken varen
Vnde vur vp in groten vresen
Vnde het vrankart af de nesen
Vnde sprak du bose vor rader

Bustu vn*de* dyn slechte alle ghader
W*en*te gŷ wol wete*n* van der mordat
Sid. 12. Deme mŷ ghe theghen hat
Do quam eyn ritter de het blandemer
Vn*de* toch den biscop van er
He sprak vra*n*kart sit des bericht
Were gŷ eyn pape nicht
Jk scolde mit yw in eyne*n* kryt
V*m*me desse sake holden eyne*n* strit
Dat gŷ melde*n* scholen bycht
Vra*n*kart syt des ok berycht
Wente yvwe rede ok alzo ghan
Dat gŷ wol wete*n* van der mordan
Pippink sprak ŷn torne do
Do he sach de dynk alzo
Wat sy*n* suster hadde mŷsmaket
Vn*de* den biscop alzo ghe raket
Dat he was der nese quit
Jk truwe nů wol phylan nyt
Men se den mort beghanghe*n* hat
Me berne se dat is myn rat
Myt des ret pippink inde stat
Jn thorne vn*de* ok in hat
Blandemer de rŷtter ghut
Alleyne bŷ de vrowe*n* stot
Dar se myt jamere was be van
He sprak wol her yk wyl bestan
Oft hyr so kone sy ywuer en
De myne vrowe*n* to desser thijt
To vnrechte berne*n* wyl dorch nyt
Sŷn vader eyn hertoghe ryk
Boldewyn sprak wes vader wy*n*destu dŷch
Blandemer do wedder sprak
Vader do yk rydder wart
Mŷ wart bevolen bŷ mŷner art
Wor yk wor neme innoden stan
To vnrechte vrowe*n* edder man
Dar scolde yk ewe*n*ture*n* dat lyf
Sid. 13. Alzo wyl yk don dŷt sulue wyf
Lozen edder yk blyve dot
Jk helpe er ut erer not

DO ghynghe*n* de heren inden rat
Cryzosm*us* mede al was he quat
Van phylan der eddelen vrowen ſyn
Do sprak de hertoghe boldewyn

Gy heren oft yt yw dunket ghut
Zo wor nemet mynen mŭt
Dat were vnser aller scande
Oft men de konynghynnen brande
Mer oft it yw be haghe gÿ heren
So latet se dat lant vor sweren
Vnde mÿnen sone dar mede
So latet se aldus varen vander stede
Dÿt ghe schach myt der vart .
Blandemer van ghuder art
De vapende sich vnde wart bereit
Eyn stark ros dat he bestreyt
Phylan wart eyn telden pert
Dat was wol twyntych punde wert
Aldus rumeden se de lant
Vnde thoghen weghe vnbekant
Blandemer vnde de vrowe ghuder ther
Quemen des auendes to eynen reŭer
Se hadden spyse edder brot
Dar be yeghende en de erste not
Des quam de dŭuel in der jacht
Vnde heft dar eyn paŭlŭn ghebracht
He sloch it up eynen plan
Do sach it de rÿdder stan
Vnde sprak vrowe thoghent rik
Set dar wo rechte wunnychlik
Eyn paŭlŭn ghe maket stat
Ryde wÿ dar hen dat is myn rat
Se quemen dar to der suluen tyt
Vnde wunden dar schone vnde wijt Sid. 14.
Eyn bedde harde wol ghe maket
Blandemer sprak hir is nicht mis ghe raket
Ok wunden se dar spyse noch
Tho etende al ere ghe vŭch
Do sprak de truwe baldemer
Eddele vrowe gÿ scholen her
Lygghen slapen wol be dacht
Jk wil alle desse nacht
Wezen wor der dore
Oft dar yement kome vore
Dat yk wete we he sy
Aldus sprak de rytter vrÿ
Se ghynghen to deme dysche sitten
Beyde myt so ghuden wÿtten
Do sprak phÿla de vrowe wijs

Got ut deme vroue*n* paredijs
De mote syn hyr vnse gast
Do makede se eyn crŭce vast
Myt ere*n* henden dat is war
Do qua*m* de tower in mis var
Vn*de* brak dat paulu*n* to hant
He wolde se beyde hebbe*n* ghe schant
Men he haddes nene*n* macht
Se were*n* beyde wol be dacht
We*n*te de trŭwe blandemer
Was gẏ truwe der vrowe*n* her
Ze do vor neme*n* desse wu*n*dere grot
Se spreke*n* got dorch dyne*n* dot
Du motest vnse beschermer weze*n*
Zo meghe wi wol ghe nesen
Do sprak blandemer to hant
Jk byn des seker ghe nant
De thouer mach vns nycht schaden
Noch nine wis vor raden
Aldus myt reden de nacht wor ghynk
Vn*de* de morghen aue vẏnk
Sid. 15. Blandemer halp der vrowen wert
Dat se sat up ere pert
Se reden an eyne*n* grone*n* walt
Blandemer vn*de* de vrowe balt
Dus reden se myt sproke dar
Vn*de* worden enes rydders war
De vorde eyne ju*n*cvrowe ghut
Truwych was der maghet mot
Se weẏnede vn*de* screy vyl sere
We*n*te de rytter de maghet here
Sloch iamerlyke*n* sere indat anghe sychte
Dat er dat blot alghe dichte
Tho neze*n* vn*de* tho mu*n*de ut vlot vẏl
Dat duchte blandemere ne*n* spẏl
De rytter was der maghet hat
Dat dede he al v*m*me dat
Dat he nycht mochte den willen sẏn
Hebben mẏt den meghetyn
DO sprak de ghude blandemer
Wes slagẏ de ju*n*cvrowe*n* her
So vnsachte to aller stunt
Beyde an nese vn*de* an mu*n*t
Tuare dat ys grot ouer dat
Gẏ schyne*n* mortlyk vn*de* quat

De swarte rydde[r] do antwarde gaf
Des latet iw wesen alze eyn kaf
Se scal der sleghe hebben mer
V*mm*e yvwe*n* willen her poltener
SO sprak blandemer myt thorn
Ja so were yk de*n*ne vor lorn
Dat yk des nicht wedder dede
So were*n* vor saghet mŷne lede
Her rytter yw sy wedder saghet
Jk wyl losen desse maghet
Myt myne swerde oft yk kan
Edder yk werde des lyues an Sid. 16.
De swarte rydder sprak dat mach wol schen
Be holde yk an den henden myn
Dat swert v*nde* de gleuŷe mede
Jk wŷl yw to desser stede
Steken dor yuwe eghene lyf
So wert mŷ ok yuwe schone wyf
V*nde* were*n* yuwer mer den dre
Jk achtede er nicht ene*n* sle
Blandemer sprak mŷt tůchte*n*
We anghest hebbe de vle myt vrůchte
Eyn yslyk syne*n* helm vp bant
Va*n* en wart eyn grot slant
Dat de spere an stukke*n* stoue*n*
V*nde* de harden schilde sclouen
De swarte rŷdder vyl ynt sant
Des wart he wyl sere gheschant
Des wart ghe war de vrowe fyn
V*nde* dar to dat eddele meghetyn
Se beyde to same*n*de weren
V*nde* beden gode vnsen heren
Dat he dar wysede syne craft
Dat blandemer worde seghehaft
Vp sprank de rytter hart
V*nde* sluch al vn vor vart
Wyl me*n*ghen slach vp blandemer
Des qua*m* de ju*n*ghe rŷtter her
V*nde* gaf deme andere*n* eyne*n* slach
Dat he dot ynder heyde lach
De vrowe v*nde* dat meghetŷn
Wordens vro ŷn ereme syn
SO sprak de my*n*lychlŷke maghet
Her rŷtter ghut al vnworsaghet
Hadde gŷ nŷcht desse vrowe fyn

Jk wolde denne yuwe eghen syn
Sid. 17. Gy hadden wol woṛ aṛeṭ mẏ
Alzo zegede de maghet vrẏ
Myn vader wonet nicht verne hẏ
Vnde ys de koningh van ara bẏ
Desse swarte rydder al sunder wank
Vnt vůrede mẏ al ane mynen dank
Do antwardede myt tůchten er
De junghe rytter blandemer
Eddele juncvrowe fyn
Gy moghen noch wol de erste syn
Vnde wetet dat al openbar
Dyt is myn vrowe dat is war
Vnde yk byn ere denestman
De wyle yk den leuent han
So wyl yk ere denre sẏn
Myner vrowen der eddelen konynghẏn
Dus reden se myt spraken vort
Do seghen se lygghen dort
Bẏ deme weghe eynen man
Vnde lach dar al sunder wan
Rechte so eyn pelegrẏm
He hadde brot vnde wyn
Vnde dwel drank aldar mede
Nach vorraders sede
To em treden se alle dre
Ze spreken dat yw leue sche
Wor kopet vns wyn vnde brot
Wente wy hebben hůnghers not
De vorrader sprak myt ghuden wytten
Gat hyr nedder bymẏ zytten
Jk dele yw mede myne spẏse
De vor rader vraghede lyse
Oft se gycht hadden vor namen
Eynen swarten rydder van denne sẏn ghe komen
Sid. 18. Do sprak de gude blandemer
He en schadet nůmmende mer
He blef inder heyde dot
De vor rader wart van torne rot
He dachte dat scal kosten yvwer drier lẏf
Beyde man vnde wyf
Wente it syn here was
Alzo yk ut deme walsche las
Blandemer vnde phila
Vnde de mynnychlẏke maghet alda

Se seten nedder vn*de* eten
Myt deme vor rader dat se spreken
Van mengher hande sake
He wet yw wol to make
Here vn*de* vrowe alle ghader
Dus sprak to em de vorrader
Doch was syn menyn*g*he quat
He nam dwel drank den he hat
Vn*de* gaf en dry*n*ken mẏt der hast
Alle dre se slepe*n* vast
Des wart de vor rader vro
He nam bla*n*demere do
Vor sych up sẏn eghene pert
He vurde ene thur borch wert
Vn*de* claghede cleghelẏke not
Wo syn leue here were dot
Des hebbe ẏk mẏt mẏner lyst
Den ghenen dede schuldych ẏst
Vanghen vn*de* here bracht
Nu nemet ene alzo ẏk hebbe dacht
Vn*de* dot em af de wapene sẏn
Dar sẏnt noch twe vrowelẏn
De wyl ẏk halen to der stunt
Van en so wert vns vrowede ku*nt*
Se hebben myn*n*ẏclẏke lyf
Ze scholen wesen vnse scone wẏf
Dus wart al slapende blandemer Sid. 10.
Ghe leghen an eyne*n* kerkener
Dar ok andere vanghene weren
Dar mank leghede men den heren
Do he vntwakende wart
He sach up vn*de* wart vor vart
Vn*de* sprak wo ys my nú ghe schen
Edder byn yk nú vnt zeen
Edde*r* drucht mẏ de slap
Jo bẏn ẏk dul alzo eyn scap
Vn*de* vor synt myne wapene komen
Zo selsens hebbe yk nycht wor namen
Vn*de* grep hẏr vn*de* dar
V*m*me syne bene wart he vnwar
Twe helden alzo yk han vornamen
Vn*de* sprak vo bẏn ẏk her ghe kamen
Dat du*n*ket mẏ wesen vu*n*der grot
Dat ẏk myner wapene byn so blot
Jk en vule wu*n*den van neuen sleghen

Tware yk mot noch slape*n*des pleghen
Dat dús dane vu*n*der mý ýs bý
Jk vor modes yt mot drome*n* mý
We*n*te it were alto wyl
Schude an slape aldus dane spýl
Eyn ander de dar vanghe*n* lach
To deme rýttere dat he sprach
Vru*n*t syt seker des berycht
Vor war gý en slapen altes nicht
Myt wor retnýsse synt gý her
Ghe kome*n* an dessen kerkener
Hýr mothe gý lyden grote not
So langhe bet gý blýuen dot
BLandemer wyl sere yr schrach
Vn*de* trouelyken weddersprach
Got woldes vo yt mýner vrowe*n* býsta
Ach were yk bý er alzo na
Sid. 20. Dat yk er hulpe vt der not
Jk vruchte se ýs bleuen dot
Aldus claghede he me*n*nychualt
Sýnen jamer grot al vnghe talt
Vn*de* let drofnisse dar
Jn deme kerkenere me*n*ných jar
Hyr wylle wý bla*n*demere late*n* syn
Vn*de* ghan wedder to den vrowe*n* fyn
VNder des qua*m* eyn lebart
De snel was an syner vart
Vn*de* rorde myt den clawen syn
Phyla*n* vn*de* dat meghetýn
So dat se wakeden thůr vart
Van en sprank de lebart
Se seghen vp thur sulue*n* stunt
Dar so wart en d'rofnýsse kunt
Ach sprak phýla hach ghe baren
Wy hebben blandem*ere* vor laren
Dýt heft eyn wor rader wesen
Wo schole wý vor em ghe nesen
Se howen sych to walde vart
Jn korter tyt al vnghe spart
Se thoghen beyde up ewe*n*túre
En was vroůde har*de* dure
Se clagheden beyde me*n*neghe not
Erer beyder sorghe de was grot
Vnder des quam de vor rader

He wende he scholde se wynden ghader
Men got voghede it vele bat
Des droch he yn deme herten hat
Vnde lep hen to valde wart
He sochte se al vnghe spart
He want er nicht des was he vn vro
Des kerde he sich wedder do
Vnde quam to der borch syn
Phila vnde dat megetin
Quemen vp den rechten plan
Vnde segen vil verne stan
Eyne borch mit hogen tynnen
De maget sprach by mynen synnen
De borch is my wol bekant
Nu se ik mynes vader lant
Dar wil wy ghan mit der hast
Jck schal dar wesen eyn wert gast
So schole gy eddele konyngin
Tho allen tyden by my syn
Se qwemen beyde in den sal
Vpsprungen de heren al
Vnde entfengen wol dat megetin
Vnde de werden konynghin
Ereme vader do vil leue wart
Vnde he vragede vmme de vart
De maget sede emme alle dingh
Wo se de swarte ritter entfingh
Wo alle dingh weren gedan
Ereme vader leth se id vorstan
Ock sprack de juncfrowe hochgebaren
Phila nu gy hebben vorlaren
Blandemer den ritter vry
So schole gy bliuen by my
Dewyle gy leuen vnde ick
So en scheyde gy nicht van mick
Aldus bleff se mit der juncfrowen dar
Jn deme lande wol twolff jar
Jn deme haue was eyn kemerere
Eyn vorrader qwader tere
Desulve hete gawin
Desulue hadde al sinen sin
Gelecht an de frowen clar
Phila de man des luttick war

Doch was al sin mud so gedan
Dat he vp er droch leuen wan
Me schenke vnde geue vns drincken dan
Jck wil eyn ander heuen an
Clarina toch dat kindelin
Dat se vant an deme schrin
Nu horet vorbat myne wort
So moge gÿ vornemen vort
Van deme kinde valentin
Dat kind nam an dogeden to
Auent spade vnde morgen vro
Also lange dat he wart twelff jar alt
Do was he menlick vnde balt
Wor he trat dar wagede altomale
Jn der kemmenaden ock in deme sale
He was ock schone vnde bolt
Vnde he hadde de dogede mennichvolt
Vmme dat wan dat megetin
Leff den jungen valentin
Jn herten vnde ock an synnen
Dar to dwanck se de mynne
Dat se en kussede vor sinen munt
Mer den to dusent stunt
Do sprack de juncfrowe fyn
To deme jungen valentin
Myn leff myn trut mynes herten lust
Mit des druckede se en vor de brust
Vnde sprack ick hebbe dy vth irkoren
Vor alle manne vil to voren
Valentin der rede vorschrack
Vnde to er to hand wedder sprack
Juncfrowe nu settet juwen mud
Anders dat dűncket my gud
Gy scholen nűmmer nemen man
Er he vromheit hefft gedan
Dre jar bin ick noch eyn kint
Dat is dorheyt dat gy my nemet
De rede vornam de kemerer
Desulue de dar was mit er
Do valentin gevunden wart
Vnde in torne al vngespart
Juncfrowe is dat kussent gud
Dat gy deme vundelinge dud
Do tornede sick de junge valentin
Vnde spranck vp also eyn euerswin

De kemmerer lep eme vore
Valentin was al vp deme spore
He volgede emme na in den sal
Dar de heren auer al
Seten vnde weren vro
Valentin de sloch do
Demme kemerer mit bloter hant
Dat eme sin houet van deme buke spranck
He sprack heddestu geswegen
So werest du wol sunt gebleuen
De koningh vnde de heren alle
Sprungen vp mit groteme schalle
Van der tafelen dar se seten
Vnde in groten vrouden se eten
De koningh sprack to ritter vnde to man
Gripet my den morder an
Wo dorste he vor mynen ogen
Aldusdanen mort getogen
He wuste lůttick van der bort
Dat id was siner sone hort
He sprack dat schal kosten sin liff
Do sprack de junge valentin
Here dat dede my not
Dat desse bleff van my dot
Jck segge juw dat vorware
Kumpt my juwer eyn so nare
Jck dele myt eme myne hant
So quemen here vere gerant
Vnde wolden ene van
Valentin beghunde to slan
Mit siner vust dorch de not
Wente de vere bleuen dot
Do quemen wol vertich dar
Vnde nemen siner to rugge war
Vnde vengen ene to der suluen stunt
Doch worden ene vele slege kunt
Jn enen torne wart he gesat
Valentin dorch groten hat
Do ghinck clarina wol getan
Drouich vor eren vader stan
Se sprack vader leue here
Dorch god vnde dorch ere
Vnde latet juwen torn
Vmme den jungen man wolgeborn
Wo desse dingh sint gevallen

Syn vader is eyn koningh in portegallen
De sende enne my hir vmme here
Dat ick emme scholde leren
Tucht vnde ere
De koningh sprack mit guden witten
He mot hir noch al stille sitten
Dar na in korten tyden
Do quam ein bade vth hyspanyen riden
Vnde ghinck vormiddelst in den sal
Dar de heren seten aueral
He sprack gÿ koningh vry
De koningh van yspanyen entbůt juw by my
Dat gÿ eme mit aller macht
To hůlpe kamen in groter jacht
Wente de heyden to tzaraszyne
De doet in sineme lande grote pyne
Se stichten roff vnde brant
Vnde hebben mennigen cristen schant
Se hebben vorbrant munster vnde kerken
Grot wunder se in deme lande werken
Ock sint se den cristen hat
Se hebben belecht de guden stad
Se willen mit groter macht
Desse not hefft my hir gebracht
Pippingh de koningh sprack do
Gy heren weset alle vro
Vnde redet juw alle to der vart
Wy willen ryden to yspanyen wart
Vnde slan de heyden doet
Vnde losen se vth aller not
Dar worden sammelt apembar
Wol twintich dusent dat is war
Gewapent mit gudeme stale
Aldus reden se vth deme sale
Vnde quemen an den drůdden morgen
To sivilen al sunder sorgen
Dar worden se vntfangen wol
Alss men heren to rechte sol
Des anderen dages so ick hebbe vorstan
Se weren to deme stride ghan
De heyden togen vth der stat
De koningh van franckryke bat
Dat he moste hebben den ersten stryd
To der tyd vp deme velde wyd
Vmme to bejagende den prys

Do sprack de koningh van yspanyen wÿs
Koningh pippingh dat is myn rad
Dat gy de anderen syden bestat
Denne wil ick mit gemacht
De andern siden an varen mit jacht
Tosamende ghinck desse stryd
Wol vmme midden morgen tyd
Se mosten dar mennich spere to breken
Vnde mennich wart dar aff gesteken
Dar ghinck slach vmme slach
Vil mennich van slegen nedder lach
An beyden syden sach me not
Dar bleff vil mennich dot
Ock bleff dar vil mennich cristen
Got mote der zele vristen
De heyden deden ene grote pyn
Dat was dar wol schin
Mit manheyt vnde ock mit slegen mede
De cristen vlogen van der stede
Des sprack koningh pippingh an
Wy hebben mennigen man
Wy moten stercker to stride kamen
Schole wy nemen van den heyden vramen
Do ghingen se to rade
Pippingh sende drade
Eynen baden to lande wart
Vnde entbot enen ritter vngespart
To clarinen der dochter sin
Dat se vthmakede ritter fyn
Dre dusent mit groter macht
Dit warff de bade mit der hast
Dar na de juncfrowe bot
Eyne sammelinge grot
Ock hadde se vth deme torne namen
Valentin was gekamen
Mit clarinen vp de kemmenaden
Dar ghingen se to rade
Valentin sprack ick wil des nicht sparen
Jck wil mede to spanyen varen
Jck wil seen der heyden crafft
Vorsoken al mit myner macht
Juncfrowe dat wil ick don
Dristliken vnde kon
Vmme juwen willen bidde ick
Dat ghy gheuen myck

Schilt spere juncfrowe myn
Sid. 27. Vru*n*t my*n* leue valentyn
Jk schal vorwullen den wyllen dyn
Des let se do brynghen her
Eyn schone toppet nach erer gher
Dat wart ghe spret vn*de* se bat ghan
Valentyne up dat toppede stan
Se toch em an eyne bronye ghut
Dar yne was vnses heren blot
Ghe wracht myt groter meysterscaft
Nen man van so grote craft
De dor de bronye mochte steken
Ofte eyne*n* rynk dar aue to breken
Eyn wapen rok wart em dar to
Van gholde wol ghe syret so
Dat he van em gaf lychten schyn
Den toch em an de iu*n*cvrowe fyn
Dar na gerdelde se em v*m*me eyn swert
Dat was wol hundert pu*n*de wert
Dar na spen se em v*m*me den vordere*n* sparn
De eddele iu*n*cwrowe hoch ghe boren
Se sluch inden hals den iu*n*ghen vale*n*tyn
Vn*de* sprak du scolt eyn rydder syn
Wedewe*n* weysen vn*de* iu*n*cvroven
Sust in node*n* dar scolt du dy nicht clowen
Wor du se sust an noden stan
Dar scoltu nu*m*mer aue ghan
Vn*de* de gnade soken an dy
Den wes yo myt truwen by
Ok scolt tu vesen vnvor vart
Zo oůestů gůder rydder art
Valentyn sprak mu*n*dychlyke
Eddele iu*n*cvrowe doghentryke
Jk schal holden ywue bot
Dar to so sterke my got
Men late my van hynne varen
Hyr en doch ne*n* leugher sparen
Sid. 28. Claryna do myt grote*n* eren
Sa*m*melde ryddere vn*de* heren
Se sprak to den here*n* allen san
Desse iu*n*ghe rytter wol ghe tan
De schal wesen in desser wart
Eyn houet ma*n* al vnghe spart
De schal yw vůren alle ghader
Went yn spanyen to myne*n* vader

De heren wordens alle vro
Eyn schone ros brachten de do
Dat ghe rede van rodeme gholde clank
Dar up de iunghe rytter sprank
Sunder stegherep dede he dat
Do he inden sadel sat
Do brochte em de schone maget
Clarina harde vnvor schaget
Eynen helm van bruneme stale
Dar up in eyme cyrkel smale
Stunt ghe scÿret van rodeme gholde
Eyn iuncvrowe oft se lachghen scolde
Ok hadde eyn ghulden vingherlyn
Jn der hant dat bylde fyn
Se nemen orlof vnde reden
Vnde quemen in spannÿen vnbe streden
Wer mÿle na den sarrasyn
Do sprak de iunghe valentyn
Gy heren wo dunket yw alle ghut
Vnde saghet mÿ alle ÿuwen mot
Dat wy morghenne vro
Trecken den sarrasynen to
Wente se weten wan vns nicht
Wy wyllen scaffen alghe richt
Mank de heidene vnghe spart
Eyn yslyk sla sleghe vnvorwart
Zo wyl yk ok myt myner craft
Vor soken mynes sulues macht Sid. 29.
Jk hope wÿ scholen oft god wyl wol ghe nesen
Jk wyl bÿ deme banre wesen
Do spreken se myt eyme rade
Her valentÿn so mote wÿ drade
Rÿden hen went it is tyt
Wy wyllen myt yw in den stryt
Vnde wyllen vor vullen ÿwue bot
Beyde leuendych vnde dot
Bÿ yw so wylle wy blyuen alle
Dus spreken se myt meynen scalle
Des morghens alzo de dach upfynk
Vnde de sunne schone up ghÿnk
Do quam valentyn to vorn
Vnde rorde dat ros myt den sparn
Vnde ret hen so ghar vor bolghen
De heren al de beghunden wolghen
Mank de starken sarrasynen

Dar up sint vor raders sunder wan
Vor der borch in eme danne
Lygghen wol xxiiij manne
De alle worraders synt
Se vor deruen mongher moder kynt
Myt dwel dranke sunder wan
Al rechte moghe gy̆ dat vor stan
Drynke gy dar van gy blŷuen dot
Edder gy̆ komen in grote not
Do dankede em her valentŷn
Vnde namelos de broder syn
Se toghen beyde up de vart
To yaghende to der borch wart
Er en vor rader wart ghe var
Vnde sprak yo komet dar
Twe de ene rŷdet stolt
De andere lopet sere bolt
We maken to vnse ghe drenke
Dat wy̆ deme heren moghen schenken
Dus worden vere dar bereyt
Van den vor raders ghe meyt
Vnde reden to deme ryttere gut
Se spreken here iunc vnde vrut
Gy scholen vnns wylle kome sŷn
Vnde drynken hŷr wyl ghoden wyn
Valentyn de nam den cop
Vnde sluch den enen in den top
Dat he in dusent stukken brak
Valentyn de sulues sprak
Eya quade vor rader
Sid. 40. Synt gy̆ alle vere ghader
Myt des toch he syn swert
Namelos do snelle vert
Myt der kolue vnde kokede an
De vere dodede he alsunder wan
Des quemen de anderen vte lopen
Vyl snelle in twen hopen
Se beghunden enen ewych
Strŷden harde kreftelyk
Valentyn yeghen se reyt
Namelos yeghen se streyt
Myt syner kolue wrochte he wunder
He sluch aldar be sunder
Jn iiij sprunghen wol achte dot
Myt der kolue de was grot

Valen-

Valentyn myt syner hant
Wellede me*n*ghen indat sant
So langhe se alle veren dot
De twe en hadden nene not
Van wu*n*den noch van ye*ni*ghen saken
Se thoghen beýde mytghe maken
Vor de borch up ene*n* plan
Namelos vn*de* de rytter san
Dar up lach noch blandemer
Ghe wanghen de rytter ghuder ther
Vp der borch de wordens var
Se spreken set yo holdet dar
Erer twe vo machc dat wesen
Synt se vor vnsen sellen ghe nesen
Men wapene were dat dunket vns ghut
Me hale se wanghen myt der sput
Dus worden were dar bereyt
Van den vor raders ghe meyt
Se reden ut mýt groteme schalle
En sulue*n* to groteme vnghe valle
Alzo se quemen her ghe rant
Valentyn de warp se in dat sant
Namelos myt syner koluen
Sluch sleghe so ghar vor bolghen Sid. 41.
Des worden se upme huse wor vart
De vor raders van quader art
Do spreken se myt meyne*n* rade
Men schal hyr lesten nicht to spade
Dat yene twe de mechtých syn
Werden brach in dodes pyn
SO sprak er en yk wyl yw gheuen
Ghuden rat dat merket ewen
Dar lycht ghe wanghen eyn rýtter ghud
He heft wol enes lowen mot
Gheuet ene los yk weyt dat wol
De twe he wol vanghen sol
Desse rat en wol be wyl
Vn*de* senden enen boden snel
To blandemer dar he lach
De bode to deme rydde[r] sprach
Alzo de rat was ghe dan
Oft he de dynk wolde ane ghan
He sprak ya vn*de* wart des vro
De bode den rytter losede do
Em weren syne bene krank

Dat quam van der helden dŭank
Dar he ẏnne myt groter var
Hadde ghe seten wol xiij yar
To den vor raders de rytter fẏn
He sprak gheuet my de wapene my*n*
Myn swert vn*de* de glewẏe mede
Jk schal ẏw to desser stede
Gheue[n] twe wa*n*ghen edder slan dot
Edder yk kome in de sulue not
DE wapent vart blandemer
Vp eyn ros sat de rytter her
Van der borch ret he vn vro;
He dachte in syme mode do
Wat hebben dy de twe ghe dan
Dat du dẏ mẏt en scholdest slan
Sid. 42. Doch mochstu nicht dyn louede breken
Men mochte up dẏn ere spreken
Dus ret de rytter blandemer
Jeghen valentyn den deghen her
So dat de sper an stukken stowen
Vn*de* de harden schylde clouen
Vn*de* ere swerde se beyde toghen
Myt des sprak do valentyn
To blandemer deme rytter fyn
Eya quade vor rader
Bystu vn*de* dyn slechte alle gader
Dyn lyf en schal my nu*m*mer vu*n*tkome*n*
Dyn lyf wort dy hyr ok be nomen
Do an*n*twardede blandemer
Eya stolte rytter her
Gy tyet my gar vnrechte
Got ke*n*net wol my*n* slechte
Jk haue ghe wa*n*ghet vesen hir
Xiij iar sprak de rytter fyr
Nu hawen se my los ghe ghewen
Jŭ to wanghe*n* dat merker eue*n*
Vn*de* seghede em wan syner vrowen
Phylan vn*de* claghede se myt ruwen
Valentyn let ok ruwe grot
Do he wor nam der vrowe*n* not
Dar wrachte der nature*n* craft
Vn*de* der eleme*n*ten meyster scaft
Wente it was de moder syn
Blandemer de rytter fyn
Sprak here dot na mẏme rade

Vn*de* endet dat wyl drade
Gheuet mẏ ywue swert ywue knape de kolue*n*
So w(y)l yk den so yar vor bolghen
Jů in vure*n* oft gẏ wa*n*ghen syn
Went wẏ komen in dat portelẏn
So nemet ynwe vere wedder
Zo wyl yk yw helpen zodder
De vor radere doden
Got mach vns wol helpe*n* ut noden
Dyt schach thur sulue*n* tyt Sid. 48.
Blandemer al ane nyt
Nam de were van den twen
Se beghunden up der borch sen
Wo blandemer brochte ghe van
Myt ghe walt de twe andere*n* man
DE spreken nů wylle vy haue*n* spyk
Myt den vanghene*n* harde snel
Des slot me up de porte dar
De dre de thoghen al ape*n*bar
Vp de borch so ghar vor bolghen
Namelos nam syne koluen
Vn*de* valentyn synes sulues swert
Blandemer de rytter wert
Scup syk ma*n*lyk to der vere
De dre sloghen harde sere
Vp de vor raders grote sleghe
Alzo dat se sochten mo*n*ghe weghe
To vlende hyr vn*de* dar
Doch en halp yt en nycht en har
Se worden alle slaghen dot
Namelos myt syner kolue grot
De vrachte dar wu*n*ders wyl
Dat duchte em noch mer kynder spyl
Do dyt allent was ghe dan
Blandemer de kone man
Losede de vanghene de dar weren
Knapen knechte vn*de* heren
De borch wart to der sulue*n* stu*n*t
Van vure ghar vn sunt
Dar na vraghnde valentyn
V*m*me phylan de vrowen fyn
Alzo em syn herte to er druch
Vn*de* der nature*n* vuch
Blandemer sprak set des to my
Myn vrowe ys inarabẏ

Wylle wy se sen so wylle vy ryden
V*nde* willen ok nicht lengher myden
Sid. 44. Se reden hen to walde vart
Ere reyse de wart wyl luttyk ghe spart
UNder des hadde ghawyn
Ghe leghen alle synen syn
An de kony*n*ghy*nnen* vÿs
Phyla hadde dogheden prys
Do de vor rader dat vor stut
Dat stede was der vrowe*n* mut
Do dachte he an synen syn
Du scolt se brynghen in dodes pÿn
Des andere*n* morghens alzo yk las
Do phyla an deme slape was
Ere iu*n*cvrowe*n* hadde se an deme arme
Se weren beyde dekket varme
Gawyn quam in de kemenaden
Alzo he it suluen hadde ghe raden
V*nde* hadde eyn mest an syner hant
He qua*m* dar he de iu*n*cvrowen vant
Der koni*n*ghy*nnen* dochter alslape*n*de
Phyla*n* ok nicht wakende
Des wart de vor rader wro
He stak de maghet do
De strate en twey myt syme meste
Dar na qua*m* he al sunder roste
V*nde* na*m* dat mest myt lystycheyt
He brachte yt der vrowen meyt
Phylan bludych inde hant
Doch was er de slap bekant
Dar na lep he in der sulue*n* tyt
Gawyn myt groter nyt
Dar he den koni*n*gh alslape*n*de vant
He sprak here ÿw sy bekant
Myk h(a)t ghe dromet va*n* yuwer dochter
Zo dat yk byn des vnsachter
De sorghe hat mÿ her ghe bracht
Myn mut heft alle desse nacht
Wezen truwych v*nde* swar
Jk vruchte se sy an groter var
Juwe dochter de iu*n*cvrowe my*n*
Wo mochte yk dar wan blyde sÿn
Sid. 45. DE koni*n*gh wart sere vor vart
He stunt vp al vnghespart
V*nde* ghynk myt den vor rader

Jn de kemenaden beyde ghader
Se seghen lygghen de maghet dot
Des wan de koni*n*gh ruwe grot
Do sprak gawyn to der sulue*n* tÿt
Dyt heft ghe dan phÿla dorch nÿt
Se heft noch dat mest in erer hant
Dar er de mort ys mede bekant
Gawyn stotte harde vnsachte
De vrowe he wan deme slape vrachte
Se vor up vn*de* wart sere vor vart
Do sprak gawyn wan quader art
Wol up quade morderyn*n*e
So wo dorste gÿ desse mort be ghyn*n*en
Des mote gÿ sterue*n* quade*n* dot
Jn eyme vure harde grot
Gy weren so vor gewes nicht
Wor dreue*n* des byn yk be rÿcht
SE sprak got krestychlyker here
lle scherme mÿ hute*n* myne ere
Went yk nicht wet van desser dan
Deme mÿ ghe theghen han
Swyghet quade morderryn*n*e
Sprak gawÿn in stolteme sÿn*n*e
Gÿ hadden dat mest an ÿuwer hant
Dar yw de mort ys mede bekant
Gawÿn do sulues nam dat mest
Vn*de* bant it to der vrowe*n* west
Harde vnsachte up ere hant
Dar van so wart er pÿne bekant
He trekkede se van der kamer
Se dref ruwe vn*de* iamer
Se claghede iamer vn*de* not
Dar to der eddelen maghet dot
Dar wart er to rechte vu*n*den Sid. 16.
Dat me*n* se an den sulue*n* stu*n*den
Solde bernen in eyne*n* vur
Dat wart ghe maket al vnghe hur
Vp eyne*n* plan vor de stat
Dat qua*m* van des vor raders hat
Ghe trecke wart phyla vt der stat
Er wolghede mon*n*ech ane hat
Men toch de vrowe harde vnsachte
Went me*n* se bÿ dat vur brachte
Men toch der vrowe*n* af de kleder
Ze screy ach arme vn*de* leyder

Got mote mÿne sele vnt fan
Went yk nicht weyt van desser dan
VNder des quemen dar to ghe reden
Myt wylhastelyken seden
Namelos vnde valentyn
Vnde blandemer de rÿtter fÿn
Des was blandemer to hant
De eddele vrowe wol bekant
Vnde sprak here her valentÿn
Dyt sulue ys de vrowe mÿn
Van deme rosse sprank de deghe
Vnde sprak stat mÿ al utme weghe
He wraghede vat heft desse vrowe mÿsdan
Dat se de glut scal ane ghan
Ghawyn de antwarde de do
Wat wolde gÿ is wo vraghe gÿ so
Men scal se bernen wetz dat
Des koninghes dochter se vor mordet hat
Nen sprak phÿla des ne ys nytht
Dat yk scholde ghedan hebben desse schÿt
Went yk vnde de iunewrowe mÿn
To samende slepen sunder pyn
Men also yk ghe wecket wart
Jk vur up in sorghen sere vor vart
Jk sach bÿ my de maghet dot
Dar vmme merde sik myn not
Wo dat to qwam dat weyt wol god
Hirvmme mȯt ick desse not
Liden ick weyt nicht wo
Desse dingh sint gekamen to
Do sprack gawin altohant
Vp hȯr se mȯt sin gebrant
Vmme desse mortdat
Des se beghangen hat
Do sprack de ritter valentin
Lath se stan her gawin
Gÿ en bernen desser frowen nicht
Jck en sy der dinge bericht
Desse wort hir also gåt
Gy weten wol van der mortdat
Van der frowen de hir steyt
Des wart de eddele frowe gemeyt
Vnde nam ere cleder wedder
Valentin sprack do sodder
Her gawin scholde ick jummer genesen

Jck wil der frowen hülper wesen
Mit rechte wil ick dy bystan
Jn enen kamp wille wÿ gan
Wente desse frowe is vnschuldich
Vnde is to deme dode vndnldich
Aldar schen der naturen crafft
Vnde der elementen meysterschafft
De koningh vortornde sick do
Al sin jngesinde dede ock so
Tosamende reden se aueral
Van en so wart eyn nyge schal
Valentyn qwam vp sin ros
By eme ock stot namelos
Vnde blandemer do vpsprungen
De koningh mit sinen dingen
De rose rorde dar den cle
Tor der were setteden sick de dre
Namelos qwam do vorbolgen
To voren springen mit siner coluen
Vnde sloch slege al vngespart
De anderen worden sere vorvart
Blandemer vnde valentin
De deden erer manheit schin
Also dat dar mennich kos den dot
Vnde mennich qwam in grote not
To lesten wart dar gelauet eyn vrede
By deme halse vnde bÿ der weden
Vnde wart gespraken also
Dat de kamp scholde ghan to
Des wart vnvro gawin
Vnde sprack to den vründen sin
Gy heren to starck is my de man
Ock wetet sunder wan
Dat vnrecht is myn
Darvmme môt ick de blodeste sin
Wente ick dede de mortdat
De men der getegen hat
Darvmme behoue ick rades wol
Wo ick dar aff kamen schol
Do sprack dar eyn de sin neue was
Also ick vth deme valschen las
Lat dy wesen eyn kaff
Beter kamp wen hals aff
Du scholt den man bestan
Mit vnrechte al sunder wan

De andern twe scholen wesen
Jn beholtnisse so machstu nesen
So wan du kumpst in den stryt
Mit deme ritter wol gemeyt
So wille wy nicht verne sin
Vnd helpen dy slan den kempen dyn
Eyn qwam to valentine reden
Mit so houeschliken seden
Here vornemet myne wort
Sid. 49. Juwe sellen holden dort
Se moten up den torne ghan
Scal yw de neue myn bestan
Went se des nycht laten kunden
Bet se yw in noden vu*n*den
Se hulpen yw vn*de* letens nycht
Des byn yk seker wol berycht
VAlentÿn sprak nů wol her
Namelos vn*de* blandemer
Gy scholen up den torne ghan
Scal yk den neue*n* syn bestan
Went dat desse ewich ÿs ghe dan
Vp des dat se des seker sÿn
Dat my ny*n* hulpe mach werden schyn
Dat ghe schach thur sulue*n* tyt
Gawÿn mÿt groter nÿt
Qua*m* ghe reden in den kreyt
Valentÿn de rytter meÿt
Qua*m* em yeghen vn vor vart
He stak ene dat he de bene upkart
Des worden gawynes vru*n*de vn vro
Jn den kreyt se randen do
Vn*de* beghu*n*den mychlÿken slan
Vp valentyn den iu*n*ghen man
He settede sych to der were snel
Vn*de* sluch mo*n*ghen dor sÿn vel
Do wart he wan deme rosse steken
Des dede he mo*n*gheme herte breken
Des wart ghe war blandemer
Vn*de* namelos de deghen her
Se worden beyde des vn vro
Namelos qua*m* in torne do
Vn*de* toch mÿt den clawe*n* syn
Den gry*n*del van den portelÿn
Vn*de* sluch de porte myt der koluen
Dat se instukke*n* vůr vor bolghen

Se lepen hastelyken vort
Se seghen eynen rỳden dort Sid. 50.
De hadde walentynes ros
To em lep do namelos
Vn*de* sluch ene dat he wyl int sant
Dat ros nam he an syne hant
He brachte dat snelle valentyn
Dar up sprank de rytter fyn
Do sulues qua*m* ok blandemer
Jn torne ma*n*lyk rỳden her
De dre wrochten dar besunder
Myt sleghen eyn mychyl vů*n*der
Vn*de* slughe*n* depe wu*n*den grot
So dat wyl me*n*nich kos den dot
To lesten bot de koni*n*gh gnade
Blandemer he hadde drade
Gawyn den vor rader bracht
Al vanghen dar de koni*n*gh lach
He ghude in der suluen stunt
Dat em de mort were kunt
Vn*de* beghu*n*de ope*n*bare ghen
Wo alle dynk were*n* ghe schen
SO sprak der iu*n*cvrowe*n* vader
To gawỳne deme vor rader
Wo wordestu so quader tere
Dat du de iu*n*cvrowe here
Vor mordest dorch dyne*n* thorn
Des ỳs dỳn lyf vn*de* dyn ere vor lorn
Do let de koni*n*gh slepen den man
Dorch thorne vn*de* myt rechte alzu*n*der wan
De ene strate up de andere nedder
De ene wort de andere wedder
Dar na was dar he reỳt
Eyn ketel heyt dar wart he in ghe leyt
Wyl snelle he dar was
Alzo yk ut deme walsche*n* las
Dar yn wart vorpe*n* gawyn
Dar nam he den ende syn
Dar na eyn rat was bereyt
De vor rader wart dar up ghe leyt Sid. 51.
DAr na thoghen se in de stat
De koni*n*gh valentyne bat
Vn*de* de anderen twe dar mede
Dat se vor vulleden syne bede
Vn*de* bleue*n* ere daghe dar

Se scolden leuen sunder var
Jn ere*n* nach eres herten gher
Ok scholde de vrowe ghuder ther
By mý weldych wesen
Se ys wan alleme ku*m*mere nesen
Ze sprak ne*n* yk en wyl
Jk have hýr hat eyn tornych spyl
Su*n*der schult dat weyt wol got
Bleue yk hyr yk sturwe dot
SO sulues sprak ok valentyn
Myn werf mot ok ghe worne*n* syn
Jk mot suken myne*n* vader
Vn*de* myn slechte alle ghader
Se dankeden deme koni*n*ghe sere
Syner dogheden vn*de* syner ere
Blandemer de rytter gůt
De nam de vrowen an syne hút
Alzo he to vore*n* hadde ghe dan
He was er truwe alsunder wan
De were neme*n* orlof do
Dyt schach des andere*n* morghens vro
Se reden to same*n*de in eyner heyden
Dar vu*n*den se dre weghe scheyden
Do sprak de iu*n*ghe valentyn
To blandemer deme rytter fyn
Keset welken wech gy wyllet ryden
Den andere*n* wyl wy lyden
Jk vn*de* de ghe selle myn
Sýn truwe ys my worden schýn
Sid. 52. Jk wyl suken mynen vader
Vn*de* my*n* slechte alle gader
Doch wart valentynes mot
Truwych vn*de* ok der vrowen ghut
V*m*me dat se sych scolden scheýden do
Se wordens in beyden syden vn vro
Dar wrochte der nature*n* craft
Vn*de* der eleme*n*ten meyster scaft
Se scheyden sik myt groter leyde
Blandemer vn*de* phyla de beyde
De thoghen den wech to der vordere*n* hant
Dar wart em yamers wol be kant
SO eyn dach was ghe leden
Se queme*n* to eyner borch ghe reden
Dar up was eyn rese grot
He brachte de beyde su*n*t in not

De rese het magros
He was aller doghede los
Syn houet was eyslyk vnde grot
De kop was em vore al blot
Sÿn nese was ener ele lank
Syn adem em vÿl vule stank
Syn mûnt was wyt alzo eyne wanne
Zÿne horen beyde alzo eyne kanne
Syne oghen swart alzo eyn pyk
Here got des resen vrouwede brek
Syne arme lank vnde dykke
Zyne hende breyt swart wol tho mycke
He was grot vnghehûre
Vp synen benen stunt he alze eÿne mûre
Syne vote breyt dycke vnde grot
De rese was des dûuels ghe not
MAgros de rese wart en war
Blandemer vnde der vrowen clar
He ghynk van der borch to en
Vnde sprak in thorne to den twen Sid. 53.
Wat wylle gÿ beyde an mynen lande
Des mote gÿ beyde lyden schande
De rese in der suluen vart
Vengh blandemer van ghuder art
Vnde de vrowe aldar tho
Se worden beyde des vn vro
De rytter wart in holtnÿsse dan
He vant dar al sunder wan
Ander vrome lude nûch
De dar leden vnghe vuch
Dar na de rese van quader art
Sprak to der eddelen vrowen zart
Gy moten ok ghan in de pyne
Dar vynde gÿ andere vrowen fyne
Dat schole gy don al vmme dat
Jk dreghe leue vnde hat
Vp ene iuncvrowe de is stolt
Jk wolde er suluer vnde gholt
Gheuen wat se des wolde han
Wolde se mÿ to hulden lan
Wente se hat dat herte mÿn
Be slaten ghar in erme schrÿn
Se leuet mÿ bouen alle wyf
Ze achtet nicht up mÿ eyn keÿtÿf
Se hat eyn serpentelÿn

Sid. 32. De heren in vrouden to me sale
Se eten vn*de* veren vro
Dar na ghynk me*n* slapen do
Des morghens de sone vulle*n*brocht wart
De heẏdene thoghen al vnghespart
Vt spannẏen in ere eghene lant
Dar was doch wẏl me*n*nych heẏdene schant
Dar na ok de koni*n*gh van vra*n*krẏke
Toch to lande blẏdelyke
Valentẏn toch myt em hen
Vn*de* wolde syne iu*n*cvrowen sen
Clarẏne*n* queme*n* mere
Wo ere vader ghe kame*n* were
Vn*de* ere rytter vale*n*tyn
Do ghẏnk de iu*n*cvrowe fyn
Vnde bat se willekamen wesen
Se louede gode dat was ghe nesen
Vale*n*tẏn de rẏtter gut
Des was vro der maghet mut
Valentyn al vn vor saghet
Nam de stolte iu*n*cghe maghet
By der hant vn*de* were*n* vro
Jn de kemenaden ghynghe*n* se do
Se kussede ene an syne mu[n]t
Jn vrowede*n* mer den duse*n*t stu*n*t
Dar wart em bereit
Eẏn bedde deme ryttere meit
Des morghens do de su*n*ne up ghy*n*k
Do ret yaghen de koni*n*gh
Vn*de* nam myt sich twelf rẏttere stolt
Des worden vro de here*n* zolt
Dus reden se in ener ouwe breyt
Er en sprak do her koni*n*gh zeyt
Wo vu*n*derlẏken lopet dar eyn der
Sẏnes ghe lẏke hebbe wẏ nẏ sen er
Do reden twe ryddere ut der schare
Vn*de* be ghu*n*den iaghen dat der al dare
Dat der was valentẏnes broder
Sid. 33. Jt en kande noch vader edder moder
Jt en hadde ok nene vor nu*m*pst
Men van der nature*n* kunst
Dat der settede sik to der were
Do qua*m* eyn her mẏt syme spere
Vn*de* ret to deme sulue*n* dere
Dat der hof sich vul schẏre

Jt toch van deme rosse den rytter fyn
Myt den clawen de scarp weren syn
Vnde knep ene dot
De andere quam in grote not
Jt to ret em wapene vnde ben
Men mochte dar blot vleten sen
De koningh myt syner schare
Nam de vore vlucht aldar
Dat der was snel insyner vart
Jt wolghede deme koningh al vnghe spart
Jt to ret deme koninghe syn wel
De koningh iaghede harde snel
Went he to der borch quam
Valentyn de rede vor nam
Dat de koningh was ghe vnt
Valentyn de vapende syk thur suluen stunt
Vnde ret hen in de breden ouwen
Dar wolde he dat der schouwen
Des quam he in arobeit
Do sach de iunghe rÿtter meyt
Dat der lopen ower welt
Jt was thornych vnde lep antelt
Valentyn de ret em nach
JEghen syk suluen dat he sprach
Ac here got wo wunder lyk
Js dyt der vnde greselÿk
Doch was he des nicht vroder
Dat he was synes sulues broder
Valentyn de reyt em nar
Do des syn broder wart ghe war Sid. 34.
He sprank up vnde grep ene an
Myt den clawen den iunghen man
Vnde warp ene van deme rosse snel
Jt wolde tu rÿten dar syn wel
Men syn bronnye was so ghut
De craft quam van vnses heren blut
Dat he dar blef vnghe wunt
Van deme walle de em was kunt
Lach he oft he were dot
Do dat der sach desse not
Jt kerde sich vmme vnde ghynk van dan
Des wart vro de iunghe man
Vnde was to syk suluen komen
Do he de dynk hadde vor namen
Dat he was des deres quyt

He sprank up to der sulue*n* tyt
Dat der hadde eyne starke wart
Jt en qua*m* ne van quader art
Do it mÿ sach al sunder were
Do en dede yt mÿ nene swere
Myt des huf he syk up de beyn
Dat der be ghu*n*de syk v*m*me sen
Vn*de* kerde sik v*m*me myt der wart
Valentÿn stak vnghespart
Eyne wu*n*de grot deme bruder syn
Vor myddelt den schuldere*n* yn
Do sulues brak de deghen vys
Van eyme telghen eyn scarp rys
Vn*de* sluch dat der to den sulue*n* stu*n*den
Myt der ruden an de wu*n*den
So langhe dat dat der wil nedder
Vp syne kne gaf yt syk sodder
Vn*de* wolde syne clawen beyde
Dorch vruchte*n* vn*de* dorch leyden
Dar wrachte valentynes macht
Vn*de* der natůren craft
Do nam de sulue valentyn
Eyn gordel van der syden syn
Sid. 35. He bant it v*m*me den hals deme der
Van da*n*ne ret de rytter her
Aldus vůrde he den bruder syn
Vanghen in deme gordellyn
Myt des was de koni*n*gh dar
Jeghen em kome*n* myt groter schar
Vn*de* wart en war dat valentyn
Dat der brachte an deme gordele syn
Ghe vanghen des wart de koni*n*gh wro
Vn*de* reyt to valentÿne do
He bat ene wylle kome wesen
Nů horet vorbat wu*n*der lesen
Claryne*n* queme*n* mere
Wo dat der ghe vanghen were
Dat hadde dan ere rytter ghut
Des wart vro der maghet můt
Do ghÿnk de iu*n*cv[r]owe ſÿn
Do wruchtede he her walentÿn
Do sprak to em de iu*n*cghe maghet
Clarÿna harde vnvorsaghet
Synt gÿ ycht sere ghe wu*n*t
Jk scal vw snel maken sunt

Des wart se van herten vro
Valentyn wart ok also
Se gaf namelose dat vingherlyn
Vnde sprak dyt schal dyn eyghen syn
Wen du dat hewest an dyner hant
Nemende bystu be kant
Ok en mach dy neman sen
Der warheyt machstu hyr wol spen
Namelos nam se by der hant
He ghynk nicht werne dar he vant
Ene grone lynde breyt
Dar settede he de maghet meyt
Vruntlyken in dat gras
He spelde dat ere wylle was
Allent was em duchte gut
So men noch myt houeschen vrowen dut
Der na ghynghen se beyde do
To valentyne vnde weren vro Sid. 58.
Se sprak iunchere her valentyn
Juwes ghesellen mot yk syn
Jk bydde yw dat gy wyllen varen
To myme vadere sunder sparen
He is in kernten hyr be seten
Eyn hertoghe weldich vor meten
Jk weyt dat wol em ys wil torn
Dat de rese den dot heft ir korn
Ryt he yw an settet yw thur were
Myt swerde myt schylde myt spere
SE thoghen hen in korter wyle
Des weghes mer den eyne myle
Se seghen van verninghes stan
Paulunen de weren wol ghetan
Dar up so stunden eynappele clar
Se blenkeden van golde in schoner var
Er wart en war eyn wardes man
To deme paulune dat he drade ran
Vnde sprak wol up gy heren al
Vnde wapent yw alzunder scal
Jk sach yo to in desser stunt
Twe komen her myt rozemunt
Jk loue de rese is dot
Edder he ys in groter not
Aldus worden berede dar
Xxiiij in eyner schar
Ge wapent wol myt ghuden smyden

Vn*de* schur em af al blot dat har
Doch was he in wyl groter war
Valentyn sach ok al sunder wan
Eyn cruse tuschen syne*n* schůlderen stan
Des wart de stolte rydder vro
Nameloze worden do
Kledede bracht wol be reyt
De toch he an vn*de* wart ghe meyt
Sid. 87. Vn*de* was eyn schone iu*n*gher man
Do lerde he up den voten ghan
Ok so lerde he tůch vn*de* ere
Vn*de* nam tu in dogheden ẏodemere
He vor nam der lude sprake wol
Allent dat en to rechte důn sol
Wor henne kerde vale*n*tyn
Namelos wolde bẏ em syn
Valentyn dar na make*n* bot
Eme smede ene kolue grot
De wart be reyt in korter stu*n*t
Van mattaue woch se eyn scyppu*n*t
Valentẏn de kolue kos
Vn*de* dede se namelos
Blẏdelyken in syne hant
Do em de kolwe was bekant
He sprank up in blyder var
Vn*de* schermede her vn*de* dar
He sprank up vn*de* nedder
He schermede hir vn*de* wedder
Vn*de* was vro der kolue*n*
An syme mode wart he wor bolghen
Do valentẏn dat wu*n*der sach
Sẏn herte in wrouden do vor iach
Vn*de* sprak yk wẏl nicht lengher beyden
Jk wyl ut desseme houe scheyden
Jk wyl suken můder vn*de* vader
Vn*de* my*n* slechte alle ghader
Dar to so scal my*n* hulper syn
Namelos de gheselle myn
Der rede wyl sere wart wor wart
Clarina de maghet scart
Vn*de* bat dat se wolden sparen
De reyse vn*de* wolden nergh*en* vare*n*
Se wolde wesen synes sulues brut
Beyde stylle vn*de* awer lut
Weme lef vn*de* veme leyt

Her rytter yk byn jw bereyt Sid. 38.
To yuweme bode wyl yk stan
De wyle yk den leue*nt* han
He sprak dat en mach nicht syn
Jk vn*de* de ghe selle myn
Wyllen varen in wromede lant
Dar wý noch syn vnbekant
Jk wyl des wesen vroder
We sy myn vader vn*de* my*n* moder
DO clarina dat vor stut
Vn*de* vor nam dar to des heren mot
Se nam eyn cleyne dat vetelyn
Den ghuden drank dede se dar yn
We dar sere were ghe wu*nt*
Dru*n*ke he dar wan he worde su*nt*
Se gaf it nameloze inde hant
Hadde se it gheghewen valentyn
He hadde it wor smat so stu*nt* er syn
Namelos nam den drank to syk
Vn*de* warde ene harde toghentlyk
Valentýn nam orlof do
Do wart de iu*n*cvrowe vnvro
Se moghede sik sere merket dat
Ere lychten oghen worden nat
Van heten trauen de seghot
Ower ere roden wanghen rot
Se ghaf em beýde eren seghen
Vn*de* sprak got mote yuwer pleghen
Salde vn*de* lúchke ware yw by
Dus sprak de eddele maghet vry
Valentyn rorde syn ros myt den sparn
Namelos lep allens voren
He spra*n*k spru*n*ghe alzo eyn perd
Myt syner koluen wol ghe werd
Valentyn de wart des vro
Des dorden daghes vu*n*den se do
Euen herden bý deme weghe huden
Vn*de* ghynk bý syme queke vnvor múden
DO ok to em sprak valentyn Sid. 39.
Berýchte vns ghut herdelyn
Jn wat lant wý syn ghe komen
De herde hadde de rede wor namen
He sprak nú vor nemet myne wort
So issz dat gý noch ryde*n* eyne myle vort
Dar wy*n*de gý ene borch stan

Dar up sint vor raders su*n*der wan
Vor der borch in eme da*n*ne
Lygghen wol xxiiij ma*n*ne
De alle worraders synt
Se vor derue*n* mo*n*gher moder ky*n*t
Myt dwel dranke sunder wan
Al rechte møghe gẏ dat vor stan
Drynke gy dar van gy blẏue*n* dot
Edder gẏ kome*n* in grote not
Do dankede em her valentẏn
Vn*de* namelos de broder syn
Se toghen beyde up de vart
To yaghe*n*de to der borch wart
Er en vor rader wart ghe var
Vn*de* sprak yo komet dar
Twe de ene rẏdet stolt
De andere lopet sere bolt
We make*n* to vnse ghe drenke
Dat wẏ deme heren moghen schenke*n*
Dus worden vere dar bereyt
Van den vor raders ghe meyt
Vn*de* reden to deme ryttere gut
Se spreken here iu*n*c vn*de* vrut
Gy scholen vn*n*s wylle kome sẏn
Vn*de* drynke*n* hẏr wyl ghoden wyn
Valentyn de nam den cop
Vn*de* sluch den enen in den top
Dat he in dusent stukken brak
Valentyn de sulues sprak
Eya quade vor rader
Sid. 40. Synt gẏ alle vere ghader
Myt des toch he syn swert
Namelos do snelle vert
Myt der kolue vn*de* kokede an
De vere dodede he alsunder wan
Des queme*n* de andere*n* vte lopen
Vyl snelle in twen hopen
Se beghunden enen ewych
Strẏden harde kreftelyk
Valentyn yeghen se reyt
Namelos yeghen se streyt
Myt syner kolue wrochte he wu*n*der
He sluch aldar be sunder
Jn iiij spru*n*ghen wol achte dot
Myt der kolue de was grot

Valen

Valentyn myt syner hant
Wellede menghen indat sant
So langhe se alle veren dot
De twe en hadden nene not
Van wunden noch van yenighen saken
Se thoghen brýde mytghe maken
Vor de borch up enen plan
Namelos vnde de rytter san
Dar up lach noch blandemer
Ghe wanghen de rytter ghuder ther
Vp der borch de wordens var
Se spreken set yo holdet dar
Erer twe vo machc dat wesen
Synt se vor vnsen sellen ghe nesen
Men wapene were dat dunket vns ghut
Me hale se wanghen myt der sput
Dus worden were dar bereyt
Van den vor raders ghe meyt
Se reden ut mýt groteme schalle
En suluen to groteme vnghe valle
Alzo se quemen her ghe rant
Valentyn de warp se in dat sant
Namelos myt syner koluen
Sluch sleghe so ghar vor bolghen Sid. 41.
Des worden se upme huse wor vart
De vor raders van quader art
Do spreken se myt meynen rade
Men schal hyr lesten nicht to spade
Dat yene twe de mechtých syn
Werden brach in dodes pyn
DO sprak er en yk wyl yw gheuen
Ghuden rat dat merket ewen
Dar lycht ghe wanghen eyn rýtter ghud
He heft wol enes lowen mot
Gheuet ene los yk weyt dat wol
De twe he wol vanghen sol
Desse rat en wol be wyl
Vnde senden enen boden snel
To blandemer dar he lach
De bode to deme rydde[r] sprach
Alzo de rat was ghe dan
Oft he de dynk wolde ane ghan
He sprak ya vnde wart des vro
De bode den rytter losede do
Em weren syne bene krank

To en dat he wedder sprache
Gy heren yk rede yw dat alsu*n*der hat
Jk gheue gherne eyn wÿn vat
Vul myt reden krekeschen roden gholde
Dar to yk vyl gherne wolde
Holden myt ÿw ene*n* vrede
Dus ghynghen dar des keysers rede
Dat duchte en wesen allen ghut
De sone wart dar myt der sput
Vul thoghen vn*de* to ende bracht
De keyser al myt syner macht
Toch to syme lande wedder
Valentyn de ghynk sodder
Vn*de* namelos vor den koni*n*gh stan
Vn*de* sprak wy wyllen orlof han
Wy danken yw sere her koni*n*gh rÿk
Dat gÿ vns haue*n* dan vru*n*tlyk
De koni*n*gh sprak wor wylle gÿ vare*n*
Gy scholen desse reyse sparen
Vn*de* blyue*n* bÿ mÿ alle yuwe leue*n*
Jk scal ÿw suluer vn*de* gholt ghewe*n*
Vn*de* scaffen ÿw makes ghe nůch
Allent des ÿw ÿs ghe vuch
Do sprak valentyn to hant
Her koni*n*gh yk do yw bekant
Dat my nyn rowe vanet by
Jk en wete we my*n* vader sÿ
Dus thoghe*n* se van der borch beyde
Doch was yt deme koni*n*ghe leyde
DEs verden daghes dar na
Toghe*n* se up eyne*n* pla
Sid. 63. Dar seghen se eyn serpentelÿn
Dat hadde wu*n*derlÿken schyn
Jt sprak in der suluen stunt
Her valentyn yk do yw ku*n*t
Vn*de* wyl yw des make*n* vruder
We sy yvwe vader vn*de* yuwe moder
Wetz dat vor war yk lope yw vor
Des volghet mÿ al up me spar
To syme bruder sprak valentÿn
Dyt dunket my mychel vu*n*der syn
Doch wylle wy volghen up eue*n*ture
Desseme dere al vnghe hure
Dat der lep to der iuncvrowe*n* fÿn
Tho der borch in dat portelÿn

Jt sprak iuncvrowe yk saghe yw mere
De mÿ doch sÿn barde swere
Hyr kumpt eyn rytter de het her valentÿn
Vnde namelos ÿs de broder syn
Ere vader ys koningh in vngherlant
Ere moder phyla ÿs ghe nant
Magros de rese heft se vanghen zat
Dorch synen torne in syn bat
Dat sulue serpentelÿn
Dede ok der iuncvrowen schÿn
Wo alle dynk weren ghe schen
De warheyt hadde it alle ghen
Jt dede ok der iuncvrowen kunt
Wo namelos hadde an syner munt
Eyne adere vnder syner tunghen sytten
De scolde me em snyden myt wytten
So spreke he also eyn ander dede
Vort mer vor nemet myne rede
Nu kumpt de rytter varen here
Legghe gÿ an em yuwes herten ghere
Vnde wynne gy lef den suluen man
So byn yk des lynes an Sid. 64.
Myt des quam valentÿn to hant
Vor de borch porte ghe rant
Vnde namelos de bruder syn
He cloppede vnde sprak nû lat mÿ ÿn
De dore wart up ghe dan
Valentyn sach de iuncvrowen stan
Vp ener kemenaden ho
Eres anghesichtes wort he vro
Vnde sprak yk en hebbe nÿ er ghe seen
Schoner bylde des mot ik ghen
Dus wart eyn bade nedder ghe sant
Na den iuncghen heren alto hant
Wente se hadde al eren sÿn
Do sulues lecht an valentÿn
Myt des barst myddene en tweÿ
Dat serpentelyn lude alze eyn eÿ
Namelos vnde valentÿn
De ghÿnghen to der iuncvrowen fÿn
Se vnt fenk de heren myt tuchten wol
Alzo eyne iuncvrowe to rechte sol
Se sprak iunchere hoch ghe born
Vmme ÿuwen wyllen han yk myn der vor lorn
Des schole gy nicht vnt ghelden

Jk wyl yw hůtene melden
V*nde* wyl yw des make*n* vrøder
Wor sy yuwe vader vnde yuwe moder
Mer lauet mẏ erste*n* by yuweme lyue
Dat gẏ mẏ neme*n* wyllen to wẏue
Aldus wart dar eyn louede dan
De iu*n*cvrowe let em de rede vor stan
Wo alle dynk were*n* ghe schen
Se beghunde em dar de warheit ghen
V*nde* wo namelos syn brodėr was
Sid. 67. Also yk ut deme walsche las
V*nde* wo cryzosm*us* ere vader were
Do sprak valentyn de here
We was denne de moder mẏn
Se sprak phyla de koni*n*ghẏn
He stunt up in der sulue*n* stu*n*t
V*nde* kussede namelose vor syne mu*n*t
V*nde* sprak vyl leue broder mẏn
Got mote hutene ghe louet syn
Namelos de wart des vro
Valentẏn sprak aldo
Ju*n*cvrowe wete gẏ ye*n*neghe weghe
Dat my*n* broder spreke*n*des pleghe
Se sprak al to hant
Ja ik do em de sprake bekant
Dat ghe schach to der sulue*n* stu*n*t
V*nde* was em eyn salich vu*n*t
Do vragheden se myt eyme rade
Wor se mochten vynden drade
Ere muder sůnder spare*n*
Se wolden beyde na er vare*n*
De iu*n*cvrowe sprak al vnvorsaghet
Hyr en doch nen yaghent
Juwe møder ys hyr na byr
Wen twe mẏle verne van hyr
Mer dőt na mẏme rade
Beyde vro vn*de* spade
Wyl denne got yuwe hulper sẏn
So moghe gẏ wẏ*n*nen de vrowe fẏn
So schole gẏ blẏue*n* desse nacht
Myt grote*n* eren wol be dacht
De twe spreken dar nicht wedder
Sid. 68. De nacht de vor ghynk do sodder
V*nde* de morghen ane vẏnk
Valentyn vor de iu*n*cvrowen ghynk

Vn*de* namelos de broder syn
Se spreken beyde iu*n*cvrowe ſẏn
Gheuet v*n*ns rat wy wẏllen ten
Vn*de* vnse leue moder sen
SE sprak here*n* redet yw thur vart
Vn*de* tet to yuwer moder wart
Vn*de* wetz dat al sunder van
Gy wynden eyne*n* vreslyken man
Syn craft ys grot vn*de* mo*n*gher ha*n*de
Dat nen man in desseme lande
De ene mach vor wy*n*nen
Myt macht vn*de* ok myt sy*n*ne*n*
Wente he drecht eyn vyngherlẏn
Jn syner hant dat ghyst lẏchten schẏn
Were he an den dot ghe wu*n*t
Seghe he yt an he worde sunt
So rade yk yt wen gẏ ene erste*n* sen
Dat gẏ dat vyngherlyn vor spen
Vn*de* stat dar na myt aller iacht
Wente de*n*ne vor lare*n* is syn craft
So moghe gẏ ene be dwynghen
Vn*de* na ẏuweme vrome*n* rynghen
Denne wy*n*de gẏ yuwe. moder stan
Jn eyme watere sunder wan
Den twen wart ere herte crank
Dat qua*m* van der leue*n* dwank
De se droghen to der moder
Myt des spreke*n* de twe broder
Got seghene yw eddele iu*n*cvrowe
Wy denken vnse moder schouwe*n*
Wy kome*n* wedder in korter stu*n*t
Oft got wyl wy blyue*n* sunt Sal. 69.
ALdus nemen se orlof vn*de* reden
De groten straten se vor meden
Vn*de* reden by eyme reuere
Dar seghen se vẏl schyre
Vele schoner vrouwen in noden stan
Jn eyme watere sunder wan
Dar ẏnne worden se ghe war
Ere moder de vrowen clar
Se reden to hope in den strant
Ere moder was en wol bekant
Se spreke*n* phyla vrowe ghut
Keret to lande yuwen mot
Wẏ syn beyde de kẏndere dẏn

Dat wetz moder vn*de* vrowe fyn
V*m*me vns hebbe gy̆ me*n*ghe not
Ghe leden vn*de* sorghe grot
De scal nu eyn ende han
Mote wy̆ beyde in eren stan
DEr moder wart lef vn*de* leyde
Se vruchtede den dot der ky*n*dere beyde
Vn*de* sprak leue*n* kyndere my̆n
Jk en dor nicht by̆ yw sy̆n
Hyr ku*m*pt snel eyn rese grot
De vns allen mach don den dot
Se spreke*n* vruchtet des nicht eyn har
Komet hyr to vns sunder var
Wy scholen wol vor em nesen
Wyl got vnse hulper wesen
Se trat to en up dat laut
Leue wart dar grot bekant
Myt des qua*m* de rese grot
Vn*de* sprak aldus dane wort
Sid. 70. Gy̆ heren we heft yw her ghe laden
Dat gy rowen ut myme bade
Eyne vrowe dorch y̆uwe*n* owermot
Set dat dŭnk my̆ nicht wesen ghut
Dorch dyt sulue schone wyf
Schole gy wor lesen iuwe lyf
Vn*de* gy moghen nicht ghe dynghen
Jw mot hyr my̆sghe lynghen
Valentyn sprak settet yw thur were
Jk wy̆l y̆w moten myt my̆me spere
So yk alder beste kan
Lat sen synt gy̆ eyn vromer man
Myt des de rese vor tornet wart
He sprank up al vnghe spart
He stak vn*de* sluch so me*n*ghen slach
Vn*de* hadde gherne hat den seghe haft
Namelos de qua*m* vor bolghen
Vn*de* sluch den resen myt syner kolue*n*
Den arm af myt den vingherly̆n
Dat was deme resen eyn grote py̆n
Valenty̆n de huw em af de ben
De rese bytterlyke*n* gren
Dar na sloghen se ene dot
Vn*de* loseden me*n*ghen ut groter not
Des worden alle vrowen meyt
Phyla myt groter werdy̆cheyt

Namelos nam synes bruder hant
Myt druckende dede he em bekant
Dat he wolde mẏt em varen
Wor he wolde alzu*n*der sparen
Dar wrochte der nature*n* meẏsterscaft
V*nde* dar to de bruderlyke craft
De vrowe der dynghe sere yr scrach
Van leue er dat swet ut brak
Se sprak wene*n*de to her valentẏn
Latet mẏ den vrẏer mẏn
Do sprak valentyn to hant
Eddele vrowe syt des ghe na*n*t
Jk scal yw ene in koorter stu*n*t
Oft got wyl wedder brynghe*n* su*n*t
ALdus neme*n* se orlof dar
V*nde* thoghe*n* wechc alsunder spar
Se queme*n* up eẏne strate breyt
Dar yeghende em eyn bade meyt
Valentyn vraghede em v*m*me nẏe mere
De bode stu*n*t v*nde* sprak iu*n*chere
Myn here hat mẏ utghesant
Harde wyde in mo*n*ghe lant
Wylle gẏ wor dene*n* ryken zolt
Beyde suluer v*nde* golt
Rydet rasch in vngher lant
To myme here*n* alto hant
De heydene don em iamer grot
Des is em ghuder hulpe not
Se stychten rof v*nde* brant
V*nde* vor derue*n* gar syn lant
Se worden beyde des to rade
Dat se wolden ryden drade
V*nde* queme*n* hen in vngher lant
To deme koni*n*ghe altu hant Sid. 61.
De koni*n*gh vntfenk se wol
Alzo men vru*n*de turech[t]e zol
Dat was em doch al vnbekant
Dat yt syne eghene ky*n*dere were*n* ghena*n*t
DEs andere*n* daghes wart eyn stryt
Ghe louet up deme velde wyt
Dar leghen stark de sarrasyne
V*nde* se dachten grote pyne
Dun den crystene*n* oft se mochten
Dar to se monghe valsheẏt sochten
Des sulue*n* morghe*n*s merket dat

Beyde hende vn*de* vúte
Vn*de* druch ene vor den koni*n*gh ryk
Vn*de* claghede harde cleghelyk
Wo vyl dat he hadde braken
Also hyr vore ys ghe spraken
De byscop ghnde aller sake
Myt vnblydelyker sprake
He wart ghe nome*n* myt der hast
Vn*de* bu*n*de*n* to twen perden vast
Vn*de* wart ghe slepet vort vn*de* wedder
De ene strate up de andere nedder
Dar wart he houwe*n* vyl schyre
De ver rader in ver quartere
Vn*de* wart an ver enden up en rat
Ghe settet de byscop vor de stat
Dar na wart ghe ‹ uet vyl
Blydescop vn*de* vyl me*n*nych spyl
Van den ghene*n* de dar waren
De Gueden vrowede al su*n*der sparen
NJcht langhe de truwe blandemer
Sprak gy heren dǔnket it yw wese*n* ghut
To lande steyt yo myn mot
Des wart bereyt do valentŷn
Myt syk nam he de vrowe fyn
Namelos de vur ok mede
Vn*de* blandemer in ghuden seden
Dus quemen se in vrankrike
De heren alle blŷdelyke
Pyppynghe queme*n* mere
Wo valentŷn ghe kome*n* were
He vnt fenk de here*n* wol
Sid. 73. So he van rechte don sol
Claryna vor nam ok den lut
Dat valentyn myt syner brut
Ghe kome*n* was myt grote*n* eren
Se ghynk vn*de* vntfenk den heren
Valentyn de bat myt seden
Eyme scryuere seine brewe lesen
De scryuer he ghǔnde de brewe an sen
Vn*de* seghede wat dar were ghe schen
Van deme anbeghyne we*n*t tome ende
De koni*n*gh alle desse sake horde
Vn*de* deme volke wart alle*n*t lene
De dar horden lesen de brewe
Boldewyn de hertoghe ryk

Vnde dorste nicht eyn wort
Spreken alzo yk hebbe ghe hort
Doehc hadde he vyl gherne spraken
Mer he dachte it scholde syn ghe wroken
Doch wart de torne hen ghe dan
Dar na scholdeme slapen ghan
Dat deden de heren alghe meyne
Beyde grot vnde cleyne
To deme keysere de dar ghe vanghen wart
Ghynk de byscop al vnghe spart
Vnde sprak wor vare gÿ here mÿn Sid. 63.
He ghere gÿ it yk do yw hulpe schÿn
Wylle gÿ it hebben sunder hat
Jk helpe yw ut desser stat
Vnde helpe yw de yene doden
De yuwe volk hebben bracht in noden
Se hebben mÿ ok lede ghe dan
Des scal yt an ere leuent ghan
DE keyser vruchtede syn bedraghen
Vnde he em hadde vor ghe loghen
Des sprak he myt ghuden seden
Desse rede solden syn vor meden
My vøghet nicht alsulke dan
De me mÿ ghe handelt han
Jk scal holden de truwe mÿn
Al solde myn lyf vor loren syn
Do sprak de byscop vrankart
Here gÿ synt van ghuder art
Jk wolde vor suken oft yk vunde
Vnde yk an ÿw valsheyt prouen kunde
Nu proue. yk gÿ synt eyn truwe man
Vrankart kerde do van dan
Vnde mogede syk an synes herten grunt
Dat em nicht en halp syn valsche vunt
DAr na de nacht eÿn ende nam
De sunne bauen de bome quam
Des stunden up de heren al
Vnde ghynghen to rade in den sal
Dar wart de keyser ok ghe bracht
Al vanghen in der suluen yacht
Se spreken al myt meynen rade
Her keyser he rychtet vns wÿl drade
Wat moghe gÿ redes gholdes gheuen Sid. 64.
Edder dat mot kosten yw dat leuen
Der rede he vyl sere yr scrach

Dar be yeghende em namelos
Wo snel he de maghet kos
V*nde* scaffede myt er also me*n* dot
Myt vrowe*n* dat duchte em wezen ghut
Rosemu*nt* sprak iu*n*chere latet stan
Alleyne byn yk eyn arm man
So gherne hebbe yk myn wyf an ere*n*
Sid. 75. V*nde* nen man scal my dat bekeren
Namelos thornede syk to der suluc*n* stu*nt*
Jn thorne sach he an rosemu*nt*
V*nde* sprak du nůst dÿner sulue*n* nicht
Mer ener vrowen des sy berÿcht
Der bystu lyk werestu eyn wyf
Dar v*m*me blyfstu ane kyf
Segghet van wat kunste*n* dat gy syn
Antwarde ghaf de vrowe fyn
Wy konet reden v*nde* sy[n]gghen
V*nde* houeschen luden vrowede bryn*g*hen
Wÿ hebben ghe buwet vromede lant
Des ys vns me*n*nech dynk be kant
Wy hebben ghe wesct ost v*nde* west
Suden norden alder mest
De werlt hebbe wÿ ghar dor varn
Namelos vraghede alsunder sparn
Oft en yeht were be kant
Eyne vrowe were ghe nant
Rosemu*nt* de schone
V*nde* wonet in kernte*n* su*n*der hone
Se sprak ya thur sulue*n* stu*nt*
Dar van so wart em vrowede ku*nt*
Se sprak wy kone*n* wol eyn ledekyn
Synghen van der vrowe*n* fÿn
NAmelos sprak in blÿder var
Synghet mÿ van der vrowe*n* clar
Suten sank des werde yk vro
Rosemu*nt* ghaf antwarde do
V*nde* sprak wy hebben hůngher grot
Van dorste lyde wy grote not
Sid. 76. Namelos nam se an syne leyden
V*nde* brachte se dar de here*n* alle zeyden
V*nde* de vrowe*n* myt vroweden ethen
Rosemu*nt* v*nde* er ghe selle
De worden settet harde snelle
Vor de tafelen also me*n* don plecht
Also it is der sengbere recht

Namelos was ere droste dar
He het se eten su*n*der var
Gy scholen ylen myt der spyse
My vor langhet sere nach der wýse
Dar my vore ýs af ghe saghet
De twe hadden ny er ghe ghaghet
Se ethen mýt ghe make
Alsunder wele sprake
De maltyd duchte em lank
Dar van wart em syn herte crank
Dat ethent war doch snel ghe dan
Se ghynghen beyde vor de tafelen stan
Vn*de* bouen an sote wyse
Se sunghen beyde wol to pryse
Se su*n*ghen wo se namelos wan
Vn*de* myt er vnder de lynden ran
Wo se em ghaf dat vyngher lýn
Vn*de* wo he sluch den kempe*n* syn
Vn*de* ok stu*n*t yn deme ledeckyn
De scheýdynghe van der vrowe*n* fyn
To lesten ghude se openbar
Jk byn Rosemu*n*t vor war
NAmelos in der sulue*n* stu*n*t
Wyl er blydelyken vor de mu*n*t
Cussent wart dar nicht ghe spart
Van den twen van ghuder art
De heren vntfenghen de vrowen wol Sid. 11.
Blydelyke*n* myt ghansen truwe*n* also me*n* sol
Dar wart ghe ouet van nyes an
Myt der vrowen wolghetan
Do nam ere sorghe eyn ende
Al was se elelende
DAr na wart de dot be kant
Crysosm*us* in vngherlant
Dar vur namelos mýt craft
Vn*de* krech dar des koni*n*ghes macht
He wart dar here in deme lande
Vn*de* leuede sunder scande
Myt syne vrowen syne ýar
Dyt buk ys ute dat ys war

Explycyt hoc totum
Jnfunde da mýchý potum

To en dat he wedder sprache
Gy heren yk rede yw dat alsu*n*der hat
Jk gheue gherne eyn wÿn vat
Vul myt reden krekeschen roden gholde
Dar to yk vyl gherne wolde
Holden myt ÿw ene*n* vrede
Dus ghynghen dar des keysers rede
Dat duchte en wesen allen ghut
De sone wart dar myt der sput
Vul thoghen vn*de* to ende bracht
De keyser al myt syner macht
Toch to syme lande wedder
Valentyn de ghynk sodder
Vn*de* namelos vor den koni*n*gh stan
Vn*de* sprak wy wyllen orlof han
Wy danken yw sere her koni*n*gh rÿk
Dat gÿ vns haue*n* dan vru*n*tlyk
De koni*n*gh sprak wor wylle gÿ vare*n*
Gy scholen desse reyse sparen
Vn*de* blyue*n* bÿ mÿ alle yuwe leue*n*
Jk scal ÿw suluer vn*de* gholt ghewe*n*
Vn*de* scaffen ÿw makes ghe nůch
Allent des ÿw ÿs ghe vuch
Do sprak valentyn to hant
Her koni*n*gh yk do yw bekant
Dat my nyn rowe vanet by
Jk en wete we my*n* vader sÿ
Dus thoghe*n* se van der borch beyde
Doch was yt deme koni*n*ghe leyde
DEs verden daghes dar na
Toghe*n* se up eyne*n* pla
Sid. 65. Dar seghen se eyn serpentelÿn
Dat hadde wu*n*derlÿken schyn
Jt sprak in der suluen stunt
Her valentyn yk do yw ku*n*t
Vn*de* wyl yw des make*n* vruder
We sy yvwe vader vn*de* yuwe moder
Wetz dat vor war yk lope yw vor
Des volghet mÿ al up me spar
To syme bruder sprak valentÿn
Dyt dunket my mychel vu*n*der syn
Doch wylle wy volghen up euen*t*ure
Desseme dere al vnghe hure
Dat der lep to der iu*n*cvrowe*n* fÿn
Tho der borch in dat portelÿn

Jt sprak iu*n*cvrowe yk saghe yw mere
De mÿ doch sÿn harde swere
Hyr ku*m*pt eyn rytter de het her vale*n*tÿn
V*nde* namelos ÿs de broder syn
Ere vader ys koni*n*gh in vngberlant
Ere moder phyla ÿs ghe nant
Magros de rese heft se vanghe*n* zat
Dorch syne*n* torne in syn bat
Dat sulue serpe*n*telÿn
Dede ok der iu*n*cvrowe*n* schÿn
Wo alle dynk were*n* ghe schen
De warheyt hadde it alle ghen
Jt dede ok der iu*n*cvrowe*n* ku*n*t
Wo namelos hadde an syner mu*n*t
Eyne adere vnder syner tu*n*ghen sytten
De scolde me em snyden myt wytten
So spreke he also eyn ander dede
Vort mer vor nemet myne rede
Nu ku*m*pt de rytter vare*n* here
Legghe gÿ an em yuwes herte*n* ghere
V*nde* wy*n*ne gy lef den sulue*n* man
So byn yk des lynes an Sid. 64.
Myt des quam valentÿn to hant
Vor de borch porte ghe rant
V*nde* namelos de bruder syn
He cloppede v*nde* sprak nu̇ lat mÿ ÿn
De dore wart up ghe dan
Valentyn sach de iu*n*cvrowe*n* stan
Vp ener kemenaden ho
Eres aughesichtes wort he vro
V*nde* sprak yk en hebbe nÿ er ghe seen
Schoner bylde des mot ik ghen
Dus wart eyn bade nedder ghe sant
Na den iu*n*cghen here*n* alto hant
We*n*te se hadde al ere*n* sÿn
Do sulues lecht an valentÿn
Myt des barst myddene en tweÿ
Dat serpe*n*telyn lude alze eyn eÿ
Namelos v*nde* valentÿn
De ghÿnghen to der iu*n*cvrowe*n* fÿn
Se vnt fenk de here*n* myt tuchte*n* wol
Alzo eyne iu*n*cvrowe to rechte sol
Se sprak iu*n*chere hoch ghe born
V*m*me ÿuwe*n* wyllen han yk my*n* der vor lorn
Des schole gy nicht vnt ghelden

Jk wyl yw hůtene melden
Vn*de* wyl yw des mak*en* vrøder
Wor sy yuwe vader vnde yuwe moder
Mer lauet mŷ erst*en* by yuweme lyue
Dat gŷ mŷ nem*en* wyllen to wŷue
Aldus wart dar eyn louede dan
De iu*n*cvrowe let em de rede vor stan
Wo alle dynk wer*en* ghe schen
Se beghunde em dar de warheit ghen
Vn*de* wo namelos syn broder was
Sid. 67. Also yk ut deme walsche las
Vn*de* wo cryzosm*us* ere vader were
Do sprak valentyn de here
We was denne de moder mŷn
Se sprak phyla de koni*n*ghŷn
He stunt up in der sulue*n* stu*n*t
Vn*de* kussede namelose vor syne mu*n*t
Vn*de* sprak vyl leue broder mŷn
Got mote hutene ghe louet syn
Namelos de wart des vro
Valentŷn sprak aldo
Ju*n*cvrowe wete gŷ ye*n*neghe weghe
Dat my*n* broder spreke*n*des pleghe
Se sprak al to hant
Ja ik do em de sprake bekant
Dat ghe schach to der sulue*n* stu*n*t
Vn*de* was em eyn salich vu*n*t
Do vragheden se myt eyme rade
Wor se mochten vynden drade
Ere muder sůnder spare*n*
Se wolden beyde na er vare*n*
De iu*n*cvrowe sprak al vnvorsaghet
Hyr en doch nen yaghent
Juwe møder ys hyr na byr
Wen twe mŷle verne van hyr
Mer dőt na mŷme rade
Beyde vro vn*de* spade
Wyl denne got yuwe hulper sŷn
So moghe gŷ wŷ*n*nen de vrowe fŷn
So schole gŷ blŷue*n* desse nacht
Myt grote*n* eren wol be dacht
De twe spreken dar nicht wedder
Sid. 68. De nacht de vor ghynk do sodder
Vn*de* de morghen ane vŷnk
Valentyn vor de iu*n*cvrowen ghynk

Vn*de* namelos de broder syn
Se spreken beyde iu*n*cvrowe fyn
Gheuet v*n*s rat wy wyllen ten
Vn*de* vnse leue moder sen
SE sprak here*n* redet yw thur vart
Vn*de* tet to yuwer moder wart
Vn*de* wetz dat al sunder van
Gy wynden eyne*n* vreslyken man
Syn craft ys grot vn*de* mo*n*gher ha*n*de
Dat nen man in desseme lande
De ene mach vor wy*nn*en
Myt macht vn*de* ok myt sy*nne*n
Wente he drecht eyn vyngherlyn
Jn syner hant dat ghyst lychten schyn
Were he an den dot ghe wu*n*t
Seghe he yt an he worde sunt
So rade yk yt wen gy ene erste*n* sen
Dat gy dat vyngherlyn vor spen
Vn*de* stat dar na myt aller iacht
Wente de*n*ne vor lare*n* is syn craft
So moghe gy ene be dwynghen
Vn*de* na yuweme vrome*n* rynghen
Denne wy*n*de gy yuwe moder stan
Jn eyme watere sunder wan
Den twen wart ere herte crank
Dat qua*m* van der leue*n* dwank
De se droghen to der moder
Myt des spreke*n* de twe broder
Got seghene yw eddele iu*n*cvrowe
Wy denken vnse moder schouwe*n*
Wy kome*n* wedder in korter stu*n*t
Oft got wyl wy blyue*n* sunt Sid. 69.
ALdus nemen se orlof vn*de* reden
De groten straten se vor meden
Vn*de* reden by eyme reuere
Dar seghen se vyl schyre
Vele schoner wrouwen in noden stan
Jn eyme watere sunder wan
Dar ynne worden se ghe war
Ere moder de vrowen clar
Se reden to hope in den strant
Ere moder was en wol bekant
Se spreke*n* phyla vrowe ghut
Keret to lande yuwen mot
Wy syn beyde de kyndere dyn

Dat wetz moder vn*de* vrowe fyn
V*mm*e vns hebbe gÿ me*n*ghe not
Ghe leden vn*de* sorghe grot
De scal nu eyn ende han
Mote wÿ beyde in eren stan
DEr moder wart lef vn*de* leyde
Se vruchtede den dot der ky*n*dere beyde
Vn*de* sprak leue*n* kyndere mÿn
Jk en dor nicht bÿ yw sÿn
Hyr ku*m*pt snel eyn rese grot
De vns allen mach don den dot
Se spreke*n* vruchtet des nicht eyn har
Komet hyr to vns sunder var
Wy scholen wol vor em nesen
Wyl got vnse hulper wesen
Se trat to en up dat lant
Leue wart dar grot bekant
Myt des qua*m* de rese grot
Vn*de* sprak aldus dane wort
Sid. 10. Gÿ heren we heft yw her ghe laden
Dat gy rowen ut myme bade
Eyne vrowe dorch yuwe*n* owermot
Set dat dŭnk mÿ nicht wesen ghut
Dorch dyt sulue schone wyf
Schole gy wor lesen iuwe lyf
Vn*de* gy moghen nicht ghe dynghen
Jw mot hyr mÿsghe lynghen
Valentyn sprak settet yw thur were
Jk wÿl ÿw moten myt mÿme spere
So yk alder beste kan
Lat sen synt gÿ eyn vromer man
Myt des de rese vor tornet wart
He sprank up al vnghe spart
He stak vn*de* sluch so me*n*ghen slach
Vn*de* hadde gherne hat den seghe haft
Namelos de qua*m* vor bolghen
Vn*de* sluch den resen myt syner kolue*n*
Den arm af myt den vingherlÿn
Dat was deme resen eyn grote pÿn
Valentÿn de huw em af de ben
De rese bytterlyke*n* gren
Dar na sloghen se ene dot
Vn*de* loseden me*n*ghen ut groter not
Des worden alle vrowen meyt
Phyla myt groter werdÿcheyt

Ghynk to eren sones beyde
Er was vor ghanghen ere leyde
Se sprak rydet up de borch to hant
Vnde loset den rytter wol bekant
Blandemere den ghe truwen man
De dar in vengghenysse is ghe dan
Vnde ok de anderen sellen syn
De dar lyden grote pyn
Dyt ghe schach thur suluen stunt
Des wart mennegheme vrouede kunt Sid. 71.
Blandemer de wart des vro
Do he horde de dynk also
Dat se beyde brodere weren
Vnde dar to sýne rechten heren
DAr na thoghen se myt meynen rade
Wedder to der kemenade
Dar se vore af reden
Ere vnghemak was alle leden
De eddele iuncvrowe van guder art
Se wol to vntfande nicht en spart
Vnde bat se wýlle kome wesen
Vnde louede gode dat se weren ghe nesen
Ere leue vryggede valentýn
Vor magros deme sarrasyn
De iuncvrowe het rosylya
Ere hochtyd was dar na
Ghe dan in groten eren
Myt valentyne deme heren
SJr na thoghen se in vngherlant
Ere vader was em wol bekant
He vntfenk se myt groter werdycheýt
De rytters vnde de vrowen meyt
Do sprak valentyn de deghen
Vader wy wyllen sprekendes pleghen
Se ghynghen in eyn hemelyk wesen
Valentyn de be ghunde lesen
Wo alle sake weren ghe dan
Des vrowede syk de koningh san
Vnde wart vtermaten blyde
Dar na in den suluen tyden
Vntfenk he syne vrowen van ghuder art
Cussent wart dar vnghe spart
Vnder des de starke namelos
Byscop vrankarde dat he kos Sid. 72.
Vnde bant ene harde vn sûthe

Beyde hende v*nde* vůte
V*nde* druch ene vor den koni*n*gh ryk
V*nde* claghede harde cleghelyk
Wo vyl dat he hadde braken
Also hyr vore ys ghe spraken
De byscop ghude aller sake
Myt vnblydelyker sprake
He wart ghe nome*n* myt der hast
V*nde* bunde*n* to twen perden vast
V*nde* wart ghe slepet vort v*nde* wedder
De ene strate up de andere nedder
Dar wart he houwe*n* vyl schyre
De ver rader in ver quartere
V*nde* wart an ver enden up en rat
Ghe settet de byscop vor de stat
Dar na wart ghe (uet vyl
Blydescop v*nde* vyl me*n*nych spyl
Van den ghene*n* de dar waren
De øueden vrowede al su*n*der sparen
RJcht langhe de truwe blandemer
Sprak gy heren dǔnket it yw wese*n* ghut
To lande steyt yo myn mot
Des wart bereyt do valentẏn
Myt syk nam he de vrowe fyn
Namelos de vur ok mede
V*nde* blandemer in ghuden seden
Dus quemen se in vrankrike
De heren alle blẏdelyke
Pyppynghe queme*n* mere
Wo valentẏn ghe kome*n* were
He vnt fenk de here*n* wol
Sid. 73. So he van rechte don sol
Claryna vor nam ok den lut
Dat valentyn myt syner brut
Ghe kome*n* was myt grote*n* eren
Se ghynk v*nde* vntfenk den heren
Valentyn de bat myt seden
Eyme scryuere seine brewe lesen
De scryuer he ghǔnde de brewe an sen
V*nde* seghede wat dar were ghe schen
Van deme anbeghyne we*n*t tome ende
De koni*n*gh alle desse sake horde
V*nde* deme volke wart alle*n*t lene
De dar horden lesen de brewe
Boldewyn de hertoghe ryk

Vntfenk blandemere blydelyk
Vn*de* louede gode vnsen heren
Dat syn sone in groten eren
Were to lande kome*n* wedder
Dorch syner truwe wart em sodder
Gheue*n* in syne hant
Claryna myt presters bant
De hochtyt wart myt vroweden dan
Jn groten eren sunder wan
Ar na de ghude blandemer
Wart in spannyghen koni*n*gh her
Dar na koni*n*gh pyppynk starf
Valentyn de crone warf
Vn*de* wart koni*n*gh in vra*n*kryke
He wart ghe cronet blydelyke
Syn broder alle*n*t by em was
Also yk ut deme walsche*n* las
Jr late yk desse rede bestan
Vn*de* wyl eyn ander ane ghan
Wo roseme*n*t de eddele vrowe
Na namelose dref grote ruwe Sid. 74.
To lesten wart se des to rade
Myt eyner kemeryschen drade
Vn*de* wolde eyne reyse bestan
Vn*de* soken eren leuen man
Rosemu*n*t let snyden vn*de* maken
Kledere van mo*n*gherhande laken
Na eynes synghers wyse
Let se ze scroden wol to pryse
Vn*de* helt syk wor eyne*n* man
De syk sanghes wolde beghan
Ere kemerersche was ok stolt
Se helt syk wyflyk vn*de* bolt
Dus toghen se in vromede lant
Aldar se weren vnbekant
Vnde oueden eres sulues sank
Dat it in der lucht clank
Se thoghen een lant up vn*de* nedder
Dat ene vort dat andere wedder
To lesten in vra*n*kryke se queme*n*
Vn*de* namelose dar vor neme*n*
Se ghynghen beyde na ereme sede
Den twen en wolghede nema*n*t mede
Vp des ryken koni*n*ghes veste
Rosemu*n*t vor de moghet was leste

Dar be yeghende em namelos
Wo snel he de maghet kos
Vn*de* scaffede myt er also me*n* dot
Myt vrowe*n* dat duchte em wezen ghut
Rosemu*n*t sprak iu*n*chere latet stan
Alleyne byn yk eyn arm man
So gherne hebbe yk myn wyf an ere*n*
Sid. 75. Vn*de* nen man scal my dat bekeren
Namelos thornede syk to der sulue*n* stu*n*t
Jn thorne sach he an rosemu*n*t
Vn*de* sprak du nůst dÿner sulue*n* nicht
Mer ener vrowen des sy berÿcht
Der bystu lyk werestu eyn wyf
Dar v*m*me blyfstu ane kyf
Segghet van wat kunste*n* dat gy syn
Antwarde ghaf de vrowe fyn
Wy konet reden vn*de* sy[n]gghen
Vn*de* houeschen luden vrowede bry*n*ghen
Wÿ hebben ghe buwet vromede lant
Des ys vns me*n*nech dynk be kant
Wy hebben ghe weset ost vn*de* west
Suden norden alder mest
De werlt hebbe wÿ ghar dor varn
Namelos vraghede alsunder sparn
Oft en yeht were be kant
Eyne vrowe were ghe nant
Rosemu*n*t de schone
Vn*de* wonet in kernte*n* su*n*der hone
Se sprak ya thur sulue*n* stu*n*t
Dar van so wart em vrowede ku*n*t
Se sprak wy kone*n* wol eyn ledekyn
Synghen van der vrowe*n* fÿn
NAmelos sprak in blÿder var
Synghet mÿ van der vrowe*n* clar
Suten sank des werde yk vro
Rosemu*n*t ghaf antwarde do
Vn*de* sprak wy hebben hůngher grot
Van dorste lyde wy grote not
Sid. 76. Namelos nam se an syne leyden
Vn*de* brachte se dar de here*n* alle zeyden
Vn*de* de vrowe*n* myt vroweden ethen
Rosemu*n*t vn*de* er ghe selle
De worden settet harde snelle
Vor de tafelen also me*n* don plecht
Also it is der senghere recht

Namelos was ere droste dar
He het se eten sunder var
Gy scholen ylen myt der spyse
My vor langhet sere nach der wyse
Dar my vore ys af ghe sanghet
De twe hadden ny er ghe ghanghet
Se ethen myt ghe make
Alsunder wele sprake
De maltyd duchte em lank
Dar van wart em syn herte crank
Dat ethent war doch snel ghe dan
Se ghynghen beyde vor de tafelen stan
Vnde houen an sote wyse
Se sunghen beyde wol to pryse
Se sunghen wo se namelos wan
Vnde myt er vnder de lynden ran
Wo se em ghaf dat vyngher lyn
Vnde wo he sluch den kempen syn
Vnde ok stunt yn deme ledeckyn
De scheydynghe van der vrowen fyn
To lesten ghude se openbar
Jk byn Rosemunt vor war
NAmelos in der suluen stunt
Wyl er blydelyken vor de munt
Cussent wart dar nicht ghe spart
Van den twen van ghuder art
De heren vntfenghen de vrowen wol Sid. 77.
Blydelyken myt ghansen truwen also men sol
Dar wart ghe ouet van nyes an
Myt der vrowen wolghetan
Do nam ere sorghe eyn ende
Al was se elelende
DAr na wart de dot be kant
Crysosmus in vngherlant
Dar vur namelos myt craft
Vnde krech dar des koninghes macht
He wart dar here in deme lande
Vnde leuede sunder scande
Myt syne vrowen syne yar
Dyt buk ys ute dat ys war

Explycyt hoc totum
Jnfunde da mychy potum

Anmärkningar.

Öfverskriften samt verserna 1—58, 629—845, 1591—1663 äro tryckta efter STAPHORSTS text i *Hamburgische Kirchen-Geschichte*, med iakttagande af de rättelser dr. LAPPENBERG godhetsfullt meddelat efter sjelfva handskriften.

Versen 1040, som i Stockholmshandskriften blifvit öfverhoppad, är lånad omedelbart från STAPHORST.

Läsarterna äro tryckta efter STAPHORST, blott med den ändring att de stora begynnelsebokstäfverna i substantiver och namn blifvit utbytta mot små, samt kommateringen utelemnad, enligt den Hamburgska handskriften. De ifrån vers. 2560 t. o. m. 2609 anförda läsarter äro rättade efter HOFFMANNS text i *Altdeutsche Blätter*, I, ss. 208—210.

Utgifvaren har rättat följande uppenbara skrif-fel:

Vers. 871, mu*m*mer *till* nu*m*mer

„ 1188, 1210, 1450, Mamelos *till* Namelos.

„ 1896, salt *till* balt.

„ 2637, ẏas *till* ẏar.

Likaledes har han tillagt de inom [ ] och ( ) satta bokstäfver. De med [ ] betecknade äro uteglömda i handskriften, de inom ( ) äro bortfrätta af bokmal.

Olika Läs-arter.

Men kame ick wedder in myne gewalt
Jck loues em all vngetalt
Nu vornemet de rede vort
Van salden scholden se krigen grote krafft
Alss dar vor was gedragen
fattas.
Se negheldet vnde makedet dicht
Dat kynt beghunde sick to rögen
Myt *i st. f.* Van
Ja frowe al sunder. wan
Crisostumus ghinck in de kemmenaden
Myt syner moder vnberaden
Hir late ick desse rede bestan
Vnde wil eyn ander beuen an
Se ghinck vp de see alleyne
Do van de juncfrowe fyn
Twysschen den schulderen syn
Eyn cruce so rechte fyn
Geboren ny van guder art
He sprack do auer lud
Neen ick hebbe desse dat nicht gedan
Jn also wunderliken saken is dat vorvaren
Vnde vor up in grymmeliker grese
He prouede wol philen nyt
fattas.
De eddele frowe wol getan
He sprack wol her ick wil beseen
fattas.
Blandemer vnde ock de frowe
Se quemen des auendes to erer rowe
Do quam de vyent in groter jacht
vyent — tower
So moge wy van alleme kummer nesen
16. fattas.
Aldus mit den reden vorghinck de nacht
Vnde was to deme morgen gebracht
De wech de was en vnbekant
Efft ick werde my süluen gram

464. Vnde sunder jenigen vrùchten
466. Van ene so wart eyn kunst bekant
467. klouen — stouen
468. Des moge gy vor ware louen
471. Do wart vro der frowen mot
472. Dar to der schonen maget gud
476. Vnde rechte ritterschafft
481. swarten — anderen
489. vorschuldet — wor aret
497. Eddele juncfrowe gy mogen wol de erste syn
498. Gy sint schone vnde fyn
506.}
507.} Do segen se liggende enen man
508.} He lach dar also wol getan
522. Enen swarten ritter de van dem hufe were kamen
525. He blef van mynen handen dot
530. De swarte ritter der ick aff lass
531. Blandemer de ritter fyn
532. Vnde dat wunnichlike megetyn
576. Doch so en vole ick nene not
577. Van wunden effte van slegen
582. Scholde my wakende aldus eyn spil
591—96. fattas.
601, 2. fattas.
607. Dat se untwakende ward
623. fattas.
848—51. fattas.
866. Se schlog ene in den halss den jungen degen
867. Se sprack du scholt ritterschop plegen
½. Jck beuele dy schild vnde sper
⅓. Du bist myn ritter wol geber
868. Du scholt en beschermer syn
869. Wedewen wesen vnde juncfrouwen fyn
877. fattas.
878. Jck schal holden juw bot werliken
879. Darto schal my helpen god de ryke
892. Dat gerede was von golde blanck
899. Darvp so stunt eyn circkel smale
900. Stolt gezirt vam golde
901. Efft en eyn juncfrowe dregen scholde
913. fattas.
914. Manckt de heyden al vnuorvart
915. Malk schal vlegen al vngespart
929. fattas.

. De heyden hadde he vterkoren
. konichliken — vyentlyken
. tzimarin — lyamyn
. Vnde vorde ene — vnde yaghede
. Syne kumpane — Syn selscap
. Mit gemach wol dredusent
. Der vntruwen slagen doet
. De koningh vnde dat volck vthreth ock
. Doch segge ick id juwe vorware
. De christen des worden alle vro
. Mit groter leue blidelyk
Vnde latet my quyt
. Nu in desser tyt
Wente ick bin der
. Her ritter nu merket euen
. Jck hebbe juw quyt gegheuen
. Do sprack de vange tzimarin
. Wente ick wil drade
. Enen truwen vasten vrede
. holt — zolt
. Ach here god van hemelryken
. Wo lopet dat deer greseliken
. Doch en was he des nicht bekant
. Dat he was sin broder genant
. Dat quam van vnses heren cracht
. Vnde ock van der naturen macht
. He sprack to der suluen tyt
. Twischen — Vor myddelt
. Dorch vruchten vnde ock dorch lede
. Eme beueden ock al sine lede
. Darmede bracht he dat deer to der borch in
Des wart en war de koningh dat valentin
Dat deer brachte an eneme gordelin
. Do wart de koningh vro
. To mote deme ritter valentin
. Her ritter gud al vnuortzaget
Jck scal juw to desser stunt
Von allen wunden maken sunt
—67. fattas.
. De junge ritter fyn unde tzart
. Vro vnde spade
. Hastliken — Endychlyken
. Namelos de sat al stille
. Dat was valentines wille

1202½. He sprack ick wil de koneste wesen
½. Jck wil wagen efft ick genesen
½. Dat schermest nam he in de hant
½. Eneme anderen was de rode bekant
1218. Al dat he vornemen schol
1224. stale — mattaue
1236. Sin herte do in frouden lach
1242. God vnde namelos de geselle myn
1261. vlasschelin — dat vetelyn
1265½. Wente id was er wol bekant
1266. Hadde se id baden valentine
1267. He hadde id vorsaget schine
1269. truwelick — toghentlyk
1272. wende — moghede sik
1283. vnuorvert — wol ghe werd
1286. By deme wege enen herden holden
1287. By sineme vee ghinck he bolde
1289. fattas.
1327. Namelos al vnuorvert
1328. Nam de koluen vnde hakede an
1344. Van wunden effte van groten slegen
1363. Sloch de dot al vorbolgen
1367. beyden — lesten
1398. fattas.
1400. Doch machst du den louen nicht krenken sunder wa
1401. fattas.
1405. fattas.
1411, 12. fattas.
1418. schire — fyr
1431. Dut my juwe swert
1432. Vnde juwe knecht de koluen wert
1433. Vnde dot efft gy vangen sin
½. Do sprack blandemer de ritter fyn
1445. spil — spyk
1457. Se schuleden — To vlende
1467. De borch wart altohant
1468. Mit dem vůre alto vorbrant
1472. Dat quam van der naturen crafft
½. Vnde van der elementen meisterschafft
1510. vnvro — vnsachter
1518. Sin sorge wart emme gemert
1538. Bescherme my hůte vnde jůmmer mere
1550. My mode harde vnberaden
1551. Se dreff grote ruwe vnde not

|. Ock wart se vor dat richte bracht
|. Mennich quam in groter jacht
Vnde clageden der juncfrowen dot
|. Vnde der eddelen frowen not
Wente ick desser dat nicht hebbe gedan
|. De men my getegen hat
68. fattas.
—90. fattas.
De twe reden sunder wyt
Des quam he in den stryt
Valentin de ritter gemeyt
Do quam öm entegen vnvorvart
Gawin van quade art
Valentine was id men spil
He stack en dat he vth dem sadel vil
Des worden vp demme torne en war
Namelos und blandemer
Eyn ketel het dar in geleyt
Pyck swenel vnde was
lene — elementen
van schorne — vore
Sin buck grot vnde vngehüre
Se achtet nicht vp myn bedriff
Wente id mit er nyge was
De deyt vnrecht dat se nicht vro
. Juw maket wente gy se hebben leff
. He sprack to er datsülve wort
Vmme dat ick van dy hebbe gehort
Du scholt hebben dre dage vry
. Dar sungen vogele junck vnde alt
. To lesten worden se en war
. Ene juncfrowen merket dat
. Dar se vnder eneme bome sat
. Valentin reth to er
. Vnde sprack juncfrowe guder ther
|. Segget worvmme sitte gy hir
|. Dut wol vnde berichtet mir
. Namelos dede ock also
. greken — kernten
. Dat dese rese heft sin liff verlorn
. tartarye — katarie
. fattas.
. Sa he sitten an der banck
. Den rügghe al vth het so entlang
. Begehre gy der hülpe myn

2173. So gy my gesecht hat
2276. Do borstede dat serpentelin entwey
2277. Ghelyck eyn vul ey
2278. Se ghingen to der juncfrowen
2279. Mit blideschop sunder rowen
2281. Als men junck heren to rechte sol
2282.} Se sprack ick hebbe my vmme juw verloren
t. o. m. } Des scholde gy nicht mit gelden enkoren
2286.} Jck wil juw maken vroder
2295. Als ick in dem versche las
2311. Vnde was em nywelich wunt
2324, 5. fattas.
2326. En wart de nacht vil to langh
2327. Dat quam von der leuen dwangek
½. Do de nacht vorghinck
2329½. Sussdane rede he anvengh
2339. allem — desseme
2378, 9. fattas.
2407. Vnde sprack vp eyn grymmich art
2415. Aldar er beyder manheit scheen
2442. redder — vryggede
2476. Dar na wart vil schire
2477. De vorrader in veer quartire
2478. Gheboven vp eyn rat
2479. An ver enden vor de stadt
2484. Darna de ritter blandemer
½. De getrouwe was vnde guder ther
2505. Van dem beghynne bet dem orde
2526. Als ick inn dem versche las
2557. schimpede — scaffede
2560. ôk bin ik ên arme man
2561. So gêrne hebbe ik dat myne in eren
2562. Als ên ryke dat schal my nymant vorkeren
2582. kreken — kernten
2594. Vp dat môshûs vôrde he se beide
2595. Dàr de heren alle seten
½. Beyde drunken vnde eten
2602, 3. fattas.
2605. De twe en hadden nene jacht
2609. Dat quam van der leuen dwank
2628. Dar wart houerens van nygen an
2638. Mit siner frowen dat is war
2639. He bleef dar vil mennigh jar
½. So mote ick ock mynes heren frowen
½. Gotliken an mynem arme schowen

Na mynem willen des bidde ick gode
Ock wil ick stau na eren bade
Dar na so dencken salich wyff
Korteliken stede dessen kyff
Dor dinen willen myn herte treyt
Bitter sorge vnde grot aibeyt
Spreck eyns ja so is de not
Geleden vnde sorge dot
Hir gheyt vth valentines boch
Wol by gode is de hefft genoch

Amen

Rättelser.

Sid. 6 står nummern 20 en rad för lågt.

— 14 rad.	8	*står*	idhe roch	*läs*	idher och
— 18 —	25, 26	*står*	ispanien: "wisligæ k*onung*	*läs*	ispa-nien wisligæ: "k*onung*
— 24 —	22	*står*	seet	*läs*	seet.
— — —	23	—	diwr*e*t,	—	diwr*e*t.
— 32 —	10	—	stykkeu	—	stykken
— 54 —	1	—	.·	—	:
— 69 vers.	88	—	woı	—	wol
— — —	93	—	De	—	Se
— 71 —	214	—	mut	—	möt
— 76 —	418	—	aue	—	ane
— 79 —	956	—	ku*nt*	—	ku*nt*
— — —	577	—	neuen	—	nenen
— 86 —	846	—	vrunt	—	vrunt
— — —	851	—	Valentyne	—	Valentyne
— 95 —	1274	—	trauen	—	tranen
— — —	1278	—	ware	—	wane
— 100 —	1490	—	dckket	—	dekket

ONUNG ERIK XIV:S

KRÖNIKA,

PÅ RIM ELLER UTI EN VISA FÖRFATTAD

AF

DANIEL HANSSON HUND
till Romelberg.

Efter Äldre Handskrifter

UTGIFVEN

AF

FREDRIK AUGUST DAHLGREN.

STOCKHOLM, 1847.
P. A. NORSTEDT & SÖNER,
Kongl. Boktryckare.

Daniel Hansson Hund [1]) till Romelberg (skrifves äfm Rombleberg och Rombleborg) i Runsö by uti Öfverla socken i Södermanland, föddes 1537 eller 1541. rilketdera är det rätta födelseåret, är ovisst, emedan n enda, utgifvaren bekanta, uppgiften om Daniel Hansns ålder, nemligen den han sjelf meddelar i sista ver- af sin Visa, förekommer olika i olika handskrifter. i en af dem, hvilka utg. haft tillfälle begagna, lyder ana vers sålunda:

Nw besluter Jagh thenne wijse ny,
Som är giord vthi Runssöö by,
På Rombleborg, Nyåhrs dagh och stunde,
Thå man schreff 1605 åhr,
Och Jagh 64 åhr gammull war,
Gudh oss ett saligt Nyåhr vnne.

n annan handskrift deremot, hvilken Ärkebiskop Erik enzelius (*Adversaria de Historicis Svec.*) beskrif-

---

[1]) Denna adeliga slägt förde, enligt Stiernman (*Höfd.-Minne*, I del. s. 92) "en sköld, på tvären fördeld i två lika delar; i ofra fältet, som är hvitt, en röd löpande hund med ett halsband om halsen, i det nedra blå fältet en gul nyckel, mellan ett lås på hvardera sidan af gul färg". — I Stiernmans företal till Kon. Erik XIV:s Hist. af Tegel och i åtsk. handskrifter af Daniel Hunds Visa kallas han oriktigt Daniel Danielsson. Messenius namner honom deremot Daniel Hansonius. *Scond. Illustr.* T. XIII (förteckningen på begagnade förf.)

vit, har läsarten: 68 år [2]). — Om hans lefnad vet man intet af betydenhet att förtälja. Allt hvad om honom kunnat uppletas i tillgängliga handlingar, må dock här finna en plats. Han var i Hertig Carls tjenst, men synes icke hafva blifvit använd i några allmänna värf. Den 9 October 1582 erhöll han Hertigens förläningsbref på fyra kyrkohemman, "Runsöö benämdt", i Öfver-Selå socken [3]), och denna förläning innehade han till sin död. I Hertigdömets räkenskaper för år 1590 nämnes han såsom löntagare för någon viss befattning, men tyckes då ännu icke hafva tillhört Hertigens hofstat [4]). Året derpå förekommer han under benämning af Hertigens "Cammerjuncker" [5]), ehuru han först 1593 finnes upptagen på hoflönings-förteckningen. Genom Hertigens öppna bref, dat. Stöflö den 20 April 1599, tillerkännes honom besittningen af Näsby gård [6]) i Härads socken i Södermanland, hvilket gods Erik Gustafsson Stenbock förklaras hafva förbrutit, emedan han "icke allenest hafwer oplagt sig emot the loflige beslutne afhandlinger, som her i Rijket af menige Rijkzens Stender enhelleligen och samdrechteligen beslutne och samtychte äre, vtan och nu på nyt begifwit sig her af Rijket igen, till at alt ondt stemple och prachtisere emot

---

[2]) M. von Celse, *Underrättelse om åtsk. handskrifne Krönikor och andre Efterrättelser i Svenska Historien*, uti *Kongl. Bibl. Handlingar*, I B. 1 D. s. 52, 53. — Den omnämnda handskriften finnes i Linköpings bibliothek. *Link. Bibl. Handlingar*, 2 del. s. 35.

[3]) Enligt en anteckning i Jordeboken för Åkers och Selbo härader år 1583 (i Kammar-Collegii Archiv).

[4]) Sekreteraren Hinrik Hinrikssons räkenskap för s. å. (K. Coll. Archiv).

[5]) Räntmästaren Håkan Larssons räkenskap för år 1591 (K. Coll. Archiv).

[6]) Nu Näsbyholm

lette wårt käre Fädernesland" [7]). Den 4 Januarii 1600 innes åter ett öppet bref för honom utfärdadt på en gård Nora i Färentuna socken i Upland), som blifvit dömd rbruten af någon bland de anklagade Herrarne, och rilken gård Daniel Hansson "må till sig lösse och dhan vnder rät frälsse och frelsemannatienist, för gh och sine Efſterkommande, till ewerdelig ägendom inthe och behålla, medh alla the äger som ther till lybe och af åldher tillydt hafwer" [8]). I bägge dessa bref

[7]) Riksregistraturen år 1599, fol. 209. — I Registr. 1598 (fol. 71) förekommer ock Daniel Hansson uti ett Hertigens bref, dat. Upsala den 22 Februarii, hvari Holgerd Andersson anbefalles att låta Daniel bekomma utfordring på tre hästar i tre månaders tid.

[8]) Registr. 1600, Pars I. fol. 4. — Efter Dan. Hanssons död fick hans enka Kon. Gustaf II Adolphs tillåtelse, att under sin lifstid behålla Nora gård. Konungens bref härom har följande lydelse: "Wij Gustaf Adolph etc. Göre wetterligit, Att effter framledne Daniel Hansons effterlefuerska till Rönsöö hafuer oss vndherdåneligen besöckt och ödmiukeligen tilkänne gifwitt, att hon effter sin Man intedh annett godhz hafuer, thär hon opå boo och sitt oppehälle hafue kan, ähn enn gårdh benämdh Nora i Ferentune soken, som be:te Daniel Hanson effter wår Salige Käre Här fadhers tillståndh för ett Hundredhe och Femptije Rikzdaler sigh till ewerdeligh ego inlösth, dän han sin Hustro vthj mårgongåfvo gifuit hafuer, vndherdåneligen begerendhes, att hon samme godtz i sin Lifztidh beholle motte; Så effter Hon är een wärnlöss quinne och eliest ingen tillflyckt hafuer, hafue wij för then skuldh hennes vndherdånige begeren nådigest anseet, och effterlåtidt att hon samme Hemman medh sådhane wilkor, som lagh förmäler om the änkior, huilkes män Frälst tiente i there dager, niuthe och beholle må; Doch om the som till samme Hemman bördige äre, kunne så medh henne handle, att hon dem dett tilförendhe till Löszen oplåthe will, ähre wij thär medh nådigest till fridhz; huar och icke, tå mä the effter hennes dödh eller om hon sigh till annet gifftermål begifuer, wedherlegge hänne be:te 150 Rikzdaler och sedhan till godhzet trädhe. Där hwar och en wett sigh effter rätte. Aff Stocholm den 3 Maij åhr 1613 Kontrasignerat af J. Bureus). Riksreg. s. å. fol. 509.

kallar Hertigen honom "wår tro tienere och Cammer Juncker Daniel Hansson till Romelberg"[9]). På detta ställe, i sin ålderdoms dagar,

"Them Jagh förslijter vthi ålendighet
Medh myken sorgh, thet gudh wäl weet,"

såsom han sjelf klagar, började han år 1603 dikta sin Visa, hvilken nyårsdagen 1605 fullbordades. Han dog 1611 [10]). Hans hustru var Emerentia Örnflycht, dotter af Bengt Arendtsson Örnflycht till Granhammar [1]).

Af slägten Hund känner man, utom Daniel Hansson, endast en, vid namn David Danielsson; hvilken i flera afseenden blifvit förväxlad med den förre. Kanhända var han dennes son. Äfven han skref sig "till Romelberg" [2]), och var kammarjunkare hos Hertig Carl [3]),

---

[9]) v. Celse's uppgift (a. st.), att D. H. var kammarjunkare hos Hert. Carl åren 1593—1597, är således icke tillfyllest. — *Romelberg* var troligen den gård i Runsö by, der D. Hansson bodde. I en qvittens, som han den 18 Dec. 1592 afgifvit för en mottagen summa penningar till inköp af 134 skålpund kastanier för Förstinnans behof (H. Henrikssons räkenskap, i Kammar-Coll. Archiv), kallar han sig Daniel Hansson "till Amuelebergh"; men emedan qvittensen icke är D. Hanssons egenhändiga, utan en afskrift, är "Amuelebergh" troligen tillkommet genom misskrifning för Romeleberg.

[10]) I Jordeboken för Öfver- och Ytter-Sela med Aspö år 1611 står Daniel Hansson sjelf skrifven för räntan af Runsö; i Jordeboken 1612 deremot hans barn. Alltså har han under tiden aflidit.

[1]) Åkerstein, *Genealogier*, och Schönfeldt, *Matrikel öfver ointrod. Adel* (i Riddarhus-Archivet). — *Granhammar*, säteri gård i Westra Ryds socken i Upland.

[2]) Registr. 1598, Pars I. fol. 34. — Stiernman tillägger honom på åtsk. ställen (i noter till Werwings Hist. och i sitt *Höfd.-Minne*) oriktigt förnamnet *Daniel*. Likaså Schönfeldt, a. st.

[3]) Hert. Carls Reg. 1596, P. II. f. 16.

nvände honom i flerahanda värf. Den 18 Juli 1596 na fullmagt, att hafva befallningen på Waxholm [4]); e året blef han under-ståthållare på Elfsborgs slott [5]), , tillika med Gullbergs fästning, han och hans efallningsman Knut Kijl läto "genom oaktsamhet rraskande" afhända sig (i Augusti 1598) utaf Hermotparti, på Grefve Axel Lejonhufvuds anhvarefter de blefvo "inmante" i Ny-Lödöse. Detta tande och skälmeri" väckte Hertigens stora förtry-. Han tillskref Knut Kijl och David Danin [7]), att som med dem svikeligen handladt blifvit, e icke skyldige någon gifven handsträckning eller att hålla, utan skulle beflita sig att, med hvad de det göra kunde, komma på fri fot igen och tillsammans med andra trogna och tappra karlar

---

ss anf. st.

erwing, I: 344. I Registr. för 1597 förekommer dock intet ett sådant förordnande för David Danielsson. Hertig Carl irdade den 29 Mars fullmagt för Erik Stake och Knut jl, att vara ståthållare på Elfsborg. Att likväl David Dasson vid denna tid ej mera hade någon befattning på Waxn, vill synas af Hertigens fullmagt d. 22 April för Nils jl, att hafva inseendet derstädes. Men först i ett Hertigens ' af den 16 Jan. 1598 benämnes D. Danielsson befallningsman Elfsborg. Stiernmans felaktiga uppgifter (*Höfd.-Minne*, 2, 2: 47), hvilka dessutom äro sins emellan stridiga, kunna efter beriktigas.

jkesom wij dem (fastningarne) K: M: och Rijkedt förholle e, dedt wij aldrigh hafwe hafft i sinnedt, vthan wårt opsååth rer altijdh warit, att när wij hade om hws och hemfredh bleffförsäckrede, då hade wij welet lefuerere H: K: M: landh och k, hws och feste, och heele Rijkzens Regeringh till trogen dh, aldeles såsom wij dem opå K: M: och Cronones wegne ehafft hafwe". Hertigens bref till Sigge Arfvedsson sendufva', dat. Mem d. 2 Sept. 1598. Registr. P. II. f. 111.

m d. 3 Sept. 1598.

söka att åter inbekomma de förlorade befästningarne [8]). Hvilket ock skedde den 2 November samma år [9]). Under följande året, 1599, förekommer David Danielsson såsom befallningsman på Elfsborg [10]). Derefter har man intet annat sig bekant om honom, än att han den 13 Juni 1609 erhöll fullmagt att vara "Commissarius" öfver det krigsfolk Fransoser och Tyskar, som Konung Carl öfversände till Liffland [1]). Han uppgifves, likasom Daniel Hansson, hafva aflidit år 1611 och vara begrafven i Öfver-Sela kyrka [2]).

Daniel Hunds krönika på rim om Konung Erik XIV, som nu för första gången utgifves af trycket, innehåller väl intet nytt och obekant i denne Konungs hi-

---

8) "Och synes oss icke orådh ware, att i på dette sätt gripe saken ahn, att i giffwe acht opå när Bönderne skole fhöre inn opå Slottedt fetalie, och då lage så, att i Bönderne aldeles owitterligen holle edher ded närmeste i kunne vdi Skogen inn vnder Slottedt, och när Bönderne komme, tage dem fatth, fråge dem hwar the äre hemme, och kläde deres kläder opå edher, så och sticke och förgöme edher werior hemligen hoos edher, antingen vdi wagnen eller elliest, och när i hafue wist dem tilbake igen, således begifue edher medh Prouiantet inn opå Slottet, och seige att i äre der hemme, som Bönderne edher tilfören hafue berättet, och när edher då Portten blifuer öpnadh, då kunne i medh all macht falle till och tage Slottedt inn igen". Ofvan anf. bref till Sigge Arfvedsson.

9) Svar på Befallningsmännens på Elfsborg skrifvelse, af Eskilstuna d. 14 Nov. 1598. Reg. P. II. f. 221.

10) Reg. fol. 259.

1) Reg. 1609, f. 252. — Ett egenhändigt bref från David Hund dat. Garn socken d. 10 Juni 1609, angående det Franska krigsfolkets inqvartering i Roslagen, finnes bland *Acta Hist.* 16.. till 1619, i Kongl. Riksarchivet.

2) Stiernman, *H-Minne*, 1: 92. v. Celse, a. st.

storia. Händelserna framställas visserligen ock utan särdeles fullständighet eller sammanhang, stundom äfven med felaktigbet i uppgifter: hvilket man har att vänta vid en dylik form för berättelsen, äfvensom af dennas uppteckning blott ur minnet — ty så är den utan tvifvel tillkommen — en längre tid efter tilldragelserna; men författaren har sjelf upplefvat dessa, och hans beskrifning är derföre icke helt och hållet oförtjent af uppmärksamhet. Den har ock varit som källa begagnad af våra äldre historieskrifvare, särdeles Tegel. I afseende på framställningssättet — hvilket dock för vårt ändamål kommer mindre i betraktande — är visserligen denna "Visa" långt ifrån att vara af någon poetisk förtjenst; hon står likväl deruti fullt ut lika högt som andra rim från samma tid, om icke öfver dem. I allt fall må hon väl anses värd, att bevaras undan glömskan och förgängelsen.

Hon förefinnes i talrika handskrifter *). Om någon af dem är författarens egen, kan utg. ej upplysa. De, hvilka han haft tillfälle begagna, tillhöra Kongl. Biblioteket i Stockholm, och äro följande:

1. *En wisa om Konungh Erich then 14:des Regemente och handell, korteligh vthsatt och vthi en wise författet af* Daniell Hanson Hund *på Romblehorgh. Anno 1603.* En qvart, omslagen med ett pergamentblad ur en gammal handskrifven latinsk bibel, och sign. D. 48. Den består af 491 verser. Vid slutet finnes följande anteckning:

"Denne wijse haffwer Jagh Carl Jönson vthi all hastighet vthrapsat på Watubrincken, efter thet Exemplar

---

*) I Upsala, Linköping, i Braheska, Rosenhanska och Rålambska biblioteken, bland Arnæ Magnæi Samlingar i Köpenhamn, m. fl.

som Wälborne herre her Jahan Gabrielson i Stocholm länte migh, och är her med ändat" [4]).

I samma band äro inhäftade tvänne tryckta visor, den ena af år 1563, på plattyska, den andra af år 1565, på högtyska, bägge handlande om kriget mellan Sverige och Danmark vid denna tid [5]).

2. *Konung Erich then XIV:des Crönika, opå Rym, eller uthi een Wijsa Författat.* I ett qvartband med gråpappersomslag, sign. D. 39. Innehåller 485 verser. Vid slutet står: "Norckiöping 1669 d. 11 September". — I samma band finnes Jacobi Typotii *Historiske Berättelse om Swerige, Effter Kongl. Maij:tz min allernådigste herres befallning förswenskat aff* Andrea Bureo. *9 Decemb. A:o 1608.*

3. *Konung Erichz den 14. Crönica, på Rijm Eller vthi en Wijsa Författadt, af* Daniel Hansson *på Runtia.* Inbunden, jemte åtskilliga fragmenter af kongl. förordningar och historiska anteckningar för Kon. Eriks tid, i modernt rödt pappband. Foliant, sign. D. 41. Vi-

---

[4]) Den här förekommande Jahan Gabrielson är väl svårligen Riksrådet Johan Gabrielsson Oxenstjerna, Friherre till Lindö, som dog 1607. Troligen hade Daniel Hanssons Visa då ännu icke hunnit blifva allmännare bekant. Snarare torde det vara Grefve Johan Gabrielsson Oxenstjerna till Kroneborg, född 1618, död 1664. (Se Stjernman, *Höfd.-M.*). — Carl Jönsson är kanhända samma person som den "Cantzelij förwandt" med detta namn, hvilken flera gånger förekommer i Riksreg. under förra hälften af 1600:talet. Hans handstil liknar den vid denna tid vanliga.

[5]) Dessa visor, hvilka (särdeles den förstnämnda) i bitande ordalag utfara emot Danskarne, äro högst sällsynta. Af denna orsak, och emedan de utom dess ej heller sakna sin märkvärdighet, hafva de ånyo blifvit aftryckta i detta häfte.

san är afbruten med 422:a versen. Handstilen tillhör ungefär medlet af 1600-talet. Anmärkningar finnas här och der i randen, skrifna af Erik Palmsköld.

4. En handskrift med samma titel som N. 2. Finnes i en foliant med gammalt pappband och pergamentrygg, som har påskriften: "Miscellanea utj Manuscript". Visan består här af 486 verser. Afskriften synes vara från slutet af 1600:talet, och är mycket felaktig. Bandet innehåller derjemte: *a*) Kort berättelse om Sturarnes och fleres mord i Upsala; *b*) Riks-Cancellerns Hr Erich Sparres sidsta förswarskrifft, skrefwen något för hans död, i Nyköping 1599; *c*) Beskrifning om K. Carl IX:s Crönings Act i Upsala; *d*) Berättelse om K. Carl IX:s Erichsgata; *e*) Ordning och Process wid Hertig Johans af Östergötland hyllning; *f*) Ceremonial wid Riddar Ordens lefwererande till H. Kongl. M:t K. Carl XI; *g*) Libell och Exceptio i saken emellan Gr. Nils Bielke och Advocat Fisc. Herdhielm.

5. Har samma öfverskrift som N. 2 och 4. Består af 487 verser och är sammanbunden med *a*) ett år 1609 tryckt exemplar af Helsingelagen; *b*) ett skrifvet utdrag af Sveriges Stadslag; *c*) Enn lijten Svensk Cronica (korta anteckningar ifrån äldsta tider intill år 1553); *d*) Adelens privilegier af d. 10 Jan. 1612; *e*) Calmare Recess och stadga 1474; *f*) K. Erik XIV:s Hofordning, m. m., uti ett gammalt folioband af papp med rygg och hörn af pressadt läder. Sign. 45. Handskriften är från 1640:talet, och mindre god *).

*) Den "Visa i MS. på Svenska, af okänd Auctor, innehållande åtskillige Anecdoter om K. Erik", hvilken Celse (a. st. sid. 65)

Handskriften N. 1 är lagd till grund för närvarande upplaga. Titeln har dock blifvit lämpad mera i öfverensstämmelse med den, som förekommer på alla andra, utg. bekanta, handskrifter. Uppenbart sämre läsarter hafva blifvit utbytta emot bättre ur de öfriga afskrifterna, äfvensom skriffel rättade. Bland *Olika Läsarter* äro skiljaktigheter i stafningssätt ej upptagna; icke heller olikheter i afseende på ett och annat enstaka ord, så framt ej detta bestämmer meningen eller för öfrigt är af vigt.

omtalar, och som finnes på K. Bibl. i Stockholm uti ett qvartband D. 24., är ej en särskild visa, utan ett stycke (v. 382—444) af D. Hanssons.

1.

Willien i lyde och höre till,
Och achte hwadh Jagh siunge will
Om Konungh Erich, som fick rådhe
Öffwer Swerige vthi otta åhr,
För en part lett, för mongom swår;
Han bewiste eij mongom nåde.

2.

Han war then Fiortonde aff th*et* nampn,
Doch mongen Swensk till lith*et* gagn,
Ändoch han war medh th*et* förste
En Konungh ganska mildeligh,
Och allom wäll behageligh;
Honom at tiäna hwar man löste.

3.

Thå then Högloffligh Konungh Göstaff
Afsompnet war och lågh offwan graff,
War Konungh Erich i Nylösse stadder,
Ther han wille fare öf*wer* siö och sandh,
Och achtede sigh åth Engelandh
Effter sin drotningh wäll glader.

4.

Men honom komme tijender wähl snar,
Ath hans Herfader afsompnet war;
Han thå sin reese omwende,
Drogh *med* sine herrer och Män
Genest op åth Vplandh ig*en*,
Till Stocholm han tå lände.

5.

Ther försambledes strax en mächta skare,
Som skulle honom följachtigh ware,
Hans herfaders lijk begraffue
J Vpsale, ther th*et* ligger nu,
Så och hans drotningher bådhen tu,
Th*et* wille gudh så haff*ue*.

6.

Som begrafningen war nu skedt
Medh störste pracht och herlighet,
Och folket blef afskaffet,
Så kom han til Stocholm ig*en*
Medh mest sine högborne sysken,
Th*et* skedde på Jule afften.

7.

Näste sommer ther effter thå
Monde hans Cröningh i Vpsala ståå
Medh mykin ståät och ähra;
Ther gafs nogh i hwarie wrå
Åth allom bådhe store och små,
Och hwem th*et* wille begera.

8.

Thå hans Cröningh war öffw*er*ändt,
Sin hugh hade han åter wendt,
Åt Engelandh wille han fara
Och hempta sin drotningh Elisabet,
Men th*et* war icke aff gudhi försett,
Thy fick han hema wara.

9.

Doch drogh han åth Elfzborgh igen
Medh Swerigis herrer och gode Män,
Så och then Högborne Furste
Hertigh CARL, hans yngste Broder;
Han war honom på then tidh goder,
Til at fölian honom luste.

10.

Thee ladhe til siös en gång eller twå,
Men th*et* war icke gudz wilia så,
The skulle af landet komma;
Ther om badh och mongen Swensk Man,
The motte eij komma till Engelandh,
Vthen bliffwa här qwar m*ed* fromma.

11.

När han nu sågh sådanna tingh,
At honom war emoth både wädher och windh,
Moste han öffwergiffwe
Then Engelske resan, som war i acht,
At komma tijt m*ed* största pracht,
Och moste i Swerigie bliffwe.

12.

Och strax blef han i hogen stoor,
Han wiste at Swerigie stodh i floor,
Thet hans herfader hade så laget
Vthi al som störste ympnogh*et*,
Aff Gudz tilhielp och hans försichtighet,
Lot Gudh th*et* sigh så behage.

13.

Thet gamble ordspråk lyder så:
Then nogh haar, wil jw mera få;
Så war och hans begere.
Hwar Gudh hade welet såsom han,
Wille han rådt öffwer monge landh
Och ther öffwer warit en herre.

14.

Medh the Refwelske han begynte opå,
Effter the och begerede thå,
At han theras herre wille wara
Och taga them vnder sitt behåldh,
Frije them från Rydzens öffwerwåldh
Och från al werldsens fara.

15.

Hermestaren, som i Liflandh war,
Hans frijbyter giorde saken oclar
Opå the Narfweske strömer;
Ther röffwede the från the Swenske köpmän
Hwadh the kunde mest få af them,
Men thet blef them till inge drömer.

16.

Konungh Erich sende sin budhen tijt
Och förmante Hermestaren medh allo flijt,
Han skulle åthergiffwe
Thet hans Frijbytere hade rappet
Och ifrå the Swenske nappet,
Eliest kundhe ther ondt aff bliffwe.

17.

Men effter han ingen Swar bekom,
Sende han tijt andre gångh;
Then Fulmacht the och hadhe:
Om han them inthet sware will,
Så skulle the göra annet ther till,
Medh macht igen at tage.

18.

Thet och så skedde på samme tijdh,
Hermestaren bleff Domen i Räfle qwitt,
Så Padis och några Landzänder;
Men åhret ther effter war han eij seen,
Want Pernou så och Wittensteen
Swerigis Crono til hender.

19.

Konungh Erich lät strax sin breff uthgåå
Och förmante the Lybske wänlige thå,
The skulle sigh taga till wara
Och icke löpe åth Narfwen fast,
Medh minder at the hade hans Pass,
At the icke komme i fhara.

20.

Men the wore vthi sinne så foos,
The satte strax genest sin koos,
Åth Narfwen läte the löpe;
Trettijo tu skep the tijt sendhe,
Men the komme alle i Konungens hende,
Vthan peninger han them köpte.

21.

När the så hade mist skip och godz,
Tenchte the: hwadh will till råde wara oss?
The bodhe Konungen medh gammen,
The motte fåå skep och godz igen;
Han sade: ach Neij, i godhe Män,
The äre förwerkede allesammen.

22.

Som the eij better beskedh kunde fåå,
Moste the th*et* låta så beståå
Och droge hem wäl wrede;
Tenchte: hoo weet huru th*et* kan hende,
Wij kunne fåå skääl för wår döde frende;
Men Konungh Erich war inth*et* redder.

23.

Men effter hans giffte i Engelandh
Gick tilbake och inth*et* fram,
Till Landthessen han tå sendhe
Och begerede Fröken Kirstin til sin make,
Och Landtgreffw*en* monde th*et* beiake,
Then wenskap han gerne hende.

24.

Så giorde Konungh Erich och förbundh
Medh Storfursten sammelundh,
Thesslikest och medh the Danske;
På hwilket Konungh Fredrich sendhe strax hijt,
Stadfeste Freden m*ed* högste flijt,
Och wille honom icke förwanske.

25.

Ther kom til Konungh Erich på Vpsala huus
Korwitz Knutson och Jacob Bråkenhuus,
The skulle freden stadfeste;
Thet the och så wisserligh giorde
Medh kraftige edher, mongh och stoore,
Men the hulle *thet* som hijn Werste.

26.

Här bleff vthropet i Swerigie tå
J alle städer store och små
Om freden, som tå hende
Och här war giordt för wisse och sann,
Ther aff sigh gladde bådhe qwinne och man,
Men han stodh icke ett åhr till endhe.

27.

Samme tijdh drogh och Hertigh Johan
Wäl vthsmyket in til Polandh,
Sin Förstinne ther at hempte;
Thet aff Konungh Erich och samptycht bleff
Medh förschrifft och Commendations breff,
Them han till Poland medsende.

28.

Som nu freden war giort wäl och stark
Emillen Swerigie och Dannemark,
Och man mente sigh ther på förlåte;
Tå sende Kongen vth medh alle flijt
Sine trogne män, til at föllie hijt
Sin Fröken i godhe måtte.

29.

Och när the komme till Köpenhampn
Och begerede Pass i Konungh Erichs nampn
Thet them låffwedes vthen fahre;
Men the låge ther en långan stundh,
Men Passet finge the jngelundh,
The*t* them tychte illa wara.

30.

När the så bidde och eij kunde fåå
Passet, som them war loffwet tåå,
Mente the, thet kunne wäl wara
At drage igenom Dannemarck,
Effter freden war giordh emillen oss så starck,
Thy hade the*t* iw ingen fara.

31.

The giorde sigh ferdigh och droge fort,
Men när the komme til Stadzens port,
Et annet spell the förnumme;
Thå lestes porten strax igen
För wåre herrer och gode män,
Thet förtrööt them så margelunde.

32.

Wachten, som i porten stodh,
Öffwerfulle them medh hedisk ordh,
Men her Steen Erichson swarede blijdhe:
Jagh troor icke, at i haffwe alle
Befalningh oss at öffwerfalle;
Til porten wille han rijdhe.

33.

Men ther blef ett annet gnell,
Hans hest fick en weldigh smell
Aff itt Kneffwellspiut i sin panne;
Ther aff her Steen blef ille til fridz,
Rychte strax vth sin sadellbyss,
Doch giorde ingen skadhe för sanne.

34.

Her Steen han swarede i hastigheet:
För then oskäl oss är nu beteedt,
Medh tijdh thor ther aff komme,
At mongt hoffwudh kan löra blödhe
Och mongen kommer i sorgh och mödhe,
Ther till och i mykin wånde.

35.

Som the nu icke vthkomme kunde,
Redhe the tilbaka i samma stunde
J theris Losemente;
Ther blefwe the inmante strax,
Och theres tienere en part insatt,
Thet the dock aldrig tenchte.

36.

Konungh Fredrich han thå strax vthschreff
Och sende till Konungh Erich sin breff,
Ther inne han gaff tilkenne
Then orett, som honom war hendt
Aff the herrer han hade vthsendt,
Om thet medh hans wilie så bende.

37.

Konungh Erich schref honom wänligh igen
Och badh, han wille hans gode Män
Icke late arrestere,
Och icke heller ahnhålle them fast,
För thet the wille drage vthan Pass;
Thet kunde han iu icke begere.

38.

Wille och betenckie, at här war
Så nyligh oprettet oppenbar
En fredh, then ingen skulle ryggie,
Then han och sielf hade stadfest
Medh sine krafftige eedher mest;
Ther opå så wille han byggie.

39.

Och effter thet så war beslutit,
Är iu ther medh ingen fredh förbrutit,
At the vthen Pass wille drage
Theres herres ärende i fremmende landh;
Och effter the wore så när förwant,
Wille han sigh thet låthe behage.

40.

Konungh Erich motte skrifwe hwadh han wille,
Men Konungh Fredrich wille thet inthet gille,
Sine män ther medh försware;
Men han kunde hoos honom inthet godt winne,
Thy hade han och wist annedt i sinne,
Thet och snart bleff oppenbare.

41.

Tolff skip Konungh Erich thå vthsende,
Som skulle sin rese åth Rostock wende;
Ther skulle the vndfånge
Then Högborne Fröken aff Hesselandh,
Och före henne till Swerigis strandh,
Men them monde fast annerss gånge.

42.

Om Pingessdagen thet sigh begaff,
The Swenske skip ladhe öffwer staaff,
Till Borenholm the thå komme;
Ther finge the see ett annedt spell,
Sexton Danske skip vthrustet wäl,
Doch them till lijten fromme.

43.

The låghe ther alt för then sake,
At the wille från Swerigie förtage
Them som wille godt tijt före.
Then Swenske Admirael Jacob Bagge
Han lät thå strax flyge sin flagge,
Sade: lät see hwadh the wele göre.

44.

The taledes widh icke monge ordh,
The Danske begynte at skiuta fort
Opå the Swenske med welle.
Så tenchte Baggen vti sitt sinne:
Wele the slikan leek begynne,
Wij moste opå them igen smelle.

45.

Ther yppades en leek, war ganske hwass;
Baggen sade: Bröder, skiuter fast!
Wij wele them sende tillhande
Loodh och kruut och annet godt meer,
Thet skole the fåå vtaf oss här,
Men icke then helige Ande.

46.

Lycken lop bådhe aff och till,
För sanning Jagh thet sigie will,
At hon sigh fast omwende;
Theres beste try skip, i samme mål
Jacob Brokenhus theres Admirael,
Kom tå i Baggens hender.

47.

Bråkenhus kom Baggen tilhande;
Han sade: wällkommen, käre Nanne!
Hwar äre nu the stora edher,
J swore om en Ewigh fredh
Emellen Swerigie och Danmark med,
Huru will thet nu gåå eder?

48.

The finge thå strax wädher och windh,
Han lop medh them för Stocholm in
Och hade fånger monge;
Siu wore aff Adeligh ståndh,
Siu hundrat och meer gemene man
Komme ther Konungh Erich till hande.

49.

Thå the Lybske nu hörde wist,
At the Danske sin skip hade mist,
Sade the: nu wele wij achte skantzsen
Och wele oss till the Danske slåå,
Wij kunne wår skade åtherfå;
Men the wunne som kåpan i dantzsen.

50.

Thesse wore thå Swerigis owenner,
Hwilke man alle wål kenner,
The meente rijket at winne:
Then ene war Konungh Frederich,
Konungh Sigissmundus war honom lijk,
Men the*t* gick icke effter theris sinne.

51.

Then tridie Hertigh Magnus af Ösel war,
Hermestaren war then fierde klar,
The Lybske wille Papgoijen skiute,
J spelet wore the then fempte
Och mente sigh wille rogh att hempte,
Men the finge alle lijke byte.

52.

Konungh Erich drögde tå icke lenge,
Then fempte rese sin budh vthsende
Till Konungh Fredrich medh wänligh begäre.
At han wille sleppe hans trogne män,
Effter han hade eij rett medh them
Till at oppehålle them there.

53.

Churfursten af Saxsen schref tå hijt,
Landtgreffwen af Hessen och medh flijt,
The wille saken förlijko
Emellen thesse thu rijken här;
Konungen sade: Thet är min begär,
Wij wele oss ther om beflijte.

54.

När Konungen förstodh theres gode willie,
Theres rådh wille han efterföllie,
Lät strax fast pådriffwe,
At hans Senningebudh medh fart
Motte komme til Rostock snart,
Ther saken förlijkt skulle bliffwe.

55.

Men när the komo til Calmar ahn,
Schreffwe the till Stadthålleren på Köpenhampn,
Så och til Admiraelen thera,
At the wille them frij leigde gifwe,
At the icke motte oppehåldhne bliffwe,
Theres wärff hade mykit innebära.

56.

Men hwadh budh the them sende tilhande,
Jngen leigde kunde the bekomme,
Thy yppades feigden theste mere;
Ther aff begyntes thet kriget thå
Emillen thesse rijken twå,
Och bleff ee lenger iu werre.

57.

Konungh Erich hade sendt till Hessen tå
Sine senningebudh, J skole förstå,
Som skulle hijt in föra
Landtgrefwens dotter till hans Gemåll,
Med Konglighit ståât och mykitt pråll,
Men the finge annet göre.

58.

På samme tijdh kommo tijt falske breff,
Jagh icke weet hwem them schreff,
J Konungens nampn wore the stellte;
Ther war i satt som inthe war godt,
Landtgreffwen och hans Dotter till spott,
Hans Seningebudh thet moste vndgelle.

59.

Huru thet sigh hadhe eller huru *thet* war,
The moste strax rett openbar
Vthaf Staden bortdrage,
Eliest hade thet them illa gått;
The tackede gudh the sluppo så brått,
Eliest hade *thet* kostet theres krage.

60.

Genom thenne handell bleff förwillt,
At *thet* giftermåll wart förspilt
Mellan Konungh Erich och Fröken Christina;
Thet så wist hende genom falskheet,
Thet man och icke annet weet,
Thy *thet* lett sigh så påskijna.

61.

Then 9 Julij *thet* så hende,
At hijt bleffwe twå insende,
Onde tidender the medh sigh hade;
Then ene ifrån Danmark kom,
Then andre ifrån Lybeck medh lithen mon,
Freden the thå affsade.

62.

Och thå Konungh Erich thet förnam,
Befalte han then ene komma fram:
Then will iagh sielf förhöre,
Han är ifrån Konungh Frederich,
Thy han är migh aff börden lijk;
Then andre låter på rådhuset före!

63.

The kallades bådhe på Slottet thå,
Then Lybske måste qwar i porten ståå,
Han mente then andre åthniute;
Men han moste mellan twå skarganter gåå,
Thet monde honom thå mest försmå
Och hårdeligen förtryte.

64.

Som then andre nu kom i Salen in,
Thå bleknede han alt vnder sin kindh
För the onde tidender han hadhe;
Han sågh och Konungen sittie på sin stool,
Hans kläder glimmede som en sool;
Konungen först till honom sadhe:

65.

Hwadh tigh haffwer befalt tin herre
Tala frijtt vth, tigh icke förfäre!
Thu äst en tiänere medh alle.
Han sade strax fram sin herres ordh,
Vndsade Konungen medh brandh och mordh,
Och will medh alt ondt honom öffwerfalle.

66.

Han sade och fram fem punchter tå,
Hwarföre han wille på Konungh Erich slå,
Ther han tå monde til sware
Hwadh som ther tiente best opå;
Thy will man thet nu late bestå
Och om kriget wijdere förclare.

67.

Man haffwer och sett och förstått,
Aff the Danske är en book vthgått,
Huru mykit the haffwe wunnet
J then feigden, som then tidh war;
Thy will man ther om siunge clar,
Hwadh silke the haffwe här spunnet.

68.

Konungh Fredrich hade sigh bestelt
Rytter och knechter, så mongen stoltz hielt,
Ther medh han mente intage
Swerigis rijke medh en fart,
Men lycken lop fast annan wart
Vthi the samme daghe.

69.

För Elffzborgz Slott han först drogh,
Till at winne thet war hans hogh;
Thet han monde först beskiute
Till storm fast i samme sinne,
Och mente *thet* och strax at winne,
Men han moste stå ther vthe.

70.

Thå han *thet* icke medh storm kunde winne,
Tenchte han: wij moste annedt påfinne,
Medh dagtingen moste thet wara;
Thy handlede han medh Slotzherren så,
At the wille feligt till honom gåå,
Han wille stå them för allen fara.

71.

Jagh weet icke huru *thet* sigh lop,
The goffue honom thå Slottet op,
Medh wilie *thet* så skedde.
Han satte ther opå sine Män
Och drogh så i sitt landh igen;
Mere han ther inthet betedde.

72.

Medan sigh dette så begaff,
Så drogh Konungh Erich för Halmstadh
Och meente then intage,
Och wille beskiuten medh allo flijt,
Men Murbrecker kunde så eij komme tijt,
Thy moste han dedan drage.

73.

73.

När han nu åth Grentzsen drogh,
Mykit folk han *med* sigh togh,
Och lät the andre qwarbliffwe
Medh öffuersten her Claes Christerson,
Som wente effter meer Munition,
Men tidhen wille *thet* icke *medgiffwe*.

74.

Konungh Fredrich fick the tidender brått,
At Konungh Erich war dragen bortt;
Till Halmstadh monde han drage.
The Swenske kunde tå inthe ther
Wijdere något vthretta meer,
The monde sigh thådan lage.

75.

Andre dagen ther effter thet war,
Konungh Fredrich kom medh sin hele skaar,
Medh wåre begynte hann stride;
The werde sigh som the kunde förmå,
Men han war fast starkare tå,
Thy kunde the honom eij bidhe.

76.

Ändoch the giorde sitt beste tryggie
Och sloge först the Danske till ryggie,
Thet stodh doch icke lenge;
The Danske wore thå icke seen
Och sloge wåre på flychten igen,
Thy moste the vndan renne.

77.

Och rychte så vndan medh en hast,
Men the andre körde effter fast,
Wåre skytt the från oss finge;
Thet wulte then onda wägen som war,
At the moste them thå leffue qwar
Och kunde them icke fort bringe.

78.

Wintren kom och ahn medh flijt,
Thy droge the hwar hem till sitt
Medh ganske ringe sorge;
Konungh Erich drogh åth Stocholm igen,
Thå fick han budh från sitt folk och Män,
Som för wore sendt till Norigie.

79.

Vthi breffwen hadhe the förmelt
Hwadh the i Norie hade bestelt,
Frimodige vtan wonde,
At Heriedalerne och Jemptelandh
Och Siöles Dalerne, iagh siger sant,
Hade sworit och gått oss till hande.

80.

Ther kom och till Stocholms bryggie
Tije skip, som wore icke styggie,
Medh Narfuisk godz full ladde;
The otte hörde the Lybske till,
The twå the Danske, Jagh sigie will,
Thet war them en ringe skade.

81.

Om wintren rychte the Swenske op,
Rytter och knechter en stoor hoop,
Åth Trondhem the thå droge;
Theres öffwerste war en Franssoos,
Ringe förståndh hadhe han ther hoos,
Therföre han ther till lithet dogde.

82.

Then Staden the strax finge in
Och alt landet ther om kringh,
Steenwijkholm the belade;
Men doch vthi dager fåå
Medh dagtingen finge the Slottet thå,
Jören Bilde them thet tilsade.

83.

Han war Höffdingh öffwer thet hele landh,
En jlfundigh och förståndigh Man,
Badh Claudium tå medh snille;
Han swor om Gudh och thet helge korss,
At han wille aldrigh stride moth oss,
Om han honom sleppe wille.

84.

Han trodde hans eedher och falske ordh,
Gaff honom lööss och lätt dragen bortt
Medh all sin behåldhne håffwer.
Så drogh han bort och alle hans män,
Om wåren kom han werre igen,
Så wäl hölt han låffwen.

85.

Som han hade fått Slott, Stadh och landh,
Och alle wore gångne honom till handh,
J säkerheet han lefde för mykel
Och sende folket åt Swerigie tå,
Behölt man hoss sigh några få,
Thet lät han sigh icke förtycke.

86.

Om wåren togh Jören Bilde till sigh
Skip, skytt och folk margfaldeligh,
Åth Trondhem monde han fare,
Förraskede wårt folk medh en hast,
Åth Slottet drogh han wäl fast,
För än the sigh toge till ware.

87.

Han fick thet igen på samma stundh,
Claudius thet eij lenger hålle kundh,
Fick thet vnder sine hender;
Claudium han til fånge togh,
Så alle the Swenske thesslikest och,
Åth Danmark han them sende.

88.

Nu hörer hwadh sigh wijdere begaff:
Wår skep lupo till siös moth Pingesdagh,
The Danske och Lybske opsöchte.
The funne them in mooth Borenholm,
Ther yppades en leek vthan storm,
The hwarannen ther tappert mötte.

89.

Jacob Bagge war i hogen så stoor,
Han lop strax them ahn bordh
Och begynte på dem at skiute;
Men olycken thå på ferde war,
Eelden kom i en kruttynne baar,
Ther effter blef ett annat byte.

90.

Thå hans Skip begynte brenne fast,
Sprangh Baggen ther vth medh hast
Och kom i the Lybskes hender;
Men fijenderne sprungo ther in igen
Och mente wille thet bärie än,
Så snart kan lycken sigh wende.

91.

Men thå elden fick öffwerhandh,
Lybske och Danske finge thå skam;
Så monge, som ther opå wore,
The fluge i wädret medh en hast,
Ja ingen örn flyger så fast
Som alle the thå fore.

92.

Thå thenne olycken war så hendt
Och Mars war medh allo opbrendt,
Skildes the åth på samme tidhe;
The Swenske lupo åth Skären thå,
Så lenge the beskedh kunde få,
Hoo som Admirael igen skulle bliffwe.

93.

Här war en wäldigh Riddersman,
Her Claes Christerson hete han,
Till Admiral bleff han satter.
Han skynde sigh genom natt och dagh,
At al tingh kunde komme i lagh,
Till at opsökie fijendens flotte.

94.

Han söchte eij lenge, för än han them fann
Widh Norre vdden vth medh Ölandh,
Ther begynte han them at geste;
Han slogz medh them i dager twå,
En ondh matredhningh the finge thå,
Th*et* war icke för theres beste.

95.

Ther bleff thå slagin mongen stoltz man,
Men lycken kom i her Clases handh;
The Danske ther thå miste
Try aff sine beste skiep,
Them förde han till Swerigie medh sigh,
Thet må i wette för wisse.

96.

Nu hörenn huru thet hende wijder,
Lycken war medh oss på alle sider,
Monge koofarter wij och finge;
Trettijo tu af the Lybske wore,
Fyre the Danske och medh fore,
Åth Stocholm moste the alle springe.

97.

Tho Lybeke hadhe och eliest try skip,
The låtes wara mechtigh swip
Och wille mykit skreppe;
Men the moste ther och rymme ifrå
Och satte ther sielff elden opå,
Thet wore krigzmän käcke.

98.

Nu haffwen i här korteligh hört,
Hwad the Swenske till siös haffwe giort
Och hwadh them är kommet tilhande.
Om Jder nu löster höre till,
För edher Jagh nu siunga will
Hwadh the haffwe wunnit till lande.

99.

Konungh Erich drogh vth medh sin macht,
Åth Hallandh och Bleken war hans acht,
Thet han och så monde fullborde.
Medh bast och så medh fullan dus
Thå fick han in Lyckeby hus,
Och meer han wåge torde.

100.

Hann drogh och strax för Rotneby Stadh,
The ther inne wore eij mykit gladh;
Han bödh them till medh frijtt modhe,
Om the wille rymme honom Staden in,
Så skulle the niuta ägorne sin
Och bruka them sigh till godhe.

61.

Then 9 Julij *thet* så hende,
At hijt bleffwe twå insende,
Onde tidender the medh sigh hade;
Then ene ifrån Danmark kom,
Then andre ifrån Lybeck medh lithen mon,
Freden the thå affsade.

62.

Och thå Konungh Erich thet förnam,
Befalte han then ene komma fram:
Then will iagh sielf förhöre,
Han är ifrån Konungh Frederich,
Thy han är migh aff börden lijk;
Then andre låter på rådhuset före!

63.

The kallades bådhe på Slottet thå,
Then Lybske måste qwar i porten ståå,
Han mente then andre åthniute;
Men han moste mellan twå skarganter gåå,
Thet monde honom thå mest försmå
Och hårdeligen förtryte.

64.

Som then andre nu kom i Salen in,
Thå bleknede han alt vnder sin kindh
För the onde tidender han hadhe;
Han sägh och Konungen sittie på sin stool,
Hans kläder glimmede som en sool;
Konungen först till honom sadhe:

65.

Hwadh tigh haffwer befalt tin herre
Tala frijtt vth, tigh icke förfäre!
Thu äst en tiänere medh alle.
Han sade strax fram sin herres ordh,
Vndsade Konungen medh brandh och mordh,
Och will medh alt ondt honom öffwerfalle.

66.

Han sade och fram fem punchter tå,
Hwarföre han wille på Konungh Erich slå,
Ther han tå monde til sware
Hwadh som ther tiente best opå;
Thy will man thet nu late bestå
Och om kriget wijdere förclare.

67.

Man haffwer och sett och förstått,
Aff the Danske är en book vthgått,
Huru mykit the haffwe wunnet
J then feigden, som then tidh war;
Thy will man ther om siunge clar,
Hwadh silke the haffwe här spunnet.

68.

Konungh Fredrich hade sigh bestelt
Rytter och knechter, så mongen stoltz hielt,
Ther medh han mente intage
Swerigis rijke medh en fart,
Men lycken lop fast annan wart
Vthi the samme daghe.

109.

Sedhen the ther hadhe alt förstört
J Bleken, som i haffwe hört,
Åth Hallandh the thå fore,
Röffwede och brende alt landet mest
Och togo bort koo, soo och hest,
Och mongen man förgiorde.

110.

När wåre hade nu sköflet så
Och fijenderne eij wille moth them slåå,
Thet the doch gerne seedt hadhe;
Szå droge the in i Swerigie igen
Och hade stort byte hwar och een,
Wore alle lustige och glade.

111.

Men Lyckeby, som war beskutet hardt
Och kunde eij byggies igen så snart,
För än wåre aff landet droge;
Så komme the Danske thå igen
Med sin macht, och wore eij seen
Och thet åther igen toghe.

112.

Och thå the Danske förnumme meer,
At hem war dragen then Swenske häär,
The strax thå effter them flengde
Med all then macht som the thå kunde,
Till Calmar Stadh the åstunde,
Men Smålenningar thet affwende.

113.

The fingo byte på wägen nogh
Millan gräntzen och Calmar i fullan hogh,
The lethe sigh inthet förtryte;
Men Smålandz bönder och knechter säll
Folgde them tillbaka hampn i hääl,
Och skilde them widh alt bythe.

114.

Om wintren strax ther effter thet war,
Konungh Erich sende en annen skaar
Åth Norie, som ther skulle brenne.
För them bleff satt till höffwitzman
Gamble Matz Törne, så hete han,
Som alle thå wäl kende.

115.

Han drogh ther in medh Rytter och knechter,
Ther war ingen som mooth honom wille fechte,
Thy röffwede han och brende;
Och alt thet godz han öffwerkom
Aff fyratijo Sochner han bort namm,
Till Swerigie han thet sende.

116.

Szå sköfflede han och Trondhem Stadh,
Ther åth the Norske eij wore gladh,
Brende Vddewaldh och Kongelle.
Szå betaltes då den falskhet stoor,
Som the emoth Claudio hadhe giort,
The moste thet åther vndgelle.

117.

Blandh andre fånger, som wij ther finge,
Så war och en, skolen i förnimme,
En krigzman icke den werste:
Pontus Delagardie war hans nampn,
Thet honom och bleff till mykit gagn,
J Swerigie war han en med the beste.

118.

Han tiente Swerigie som en trogen man,
Thy förwärfwade han sigh Frijherre nampn
Genom Ridderlige gerningar sijne;
Och hwadh han giorde Swerigie för gagn,
Thet weet wähl mången åhrlig man,
Ryssen månde thet och förnimme.

119.

Ther om man nu eij kan röra meer,
Thet vthwijse wäl hans gerninger,
Ther om man eij her kan beschrifwe;
Thy thet tiener icke i Cröniken thenne,
Vthan thet är wäl författet i penne,
Thy will man wider framskrijde.

120.

Then Edle herren her Claes Christerson
Sendes åth Schåne medh stoor moon,
Stoor krigzmacht han medh sigh hadhe;
Han brende aff Engelholm thå,
Lageholm sammaledes ochså
Och än thå enn, som heeth Bostade.

121.

När thenne herren nu hade bestelt
Som Konungen hade honom befelt,
Och the Danske wille honom eij bidhe,
Vthan drogo sin wägh i samma stundh
Tillbaka öffwer Öresundh,
Drogh han hem igen vtan qwidhe.

122.

När the Swenske hadhe Bahus belagdt,
Komo the Danske med all sin macht
Och wille them förraske;
Men ther sendes Rytter och knechter moth them,
Som sloghe them tilbaka igenn,
Szå the finge lithet braske.

123.

Erich Hindersonn, som för them öffwerste war,
Hade ther mongen Dansk man qwar
Och finge en hoop till fånge;
Ther iblandh war en, heet Anderss Grijs,
Och andre Myndige *med* stoor prijs.
Nu hören huru wijdere monde gånge.

124.

När sommaren begynte komma opå,
Med wåre skip vthlope the thå,
Om the fijenden kunde förnimme;
Strax såghe the fyra i samma faart,
Them trengde the vnder Jerfs Mynde hart,
Vthi en wijk the stengde them inne.

125.

The stengde them inne så weldigh hart,
At the kunde komme slett ingen wart,
Szå hart thå bleffwe the trengde;
All Munition the aff skepen toge
Och så medh allo ther iffrån droge,
Men the först skepen opbrende.

126.

Szå finge the kunskap i samma stundh,
At the Danske skip låge i Öresundh,
Tijt the och tå strax droge.
På wägen funne the the Lybske för sigh,
The lupo i sundet så hastelig,
Ther åth the föge loge.

127.

Wåre the hadhe så godann böör,
The lupo så När in till Draköör
Och ther sin Anckar felte;
The hade wäll lupit närmer thå,
Hwar Styremennerne hade dristet sigh så.
Hören hwadh the ther bestelte.

128.

Thå wåre skip wore nu kompne så När,
Och the i Köpenhaffn såge them ther,
Kom them stoor sorgh tillhande;
Thet skedde alt om en Söndagh klaar,
Konungen thå sielff i kirkian war,
Han war sielff i stoor wånde.

129.

The lupe alle aff kirkian vth
Och ropade alle: Hielp oss nu Gudh!
Thet bliffwer oss till mene;
Komme the Swenske oss så när,
Rådhe Gudh huru thet bliffwer med oss här!
Kongen gick till Slottet allene.

130.

Han war thå söriande hierteligh,
Han sågh sine fijender så när för sigh,
Thet honom tychte illa ware.
Han fruchtede ther före allermest,
The motte komma och bliffwa hans gest,
Thy greet han bitterligh såre.

131.

Szedan stegh han i en lithen bååth
Och drogh bort till the Lybske brått,
Badh them aff hiertanss grunde,
At the wille honom troligh bistå,
Thy hanss skip wore eij ferdigh än thå,
Och eij sleppa the Swenska i Sundet.

132.

Medhan våra nu ther så bidde,
War lycken med them på theres sidhe,
Ther kom en stoor skipflotte;
Till halff tridiehundret wore the wist,
Hållender och andre vtan list,
The kommo them wäll till måtte.

133.

Her Claes Christersonn, then Manlige hielte,
Saken så medh them bestelte,
The moste honom Tullen giffwe:
Thuå Rosennobeller för hwart skip,
Them nappede han så sachteligh till sigh,
Thet the Danske moste see och lidhe.

134.

The finge och på samma tidh
En stoor hoop skuter, som komo tijt,
Medh fetalie wore the ladde,
Som hade achtet sigh till the Danske;
Men wåre achtede sine skantzer
Och toge them alle wäll gladhe.

135.

The finge och wette i samma fart,
Ther lågh ett skip widh Traffmynde qwart,
Thet kallede the Styre Sweden.
Wåre the lupo thå tijt fort,
The mente th*et* at nappa bortt,
Och lade sigh ther på redden.

136.

Men the Lybske finge kunskap med hast,
Thy kastede the vth all sin barlast
Och lade sigh twert på sanden,
Så wåre icke kunde komma ther når,
Efter the låghe så på twer;
Thy droge the bort vthan wånde.

137.

137.

När wåra nu lupe så till och frå,
Szå kom then hele floten thå,
Begynte medh hwar annen snacke;
Ther begyntes thå en sådanne leek,
At mongen bleff i kinnerne bleek
Och ingen then andre mon tacke.

138.

Emedenn ther stodh så hårdt ett mål,
Thet bleff och warsse theres Admiral,
En hårdan leek han leekte:
Han bleff skuten i samma sinn
Bådhe i armen och i sin kinn;
Niels Skenck honom illa smechte.

139.

Natten begynte komma opå,
Thy moste the åthskilies thå,
The hadhe fått stoor skade.
Sedan lupe the Danske åth Sundet igenn
Medh theres ååre och döde män,
The wore icke alle gladhe.

140.

Ther ginge så någre dager förbij,
The Swenske wore för the Danske frij;
Meden söchte the Swenske sitt beste
Och lupe så aff och till i siön,
The kommo till itt land, som heter Mön,
Them monde the illa geste.

141.

The toge ther bådhe öxar och fåår
Och annedt mer, som på ferde war,
The plundrade ther och brende;
Om afftonen droge the till skipz igen,
Lustigh och gladh hwar och en,
Men itt annet byte them hende.

142.

Szå lupe wåra vth från Möen
Och seglede så lenger op åth siöen,
In moth Borenholm the komme;
Så finge the see fijendernes flotte,
Som wille fast in til wåre settie,
Som the thå wäl förnumme.

143.

The vnthe wåre ondt och inthet godt,
För th*et* the hade giort them spott
Och Tullen ifrå them taget;
Thy meente the nu hempna thet,
Och hade ock taget the Lybske medh,
Szå the skulle betale them laget.

144.

Szå komo the dragende för en windh
Och satte tappert till wåra in,
Rett som frijmodige hielter;
Ther bleff thå ett så manligit slagh,
Som man till siös någen tidh sågh,
Szå monger stoltz man ther stielpte.

145.

The finge stoor skade på bådhe sidher,
Dogh war lyckenn oss så blidher,
Theres Admiral wij thå finge;
Skip och man the folgdes ther åth,
Ther war och bådhe frögd och grååt,
Åth Stocholm moste the springe.

146.

The Danske the lupe åth Öresundh,
The wille icke bidhe lenger en stundh,
The hadhe wäl fått så myket;
Theres Vnder Admiraell bleff skuten till grundh,
Thet giorde them ondt så margelundh,
Så stoor war theres olycke.

147.

Szå komme thå wåre till Stocholm igen
Medh Otte Ruth och andre Adelzmän,
Medh stoor Triumph och ähra,
Som the thå hade förwärfft till siös;
Ther medh the bleffwe så hemma then höst.
Gudh will wår lycke altidh förmera!

148.

Then nu wijdere höre will,
Huru thet gick på landet till,
Så skall man här förnimme:
Konungh Erich drogh *med* all sin häär,
Åth Dannemark stodh hans begär,
Them at geste lågh honom i sinne.

149.

Han drogh åstadh *med* frijom modh,
Medh tiugu fem fhaner Ryttere godh
Och wäl sextijo fenicker knechter;
Ther medh han nedh till Grentzsen drogh,
Åth Warberg staadh war hans hogh,
Ther medh the Danske ath fechte.

150.

När han kom nidh till Yxnewall,
Gick krigzhåren till rådz öffwer all;
Them tychte alle godt at ware,
At han skulle bliffwe i landet qwar,
Och then vnge Förslen, som thå medh war,
Then wille the med sigh haffwe.

151.

Then Högborne Förste Hertigh Carl,
Som war frijmodigh sena och arll,
En krigzhielte wille han wara;
Han drogh medh oss för Wardbergh stadh,
War altidh keck, lustigh och gladh,
För sitt liff bar han ingen fhara.

152.

Wij berende Staden i samma sinn,
Men the skuto tappert till oss in,
Doch skedde ther ingen skade.
Seden sloghe wij wårt läger thå,
Och låge ther några dag*er* fhå
Och Staden så belade.

153.

Ther sendes och strax en Trommeter tijt
Och lät them fråge medh alle flijt,
Om the wille staden opgiffwe
Och ware Swerigie hull och troo,
Så skulle the lefwa i fridh och roo
Och alle behålle liffwet.

154.

Men the wore i sitt sinne så stoor,
Goffwe vth en hoop *med* spotske ord:
The wille oss biude till geste,
The hadhe så wäl för oss maatrett,
Thet skulle swide i hwarien ledh,
Wij skulle *thet* nu man freste.

155.

Thenn Edle Fursten, frimodigh i sinne,
Sadhe: lather oss dock *thet* begynne
Och see hwadh the kunne göre,
Äre the så keck som the vthspride;
Migh hoppes, wij wele them wäl bidhe
Och oss icke late förföre.

156.

Ther lagedes till på alle sider
Alt hwadh som till stormen lydher,
Man begynte fyrboller kaste
Frå 9 in till 3 monde slåå,
Man lagede sigh till storme thå
Thet meste man kunde haste.

157.

Man sågh ther mongen frijmodigh man,
Manligh lop han till stormen ahn;
Ther gaffs vth dwale dricker
Medh tiäre kransser och kalkwellingh heet,
Så mongom rann ifrån then rödhe swet,
Fast han war aldrigh så kecker.

158.

Hwar giorde sitt beste i stormen brått,
J Staden war bådhe jemmer och grååt,
Ther hörde man ynkeligh qwijdhe;
Eeldenn gick them för mechtigh till handh,
Wij bleffwe och theres öffwerman,
Ehuru manligh the månde strijdhe.

159.

Ther Rytterne i sin slagorden hölle,
Then Edle Fursten medh them följde
Och sågh staden war i wonde.
Han sade: Hade the giffwit sigh,
The hade eij farit så ynkeligh,
Thet them nu är kommet tilhande.

160.

Szå kommo wij öffwer wallen tå,
När klocken monde otta slåå,
Medh ganska mykin möde;
Ther skonades ingen i wrede och harm,
Föruthan bådhe qwinner och barn;
Ther låge så monge döde.

161.

The icke bleffwe slagne och dräpne ther
Bådhe medh böser, pijll och swerd,
The bleffwe alle fångne;
Men staden brendes platt op tå,
Ther lefdes hwarken sticke eller strå,
Så slett bleff then förgången.

162.

Thå Gudh oss slijk seger monde giffwe,
Wij wille icke låtet ther widh bliffwe,
Vthan wijdere wår lycke försökie;
För Wardbergz slott wij lade oss snar,
Som medh mur och wall befestet war,
Ther wille wij och tidhen förlöpe.

163.

Hertigh Carl, then högborne herre,
Wille och alt ware *med* oss gerne,
Wille oss eij gerne förlåte;
Men konungh Erich wille ingalundh,
Han skulle bliffwe hoss oss längre en stundh,
Vtan komme til honom wäl såthe.

164.

Ther medh thet lät sigh thå rede see,
Hwadh Gudh wille *med* honom betee,
At han en krigzhielte skulle bliffwe;
Thet seden nogh fulbordet är,
Som alle wette fierr och när.
Gudh vnne honom lenge leffwe!

165.

Thå then godhe Försten war dragen bort,
Begynte wåre beskiute fort
Wardbergz Slott, thet faste;
Wij wunne thet medh stormande macht,
Seden som staden war ödelagt,
Thet skedde alt medh haste.

166.

The sloge ifrån sigh som tapre krigzmän,
För än wij finge Slottet aff them,
Och wille sigh inthet giffwe;
Så brukede wåre sin beste flijt,
Wij finge in Slottet om middagz tidh,
Thy miste så monge liffwet.

167.

Mongen ståltz man ther slogz ihiell,
The fore och icke alle wäll,
The förnempste toges till fonge,
Och Slottet besattes medh Swenske Män;
Wår krigzmacht drogh så thedan igen
Medh seger och myken fromme.

168.

Thå thette war nu öffwerstått,
Then Swenske hääre n skildes åth,
Hwar hoop drogh sine färde:
Knut Håkanson åth Falkenbergzbroo,
Lasse van Skara drogh åth Sunnerbo,
The kunde thet wäl vthhärde.

169.

Ther war en hoop Danske i samma sin
Dragne vthi Sunnerboo in,
Som ther röffwede och brende;
J vttoget the hwar annen mötte
Och tappert till hwar annen stötte,
Thet Lasse van Skara bekende.

170.

Thet halp icke storan hwadh the sade,
Then största hoop han ther nederlade,
Theres rooff moste the vndbera;
Twå fenicker han ifrån them togh,
Seden han in i Swerigie drogh
Medh myken Prijs och åhra.

171.

Knuth Håkensonn och en weldigh krigzman
Widh Falkenbergh han och förnam,
The Danske moth honom ther komme;
En godh hoop aff them han ther slogh
Och monge till fonge togh,
Thet the wäl sielffwe förnumme.

172.

Thå alle saker wore wäl bestelt,
Så mente tå mongen stolt krigzhielt,
Han skulle i Borglåger komme,
Som them war låffwet och tilsagdt,
Thå the droge till Wardbergh medh macht,
Men the thå wäl annet förnumme.

173.

Konungh Erich sende budh vth allffwarligh,
At the åther skulle församble sigh,
Rytter och Landzknechter alle,
Och komma till en gårdh, Rijse benempdt,
Ther wille han och wara för them
Och personligh medh them tale.

174.

När the nu wore kompne tijt,
Han mustrede them medh alle flijt
Och talede *med* them wäl dierffwe;
Badh, ath the wille troligh bijstå
Och moot the Danske manligh slå,
Ther medh prijs och ähre förwerffwe.

175.

Han wille them wäl betenckie igen
Med gunst och nåde mooth hwar och en,
Medh Borgleger och annet godt mere;
Effter the och hade wunnet godt
Vnder Swerigis Rijke Städer och Slott,
Thy wille han tacksam ware.

176.

Szå låffwede the alle *med* fritt modh,
The wille wåge Liff och blodh
För honom och Swerigis Rijke;
Ther på Hans Konungzligh Maijestät
Sigh skulle förlåte i allan städh,
The wille honom inth*et* swijke.

177.

The droge åstadh frimodigh thå
Till en Sochn, som heter Swarteråå,
Ther the hwar annen möttte,
Then Swenske och then Danske krigzhär;
Till at stride war theres begeer,
Thet the och wäll finge försökie.

178.

The giorde slagorden i samma sin;
Hwar hade taget sin fordel in,
Ther wille the icke från wijke,
Så lenge the finge see sitt ram,
At drage till hwar annen fram
Och slås både fattige och rijke.

179.

Mellen bådhe hären war en bäck,
Men ingen wille sigh göre så käck,
Som ther wille öffwer rycke,
At falle först then andre ahn,
Och kunde så fåå bådhe hugg och skam
Och ther för miste sin lycke.

180.

Wår öffwerste war i hogen stoor,
Man hörde aff honom mong ond ord
Med banner och onde låter;
Han swor altidh och mante them fram
I alle the onde snäffler nampn,
Ther aff hade wij lithen båthe.

181.

The ridhe bådhe aff och till
Och skärmytzlade *med* hwar annen wäll
En stundh på dagen clare;
Så rychte wij först till them thåå
Och mente welet them alle slåå,
Men th*et* wille inthet så ware.

182.

Lycken war medh oss så blidhe
En liten stundh på wåren sidhe,
Theres knechter moste för oss wijke;
Wij finge och theres wagneborg,
Thet war them till myken sorgh,
Men strax monde lycken oss swijke.

183.

Theres Drenge Fhane kom thå med hast
Och satte in på wåre fast,
Th*et* manligeste som the kunde;
Men wåre Tydske Ryttere, som thå
Wore beskedd achte fremst opå,
The weke aff i samma stunde.

184.

Ther aff thå kom, at wåre krigzmän
Moste sleppe theres skytt igen,
Och begynte så til wijke,
Ändoch the offta wende sigh
Och sloge ifrån sigh weldeligh,
Men th*et* halp thå ganske lith*et*.

185.

Ther bleff thå mongen krigzman felter,
Wåre knechter hulle sigh som hielter,
Ther blef så mongen slagen,
Som låge alle på platzsen igen,
Rytter, knechter och Adelzmän,
Som stielpte på samme dagen.

186.

Jagh kan och icke sanningen döllie,
Sextusen wore the wäll i föllie,
Som ther goffwe op sin Ande,
Swenske och Danske bådhe twå;
Men fijenderne behulle platzen thå.
Gudh frelsse oss ifrån all wånde!

187.

Nu haffwen i här hört och sport
Thet manligste, som the Danske haffwe giort
Och aff the Swenske wunnet;
Hwilket doch aldrigh hade så skedt,
Hwar wij icke sielffwe hade skanssen förset
Och vthur wår fordeel bort runnet.

188.

Hwadh the och mere haffwe bedriffwet
Warder wäl tilkenne giffwet,
När man nu ther till kommer,
At man siunger om theres bedrifft,
Som wijder är författet i schrifft,
Bådhe winter och så sommer.

189.

Jagh moste här först giffwe tilkenne
Hwadh thette åhr i Lifflandh hende,
Om Pernou, som wij thå miste
Igenom falskt förräderij
Vthaf en hop ondt partij,
För än någen ther aff wiste.

190.

J skolen wette och rett förstå,
Ther war en hoop Tydske Ryttere thå,
Hwilke affdanckede wore;
The handlede sedan som skelmer wist
Och toge Pernou in medh list,
Och mere skalkhet the giorde.

191.

När the nu så medh förräderij
Hade fått Slott och Pernou by,
The sigh thå mere ruste;
Casper von Oldenbocken thett war,
Theres öffwerste karsk och snar,
Then the och mykit på tröste.

192.

Thet war och theres acht och sinne,
The mente the wille Räfle winne;
Widh Öffwer Möllen the sigh ladhe
Och mente them vthhungra ther,
Men the foro sielff en onde ferd,
Thet the icke tencht hade.

193.

Krigzöffwersten, som på Räffwell war,
Han war i sine saker snar,
Han them redeligh opwechte;
Thet war tideligh om en morgen stundh,
The låge vthi sin beste blundh,
Han them hårdeligh förskrechte.

194.

Han wechte them så aff sömpnen op,
Then ene språngh, then andre lop,
För än the till hest kunde komme;
Then icke tå kunde ware snar,
Han moste bliffwe liggiende qwar;
Theres äger the bortnumme.

195.

The rende fast och wore eij seen
Och komo så till Pernou igen,
Men wåre strax effter droge;
The rede *thet* meste the kunde tå
Och komo till en by, heter Sippå,
Ther the sitt läger sloge.

196.

När the nu ther i lägret låge,
The Pernouske komme och på them såge
Och meente them at klemme;
Men wåre achtede sigh wäll thå,
The läte sine små skytt affgåå,
Ther medh the wille them skremme.

197.

Wåra skott drabbade thå så wäll,
Oldenbocken bleff ther skuten ihiell;
Ther medh bleffwe the åthskilde,
Then ene hijt, then andre tijt,
Hwar en achtede sigh medh flijt,
Och hwar drogh tijt han wille.

198.

The sanckede sigh tilhopa igen
Och droge i *thet* Pernouske Län,
På bygden the sigh lade
J Borgläger medh stoor säkerhet,
Och mente liggie i rolighet,
Men en ynkeligh wijse the qwade.

199.

Ther låge the eij lenge i fredh,
Wåre komo och tijt medh
Och monde medh them dele
Borgläger, som the låghe vthi;
The ropade fast: o wi! o wi!
Hwadh monde them på oss fele?

200.

En stoor hoop bleffwe ther thå slagne,
Någre Adelzmän till fånge tagne,
Som fördes till Räfwell bundne,
Som hadhe swuret hårdeligh,
The wille aldrigh låto bruke sigh
Moth Swerigie ingalunde.

201.

The finge ther och tå sin löön,
Jngen wille göra för them en böön;
Ther medh *thet* oproret stilles.
Så drogh wår öffwerste vth igen
Åth Ösel medh alle sine krigzmän,
Och thet bleff mongom til filtes.

202.

Orsaken hwarföre *thet* så skedde:
Hertig Magnus oss alt ondt betedde,
The Pernouske han vndsatth hadhe
Medh en Ryttere Fhana, på wåre att slå,
Thy monde han thet betale såå,
Hans landh the ödeladhe.

203.

När the ther hade brent som mest
Och sköflet som the wille bäst,
Till Räffwel igen the fore;
Ther achtede the tå sin saak,
At the finge wara i maak,
En tidh medh fridh the wore.

204.

Åhrett ther effter *thet* så hende,
At Konungh Erich wåre Skip vthsende,
Om the kunde fienderne finne;
The lupe alt in til Öresundh,
Ther the them funno i samma stundh,
Men the wille in*thet* framskrinne.

205.

Wåre the låge ther wäll hull,
The optoge en mechtigh tull,
Thet the Danske moste lidhe;
Thet giorde wåra them till spott,
Hwilket them inthet giorde gått,
Ther öffwer the monde qwide.

206.

The ophölle och i Sundet hoss sigh
Wäll till femhundret köpmans skip,
Medh Salt och andre warer;
Men effter the eij torde löpe vth,
Thy the reddes för thet Swenske krut,
Så läte the Kofarterne fare.

207.

När the nu komo till wår flotte,
Ther komo the så wäll till motte,
Ther the eij lenge töffde;
Tu hundrade salt skip sendes thå,
Åth Stocholm lote the genest stå,
Them wij thå wäl behöffde.

208.

Några dager ther effter med hast
Komme the tilhope hardt och fast,
The kisslade hwar annen i sidhe
Medh kedielodh och annet meer,
Doch roste the marknan ingen ther,
Men hine wille eij lenger bijdhe.

209.

The lupe åth Gulland på samma stunde,
Wåre lupe effter thet meste the kunde,
Och natten monde them åtskilie;
Men andre natten therefter thå
En skreckeligh storm ophoff sigh så,
Som skedde mooth theres wilie.

210.

Wij tackede Gudh och hans helge Nampn,
Wåre komo alle vthi en god hampn,
Men fienderne kom sorgh tillhande;
Fiorten skip, the beste aff them,
Ther til och monge hundrade män,
Widh Wijssby monde the strande.

211.

Ther bleff thå bortte så mongen stolt man,
Ther om Jagh icke schriffwe kan;
Men huru skepen the hete,
Tije haffwe the Danske mist
Och fyre the Lybske, *thet* är wist,
Vthi Crönikan man *thet* får wete.

212.

Men huru thet gick på landet till,
Korteligh Jagh thet siunga will
Och sanningen icke spare.
The Danske fulle in i Westergötland
Bådhe *med* rooff, mordh och brandh,
För än några blefwo thet ware.

213.

Ther gick aff them så stort ett gny,
The skonede hwarken stadh eller by,
Men alt monde the förfara;
The finge byte öffwer nogh,
Ther war ingen emot them slogh,
The brende alt in till Skara.

214.

The meente the skulle slippa oneffst,
Men ther wart hållen en annen Refst,
Thå the wille drage vr landet;
The hadhe sine wagner så smell full ladd,
Och stoppet full hwarie kladd,
Men them kom annedt tilhande.

215.

Her Carolus de Mornaij thet förnam,
Som war en öffwerste ther neder i landh
Öffwer Småland och Westgöter alle;
Han fick tilhope en weldigh krigzmacht,
Han lätt och haffwe på them gran acht,
Ath han kunde them öffwerfalle.

216.

När the Danske kome på Alingzååhs.
Ther bleff för them ett mechtigh Pråås,
Men thet war icke för theres beste;
The moste ther sleppe mest thet the hade,
Til tutusend the ther niderlade
Och en stoor hoop af theres hester.

217.

Szå bleff thå bådhe Jeppe och Knut
Kört hoffwudhstupe af landet vth;
Men then som icke bleff slagen,
Han togh Refugium åth Bahus Slott
Och blygdes, at them war hendt then spott,
Thet giorde them ondt i magen.

218.

När Konungh Erich thet fick höre,
At the Danske wore af landet körde,
Achtede han wijder til them drage;
Men Pestilentien war så hårdt
Kommen i hans läger swårt,
Thy moste han thet anners lage.

219.

Han drogh tå strax från Örebro
Åth Wastena, meente ther fåå roo,
Och Plågen skulle åtherwende;
Hans krigzfolk thet skildes åth ther,
Så åtskilde han then hele häär,
En hoop han åth Halmstadh sende.

220.

Wår öffwerste war her Claes Christerson,
Ändoch han eij longt med oss kom.
Till Åby monde han fahra;
Ther affsompnede then herren godh
Vnder Holewägen med frijtt modh.
Gudh will oss alle wäl bewara!

221.

Enn annen öffwerste wij igen finge,
En tapper Herre vth och inne,
Her Boo Grip wij honom kalle;
Så droge wij in för Halmestadh,
Thet war på S. Michils dagh,
Wij kome ther före med alle.

222.

Wij hadhe och taget med allo flijt
Stora lärsäcker med oss tijth,
Ther medh stormen ahnlöpe,
Öffwer watugraffwen waade thå;
Men ther kunde sigh ingen opå förstå,
Dy fick man thet föge försökie.

223.

Wij sende them budh, ther wij hulle,
Ath the oss swar sende wille,
Om the wille staden opgiffwe,
Så skulle them ingen tage ifrå
Någen ting stor eller små,
Och alle behålle liffwet.

224.

The swarede oss ful wänligh thå,
Men förräderij ther vnder lågh,
Respit skulle wij them giffwe;
Fyra dager war deres begär,
Innan thess kunde komma theres häär
Och oss slåå eller dedan driffwe.

225.

När wij monde theres list förstå,
Wij wille eij lenger ther bidhe thå,
Wij wore ganske swage;
Så rychte wij dedan samme dagh
Och sloge wårt läger widh ett waad,
Om natten wij ther låge.

226.

Szå rychte wij strax wårt läger op
Och droge så medh wår hela hoop,
Åth Lagholm wij oss wende;
Dher achte wij geste her Peder Skram,
Men han torde eij see aff muren fram;
Alt th*et* wij funne wij thå opbrende.

227.

Szå toge wij bort hwadh wij kunde fåå,
Fänat och hester store och små;
Åth Swerigie monde wij drage,
Och rychte så i wårt borgläger igen;
The wore lustige hwar och ehn
Och giorde sigh gode dager.

228.

Nw kan Jagh icke lenger bidhe,
Vthan moste wijdere framskride
Och giffw*e* idher tilkenne:
Om wintren ther efter hende th*et* sigh,
Till Norigie droge wij gladeligh,
Nije fhaner Konungen tijt sende.

229.

Wij droge ther in medh största hogh
Öffwer then fyre och tiugu miler skogh,
Om Fastelagz tidh thet skedde;
Wij rychte ther in med fullan dus
Och komo strax in för Hammars Hus,
Några dager wij der bidde.

230.

Wij rende ther för alt medh en hast,
Men the braskede ther swåra fast
Med feniker och med trummor;
The wille icke giffwe huset op,
The mente wij wore man en lithen hoop,
Men the strax annet förnummo.

231.

När wij kommo alle på Slotzsens park,
Och the såge wij wore så starck,
Begynte them modet falle.
The begerede Respijt vthi timer tree;
Wij sade: thet må wäl så skee;
Thå gäffwe the op huset med alle.

232.

På huset war then förnempste man
Lage Vrn, så war hans nampn,
Thesslikest och andre flere;
Them sende wij åth Swerigie tå,
Men landet monde oss tilhande gåå,
Brandskatt gäffwe the och gerne.

233.

Wij besatte Huset med Swenske Män,
Sedan droge wij dedhan igenn,
Opslo achte wij gäste;
Men Måns Swale fick thet wette behende,
Therföre han sielff staden vpbrende,
At wij finge ther föge till bäste.

234.

För Akershus wij wårt läger sloge,
At få in Slottet war i wår hoge,
Thet wij och wäll giort hade;
Men wij hade en öffwerste tiock och feet,
Han hade aldrigh någen fijende sett,
Han oss then wägen förlade.

235.

Thet wolte oss hans store oförståndh,
Han war och ingen krigzman behendh,
Thet kunde man see och kende
På twå Murbrecker, wij hade tijt
Så när till Slottet medh högste flijt:
Åth Swerigie han them igen sende.

236.

Men hadhe wij them behållet qwarre.
Så hade wij vtan all möde och fare
Slottet wäl inbekommet.
Seden låge wij ther så longen tidh qwar,
I fyre månedher thet wisserligh war,
Therför thet blef försumet.

237.

Wij hadhe ther och the beste daghe,
Som oss någen tidh kunde behage,
Och fijenderne wore ther ringe;
Therföre oss landet tilhande gick,
Hwadh man wille man aff them fick,
Thy kunde oss ingen twinge.

238.

Christer Munck sampt medh Månss Swale
Hulle sigh som the låge i dwale,
The thorde sigh inthet röre.
Eenn Fane Tydske knechter hoss them war,
Men the wente effter meer förswar,
Ther medh the oss wille förstöre.

239.

Ther war och en brotte vthi en skogh,
Ther inne så låge Bagger nogh
Medh Boger och medh skechter;
Wij droge till them ther the wore,
Men skechterne som hagell om oss fore,
Wåre fältskytt them förskrechte.

240.

Wij fööste them frå Boger och Pijl,
The lupe som the wore will,
Maatskreppen läthe the liggie;
Mest wij kunde sloghe wij på them,
The ropadhe: i ährlige Swenske Män,
Gerne wele wij nåder tiggie!

241.

Sedann bleff all tingh i roo,
Baggerne wore oss hull och troo
Alt in till Pingesdaga tidhe;
The finge hielp, thå siön war baar,
Aff Tydske knechter, them wij bleffwe waar,
Medh them finge wij thå stridhe.

242.

Konungh Erich sende flere öffwerster tijt
Sampt folk och skytt medh högste flijt,
Kartoger hadhe the åtte;
Men hadhe the kommet förre fram,
Hadhe thet warit Swerigie till mykit gagn;
Thå komo the föge til måtte.

243.

Om Pingesdagz natt thet hende sigh,
På en holme the drucke weldeligh,
The ropade till oss medh spotte:
Jr Swedenn, wij wele edher geste strax,
Men thet skall föge wara edher till lagz,
I skole wäll komme till måtte!

244.

Om morgonen, thå som solen oprann,
Satte the medh macht till oss ahn
Medh Pråmer och medh båter;
The skrijade hart som andre wildiur,
Wij meente the hade warit yr,
Menn the lärde sedann gråte.

245.

Ett bergh ligger offwan Opslo stadh,
Ther komo wij samman mechta gladh,
En hård skärmytzell ther skedde;
Ther skiftedes hugg medh lodh och krauth,
Ther gaffz vth mongen hården stuuth,
The finge skääl för thet the oss hedde.

246.

Wij tackom Gudh och then helge And,
Wij miste icke öffwer otte man,
Men en hoop bleffwe ther skadde;
Thet kan ju icke annars wara,
När man är i sådanna fahra,
Som wij thå wore stadde.

247.

Szå folgde wij them för berget nidh,
The skrijade och ropte: o wi! o wi!
Das mach sich Gott erbarmen!
Wij hade eij trodt och tänckt ther opå,
The Swenske skulle så ifrån sigh slåå,
Thet befinne wij nu, wir armen!

248.

Men ther läge igen på samme Plaan
Aff theres meer än tryhundrade man,
Thet war theris minste skade;
The druncknede flere vthi en Pram,
The wille alle i sender fram,
När the från landet ladhe.

249.

Szå haffwe the thå Pappegoijen skutit,
At thett haffwer them allom förtrutit,
Ath thet war them så lithet till fromme;
The swore om alle Potzmarter thå,
The wille eij mehre skermytzle så
Och aldrigh ther igen komme.

250.

Jagh kan nu föge her meer om siunge,
Huru saken haffwer sigh så margelunde,
Eller huru thet monde gånge.
Wår öffwersle sadhe sigh haffwe fått breff,
Konungh Erich them så hardt tilschreff,
The skulle strax hemkomme.

251.

Szå rychte thå thädann snart och brott
Alt ther war, bädhe folk och skott,
Medh stort bekymber och mödhe;
Men alt, ther wij droge fram,
Sköfflede wij och satte i brand,
Hammers hus lades platt ödhe.

252.

Jagh kan och icke förgäte här
Om twå Adelzmän, wij miste ther,
Twä tapre Finske hielter:
Erich Bertilson then ene war,
Peder Anderson sitt nampn till Hoffwa baar,
Dhe bleffwe ther bådhe fälte.

253.

Allh så droge wij dedhan gladh
Till Borgläger, hwar vthi sin stadh,
Till wijdere beskedh at fånge,
Effter här stodh något skröpligit till
Medh Kongen, som nästan war halff will,
Thet the Danske rett wäl förnommo.

254.

Wij wore på then tidh och nestan såå
Som will fremmande fåår i öknen gåå,
The ther ingen herden haffwe.
Med hast the Danske sigh rede giorde,
Sin Skantz medh flijt the achte thorde,
In åth Swerigie the sigh begofwe.

255.

The rychte hijt in för vthan meen
Till Jöneköping och woro eij seen,
Siutusendh monde the wara;
Siuhundrede wagner stoor och små,
Ther lågh all theres tross opå,
För oss boro the ingen fhara.

256.

The låghe eij mestan lenge ther,
The rychte op medh sin hele häär,
Åth Hålwägen the fast skridde;
Szå komo någre aff wåre thå,
Begynte fast baak opå them slåå,
Ther moste thå någre qwar bijde.

257.

The rychte fast fort som the kunde mest
Och komo öffwer skogen, thet war them bäst,
Men wij wore them alt för swage,
Thy wårt folk war så wijde vthsprijdt
J Borgelåger hijt och tijt;
J Östergötlandh the sigh ladhe.

258.

Men theres tross, som effter drogh,
Finge skönt hugg på Holwägh skogh,
Hester och wagner the nogh miste.
J Östergötlandh wij och droge,
Wårt läger en mill ifrån them sloghe,
Men the föge vthaff oss wiste.

259.

Doch finge the kundskap hwar wij låge,
Thet monde them rett wäll behage,
Thy the wiste wij wore swage;
Lönligh om natten thill wägz the ladhe,
Men en Bonde kom och thet för oss sadhe,
Eliest hadhe wij bleffwet alle slagne.

260.

The komme till oss widh Jernslätt,
Ther wanckede huggh, och än full tätt,
Ther monde och några falle,
Och några the till fånge toghe;
Sedenn the lenger in i landet droge,
Men wåre förskingrades alle.

261.

Szå droge the thå i landet om kringh
Och hulle hws rett welligh ting,
Men wåre Städerne sielff brendhe;
Kom så budh till Stocholm thå,
Huru fijenden i Östergötland lågh,
Thet man gaff Kongen tilkenne.

262.

Strax sendes vth budh hasteligh,
Alt krigzfolk skulle församble sigh,
Widh Norby komme tilsammen;
Ther skulle komme en öffwerste tijt,
Then skulle the wara lydigh med flijt
Och wara honom hörigh *med* gammen.

263.

Som på blef budhet th*et* skedde så,
The sloge sitt läger widh Motala åå,
Fijenderne the dagligh såghe.
The Danske sitt läger och monde slå
Widh Skäninge en mile ther ifrå;
Någre weker the ther låghe.

264.

Twå öffwerster bleffwe och till oss sendh,
Aff Rijksens Rådh twå wäldige män,
Som folket skulle regere;
Men the låge altidh på Norby hus,
Som vthi en fälle ligger en Mus,
J marken sågh man ing*en* there.

265.

The hadhe och så mykit medh sin Penne
Till at schriffwe, som the bortsende
Till Stocholm och annerstedz mere;
Thy bleffwe krigzsakerne obestelt,
Rytter och knechter låghe i fält,
Hwilket och war thess werre.

266.

Wårt folk sin saak wäl för sigh toghe;
Thå the Danske på fodringen droge,
The boro them sådanne lychte:
The slogo them wäldigt på lumpen thå,
Monge the togo till fånge och så,
Thet them fast storligh förtychte.

267.

Thet warede så mongan godh dagh,
At wåre finge icke komma till slagh,
Thet the doch altidh åstunde;
Thet war och altidh theris begär,
The motte komma *med* the Danske i färdh;
Wåre öffwerster wille ingalunde.

268.

Thet hende sigh och på samma tidh,
Then Högborne Furste Hertigh Carl blidh
Kom och tijt aff god wilie,
Sitt Fursteligh rådh vthdela medh them;
The mente, the wore nogh kloke män,
Hanss rådh the föge wille gille.

269.

Om i migh wilien rett förstå,
Lycken lopp bådhe till och frå,
Man kan eij annadt sigia;
Wij hade nogh fånger Danske män,
Thesslikest hadhe the aff oss igen,
Man får eij sanningen tigia.

270.

Om Jagh här siunger som thet war,
Rett lithen tack Jagh ther för fåår,
Thet moste Jagh så lidhe;
Åhr någen så dristigh, som ondt bedriffwer,
Wäl finner man then som thet opschriffwer,
Jagh kan ther för icke qwide.

271.

Daniell Ransow sende en Trommeter hijt
Och begerede af wår öffwerste med flijt,
Han wille theres fånger löös giffwe;
Han wille giffwe een för een,
Eller twå Swenske för en Dansk igen,
För än the lenger skulle fångne bliffwe.

272.

Han sende hijt budh en gång eller twå,
Men ther gaffz föge swar opå,
Thet wåre fånger tychte illa wara;
The hadhe fast heller warit löös,
Än the skulle sittia som andre Möss,
Lijdha nödh och illa fara.

273.

Konungh Erich hadhe och sendt tijt nedh
Lodh, Krut och en hoop Peninger medh,
Thet öffwersterne skulle vthdele
Bland krigzfålket, ther lågh om kringh;
Men the finge ther aff rett föge ting,
Thy mondhe them sådant feele.

274.

The Danske hade och fått kunskap clar,
At then Högborne Furste på Norby war,
Thet monde them wäl behage;
The mente, kundhe the honom fåå,
Ett ståtligit byte the hade thå
Och prijs i alle deres dage.

275.

Ransow till Brokenhusen sadhe:
Min Broder, hwadh blifwer oss till rådhe?
Här är itt byte för hande;
Hertigh Carl är på Norby stadd,
Wele see, wij kunne honom fåå fatt,
Så komme wij vr all wår wånde.

276.

Män Gudh, som all tidh sine bewarer,
Halp Hans Furstlighe Nåde af thenne fare;
Han kunde och wäl befinne,
Hans rådh wördes rett litbet ther,
Personen ochså föge meer,
Thy drogh han deden i samma sinne.

277.

Ransow till Bråkenhusen sade:
J afften wele wij wår saak så lage,
J morgon wele wij gesthe
The Swenske Herrer på Norby är;
Jagh hoppes, wij fåå godt byte ther,
Th*et* skall skee alt för wårt beste.

278.

Ther war en Swensk dreng, ther hörde opå;
Han tenckte: thet will inth*et* wara så,
Jagh will thet oppenbara.
Han sågh sitt ram och lopp ther ifrå,
Vthi wårt Läger kom han thå
Och badh them sigh taga till wara.

279.

Men öffwersterne giorde ther af spott och spee,
Sadhe: Thet är en stoor liugare,
Later honom i Jernen settie!
Han sadhe: thet skole i wäl fåå see
I natt, innen Clocken slår tree,
Thet må i wisserligh wette.

280.

Wårt läger wij hade widh Motala åå,
Thet war så fast, i wette må;
Hwar godh tilsyn hade waret,
Then Romerske Keijser medh sin macht
Hade them icke ther vth bracht,
Thet will Jagh ed*er* förklare.

281.

Skantzkorger vth medh Elffwen stode,
Hon war så diup i samma flode,
Jngen kunde ther öffwer rijde;
Fast han war och aldrigh så köön,
Thy ther ran så strider ström,
Så moste han ther qwar bidhe.

282.

Emellen hwarie Skantzkorger twå
Heele och halfwe Slanger stode thå,
Ther medh man kunde förtage,
Om fijenden wille biudhe sigh fram,
Wisserligh hade the fått skam,
Oss kunde skee ingen skadhe.

283.

Men vthmed Broen ther war itt waadh,
Stodh hesten op i Sadellstadh;
Then ther skulle öffwer rijde,
Så moste the rijde een och een,
Eliest kom han fram ganske seen,
Döden moste han ther lidhe.

284.

Wåre öffwerster låge i såkerhet,
Meente: här är ingen farlighet,
Wij båra för ingen fare.
Men hade the hafft sin saak i acht
Och något better bestelt sin wacht,
Thet hade fast better waret.

285.

J haffwe hört hwadh förr är sagdt
Och hwadh the Danske hade i acht;
Thet monde the nu fulborde.
Om midnatz tidh the rychte op,
Till Norby stodh all theres hopp,
Ett allarm the ther giorde.

286.

Hwem skulden hade, Jagh icke weet,
Men thet war så illa försett,
Wårt läger the Danske förstörde;
Wåre öffwerster giorde the slijk oroo,
The finge på hwarcken stöfler eller skoor,
Så hastigt the effter them körde.

287.

Men thå the them eij kunde fåå,
Ett paar Belgwanter the toge thå
Och på hans fötter droge,
Effter winteren war så stark och dierff,
At han icke motte fryse förderf;
Ja monge ther åth loge.

288.

Szå rende the ifrå alt thet ther war,
Peninger och Schrifter alt bleff ther qwar,
Ther till och annet godt meere;
The rende så fast alt med en fart
Åth skogen, Jagh weet sielf eij hwart,
At bijde war eij theris begere.

289.

Thå the wore kompne öffwer wadet mest,
Minder till foot och mera till hest,
Ett ahnskrije the thå giorde:
Faller ahn, faller ahn, i Ryttere godh,
Och waren alle widh ett frijtt modh!
Thet kommer oss alle til gode.

290.

Thet tor och ingen vndra opå,
Hwi the Danske så monde wårt läger infåå,
Thy wårt folk lågh alt i skogenn,
Ther för the lijtte mest på them,
Som wore alles wåre förmän,
The skulle bära för oss åhogenn.

291.

Thå wåra hade så skytten leefft qwar,
Fijenden togh bort alt thet ther war,
Godt byte the ther bekomme;
The finge ther meer än them borde,
Thett mongen man och sedan sporde
Och wij thet alle förnumme.

292.

The finge och sine fånger igen,
Meer än Etthundrade tiughu män,
Vthan Ransun och byte;
Men wåra moste i samma faart
Åt Danmark talta medh mödhe swårt,
Thet them monde hårt förtryte.

293.

Sedan droge the tilbaka igen
J theres läger och wore eij seen,
The ginge fast till rådhe,
Huru the wille sin saak ahnslå
Och på hwadh sätt thet skulle tilgå,
Thet the hardt på sinnet ladhe.

294.

The wore och så innestengde,
På alle sider hardt betrengde,
Alle wäger wore bewaret;
En part wore brottet igen,
En part besatte medh krigzmän
Och wore wål förswaret.

295.

The hade här och mongen borttapt,
Thet bleff och i theres läger knapt,
Så mykit monde them briste;
The finge och ingen swar igen
Af Michill Göding, the hade vthsendt,
Thy ingen man thet wiste.

296.

Han drogh af Swerigie fliteligh,
Sielf fempte, till Konungh Frederich
Och gaff honom tilkenne,
Ath them felte kruth och annedt meer,
Slijkt ath fåå war theris begär,
At han wille thet hijtsende.

297.

Strax lät Konungen alt bestelle
Hwadh Gödingen medh sigh haffwe wille,
Ther medh han kunde affwärie
The Swenske och komme Ransow til hielp;
Thet han hade alt wäl bestelt,
Drogh så ther medh in i Swerigie.

298.

Han fick och medh sigh Konungens Hoffane,
The låge för honom alle i Schåne,
Ther till en hoop Jutske knechter,
Ther medh han wille the Swenske slå;
Men thet monde them sielff illa gåå,
The wore eij waane ath fechte.

299.

The lupo vth på bygden mest,
The wore wan widh thet fete flesk,
Som Juterne gerne pläga äta;
Men Buske Pelle gaff them sådant måål,
The finge hwarken flesk eller kåål,
En hwass skechte finge the mäta.

300.

The foro så illa widh Warnemoo,
The swore om Gudz fem undh och sin troo,
The wille eij lenger fram renne;
Ther bleff så mongen skutin ihiel,
Hest och man ingen foor wäl,
Ther bleffwe och monge ophengde.

301.

The droge tilbaka åt Danmark thå,
Men the kunde ingen kunskap få
Om Ransow war i liffwet;
Thy förde han boden medh sigh hem,
The Danske wore slagne hwar och en,
Ther för begynte the qwide.

302.

Wij wele nu åter siunga igen
Om Ransow och hans krigzmän,
Som i Östergötlandh wore;
The wiste nu om all beskedh,
Huru alle skoger wore försedd
Medh folk och brotter store.

303.

The ginge och till råde lenge,
Hwart vth the wille sin rese wende;
Thet rådh the thå påfunde:
Åth Öster-Holwägen wille the drage,
Th*et* lete the sigh wäll behage,
The wille sigh fast skynde.

304.

The såge sigh ware fast betrengd,
The wore redd för en effterslengh,
At wåre motte them förraske.
Ransow sade till Bråkenhusen brått:
Min Broder, es ist mein beste radt,
At wij oss snart hedan naske.

305.

The rychte op om midnatz tidh,
Mong Swenske fånger miste sitt liff
På Skenninge kirkiegårde,
Ther worte the thå skutne ihiel.
Gudh beware alles theris siel!
Så lithet the them ther wårde.

306.

När the nu in på skogen komme,
Onde tidender the ther förnumme
Om fem broter store;
Ther skulle the igenom hugge sigh,
Men thet war omögeligh,
At the sådant giorde.

307.

Thet war en skreckeligh winter then stundh,
The hölle i skogen, the soffwe ingen blundh,
The hugge på brotterne tiocke;
Genom tre sluppe the för sann,
Seden komo the inthet lenger fram,
Så stoor war theris olycke.

308.

När Daniell Ransow thet förnam,
At the icke komo lenger fram,
Begynte han Sacramentere:
Der Teuffell före honom bort,
Der mich hatt hir her geuort,
Han må honom och herbergere!

—

309.

Bråkenhus talede Ransow till:
J bannes eij så, min Broder lill!
Thet kan vos inthet bådhe;
Wij äre här vor, wij moste her dör,
Här hielper hwarken brödh eller Smör,
Vos är eij annet til rådhe.

310.

The hade meer lycke än the skulle,
Them halp then starke winter kålle,
Thet fröös så fast then natten;
Somen then Siöen fröös och så hart,
The rychte ther öffwer med en fart,
Thet kom them wäl til måtte.

311.

Men hwar thet icke så hade skeedt,
The hade wäl fått annet sett,
The hade aldrigh vndkommet;
Thy them war sådanne badstugu berett,
Ther the hade badhet bett,
Thet the sielff wäl hade förnummet.

312.

Men thå the komo mitt på siön,
Ther miste the try stycken sköön,
Som ther ginge till grunde;
Thy Jsen brast, the siuncke nedh,
Hesterne och twå Rustninger medh,
Thet skedde i samme stunde.

313.

The låge stille i nätter fyre,
Godh rådh war åther för them dyre,
Huru the motte vndkomme;
Så droge the thå åth Ekesiö,
På wägen komme the i nödh
Och vthi mykin wånde.

314.

Mooth Ekesiö opå en skogh
Begynte wancke hugg rett nogh
Aff en hoop Smålandz knechter,
Som skutte på theres hinderholdh,
War them werre än en månedt soldh,
Så illa worde the förskrechte.

315.

Then Jutske Fanen war efterst thå,
Thy monde hon störste huggen fåå,
Till Tuhundrat the ther miste;
Ther lågh så mongen best och man,
Theres tråss fick mykin skam,
För än the frempste ther aff wiste.

316.

Ther bleff så mongen kona och dreng;
Juterne ropte: hielp, helige fem!
Nw få wij först förnimme
Hwadh the Swenske haffwe meent,
At the besöchte oss så seent,
Och hwadh the haffwe hafft i sinne.

317.

Men hwar natten eij hade kommet opå,
The hade eij så lätt slappet thå;
Theres Fana the och miste.
Ther bleff och slagne fem Adelzmän,
J Ekesiö begreffwe the them,
Thet war vthi sanningen wisse.

318.

Som the nu såge, at så gick till,
Sade the: Gudh rådhe nu wäl
Och hielp oss wäl hem til lande!
Thet Röde Haaff äre wij förbij,
För Jordans flodh äre wij än eij frij,
Hielp oss gudh och then helge Ande!

319.

The rychte fort ee meer och meer,
The lägrede sigh medh sin hela häär
I Småland, welen i wette,
Eij longt ifrå en Adelzmans gårdh;
Ther holle the om sigh wacht och wårdh,
Flijsshult så monde han hete.

320.

The låge ther en dagh eller twå;
Hören hwadh lycke the finge thå
Och hwadh them kom tilhande:
Wår Krigzöffwerste war kommen tijt,
Hwarför th*et* skedde, Jagh icke weet,
The fingen på Flisshult till fånge.

321.

Szå finge the och aadre meer,
Thesslikest och her Steen Baneer,
Han moste och med them föllie;
Men hade Konungh Erich them fått fatt,
Thet hade kostet theres beste hatt,
Thet kan Jagh icke dölie.

322.

Thå the thette byte hade fått,
Sade the: thet är nu gott,
Wij moste wår saak så lage,
At wij rett nu skynde oss fast,
The Swenske thore komme efter med en hast,
Thy läter oss nu flux fortdrage.

323.

The thöffde och inge nätter monge,
At the monde till Grentzsen komme,
Aff hiertet wore the glade.
Bråkenhusen drogh strax åth Fredrichsborgh,
At komma Konungen vthu sin sorgh,
För honom om sin rese han sade.

324.

Konungen aff hiertet frögdade sigh;
Han sade: Min Frans, nu sigien för migh,
Är mitt folk ännu i liffwe?
Nådige Konungh och Herre min,
Jagh siger sanningen i thetta sinn,
Halffierde tusende i Swerigie äre bliffne.

325.

Konungen sade: Min käre Soon,
Ther man hugger, ther faller spåån,
Thet kan eij annars wara;
Wij wele prijse Gudh altidh,
Som edher haffwer hulpit hijt
Och frelst ifrån all fahra.

326.

Gödingh förde migh the Budhen igen,
At i wore slagne hwar och een,
Föruthan mine öffwerster både,
J såthe fångne på Stocholms Slott;
Men Gudh skee Prijs, thet är anners gått,
Wij tackom hans helge nåde.

327.

J haffwe här nu hört för sann
Hwadh the Danske haffwe giort i Östergötland,
Om the haffwe tapt eller wunnit;
Men thå man thet med liuset beseer,
Migh tycker, at the haffwe fast meer
Blaggarn än silke spunnit.

328.

När the Danske nu wore dragne bort
Från Skeninge, som i haffwe hört,
Och Konungh Erich fick thet förnimme,
Han giorde sigh ferdigh i samme stunde,
Drogh effter them thet meste han kunde
Och mente at wele them hinne.

329.

Han hade och taget medh sigh thå
The Högborne Förster twå,
Som wore hans Bröder bådhe,
Hertigh Jahan och Hertigh CARL godh;
The folgde honom medh frijtt modh,
Söckte fijenden vtan wådhe.

330.

Men wåren monde thå fast begynne,
Alle bäcker böriade rinne
Och wägarne bleffwe onde;
Thy kunde the icke så komma foort
Som the gerne hadhe giort,
Deth sågh både Borger och Bonde.

331.

Szå sende thå Konungen någre frå sigh
Rytter och knechter ganska manligh,
Medh alla macht the rychte;
Anderss Sigfridson war theris förman,
För Engelholm komo the ahn,
Medh hast the ther för rychte.

332.

The förståge sigh vthi ett stycke,
Ath the ifrå sine knechter rychte,
Thet war them mykit till mene;
För Engelholm skärmytzlade the,
Någre fåå till sorgh och wee,
Anders Sigfridsonn wart skuten i benet.

333.

Fyre knechte Fänicker wore ther inne,
The kunde inthet vthaff them winne,
Kirkiegården monde the intage;
Men hade the fått gått medh them i dantz,
The hadhe fått en weldigh mummers skantz,
Men the moste thå dedan drage.

334.

Rentmesteren war nys kommen ther
Med Peninger, klede och annedt meer,
Till en tynne guldh i sitt wårde;
Som han hörde, the Swenske wore når,
Han swor: som kors, Jagh bidher eij hår,
Jagh renner mine fårde.

335.

Han bar för ingen ting omsorgh,
Han rende så fast åth Helsingeborgh,
Han sågh sigh icke om then stunde:
Gudh hielpe migh frå the Swenske wål!
Fåå the migh, the slå migh ihiell,
Jagh drager genest åth Sunde.

336.

Thå Öffwersten war så skadder ther,
The sade: hwadh göre wij nu här?
Wij kunne här föge göre.
En Knechte Fhane ther lågh nest omkringh,
Af them finge the godt Edell tingh,
Åt Swerigie the thet med sigh förde.

337.

När Konungh Erich nu thetta sågh,
At han the Danska eij kunde nhå
Och kunde eij lenger fort komme,
Han sade till sine Herbröder tå:
Wij wele låta åth Stocholm geen gåå
Och tage oss annedt tillhande.

338.

J haffwe nu i thet nemste förståtl,
Huru i Swerigie haffwer tilgått
Vthi thet Danske kriget,
Som är beschriffwet enfaldeligh,
Doch vthi sanningh fulkommeligh,
Ther torff man inthet på twiffle.

339.

Här wore nu wäl meer at siunga
Om samma krigh så margelunda,
Men man wil thet nu late bliffwe,
Och tale om Konung Erichs Tyranij,
Som han haffwer bedriffwet frij,
Ther om man nu wil schriffwe.

340.

Först han till Regementet kom,
Thå war han en Konungh from,
Som alle moste bekenne;
Men thet stodh eij öffwer åhren tree,
At man fick annat höre och see,
Som är författet medh Penne.

341.

Förste ondskann han begynte på
War mooth Konungh Johan, then Hertigh war
Som war hanss eigin Broder;
Och skedde för hans giftermål skuldh,
At han wart honom så ohull
Och bleff honom aldrigh goder.

342.

Han sade på honom och falskeligh,
Han moth hans rådh hade befrijet sigh,
Som doch anners kann bewijses
Med Förschrifter, segell och breff,
Som han till Konunghen i Påland schreff;
Ther för kan han lithet prijses.

343.

Jagh tencker, han fogelen ther icke skööt,
Thet war itt annat honom förtrööt,
Ath lycken war honom så gode,
Ath han så ståteligh giffte fick
Och altså lyckeligh medh honom gick,
At hon war aff Konungzligan blodhe.

344.

Han hade och fått en mistancke stark
Om honom och Konungen i Dannemark,
At han hade sigh förbundet
Medh honom emot Konungh Erich thå,
Efter ofreden war opå;
Men thet bewistes ingalunde.

345.

Han fick och fatt en wäpet man,
Johan Bertillsonn hete han,
Then lät han så swåra pijna,
Som bekende alt i plågen stoor
Om alt *thet* som han blef åthspord,
Men han neekte sedan orden sina.

346.

Thet honom doch halp aldrigh en Platt,
Vtan bleff på fem stegell satt,
Oskyldigh moste han lidhe;
Så och en annen, heet Nielss Jngelsson,
I Westerårs fick han samma lön,
Moste och then wägen rijde.

347.

Ther war och en hanss Cammertiener,
Hanss Skotte benempnd, then man wäll kenner,
Moste och huffuudet miste;
Skulle bekenne på sin herra slijkt,
Thet war iu honom omögelight,
Thy han ther aldrigh aff wiste.

348.

Anderss Nielsonn, en trogen Man,
War Rentemester vthi Liflandh,
Fick then Befalningen Clare:
En peninge Summa hann skulle thå
Hertigh Johan lata fåå,
När han till Påland wille fare.

349.

Thet han och giorde på samma tidh,
Men han blef hemptet från Lifland hijt,
Och Konungh Erich lät honom ahnklaga:
Han hadhe förstrecht Hertigh Johann
Aff Konungens Peninger, medh hwilke hann
Hielpe honom förjaga.

350.

Hann ladhe bewijs fram, hwadh han kunde,
Thet halp honom doch ingalunde,
Hwadh rett han och på trengde;
Ther galt och hwarkenn bewijs eller breff,
Ehuru han och sine saker dreff,
Hann moste likwell hengie.

351.

Konungh Erich sende och bodenn tijt
Och lät sin broder Citere hijt,
Han skulle sigh förswara
För the Punchter, han skylte honom för,
På hwilket hann sende strax hijt swar,
At han wille gerna hijt fhare.

352.

Allenest begerede han theropå,
At han motte frijtt leigde fåå;
Det kunde han inthet bekomme.
Så tenckte Fursten thå widh sigh:
Thet will bliffwe vnderligh,
Huru will thet nu gånge?

353.

Konungh Erich hade så mykit för hender,
Han klagade honom ahn för Rijksens Stender;
En doom the öffwer honom felte,
Ändoch ther war inthet bewijs opå,
Vthan någre skalckar fåå,
Som sådant alt bestelte.

354.

Thå bleff och bestelt, som inthet war gott,
En krigzhäär sendes till Åboo Slott,
Som Försten skulle gripe,
Om han icke wille strax giffwe sigh,
Vthan taga emoth något weldeligh;
The skulle achta honom ganska lithet.

3*5.

Szå drogh thå tijt then fijendtlige Skaar,
Anders Sigfridson theris Höffding war,
Han bestallede Försten inne.
Dhå tenckte then gode Furstenn widh sigh:
Thetta är ganska vnderligh,
Hwadh wele the nu begynne?

356.

The skute på Slottet med alle macht;
Fursten hade sine saker i acht,
Han sade: Jagh moste migh wärie,
Men Jagh haffwer ringe tänckt ther opå,
Min herbroder skulle på migh slå,
Jagh seer, han will migh förhärie.

357.

Men effter then gode Fursten icke
Hade täncht på thenne olycke,
Som i här nu hörde;
Thy moste han thå Slottet opgiffwe,
Så frampt han wille widh liffwet bliffwe,
Åth Stocholm the honom förde.

358.

The toge till rooff alt *thet* ther war,
Guldh, Peninger och monge silff kaar,
Och mest hans tiänere blef*we* fångne;
The fördes alle åth Stocholm thå,
Thet hele Fruentimber ochså,
En part bleff illa gånget.

359.

Tiänerenar bleffue mest insatt,
Men *thet* bleff medh them så illa fatt,
Så mongen sitt liff moste låthe;
På stegell och hiull the sattes thå,
Thet war stoor ynka at see opå,
Så mongen moste ther gråte.

360.

Fursten hades på Rådstugun thå,
The dömpde honom godz och liff ifrå,
Jaa bädhe heder och åhre.
Han sade: Jagh achter eij Jdher Doom,
Jagh sköter och slett in*thet* ther om,
Jagh begärer Apellere.

361.

Furster, Herrer och Potentater
The skola döma om mina saker,
Och icke i, som här nu sittie,
Som äre en Part med preste klepper;
I sittie och bruke edre lepper,
Af min saak i föge wette.

362.

Men hanss ord the gulle så lithet thå,
Han moste vthaf Rådhuset gåå,
Han bleff så lithet wörder;
The hade honom i Galleijen in
Bort in till Förstinnen sin,
Åth Gripzholm the tå fördes.

363.

Ther satles the i fengellset swår,
Jaa in opå thet fempte åhr,
Thet war ondt Broders byte;
Ther om så döme hwar Ehrligh man,
Som rettwijs är och rett döma kan,
Om thet icke en skulle förtryte.

364.

Hwadh ondt han haffwer bedriffwit meer
Kan man icke alt schriffwe här,
Doch moste man giffwe tilkenne,
Huru han sine trogne tiänere lönte,
Jngen aff them han thå skonte,
Låt mongen halshugge och hengie.

365.

Nu moste Jagh bekenne medh flijt,
Hijt kom en greffwe från Franckerijk,
Som wille Konungh Erich tiene
Hull och troo af all sin macht,
Men honom bleff annet förelagdt,
Och fick alt ondt till löne.

366.

Thy han hade wäl något j förrådh wist,
Silff och guldh föruthan brist,
Thet monde en part behage,
Som mykit bläste Konungh Erich in,
Om huilket the lade sigh altidh win,
Thy monde the thet så lage,

367.

At Kongen fich en mistancka stark,
At grefwen war kommen från Dannemark
Och wille honom förråde;
Thet doch ingen kunde bestå,
Thet fans och icke i sanningh så,
Doch dreptes han vthan all nådhe.

368.

J sine gerninger war han wäll brådh,
Men han lydde förmykit sitt onda rådh,
Och älskade löse qwinner
Mere än honom borde göre,
Thy monde the honom mykit förföre
Och förwilte fast hans sinne.

369.

Thet war och öffwer alt Swerigie bestelt
En hoop Profosser, som war befält,
At the skulle lönligh förhöre,
Om någen talede om hans Maijestädt
Eller och om hans onde rådh;
Them lät han alle förgöre.

370.

Oluff Arffuedhsonn, en förtwiflet skelm,
Gaff vth Stegell och Hiull för sköldh och hielm,
Ther medh monde han föräbre
Weldige krigzmän, som något godt hade,
Thet lät han alt ifrån them tage,
Ther effter stodh hans begere.

371.

Honom folgde och medh tolff olärde Män;
Alt som han wilde och sade för them,
Ther effter moste the döma;
Them han fick någen affwundh opå,
Först han man kunde theris äghor fåå,
Thet plägade han inthet glömma.

372.

Om man nu skulle alt beschriffwe
Thet onde, then skelmen monde bedriffwe,
Thet skulle icke tidhen tilreckie;
Han giorde så mykin orett och skam
Hwar han i landet färdes fram;
Så mongen han förskreckte.

373.

Han lät och fälla öffwer mongen dom;
Ehwadh han war meer ondh eller from,
Thet galt honom alt lijke;
Han lät halzhugga och ophengie
Sex och siw, alla i sender,
Ja helst the som wore rijke.

374.

Ther klagade wäl mongen man opå
Then orett, then skalcken giorde thå,
Men ingen låttes th*et* höre;
The som sådant straffe skulle,
Medh saken the thå öffwerhulde,
Hwadh han wille så fick han göre.

375.

Men Gudh, som hörer then fattiges roop
Och sancker theras tårar ihoop,
Han straffede th*et* medh tidhe,
Och frelste mongen aff nödh och fara,
Ändoch thett tyckte them lenge wahra,
Thå han th*et* eij lenger kunde lijdhe.

376.

Slijkt Regemente förde han
I Närike och Westergötland,
Som ynkeligh war at höre;
J Stocholm bleff och icke förgätit,
Ther bleff medh samma mått vthmäätit,
Så mongen the monde förgöre.

377.

Swenn Nielsonn, som wäl betrodder war,
Meer än i femptijo åhr
Hade mykit godt vnder hender,
Bleff och mistäncht för tiuffweri,
Ändoch han fans oskyldigh ther i,
Moste likwell bliffwa hengder.

378.

J sin sidste stundh han haffwer bekendt,
Han aldrigh haffwer sin herra affhendt
I någen otroliga måtte,
Föruthan ett groffgrönt stycke:
Hwart thet är kommit, weet Jagh icke,
Ther på will Jagh mitt liff oplåthe.

379.

Ther war och en heet Engelbrecht,
En weldigh man, för allom täck,
Skulle och fåå samma byte;
Men efter han war en weldigh man,
Fans och föge skuldh medh han,
Swerdet fick han niuthe.

380.

Szå och Erich Bergh, then och så war
En weldigh och förståndigh karl,
Ther till en tapper selle;
Konungh Erich bleff och honom obuldh,
Ändoch medh honom fans ingen skuldh,
Doch moste han i galgen vmgelle.

381.

En gammall man, Måness Oloffsson benempndh
Bleff och sammalundh ophengdh
För en hoop medh skijnpeltsser,
Som eij wore kompne i rettan tidh
Åth Liffland, ther han war oskyldigh vthi,
Bleff leel til saken feller.

382.

Szå war och en, om i welen wette,
Lars Torkelssonn, så monde han hete,
Till sitt bröllop han redde,
Som stodh hederligh på en Söndagh;
Om Måndagen bleff en annan lagh,
The honom åth galgan ledde.

383.

Thet war så önkeligh see opå
Then Clage, hans hustro förde thå:
Gudh nåde migh elende!
En lithen stundh haffwer Jagh hafft man,
Nu skall migh skee then sorgh och skam,
Huru tideligh bliffwer Jagh änckie!

384.

Jagh moste här nu berette
En vnderligh saak, welen i wette,
Hwadh ynkeligh handell som skedde
Om en, som heet Maxmilian,
En fendrich och en tapper krigzman,
Hwadh orett Kongen honom beledde.

385.

Konungens Frille, Karin benempdh,
Medh henne war Maxmilian wäl bekendh
Then tidh hon piga skulle wara;
Han hade henne aff hiertet kär
Och loffwede henne troo och ähr,
Han meente, thet war vtan fara.

386.

Men seden hon bleff Kongens frille,
Blef ther aff en annen wille,
Mistancker han till honom hadhe
Och meente, at han hade henne kär
Och hade waret henne för när;
Thy Kongen medh henne rådh ladhe.

387.

Thet bleff alt giordt medh falskhet så
Emillan Kongen och hans frilla thå,
At hon skulle bodhen sende
Till Maxmilijan, som thå skulle fare
Åth Norigie och ther en öffwerste ware,
Han skulle komma op till henne.

388.

Hon sende budh i samma sinne,
Om en morgonstundh han kom till henne,
Ther hon i Cammaren war inne;
Han gick till henne så gladeligh
Och talede medh henne ganske wänligh,
Men han fick strax annadt förnimme.

389.

Carl Cammerswen war ther på bestelt,
Han skulle achte på saken wäl,
När han skulle till henne ingånge;
Thet skedde och så i samma fart,
Han stegh igenom dören snart,
Sadhe: tin skelm, giff tigh till fånge!

390.

Then andre bleff så hårdt förskrecht,
Tenckte: hoo haffwer thetta optächt?
Här är skälmerij på ferde.
Carll sadhe till Drabanterne tree:
Setter honom strax i tornet nedh!
Han skall wäl bliffwe lärder.

391.

Konungen kom hem vthaff Rennebaan
Och hade leekt boll, som han war waan;
Thet gaffz honom strax tilkenne.
Han bödh honom flux för Nempnden före,
Och ther medh macht hans saak förhöre,
Hwadh han hadhe göre hooss henne.

392.

Om middagen, klockan war slagin tolff,
Hade the honom på Rådstugu golff,
Han Clagedes ahn wäl hårde,
Hwem honom hade giort så myndigh thå,
Han torde i Konungens Lön Cammer gåå,
Thet honom doch inthet wårde.

393.

393.

Han förswarede sigh thet beste han kundè
Och bekende thet aff hiertanss grunde,
At hon effter honom sende;
Men ther halp ingen geensigelsse tå,
Han moste igen åth tornet gåå,
Om afftonen honom werre hende.

394.

Om afftonen, thå som Tije war slaget,
Man honom vnder Rådstuffen hade,
Ther bleff han illa streckter;
Han skulle bekenne thet aldrigh war,
Thet halp inthet hwadh han förebaar,
Hans lemmar the alle vthreckte.

395.

Han förswarede sigh och henne med,
Likwell kunde inthet hielpa thet;
Hören, hwadh orett honom skedde:
Ther bandz en kaffle vthi hans mundh,
Bleff baakbunden i samma stundh,
Åth strömen the honom ledde.

396.

The kastade honom i Söderström,
Hwilket skulle wara så lön,
Men Godh, som ingalunde
Kan lidhe någen orettwijss,
Om wåren, thå bortto war al ijss,
Vnder Södermalm the honom igen funne.

397.

J skolen och höre ett selsampt tingh,
Huruledes han sprangh om kringh
Medh her Nielss Sture, then Edle herre;
Han sattes på en åkerebest,
Stockebengler ginge honom nest,
Thet war honom en lithen ähre.

398.

The folgde honom på Jerntorget fram,
Ther bewijstes honom mykin skam,
En halm krans the på honom hengde;
Ther lades och på hans Sadellknap
Ett breff, ther war inthet i satt;
Men kranssen han frånn sigh slengde.

399.

Jacob Teijt Oratoren war;
Thå han kranssen och breffwet frambaar,
Medh hädelige ordh han sadhe:
Thenne skenck war honom giffwit
Aff ladegårdzsens vnderschriffwer
Och aff Miölkedeijen ther sammestede.

400.

Honom hende och så mera spott,
Gudh weet, thet giorde honom inthet godt,
Aff twå Finner *med* theres lurer;
Th*et* skulle så mykit merke thå,
At thet wore trometere twå,
The skulle blåse för her Nielss Sture.

401.

Han wille och gerne tala för sigh,
Men han fick inthet wisserligh,
Thet war hanss störste qwide;
Så drogh han op åth Store torget thå,
The twå Finner moste för honom gåå,
I sitt herberge monde hann rijdhe.

402.

När han sigh och förswara wille,
Jören Person monde thet förspille,
Som genom itt fenster monde ropa:
J Landzknechter, feller idre spetzser nidh
Och specker hans lif, ther torf han widh,
Så han eij longt kan löpa!

403.

Men för åhn honom then nesen hende,
Ther wore så monge af hans frender,
Som knäfall för Konungen giorde
Och badho honom så innerligh,
Han wille wara honom nådeligh,
At honom then spott eij wederfore.

404.

Menn ther kunde hielpa ingen bön,
Kongen war bleffwen på honom så gröm,
Ther ondt rådh mykit tilladhe;
Men thet stodh thå en lithenn tidh,
Konungen bleff honom godh och blijdh
Och her Nielss wänskap tilsade.

405.

Konungen gaaf honom så sin gunst igen,
Sade: Her Nielss, wij wele wara idher wän,
J skole wår ärende fára;
I Fremmande Land wij haffwe bestelle,
Wij wele thet gerne wedergelle
Och Jder altidh nådigh wara.

406.

Then gode herren han thå wart
Aff alt hierta gladh, medh en fart
Åth Tyssland monde han fare,
Bestelte wäl medh högste Moon
Thet Konungen hade betrodt honom om;
Sin flijt han monde eij spare.

407.

Thå hann sin saak nu hade bestelt,
Kom han hem som en frijmodigh hielt,
Och Kongen bewijste honom ähra;
Men thet stodh icke lenge så,
En ynkeligh leek begyntes thå,
Som i skole snart fåå höra.

408.

Jagh wille eij gerna författa i Penne
Hwadh sigh medh Konungh Erich wijdere hende
Men tidhen will thet så giffwe;
Thy alt thet godt war han bortladhe,
Giorde ondt igen i samma stade,
Thy moste man sanningen schriffwe.

409.

Konungh Erich tilsade Muschowiten
En giptermåll, som icke war lithen:
Hans eigin Högborne Syster
Fröken Elisabet skulle hans Soon bekomma,
Thet henne doch war till lithen fromma,
Men ther hon doch föge affwijste.

410.

Storfursten war och annedt tilsagdt,
Hwilket war vthi fulle acht,
Thet och hade skolet så hende;
Hann skulle fått, then tyran grymme,
Hertigh Jahans fromme Förstinne,
Thet doch gudh nådigest affwende.

411.

Hans Senningebodh the komo och hijt,
Meente the skulle fåå medh sigh tijt
The Högborne Förstinner;
Men the finge höre ett annet sin,
Thå Försterne finge Stocholm in,
Thet the och finge förnimme.

412.

Konungh Erich hölt och en Herredagh.
För allom war han inthet i lagh,
Thet i wäl fåå at höre:
Ther bleff så mongen herre insatt,
Theres hierta war tå inthet gladt.
Falske klager the emoth them förde.

413.

Jbland them, som sattes in,
Her Nielss Sture war och thå eenn,
Som ingen skuldh doch hade;
Men hwar före alt thette skedde,
Mistancker wolte thet mest, the ledhe,
Mykin orett the på them sadhe.

414.

Konungen bleff och så vnderligh tå,
Gudh togh honom sitt weett ifrå,
Som icke kunde lenger lidhe,
At han så illa tyraniserede
Och ther opå altidh specvlerede,
At han mere ondt motte bedriffwe.

415.

Jagh kann eij sigie huru thet tilgick,
Ånger han vthi biertet fick
För the herrer ther såte inne,
Efter the wore oskyldige mest;
Thy tenckte han: thet är nu best,
Min wänskap skole the finne.

416.

Szå gick han in på Slottet till them
Och gaff them åther wänskap igen,
Och skemptade med gräffwe Swante,
Sade sigh wilia wara hans wän,
Han skulle giffwen sin Dotter igen:
Skader inthet wij äre Förwanter.

417.

Thenn Edle herre fick gledien stoor,
Thå han hörde hans mildrijke ordh,
Full på knä och sade ödhmiukelighe:
Eders Maijestät altidh rådher
Öffwer migh och alt thet Jagh åger,
Jagh will idher Nåde aldrigh swijke.

418.

Han gick och till her Nielss Sture in,
Sade: Jagh will och wara Eder wän,
All gunst och nådhe bewijse;
Hwadh the haffwe sagt så wara kan,
At thet icke är alt san.
Thet war then herren stoor lijse.

419.

Hann full på knä vthi samma stundh,
Sade: Min Nådige herre och Konungh,
Jag skall och altidh wara
Eder Maijestet troo och hull
I alla mina daga vthan skuldh,
Will liffwet för ider eij spara.

420.

Thå Konungen monde aff Slottet gåå,
Greffwen honom folgde tå
Genom porten itt lithet stycke;
Ther skildes the åth som en wän,
Greffwen gick i sin Cammer igen,
Honom till största olycke

—

381.

En gammall man, Måns Oloffsson benempndh
Bleff och sammalundh ophengdh
För en hoop medh skijnpeltsser,
Som eij wore kompne i rettan tidh
Åth Liffland, ther han war oskyldigh vthi,
Bleff leel til saken felter.

382.

Szå war och en, om i welen wette,
Lars Torkelssonn, så monde han hete,
Till sitt bröllop han redde,
Som stodh hederligh på en Söndagh;
Om Måndagen bleff en annan lagh,
The honom åth galgan ledde.

383.

Thet war så önkeligh see opå
Then Clage, hans hustro förde thå:
Gudh nåde migh elende!
En lithen stundh haffwer Jagh hafft man,
Nu skall migh skee then sorgh och skam,
Huru tideligh bliffwer Jagh änckie!

384.

Jagh moste här nu berette
En vnderligh saak, welen i wette,
Hwadh ynkeligh handell som skedde
Om en, som heet Maxmilian,
En fendrich och en tapper krigzman,
Hwadh orett Kongen honom beledde.

385.

Konungens Frille, Karin benempndh,
Medh henne war Maxmilian wäl bekendh
Then tidh hon piga skulle wara;
Han hade henne aff hiertet kär
Och loffwede henne troo och åhr,
Han meente, thet war vtan fara.

386.

Men seden hon bleff Kongens frille,
Blef ther aff en annen wille,
Mistancker han till honom hadhe
Och meente, at han hade henne kär
Och hade waret henne för när;
Thy Kongen medh henne rådh ladhe.

387.

Thet bleff alt giordt medh falskhet så
Emillan Kongen och hans frilla thå,
At hon skulle bodhen sende
Till Maxmilijan, som thå skulle fare
Åth Norigie och ther en öffwerste ware,
Han skulle komma op till henne.

388.

Hon sende budh i samma sinne,
Om en morgonstundh han kom till henne,
Ther hon i Cammaren war inne;
Han gick till henne så gladeligh
Och talede medh henne ganske wänligh,
Men han fick strax annadt förnimme.

429.

Thå Konungen nu sågh sigh honom så när,
Ropade han: höör thär, hör thär!
Thet är och en aff the förräder;
Drabanter, stöter för honom i,
At han eij bruker munnen så frij,
Och specker honom sitt lädher!

430.

The skelmer giorde strax och så,
Effter Konungens wilie monde the gåå,
Her Dionisius blef ther slagin;
The stucke på honom så monge såår,
Til thess han lades dödh på båår,
Th*et* the wäl hade kunnet förtage.

431.

Thå then gerningh war nu giordh,
Konungh Erich lopp thå lenger bortt,
Ingen kunde honom föllie,
Vthan en dreng folgde honom effter
En helan dagh och twå Nätter,
Och miste honom moth sin wilie.

432.

Szå lopp han i marken blandh andre diur
Som itt oskäligt Creatur,
Nestan som Nebucanedsar,
Hwilken Gudh togh sin handh ifrå,
Och moste siu åhr i skogen gåå,
Th*et* man i Biblien läser.

433.

Hanss tiänere rende alle hijt och tijt
Och söchte honom medh ganska flijt,
Och ingen kunde honom finne;
På fierde dagen så kom han
Vthi Onsala Prestegård fram,
War ifrån all skääl och sinne.

434.

Men hwar han hade waret tå,
Ingen thet kunde wetta fåå,
Sine kleder han inthet meer hade;
Bondhe Pielter han hade på sigh,
Gammull wore the och ynkeligh,
Thy han thet för ingen sadhe.

435.

Thwá hans Friller wore thå ther,
The finge thå honom in medh mykin beswär,
Men han wille them inthet höre,
Ropte altidh på her Nielss Sture ther,
Sadhe: Jagh är inthet Konungh mehr;
Badh, han skulle Regementet före.

436.

The talade medh honom så lenge thå,
At han en lithen sömpn monde fåå,
Och komo honom till ath äte;
Sedan togh han sitt guldskrijn fram
Och gaaf fult op alle man,
Medh göpen han thet vthmätte.

437.

Han war så ther i dager twå,
Medh honom the thet lagede såå,
At han wille åth Swartsiö drage,
Ther han thå bleff någen tidh qwar,
Medan han vthi then willan war,
Och the hans gerninger för honom sadhe.

438.

Nw wilie wij komma till the herrer igen,
Som än thå wore fången än,
Och hwadh the medh them giorde.
Sedan Kongen bortlupen war,
Theres saak bleff mechta oclar,
The bleffwe thå förgiorde.

439.

J hörde, huru thet wart bestelt
Aff Kongen och hwadh han hade befelt,
Ther före war thå i wånde
Rijksens Profoss, som heeth Peder Gadde;
Han war thå i sorgen stadde,
Till Jören Person monde han gånge.

440.

Han helssade honom sorgeligh;
Jören sade: Hwadh woller tigh,
Eller hwadh thå är på färde?
Han sade: här står illa till,
Her Nielss Sture är slagin ihiel,
Kongen giorde thet sielff, thy werre!

441.

Han befalte och så, thå han bortlopp,
At offra och the andra op,
Thy will Jagh idher fråga,
Om man nu skall göra slijkt,
Och hwadh idher tyckes wara lijkt,
Eller om man thet thor wåga.

442.

Han swarade: hwadh haffwer Jagh ther medh?
År något befalt, så gören thet,
Jagh haffwer ther inthet medh göra.
Thermed gick han i Badstugun thå,
Gadden han gick thedan och så,
Tänchte: här bliffwer en ondh röra.

443.

Om afftonen seent gick han åther tijth
Och frågade Jören medh allo flijt,
Huru therom skulle wara;
Thet samma swar, han hade fått förr,
Fick han ännu och inthet meer,
Meer wille han inthet swara.

444.

Altså gick thå then Natten bort,
Ther bleff inthet till saken giort,
Men then andra dagen åå qwelle
Så bleff thå all tingh bestelt,
The herrer bleffwe ther nederfelt,
The monde hart på them smelle.

405.

Konungen gaaf honom så sin gunst igen,
Sade: Her Nielss, wij wele wara idher wänn,
J skole wår ärende fára;
I Fremmande Land wij haffwe bestelle,
Wij wele thet gerne wedergelle
Och Jder altidh nådigh wara.

406.

Then gode herren han thå wart
Aff alt hierta gladh, medh en fart
Åth Tyssland monde han fare,
Bestelte wäl medh högste Moon
Thet Konungen hade betrodt honom om;
Sin flijt han monde eij spare.

407.

Thå hann sin saak nu hade bestelt,
Kom han hem som en frijmodigh hielt,
Och Kongen bewijste honom ähra;
Men th*et* stodh icke lenge så,
En ynkeligh leek begyntes thå,
Som i skole snart fåå höra.

408.

Jagh wille eij gerna författa i Penne
Hwadh sigh medh Konungh Erich wijdere hende,
Men tidhen will thet så giff*we*;
Thy alt th*et* godt war han bortladhe,
Giorde ondt igen i samma stade,
Thy moste man sanningen schriffwe.

409.

Konungh Erich tilsade Muschowiten
En giptermåll, som icke war lithen:
Hans eigin Högborne Syster
Fröken Elisabet skulle hans Soon bekomma,
Thet henne doch war till lithen fromma,
Men ther hon doch föge affwijste.

410.

Storfursten war och annedt tilsagdt,
Hwilket war vthi fulle acht,
Thet och hade skolet så hende;
Hann skulle fått, then tyran grymme,
Hertigh Jahans fromme Förstinne,
Thet doch gudh nådigest affwende.

411.

Hans Senningebodh the komo och hijt,
Meente the skulle fåå medh sigh tijt
The Högborne Förstinner;
Men the finge höre ett annet sin,
Thå Försterne finge Stocholm in,
Thet the och finge förnimme.

412.

Konungh Erich hölt och en Herredagh.
För allom war han inthet i lagh,
Thet i wäl fåå at höre;
Ther bleff så mongen herre insatt,
Theres hierta war tå inthet gladt.
Falske klager the emoth them förde.

413.

Jbland them, som sattes in,
Her Nielss Sture war och thå eenn,
Som ingen skuldh doch hade;
Men hwar före alt thette skedde,
Mistancker wolte thet mest, the ledhe,
Mykin orett the på them sadhe.

414.

Konungen bleff och så vnderligh tå,
Gudh togh honom sitt weett ifrå,
Som icke kunde lenger lidhe,
At han så illa tyraniserede
Och ther opå altidh speculerede,
At han mere ondt motte bedriffwe.

415.

Jagh kann eij sigie huru thet tilgick,
Ånger han vthi hiertet fick
För the herrer ther såte inne,
Efter the wore oskyldige mest;
Thy tenckte han: thet är nu best,
Min wänskap skole the finne.

416.

Szå gick han in på Slottet till them
Och gaff them åther wänskap igen,
Och skemptade med gräffwe Swante,
Sade sigh wilia wara hans wän,
Han skulle giffwen sin Dotter igen:
Skader inthet wij äre Förwanter.

417.

Thenn Edle herre fick gledien stoor,
Thå han hörde hans mildrijke ordh,
Full på knä och sade ödhmiukelighe:
Eders Maijestät altidh rådher
Öffwer migh och alt thet Jagh äger,
Jagh will idher Nåde aldrigh swijke.

418.

Han gick och till her Nielss Sture in,
Sade: Jagh will och wara Eder wän,
All gunst och nådhe bewijse;
Hwadh the haffwe sagt så wara kan,
At thet icke är alt san.
Thet war thes herren stoor lijse.

419.

Hann full på knä vthi samma stundh,
Sade: Min Nådige herre och Konungh,
Jag skall och altidh wara
Eder Maijestet troo och holl
I alla mina daga vthan skuldh,
Will liffwet för ider eij spara.

420.

Thå Konungen monde aff Slottet gåå,
Greffwen honom folgde tå
Genom porten itt lithet stycke;
Ther skildes the åth som en wän,
Greffwen gick i sin Cammer igen,
Honom till största olycke

461.

När han tå fick the boden igen,
At the satte thet i hans Nådes skön,
Thy kunde the thet wäl lidhe;
Men the tenchte ther lithet opå,
At han en slijk wille taga thå,
Som war så ganska olijke:

462.

Szå tenchte han på bådhe natt och dagh,
Huru han thet best kunde komma i lagh
Och sine bröder förråde;
Men en Ande war honom altidh när,
Kopaff kallade han honom här,
Then honom wäll sådant månde råde.

463.

Thy fann han på en sådanne fundh,
Han lätt tilpynte så margelundh
En fastelaffwen medh snille;
Han giordes medh sådanne fantasij,
Hans Drabanter skulle ther kledes vthi,
Ther medh han them förråde wille.

464.

Ja icke allena hans Bröder twå,
Vthan monge andra och så
Aff Swerigis Adell then beste;
Medh them wille han slijkt spell bedriffwe,
Ath the skulle alle miste liffwet,
Thå ingen man här aff wijste.

465.

The skulle och haffwa Danske nampn,
Then ene skulle hete her Peer Skram,
Then andra Otte Krumpen;
Så hwar och en skulle wette sin man,
När han komme i salen fram,
Then han skulle stöte på lumpen.

466.

Altså redde han till Bröllopet thå,
Och lät ther medh sine breff vthgå
Först till sine herbröder bådhe,
At the wille komma till hans Bröllop,
Hwilket alt war hans hopp;
Men the bleffwo frijet aff gudz Nådhe.

467.

Fast mere ondt bedreff och han,
Thet man nu icke alt siunga kan,
Och huru monge som miste liffwet,
Dem han lönligh och oppenbar
Lät förgöra vthan förswar,
Thet man eij wäl kan schriffwe.

468.

Ett moste man författe i penne,
Hwadh en Mestermnn i Stocholm bekende,
Huru mongen han förgiorde
Så lenge Konung Erich rådande war,
Hwilket war i otta åhr:
På fierde tusende the wore.

469.

Och ther man nu moste sigie sant,
Huru mongen fandz her oskyldigh ibland,
Hwilket war ith stort elende;
Men hade hans onde opsååt gåt foort,
Han hade welet flere förgiort,
Gudh monde thet nådigst affwende.

470.

Nw hade Gudh thet så wäl laget,
At Fursterne hade ifrå honom draget,
Hwilket war och theris lycke;
Menn Gudh, som all ting witterligit är,
Och sine wenner bewarer här,
Han them och weldeligt beskydde.

471.

Szå hafwer han thå sine Bröder föracht
Och sin frilla til Drotningh opsatt,
Hwilket nepligh förr man sporde,
Och nepligh är i werlden finne,
At en så mechtig Konungh så ringh en qwinne
Sigh till Drotningh giorde.

472.

The Högborne Furster finge wetta wist
Hanss onda opsått och arga list,
Som han moth them hade i sinnet;
Sade: hwart wele wij slåå vpå,
Effter han går efter wårt liff så?
På ett rådh the bådhe ginge.

473.

Gudh gaff them och then rådhen in,
The togo sigh före i samma sin,
Ther med hans opsååt förstöra,
Ther med och frije sitt Fädernesslandh
Ifrån then onda Tyrannens handh,
Thet the thå achtede at göra.

474.

När the nu hade beslutet hooss sigh,
Begynte the tala nådeligh
Medh theres tiänere alle,
Och sade, the hade tagit före
En saak, som allom nyttig wore,
At the wille them icke vndfalle.

475.

The låffwede alle och swore thå,
At the wille troligh bijstå,
Ther på så skulle the lithe;
Om Gudh wille wara med them i rådh
Och giffwe them sin helga nådh,
Aldrig wille the them swike.

476.

I the helge Trefallighetz nampn
Toge the sigh före thet store gagn,
Som monde ther medh at föllie,
Och togo så på alt medh en hast,
Krigzfolket goffwe sigh till them fast,
Thet Jagh här icke kan döllie

477.

Hwad the Högborne Furster haffwe giort
I thetta kriget, thet är wäl spordt
Och skall än wijdere vthkomma;
Ther om man will och göra en schrifft,
Och ther förmäle theres manlige bedrifft,
Mongom till lust och fromma.

478.

Szå må i thet och wetta wäl,
Medan Fursterna rustede sigh till,
Konungens bröllop monde thå stånde
Efter then lägenhet, som thå war;
Men gästerne wore eij lenge qwar,
Effter the orådh förnumme.

479.

The Högborne Furstinner twå
Halp Gudh och wäl therifrå,
Elisabeth och Sophia;
The rijde från Stocholm med hastighet
Vthi al som störste reddighet,
Gudh monde them Nådeligh frija.

480.

Szå komo Fursterne för Stocholms Stadh,
Ther bleff mongen aff hiertet gladh,
Then och bleff them opgiffwen,
Sampt Stocholms Slott i samma stundh
Fingo the in vthan al motståndh,
Gudz wärk monde thet driffwe.

481.

Konungh Erich toge the thå fatt,
Han bleff ther på slottet insatt,
En fånge moste han bliffwe;
Thet wolte hans onde gerninger stoor,
Them han så monge hade giort;
Bleff sittiande i sin liffztidhe.

482.

Thå han hade warit en fången Man
J Nije åhr, afsompnede han
På Örby slott medh måthe;
Seden fördes han ther ifrå,
J Westerårs begrofz han thå.
Gudh honom sine synder förlåte!

483.

Ath Fursterne toge så Rijket in,
Giorde the icke för theris winn,
Men Gudh wille thet så haffwe,
Som eij kunde lenger see opå
Then öffwerwåldh, som mongen leedh thå,
Och the skulle them förware.

484.

Här haffwen i hört nu sannerligh,
Doch icke så alth fulkommeligh
Hans onde bedriffter monge,
Hwilket wijdere warder förmelt
Vthi hans Cronica, som är bestelt
Och mongom skal komma tilhande.

485.

Thy råder man hwar Potentaat,
Som machten vthaff Gudh haffwer fått
Och sine vndersåter regerer,
Han achte sigh wäl för thesse tree tingh,
Som löpa i alla werlden om kringh
Och sigh nu fast förmere:

486.

Högferden är then ene odygd,
Mistancker then andra vthan blygd,
Lössachtighet är then tridie;
Och att man icke för hastigt troor
Thet man hörer af eens mans ord,
Therom man gudh skal bidie.

487.

Thy tacke wij Gudh i Ewighet,
Som så bewiste sin store mildhet,
Han will oss sin nådh förläne,
Och hans helge And vtan twist;
En timeligh fridh behöffwe wij wist,
Ther om bedie alle Gudz wenner.

488.

Thernest bedie wij af hiertens grundh,
At gudh för sin store miskundh
Will beware wår Nådige Förste,
Frelsse honom från sine fijender monge,
Beware och hans högwårdnade lenge;
Monge effter hans werste törste.

489.

Gudh lathe them sielff på olycken komme,
Som efter ens anners werste gånge,
Och störtte honom nedher,
At han bekenner sin skröplighet
Och så sin orettferdighet;
Daniell Hundh ther om ock bedher.

490.

Jagh bedher och ödhmiukelig,
J wele tage til gode aff migh
Mitt Arbete, som är ringe
Och är giordt vthi en hastighet,
Så mykit Jagh af saken weeth;
Then mera weet, kan ther om siunge.

491.

Thet är af en godh wilie giort,
Min tiänist bewijse, som är icke stoor,
I min Ålderdoms dage,
Den Jagh förslijter vthi älendighet
Med myken sorgh, det gudh wäl weet;
Han werdes th*et* annerlunde lage!

492.

Nw besluter Jagh thenne wijse ny,
Som är giord vthi Runssöö by,
På Rombleborg, Nyåhrs dagh och stunde,
Thå man schreff 1605 åhr,
Och Jagh 64 åhr gammull war.
Gudh oss ett saligt Nyåhr vnne!

OLIKA LÄSARTER.

(De större siffrorna utmärka versen eller strofen, de mindre raden.)

1: 1. Welen i höra och lydha til
8: 2. Sin hogh hade han åter bortwendt,
9: 6. Honom att föllia han tå lyste.
12: 6. Så lätt Gudh sigh thet behage.
13: 2. Then nogh har, wil jw mera förmå;
15: 4. The röfwede ther ifrå Sweriges kiöpmän
— 6. Men thet blef them inga drömer.
16: 5. Och ifrå the Swenske kiöpmän nappat,
20: 1. Men the woro uthi sitt sinne så fåss,
21: 2. Tenckte the: hwadh Rådh warder nu oss?
22: 2. Måste the thet alt late beståå
— 6. Män Konung Erich lät sigh intet rädde.
25: 2. Kortwitz Knutzon
26: 6. Men han rächte eij åhret till ände.
29: 3. Blef them thet lofwat vtan fahre;
33: 2. Hans häst fick så stoor een wälldigh smäll
40: 1. Konungh Erich schref hwadh han wille,
— 2. Konungh Fredrich wille thet inthet gille,
— 6. Thet och sant bleff uppenbare.
42: 2. Att Swenske Skepp lade åth haff,
44: 3. Opå the Swenske medh wälde (wåldhe).
— 6. Så måste och wij på them at smelle.

i: 4. Lodh och kruut och annet ondt meer,
': 2. Han sade: wällkommen, käre granne!
4. J swore om een Ewig Fredh så starck
5. Emellan Swerigie och Dannemarck,
k: 3. Sadhe the: Låt oss nu achta Skantzsen,
5. Att wij wår skadha kunne åter få;
: 5. *Denna rad är uteglömd i handskr. N:o* 1.
: 5. Emillan thesse Konungar twå,
k: 6. Att thet eij kostade theras krage.
k: 5. At the wille vth till honom gåå,
: 1. Jagh wet icke huru thet sigh belopp,
!: 4. Och besköt thet medh allo flijt,
5. Men murbräckerne kunde eij så snart komma tit,
k: 5. Som wente effter mycken munition,
k: 5. Men han war allt förstarker tå,
': 6. Och kunde them intet bortbringe.
3: 3. Medh ganska ringa segher;
k: 4. Dalerne och Jemptelandh
5. Och Siäles Dalerne, iagh säger sandt,
k: 6. Thet war oss een ringa skade.
5: 2. Skip, skytt och folk manligh,
3: 5. Ther ypades een leek vtan stoor mon,
k: 2. Han lopp strax them om bordh
6. Der efter blef ett ondt byte.
): 5. Och mente thet wele befrije än,
l: 6. Så illa the thå fooro.
3: 3. Til Admiral the honom satte.
5: 3. The Danske ther Tre sine bäste skipp miste,
4. Them förde han till Swerigie medh sigh
5. Medh segher, beröm och mycken Prijss,
5: 3. Månge köpfarter wij och finge;
7: 6. The woro Båtzmän käcke.

102: 2. Bödh han sine höfwidzmän wara snar
— 5. Det skall swijda, iagh sägher eij hwart,
103: 6. Men thet warede eij meste lenge,
104: 6. Och Staden förstördes till grunden.
105: 6. Och skona eij sköffla och brenna.
109: 5. Och togho bort koo så och häst,
110: 2. Och fijenderne eij wille moot them stå,
112: 5. *I handskr. N:o 1 är allt, som finnes emellan orden:* "Till Calmar" *i denna vers och orden:* "i fullan hogh" *uti v.* 113, *r.* 2, *uteglömdt och bägge verserna* 112 *och* 113 *sålunda sammandragna till en.*
113: 5. Föllgde them tillbaka i hampn och häll,
118. *Denna vers finnes ej i handskr. N:o* 1 *och* 3.
119: 2. Thet uthwijsa wehl hans gerninger fler,
120: 6. Och äntå en som heet Ystadhe.
122: 2. Komo the Danske med sin macht
123: 1. Erich Hindrichsson
— 4. Magnus Grijss.
124: 5. Trafzmynd — Trassmynd
125: 5. medh alle
126: 3. Tijth the och straxt drogo på wägen,
— 4. Funno ther the Lybiske för sigh,
133: 5. Them nappade han så sachte till sigh,
135: 3. Styr Sweden.
136: 1. Men när the Lybiske fingo kunskap med hast,
— 2. Tå kastade the uth all sin barlast
138: 5. Bådhe i armar och i sin kin;
141: 6. Men annat byte sedhan hände.
142: 5. Som wille fast till wåre insättie,
144: 6. Så mången stålt man the ther stiälpte.
145: 1. The fingo nogh skadha på bådhe sijdhor,

145: 5. Der war och bådhe sorgh och gråt,
151: 5. War alltijd klook, lustigh och gladh,
154: 3. The wille oss biudhe och gäste,
— 4. The hadhe så wäl mat för oss beredt,
157: 2. Manligh lopp han stormen an;
159: 4. Han sade: hade the kunnet giffwe sigh,
— 6. Som them nu åhr kommit tillhande.
160: 4. Där skonades ingen i wärde och harn,
— 5. Hwarken man, qwinnor eller barn;
161: 1. Then icke blef slagin och dräpin thär,
— 3 Han blef tå ther fången;
162: 4. För Wardbergz slott wij lade oss med,
— 5. Men Mur och wall war befestet ther,
163: 2. Wille och alt medh oss gerna wahre,
Wille och altid gärne medh oss ware,
— 5. Han skulle bliffwe hoss oss en stundh,
Han skulle blifua hos oss länger stund,
164: 5. Som alle wete när och fiär.
— 6. Gudh spare honom lenge lifwet!
165: 3. Wardbergh, thet Slott så faste;
168: 5. Lasse von Skara
169: 5. Och tappert tå tilsammans stötte,
170: 1. Thet halp icke storom hwadh the sade,
— 5. Och sedhan in i Swerighe drogh
173: 4. Rijsa
174: 2. Han munstrade them sielf medh allo flijth
176: 3. För hans Nådh och Sweriges Rijke;
— 5. i alle måthe, — i alle städt,
177: 2. Swartåå — Swartrå,
180: 5. I alle the onde knöflers nampn,
— 6. Ther aff wij månde lijtet båte.
181: 1. The rijdo både till och fråå

181: 2. Och skermitzlade medh hwarannan tå
191: 4. Casper von Oldenborg
192: 5. Men the foro sielf en annor färdh,
196: 4. Men wåre wähl sigh wachtade tå,
197: 5. Hwar han achte sigh med flijt,
200: 4. The ther swore hårdeligh,
205: 1. Wåre ther låge mächte hull
— 2. Och uptogo ther en wälldig Tull,
216: 2. Der blef för them ett mechtigt piås,
219: 2. Åth Wastena och ther mente sigh fåå roo,
220: 6. Gudh wille oss alle beware!
222: 2. Store läderstegar medh oss thijt,
233: 3. Oxlo
235: 2. Han war och ingen behändh krigzman,
244: 5. Wij mente the hade waridt ubr,
247: 1. Så förde wij them för berget nidh,
— 2. The ropade och skrijkte: owij! owij!
249: 1. Så hafwe the på Papegoijen skutidt,
250: 2. Huru saken sigh hade så margelunde,
251: 1. Wij rychte tå tädan snart och brått
254: 2. Som willfarande fåhr i öknen gåå,
258: 2. Fingo sköne hugg på Holewedh skogh,
260: 2. Ther wanckade hugg och åhn wehl tätt,
261: 3. Men wåre Städer sigh sielfwe brände;
266: 3. The boro för them een sådane lychte:
267: 3. Thet the doch alltijdh månde åstunde;
273: 3. Thet öffwersten skulle vthdela
275: 5. Wele wij see til, wij kunne få honom fatt,
279: 1. Men öffwersten giorde ther af spott och spee,
— 5. I natt, när klockan hon slår tree,
281: 1. Skantzkorgen vth med Elffwen stode,
— 2. Han war så diup som floden,

281: 5. Ty ther rann fast strijdan ström,
284: 3. Wij bäre för ingen stoor fahre.
288: 5. Jagh weet sielfwer icke hwart,
290: 4. Derföre the och litte ther mäst på them,
292: 5. Åth Danmarck tatte medh mödo snart,
300: 2. The sworo om Femundh och sin Troo,
302: 4. The wiste nu ther om all beskedh,
304: 6. Att wij oss snart hädan raske.
305: 6. Så lijtet them thet wärde.
306: 5. Men thet war them omöijelig,
— 6. Att the sådant kunne giöre.
311: 5. Ther uthi the hade badat hett,
312: 5. Hästarna och twå rustwagner medh,
315: 3. Till Tusende the ther miste;
318: 2. Sadhe the: Gudh rådhe nu huru thet will
323: 6. För honom han sin resa afsade.
326: 4. Och j såto fångne på Stockholm slått;
331: 5. För Engelholm kommo the fram,
— 6. Medh hast the thet förtrychte.
335: 3. Han sågh sigh icke eens omme:
— 4. Gudh hielpe migh från the Swenskes wåldh!
336: 6. Åth Swerigie medh sigh månde the thet före.
337: 5. Wij wehle åther låte till Stockholm gåå
341: 2. War moth Konung Johan, een Hertig tå,
342: 6. Där han för lijtet kan prijses.
345: 6. Men han weekte sedan orden sina.
Men han nekade sedan till orden sina.
349: 6. Hielper till honom föriage.
351: 4. För the Peninger, han skylte honom för,
352: 6. Huru will det nu tilgånga?
354: 6. Skulle the achta honom ganska lijtet.
357: 5. Så frampt han wille niute lifwet,

359: 6. Så månge måste det gråtha.
Som månge måtte gråte.
363: 6. Om det eij skulle enom förtryta.
365: 4. I Huldh och Troo aff all sin macht,
368: 1. I sin gerning war han wehl brådh,
— 6. Att han älskade främmandes ägor.
369: 5. Eller om hans onde rådhslagh;
370: 1. Oluf Andersson
— 3. Sådant månde han förähre
375: 5. Åndoch thet tychte them långsampt ware,
— 6. Ty han eij länger kunde det lijdha.
376. *Denna vers följer i de öfriga handskrifterna ni efter v.* 373.
378: 4. Förutan ett Gråfgrönt stycke:
380: 5. Ändoch ther fans och ingen skuldh,
— 6. Moste th*et* i galgan wedergelle.
382: 2. Lasse Torkilsson
— 5. Om Odensdagen blef en annan Lagh,
383: 3. Gudh nåde migh elende qwinne!
384: 1. Jagh måste här ännu berätta
385: 2. Medh henne war han mächta wäl känd
397: 6. Thet honom war fögha till ähra.
398: 5. Ett Breff, ther uthi intet war satt;
405: 2. Sade: Her Nils, wij ähre eder wän,
406: 6. Sin flijt han icke sparde.
408: 3. Män tijdhen will thet medhgifue;
409: 6. Endoch hoon ther aff eij wiste.
410: 4. Att han skulle, then tyran grymme,
— 5. Fått Hertigh Jahans Förstinne,
413: 5. Misstanckerne wolte thet mesta the ledhe
— 6. Myckin orätt the på honom sade.

417: 6.

Förslita: förnöta, framlefva, framsläpa (ålderdomen). 491: 4.

Försmå [af Isl. *Sman*, förakt, skymf]: förefalla skymfligt, gräma, förtryta. *Thet monde honom thå mest* försmå. 63: 5.

Förspilla: förhindra, göra om intet. 402: 2.

Förstå: få veta, inhemta. 338: 1.

Försvar: förstärkning. 238: 5.

Förtaga: utestänga. 43: 2. — Förhindra. 282: 3; 430: 6.

Förtviflad. Förtwiflet *skelm*: om hvars förbättring man ej kan göra sig något hopp. 370: 1.

Förvanska: förspilla, låta gå förlorad, bryta (om fred). 24: 6.

Förvilla: förorsaka oreda, förstöra en sak. 60: 1.

Förvita: förevita, tillvita, förekasta, skymfa ngn för ngt. *Thu heffwer migh offte* förwijtt *Mitt ene öge, at Jagh är lytt*. 424: 4, 5.

G.

Galjart [Fr. *Gaillarde*, Eng. *Gaillard*, en fordom öflig, yr och stormande, af mimik beledsagad dans. Ordet kommer (likasom nyare Franskans *Gaillard*, lustig, yster pilt, rustibuss) troligen af Medeltidslatinets *Galiardus*, gycklare, pickelhäring]. *Jagh skall them läre en annen* Galiart. 102: 4.

Galleja [Isl. *Galleyda*, Eng. *Galley*]: ett slags fartyg, som både förde segel och roddes fram. 362: 4; 451: 4.

Galt (impf. af *Gälla*): gälde. 350: 4; 373: 3.

Gamman [Isl. *Gaman*]: förställning, list, bakslughet. 21: 3. (Se Ihre, *Gloss*.)

Gammull: gammal. 434: 5; 492: 5.

Ganska, *adj*. [Tysk. *Ganz*, Dansk. *Ganske*] all. *Sökte honom medh* ganska *flijt*. 433: 2. — *Adv*. alldeles, helt och hållet. *Så* ganska *olijke*. 461: 6.

Geen [Isl. *Gegn*]: igen, tillbaka. *Wij wele låta åth Stockholm* geen *gåå*. 337: 5.

Gifva: gifva tillkänna, uppenbara, göra bekant. *Men tidhen will thet så* giffwe. 408: 3.

471: 6. Så förblendat war hans Sinne.
472: 4. Sade: hwad wele wij slå upå,
— 5. Mädan han gåår effter wårt Lijff så?
479. 5. Uthi altsom störste Reddeligheet,
482: 2. I 13 åhr,
486: 5. Thet man hörer aff eens annars ordh,
487: 4. Och hans helige Ordh uthan twist,
488—492. *Dessa verser förekomma endast i handskriften N:o* 1.

ANMÄRKNINGAR.

Inled. s. XII, not. 4. Utg:s här yttrade förmodan, att Kansliförvandten Carl Jönsson och den person med detta namn, som afskrifvit handskriften N:o 1, vore en och samma man, har blifvit bekräftad genom ett i Riksarchivet funnet Kon. Gustaf II Adolfs bref af den 27 Aug. 1613, hvilket är utskrifvet och undertecknadt af Kansliförvandten Carl Jönsson. Detta bref och berörda handskrift äro ögonskenligen skrifna af samma hand.

Vers. 81, r. 4. *Theres öffwerste war en Franssoos.* Claudius Collart.

„ 138, r. 2. *Thet bleff och warsse theres Admiral.* Herlof Trolle.

„ 180, r. 1. *Wår öffwerste war i hogen stoor.* Jakob Henriksson Hästsko.

„ 234, r. 4. *Men wij hade en öffwerste tiock och feet.* Johan Siggesson Sparre.

„ 264, r. 1. *Twå öffwerster bleffwe och till oss sendh.* Peder Brahe och Hogenskild Bjelke.

„ 299, r. 4. *Buske Pelle.* Månne dermed menas Peder Brahe, som vid Warnemo var anförare för Svenskarne?

„ 319, r. 4. *Eij longt ifrå en Adelzmans gårdh.* Ulf Pedersson Sjöblad.

„ 320, r. 4. *Wår krigzöffwerste war kommen tijt.* Hogenskild Bjelke.

Vers. 484, r. 4. *Hwilket wijdere warder förmelt*
Vthi hans Cronica, som är bestelt
Och mongom skal komma tilhanda.

Med den "bestälda" krönika om Kon. Erik, som här omförmäles och på hvilken några andra ställen (v. 119, 188, 211, 340) syfta, menas väl Tegels historia, som författades på Kon. Carl IX:s befallning och lärer blifvit fullbordad år 1612.

ORD-LISTA.

A.

ÄGA: uppsäga. *Freden the thå* affsade. 61: 6.

r: tanke, afsigt, föresats. *Thet war och theres* acht *och sinne.* 192: 1. *Hafva i* akt: hafva för afsigt. 285: 2. *Hwilket war vthi fullt* acht: på fullt allvar tilltänkt. 410: 2.

TA: ämna, hafva för afsigt. 218: 3.

ITE (impf. af föreg.): aktade. 226: 4; 233: 3.

LE, ALLO. MED A. *Thu äst en tiänere* medh alle: en tjenare rätt och slätt, en tjenare och ingenting mer. 65: 3. *Mars war* medh allo *opbrendt:* helt och hållet, i grund. 92: 2. *J ären Konung* medh alle: städse. 452: 6.

HÅLLA [Tysk. *Anhalten*]: fasthålla, qvarhålla. 37: 4.

NARS: annorlunda. 218: 6; 246: 4, m. fl.

SLÅ: betänka, öfverväga, utfundera, uppgöra plan för. *A. sin sak.* 293: 4.

L [Isl. *Arla.* Engl. *Early*]: tidigt, bittida. 151: 2.

B.

GGE: urspr. gosse, yngling [Jfr Engl. *Boy*, Sv. *Pojke*, Dansk. *Paag*, *Pog*, Fr. *Page*, Gr. *Παῖς*], t. ex. *Wallbagge:* vallgosse, *Norrbagge:* ung Norrman. (Se Ihre, *Gloss.*). Sedan brukades benämningen *Bagge* på spe för Norrsk man i allmänhet. 239: 2; 241: 2.

NNAS: svära, utösa eder och förbannelser. 309: 2.

R. *Siön war* baar: fri från is. 241: 4.

BEFRIA SIG: fria, utse gemål. 342: 2.
BEHEND [Tysk.]: duglig, erfaren. *B. krigsman.* 235: 2.
BEHENDE: i hast. 233: 4.
BEHÅLD: försvar, beskydd. *Taga ngn under sitt b.* 14: 4.
BEKÄND [Dansk. *Bekiendt*]: bekant (med ngn). 385: 2.
BELÄGGA (en fästning): omringa, blokera (utan egentlig belägring eller anfall). 82: 3; 122: 1; 152: 6.
BERÄNNA (en stad, en fästning): kringränna. 152: 1. Jfr 230: 1.
BESKED: tillställning, anstalt. *The wiste nu om all* beskedh. 302: 4.
BESKEDD: anbefald, beordrad. 183: 5.
BESLUTA: sluta, afsluta. 492: 1.
BESTALLA: kringränna. (Detta ord har, likasom Belägga, icke betydelsen af egentlig belägring, utan endast ett innestängande, för att afskära all tillförsel från en fästning.) 355: 3.
BESTÅ: vara, förblifva. *Som the eij better beskedh kunde fåå, Moste the thet låta så* bestå. 22: 1, 2. — *Thy will man thet nu* late bestå: förbigå. 66: 5. — Bevisa, bekräfta. *Thet doch ingen kunde* bestå. 367: 4.
BESTÄLD. *Vara* bestäld *på ngt*: beordrad till. 389: 1.
BESÖKA: hemsöka, anfalla. 316: 5.
BETÄNKA: tänka på, hafva i minne. *Han wille them wäl* betenckie *igen Med gunst och nåde mooth hwar och en.* 175: 1, 2.
BJUDA. Bjuda *sig fram*: våga sig fram, bjuda till att gå fram. 282: 4.
BLÄSA [Dansk. *Blæse*]: blåsa. 366: 4.
BODEN: bud, budskap. 301: 4; 351: 1; 387: 3. — Svar. 461: 1.
BORGLÄGER: befästadt läger, der soldaterna förlades; vinterqvarter; inqvartering. 172: 3; 175: 3, m. fl.
BOT: nåd, pardon. 104: 5.
BRASKA: ståta, stoltsera. 122: 6; 230: 2.
BROTTE: bråte, nedfälld skog. 239: 1. — *Brotta igen*: stänga medelst bråtar. 294: 4.

Bråd: hastig, häftig, besinningslös. *I sine gerninger war han wäll* brådh. 368: 1.

By: stad. 191: 2.

Bygd: landsbygd, land (i mots. till Stad). 198: 3; 299: 1.

Byte [Isl. *Byti*]: ombyte, förändring. *Ther effter blef ett annat* byte. 89: 6. *Men itt annet* byte *them hende.* 141: 6. — Utbyte, utvexling (af fångar). 292: 3. — Delning, tilldelning, del, lott. *Thet war ondt Broders* byte. [Isl. *Byta*, utdela, gifva. Jfr talesättet: *hafva obytt med ngn.* Se Ihre, *Gloss.*] 363: 3. 379: 3.

Båta: hafva fördel, båtnad. *Ther aff wij månde lijtet* båte. 180: 6. Var.

Båte [Isl. *Bati*]: båtnad, gagn, vinning. 180: 6.

Bälgvantar [Isl. *Belgr*, *Belg*: hud, skinn. Tysk. *Balg*: djurskinn, som afflås helt, utan att förut uppskäras; t. ex. *Schlangenbalg*, *Hasenbalg*]: vantar af skinn, hvars ludna sida vändes inåt. 287: 2.

Bör [Isl. *Byr*]: vind, medvind. 127: 1.

Böra: tillkomma, vara tillbörlig. *The finge ther meer än them* borde. 291: 4.

C.

Citera: instämma, inkalla. 351: 2.

D.

Dart [sammandr. af *Daggert*, Isl. *Daggardr*] dolk. 422: 6; 423: 4.

Djerf: hård, bitter. *Winteren war så stark och* dierff. 287: 4.

Drabba: träffa. *Wära skott* drabbade *thå så wäll.* 197: 1.

Draffvelsman: lumpen menniska, usling. 422: 4.

Drifva: bedrifva, åstadkomma. *Gudz wärk monde thet* driffwe. 180: 6.

Dräng: karl, soldat. 278: 1; 316: 1. — Gosse. 431: 4.

Drängefana: en trupp af ungt och utvaldt manskap(?). 183: 1. (Månne drabanter?).

Dus [Isl. *þys*, buller, brak. *þysia*, störta, rusa fram]: *Medh hast och så medh fullan* dus *Thå fick han in Lyckeby hus.* 99: 4, 5. *Wij rychte ther in med fullan* dus. 229: 4.

Dyr: dyrbar, af värde, vigt. *Godh rådh war äther för them* dyre. 313: 2.

E.

Ee: ju Ee *lenger iu werre.* 56: 6. Ee *meer och meer.* 319: 1.

Ehuru: huru. Ehuru *han och sine saker dreff, Hann moste likwell hengie.* 350: 6.

Eigin [Isl. *Eigin*]: egen. 341: 3; 409: 3.

Emedan [Isl. *á medan*]: medan, under det att. 138: 1.

En, brukadt (likasom Tysk. *Einer*) såsom pronomen, för att beteckna en person i allmänhet: *Om thet icke* en (var. *enom*) *skulle förtryte.* 363: 6.

F.

Fana: en hop krigsfolk (så mycket som hör under en fana). Vanligtvis brukades denna benämning för trupper till häst: *tiugu fem* fhaner *Ryttere*, 149: 2; *en Ryttere* Fhana, 202: 4; *Then Jutske* Fanen, 315: 1 (på hvilket ställe är fråga om rytteri); men den användes äfven för fotfolk: *Knechte* Fhane, 336: 4. (Jfr *Fänika*.)

Fara [Engl. *Fear*]: fruktan. (I denna betydelse finnes ordet ännu qvar i talesättet: *det är fara värdt.*) *För sitt liff bar han ingen* fhara. 151: 6. 255: 6; 284: 3.

Fast [Isl. *Fast*]: hastigt, hurtigt, häftigt. 19: 4, m. fl. — Tillägges adjektiver och adverbier, för att skärpa betydelsen: fast *storligh*, på det högsta, storligaste, 266: 6; fast *betrengd*, i högsta trångmål, 304: 1; fast *mer*, vida mer, 327: 5. — Just: *Wåren monde thå* fast *begynne.* 330: 1.

Fastelaffwen [af Tysk. *Fastel-Abend*, aftonen före första dagen i fastan. Dansk. *Fastelavn*]: fastlagsskämt, narrfest. 463: 3.

Fatt [Lat. *Factus*, Fr. *Fait*, Ital. *Fatto*]. *Men thet bleff medh them så illa* fatt: gjordt, beställdt, förfaret, de blefvo så illa handterade. 359: 2.

Fela: eskortera, föra, ledsaga under betäckning, på gifven lejd ("fritt och *feligt*", såsom det kallades). *Hwad monde them på oss* fele? hvad, hvem förer dem på (låter dem öfverfalla) oss så säkert, så utan deras fara? 199: 6.

Felig: säker, trygg, utan fara. *Thy handlede han medh Slotzherren så, At the wille* feligt *till honom gåå*: på gifven lejd, på gifvet löfte om säkerhet till lif och frihet. 70: 5.

Fetalie [Fr. *Victuailles*]: viktualier, lifsmedel, proviant. 134: 3.

Filt: kif, osämja, tvedrägt. *Blifva till* filtes: förorsaka strid. 201: 6. (Se Ihre, *Gloss.*)

Fjerr, fiär [Isl. *Firr*, *Fiærri*]: fjerran. 164: 5.

Flit [af Isl. *Fliótr*, snabb, snar]: skyndsamhet, hast. *Wintren kom och ahn medh* flijt. 78: 1. *Konungh Erich sende flere öffwerster tijt Sampt folk och skytt medh högste* flijt. 242: 1, 2. — *Lät them fråge medh alle* flijt: enträget, upprepade gånger. 153: 2.

Flitelig: hastigt, skyndsamt. *Han drogh af Swerigie* flitelig h. 296: 1.

Flode: flöde, strömfåra, strömdrag. *Hon* (elfven) *war så diup i samma* flode. 281: 2.

Fodring: foderhemtning, fourragering. 266: 2.

Foos, fåss [Isl. *Fus*, hvilket ord är qvar i *Framfus*]: obetänksam, oförsynt, öfverdådig. *Men the wore vthi sinne så* foos (var. fåss). 20: 1.

Fordel: fördelaktig ställning. *Hwar hade taget sin* fordel *in*. 178: 2. 187: 6.

Framskrinna [Gammalsv. *Skridna*]: framskrida. 204: 6.

Fresta: försöka, pröfva på. 154: 6.

Fria: befria, rädda. 466: 6; 473: 4; 479: 6.
Fruentimber: fruntimmers-personal. *Thet hele f.* 358: 5.
Ful, **full** (*fuller*): väl, visserligen, i sanning. 224: 1. 260: 2.
Füll, **fülle** (impf. af *Falla*): föll, föllo. 104: 2; 212: 4; 419: 1.
Fund: påfund, listigt anslag. 463: 1.
Fånga [Isl. *Fánga*]: få, erhålla. 253: 3.
Fänika [Tysk. *Fähnchen*]: en trupp krigsfolk till fot. 103: 2; 149: 3. (Jfr *Fana*.)
Färde, **på färde**. *The togo ther bådhe oxar och fäär Och annedt mer, som* på ferde *war:* var till hands, öfverkoms under färden, tåget. 141: 1, 2.
Föracht (perf. af *Förakta*): föraktat. 471: 1.
Förderf: förderfvad. *Fryse* förderf, förfrysa sig. 287: 5.
Förfara: förskingra, förstöra, plundra, sköfla. 213: 3.
Förfära [af *Fara*, fruktan]: förfäras, frukta. *Tigh icke* förfäre! 65: 2. — Förskräcka, skrämma. *Oss icke late* förfäre. 155: 6.
Förlåta [Isl. *Forláta*, Tysk. *Verlassen*]: lemna, öfvergifva. 163: 3.
Förlåta sig på [Tysk. *sich auf etwas verlassen*]: förtrösta, lita på, förlita sig på. 176: 5.
Förlägga. *Han oss then wägen* förlade: förorsakade, att vi ej kunde komma, finna den vägen; hindrade företaget. 234: 6.
Förlöpa: fördrifva, tillbringa. *Ther wille wij och tidhen* förlöpe. 162: 6.
Förman [Isl. *Formadur*]: anförare, hufvudman. 331: 4.
Förmera sig: blifva allmännare, mera gängse. 485: 6.
Förr, brukadt såsom adjektiv: *Men hadhe the kommet* förre *fram.* 242: 4.
Förraska: öfverraska, öfverrumpla. 86: 4; 122: 3; 304: 3.
Förse: besluta, bestämma. *Men thet war icke aff gudhi* försett. 8: 5. — Försumma, vårdslösa. **Förse** *skansen* (se *Skans*). — Bevaka, försvara. *Men thet* (lägret) *war så illa* försett. 286: 2.
Förskrift: rekommendations-bref. 27: 5; 342: 4.

Förslita: förnöta, framlefva, framsläpa (ålderdomen). 491: 4.

Försmå [af Isl. *Sman*, förakt, skymf]: förefalla skymfligt, gräma, förtryta. *Thet monde honom thå mest* försmå. 63: 5.

Förspilla: förhindra, göra om intet. 402: 2.

Förstå: få veta, inhemta. 338: 1.

Försvar: förstärkning. 238: 5.

Förtaga: utestänga. 43: 2. — Förhindra. 282: 3; 430: 6.

Förtviflad. Förtwiflet *skelm*: om hvars förbättring man ej kan göra sig något hopp. 370: 1.

Förvanska: förspilla, låta gå förlorad, bryta (om fred). 24: 6.

Förvilla: förorsaka oreda, förstöra en sak. 60: 1.

Förvita: förevita, tillvita, förekasta, skymfa ngn för ngt. *Thu haffwer migh offte* förwijtt *Mitt ene öge, at Jagh är lytt*. 424: 4, 5.

G.

Galjart [Fr. *Gaillarde*, Eng. *Gaillard*, en fordom öflig, yr och stormande, af mimik beledsagad dans. Ordet kommer (likasom nyare Franskans *Gaillard*, lustig, yster pilt, rustibuss) troligen af Medeltidslatinets *Galiardus*, gycklare, pickelhäring]. *Jagh skall them läre en annen* Galiart. 102: 4.

Galleja [Isl. *Galleyda*, Eng. *Galley*]: ett slags fartyg, som både förde segel och roddes fram. 362: 4; 451: 4.

Galt (impf. af *Gälla*): gälde. 350: 4; 373: 3.

Gamman [Isl. *Gaman*]: förställning, list, bakslughet. 21: 3. (Se Ihre, *Gloss.*)

Gammull: gammal. 434: 5; 492: 5.

Ganska, *adj.* [Tysk. *Ganz*, Dansk. *Ganske*] all. *Sökte honom medh* ganska *flijt*. 433: 2. — *Adv.* alldeles, helt och hållet. *Så* ganska *olijke*. 461: 6.

Geen [Isl. *Gegn*]: igen, tillbaka. *Wij wele låta åth Stockholm* geen *gåå*. 337: 5.

Gifva: gifva tillkänna, uppenbara, göra bekant. *Men tidhen will thet så* giffwe. 408: 3.

God. *Aff* god *wilie:* frivilligt. 268: 3. Jfr 491: 1.
Godt: gods. 43: 3. Jfr 370: 4.
Godt, *adv.* rikeligt. 175: 4.
Gran [Isl. *Grannr*]: noggrann. 215: 5.
Grofgrön: ett slags fordom brukligt groftrådigt ylletyg, som merendels färgades grönt. *Ett* groffgrönt *stycke.* 378: 4.
Grund: botten. *Gå till* grunde, sjunka till botten. 312: 3.
Gröm [Isl. *Gramr*]: förtörnad, gramse. *Kongen war bleffwen på honom så* gröm. 404: 2.
Gulle (impf. af *Gälla*): gälde. 362: 1.
Gå. 1) *Låta gå: Wij wele* låta *åth Stocholm geen* gåå, styra kosan. 337: 5. — 2) *Gå på: Döden war hart* opå *at* gåå, bitter att gå emot, möta. 445: 4. — 3) *Gå fort:* få fortgång, framgång. 457: 2; 469: 4. — 4) *Gå efter:* stämpla emot, trakta efter. 472: 5; 489: 2.
Göpen [Isl. *Gaupn*]: urspr. insidan af handen i konkav ställning, såsom då den griper omkring något. *Medh* göpen *han thet* (guldet) *vthmätte.* 436: 6. — Sedan fick *Göpen* betydelsen: så mycket handen kan på en gång fatta om, handfull, grabbnäfve. (I Wermlandsdialekten betyder *Grabbnäfve* äfven detsamma som *Göpen* i dess ursprungliga bemärkelse; det säges t. ex. både *taga en grabbnäfve* och *taga i med grabbnäfven.*)

H.

Han: honom. *Fans och föge skuldh medh* han. 379: 5.
Handel: handlingssätt, beteende, företagande, förehafvande. 60: 1, m. fl.
Hardt, hart: nästan, nära på. *The skrijade* hart *som andre wildiur.* 244: 4. — Noga, synnerligen. *Thet the* hardt *på sinnet ladhe.* 293: 6.
Hedde: hädade. 245: 6.
Hinderholdh [Tysk. *Hinterhalt*]: eftertrupp. 314: 4.
Hine, plur. af *Hin*, den der, den förstnämnde, ofvannämnde. 208: 6.

HOF-FANA: en trupp "hofmän", adelshären (?). *Konungens* Hoffane. 298: 1.
HWAR: hvar och en. 158: 1; 178: 2; 197: 6.
HWAR: om, i fall. 280: 3; 311: 1; 317: 1.
HWARIEN: hvarje. *Thet skulle swide i* hwarien *ledh*. 154: 5.
HULL [Isl. *Hollr*, trofast, tillgifven]: huld. 153: 4; 205: 1.
HULLE (impf. af *Hålla*): höllo.
HUS: slott, fäste (såsom t. ex. i *Malmöhus*, *Örbyhus*). *Vpsala* huus. 25: 1. 229: 5; 230: 4, m. fl.
HÅRDELIG, HÅRDELIGEN: högeligen, häftigt. 63: 6; 193: 6. — *Swära* hårdelig: svära en dyr ed. 200: 4.
HÅRDT: häftigt. *Thet them monde* hårt *förtryte*. 292: 6. *Then andre bleff så* hårdt *förskrecht*. 390: 1.
HÄNDA: emottaga. *Then wenskap han gerne* hende. 23: 6. (Ordet är ännu qvar i *Afhända*.) — Gå i hand, vara gunstig. *Men lycken wille honom eij* hende. 457: 6.
HÖGVÅRDNADE. HANS HÖGV.: titel för en konglig person. 488: 5.
HÖRIG: hörsam. 262: 6.

I.

IGEN: qvar. *Ther blef så mongen slagen, Som låge alle på platzen* igen. 185: 3, 4. 248: 1.
ILLFUNDIG: listig, illistig, svekfull. 83: 2.
INMANA: insätta (i fängelse). 35: 4.
ITT: ett. 140: 5, m. fl.

J.

JERN: bojor, black. *Låter honom i* Jernen *settie!* 279: 3.

K.

KAMMARSVEN: kammartjenare, kammarjunkare (?). 389: 1.
KAR: kärl. *Silff* kaar. 358: 2.
KARSK [Isl. *Karsk* (karlsk), karlaktig, karlavulen]: käck, rask. 191: 5.

Kartoger: ett slags tunga, 16—18:pundiga kanoner, utmärkta isynnerhet genom deras korthet och tjocklek. 242: 3.

Kedjelod: länk-kula. 208: 4.

Kinn, plur. **Kinner** [Isl. *Kinn*]: kind. 138: 5. 137: 5.

Kissla [Tysk. *Kitzeln*]: kittla. 208: 3.

Kladd? *The hadhe sine wagner så smell full ladd, Och stoppet full hwarie* kladd. 214: 4, 5.

Klage, pl. **Klager** [Tysk. *Klage*]: klagan, jämmer. 383: 2. — Klagomål, anklagelse. 412: 6.

Knäfvelspjut [Tysk. *Knebelspiess*]: ett slags spjut med ett twärjern ofvanför spetsen. 33: 3.

Komma, v. act. *At* komma *Konungen vthu sin sorgh*: bringa ifrån, taga ur, befria ifrån. 323: 5. *Och* komo *honom till ath äte*: förmådde, öfvertalade. 436: 3.

Kona: qvinna. *Ther bleff så mongen* kona *och dreng*. 316: 1.

Koofarter, **kofarter** [Holl. *Koopvaarder*]: handelsfartyg. 96: 3; 206: 6.

Kopaff [Tysk. *Kopf ab!*]. *Men en Ande war honom* (Konung Erik) *altidh när*, Kopaff *kallade han honom här*. 462: 5.

Krage [Engl. och Skott. *Crag*, hals, nacke]: hals. *The taekede gudh the sluppo så brått, Eliest hade thet kostet theres* krage. 59: 5, 6. (Se Ihre, *Gloss.*)

Kåll [Engl. *Cold*]: kall. 310: 2.

Kåpa: ett slags plagg utan ärmar, att taga utanpå andra kläder. *Vinna som* kåpan *i dansen*, ordspråk: blifva trampad och illa tilltygad. 49: 6.

Känna: märka, förnimma. 235: 3.

Köpfarter, se *Koofarter*.

Köra efter: jaga efter, förfölja. 77: 2; 286: 6.

Köön [Tysk. *Kühn*]: djerf, dristig, modig. 281: 4.

L.

Ladd [af Isl. *Hlada*]: lastad. 80: 3; 214: 4.

Lag: 1) Samqväm, fest (t ex. *dryckeslag*, *bröllopslag*). 382: 5. — 2) Bestämdt, afgjordt skick, ordning: *Som alt thetta nu icke togh* lagh: kom sig i lag, kom till afgörande, tog skruf. 458: 1. *Komma något i* lag: ställa i ordning, bringa å bane, tillställa, åstadkomma. 462: 2.

Lata [Isl. *Láta*]: låta. 426: 2, m. fl.

Leel: likväl. 381: 6.

Lefva [Isl. *Lifa*, Tysk. *Liefern*, Engl. *Leave*]: lemna. 77: 5; 161: 5; 291: 1.

Lijtte: litade. 290: 4.

Lik: liklig, god, rådlig. *Hwadh idher tyckes wara* lijkt: synes för godt. 441: 5.

List [i st. f. *Lista*? Fr. *Liste*, Engl. *List*]. *Till halff tridiehundret wore the wist*, *Hållender och andre vtan* list: utan tal, till oräkneligt eller obestämdt antal (?). 132: 5. (*List* torde dock på detta ställe vara tillkommet endast för rimmets skull.)

Logemente [Fr. *Logement*]: herberge. 35: 3.

Lump [månne af Lat. *Lumbus*, länd?]. *The slogo them wäldigt på* lumpen *thå*. 266: 4. *Stöta på* lumpen. 465: 6.

Lyste (impf. af *Lysta*): lyste, lystade. 9: 6.

Lyda [Isl. *Hlyda*]: 1) Höra på, lyssna till. *Willien i* lyde *och höre till*. 1: 1. — 2) Höra till, passa till, fordras för. *Alt hwadh som till stormen* lydher. 156: 2.

Lykta. *Bära* lykta *för någon*: lysa någon, visa vägen. 266: 3.

Låta: förlora, mista. *Så mongen sitt liff moste* låthe. 359: 3.

Låtas: låtsa. 97: 2; 374: 3.

Lägga råd: rådplägа, rådslå, öfverlägga, öfverenskomma. 386: 6.

Länge. **Så länge**: till dess. 92: 5; 178: 4.

Lön [Isl. *Laun*]: lönlig, förborgad, hemlig. 396: 2.

Löpa sig. *Jagh weet icke huru thet* sigh lop: hvaraf det kom, huru det gick derhän. 71: 1.

Löste (impf. af *Lysta*): lyste, lystade. 2: 6. — **Löster** (pres. af samma verb): lyster. 98: 4.

M.

Man: blott, endast. 85: 5; 101: 2, m. fl.

Margalunda [Isl. *Margr*, mycken, *Lund*, sätt, vis]: på många sätt. 31: 6, m. fl.

Mark: 1) Fält, slagfält. 264: 6. — 2) Skog [Isl. *Mörk*]. 432: 1.

Matreda: tillaga mat, tillreda gästabud (ironiskt uttryck om krigiskt anfall). *The hadhe så wäl för oss* maatrett, *Thet skulle swide i hwarien ledh.* 154: 4, 5.

Matredning: gästabud, undfägnad. *Han slogz medh them i dager twå, En ondh* matredhningh *the finge thå.* 94: 4, 5.

Matskreppa [Isl. *Skreppa*, påse, skinnsäck, att bäras på ryggen. Engl. *Scrip*]: matsäck, matväska. 240: 3.

Mest: nästan, nära på, i det närmaste, till största delen. *Röffwede och brende alt landet* mest. 109: 4. *Thå the wore kompne öffwer wadet* mest. 289: 1. *Och* mest *hans tiänere blefwe fängne.* 358: 3. *Tiänerenar bleffue* mest *insatt.* 359: 1. *The wore oskyldige* mest. 415: 4.

Mestan, Meste? *The låghe eij* mestan *lenge ther.* 256: 1. *Men thet warede eij* meste *lenge.* 103: 6. (Var.)

Mildrik [Tysk. *Mildreich*]: full af mildhet. 417: 2.

Mista: förlora ur sigte, förlora spåren af. 431: 6.

Mjölkedeja [*Deja*, se Ihre, *Gloss.*] föreståndarska för mjölkafkastningen vid en ladugård. 399: 6.

Mon: gagn, fördel (?). *Then ene ifrån Danmark kom, Then andre ifrån Lybeck medh lithen* mon. 61: 4, 5. — Antal, belopp (?). *Claes Christerson sendes åth Schåne medh stoor* moon. 120: 2. — Grad, mått. *Bestelte wäl medh högste* Moon: i högsta grad väl. 406: 4.

Mummers skantz [Tysk. *Mummenschantze*, maskerad; af *Mumme*, mask, skråpuk, och *Schantz*, som i gammaltyskan betydde spel, lek, skämt. Äfven i gamla Svenskan förekommer *Skans* i bet. puts, lättfärdigt

digt skämt. Se Arwidsson, *Sv. Fornsånger*, D. 3, s. 64]. *Men hadhe the fått gått medh them i dantz, The hadhe fått en sweldigh* mummers skantz. 333: 4, 5.

Mustra [Tysk. *Mustern*]: mönstra. 174: 2.

Myndig: högmögen, förnämlig. 123: 5. — Öfvermodig. 392: 4.

Mål [Isl. *Mál*]: stund, ögonblick. 46: 4. — Samtal. 138: 1. — Måltid. 299: 4.

Måtta. *Thå han hade warit en fången man I 9 åhr, afsompnede han På Örby slott medh* måthe: i läglig, behaglig tid (?). 482: 3.

Märka [Isl. *Merkia*]: bemärka, betyda. 400: 4.

N.

Namm, **numme**, impf. af *Nama*, *Näma* [Isl. *Nema*]: taga, borttaga. 115: 5; 194: 6. (Ordet är ännu qvar i *Afnämare*.)

Nanne [Isl. *Nafni*]: namne, som har samma dopnamn. (Eller månne af Isl. *Nan* nära, *Nand* granskap, och således liktydigt med *Granne*, hvilket ord en handskrift har i st. f. *Nanne*?). 47: 2.

Naska. *Naska sig bort*: packa sig sin väg. (Se Ihre, *Dial. Lex.*) 304: 6.

Nemst: närmast. *I thet* nemste. 338: 1.

Nestan? *Men thet warede eij* nestan *lenge*. 103: 6.

Niga [Isl. *Hnegia*, Tysk. *Neigen*]: böja hufvudet, buga sig. *Then* (Nils Sture) *thå medh ödmiukt för honom* negh. 422: 2.

O.

Ofred: krig. 344: 5.

Omsorg. *Han bar för ingen ting* omsorgh: drog ej försorg om någonting, öfvergaf alltsammans, lemnade allt i sticket. 335: 1.

Onepst [af Gammalsv. *Näfsa* i st. f. *Näpsa*]: onäpst. 214: 1.

Opplåta: offra, uppoffra, sätta på spel, våga. *Ther på will Jagh mitt liff* oplåthe. 378: 6.
Oskäl [Isl. *Oskil*]: orätt, förfång. 34: 2.
Otrolig: oredlig, oärlig. 378: 3.

P.

Papegoja. *Skjuta Papegojan* säges om den, som gör en stor och oväntad lycka. 51: 3; 249: 1. Jfr 343: 1.
Park: en med mur eller annan stängsel omgärdad plats. *Slotzens* park: fästningens område; borggård (?). 231: 1.
Pielter [Dansk. *Pialter*]: paltor, simpla, slitna kläder. *Bonde* Pielter. 434: 4.
Platt. *Thet honom doch halp aldrigh en* Platt: platt intet. 346: 1.
Plåga: pest. 219: 3.
Potzmarter: Tysk svordom (ungefär dets. som *Potztausend*). *The swore om alle* Potzmarter *thå*. 249: 4.
Profoss [Lat. *Præpositus*, Fr. *Prevost*, *Prévôt*]: åklagare, fiskal. 369: 2. *Rijksens* Profoss. 439: 4.
Pråås [Isl. *Brys*, lågande eld, brasa (finnes qvar i *Rödbrusig*); Dansk. *Praas*, litet, smalt ljus, dank]. *Ther bleff för them ett mechtigh* Pråås: mäkta hett. 216: 2.

Q.

Qwar, *adj.* Neutr. *Qwart.* 135: 2. Plur. *Qwarre.* 236: 1.
Qwida [Isl. *Kvídi*]: sorg, grämelse, ångest. 401: 3; 427: 6.
Qwitt [Isl. *Qvittur*]: förlustig. *Hermestaren bleff Domen i Räfle* qwitt. 18: 2.

R.

Ram: tillfälle, läglig stund. *Se sitt* ram. 178: 4; 278: 4.
Ransun [Fr. *Rançon*]: lösen för krigsfånge. 292: 3.
Rappa [Tysk. *Rappen*]: roffa, stjäla. 16: 4.
Raska sig: skynda sig, hasta. 304: 6. (Var.)
Rede: redan. 164: 1. — Redo, tillreds. 254: 4.
Refst [af Isl. *Refsa*, straffa]: bestraffning. 214: 2.

Regemente: regering, riks-styrelse. 340: 1, m. fl.

Resa: gång. *Then fempte* rese. 52: 2.

Rinna: springa. 187: 6; 426: 1; 427: 5.

Rosenobel: ett guldmynt, som fordom slogs i England, och hade sitt namn af en ros, som vanligtvis fanns preglad på baksidan. 133: 4.

Ruste: rustade. 191: 3.

Råd: 1) Utväg. *Hwadh blifwer oss till* rådhe? hvad är rådligt, nyttigt för oss att göra? 275: 2. *Vos är eij annet til* rådhe: vi ha ingen annan utsigt. 309: 6. — 2) Rådgifvare. 368: 2; 369: 5. — 3) Beslut, plan. *På ett* rådh *the bådhe ginge.* 472: 6. 473: 1. — 4) Samråd. *Om Gudh wille wara med them i* rådh. 475: 4.

Råda. *Gudh* rådhe *nu wäl:* styre till det bästa. 318: 2.

Rädda [Isl. *Hræda*]: skrämma. *Konung Erich lät sigh intet* rädde. 22: 6. (Var.)

Räddighet, räddelighet (Var.): räddhåga. 479: 5.

Röra: tala, berätta, omröra. 119: 1.

S.

Sacramentera: svärja. 308: 3.

Sadelbyssa: pistol. 33: 5.

Sadelstad [*Stad*, ställe]: stället på hästens rygg, der sadeln lägges. *Stodh* (vattnet) *hesten op i* sadellstadh: opp på ryggen. 283: 2.

Saktelig [Dansk. *Sagte*, *Sagtens*]: lätteligen. 133: 5.

Sanka [Isl. *Safna*]: samla. *The* sanckede *sigh tilhopa igen.* 198: 1. Sancker *theras tårar ihoop.* 375: 2.

Segel [Dansk. *Segl*]: sigill, beseglad skrifvelse. *Förschrifter,* segell *och breff.* 342: 4.

Sena [beter vanl. i gamla språket *Sinna*]: sent. 151: 2.

Sigia [Isl. *Segia*]: säga. 424: 2; 469: 1.

Sinn [Isl. *Sind*]: gång. *I samma* sinne: på samma gång, i samma stund. 69: 4; 138: 4; 152: 1, m. fl. *I thetta* sinn. 324: 5. (Ordet finnes qvar i *Någonsin*.)

Sinne [Isl. *Sinni*]: 1) Afsigt, syftemål. *Thet war och theras acht och* sinne. 192: 1. — 2) Tanke, mening, beslut. 411: 4. — 3) Förstånd, vett. *War ifrån all skääl och* sinne. 433: 6.

Skalkhet: förräderi, ondska. 190: 6.

Skam [Isl. *Skömm*]: 1) Skada, förlust. *Få* skam. 282: 5; 315: 5. — 2) Skamlig, skändlig gerning. *Han giorde så mykin orett och* skam. 372: 4. — 3) Skymf. *Ther bewijstes honom mykin* skam. 398: 2. — 4) Straff. 422: 5; 426: 2.

Skans. *Akta* skansen [Tysk. *seiner Schantze wahrnehmen*]: vara på sin vakt, taga tillfället i akt. 49: 3; 134: 5; 254: 5. — *Förse* skansen [Tysk. *seine Schantze versehen*]: vårdslösa sin syssla, försumma tillfället. 187: 5.

Skargant [Fr. *Sergent* (skrifves i gamla krigshandlingar *Chargent*), Tysk. *Scherge*]: vaktknekt, stadsvakt, rättsbetjent. *Han* (Lybska sändebudet) *moste mellan twå* skarganter *gåå*. 63: 4. (Tegel, s. 97, begagnar i st. f. *Skargant* benämningen *Stadsens brokikare*. Då *bro* i gamla språket äfven betydde väg, gata, så är väl *brokikare* liktydigt med gatväktare, brandvakt, stadsvakt.)

Skott. Se *Skytt*.

Skräppa: skryta. 97: 3.

Skytt: artilleri, kanoner. 86: 2; 184: 2, m. fl. *Fältskytt*. 239: 6. *Skott*. 251: 2.

Skäkta: pil (af större slag). 239: 3, 5; 299: 6.

Skäl [Isl. *Skil*]: 1) Ersättning, vedergällning. *Wij kunne fåå* skääl *för wår döde frende*. 22: 5. *The finge* skääl *för thet the oss hedde*. 245: 6. — 2) Förnuft, vett. 433: 6.

Skälmeri: försåt, förräderi. 390: 3.

Skön [Isl. *Skyn*]: ompröfning, bedömande, afgörande. *The satte thet i hans nådes* skön. 461: 2.

Sköta: akta, bry sig om. *The* skötte *inthet hans wänligh begeer*. 101: 1. *Jagh* sköter *och slett inthet ther om*. 360: 5.

Slagorden [Dansk. *Slagorden*]: slagtordning. 159: 1; 178: 1.

Slanger: ett slags 4—8:pundiga kanoner. *Heele och halfwe* Slanger. 282: 2.

Slå. Slå *på någon*: anfalla. 66: 2, m. fl. Slå *uppå sin sak*: ställa med sina angelägenheter. 450: 2. *Hwart wele wij* slåå *vpå?* hvartut skole vi vända oss? hvad skole vi företaga, besluta? 472: 4.

Slätt: alldeles, helt och hållet, i grund. 161: 6. *Alle* slett: hvarenda en. 426: 5.

Snille [Isl. *Snilld*]: svekfullhet, bedräglighet (i denna bet. finnes ordet qvar i *Försnilla*). 83: 3; 463: 3.

Snäfler: knäflar, djeflar. *Han swor altidh och mante them fram I alle the onde* snäffler *nampn*. 180: 4, 5.

Specka: späka. Specker *hans lif!* 402: 5. Specker *honom sitt lädher!* 429: 6.

Spel [Isl. *Spil*]: lek, skämt. 42: 4, m. fl.

Spets [Tysk. *Spiess*]: spjut, lans. 402: 4.

Stad, Städ [Isl. *Stadi, Stadr*]: ställe, ort. *I allan* städh: allestädes, vid alla tillfällen. 176: 5. *Hwar vthi sin* stadh. 253: 2. *Giorde ondt igen i samma* stade: i stället (för godt). 408: 5.

Staf. *The Swenske skip ladhe öffwer* staaff. 42: 2. (På detta ställe menas endast, att skeppen lade ut från land, lade till sjös, och uttrycket passar således icke tillsammans med den nu brukliga sjötermen *gå öfver stag*: stagvända, vända genom vinden, lofva emot vinden, till dess den kommer in på andra sidan.)

Stockbängel: bödelsdräng. 397: 5.

Stor: uppblåst, högfärdig, stolt. *Men the wore i sitt sinne så* stoor. 154: 1. *Wär öffwerste war i hogen* stoor. 180: 1.

Storan: stort, mycket. *Thet halp icke* storan *hwadh the sade*. 170: 1.

Streckter: lagd på sträckbank. 394: 1.

Stycke: fältstycke, kanon. 312: 2.

Stå. 1) *Han moste* stå *ther vthe*: afstå ifrån, komma till korta. 69: 6. — 2) *Han wille* stå *them för allen*

fara: ansvara för, försäkra emot. 70: 6. — 3) Pläti, vara. *Thet* stodh *doch icke lenge.* 76: 3; 407: 4. *Thet* stodh *eij öffwer åhren tree.* 340: 4. — 4) *Åt Stocholm lote the genest* stå: läto färden gå, togo kesan. 207: 5.

Städh, se *Stad.*

Ställa: uppställa, uppsätta. Ställa *bref.* 58: 3; 459: 1.

Stöta. Stöta *till hwarannan:* anfalla. 169: 5. Jfr 429: 4.

Swip [Isl. *Svipr* ögonblick, momentum. *Svipa* skynda, ila. *Svipan* skyndsamhet, hast]: snabb, rask, kry. *The lätes wara mechtig* swip *Och wille mykit skreppe.* 97: 2, 3.

Sår: sårad. *Med theres* sååre *och döde män.* 139: 5.

Såre [Dansk. *Saare*, Tysk. *Sehr*]: svåra, svårligen, högeligen. 130: 6.

Säga. Säga *på någon:* beskylla ngn för. 342: 1; 413: 6.

Säkerhet: bekymmerslöshet, trygghet. 198: 4; 284: 1.

Sänder. *Alla i* sänder: alla på en gång. 248: 5; 373: 5.

Sätta. Sätta *in till*, 142: 5; 144: 2; Sätta *in på*, 183: 2; Sätta *an till*, 244: 2: ansätta, anfalla.

T.

Tagas. *Ther* toges *the i hender:* togo hvarandra i hand. 451: 6.

Talta: marchera, vandra åstad (i ömkligt skick). 292: 5.

Ther, Therra [Isl. *þeirra*]: gamla genit. plur. af *Then.* 208: 5, m. fl.

Thora [Isl. *þora*]: 1) Töra. *Medh tijdh* thor *ther aff komme.* 34: 3. *The Swenske* thore *komme efter med en hast.* 322: 5. — 2) Ha lof till, må. *Thet* tor *och ingen vndra på.* 290: 1. *Om man thet* thor *wåga.* 441: 6.

Tidelig: tidigt. 383: 6.

Tjena: höra till, hafva sin plats. *Thet* tiener *icke i Crönikien thenne.* 119: 4. (Se Ihre, *Gloss.*)

Tigia [Isl. *þegia*]: förtiga. *Man får eij sanningen* tigia. 269: 6.

TILLBEDJA [Gammalsv. *Bedas till en*]: fria, söka gemål. 457: 5.
TILLPYNTA: tillreda, tillställa. 463: 2.
TILLSÄGA: uppgifva (en fästning). 82: 6. — Tillförsäkra, utlofva. Tillsäga *ngn vänskap*. 404: 6. Tillsäga *ngn ett giftermål*. 409: 1.
TILLÄGGA: tillskynda, tillvägabringa, åstadkomma. *Ther ondt rådh mykit* tilladhe. 404: 3.
TING. *Och hulle hws rett welligh* ting: huserade rätt väldigt, skoningslöst, hårdhändt. 261: 2. *The finge ther aff rett föge* ting. 273: 5.
TORFVA [Isl. *þurfa*]: behöfva. 338: 6. Torfva *vid*. 402: 5.
TRO [Isl. *Trur*, Engl. *True*, Tysk. *Treu*]: trogen. 153: 4; 241: 2.
TROLIG: troget, trofast, redligt, utan svek. 131: 4; 174: 4; 475: 2.
TRÄNGA: yrka. *Tränga på:* påyrka, påstå. 350: 3.
TRÖSTA [Tysk. *Trösten*, Engl. *Trust*]. *Trösta på:* förtrösta på, förlita sig på. 191: 6.
TYNNA [Anglos. *Tynne*]: tunna. 89: 5; 334: 3.
TÄCKELIG: täck, behaglig, till behag. 459: 5.
TÖSTE [Isl. *þus*, Gammalsv. *Tast*]: tyst, stum. 422: 3.

U.

UND [Isl. *Und*, Tysk. *Wund*, Engl. *Wound*]: sår. *The swore om Gudz fem* undh *och sin troo*. 300: 2. — Förstås troligen under vid v. 316: 2. *Juterne ropte. hielp, helige fem!*
UNDFALLA: affalla ifrån, öfvergifva. 474: 6.
UNDFÅNGA [Anglos. *Ondfengan*, Tysk. *Entfangen*]: taga emot, afhemta. 41: 3.
UNDSÄGA: hota, förklara fiendtlighet. Vndsade *Konungen medh brandh och mordh*. 65: 5.
UTBRINGA: utdrifva, bortjaga. 280: 5.

W.

WAGNBORG: förskansning medelst sammanstalda vagnar. 182: 4.

War [Isl. *Var*, af *Vara*, se]. *Blifva* war [Isl. *Verda var vid*, Tysk. *Wahrnehmen*]: bli varse. 212: 6; 241: 5.

Wara uppå: pågå, påstå, vara för hand. *Ofreden* war opå. 344: 5.

Wart [egentl. ett sammansättningsord, motsvarande Lat. *Versus*. Finnes qvar i *Invärtes*, *Utvärtes*]. *Lycken lop fast annan* wart: åt annat håll, annan väg. 68: 5. *The kunde komme slett ingen* wart: ingenstädes, åt intet håll. 125: 2.

Welet: skolat. 469: 5.

Welle: väldighet, kraft, eftertryck. 44: 3.

Wellige, se *Wäldig*.

Wente: väntade. 73: 5.

Werde: värjde. 75: 4.

Werk: verkande, medverkan. *Gudz* wärk *monde thet driffwe*. 480: 6.

Werste, hijn **Werste**: hin onde. 25: 6.

Wi: ve! *O wi!* 199: 5; 247: 2.

Will [Isl. *Villr*]: vilsen, vild, förvirrad, från sina sinnen. *The lupe som the wore* will. 240: 2. *Kongen, som nästan war halff* will. 253: 5. Will *fremmande* (var. *willfarande*) *fåår i öknen gåå*. 254: 2.

Will: skall. 278: 2; 352: 5, 6.

Winn: vinning, fördel. 483: 2.

Wolte: vållade. 235: 1; 413: 5.

Worte: vordo. 305: 4.

Wulte: vållade. 77: 4.

Wånda [Isl. *Vandi*]: svårighet, fara. 79: 3; 136: 6.

Wåpet: våpig, enfaldig, slö. 345: 1.

Wårda: 1) Vårda sig om, vara aktsam om. *Så lithet the them ther* wårde (vårdade). 305: 6. — 2) Tillkomma, anstå, angå. *Thet honom doch inthet* wårde. 392: 6.

Wäldig [Isl. *Valldr*]: mäktig, förnämlig, högmögen; kraftig, hård, sträng. 93: 1; 261: 2, m. fl.

Wörder: vördad. 362: 3.

Wördes: vördades. 276: 4.

Y.

LA [Anglos. *Inca,* klagen]: ömklighet, elände. 359: 5.

'AS [Isl. *Yppa,* resa, upplyfta; af *Upp,* upp, opp]: uppstå, uppkomma, begynna. *Ther* yppades *en leek.* 45: 1; 88: 5. *Thy* yppades *feigden theste mere.* 56: 3.

UR [Isl. *Ær*]: galen, ursinnig. 244: 5.

Å.

: ega. 417: 5.

GA: omsorg, omtanka. *The skulle bära för oss* åhogenn. 290: 6.

RVÄNDA: upphöra. 219: 3.

JUTA. *Han mente then andre* åthniute: han trodde sig skola få njuta samma heder, samma goda behandling som den andre. 63: 3. (Jfr Ihre, *Gloss.,* voc. *Njuta.*)

Ä.

R: tillhörigheter, (lös) egendom. 194: 6; 371: 5.

Ther wanckede huggh, och än *full* tätt. och det i i sanning tätt. 260: 2.

Ö.

IUKT: ödmjukhet. 422: 2.

WERHULDE [kanske af Isl. *Hæla,* impf. *hulde,* hölja, täcka, betäcka]. *Medh saken the thå ö.,* sågo genom finger med, öfverskylde saken (?). 374: 5.

RÄND: ändad, öfverstånden. *Thå hans Crōningh war* öffwerändh. 8: 1.

FÖRTECKNING PÅ ORTER.

Akershus, Aggerhuus fästning.
Bostade, Båstad.
Draköör, nu *Dragöe*, köping på östra udden af ön Amager.
Elleholmen, ett fäste i Blekinge, der nu Elleholms kyrka ligger.
Flishult, sätesgård i Näsby socken, Östra Härad af Småland.
Gulland, Jylland, Jutland.
Hammershus, ett fäste vid den fordna Norrska staden *Hammer* eller *Stor-Hammer* i Hedemarkens Amt, hvilken år 1566 i grund ödelades af Svenskarne och sedan ej blef uppbygd.
Holevägen, Holveden, skog mellan Östergötland och Småland.
Jerfsmynde, kanhända misskrifning för *Gellsmynde*, såsom man torde hafva benämnt inloppet till *Gellen*, en vik af Östersjön mellan Pommern och Rügen.
Jernslätt, månne trakten vid sjön Jernlunden i Östergötland?
Kongella, Kongelf.
Kungsgården i Upsala; låg i den del af staden, som nu kallas Kungsängen.
Lagholm, **Lageholm**, Laholm.
Lyckeby hus, ett fäste i Blekinge, der nu byn *Lyckeby* ligger.
Norby hus, fästning, det nuvarande *Norrby* eller *Kongs-Norrby* i Brunneby socken af Östergötland.
Nylösse, Nya Lödöse, den nu s. k. *Gammalstaden* nära Göteborg.

LO, Norriges hufvudstad intill år 1624, nu förstad till Christiania.

A, sätesgård i Örsås socken, Kinds härad af Westergötland.

RNEBY, fordom en stad i Blekinge, nu *Ronneby* köping.

FLE, Reval.

LESDALARNE, kanhända det nuvarande *Dalarnes* Prosteri, en sjörik trakt i Trondhiems Amt.

INVIKSHOLM, fordom ett slott, bygdt af Erkebiskop Oluf Engelbrechtsson på en liten holme ungefär halfannan mil öster om staden Trondhiem.

NNERBO, ett härad i Småland.

ARTERÅ, en socken i Halland.

FSBORG, fordom befästad stad. Nu *Sölfwitsborg*.

ORVALD, Uddevalla.

ARNEMO, Wernamo by i Småland.

NEWALL, Öxnevalla socken i Westergötland, ej långt från Halländska gränsen.

Y, prestgården i socknen af samma namn uti Lysing härad af Östergötland.

US, fordom befästad stad, nu by vid Helgaån i Skåne, Willands härad.

VER-MÖLLEN, kanske *Öremölla*, en nära saltsjön belägen by i Skifarps socken, Wemmenhögs härad af Skåne.

Ein lustige Histo
rie tho lesen, wo int jar Dre

vnd söstich, de Könninck van Dennemarken vnde de Könninck tho Schweden mit ein ander ge-krieget hebben, vnd wo de Könninck van Dennemarken grote ehere, rhom vnd Triumph mit velen groten daden erworuen hefft, vth der Könnincklichen Cantzlie tho Dennemarck rymes wyse sehr kunstichlick beschreuen, van dem Ersamen, Wolwysen, Hochgelerden vnd Achtbaren Hern **Johan Fresen** Cantzler in Dennemarck vnd den *Pater Patris Patriæ* dar dorch he klarlick an den dach gifft, wat thouorn dorch de andern Schribenten vnd Poeten vorsehen vnd nicht so wol vorfatet ist.

Geprentet tho Kopenhagen jm jare MDLXIII
Mit Königlicher Maiestet tho Dennemarck Friheit vnd Priuilegio in acht dagen nicht nathodrucken.

Denna visa, som, tvertemot titelns lydelse, är en smädeskrift mot Konung Fredrik den Andre i Danmark och hans kansler Johan Friis, har (såsom Warmholtz, *Bibl. Hist. Sueo-Goth.*, VI, s. 63, anmärker) troligen blifvit författad af någon utlänning i Konung Erik den Fjortondes tjenst. Utom den upplaga, som nu aftryckes, har visan fått ännu en annan, hvilken Warmholtz beskrifver sålunda: "På baksidan af Titulbladet står et imaginairt Vapen, hvilket dock, vid hastigt påseende, har någon likhet med Danske, Norrske och Oldenburgske Vapnen. Öfverskriften utvisar hvad tankar Auctoren hade om Kon. i Danmark: "Van Gades genaden *Fredbrechts* de Ander, Köninck tho Dremarken und Norwegen, Hertogh van Holsten edder Slesewick, und Stormer der Detmerschen, Grave in der Oldenborch uth Delmenhorst". — Det är troligen detta vapen, hvarom Danske Amiralen Herlof Trolle skrifver i ett post scriptum till Konung Fredrik, den 20 Juli 1564 (*Danske Magasin*, B. 3, s. 253): "Jeg hører, att Koning Erick haffuer ladtt trycke Etthers Kongl. Maists. Waben, som Thomes v. Oldenborig haffuer berett: Først 3. Løffuer, ther y Steden 3. Reffue, 3. Kroner, ther y Steden 3. NarreKapper, 1. Løffue mett Hellebordt, ther y Steden en Vgle mett en Plegell, En Suane, ther y Steden etc. mett mere Vbeskedenhed, ther icke hørsomeligt er, oc er ingen Tuiffl, att Gud jo straffer alt thette mett mere Vtilbørlighed, som Gud icke lader vstraffet". — "Beskrifningen", säger Warmholtz, "stämmer väl icke fullkomligen öfverens med Originalet, som jag har för ögonen, men så kommer hon dock tämmeligen nära. De tre Djur, i stället för Lejonen, likna hvarken Räfvar eller Lejon; i stället för Lejonet med Hillebarden, ser man en Apa, hållandes en Slaga; de trenne Narrekappor äro tydeligast exprimerade. I et af Fälten står en Varg, och i et annat, i stället för Svanen, en vid et rep uphängd Gås &c."

DEwile ick in korter tiedt hebbe vorstan,
Dat vele leder vnd gedichte sint jn druck gegan,
So hebbe ick nicht konen vnderlaten,
Van hogen saken vnd Ridderlicken daden
Ein nie gedicht heuen an tho schriuen,
Vnd alle tydt by der warheit tho bliffuen.
Beter dan jemandt van miner Nation
Wil ick antögen alle de daden schon,
So vnse Köninck mit siner groten macht
Hefft jegen de Schwedischen Buren tho weg gebracht,
Vnd nicht jegen de Buren alleine,
Sonder ock de Köningeschen jnt gemeine,
So de Köninck tho Schweden hadde vthgeschickt.
Hir werde gy hören ein nies gedicht.

DAt begaff sick tho einer tydt,
Dat dar gingen grote sage so wyth,
Wo de Köninck tho Schweden hadde gesandt
Sine Legaten in frommede landt,
Tho besolden etlicke krieges luede,
Daruer de Denen sick nicht scholden hueden.
Man nömede de gesandten mit ehren nhamen
Her Stein, her Gabriel vnd Jurgen Sincke thosamen;
De tögen all vth dem lande hen,
Se scholden besolden, se wusten nicht wen,
Van Schweden dorch dat landt tho Dennemarck;
Se hadden wat geldes, se weren nicht starck.
Do vnse Köninck dat kregh tho weten,
Leth he sinen Radt kallen vnd heten,

Dat se scholden kommen vnd rathslagen,
Wat men scholde don in dussen dagen,
De wile de Schwedischen hedden öuel gedan
Vnd dorch dat Denische landt willen gan.
Se bedachten sick balde vnd weren gar snelle,
Spreken alle mit luder stemmen helle,
De Köninck mit sinem rade gar wyß:
Wy willen inleggen groth ehre vnd pryß
Vnd nemen de Schwedischen Legaten gefangen,
Dat schal den Schweden don angst vnd bange.
Auerst einer vam Rade hoff an vnd sede:
Ick hebbe gehoret, dat de Schwedischen Rhede
Schollen hebben juwer Maiestet geleidts breff;
Dat were my warlick nicht altho leff,
Dat juwe Maiestet den scholde breken,
Idt wörde sus Godt vnd de minschen wreken.
De Köninck vnd andere Rede seden thor stundt
Vth einer meining van herten grundt:
Wat kan dat schaden, dat se hebben vnsen breff?
Idt is vns alle vorgeten, dat men den schreff.
Gleide plecht men nicht so nowe tho holden,
Dat hebben ock so gedan vnse olden.
Wy willen bedencken vnse gelegenheit,
Wo idt nu thor tydt mit dem Schweden steit.
Wy hebben den Polen vnd Hertogen vth Finlandt,
De Lubeckschen mit velen andern tho vnser handt.
Latet vns nu dat beginnen,
Dat wy lange hebben gehat in vnsem sinne.
Wy willen dorch falscheit vnd rypen raeth
Don ein gar grote vnd dreplicke daeth.
Dat landt tho Schweden wille wy eröuern,
Willen se mitt Köninck Hansen Practicken betöuern;
Eher dat Michaelis wert gan vorbey,
Schal man hören solck geschrey,
Dat gantz Schweden vns schal hören tho,
So wille wy schryen ho, ho, ho!

Do

Do quam ein Nar treden herför,
Sede: Leuen Heren, geuet my gehör!
Hebbe gy vnse gesandten vorgeten,
De sick aller fruntschop in Schweden ermeten?
Wille gy se in gefhar laten stan
Vnd fangen nu solcke vnlust an?
Do seden se alle tho der suluen stundt:
De gesanten werden wol finden einen fundt,
Se sint wyß, vorstendich vnd kloeck,
Hebben wol studeret Reinicke Vosses boeck.
Dartho sint de Schwedische Buren so slecht,
Se trachten alle tydt nha ehre vnd recht;
Dörumme derhaluen vor vnse gesandten nicht sorgen,
Wy willen wol vor se syn gudt vnd borgen.
Latet vns nu flux vnd mitt der hast
Thorusten vnd vorsorgen fast
Mit Ruter, knechten vnd geschutte,
Schoester, schröder, peltzer hutte mit der mutte;
De Könninck tho Schweden schal nicht anders weten,
Den idt sint alle krigsluede geheten.
Wy willen den Schwedischen Buren maken froeth,
Dat ehr Könninck schal wesen doeth,
Seggen ehne tho grote fryheit vnd gude dage
Vnd maken vele breue nha ehrem behage.
Eren Könninck wille wy vor einen Tyrannen schelden,
Sines Hern vaders woldath schal by vns nicht gelden;
Desgeliken dat he vns is vorwandt,
Dat wille wy holden vor ein tandt.
Wy willen ock den olden bundt
Vorwerpen vnd nicht holden ein stundt.
Solckes alles wart heimlick vnd stille
Beslaten nha des Könings vnd sines Rades willen.
Vnse Könninck is de tydt so klock vnd behendt gwesen,
Alse hedde he dat Römiske Recht wol dorch gelesen,
Hefft keinen Heroldt willen schicken,
Ehr he tho water vnd lande vorth dede rucken.

Thor stundt vnd vp densuluen dach,
Alse he mit sinem volcke vor Elzborch lach,
Qwam syn Heroldt her getagen
Mit velen worden, de dar weren gelagen,
Vnd sede dem Köning tho Schweden fyentschop an,
Wowol dat vordroth mannigen stolten man.
Nhu moth ick kortlick don vortellen,
Wat vnse Köninck mit sinen Auersten vnd gesellen
Hefft vor Elzborch vor ridderlicke daet gedan,
Wil daranne nichts laten tho rugge stan.

ALse men schreff dusendt vyff hundert dreundsöstich jar,
Do togh vnse Köning mit groter schar,
Mit velen Fenlin vnd weinich knechten,
Der hapening mit Judas speeth tho fechten.
Wy förden jm Fenlin ein Narren kappen,
Wolden Schweden mit der hast ersnappen,
Dachten de kappen auer der Schweden helse tho dringen,
Auerst wy mosten se wedder tho hueß bringen.
Wy togen vor ein Slot, dat het Elzborch,
Wol eine grote halue mile dat Schwedische landt her dorch.
By dem water deden wy her sliken,
Dat men vnse Leger nicht scholde bekiken.
So wolde wy dat Slot Elzborch vorraschen,
Wolden idt maken tho drummel vnd Asschen.
Dat dede den Schweden sehr wunder,
Dat wij eer Slot so wolden plundern.
Ehrem Köninge was dat nicht thogesecht,
Derhaluen meinden se, idt were nicht recht.
Se besörgden, wy wörden de steinklippen vorderuen
Vnd dar mit groten Triumph vnd victorie erweruen;
Insonderheit gaff idt ehn groth schrecken vthermaten,
Dat vnse Köning hadde vele Auersten vnd Prelaten,
De alle weren in vornufft so kloeck,
Dat de gantze werlt were ehn tho eröueren nicht genoch.
Se besorgeden sick, gantz Schwedenrick ginge in grundt,
Stocholm scholde sick nicht können holden ein stundt,

Sonder moste alle eröuert werden,
Darför was ehn kein radt vp erden.
Derhaluen wy thor stundt deden kamen
Vor Elzborch mit vnsem groten hupen thosamen.
Auerst do dat spel man ersten was begundt,
Quam flux ein ander klocken geludt thor stundt.
Men sede, kein Profiandt wher kamen,
Derhaluen de krigsluede alle by nhamen
Mosten lyden grote hungers noth,
Dar was vorhanden wedder beer noch broth.
Do man auerst recht bedachte,
Wat de orsake wesen mochte,
Dat solck vngelucke was vorhanden,
Wart idt van den wysen lueden so vorstanden,
Dat de mangel was meist am gelde,
Tho schaden mannigem armen helde.
Dan de Speckhöker weren also wyß,
Se wolden nicht ane gelt vorlaten de spyß,
Derhaluen ock keine thoshor geschach,
Vnd wart jo erger van dach tho dach.
Manniger krigsman quam schendtlick vm sinen hals,
Vnd storuen wol by veer dusendt in als,
Nicht alleine van hungers vnd kummers noth,
Sonder Gades rechtferdige straff brachte ehn den doeth
Mit schendtlicken kranckheiden gar bös;
Solcke buete vorworuen se dar by Nyelös.
Do quam van den krigslueden solcke ein geschrey thor handt:
Wy willen nicht wider inß Schwedenlandt,
Wy sindt gar naket vnd iemmerlick bloth,
Möthen dartho liden den bittern doeth.
Mit koppern munte werden wy öuel gelonet,
Auerst van dem fiende werden wy nicht geschonet.
Wan wy ein weinich vp de buete gan,
So don se vns vp de koppe slan.
So liggen wy vor den hunden vnd rauen,
Dar umme könen wy de Schwedischen buren nicht lauen;

Schöle wy den nu de steinklippen ethen?
Solcken iamer konen wy so lang de werlt steit nicht vorgeten.
Do vnse Köninck dat dede vormercken,
Dartho dat de Schweden sick deden stercken,
Geboth he all syn geschutte vor dat Slot tho bringen,
Meinede, idt scholde all tho stucken springen.
Man schoth in dagen, man schoth in twe,
Dat scholde den Schwedischen don angest vnd we.
Dat geschutte tho spranck, so dede men scheten,
Ja dat ock de vmliggende steenklippen thoreten.
Vnses Köninges geschutte mit aller macht
Hefft ein grote loch in de muren gebracht;
Twe katten mochten dardorch konen krupen.
Auerst wol stormen wil mocht wol bliuen darbuten,
Derhaluen bedachten wy flux ein andern rath;
Dat wy nicht konden don mit gewalt vnd daeth,
Dat dede wy mit behendigheit vthrichten;
Einen ehrlicken fundt deden wy erdichten.
Vnse Köninck begerde mit dem Höuetman vpm Slote thoreden
Vnd sede ehm tho grote sekerheit vnd frede,
Gaff ehm ock sinen Köninckliche geleidts breff,
Den man dar flux vth dem leger tho ehm schreff:
He scholde men balde tho ehm komen,
Dat scholde ehm vnd dem Slote don groten fromen.
Derhaluen he mit sinen gesellen thosamen
Gingen vth dem Slote vnd tho vns quamen.
Se dachten, wy scholdens nicht beter weten
Vnd wörden se wedder vp dat Sloth gan heten,
Wan wy mit ehn hadden vm dat Sloth gehandelt
Vnd se in ehrem vornhemen nicht hadden gewandelt;
Auerst wy nhemen se flux vnd helden se veste,
Wolden nicht laten gan solcke geste.
Se mosten vns dat Sloth in de hende don,
Edder se hedden balde bekomen ehrn lhon.
Do auerst de Houetluede so weren gefangen,
So wart den Schwedischen buren gar bange,
Vnd deden dat Slot van stundt vpgeuen;

So ist es thogegan, ick segge jw euen.
Also manlick is Elzborch ingenomen,
Also redelick hefft idt de Durchl. Kön. van Den. bekomen.

MIddler wile als dat geschach,
Euen vp des Octobers Elfften dach,
Toch de Köninck tho Schweden tho Jenekopingen in
Mit alle dem heer vnd geschutte syn,
Dat he in ijl konde tho wege bringen;
He wolde mit vnsem Köninge fechten vnd ringen
Vnd laten sehen, dat he nicht were doth;
Dat brachte den vnsen grote angst vnd noth.
Wy hedden gedacht nha Lecke thofaren,
Auerst als wy dith hörden, was de toch vorloren.
Vnses Königs Töuerinnen wusten nenen rath,
Sonder man moste sick wheren mit der dath.
Auerst idt was vnsem Köninge nicht gelegen,
He konde sine sake nicht richten tho degen,
Sonder moste mit spotte theen vth Schweden;
Groten angst vnd kummer wy do leden.
Syn kleenmödigs herte was ehm also bange,
Dat he nicht wolde töuen so lange,
Dat de Köninck tho Schweden mochte mit ehm ein wordt-ken spreken;
He fruchtede sick, de Schwedischen buren worden sick an ehm reken
Vnd worden sine Maiestet nicht schonen,
Sonder nha sinem vordenste ehn don belonen.
Derhaluen he van stundt an wech toch
Van Elzborch mit sinem gantzen heer vnd floch.
He dorste vp jensydt des Sundes nicht bliuen,
Sondern leth sick vp desse andere syden driuen.
Do he darher was gekamen,
Dede idt ehm gewaldigen groten framen.
He hedde gewolt, de Sundt were 100. milen gewesen breth,
Also was ehm vor de Schwedischen buren leth.
Auerst dat geschach all vth vorstendigem rade,

He fruchtede sick, dat de Schweden all thospade
Vnd nicht so balde kamen scholden,
Darumme he se also in syn landt locken wolde.
Auerst de Schweden konden solcke wysheit nicht merken,
Sondern deden sick beide tho Roß vnd vote stercken,
Tögen ehm also flux nha in syn landt,
Dachten, he scholde vpt leste gripen den standt
Vnd ehne leuereren eine Slacht;
Dartho weren se gentzlick bedacht.
Auerst vnse Könninck wolde tho der tydt
Dem Könninck nicht leuern einen stridt,
Sondern vorleth also sine arme vndersaten
Vnd toch wech daruan sine straten.
De Könninck tho Schweden sumede sick nicht lange
Vnd makede gantz Hallandt angst vnd bange,
Dat se ehme entiegen sint gelopen
Vnd deden vmme Gades willen ropen,
Man scholde ehrer schonen, se wolden sweren,
Sick gantz van dem Köninge van Dennemark thokeren
Vnd bliuen dem Köninge tho Schweden altydt trw vnd holt,
Wolden by ehm vpsetten lyff vnd alles wat he wolt,
Vnd wol solcken Eedt nicht dede holden,
De scholde tho ewigen tyden werden gescholden
Vor ein Denischen Schelm vnd vorreder,
Vnd scholde gestrafft werden wo ein mißdeder.
Darum toch de Könninck tho Schweden in ijl vorth
Vnd legerde sick vor Helmstede an twyerlei orth;
Ein leger dede he vor de Norder porten slan,
Dat ander auer dat water vp euenem plan.
Dewile dat gantze landt sick hedde ergeuen,
Dachte he, de Stadt scholde ock nicht jegen ehm streuen,
Vnd wo wol he neen groff geschutte mit sick brachte,
Wolde he idt mit andern anslegen vorsöken, als ick eracte,
Vnd dachte, wat he vthrichten konde mit der guede,
Dat wolde he erst vorsöken by den schamelen lueden.
He leth begeren, se scholden de Stadt vpgeuen
Vnd scholden nicht jegen de billicheit streuen,

Dewile se doch hedden kleine macht
Vnd weren von ehrem egen Köninck gar voracht.
Auerst vnse luede weren nicht so vorzaget;
Wowol dat ehr Könincк was wech geiaget,
Helden se sick dennoch manlick vnd vast,
Se wolden nicht inlaten den fromden gast,
Laueden wol dem Köninge tho Schweden vele,
Auerst se helden nicht thom weinigsten dele.
Se seden wol, se wolden de Stadt vpgeuen,
Was auerst all gelagen, segge ick jw euen.
Aueruth moth ick lauen einen Höuetman,
De warheit indem ick nicht vorschwigen kan.
In der Stadt was he de beste krieges man,
He wolde mit dem leuende nummer then daruan,
Vorboth, man scholde de Stadt nicht vpgeuen;
Wol dat hadde jm sinne, den wolde he nicht laten leuen.
Einen Borgermeister dede he ermorden;
Darum dat idt van ehm was gehort worden,
Dat he den Schweden were thogedan,
Derhaluen leth he ehn tho dode slan.
He sede, man scholde so lange erwachten,
Dat de Radt vnd Könincк sick bedachten
Tho entsetten syn luede vnd landt;
He wolde altydt bliuen vp des Denen handt.
In der klocken leth he bimmeln vnd bammeln,
Vnd leth dar mit dat volck vorsammeln.
Eine fruchte vnd zettern was ehm angekommen,
Als hedden de Schweden schon de Stadt gewonnen;
Darumme vorsorgede he beide dach vnd nacht
De Stadt mit kriegs volck vnd guder wacht.
Lasse Jönsson is he mit nhamen genant;
He hefft erslagen mit siner handt
Bym beerpotte mannigen synen heldt,
Vnd de sake betalet mit barem geldt.
Dartho is he vnsem Köninge gewesen so truw,
Dat he is van dem Köninge tho Schweden entslagen mit grote möy;

Wowol he dannoch is syn vnderdan
Vnd hefft ehm dartho einen Eedt gedan,
Hefft he sick glickwol nicht laten vordreten,
Vp dat he ein anseenlick man mochte heten;
Vnsem Köninge is he thogetagen
Vnd hefft all solcke manheit dorfen wagen.
Wan he nicht dat spel hedde gedreuen,
So were wol Helmstede in der schantze gebleuen.
Derhaluen de Köninck tho Schweden den ernst moste don
Vnd wolde de Stadt laten bekamen ehr lhon.
Wan he syn geschutte hedde konen vortbringen,
He hedde gedacht so lathen vor ehn tho singen,
Dat idt scholden hebben geclagt iung vnd alt,
De Stadt scholde hebben gewesen in iamerlicker gestalt.
Nichts deweniger dede he mit twen stucken scheten
In einer stunde eine gantze muer nedder, dat möge gy weten;
Van der Norder porten beth thom blockhuse
Ist die muer gantz vnd gar gemaket tho gruse.
De Kugeln syn so in de hueser geslagen,
Dat idt den vnsen brachte grote vorzagen.
Dan in den suluen dagen by dem beere
Vnse Höuetluede lustich by einander weren,
Rededen dar van groten daten vnd wisen dingen,
Wo se de Schwedischen buren wolden dwingen.
Auerst als se am besten wolden de sake betengen
Vnd einen guden rusch tho sick nemen,
Deden ehn de Kugeln so vm de köppe springen,
Dat se balde begunden mordio tho singen.
Dan in den Kroch wart so hefftich geschaten,
Dat se flux lopen ein ieder sine straten,
Seden: wil idt hir im Kroge also thogan,
So mach de Duuel hir lenger tho bere gan.
Auerst dewile nene mehr Kugeln weren kamen
Vnd dat geschutte nicht was bysamen,
Moste de Köninck tho Schweden vth noth laten stormen
Vnd plagen de falschen Slangen vnd wormen,
De dar weren in ehrem neste,

Tho vorsöken, oft se wolden holden veste.
Im storme quam de sake so wyth,
Dat de vnsen schire hadden vorloren den striedt
Vnd begunden van der mueren aff tho wieken,
De wile ehn de Kugeln vm den kop deden striken.
Dan de warheit ick nicht kan vorby gan,
De Schweden hebben mit erem geschutte groten schaden gedan.
Do de vnsen stunden vp der muren
In der ordnung vnd wolden weren den Schwedischen buren,
Hefft se dat graue geschutte also gedrapen
Vnd rhum vnder se gemaket als brede straten,
Hefft se also ock wech genamen mit groten scharen,
Dat men mit wagen vnd perden dorch se mochte fharen.
Hedden de wiuer sick mit fuerkrengen nicht gewheret,
Wer gescheen wo de Schwedischen hedden begeret;
Were dat ander leger ock thogefallen,
Idt were gedan mit den vnsen allen;
De Stadt hadde nummer konnen stan,
Se hedde möten tho grundt vnd boddem gan.
Auerst Godt hefft idt domals gehindert
Vnd den Schwedischen torn gelindert,
Dan de winter was ehn tho nha vp der handt,
Dar tho weren se vnbewonet der lucht im landt.
Idt war ock nicht darumme angefangen,
Dat ehm nha Helmstede dede vorlangen,
Sonder velemehr vnsen Köninck thor Slacht thobringen;
Darnha richteden de Schweden all ehr dingen,
Derhaluen bleuen se dar dre weken beharren
Vnd schölden vnsen Köninck vor einen Narren,
Dat he so gar was vorzaget
Vnd van synem lande wech geiaget.
Hedden se auerst beth vp Wynachten getöuet,
So weren se sulueſt worden gedöuet;
Wan ehr volck van kulde wer bleuen doth
Vnd van der Denischen kranckheit gekamen in noth,
Desgeliken de Proſiandt gemiſt,
So wolde wy erſt hebben gebruket vnse liſt;

Idt scholde ehre keiner syn entkamen,
De Köninck, Adel, Ruter vnd knechte bysamen.
Auerst ehr Köninck was nicht in sinem mode so stolt,
Derhaluen toch he van Halmstede wech gar bolt
Mit sinen Rutern vnd knechten meisten dele vnd besten,
Se weren all entslagen vth ehren nesten.
Ehr Nest mach Hallandt vnd Schone ock wol heten,
Dan se hebben recht dar tho, dat möge gy weten.
Se bleuen ock suluest nicht vp der Baen,
Sonder lethen dar mannigen krancken buren tho rugge staen.
So bleuen ock twe grote geschutte vnd weinich Munition,
Dat men de nicht konde des winters haluen vortbringen don.
Do dat wart vnsem Könige angetöget,
Dar tho dat de Köninck tho Schweden sick hedde van Helmsted geröget,
Dachte he, idt were nu rechte tydt
Tho söken sinen nutt vnd profyt.
Dewile de Köninck tho Schweden was wech getagen,
So wolde he erst de schantze wagen;
Toch derhaluen gar hemlick vnd snelle
In dunckelem wedder, dat nicht was helle,
Vp dat he de krancken buren mocht erhasschen,
Vnd wolde so dat Schwedische leger vorraschen.
Alle sine Dudesche Ruter hadde he bysamen,
Dar tho alle Ouersten mit ehren nhamen;
Dar was vorhanden all sine macht,
De he vth Dudeschlandt vnd Dennemarck hedde thosamen bracht.
De Schweden weren vp dem tage nha ehrem landt;
Dusse anslach was ehn gantz vnbekandt,
Ehr se vp einen middach kregen tho seen
Vnse gewaldige macht alle by een.
Do dachte wy, se scholden balde wech lopen,
Derhaluen helde wy stille vp einem hopen
Wol twe edder dre gantze stunde lang;
Vns was velemehr als ehnen bang.
Vpt leste schickten wy vnse Denische Ruter tho ehn in,

Wolden vorsöken wat se hedden in ehrem sin.
Auerst se begunden vns flux den kop tho beden
Vnd segen: vele leuer dat slan als freden!
Do begunde man tho scheten vnd steken,
Ein ider wolde sinen schaden reken,
So lange dat vnse Haueluede quemen vp de flucht;
Se hedden schir gekregen Sunt Veltens sucht,
Begunden derhaluen tho ropen: vorlaren! vorlaren!
So dede ock vnse edle Könninck vtherkaren.
Man horde nicht vp ehr man van Fiälgim in Halmstadt quam,
Dar wart mannich Ruter vnd perdt van rennen lam.
Wen de Dudeschen Ruter dersuluen tiedt
Sich nicht hedden beter gewheret im striedt,
So wehr vnse Könninck nicht daruan komen;
De krancken plochbengels hedden ehn wech genomen.
De Dudeschen auerst deden eine gude iegenwher,
Grepen an de fiende mit ehrem gantzen her,
So dat wol twehundert Rueter worden vp de flucht gebracht,
De dat Schwedische geschutte hedden in ehrer acht.
Auerst de losen bengels wolden nicht lopen,
Sonder deden iummer vnd alle tiedt ropen:
Sla ihiel, sla ihiel de Dansche vorreder!
Straffe de schelmer vnd argen misdheder!
Hebben se nicht willen holden frede,
Dat schal ehn suluest don angst vnd lede.
De schermutzel warede beth in de nacht,
Do werden de vnsen vth dem velde gebracht
Vnd de Schweden de Walsted deden beholden,
Wowol man se vor buerbengels hedde gescholden.
Vp der waldstede bleuen van vnsen mehr den 2000. man
Van Adel, Ruter vnd knechten, de nicht quemen daruan;
De Schweden hebben drehundert vorlaren,
Darunder was einer vam Adel gebaren.
Des andern dages tögen se wedder in öhr landt,
Vnd was vnse toch nicht mehr bewandt.
Alleine twe grote stucke konden se nicht mitbringen;
Derhaluen, dewile vns de slacht nicht dede gelingen,

Nhemen wy de stucke mit grotem frolocken,
Wusten wol, dat vnse Köninck nicht hadde grapen edder
klocken,
Daruan he mochte laten geschutte geten;
Nicht vele Karthowen hefft he, dat möge gy weten.
Wy dorsten ock nicht lange tho Helmstede bliuen,
Kume twe dage, dat mach ick mit warheit schriuen.
Wy fruchteden, de Schweden scholden syn wederkamen
Vnd vnsen Köninck gefangen ock Helmsted ingenomen,
Derhaluen tögen wy mit ijl daruan vnse straten,
Idt was dar lenger tho bliuen nicht geraten.
Solck eine Victorie is nummer gehöret,
Noch ehrmals in der gantzen werlt gespöret.
Derhaluen wy vns dat berömen vele,
Dat wy so hebben gewunnen im spele.
Möchte vnse Köninck altiedt so gewinnen,
He scholde wol wyß werden vnd leren sick besinnen.
Dartho geue ehm Godt dat gelucke,
Dat he mach vorlaten syne olde tucke!

NOch hebbe ick wat vorgeten tho seggen,
Ick wilt ock rymswyse thosamen leggen,
Wo glucklick idt is in dussem jar gegangen
Vnd wo vele van vnses Könings Adel in Lieflandt sy
gefangen,
Vnd wo dat huß Hapsel is vorlaren
Euen de tydt, do wy vor Elzborch im felde waren.
Idt is nicht gescheen mit der Schweden macht,
Sonder se hebbent sus mit krudt vnd lodt thowege bracht;
Mit krigslueden, beide Rutern vnd knechten,
Hebben se mit den vnsen willen slan vnd fechten.
Se sindt van Reuel vp getagen
Mit öhrer macht, vnd hebbent willen wagen
Vor Hapsel, dat Bischoplicke Slot;
Se hadden alle ehre hapning tho vnsem Hern Godt,
Dewile dat se dachten, se hadden rechtferdige saken.
So wolden se idt mit den vnsen also maken,

Dat vnse Köninck vnd syn Broder,
Dartho ock syn leue frow Moder,
Nicht vele scholden hebben in Lieflandt;
Dat was auerst nicht vele bewandt,
Den do se vor dat Sloth Hapsel quamen,
Deden de vpm Slate althosamen
Mit ernstlicken vnd harden worden spreken,
Se wolden sick wedder de fyende reken,
Se wolden dat Sloth nicht vpgeuen,
Idt scholde ehn ehr kosten lyff vnd leuen.
Se helden idt ock also manlick vnd vaste,
Dat se lethen den vienden kein tydt edder raste.
Mit schryen, weenen vnd ropen
Deden se im Slate thosamende lopen:
Geuet vp dat Sloth, wy könnent nicht holden,
Wy willen laten den leuen Godt wolden!
Vnse luede deden sick so manlick ertögen;
Ehr de Schweden dat geschutte begunden thorögen,
Gingen se vth dem Slate heruther
Vnd beden vm Gades willen luther,
Men scholde se doch nhemen tho gnade
Vnd laten ehne dat leuent, darum se baden;
Se wolden laten beide geschutte vnd profiant,
Dartho alle ehre barschop vnd dat gantze landt;
Se wolden tho ewigen tyden vnder dem Köninck tho Schweden bliuen,
Man scholde se doch nicht so gar vth dem lande driuen.
Gy schöllent auerst also vorstan,
Wan se dat sulue nicht hadden gedan,
So hedden se dar möthen laten ehr leuen;
Darum wolden se nicht wedder de Schweden streuen.
Se dachten ock so in ehrem sinne:
Dewile de Köninck van Den. gantz Schweden wörde winnen,
So konde de Biscop van Osel dar wol souele bekamen,
Als syn gantz Biscopdom werdt were thosamen.
Wat scholde man fragen nha solcker kleinen sake?
Ein gantz Könickryke thouorlesen, mochte nicht maken;

Nhemen wy de stucke mit grotem frolocken,
Wusten wol, dat vnse Köninck nicht hadde grapen edder
Klocken,
Daruan he mochte laten geschutte geten;
Nicht vele Karthowen hefft he, dat möge gy weten.
Wy dorsten ock nicht lange tho Helmstede bliuen,
Kume twe dage, dat mach ick mit warheit schriuen.
Wy fruchteden, de Schweden scholden syn wederkamen
Vnd vnsen Köninck gefangen ock Helmsted ingenomen,
Derhaluen tögen wy mit ijl daruan vnse straten,
Idt was dar lenger tho bliuen nicht geraten.
Solck eine Victorie is nummer gehöret,
Noch ehrmals in der gantzen werlt gespöret.
Derhaluen wy vns dat berömen vele,
Dat wy so hebben gewunnen im spele.
Möchte vnse Köninck altiedt so gewinnen,
He scholde wol wyß werden vnd leren sick besinnen.
Dartho geue ehm Godt dat gelucke,
Dat he mach vorlaten syne olde tucke!

NOch hebbe ick wat vorgeten tho seggen,
Ick wilt ock rymswyse thosamen leggen,
Wo glucklick idt is in dussem jar gegangen
Vnd wo vele van vnses Könings Adel in Lieflandt sy
gefangen,
Vnd wo dat huß Hapsel is vorlaren
Euen de tydt, do wy vor Elzborch im felde waren.
Idt is nicht gescheen mit der Schweden macht,
Sonder se hebbent sus mit krudt vnd lodt thowege bracht;
Mit krigslueden, beide Rutern vnd knechten,
Hebben se mit den vnsen willen slan vnd fechten.
Se sindt van Reuel vp getagen
Mit öhrer macht, vnd hebbent willen wagen
Vor Hapsel, dat Bischoplicke Slot;
Se hadden alle ehre hapning tho vnsem Hern Godt,
Dewile dat se dachten, se hadden rechtferdige saken.
So wolden se idt mit den vnsen also maken,

Dat vnse Köninck vnd syn Broder,
Dartho ock syn leue frow Moder,
Nicht vele scholden hebben in Lieflandt;
Dat was auerst nicht vele bewandt,
Den do se vor dat Sloth Hapsel quamen,
Deden de vpm Slate althosamen
Mit ernstlicken vnd harden worden spreken,
Se wolden sick wedder de fyende reken,
Se wolden dat Sloth nicht vpgeuen,
Idt scholde ehn ehr kosten lyff vnd leuen.
Se helden idt ock also manlick vnd vaste,
Dat se lethen den vienden kein tydt edder raste.
Mit schryen, weenen vnd ropen
Deden se im Slate thosamende lopen:
Geuet vp dat Sloth, wy könnent nicht holden,
Wy willen laten den leuen Godt wolden!
Vnse luede deden sick so manlick ertögen;
Ehr de Schweden dat geschutte begunden thorögen,
Gingen se vth dem Slate heruther
Vnd beden vm Gades willen luther,
Men scholde se doch nhemen tho gnade
Vnd laten ehne dat leuent, darum se baden;
Se wolden laten beide geschutte vnd profiant,
Dartho alle ehre barschop vnd dat gantze landt;
Se wolden tho ewigen tyden vnder dem Köninck tho Schweden bliuen,
Man scholde se doch nicht so gar vth dem lande driuen.
Gy schöllent auerst also vorstan,
Wan se dat sulue nicht hadden gedan,
So hedden se dar möthen laten ehr leuen;
Darum wolden se nicht wedder de Schweden streuen.
Se dachten ock so in ehrem sinne:
Dewile de Köninck van Den. gantz Schweden wörde winnen,
So konde de Biscop van Osel dar wol souele bekamen,
Als syn gantz Biscopdom werdt were thosamen.
Wat scholde man fragen nha solcker kleinen sake?
Ein gantz Könickryke thouorlesen, mochte nicht maken;

Man hefft dat Slot darum nicht vpgeuen,
Dat idt de Schweden scholen beholden euen,
Sonder dat men se darmit bröchte in dat veldt,
Vnd dat men mochte seen ehr leger vnd teldt
Vnd dardorch se in angst vnd noth bringen
Vnd vorsöken vnse gelucke, wo idt vns wolde gelingen.
Darum ock nicht lange is vorbleuen,
Dat des Könings van Poln vnd Hermeisters macht, segge ick iw euen,
Sint den Schweden komen vp de hudt
Vnd hebben geschryet sehr vnd ludt,
Se wolden Pernow vnd Reuel wedder nhemen in;
Tho reken des Bischops schaden hedden se im sin,
Sint derhaluen tho den Schweden ingetagen
Vnd hebben mit ehn de schantze willen wagen.
Auerst de Schweden wolden nicht mit ehn hebben tho don,
Ehr Vesting, seden se, wolden se bewaren schon.
Do sint de Polacken vnd Tatern gar grimmich gewesen,
Wolden nenen bures man laten genesen.
Beide höner, gense, ossen, perde vnd kho
Hebben se gefreten gesaden, gebraden vnd rho,
Vnd so manlick alle dat gesinde don ermorden;
Solck ein krigsstuck is nicht ehr gehört worden;
Vnd hebben nicht ehr willen theen daruan,
Ehr dat se hadden gelaten mannigen Eddelman
Vp Leal in des Könings tho Schweden handt,
Do se hadden geseen, dat idt nicht was bewandt.
De her van Dona is gebleuen tho dersuluen tiedt,
De van wegen des Könings in Poln förde den striedt;
De Hermeister is kume sulueſt entkamen,
Alle syn barschop is ehme genamen,
Syn beste krigsvolck dar tho erslagen;
Dit is alle whar vnd nicht erlagen.
Dat is alles tho willen dem grotmechtigen Köning van Dennemarck,
De beide an landt vnd lueden is geweldich vnd starck.
Do dat ock also is thogegangen,

Hedde vnse Köninck sehr groten vorlangen,
Dat he solcke Victorie weten möchte
Vnd dat dat Schwedische Krigsvolck nicht mehr dochte.
Mit grotem frolocken hefft he den Bischop van Osel entfangen;
He sede, nha siner victorie dede ehm vorlangen
Tho weten, wo idt im Bischopdom stunde tho
Vnd efft he were frisch, lustich vnd fro.
De Bischop mit grotem smerten
Sede, idt dede ehm wee in synem herten,
Dat de Schweden ehne so hadden wech gedreuen,
He hedde wol gseen, dat de gantze Krich wer vorbleuen.
De Köninck sede: Leue Broder, idt hefft kein noth,
Wy hebben noch frisch Krudt vnd lodt;
Wy willen wol in Schweden souele bekamen,
Alse ick, gy, Rueter vnd knechte thosamen
Schollen konen begeren vp dusse tydt,
Wen wy men hebben vulendet den stridt.
Darup hefft he dat so laten bliuen;
Dit hebbe ick van dusser sake wilen schriuen.

HIR hebbe gy nu genochsam vorstan,
Wo de krich in dussem iar is thogegan.
Wat vnse Edle Köninck hefft vthgericht,
Daruan man billich schrifft herlick gedicht.
Vnd wowol ick ock billick melden scholde
De Victorie, de vnse Schepe erholden,
Do se vnder Bornholm legen
Vnd wolden de Schweden mit liste bedregen,
Vnd wo vnse Hercules mit groter macht
Hefft de Schwedischen Schepe na Copenhagen gefangen gebracht;
So wil ick dannoch dat laten berowen,
Ick moste my sus suluest achter den ohren klowen,
Dewile idt ock in Lyflandt hir beuorn
Is geschreuen vnsem Köninge thon Ehren.
Godt wille vns syne gnade geuen,

Man hefft dat Slot darum nicht vpgeuen,
Dat idt de Schweden scholen beholden euen,
Sonder dat men se darmit bröchte in dat veldt,
Vnd dat men mochte seen ehr leger vnd teldt
Vnd dardorch se in angst vnd noth bringen
Vnd vorsöken vnse gelucke, wo idt vns wolde gelingen.
Darum ock nicht lange is vorbleuen,
Dat des Könings van Poln vnd Hermeisters macht, segge
ick iw euen,
Sint den Schweden komen vp de hudt
Vnd hebben geschryet sehr vnd ludt,
Se wolden Pernow vnd Reuel wedder nhemen in;
Tho reken des Bischops schaden hedden se im sin,
Sint derhaluen tho den Schweden ingetagen
Vnd hebben mit ehn de schantze willen wagen.
Auerst de Schweden wolden nicht mit ehn hebben tho don,
Ehr Vesting, seden se, wolden se bewaren schon.
Do sint de Polacken vnd Tatern gar grimmich gewesen,
Wolden nenen bures man laten genesen.
Beide höner, gense, ossen, perde vnd kho
Hebben se gefreten gesaden, gebraden vnd rho,
Vnd so manlick alle dat gesinde don ermorden;
Solck ein krigsstuck is nicht ehr gehört worden;
Vnd hebben nicht ehr willen theen daruan,
Ehr dat se hadden gelaten mannigen Eddelman
Vp Leal in des Könings tho Schweden handt,
Do se hadden geseen, dat idt nicht was bewandt.
De her van Dona is gebleuen tho dersuluen tiedt,
De van wegen des Könings in Poln förde den striedt;
De Hermeister is kume suluest entkamen,
Alle syn barschop is ehme genamen,
Syn beste krigsvolck dar tho erslagen;
Dit is alle whar vnd nicht erlagen.
Dat is alles tho willen dem grotmechtigen Köning van
Dennemarck,
De beide an landt vnd lueden is geweldich vnd starck.
Do dat ock also is thogegangen,

Hedde vnse Köninck sehr groten vorlangen,
Dat he solcke Victorie weten möchte
Vnd dat dat Schwedische Krigsvolck nicht mehr dochte.
Mit grotem frolocken hefft he den Bischop van Osel entfangen;
He sede, nha siner victorie dede ehm vorlangen
Tho weten, wo idt im Bischopdom stunde tho
Vnd efft he were frisch, lustich vnd fro.
De Bischop mit grotem smerten
Sede, idt dede ehm wee in synem herten,
Dat de Schweden ehne so hadden wech gedreuen,
He hedde wol gseen, dat de gantze Krich wer vorbleuen.
De Köninck sede: Leue Broder, idt hefft kein noth,
Wy hebben noch frisch Krudt vnd lodt;
Wy willen wol in Schweden souele bekamen,
Alse ick, gy, Rueter vnd knechte thosamen
Schollen konen begeren vp dusse tydt,
Wen wy men hebben vulendet den stridt.
Darup hefft he dat so laten bliuen;
Dit hebbe ick van dusser sake wilen schriuen.

HIR hebbe gy nu genochsam vorstan,
Wo de Krich in dussem iar is thogegan.
Wat vnse Edle Köninck hefft vthgericht,
Daruan man billich schrifft herlick gedicht.
Vnd wowol ick ock billick melden scholde
De Victorie, de vnse Schepe erholden,
Do se vnder Bornholm legen
Vnd wolden de Schweden mit liste bedregen,
Vnd wo vnse Hercules mit groter macht
Hefft de Schwedischen Schepe na Copenhagen gefangen gebracht;
So wil ick dannoch dat laten berowen,
Ick moste my sus suluest achter den ohren klowen,
Dewile idt ock in Lyflandt hir beuorn
Js geschreuen vnsem Köninge thon Ehren.
Godt wille vns syne gnade geuen,

Dat wy henforder alletydt euen
In vnsen rechtferdigen vnd billicken saken
Vns mögen solcken Triumph vnd Victorie maken!
Willet derhaluen dit annhemen vnd vor war vorstan;
Wat widers geschuet schal wol werden kundt gedan.

Ein newes liedt.

Wie des Durchleuchtigsten, Hochgebornen vnd Grosmechtigsten Fursten vnd Hern, Hern ERICHS des Vierzehenden zu Schweden, der Gotten vnd Wenden etc. Königs, kriegsvolck, beide Stadt vnd Schlos Wardberg, in Hallandt gelegen, im sturm mit gewalt erobert, vnd zu der Chron Schweden, dar zu es von alters mit rechte gehört, widergebracht ist, Geschehen im Funfzehenhundersten vnd funfvndsechtzigsten jhar.

Ad Lectorem.

Non ego, ceu Danus, pingam mea carmina fuco.
Fabulaque in cantu non erit vlla meo.
Quæ coram aspexi breuiter tibi candide lector
Pauca, sed è paucis non nisi vera canam.

Durch Paul Schugen von Leipzig
Im Thon vom Pengenawer.

Denna visa är, likasom den föregående, troligtvis skrifven af någon Tysk i Konung **Eriks** tjenst. En Dansk författare säger, att denna "Skendis dicht" förskrifver sig från en Svensk "Skendedichtere" och är tryckt i Stockholm. Se **Bring**, *Monumenta Scanensia*, I: 317, 318. — Det gamla exemplaret på Kongl. Bibliotheket härstädes är tryckt in qvarto, och hvarje vers deri sammandragen till fyra rader, så att ett rimslut står i midten af hvarje rad. Utrymmet har ej tillåtit att iakttaga detta i närvarande aftryck, utan hvardera af nämnda fyra rader har måst afdelas i tvänne.

ICh hab offt hören sagen:
Untreu schlecht sein eigen hern;
Das mogen die Denen clagen,
sie wonet bey inen so gern.
Sie haben ein grube thun machen,
fallen aber selbst darein;
So geschicht in solchen sachen,
Untreu mus belhonet sein.

Als man schrieb tausent funf hundert,
sechzig vnd funf darzu,
Hört ick ein newes wunder,
wie die Denen mit grosser vnrhu
Zum krieg sich theten schicken,
Westergöthland zunhemen ein;
Das wolt inen nicht glucken,
brachte irem hertzen grosse pein.

Der krieg der hat gestanden
zuuorn ins dritte iahr
Zu wasser vnd zu lande,
wie iderman ist kundtbar.
Do seindt die Denen gezogen
bey Elsborg wol in das felde;
Ist war vnd nicht erlogen,
bey Gulberg schlugen sie ir zelt.

Sie hetten in kurtz vornommen,
das kein kriegsfolk verhanden war;
Derhalben so wolten sie kommen
mit irer grossen schar
Vnd verderben die Westgötischen bauren,
Vnd schmehen die weiber darzu;
Sie dachten an keine vormauren,
dieweiln Elsborg ihn stunde zu.

Do das dan hat vernommen
König ERICH in Schwedenreich,
Zu hulf ist er balt kommen
den Westgöthen arm vnd reich.
Des wurden die Denen inne
vnd brachen ir Leger auff;
Balt theten sie sich besinnen,
schickten sich wol zu dem lauff.

Sie wolten nicht lange harren
fur Elsborg wol in dem feldt,
Zogen weg mit pferd vnd karren,
fur Helmstedt schlugen sie ir zelt.
Die Festungen theten sie besetzen,
gleich wer der feind fur der hand;
Fur zagheit ichs thu schetzen,
das sie nicht blieben in Norhallande.

Do die Kriegsrädt das verstanden
von einem gefangenen man,
Der Dene wer selbst nicht verhanden,
den er hette bestellen lhan
Zu einem obristen Felthern,
Daniel Randtsaw den Holstein,
Vermant ihnen bey sein ehrn,
das er ihm solt trewe sein.

Die Kriegsrädt vnuerdrossen
gingen gar balt zu radt;
Iren radt haben sie beschlossen,
das die Königliche Maiestadt
Jegen einem schlechten vom Adel
nicht solt zihen in das feldt:
Sie wolten es selbst thun wagen,
all sachen solten bleiben bestelt.

So ward inen zugesaget
zum Obristen vnd Felthern

Her Niels Boye vnuerzaget,
das sahen die kriegsleute gern;
Sie liessen sich wol begnuegen
wies die obrigkeit verordnet hett,
Waren willig auff allen zuegen,
beide fur Wardberg vnd Halmstedt.

Furs erste Regimendt knechte
Tönies Olsson ein Obrister war;
Er hielt sich iegen inen rechte,
das sag ich euch furwar.
Mit gutem regiment vnd ordnung,
wie sein ampt erheischen thut,
Alzeit nach der sachen erfordrung
hielt er sie in guter hut.

Ein ehrlich man vom Adel
mit nhamen Iwar Månsson,
Ein rechter kriegsman ohn tadel,
er ward verordnet don,
Vbers ander regiment knechte
zum Obristen er do wart;
Er strafft die Denen gar rechte,
sein leben hielt er vngespart.

Zwen Fursten hochgeborn
haben begeret auch,
Wiewol gar iung von iaren,
zu lernen kriegs gebrauch,
Vnd seind don mit gezogen
fur Wardberg wol in das feldt;
Sie woltens auch thun wagen
vnd sehen wie es wurde bestelt.

Hertzog Karl zu Sudermannen land,
Hertzog Magnus von Sachsen dabey,
Man dar in dem feltlager fand;
sie hielten sich lustig vnde frey.

Deſgleichen viel Ritter vnd Hern
haben das beſte gethon;
Man thet die Denen lheren,
ſie krigten iren rechten lhon.

Zwiſchen Denmarck vnd Schweden
da lag ein gebirg ſo hoch,
Gleich wie in Norweden;
das geſchutz man daruber zog.
Das hetten ſie nicht erachtet,
die Denen in Wardbergs Stadt;
Sie habens nicht betrachtet,
es gereuet ſie nun zu ſpath.

Anders Seffredſſon einer mit namen,
der rechte Zeugmeiſter war,
Er thet ſich nicht verſaumen,
alle ſachen hielt er gantz clar.
Den Buchſenſchutzen thet er zuſprechen:
habt nun ein freyen muth!
Wir wollen die mauren durchbrechen,
es ſol balt werden guth.

Alda ſeint wir balt gekommen
wol in das Norrhallandt;
Das haben die Pauren vernommen
vnd ergaben ſich balt zuhandt.
Da ſeint wir fur die Stadt gezogen,
die was genant Wardberg;
Die Denen ſeint betrogen,
ſie verlieſſen ſich auffs walles ſterck.

Es ward inen angezeigt,
ſie ſolten die Feſte verlan,
So weren wir geneigt
zu gnaden ſie nhemen an;
Dan ire freiheit zuuermheren,
vnſer Konig inen geſchrieben hat,

Sie solten sich wol erneren,
der handel bleiben in der Stadt.

Sie weren wol geneigt,
als ick wol kan verstan,
Als mir auch angezeigt,
das etzlich Burger wolten han
Sich williglich ergeben;
das wolten die Schotten nicht,
Darumb kostet es ir leben,
das bleib alda im stich.

Als man dan hat vernommen,
das man kriegt keinen bescheidt,
Man sich nicht lange besonnen,
zum sturm was man bereidt;
Wir theten die Stadt berennen,
beschantzen an allem ordt,
Wolten sie in grundt verbrennen,
welchs auch geschahe alsfort.

Es geschach an einem abent
wol vmb die mitternacht,
De Buchsenschutzen haben
das fewrwerck zuwege gebracht.
Die Möser alle auff der reyen
im ersten schlaff gingen an;
Die Denen begunten zu schreyen,
vnser geschutz lies man los angan.

Das ist geschehen war vnd gewiß,
die Stadt ward angesteckt,
Manch haus man mit dem geschutz zuriss,
sie wurden vom schlaf erweckt.
Die Stadt begunte zu brennen
in heller lichter loh;
Das lachen verging den Denen,
die Schweden die waren fro.

Die Heuptleut weren vnuerdrossen,
sie sturmen wol an den wall;
Do ward auch flux geschossen,
man hörte gar manchen knall.
Der tag begunte anzubrechen,
do erobert man die Stadt,
Do erhub sich ein schiessen vnd stechen,
das war ein morgen badt.

Die Stadt die ward gplundert,
das kriegsfolck gschlagen zutodt;
Do blieben wol zwetausent vierhundert,
do war gros iamer vnd not.
Viel pauren wol von dem lande
weren geflohen in die Stadt;
Den einen wol mit dem andern
man alda erschlagen hat.

Vns kemen newe mhere
wol aus dem Suderhallandt,
Wie das mit grossem here
der feindt wer fur der handt.
Die Obristen balt bedachten
zuthun die iegenwher,
Balt sie sich auff theten machen
mit irem kriegeshehr.

Als balt do wir sein kommen
wol in das Suderhallandt,
Hat das der feindt vernommen,
packt sich dauon zuhandt,
Thet nur ein wenig scharmutzeln,
als wolt er thun iegewher;
Es verging im balt das kutzeln,
er kerth sich mit dem gantzen her.

Er nam die Feste zu Helmstedt ein,
wolt dar aus sich nicht begeben;

Das vermerckten die vnsern in geheim
vnd warten ir sach gar eben,
Vnd zohen wider in die schantze
nach Wardberg wol fur das haus;
Da wolten sie erst thun plantzen
vnd treiben die Denen daraus.

Hans Holck dem thet verlangen
zu Wardberg auff dem schlos:
Wo bleiben die Schweden so lange,
worumb schiessen sie nicht ein schos?
Das ist er worden inne,
wie lange sie blieben wegk,
Do man das Schlos thet gewinnen
vnd sturmets an alle eck.

Die schantzkörb thet man machen
vnd bracht sie gar nahe an,
Wie man pflegt in solchen sachen,
darzu halff mancher man.
Des morgens hört man singen
die liebe fraw Nachtegal,
Frölich thet es erklingen
wol vber berg vnd dal.

Man fraget Hans Holck erst eben,
wie ihm zu sinnen wer,
Ob er wolte widerstreben
einem solchen mechtigen Hehr;
Wolt er das schlos auffgeben
dem König in Schweden zuhandt,
Man wolt inen fristen das leben,
sunst wurden sie es lassen zu pfandt.

Hans Holck lies andtwort geben
in seinem stoltzen pracht:
Er wolte ehe lassen sein leben,
er hette des keine volmacht.

Er wirt aber balt kommen,
der es volmechtig ist;
Das hat er selbst vernommen,
der Dene ihn betrug mit list.

Man wolt nicht lenger Borgen,
man hub zu schiessen an;
An einem Donnerstag morgen
lies man das geschutz abegan.
Neunhundert vnd achzig schusse
thet man den selbigen tag;
Die mauren alda zerrissen,
ein gantz haus fiel herab.

Des Freitags negst darneben
sendt man einen Trometer zuschlos,
Ob sie es wolten auffgeben,
wie balt man nach im schos.
Viel sphewort theten sie treiben
vnd andere vnzucht viel;
Das liessen die Schweden so bleiben
vnd erwarten das iegenspil.

Wir liessen vns nicht verdriessen,
wir luden vnser geschutz,
Begunten wider zu schiessen,
vergolten inen den drutz.
Ein tausent dreihundert schusse
thet man den selbigen tag;
Der feindt wol auff dem Schlosse
die schusse gezelet hat.

Darnach des Sonnabents morgen
schickt man die kriegsleut an;
Frölich ohn alles sorgen
furet man zu sturmen an.
Die Fendlein sach man fliegen
fur Wardberg in dem feldt,

Den hohen Wall auffgestigen
recht wie die kuenen heldt.

Die kriegsleut auff dem Schlosse,
die sprungen wol auff dem Wall;
Ir Fendrich vnuerdrossen,
die schwunden ir fendlein balt.
Die Buchsenschutzen in der schantzen,
die traffen das rechte ziel,
Sie lernten die Jueten tantzen,
vffm Wall blieben ir nicht viel.

Die köpf, hendt, arm vnd beine
flugen in die hohe fern
In hellem Sonnenscheine,
gleich wie es Schloßtauben wern.
So geluckt den Jueten ir liegen,
sie gewunnen nicht viel daran;
Man lernet sie hoch auffliegen,
das sach manch redlich man.

Da hub sich ein schiessen vnd stechen
wol vbers zurschossen gemeur,
Darzu ein gros spiesbrechen;
todtschlagen war da nicht theur.
Die pechkrentz sach man fliegen
wol vber den Wall herab;
Die Feltstein, auch die ziegel
gabens mit voller hab.

Die weil die war nicht lange;
wol an die dritte stundt,
Do ward mancher gefangen,
auch mancher hart verwundt.
Gar viel der Denischen lauren
in die heuser geflohen han;
Man schlug sie todt ohne trauren,
ir kamen nicht viel davan.

Das Schlos das wart geplundert,
das reichet manchen man;
Das seindt die worden inne,
die ir gut dahin han gethan.
Hans Holck thet man nicht schonen,
er must gefangen sein;
Desgleichen Her Christoff von Done,
er kam auch recht wol heim.

Claus Tott von Juleberg
kan ich vergessen nicht;
Ich mach euch auch nicht bergen,
Holckens fraw kam auch zu sicht.*
Gulbrant der wart erschossen
des Freitags wol auff dem Wall;
So haben die losen bossen
gekrieget ein niderfall.

Nun seindt die Schweden ergezet
des grossen spots vnd hon;
Die Denen hetten sie verlezet,
darumb kriegten sie ir lhon.
Das Schlos haben sie nun innen,
dar auff gewunnen viel guts;
Sol der Dhene es wider gewinnen,
es sol ihn kosten viel bluts.

Do das Schlos war gewunnen,
do zogen wir frölich heim,
Hetten vns dan vergenommen
das winterleger nhemen ein.
Vier Fendlein guter landsknechte
sezt man wol auff das schlos;
Das schlos wolten sie verfechten,
obs gleich die Denen verdroß.

Randtsaw hat das vernommen,
das wir heimzogen wern;

Zu Wardberg ist er kommen
aus beshel seines kriegsherrn.
Sechs Maurbrecher that ehr bringen,
ehr ruckte wol fur das schlos;
Es thet im nicht gelingen,
wie sehr es ihn verdros.

Das Schlos hat er beschossen
gewaltigh aus seiner schantz;
Die schutzen auff dem Schlosse
liessen im das geschutze nicht gantz.
Der stucke weren viere,
die weren so zugericht,
Er must sie heim lieberiren;
dis jahr braucht er sie nicht.

Er het sich vergenommen,
er wolt gesturmet haben;
Viel kriegsleut in einer summen
blieben dar beliggen im graben.
Das Schlos must er lassen bleiben
vnd zihen so sieglos ab;
Die Schweden in vertrieben,
des sey Godt preis vnd lob!

Hiraus habt ir vernommen,
wie es zugangen ist,
Was itzt die Denen gewonnen
albie zu dieser frist.
Der Jeger mit sein hunden,
der hats also zugericht,
Das er ist selber gebunden;
sein falscheit hilfft ihm nicht.

Jr Denen, ir habt getheilet
die heuser, die in Schweden sein;
Wolt ir nicht balt thun eilen
vnd zihen nun selbst darein?

Die bauren an allen orten
furen euch die Rente zu,
Sie halten fur der pforten
vnd warten ewer recht nun.

Jr Denen, ir durfft nicht dencken
Schweden zunhemen ein;
Euch hilfft nicht list noch rencke,
wie spitzfundig die auch sein.
Die Schweden sie haben geschworen
iren Erbkönig mit ehrn,
Jn Schweden ist er geboren,
sie nemen keinen Denen zum Hern.

Die Denen lassen sich vernhemen,
gleich wolten sie fride han;
Dannoch thun sie sich schemen,
wollen ihn nicht fahen an,
Sondern thun durch andere schicken,
ob sie was könten ausrichten,
Jr sachen sauberlich schmucken
vnd alle luegen erdichten.

Des Königs liebe fraw mutter
man ausgeschicket hatt,
Das sie dem Denen zu gute
bey Keyserlicher Maiestadt
Die sache so solt furwenden,
die Denen weren ohne alle schult,
Ob durch des Keysers senden
die Schweden mochten haben gedult.

Den König von Franckereiche
thun sie auch langen an,
Ob er kunde dergeleiche
durch seine Legation
Die Schweden dar zu bringen,
das sie wolten abelhan.

Was sol ich dauon singen?
kein billicheit sie furschlan.

Die Edlen Fursten von Pomern
theten sie bekummern mit;
Jre gesandten seindt her kommen,
boten vns ein Denischen fridt.
Sie kondten ihn nicht machen,
es war nicht wol bedacht,
Dan zubeschliessen alle sachen
hetten sie gar keine volmacht.

Jr Schweden, sehet zu eben
was ir in dieser sach
Solt thun, vnd achtet darneben,
sunst geschicht euch gros vngemach.
Jr kendt der Denen fridtmachen
vnd ir Brieue so klug,
Wie sie in allen sachen
seindt eitel voll mit betrug.

Hir mit wil ich beschliessen
dieses mein neu gedicht.
Thut es euch, Denen, verdriessen,
das acht ich izt gar nicht;
Die warheit mus ich schreiben,
Ob ir schon darumb nicht lacht.
Dabey las ich es bleiben.
Ade zu guder nacht!

Desgleichen viel Ritter vnd Hern
haben das beste gethon;
Man thet die Denen lheren,
sie krigten iren rechten lhon.

Zwischen Denmarck vnd Schweden
da lag ein gebirg so hoch,
Gleich wie in Norweden;
das geschutz man daruber zog.
Das hetten sie nicht erachtet,
die Denen in Wardbergs Stadt;
Sie habens nicht betrachtet,
es gereuet sie nun zu spath.

Anders Seffredsson einer mit namen,
der rechte Zeugmeister war,
Er thet sich nicht versaumen,
alle sachen hielt er gantz clar.
Den Buchsenschutzen thet er zusprechen:
habt nun ein freyen muth!
Wir wollen die mauren durchbrechen,
es sol balt werden guth.

Alda seint wir balt gekommen
wol in das Norrhallandt;
Das haben die Pauren vernommen
vnd ergaben sich balt zuhandt.
Da seint wir fur die Stadt gezogen,
die was genant Wardberg;
Die Denen seint betrogen,
sie verliessen sich auffs walles sterck.

Es ward inen angezeigt,
sie solten die Feste verlan,
So weren wir geneigt
zu gnaden sie nhemen an;
Dan ire freiheit zuuermheren,
vnser König inen geschrieben hat,

Sie solten sich wol erneren,
der handel bleiben in der Stadt.

Sie weren wol geneigt,
als ick wol kan verstan,
Als mir auch angezeigt,
das etzlich Burger wolten han
Sich williglich ergeben;
das wolten die Schotten nicht,
Darumb kostet es ir leben,
das bleib alda im stich.

Als man dan hat vernommen,
das man kriegt keinen bescheidt,
Man sich nicht lange besonnen,
zum sturm was man bereidt;
Wir theten die Stadt berennen,
beschanzen an allem ordt,
Wolten sie in grundt verbrennen,
welchs auch geschahe alsfort.

Es geschach an einem abent
wol vmb die mitternacht,
De Buchsenschutzen haben
das fewrwerck zuwege gebracht.
Die Möser alle auff der reyen
im ersten schlaff gingen an;
Die Denen begunten zu schreyen,
vnser geschutz lies man los angan.

Das ist geschehen war vnd gewiß,
die Stadt ward angesteckt,
Manch haus man mit dem geschutz zuriss,
sie wurden vom schlaf erweckt.
Die Stadt begunte zu brennen
in heller lichter loh;
Das lachen verging den Denen,
die Schweden die waren fro.

Die Heuptleut weren vnuerdrossen,
sie sturmen wol an den wall;
Do ward auch flux geschossen,
man hörte gar manchen knall.
Der tag begunte anzubrechen,
do erobert man die Stadt,
Do erhub sich ein schiessen vnd stechen,
das war ein morgen badt.

Die Stadt die ward gplundert,
das kriegsfolck gschlagen zutodt;
Do blieben wol zwetausent vierhundert,
do war gros iamer vnd not.
Viel pauren wol von dem lande
weren geflohen in die Stadt;
Den einen wol mit dem andern
man alda erschlagen hat.

Vns kemen newe mhere
wol aus dem Suderhallandt,
Wie das mit grossem here
der feindt wer fur der handt.
Die Obristen balt bedachten
zuthun die iegenwher,
Balt sie sich auff theten machen
mit irem kriegeshehr.

Als balt do wir sein kommen
wol in das Suderhallandt,
Hat das der feindt vernommen,
packt sich dauon zuhandt,
Thet nur ein wenig scharmutzeln,
als wolt er thun iegewher;
Es verging im balt das kutzeln,
er kerth sich mit dem gantzen her.

Er nam die Feste zu Helmstedt ein,
wolt dar aus sich nicht begeben;

Das vermerckten die vnsern in geheim
vnd warten ir sach gar eben,
Vnd zohen wider in die schantze
nach Wardberg wol fur das haus;
Da wolten sie erst thun plantzen
vnd treiben die Denen daraus.

Hans Holck dem thet verlangen
zu Wardberg auff dem schlos:
Wo bleiben die Schweden so lange,
worumb schiessen sie nicht ein schos?
Das ist er worden inne,
wie lange sie blieben wegk,
Do man das Schlos thet gewinnen
vnd sturmets an alle eck.

Die schantzkörb thet man machen
vnd bracht sie gar nahe an,
Wie man pflegt in solchen sachen,
darzu halff mancher man.
Des morgens hört man singen
die liebe fraw Nachtegal,
Frölich thet es erklingen
wol vber berg vnd dal.

Man fraget Hans Holck erst eben,
wie ihm zu sinnen wer,
Ob er wolte widerstreben
einem solchen mechtigen Hehr;
Wolt er das schlos auffgeben
dem König in Schweden zuhandt,
Man wolt inen fristen das leben,
sunst wurden sie es lassen zu pfandt.

Hans Holck lies andtwort geben
in seinem stoltzen pracht:
Er wolte ehe lassen sein leben,
er hette des keine volmacht.

Er wirt aber balt kommen,
der es volmechtig ist;
Das hat er selbst vernommen,
der Dene ihn betrug mit list.

Man wolt nicht lenger Borgen,
man hub zu schiessen an;
An einem Donnerstag morgen
lies man das geschutz abegan.
Neunhundert vnd achzig schusse
thet man den selbigen tag;
Die mauren alda zerrissen,
ein gantz haus fiel herab.

Des Freitags negst darneben
sendt man einen Trometer zuschlos,
Ob sie es wolten auffgeben,
wie balt man nach im schos.
Viel sphewort theten sie treiben
vnd andere vnzucht viel;
Das liessen die Schweden so bleiben
vnd erwarten das iegenspil.

Wir liessen vns nicht verdriessen,
wir luden vnser geschutz,
Begunten wider zu schiessen,
vergolten inen den drutz.
Ein tausent dreihundert schusse
thet man den selbigen tag;
Der feindt wol auff dem Schlosse
die schusse gezelet hat.

Darnach des Sonnabents morgen
schickt man die kriegsleut an;
Frölich ohn alles sorgen
furet man zu sturmen an.
Die Fendlein sach man fliegen
fur Wardberg in dem feldt,

Den hohen Wall auffgestigen
recht wie die Kuenen heldt.

Die kriegsleut auff dem Schlosse,
die sprungen wol auff dem Wall;
Ir Fendrich vnuerdrossen,
die schwunden ir fendlein balt.
Die Buchsenschutzen in der schantzen,
die traffen das rechte ziel,
Sie lernten die Jueten tantzen,
vffm Wall blieben ir nicht viel.

Die köpf, hendt, arm vnd beine
flugen in dit hohe fern
In hellem Sonnenscheine,
gleich wie es Schloßtauben wern.
So geluckt den Jueten ir liegen,
sie gewunnen nicht viel daran;
Man lernet sie hoch auffliegen,
das sach manch redlich man.

Da hub sich ein schiessen vnd stechen
wol vbers zurschossen gemeur,
Darzu ein gros spiesbrechen;
todtschlagen war da nicht theur.
Die pechkrentz sach man fliegen
wol vber den Wall herab;
Die Feltstein, auch die ziegel
gabens mit voller hab.

Die weil die war nicht lange;
wol an die dritte stundt,
Do ward mancher gefangen,
auch mancher hart verwundt.
Gar viel der Denischen lauren
in die heuser geflohen han;
Man schlug sie todt ohne trauren,
ir kamen nicht viel dauan.

Das Schlos das wart geplundert,
das reichet manchen man;
Das seindt die worden inne,
die ir gut dahin han gethan.
Hans Holck thet man nicht schonen,
er must gefangen sein;
Desgleichen Her Christoff von Done,
er kam auch recht wol heim.

Claus Tott von Juleberg
kan ich vergessen nicht;
Ich mach euch auch nicht bergen,
Holckens fraw kam auch zu sicht.*
Gulbrant der wart erschossen
des Freitags wol auff dem Wall;
So haben die losen bossen
gekrieget ein niderfall.

Nun seindt die Schweden ergeţet
des grossen spots vnd hon;
Die Denen hetten sie verleţet,
darumb kriegten sie ir lhon.
Das Schlos haben sie nun innen,
dar auff gewunnen viel guts;
Sol der Dhene es wider gewinnen,
es sol ihn kosten viel bluts.

Do das Schlos war gewunnen,
do zogen wir frölich heim,
Hetten vns dan vergenommen
das winterleger nhemen ein.
Vier Fendlein guter landsknechte
seţt man wol auff das schlos;
Das schlos wolten sie verfechten,
obs gleich die Denen verdroß.

Randtsaw hat das vernommen,
das wir heimzogen wern;

Zur Wardberg ist er kommen
aus befhel seines kriegshern.
Sechs Maurbrecher that ehr bringen,
ehr ruckte wol fur das schlos;
Es thet im nicht gelingen,
wie sehr es ihn verdros.

Das Schlos hat er beschossen
gewaltigh aus seiner schantz;
Die schutzen auff dem Schlosse
liessen im das geschutze nicht gantz.
Der stucke weren viere,
die weren so zugericht,
Er must sie heim lieberiren;
dis jahr braucht er sie nicht.

Er het sich vergenommen,
er wolt gesturmet haben;
Viel kriegsleut in einer summen
blieben dar beliggen im graben.
Das Schlos must er lassen bleiben
vnd zihen so sieglos ab;
Die Schweden in vertrieben,
des sey Godt preis vnd lob!

Hiraus habt ir vernommen,
wie es zugangen ist,
Was itzt die Denen gewonnen
alhie zu dieser frist.
Der Jeger mit sein hunden,
der hats also zugericht,
Das er ist selber gebunden;
sein falschelt hilfft ihm nicht.

Ir Denen, ir habt getheilet
die heuser, die in Schweden sein;
Wolt ir nicht balt thun eilen
vnd zihen nun selbst darein?

Die bauren an allen orten
füren euch die Rente zu,
Sie halten für der pforten
vnd warten ewer recht nun.

Jr Denen, ir durfft nicht dencken
Schweden zunhemen ein;
Euch hilfft nicht list noch rencke,
wie spitzfundig die auch sein.
Die Schweden sie haben geschworen
iren Erbkönig mit ehrn,
In Schweden ist er geboren,
sie nemen keinen Denen zum Hern.

Die Denen lassen sich vernhemen,
gleich wolten sie fride han;
Dannoch thun sie sich schemen,
wollen ihn nicht fahen an,
Sondern thun durch andere schicken,
ob sie was könten ausrichten,
Jr sachen sauberlich schmucken
vnd alle luegen erdichten.

Des Königs liebe fraw mutter
man ausgeschicket hatt,
Das sie dem Denen zu gute
bey Keyserlicher Maiestadt
Die sache so solt furwenden,
die Denen weren ohne alle schult,
Ob durch des Keysers senden
die Schweden mochten haben gedult.

Den König von Franckereiche
thun sie auch langen an,
Ob er kunde dergeleiche
durch seine Legation
Die Schweden dar zu bringen,
das sie wolten abelhan.

Was sol ich dauon singen?
kein billicheit sie furschlan.

Die Edlen Fursten von Pomern
theten sie bekummern mit;
Jre gesandten seindt her kommen,
boten vns ein Denischen fridt.
Sie kondten ihn nicht machen,
es war nicht wol bedacht,
Dan zubeschliessen alle sachen
hetten sie gar keine volmacht.

Jr Schweden, sehet zu eben
was ir in dieser sach
Solt thun, vnd achtet darneben,
sunst geschicht euch gros vngemach.
Jr kendt der Denen fridtmachen
vnd ir Brieue so klug,
Wie sie in allen sachen
seindt eitel voll mit betrug.

Hir mit wil ich beschliessen
dieses mein neu gedicht.
Thut es euch, Denen, verdriessen,
das acht ich itzt gar nicht;
Die warheit mus ich schreiben,
Ob ir schon darumb nicht lacht.
Dabey las ich es bleiben.
Ade zu guder nacht!

Ordförklaring till föregående Wisor.

Abegan, abgehen.
Abelhan, ablaßen.
Ane, ohne.
Antögen, anzeigen.
Auer, über.
Auerst, aber.
Aueruth, überaus.

Beden, bieten.
Beer, Bier.
Berowen, beruhen.
Betengen, beginnen.
Beter, beßer.
Beth, bis.
Betöuern, bezaubern.
Bolt, bald.
Breue, Briefe.
Buete, Beute.
Buren, Bauern.

Dach, Tag.
Darbuten, draußen.
Daruer, dafür.
Dede, that, thäte.
Derhaluen, derhalben.
Dewile, dieweil.
Dith, dieß.
Dochte, taugte.
Doeth, todt
Don, thun; dann.
Drummel, Trümmer.
Drutz, Trotz.
Dusse, diese.
Duuel, Teufel.
Dwingen, zwingen.
Döruen, dürfen.

Edder, oder.
Eer, ihr.
Efft, ob.
Ehme, ihm.
Ehne, ihnen.
Entiegen, entgegen.
Entflagen, entflogen.
Ermeten, ermeßen.
Ertögen, erzeigen.
Euen, eben.

Floch, floh.
Framen, Frommen.
Froeth, Furcht.
Frommede, fremde.

Gan, gehen.
Gedreuen, getrieben.
Gebeten, geheißen.
Gelagen, gelegen.
Gerdget, geregt.
Geschuet, geschieht.
Getagen, gezogen.
Geten, gießen.
Geöuet, geübt.
Graue, grobe.
Gy, ihr.

Han, haben.
Hapening, Hoffnung.
Haueluede, Hauptleute.
Henforder, hinfort.
Heruther, heraus.
Heten, heißen.
Heuen, heben.
Hoff, hob.
Hueden, hüten.
Hupen, Haufen.

Immer, immer.
Iw, euch.

Koppe, Kopfe.
Krech, krieg.
Kroch, Krug (krog).
Kume, kaum.

Lauen, loben.
Lede, Leid.
Leff, lieb.
Leth, leid.
Leue, liebe.
Leuende, Leben.
Leuer, lieber.
Lhan, laßen.
Lucht, Luft.
Luther, lauter
Luede, Leute.

Moth, muß.
Mutte, Mütze.(?)
Möthen, müßen.
Möy, Mühe.

Neen, Nenen, kein, keinen.
Nie, neu.
Nowe, genau.
Nummer, nimmer.
Nutt, Nutzen.

Oft, ob.
Old, alt.
Ossen, Ochsen.

Pauren, Bauern.
Plochbengels, Blockbengel (?)

Rauen, Raben.
Rusch, Rausch.
Rypen, reifen.

Schamelen, armen.
Schepe, Schiffe.
Scheten, schießen.
Se, sie.
Sede, sagte.
Seggen, sagen.
Sliken, schleichen
Souele, so viel.
Spath, spät.
Spyss, Speise.
Storuen, starben.
Sucht, Krankheit.
Sulue, Sulueft, selbe, selbst.
Sumen, säumen.
Sunt, Sanct.
Sus, sonst.
Sy, sey.
Syn, sein.
Söstich, sechzig.

Theen, Then, ziehen.
Thofhor, Zufähre.
Thor, zur.
Thorugge, zurück.
Thorögen, zu regen.
Thospade, zu spät.
Thonorlesen, zu verlieren
Thonorn, zuvor.
Toch, Togh, zog.
Torn, Zorn.
Trewe, Truw, Trw, treu.
Tögen, zogen
Töuerinnen, Zauberinnen.
Tydt, Zeit.

Vp, auf.
Vth, aus.
Vthermaten, aus der Maßen.
Verlan, verlaßen.
Vienden, Feind.
Vordreten, verdrießen.
Vorleth, verließ.
Vorth, fort.
Vote, Füße.

Wedder, wieder, [illegible]
Weenen, Weinen.
Widers, weiter.
Wiuer, Weiber.
Wo, wie.
Wol, wer.
Wolden, walten
Wreken, rächen
Wuth, weit.

Ühr, ihr.
Üuel, übel.

HERTIG FREDRIK

AF

NORMANDIE.

EN MEDELTIDS-ROMAN.

Efter Gamla Handskrifter

på Svenska och Danska

AF

J. A. AHLSTRAND.

STOCKHOLM, 1853.

P. A. NORSTEDT & SÖNER,

Kongl. Boktryckare.

HERTIG FREDRIK.

Aff hertig fredhrik aff normandi.

b xxvii
verso.

EEt æwintyr thz byrias hær
vilin ij hóra huru thz ær
tha maghin ij hær forstanda
hwath the hafdho th*er* til handa
the aff konu*n*g artws sighia ku*n*no
om hans dagha mæn thz fu*n*no
thz ængin h*err*a then viste
th*er* flere æwintyr frjstæ
tha thz vars h*err*a vili var
han skulde ey lifua ij fler*e* aar
konu*n*g artus ær thæn iak mena
thæn ædhle fórste renæ
tha forgik thz sihwalfua bordh
th*er* fórra hafdhe marght stolt eet ordh
thy fórra vardh riddara ok fruor sænda
tha togh thz een ænda
thz tro hans riddara ok hans mæn
thz konu*n*g artws lifu*er* æn
thz sihwalfua bordh ok thz komp*ar*ni
th*er* allan tima var swa fri
do ey alt mz konu*n*gin ena
th*er* lifdhe æpt*er* badhe riddara ok swena
th*er* alla dagha foro at finna
riddirskap for*e* stolta qwinna
ij ængland ok ij britania
frankarike ok spania
ok ij annor land foor thz vidha

EEt æwintyr thz byrias hær
vilin ij hôra huru thz ær
tha maghin ij hær forstanda
hwath the hafdho ther til handa
the aff konung artws sighia kunno
om hans dagha mæn thz funno
thz ængin herra then viste
ther flere æwintyr frjstæ
tha thz vars herra vili var
han skulde ey lifua ij flere aar
konung artus ær thæn iak mena
thæn ædhle fôrste renæ
tha forgik thz sihwalfua bordh
ther fôrra hafdhe marght stolt eet ordh
thy fôrra vardh riddara ok fruor sænda
tha togh thz een ænda
thz tro hans riddara ok hans mæn
thz konung artws lifuer æn
thz sihwalfua bordh ok thz komparni
ther allan tima var swa fri
do ey alt mz konungin ena
ther lifdhe æpter badhe riddara ok swena
ther alla dagha foro at finna
riddirskap fore stolta qwinna
ij ængland ok ij britania
frankarike ok spania
ok ij annor land foor thz vidha

thz ij normandi thæn sama tidha
var een h*er*tugh th*er* heet fræderik
han var donde ok ðfrit riik
ok th*er* til hafde han storan froma
til dygdh tha monde han sidhan koma
han var tro ok toghtelik
hwa han skal lofua rætelik
han ma væl sighia thz mz æræ
han find*er* nu væl tholka færræ
han var oc mz rætte tro
mild ok stadhelik gladh ok fro
thz ang*ra*dhe mang en h*err*a
ofu*er* all sin slækt var han een æra
for hans tro var han h*ær* riik
ok ær han nu ij himeriik
tha thæn ædhle h*er*ra ok rik
hafdhe h*ær* swa lifuath visselik
[thz ha*n*s liffua*n*dhe widhæ]
tha var ij thæn sama tidha
riddirskap ok æra nidhrat swa
thz man næplika matte fa
thæn thz vilde oppehalda
thy matte thz ræt lykka valda
ræt riddirskap man plæghadhe thær*e*
ok gðmde thz mz hedh*er* ok æræ
the æro nu fa thz rætlika plægha
thz gaar margo hiærta til t*ræ*gha

b xxviii recto. H*er*togh fræderik plæghadhe hunda
ok foor mz thðm ræt alla stunda
han hafdhe ok mæstirlika gðdhe
th*er* siældan vordho mðdhe

Nu kom thz swa a een stund
han reedh at iægha ij en lund
thæn tiidh the ridhu ij thera skara
tha vardh h*er*tugh fræderik vara
ok and*re* riddara th*er* mz varo
hwar som margha hiorta fara
mz mykith gny ok margha saman
th*er* aff hafdho the h*err*a gaman
the slogho th*er*a hunda ok loto th*em* lôpa
the iæghara fastlika a thôm ôpa
the lupu ey een ak*er* breedh
the vændo thaghar a th*en* sama leedh
thiit the the riddara halda sa
h*er*tugh fræderik mælte ok sagdhe swa
os ær h*ær* nu æwintyr*e*
komin a hand ok ful ohyr*e*
vi viliom ey iægha at th*et*ta sinna
farom nu heem thit vi mak finna
hans hws thz heet kalidas
som man ij bôk*er* sk[r]ifuith las
thæn skogh vtan for husith la
heet asiant ia thz var swa
thæn afton the til husith ridhæ
giordho sik gaman ok varo blidhæ

arla om morghin dagh*er* var liws
han ridh*er* sik ena aff thz hws
thæn ædhle h*er*tugh fræderik
han hafdhe tho fôrra væpnath sik
een vapnrok hafdhe han op a
thæn rikas*t*a th*er* man æ sa
th*er* til twa hosur the varo hwiit

the varo giordha mz mykith fliit
hans hiælpm var badhe hwiit ok hardh
til sit liiff var han ospardh
som iak fra saght hȯrdhe
a sin skiold han fȯrdhe
een bogha aff gull ok han sik spredhe
ok sik ou*er* allan skiollin tedhe
the riikheet a hans smidhe la
ær mik seent at sighia fra
tha togh thæn h*er*tugh aff norma*n*di
ij sina hand ena glæfuio
stegh a sit ȯrs ok thædhan reedh
til asiant the genasta leedh
han reedh een litin vægh ok sma
han var fȯrra van at gȯra swa
mz eet vatn a mot th*en* heedh
th*er* han opta fȯrra reedh
hans ȯrs var rȯt ræt som eet blodh
ok een sadhel a ræt hȯghelika godh
b xxviii verso. thæn vægh han var ridhin a
hwærfu*er* honu*m* skȯt ij fra
swa at ha*n* siælfu*er* kænnis thær
han veet ey hwart han komin ær
tha thæn vægh hwarff honu*m* fra
eet b*er*gh ij skoghin han for sik sa
thiit var hans akt at ridha
han sagdhe ey fore vtan qwidha
nu gȯme mik gudh til ha*n*s ær miin liit
a æwintyr tha kom iak hiit
han ridh*er* thz mæsta han forma
til thz b*er*gh han for sik sa
genom thorn ok thiokka qwista

han ko*m* ther genom mz fögha lista
thz var tha om middax tidha
tha han til b*er*ghith monde ridha
tha han til thz b*er*ghith foor
tha vardh han var eet litith fotspor
alt æpt*er* manna likæ
vil mik nu æwintyr swika
ok een litin vætta hæst
vidh*er* een buska var han fæst
han taladhe tha vidh*er* sik ena
hwath skal iak nu h*ær* mz mena
han var ij sit hiærta fro
han sa een dwærgh thz var ok swa
væl ær mik thz æwintyr ær mik skedh
thz iak ij dagh a asiant reedh
sagdhe thæn h*er*tugh aff norma*n*din
h*ær* haf*uer* ridhit een dwærghelin

Tha h*er*togh frederik han hiolt een
een dwærgh kom honu*m* ridhande ij geen
han hafdhe ena glæfuio ij sinne hænde
han h*er*tugh fræderik görla kænde
hans örs thz var til fögho stort
thz var æn minna æn een hiort
ok störr*e* æn een robuk ær
thæn vapnrok var rödh han a sik bær
aff dyrt pæll han ædhla var
han skeen som sool æ hwar han far
th*er* vnd*er* hafdhe han een maliokragha
han monde sik til h*er*tugh fræderik dragha
aff klenæ værk tha var han giördh
som nakar man haf*uer* aff sakt hört

the rema varo rika bordho
mz dyrom thingom vnd*er*lika giordha
hans hosur hwita som eet fiilsbeen
een hiælm a hans hofuudh skeen
han var dyr mz ædhla stena
the listur varo aff gull hint rena
th*er* the stena æro feste a
badhe stor*e* ok swa sma
framman ij hans hiælme skeen
een stolt*er* liws karbu*n*kil steen
a hans nakka een iakant
han var p*ri*sadh*er* for*e* digh*er* pant
b xxix recto. amatiste ok robine
the klar*e* varo ok ôfrith fine
saphir*e* badhe stor*e* ok sma
torques man th*er* ôfrith sa
smaragde ok g*ra*nata
stodho th*er* væl til mata
ok marghe dyr*e* stena
mz ædhle ardh the rena
varo th*er* sat mz godh æmpne
the iak kan h*ær* ække næmpna
fôrdhe th*er* thæn rike dwærgh
th*er* hôgha pæni*n*ga var*e* værdh
hans skiold ok hans ôrsa redhe
thz ær p*ri*sath mykith mere
hwar man tholik finna skal
thusand mark the gullo væl
the glæfuia han hafdhe ij sinne hand
hon var væl thriggia alna lang

Tha h*er*tugh fræderik han nær sik sa
tha mælte han ok sagdhe swa

gudh helse idh*er* th*er* bæst kan
tha swaradhe honu*m* thæn litle man
Gudh thakke idh*er* h*er*ra aff norma*n*din
iak agh*er* for sanno vara idhar vin
For hwi hwath hafu*er* iak idh*er* giort
mik ær thz okun*n*ukt iak hór*er* thz ordh
Jdh*er* skulle vara min skadhi ledh
th*er* mik ær for saiman skedh
A moot hwem tha sagdhe thæn h*er*ra
Geen thæn iak daghlika agh*er* at kæra
Swa vardhe mik væl iak thæn ey veet
th*er* idh*er* giordhe a moot ok ij at letæ
Tha skal iak thz mz idh*er* ombæra
ok mina nódh for idh*er* kæra
mædhan iak hafu*er* idh*er* h*æ*r seet
mik ær mykith omak skeet
Jak var een konu*n*g ófrith riik
swa at mik thiænte daghelik
thre konu*n*ga slike
ok siæx h*er*tugha rike
thrætighi g*r*efua hioldo th*er*a land
nadhelika til mina hand
nu ær iak fordrifuin aff land ok æra
thy ma iak mik sarlika kæra
iak hafu*er* ey meer behaldith æn
aff alt mit folk vtan fyretighi mæn
ok fæmtighi riddara hafua haldith sik
th*er* liiff ok goz vilia vagha mz mik
ok th*er*a fræmsto tio swena
the æro thæs vordhne ou*er* ena
ij karlamit op a min borgh
the hafua th*er* varith ey vtan sorgh

ther til [ij] lekara ok siæx qw*i*nnor
ther ær alt mit ingesinne
the he*r*ra mine frænder ok magha æræ
b xxix verso. ot*r*olika hafua the mik ha*n*nath hæræ
een annar konu*n*g hafu*er* ou*er* mik vald
mit land ok rike ær fra mik sald
the koma h*æ*r ij thre dagha freest
til karlamit ok vardha min gest
ok vilia aff mik tagha landh ok æræ
iak kærir thz for idh*er* he*r*tugh hæræ
ok bedhes iak thz swa nadhelik
thz ij vilin fölghia mik
hiælp*er* for gudz skuld mit hws at væria
kono ok barn for thöm mik hæria
Thæn he*r*tugh swa*r*ade dyghdhelik
iak vil ge*r*na fölghia thik
ok hiælpa thik huath iak ma
swa framt som iak ma thön een besta
mit liiff vil iak vagha hære
for*e* idhra nytto ok idhra ære
ge*r*na for*e* vilia thin
thæs thakkadhe honu*m* thæn dwærghelin

Tha the hafdho swa taladz vidh
the ridha op mot eet be*r*gha lidh
the fingo een port ij genom eet be*r*gh
for*e* thæn he*r*tugha redh thæn dwærgh
ok honu*m* væghin at kænna
honu*m* thotte be*r*ghith alt brænna
aff the stena dwærghin fördhe
ij skiold ok hiælm tha han sik rördhe
thæn port genom be*r*ghit var swa bredh

ther h*er*tugh fræderik genom reedh
vtan alla nôdha
tha vardh han var een fagher grôdha
husins torna badhe faghre ok rika
ther the ou*er* b*er*ghit vika
ok varo kompne ij dwærgsins rike
tha sagdhe h*er*tugh fræderike
Hwa agher thetta hws h*ær* star
thæn dwærgh han var swa brat til swar
Thz ær karlamit mit fæste
ther skulin ij h*er*ra ij afton gæstæ
ænkte hws ij thetta rike
ma sik vidh karlamit likæ
Thz fæste la thz b*er*gh fult næra
ther the skuldo thæn afton ij væra
daghin fast at qwældith leedh
dwærghin tok orloff ok bort han reedh
ok vil til husith for*e* ridha
J skulin mik h*er*ra h*ær* vte bidha
Jak vil mina riddara ther at vara
thz the for idher hafua ængin fara
thy fa the owart se a idher
ther vil iak idher vara vidher
tho the varo tio hu*n*drath hære
the flydde alle vtan værie
thy the æru litle som iak ær b xxx
thy mono the fara for idher bæra recto.

Thæn dwærghakon*ung* til husith reedh
h*er*tugh fræderik ther vte bleeff
han monde ey længe væra
han var ther vntfangin mz æra

han lot sit folk saman kalla
ok badh thôm sidhan alla
siin ôrs at redha ok ække bidha
wt mot hertugh fræderik ridha
The varo thæs alle saman gladh
ok foro mot honum thaghar ij stadh
aff thz hws for nædhan thz bergh
vntfik thæn herra margh stolt een dwærgh
ok lekara mz sôte tona
ok een grefue heet belona
nidher mz konungin reedh
ok andre herra samuleedh
væl fyretighi ok ey færre
fôlgdho mz æra thæn stolta herra
in for thera adhilport
thz vindôgha var ther ey swa stort
thz han matte ther genom ridha
thy skulde hans ôrs ther vte blifua
han kalladhe een dwærgh heet klariant
mit ôrs antwardha iak thik ij hand
mædhan thz ma ey in at portin ga
tha lætin thz hær vte sta
Thz skal hær ful wæl vardha gômt
tho thz star vte thz vardher ey glômt
fyra dwærgha man kalla badh
ther fore ôrsith skulde gôra radh
ok plægha thz væl mz alla nadhæ
til vatn ok fodher badhe
fôr æn the matto redho aff ôrsith fa
een stol twa dwærgha bæra tha
ther mz længde sik thæn litle man
swa at han redho aff ôrsith van

Thæn konu*n*g tok h*er*tugh fræderik
ij skulin h*err*a nu fôlghia mik
ok fôlgde honu*m* genom thæn portelin
ther the ridha badhe wt ok in
the siælfue dwærgha alla riidh
han var thôm ôfrith hôgh ok viidh
tho the matto badhe ridha ok ganga
hans ôrs ok skiold matte vte standa
han gik mz konu*n*gin ij b*er*ghith in
tha sa han mz mykith skin
aldra handa riikheet
th*er* husith var mz innan breet
tribald bliald ok examit
silke ok pæl tha var th*er* fliit
fra thæn galbænk ok til thæn dôr
the væna drôtni*n*g geindôr b xxx verso.
swa heet the stolta frua klara
th*er* sina tokt ku*n*ne væl befuara
Konu*n*gin h*err*a klariant badh
ij skulin ku*n*nugha nu ij stadh
drôtni*n*gine thz hon thz forstær
thz h*er*tugh fræderik komin ær
Een gik bort at vara hænne vidh*er*
hon gik thaghar genast nidh*er*
mz the fruor hon hafdhe thære
the mondo tho ey manga væra
the varo fæm ok th*er* til een
the gingo h*er*tugh fræderik ij geen
Tha drôtni*n*gin wt aff palazith tradh
h*er*tugh fræderik sik hiælpa badh
aff siin barnisk som thz var giort

han lot sit folk saman kalla
ok badh thôm sidhan alla
siin ôrs at redha ok ække bidha
wt mot hertugh fræderik ridha
The varo thæs alle saman gladh
ok foro mot honum thaghar ij stadh
aff thz hws for nædhan thz bergh
vntfik thæn herra margh stolt een dwærgh
ok lekara mz sôte tona
ok een grefue heet belona
nidher mz konungin reedh
ok andre herra samuleedh
væl fyretighi ok ey færre
fôlgdho mz æra thæn stolta herra
in for thera adhilport
thz vindôgha var ther ey swa stort
thz han matte ther genom ridha
thy skulde hans ôrs ther vte blifua
han kalladhe een dwærgh heet klariant
mit ôrs antwardha iak thik ij hand
mædhan thz ma ey in at portin ga
tha lætin thz hær vte sta
Thz skal hær ful wæl vardha gômt
tho thz star vte thz vardher ey glômt
fyra dwærgha man kalla badh
ther forc ôrsith skulde gôra radh
ok plægha thz væl mz alla nadhæ
til vatn ok fodher badhe
fôr æn the matto redho aff ôrsith fa
een stol twa dwærgha bæra tha
ther mz længde sik thæn litle man
swa at han redho aff ôrsith van

Thæn konu*n*g tok h*er*tugh fræderik
ij skulin h*err*a nu fôlghia mik
ok fôlgde honu*m* genom thæn portelin
ther the ridha badhe wt ok in
the siælfue dwærgha alla riidh
han var thôm ôfrith hôgh ok viidh
tho the matto badhe ridha ok ganga
hans ôrs ok skiold matte vte standa
han gik mz konu*n*gin ij b*er*ghith in
tha sa han mz mykith skin
aldra handa riikheet
ther husith var mz innan breet
tribald bliald ok examit
silke ok pæl tha var th*er* fliit
fra thæn galbænk ok til thæn dôr
the væna drôtni*n*g geindôr b xxx verso.
swa heet the stolta frua klara
ther sina tokt ku*n*ne væl befuara
Konu*n*gin h*err*a klariant badh
ij skulin ku*n*nugha nu ij stadh
drôtni*n*gine thz hon thz forstær
thz h*er*tugh fræderik komin ær
Een gik bort at vara hænne vidh*er*
hon gik thaghar genast nidh*er*
mz the fruor hon hafdhe thære
the mondo tho ey manga være
the varo fæm ok th*er* til een
the gingo h*er*tugh fræderik ij geen
Tha drôtni*n*gin wt aff palazith tradh
h*er*tugh fræderik sik hiælpa badh
aff siin harnisk som thz var giort

fôr æn drôtningin taladhe vidh han et ordh
Tha han hafdhe afuæpnath sik
tha gik han swa skiwtelik
thiit som drôtningin ok fruor æra
hon badh honum væl komin væra
han thakkadhe hænne swa hôwizlika
thæn ædhle stolte fræderik rika
Skal iak sighia vnder flere
the litla drôtning var ey mere
æn halff thridhia spanna lang
gull a hænna mantil klang
ok ædhla marghe dyre stena
the ther varo ække ena
een krona aff gull ouer hænna har
ther marghe rike stena ij var
eet bælte hafdhe hon om sik
ther prisath var for mykil rikt
hwa androm gafue tholka fund
thz vare vært væl thusand pund

the hertugh fræderik væl vntfingo
mz honum ij thz palaz gingo
thz var giort aff malmarsteen
fyra handa færgha liws ther skeen
eet var liwst ræt som een snio
annath grônt thz maghin ij tro
the thridhia brwn færgha godh
the fiærdha rôt ræt som eet blodh
the vindogh varo aff [crist]alla
the bænkia aff cypres ok swa the palla
the hænto fore the herra in

drykkia badhe miődh ok viin
klareet ok marat
var ther hwariom manne ospart
thera mat redis væl til mata
the gingo til bordh ok giordho them kata
man skipadhe thőm ræt alla nadhe
aff ville diwr ok tamma badhe
Hafuin ij hőrt sakt ij fra C i recto.
aff thæn rika prest iohanna
han konung ij india lande ær
man sigher thz ij hans huse stær
bordh staka aff filsbeen
vnder hwariom diske star een steen
thæn ther heter amatist
the æro ther satte mz főghe list
thæsse natura hafuer thæn steen
som os sigher stena bokin een
the hafua han vardhogh hwa han veet
han dugher væl for drukkinheet
bordhit siælfft aff smaragd giort
ther vnder twe stolpa aff amatist főrt
hwa ther aff æter mz tholka saka
aff dryk faar han ey omaka
tho thæsse thing varo rika
the matto ey vidh thesse bordh lika
ther fore hertugh fræderik stær
hundradha thusand rikare ær
The litla drőtning greindor
swa optelika hon ther om swoor
thz han skulde sik gőra gladha
man skoop honum ther ræt alla nadha

Tha the glædhi een ænda fik
h*er*tugh fræderik at sofua gik
ij een sæng ræt ôfrith riik
thz sigh*er* iak idh*er* sannelik
all ena ij thz faghra hws
til morghonin annar dagh*er* var liws
ok time var at han op stodhe
tha klædde sik thæn h*er*tugh godhe
een litin dwærgh heet aribant
han hafdhe twa gulmullôgha a sin hand
han var een kæmmenære
ok andre dwærgha flere
handklædhe ok vatn til redho var tha
thæn h*er*tugh skulle sik thôrra a
man tedhæ honu*m* klenet alla stu*n*de
honu*m* til glædhe manga lunde
skaktafuil sa han th*er* vnd*er*lika
ok hwart tafuil ræt ôfrith rika
eet vnd*er*likt skaktafuil han th*er* sa
som han sagdhe sidhan opta ij fra
thæn stolte h*er*tugh fræderik
at thz var aff stena swa riik
mz alt thz ij norma*n*di han a
thz tafuil han ey forgiælla ma
eet vardtafuil var ok thære
th*er* p*ri*sath var for hôgha ære
listan var mz smaragd grôna
thz vil iak for idh*er* ey lôna
tafuilith halfft aff robiin
swa rôt som solin om morghin skiin
thæn annan leek aff iaspis var

grafuin

grafuin mz mang siælsyn par
mæstirlik ok vndirlik C I verso.
thz bordh var innan ok vtan rik
som æwintyrith sigher ij fra
a eet sihwalfft bergh husith la,
man hafuer ey vænare hws seet
vtan mons gebal the vidha hafua leet
een haghi var aldra væghna om kring
thz bergh var begrepith mz een ring
eet vatn vte for haghan flôôt
at man aff husith ther ouer skôôt
æn æwintyrith sigher os til ræta
ther vte fore la een slæta
mz alskons glædhi han ther fik
tidhin honum skôt forgik

Thæn thridhia morghon vordho the vara
huru the fianda stapandhe fara
han gik for skæmptan a the værn
tha vardh han var vidh thera hær
hwar the drogho ouer eet bergh
ther foor swa marghin litin dwærgh
bergh ok dala togho ther vidher
tha the drogho for husith nidher
the drogho sik til vatnith tha
a the heedh for husith la
ok slogho ther marghin tiæl rika
the herra ther varo vildo ey vika
swa herbærghadho thæsse herra hær
ok for thz folk ther komith ær
sloghos tiæl badhe fiærra ok nær

som æwintyrith sigher idher hær
the rikasta tiæl iak hafu*er* aff bŏrt
hafdho konu*n*ga thiit mz thŏm fŏrt
græsdukin all aff gulpæl ær
snŏrin all aff silke skær
knapin var aff gullith rŏdh
ther a een ŏrn som konu*n*gin bŏdh
ræt som han flygha vilde
thz man gŏrla skylde
tha sik hafdhe læghrat thæn hær
tha sa man badhe biit ok thær
marghin eld ok braskelik læta
the redha thera mat ok ga at æta

konu*n*g malnrit mælte tha ha*n* thz sa
badh he*r*tugh fræderik æta ga
tha han var mæt tha loot han kalla
the borghara a husith alla
bŏdh thŏm alla væpnas ij stadh
the giordho thaghar som han badh
tho at the hafdho varith flere
the varo thaghar alle til redho
Hærtugh fræderik dragh*er* siin vapn op a
aldra raskast ther han ma,
gar nu thiit ther han sit ŏrs fan
sadhlar siælfu*er* thz bæsta han kan
C II recto. ok giordhar ŏrsith fastelika
swa at thz thŏrfte ække vika
Nu var til redho thæn konu*n*g rik
han reedh til he*r*tugh fræderik
swa hiærtelika han honu*m* badh
nu ær thz komith ij thæn stadh

thz ij mik væl hiælpa ma
iak sigh*er* idh*er* thz iak huxar th*er* a
hiælp*er* mik ij dagh thiin hand
at iak behald*er* borgh ok land
dyra stena ok gul gifu*er* iak idher th*er* til
swa mykith ij mæst hafua vil
Om os ij dagh ma lykka ske
han swaradhe honu*m* ok sagdhe ne
thit gul ok stena vil iak ey fa
tho vil iak thik hiælpa huath iak ma
fór æn thænne dagh een ænda fær
gudh thakke idh*er* h*er*ra æ huru thz gær

Tha mælte een swen op a the værn
nu *æter* folk*et* ij konu*ngins* hær
Tha konu*n*gin hórdhe han tala swa
til h*er*tugh fræderik han mælte tha
nu dugh*er* ey læng*re* bidha
vi vardhom genast ridha
ok górin alt thz iak sigh*er* idh*er*
thz hafu*er* varith all stu*n*d min sidh*er*
iak hafu*er* thóm opta komith ij vanda
aff tio h*er*ra thór mik ey een bestanda
th*er* stark*re* ær aff all thæn hær
ok veta the fórra hwa iak ær
ij skulin thz se iak værfua kan
the p*ri*sa mik fore een froman man
iak vil ridha at thetta sinne
fore konu*ngins* tiæl tha maghen ij finna
riddara ok swena mik æpt*er* iagha
the liiff om æro thóra vagha
Tha mælte om h*er*tugh fræderik

thz vil iak h*er*ra radha thik
ij gômin idher væl mædhan ij ærin ena
æller gaar thz oue*r* riddara ok suena
Tha swaradhe konu*n*g malnrit
iak vil h*er*ra trôsta mik
iak hafue*r* ij minne hand
thz bæsta ôrs aff marghin land
ther iak skal op a ridha
thy thôrff iak ække qwidha
ther ligge*r* eet kop*ar*tygh op a
thz ær aff orma hudher twa
swa hart ok starkt ij alla stu*n*da
thz ængin ma ther genom vnda
ij skulin thænna dagh hær bidha
til ij seen mik til idher ridha
tha skulin ij mik til hiælpa koma
mz idher makt ok idher froma
thz skal iak idher thakka ok lôna
thæn h*er*tugh gômde sik vnder een rôna

C II verso. Tha konu*n*gin hafdhe taladh thæssa leedh
han thaghar genast thædhan reedh
ok thrykte æpte*r* sins hiærta lyst
sina glæfuio fore sit bryst
ok rende som iak sakt hôrdhe
ther ængin riddare thz bæt*re* giordhe
p*er*cefall ok gafuian
ald*re* mere priis han van
ok alt konu*n*g artws komp*ar*ni
æn then litle dwærgh thy var ha*n* fri
Nu kom han ridhande a the heedh
for konu*n*gi*ns* tiæl the genasta leedh

ther the förste sato ouer bordh
the kalzadho markt eet gamans ordh
Tha the konung malnrit sagho fara
hans skiold toko the fulgörla vara
ok væpntis badhe arme ok rika
som hwar matte skiwtelika
bokin sigher æn mera
tolff riddara varo tha redho
the konung malnrit görla kændo
ok thaghar wt mot honum rendo
thæn förste riddare ther han mötte
han thaghar mz sinne glæfuio stötte
ok stak han thaghar genast swa
at örs ok man a iordhine la
ok rykte sidhan sit godha swærdh
ther opta bötte fore hans færdh
ok hugger fast a badha hænder
han spardhe hwarce viner ælla frænder
nu kom swa margher dwærgher hæræ
han tröste sik ey een for them at væria
ok viker vndan mz fögha liste
thiit han hertughin halda viste
æpter honum var eet mykith thrang
aff brytin skafft swa mykith bang
ther a hans lifue brast ij stykke
gudh halp honum thædhan tha mz lykke
thiit han hertugh fræderik fan
han halp honum tha som een man
Thz första han honum se fik
han vænde sik om swa skiwtelik
nu hiælpin ædhle herra rika
iak tröster her ey forskamlika vika

Thæn h*er*tugh reedh ij thæn dwærgha skara
omakliga monde han mz thôm fara
han tok th*em* saman æ twa ok twa
ok kastar hwar hin annan fra
tho the hafdho hafft th*er* tio slik hær
the hafdho mot honu*m* ænga værn
han kastar een hiit ok anna*n* th*er*
swa at hwar la om anna*n* thwær
the vardha sik alle fa*n*ghnæ gifua
swa framt som the vilia lifua

Tha the aff husith fingo thetta se
swa skiwtelika tha komo the
ok fingo marghin stolta[n] dwærgh
th*er* p*ri*sadh*er* [war] for*e* hôgha værdh
C III recto. th*er* vordho fa*n*ghne at thz sama sinne
fæmtan hu*n*drath ok ey een minna
han haffdhe væl fangith flere
æn konu*n*gin siælfu*er* ville ey meræ
thy at iak hald*er* nu væl æro ok land
mædhan iak hafu*er* thæssa ij mi*n*ne hand
the rikasto th*er* ij landith æræ
the æro alle saman hæræ
the mik hulpo fordrifua
om gudh vil the skulu ey lifua
H*er*tughin badh han sænda ij stadh
een swen han giordhe som han badh
een litin dwærgh han badh ey fly
allan hærrin for hans vredhe sky
Thæn hær han thordhe ey ridha
sidhan dwærghin badh th*em* bidha

thz var aff angist ok ey aff dygdh
swa sigher bokin vtan lygdh

Nu ær thæsse striidh forgangin
hwilkin herra ther ær fangin
thz idher alt okunnukt ær
fôr æn æwintyrith them næmpner hær
there ôuerste konung heet otrik
[then annar] var een hertugh rik
han var konung malnrit syster son
ok æn een var kallath yrpon
thæn thridhi heet malnzir
som os sigher thz æwintyr
fore vtan fals thæsse hertugha thre
rasklika varo affuæpnte the
konungin siælfuer ok alle the meste
affuæpnto sik for vtan freste
ther varo ok fanghne mere
hertugha ok grefua flere
the iak kan ey nu hær næmpna
thy iak kan them ække kænna
the aff rikin fôrste varo kompne
thz var them ræt til litin fromæ

Konung malnrit tha thænkte mz sik
ok mælte til hertugh fræderik
nu spôrin thæssa godha herra
mina mæn the ij seen hæræ
huath sak the hafua mik at gifua
hwi the vildo mik fordrifua
kunno the visa thz mz skæl
at iak hafuer hannath thôm vtan væl
tha biudher iak mik hær til swa[ra]

Thæn he*r*tugh reedh ij thæn dwærgha skara
omakliga monde han mz thôm fara
han tok the*m* saman æ twa ok twa
ok kastar hwar hin annan fra
tho the hafdho hafft the*r* tio slik hær
the hafdho mot honu*m* ænga værn
han kastar een biit ok anna*n* the*r*
swa at hwar la om anna*n* thwær
the vardha sik alle fa*n*ghnæ gifua
swa framt som the vilia lifua

Tha the aff husith fingo thetta se
swa skiwtelika tha komo the
ok fingo marghin stolta[n] dwærgh
the*r* p*r*isadhe*r* [war] fore hôgha værdh
C III recto. the*r* vordho fa*n*ghne at thz sama sinne
fæmtan hu*n*drath ok ey een minna
han haffdhe væl fangith flere
æn konu*n*gin siælfue*r* ville ey meræ
thy at iak halde*r* nu væl æro ok land
mædhan iak hafue*r* thæssa ij mi*n*ne hand
the rikasto the*r* ij landith æræ
the æro alle saman hæræ
the mik hulpo fordrifua
om gudh vil the skulu ey lifua
He*r*tughin badh han sænda ij stadh
een swen han giordhe som han badh
een litin dwærgh han badh ey fly
allan hærrin for hans vredhe sky
Thæn hær han thordhe ey ridha
sidhan dwærghin badh the*m* bidha

thz var aff angist ok ey aff dygdh
swa sigher bokin vtan lygdh

Nu ær thæsse striidh forgangin
hwilkin h*err*a ther ær fangin
thz idher alt oku*n*nukt ær
fôr æn æwintyrith them næmpner h*ær*
there ôuerste konu*n*g heet otrik
[then a*n*nar] var een h*er*tugh rik
han var konu*n*g malnrit syst*er* son
ok æn een var kallath yrpon
thæn thridhi heet malnzir
som os sigher thz æwintyr
fore vtan fals thæsse h*er*tugha thre
rasklika varo affuæpnte the
konu*n*gin siælfu*er* ok alle the meste
affuæpnto sik for vtan freste
th*er* varo ok fa*n*ghne mere
h*er*tugha ok grefua flere
the iak kan ey nu h*ær* næ*m*pna
thy iak kan them ække kænna
the aff rikin fôrste varo ko*m*pne
thz var them ræt til litin fromæ

Konu*n*g malnrit tha thænkte mz sik
ok mælte til h*er*tugh fræderik
nu spôrin thæssa godha h*err*a
mina mæn the ij seen hæræ
huath sak the hafua mik at gifua
hwi the vildo mik fordrifua
ku*n*no the visa thz mz skæl
at iak hafu*er* hannath thôm vtan væl
tha biudher iak mik h*ær* til swa[ra]

fore thetta folk alt oppinbara
ok bidh*er* iak idh*er* h*er*tugh fræderik
at ij rættin först ou*er* mik
ku*n*no the thz for idh*er* ey te
tha lætin mik godhe h*er*ra se
thz idh*er* ær min skadhi leedh
ok rættin ou*er* th*em* sama leedh
at andr*e* magho se th*er* vidh
at plægha tholkin falskan sidh
C m tho the villo mik fordarfua
verso. iak var tho th*er*a h*er*ra ok arfue

Hertugh fræderik sattis nidh*er*
ij h*er*ra görin som iak bidh*er*
idh*er* orsaka hwar som ma
æll*er* skulin ij genast dödhin fa
Swaradhe een g*r*effue ij same stu*n*d
han var kalladh*er* fridelmu*n*d
iak vænt*er* h*er*ra idh*er* [ku*n*nokt] ær
iak hafdhe idh*er* g*er*na standith nær
tha the mik thwi*n*gadho vtan væria
iak skulle otrike t*r*oskap swæria
Konu*n*gin mælte ok sagdhe ia
sannelika thz ær ræt swa
iak hafu*er* thik ænga skuld at gifua
h*er*tugh fræderik lætin han lifua
Konu*n*gin badh swa hiærtelika
ij görin mik ræt ou*er* iyrikæ
han hafu*er* valdith all thænne omak
ok atte mik ey giælda tholik sak
han veet thz mz rættan skæl
iak vnte honu*m* hiærtelika væl

[ia]k veet een ond dȯdh ær thik nær
[mæ]dhan thu æst komin til mik hær
[ma] iak thik hær gripa
[ia]k skal swa mz thik skipa
ij vardhin thz badhe vara
buru iak skal mz idh*er* fara
mik thykte thik vara ond skæpna næra
thz thu skal thik alla dagha kæra
Tha swaradhe h*er*tugh fræderik
iak lat*er* til gudh ij himerik
mit liiff vil iak h*æ*r vagha
iak rædhis ey thina agha
The fru gladdis ok fik tha trȯst
thz hænna ang*er* vardh*er* æn lȯst
han rykkir swærdhit ok hȯt*er* hær
thæn resa th*er* for honu*m* stær
grep mot honu*m* swa skiwtelik
ok vænde orsith bort fra sik
ok slo at honu*m* mz sinne stang
hon giordhe honu*m* stora thrang
ok vræk*er* a ha*n*s skiold swa fast
thz han ij twænne stykke brast
hafdhe thz rætelika taghi[t] han
tha var*e* dȯdh badhe ȯrs ok man
tha sa h*er*tugh fræderik aff norma*n*din
swa opta a sit fing*er*lin
han vænde stenin ij sin handa
ok gladis thæn h*er*ra a frȯmedhe landa
Tha resin ænkte til ha*n*s sa
tha reedh han nær ok giordhe swa
tha frwn miste h*er*ra fræderik
swa at hon ey honu*m* se fik

iak vil honu*m* at*er* late hære
om han vil mik *tr*oskap swæriæ
C III recto. thz h*er*tugha dôme han fôrra atte
otrik thz ôdhmiwklika iate
ok thakkadhe honu*m* hiærtelik
at han giordhe honu*m* swa nadhelik

Nu sattis nidh*er* konu*n*g malnrit
badh sina mæn alla koma thiit
the wtdrifne hafdho varith
iak hafu*er* idh*er* alt offlitith ærith
hær til th*e*tta sinne
nu skulin ij thz finnæ
iak skal mz æro lôna thik
thz ij mz *tr*oskap hafuin varith mz mik
læn ok goz vil iak idh*er* gifua
ok æra idh*er* mædhan iak ma lifua
gaar nu fram mine *tr*ono mæn
ok taghin badhe land ok læn
swa at ij ærin rike alla dagha
ok hiælpin badhe frænd*er* ok magha

Konu*n*gin mælte til h*er*ra fræderik
the æra ij hafuin bega*n*gith mik
thz lône idh*er* thæn bæst forma
thæn litle konu*n*g han mælte swa
ou*er* land ok goz tha skulin ij radha
thz stand*er* alt til idhra nadha
æ mædhan iak ij værldine lifu*er*
tha ær iak skyldogh at thiæna idh*er*
ok vil iak thz g*er*na gôra
thz skulin ij badhe spôria ok hôra

Tha *s*waradhe her*t*ugh fræderik
sannelika vil iak sighia thik
thz ær mik liofft a mina *tro*
hafu*er* iak idh*er* holpith ok ær thz swo
mik skulde the æra koma til handa
at frælsa idh*er* aff idhan vanda
Konu*n*gin swaradhe swa hemelik
oc badh han sidhan swa nadhelik
at ij sighin hær oppinbara
fore thænna dwærgha skara
thz ij hòrdhin at kæra
ij himerika tha ij varin thæræ
at oræt mine mæn mik giordhe
iak thakkar gudh som thz hòrdhe
tha badh han idh*er* hiit at koma
ok frælsa mik mz idhan froma
om nakar mælir mik ij geen
antiggia riddara æll*er* ok sween
mædhan the magho lifua
tha skal han thòm ey fòrgifua
vtan sænda thaghar hær
tiwghu tholka som ij ær
ok lata thòm badhe stekia ok siwdha
om the ey gòra alt hwath vi biwdha
The vardha swa rædde aff tholikt hoot
the thora mik aldr*e* gòra a mot
Han iætta honu*m* thz ok giordhe swo
thæn litle konu*n*g var gladh ok fro

Nu ridha the til thæn dwærgha skara C iiii verso.
ok finna thòm alla saman thære
han loot thòm alla saman kalla

the ræddos h*er*tugh fræderik allæ
han mælte tha mz vit ok skæl
hôrin mik ok forstandin væl
ok gômen gôrla hwath iak sigh*er*
Jak ær sænd*er* aff himerike nidh*er*
thæn enka*n*nelik gudh ij himerik
sa thæn ot*r*oskap h*æ*r begik
tha ij idhan rætta h*er*ra forsmadhæ
ok drifuin honu*m* fore spot ok hadha
vntbryktin honu*m* badhe land ok æra
idher rætte h*er*ra atte at væra
gôrin ij nakan tidh optare swa
tha skulin ij vara th*er* visse op a
han sænd*er* tholka tiwghu hær
digh*er*t stôrre æn iak ær
ok læt*er* idh*er* alla dræpa ok fanga
ok aldre skal een vndan ganga
The swaradho honu*m* alle ij sæn
ij gôrin mz os nadhelika æn
latin os lifuith halda
ther ou*er* maghin ij h*er*ra valda
vi viliom thz iætta halda ok skrifua
honu*m* at thiæna mædhen vi magh*u*m lifua
badhe mz goz ok æmpne
ok all hans last*er* at hæmpnæ
the sworo eedh ok giordho swo
at the skuldo honu*m* væra tro

Tha mælte h*er*tugh fræderik
nu vil iak fara heem til mik
Konu*n*g malnrit badh honu*m* bidha
thæn dagh hwarghin thædhan ridha

Ney thz ma ække væra
mit folk thz ær alt ij kæra
thy thz thôm ække kunnukt ær
huru om miin thing nu stær
Thaghar konungin thetta forstær
at han vil ække dwælias thær
han gaff honum orloff heem at ridha
om han vilde ther ey længre bidha
thz var æn arla ok dagher liws
tha the ridhu til thz hws
hertugha ok grefua mondo ther ey skorta
tha the ridhu til the porta
herra fræderik ij thz palaz gik
fru geindor honum mz æro vntfik
han vilde ække sitia nidh
thy thz leedh fast at natzins tidh
hon badh tha mz fôgha sinne
the litla drôtninginnæ
dwælias the nat ok gôra swa
ney fru thz ey væra ma
thy mine mæn mik hafua kær C v recto.
vita ey huart iak komin ær
Jak kan idher ey thakka som iak vil
vtan bidher iak gudh ij himerike til
han gifui idher lykko ok æræ
at ij ærin kompne hæræ
Tha badh konungin hænta ther
thz tafuil som fôrra skrifuith ær
Tha hertugh fræderik tafuil sa
tha mælte han ok sagdhe swa
huath skal thetta thydha
Herra vi idher biudha

thz vil iak herra radha thik
ij gômin idher væl mædhan ij ærin ena
æller gaar thz ouer riddara ok suena
Tha swaradhe konung malnrit
iak vil herra trôsta mik
iak hafuer ij minne hand
thz bæsta ôrs aff marghin land
ther iak skal op a ridha
thy thôrff iak ække qwidha
ther ligger eet kopartygh op a
thz ær aff orma hudher twa
swa hart ok starkt ij alla stunda
thz ængin ma ther genom vnda
ij skulin thænna dagh hær bidha
til ij seen mik til idher ridha
tha skulin ij mik til hiælpa koma
mz idher makt ok idher froma
thz skal iak idher thakka ok lôna
thæn hertugh gômde sik vnder een rôna

C II verso. Tha konungin hafdhe taladh thæssa leedh
han thaghar genast thædhan reedh
ok thrykte æpter sins hiærta lyst
sina glæfuio fore sit bryst
ok rende som iak sakt hôrdhe
ther ængin riddare thz bætre giordhe
percefall ok gafuian
aldre mere priis han van
ok alt konung artws komparni
æn then litle dwærgh thy var han fri
Nu kom han ridhande a the heedh
for konungins tiæl the genasta leedh

ther the fòrsto sato ouer bordh
the kalzadho markt eet gamans ordh
Tha the konung malnrit sagho fara
hans skiold toko the fulgòrla vara
ok væpntis badhe arme ok rika
som hwar matte skiwtelika
bokin sigher æn mera
tolff riddara varo tha redho
the konung malnrit gòrla kændo
ok thaghar wt mot honum rendo
thæn fòrste riddare ther han mòtte
han thaghar mz sinne glæfuio stòtte
ok stak han thaghar genast swa
at òrs ok man a iordhine la
ok rykte sidhan sit godha swærdh
ther opta bòtte fore hans færdh
ok hugger fast a badha hænder
han spardhe hwarce viner ælla frænder
nu kom swa margher dwærgher hæræ
han tròste sik ey een for them at væria
ok viker vndan mz fògha liste
thiit han hertughin halda viste
æpter honum var eet mykith thrang
aff brytin skafft swa mykith bang
ther a hans lifue brast ij stykke
gudh halp honum thædhan tha mz lykke
thiit han hertugh fræderik fan
han halp honum tha som een man
Thz fòrsta han honum se fik
han vænde sik om swa skiwtelik
nu hiælpin ædhle herra rika
iak tròster her ey forskamlika vika

Thæn h*er*tugh reedh ij thæn dwærgha skara
omakliga monde han mz thôm fara
han tok th*em* saman æ twa ok twa
ok kastar hwar hin annan fra
tho the hafdho hafft th*er* tio slik hær
the hafdho mot honu*m* ænga værn
han kastar een hiit ok anna*n* th*er*
swa at hwar la om anna*n* thwær
the vardha sik alle fa*n*ghnæ gifua
swa framt som the vilia lifua

Tha the aff husith fingo thetta se
swa skiwtelika tha komo the
ok fingo marghin stolta[n] dwærgh
th*er* p*r*isadh*er* [war] for*e* hôgha værdh
C III recto. th*er* vordho fa*n*ghne at thz sama sinne
fæmtan hu*n*drath ok ey een minna
han haffdhe væl fangith flere
æn konu*n*gin siælfu*er* ville ey meræ
thy at iak halder nu væl æro ok land
mædhan iak hafu*er* thæssa ij mi*n*ne hand
the rikasto th*er* ij landith æræ
the æro alle saman hæræ
the mik hulpo fordrifua
om gudh vil the skulu ey lifua
H*er*tughin badh han sænda ij stadh
een swen han giordhe som han badh
een litin dwærgh han badh ey fly
allan hærrin for hans vredhe sky
Thæn hær han thordhe ey ridha
sidhan dwærghin badh th*em* bidha

thz var aff angist ok ey aff dygdh
swa sigher bokin vtan lygdh

Nu ær thæsse striidh forgangin
hwilkin herra ther ær fangin
thz idher alt okunnukt ær
fór æn æwintyrith them næmpner hær
there ôuerste konung heet otrik
[then annar] var een hertugh rik
han var konung malnrit syster son
ok æn een var kallath yrpon
thæn thridhi heet malnzir
som os sigher thz æwintyr
fore vtan fals thæsse hertugha thre
rasklika varo affuæpnte the
konungin siælfuer ok alle the meste
affuæpnto sik for vtan freste
ther varo ok fanghne mere
hertugha ok grefua flere
the iak kan ey nu hær næmpna
thy iak kan them ække kænna
the aff rikin fórste varo kompne
thz var them ræt til litin fromæ

Konung malnrit tha thænkte mz sik
ok mælte til hertugh fræderik
nu spôrin thæssa godha herra
mina mæn the ij seen hæræ
huath sak the hafua mik at gifua
hwi the vildo mik fordrifua
kunno the visa thz mz skæl
at iak hafuer hannath thôm vtan væl
tha biudher iak mik hær til swa[ra]

fore thetta folk alt oppinbara
ok bidher iak idher hertugh fræderik
at ij rættin fôrst ouer mik
kunno the thz for idher ey te
tha lætin mik godhe herra se
thz idher ær min skadhi leedh
ok rættin ouer them sama leedh
at andre magho se ther vidh
at plægha tholkin falskan sidh
C III tho the villo mik fordarfua
verso. iak var tho thera herra ok arfue

Hertugh fræderik sattis nidher
ij herra gôrin som iak bidher
idher orsaka hwar som ma
æller skulin ij genast dôdhin fa
Swaradhe een greffue ij same stund
han var kalladher fridelmund
iak vænter herra idher [kunnokt] ær
iak hafdhe idher gerna standith nær
tha the mik thwingadho vtan væria
iak skulle otrike troskap swæria
Konungin mælte ok sagdhe ia
sannelika thz ær ræt swa
iak hafuer thik ænga skuld at gifua
hertugh fræderik lætin han lifua
Konungin badh swa hiærtelika
ij gôrin mik ræt ouer iyrikæ
han hafuer valdith all thænne omak
ok atte mik ey giælda tholik sak
han veet thz mz rættan skæl
iak vnte honum hiærtelika væl

ok lôst een deel aff miin vnlykke
mælte om th*en* grefue riik
vidh*er* h*er*tugh fræderik
th*en* rese giordhe alla stu*n*de
os stora môdho ij margha lu*n*de
Hans husfrw hôrdhe th*er* op a
swa môdhelika græt hon tha
ok swa hans dôtt*re* badha C IX verso.
swa at the hafdho ænga nadhæ
Grefuin sagdhe til gestin sin
ij vitin thz ey min kære vin
huath angist mik ær for snima
skeed ij stu*n*tan tima
ij thorfuin ey h*er*ra vndra a
hwi the oc hon the grata swa
ok iak swa syrghiande mon væræ
ok swa sara os for idh*er* kæræ
Jak atte een son een vngan man
iak sigh*er* thz idh*er* a mina san
at thz ær ængin h*er*ra swa rik
han matte mz æro frygdha sik
hwar thæn tiidh ha*n* skulde ha*n* se
hans hiærta matte aff glædhi lee
han var hôfuizk vtan kiiff
eet hælædhe aff sit eghit liiff
th*er* til mild ok yfrith viis
aff frwr ok môðr hafdhe ha*n* priis
thrættan aar ok ey minna
ha*n* riddar*e* var fôr æn ha*n* foor finna
ij th*en*na skogh a æwintyr
the vordho honu*m* alt offdyr
han hafdhe ey ful tiwghu aar

iak vil honu*m* at*er* late hære
om han vil mik t*r*oskap swæriæ
C IIII recto. thz h*er*tugha dôme han fôrra atte
otrik thz ôdhmiwklika iate
ok thakkadhe honu*m* hiærtelik
at han giordhe honu*m* swa nadhelik

Nu sattis nidh*er* konu*n*g malnrit
badh sina mæn alla koma thiit
the wtdrifne hafdho varith
iak hafu*er* idh*er* alt offlitith ærith
hær til thetta sinne
nu skulin ij thz finnæ
iak skal mz æro lôna thik
thz ij mz t*r*oskap hafuin varith mz mik
læn ok goz vil iak idh*er* gifua
ok æra idh*er* mædhan iak ma lifua
gaar nu fram mine t*r*ono mæn
ok taghin badhe land ok læn
swa at ij ærin rike alla dagha
ok hiælpin badhe frænd*er* ok magha

Konu*n*gin mælte til h*er*ra fræderik
the æra ij hafuin bega*n*gith mik
thz lône idh*er* thæn bæst forma
thæn litle konu*n*g han mælte swa
ou*er* land ok goz tha skulin ij radha
thz stand*er* alt til idhra nadha
æ mædhan iak ij værldine lifu*er*
tha ær iak skyldogh at thiæna idh*er*
ok vil iak thz g*er*na gôra
thz skulin ij badhe spôria ok hôra

Tha swaradhe hertugh fræderik
sannelika vil iak sighia thik
thz ær mik liofft a mina tro
hafuer iak idher holpith ok ær thz swo
mik skulde the æra koma til handa
at frælsa idher aff idhan vanda
Konungin swaradhe swa bemelik
oc badh han sidhan swa nadhelik
at ij sighin hær oppinbara
fore thænna dwærgha skara
thz ij hórdhin at kæra
ij himerika tha ij varin thæræ
at oræt mine mæn mik giordhe
iak thakkar gudh som thz hórdhe
tha badh han idher hiit at koma
ok frælsa mik mz idhan froma
om nakar mælir mik ij geen
antiggia riddara æller ok sween
mædhan the magho lifua
tha skal han thóm ey fórgifua
vtan sænda thaghar hær
tiwghu tholka som ij ær
ok lata thóm badhe stekia ok siwdha
om the ey góra alt hwath vi biwdha
The vardha swa rædde aff tholikt hoot
the thora mik aldre góra a mot
Han iætta honom thz ok giordhe swo
thæn litle konung var gladh ok fro

Nu ridha the til thæn dwærgha skara C iiii verso.
ok finna thóm alla saman thære
han loot thóm alla saman kalla

the ræddos h*er*tugh fræderik allæ
han mælte tha mz vit ok skæl
hörin mik ok forstandin væl
ok gömen görla hwath iak sigh*er*
Jak ær sænd*er* aff himerike nidh*er*
thæn enka*n*nelik gudh ij himerik
sa thæn ot*r*oskap h*ær* begik
tha ij idhan rætta h*er*ra forsmadhæ
ok drifuin honu*m* for*e* spot ok hadha
vnthryktin honu*m* badhe land ok æra
idh*er* rætte h*er*ra atte at væra
görin ij nakan tidh optar*e* swa
tha skulin ij vara th*er* visse op a
han sænd*er* tholka tiwghu hær
digh*er*t störr*e* æn iak ær
ok læt*er* idh*er* alla dræpa ok fanga
ok aldr*e* skal een vndan ganga
The swaradho honu*m* alle ij sæn
ij görin mz os nadhelika æn
latin os lifuith halda
ther ou*er* maghin ij h*er*ra valda
vi viliom thz iætta halda ok skrifua
honu*m* at thiæna mædhen vi magh*u*m lifua
badhe mz goz ok æmpne
ok all hans last*er* at hæmpnæ
the sworo eedh ok giordho swo
at the skuldo honu*m* væra tro

Tha mælte h*er*tugh fræderik
nu vil iak fara heem til mik
Konu*n*g malnrit badh honu*m* bidha
thæn dagh hwarghin thædhan ridha

Ney thz ma ække væra
mit folk thz ær alt ij kæra
thy thz thôm ække ku*n*nukt ær
huru om miin thing nu stær
Thaghar konu*n*gin thetta forstær
at han vil ække dwælias thær
han gaff honu*m* orloff heem at ridha
om han vilde ther ey længr*e* bidha
thz var æn arla ok dagh*er* liws
tha the ridhu til thz hws
h*er*tugha ok gr*e*fua mo*n*do th*er* ey skorta
tha the ridhu til the porta
h*err*a fræderik ij thz palaz gik
fru geindor honu*m* mz æro vntfik
han vilde ække sitia nidh
thy thz leedh fast at natzins tidh
hon badh tha mz fôgha sinne
the litla drôtninginnæ
dwælias the nat ok gôra swa
ney fru thz ey væra ma
thy mine mæn mik hafua kær C v recto.
vita ey huart iak komin ær
Jak kan idh*er* ey thakka som iak vil
vtan bidher iak gudh ij himerike til
han gifui idh*er* lykko ok æræ
at ij ærin kompne hæræ
Tha badh konu*n*gin hænta ther
thz tafuil som fôrra skrifuith ær
Tha h*er*tugh fræderik tafuil sa
tha mælte han ok sagdhe swa
huath skal thetta thydha
H*err*a vi idher biudha

at thiggia thz ok fôra heem
Mæn veet ney mælte han til thôm
iak ær hema væl swa rik
at iak thorff ænga gafuor aff thik
ij gull æller dyra stena
badhe stora swa ok klena
man skænkte thôm mz dyr*e* kar
miôdh ok viin ma*n* for thôm bar
klareet ok marat
var th*er* hwariom ma*n*ne ospart

Han togh orloff ok bort han reedh
konu*n*gin fôlgde honu*m* a ha*n*s leedh
ok th*er* til riddara ok swena
han reedh ey thædhan ena
genom thz b*er*gh han thi[n]ghat reedh
sidhan fan han een vægh swa breedh
ok kændis huart han komin var
han badh kon*ung* malnrit heem fara
Ney iak fra idh*er* ey ridh*er*
fôr væghin vardh*er* bætr*e* ku*n*nugh*er* idh*er*
Konu*n*g malnrit badh sit folk alt bidha
iak vil ena mz honu*m* ridha
iak honu*m* fôlgh*er* thz skal ske
genom thæn skogh vi for*e* os se
til eet vatn var yfrith breedh
ther han opta at bersan reedh

Tha h*er*tugh fræderik vatnith fan
tha mælte han til thæn litla man
iak vil h*ær* ey læng*re* bidha
h*er*ra ij maghin nu væl heem ridha

ælle*r* blifuin hos mik thænnæ nat
¶ iak vil heem som iak hafue*r* ia
skoghin ær myrk hardh ok thrang
margha nat hafue*r* iak lighat hæ*r* swa la*n*g
a vedhespil ok æwintyr
the*r* opta ær vordhin dyyr
iak hafue*r* idhart vedhespil manga sinna
spilt at ij mik skuldin finna
nu hafuin ij he*rr*a holpith mik
thz lône idher gudh ij himerik
iak gifue*r* idher eet finge*r*gull
the*r* prisath ær aff dygdher full
thz ær hôgha skatta værdh
idhe*r* ma skadha ald*r*e swærdh C v
[the] stu*n*d the stena æru hos thik verso.
[tha] skulin ij he*rr*a tro thz mik
thæn annar stens nat*ur*a ær swa
for visso maghin ij thz tro
thz sighe*r* iak idhe̅r oppinbar
tho een man laghe ij tiwghu aar
nidhre a hafsins grunda
ok hafdhe han ij the stunda
thænna steen at bæra
han thorfte sik ald*r*e kæra
tho han hafdhe hwarce klædhe ælle*r* fôdha
vatnith matte han ænkte môdha
then thridhi sten hafue*r* swa mykla makt
lætin idher thz for sanno vara sakt
tho thz stôrsta hws ij værldine ær
aff træ bru*n*ne ok vare ij thær
eldin matte idhe*r* ænkte skadha
ælle*r* koma idhe*r* til nakan vadha

at badhe bru*n*ne hws ok land
ok hafdhin ij stenin a idhre hand
thz skadde idher ænkte vætta
swa stort hafu*er* han at sæta
thænne sten ær bætre æn hine thre
minnes thz huru thz ma ske
thæn fiærdhe sten ær aff india land
hwa som han bær a sinne hand
hwath hæll*er* thôm ær væl æll*er* ve
ængin man far thik at se
tha thu vilt drifua tholik thing
vænt stenin ij thinne hand om kring
ok lyk han ij thin hænde swa
tha ha*n* hafdhe thz mælt ha*n* hwarff ho*num* fra
swa at han ænkte til hans fan
fôr æn han rækte handena for han
tha sa hwar anna*n* at*er* thære
ok vndradho huru thz matte vær*e*
Tha h*er*tugh fræderik sa th*e*n makt
hwilka dygdh ok hwilka krafft
han togh tha gladhlika th*er* vidh*er*
gudh thakke for*e* tholka gafuo idh*er*
han vænde thz opta til ok fra
swa gôrla han a the stena sa
the varo faghre ok th*er* til rikæ
ma*n* finder ey fala th*er*a likæ
hwar th*er*a sik eensamin la
at th*er* var faghert at se op a
ij thz besta gull man matte finna
varo the lagdhe mz fôgha sinne
om th*er*a dygdh tha skulin ij thighia

ok ængin man ther aff sighia
mælte thz konu*n*g malnrit
ok gómin thz væl mz mykin Ciikt
Mæn veet thz skal vara
iak vil thz væl beuara
He*r*tugh fræderik helsar han tha C vi recto.
ok genast reedh hwar annan fra
konu*n*g malnrit ij sit eghit rikæ
tha thorffte han for ængin vika
alle the dwærgha han ou*er* ær
hafdhe han sidhan aff hiærtath kær
ok thiænte honu*m* ij lost ok nódh
ok giordhe sidhan alt thz han bódh

He*r*tugh fræderik thædhan reedh
thz mæsta ha*n* matte the genasta leedh
væghin togh tha at vika
tha hórdhe thæn he*r*tugh rikæ
ena q*u*inno swa iæme*r*lika skre
ok sagdhe sik alla stu*n*dir ve
hon ópte mz swa iæme*r*lik graat
swa ómkelik var hænna laat
tha han hórdhe thæssa róst
han gaff sit hiærta godha tróst
iak skal vita huath thz ær
huath thz mik til liofuo æll*er* ledho gær
mz spora han órsith rórdhe
thiit han róstena hórdhe
thz aldra raskasta th*er* han ma
een risa han om sidh*er* sa
han hafdhe fangith een riddar riik

ok fördhe honum swa ömkelik
han hafdhe bundith hans föter badha
om örsins bwk thz var hans skadhe
ok swa hans hænder samuleedh
a hans liiff ey klædher beedh
vtan een skiwrta all ij tædher
han togh honum fra badhe vapn ok klædher
han hafdhe a sinne axl ena stang
ther [b]adhe digher var ok lang
ij andre hand eet birkeriis
han slo thæn riddara vtan priis
thz blodhit ran om hans liiff
thy græt hon sara thz ædhla viiff
ok kærdhe ouer hans nödhæ
thz gudh læt honum födha
thz var hænna hiærte kære
ther bundin fördhis thære
hon vil sik aldre vidh han skilia
sigher iak thik mz hænna vilia

Tha hertugh fræderik thetta sa
til thæn risa sagdhe han swa
thin onde man thu sigh thz mik
hwath hafuer thænne riddare giort thik
ther thu gör tholik vanda
loot mik nw thz forstanda
Risen monde thz dighert forsma
thz hertugh fræderik taladhe swa
C VI verso. [dare] kom hiit til mik
[thu] ma forsökia siælfuan thik
[æn] thu honum hiælpa ma
[thu] aktan sidhan huru thz kan ga

[ia]k veet een ond dôdh ær thik nær
[mæ]dhan thu æst komin til mik hær
[ma] iak thik hær gripa
[ia]k skal swa mz thik skipa
ij vardhin thz badhe vara
huru iak skal mz idh*er* fara
mik thykte thik vara ond skæpna næra
thz thu skal thik alla dagha kæra
Tha swaradhe h*er*tugh fræderik
iak lat*er* til gudh ij himerik
mit liiff vil iak h*ær* vagha
iak rædhis ey thina agha
The fru gladdis ok fik tha trôst
thz hænna ang*er* vardh*er* æn lôst
han rykkir swærdhit ok hôt*er* hær
thæn resa ther for honu*m* stær
grep mot honu*m* swa skiwtelik
ok vænde orsith bort fra sik
ok slo at honu*m* mz sinne stang
hon giordhe honu*m* stora thrang
ok vræk*er* a ha*n*s skiold swa fast
thz han ij twænne stykke brast
hafdhe thz rætelika taghi[t] han
tha vare dôdh badhe ôrs ok man
tha sa h*er*tugh fræderik aff norma*n*din
swa opta a sit ting*er*lin
han vænde stenin ij sin handa
ok gladis thæn h*er*ra a frômedhe landa
Tha resin ænkte til ha*n*s sa
tha reedh han nær ok giordhe swa
tha frwn miste h*er*ra fræderik
swa at hon ey honu*m* se fik

tha ôpte hon swa iæm*er*lik
awi huath skal nu vardhe aff mik
mædhan thenne riddare thordhe ey bidha
ok vidher thenna resa stridha
mædha*n* ha*n* then resa ey thordhe besta
tha vardher thz ou*er* min h*er*ra ga
h*er*tugh fræderik ko*m* tha swa skyndelik
tha fik thæn rese ij thz awik
eet slagh swa stort thz badhe twa
han ok hans stang a iordhine la
eet annath slagh then resen fik
thz axlen fra hans lifue gik
tha ôpte han mz een rædhelik kære
awi thz iak ær komin hære
ok til then fa*n*gna riddara sa
han hafdhe honu*m* g*er*na fallith aa
thz the matte badhe dôdhe blifua
mædha*n* ha*n* kændis vidh ha*n* matte ey lifua
b*er*gh ok dala skulfuo vidher
tha resen fiol a iordhina nidher
C VII recto. tha han fallin for honu*m* la
howdhit slo han bukin fra
mz thz swærdh han hafdhe ij hænde
nu lig ther hin onde ma*n* thik skænde

resen hafu*er* nu mist liiff ok æra
ok lôst ær all the fruo kæra
tha han vænde om sit fingerin
ok stenin gaff som fôrra skin
tha sagho the h*er*tugh fræderik
ok thakkadho honu*m* swa nadhelik
the frua fiol a knæ for han

ha*n* halp hænne op so*m* een ædhla ma*n*
ok gingo badhin saman kaat
thiit thæn bu*n*dne riddar*e* sat
skaro hans band all ij stykke
ok løste all ha*n*s othykke
the sattis ther a iordhina nidher
thz sigher bokin for sa*n*nind idh*er*
han hafu*er* forglømpt nu all sin nødh
ther han førra hafdhe ok bar for*e* dødh
ther han var vis op a sit liiff
then riddar*e* ok ha*n*s stolta viiff
thakkadhe honu*m* badhæ
for*e* ma*n*ga handa nadhæ
mit liiff skal til idhra thiænist sta
mædhan iak ij værldine lifua ma
ther the he*r*ra sato saman
the kalzadho mankt ok giordho them gama*n*

Tha sagdhe h*er*tugh fræderik
he*r*ra vilin ij nw sighia mik
idhart nampn ok huath ij heta
thz ær the bøn iak æpt*er* letar
aff huath slækt ij kompne æræ
mædhan vi swa hemelika sitia hæræ
Jak vil thz storlika g*er*na gøra
om idh*er* lyst*er* ther a høra
min fadh*er* het leuenemin
iak siælfu*er* het*er* gamorin
iak ær konu*n*g ou*er* skota hær
the hafua mik alle sama*n* kær
huath vi formaghom badha
ther skulin ij he*r*ra ou*er* radha

ouer folk ok ouer land
thz skal alt thiæna vnder idhra hand
æ mædhan vi maghom lifua
iak ær idher skyldogher at gifua
loff ok priis ij alla stadha
thy ij holpin mik aff vadha
ok fra thæn grummelika dődh
ther mik var tedh ok annor nődh
aff thæn iak hær nu liggia seer

Tha spőr iak idher æn herra meer
sighin mik thz for gaman
huru komin ij badhe saman
C VII verso. Jak war ridhin nu for snima
a æwintyr som ij maghin nima
iak hafdhe een vægh var yfrith breedh
ouer bergh ok dala the genasta leedh
iak reedh then vægh a mina san
thz iak ænkte lifuandis for mik fan
daghin fast at qwældith leedh
thenne frua alt mz mik reedh
een litin æng tha vordho vi vara
vi vordhom til radha thiit at fara
ok then nat ther at blifua
slikt vi hafdhom vidher lifua
vi hafdhom mz os brődh ok viin
aff ra ok da ok ville swiin
alla handa nadhe
til dryk ok æta badhe
tha vi satom badha
ouer mat ok giordhom os gladha
tha kom then rese [sőkende] thære

thz iak vardh honum ey vare
fôr æn han genast *griper* mik
ok binde*r* sidhan mik swa skæmelik
vidhe*r* eet træ mz sinne makt
the*r* stodh iak alla the nat
han bant thæssa fruo ij hæ*r* se
thz giordhe mik ij mit hiærta ve
thz hwart vara annath sa
ok hwarce vara annath hiælpa ma
kôt ok brôdh ok the*r* til viin
thz togh the*n* re*se* alt til siin
aat ok drak fore vtan hoff
ok lagdhis sidhan nidhe*r* ok soff
vare hæsta gingo *som* iak them bant
om qwældin mz miin eghin band
han taladhe ok ald*re* ordh til mik
fôr æn nu ij dagh sool op gik
ok togh mit ôrs ok ledde thz hær
ok lôste mina hænde*r* thær
ok badha mina *fôter*
mik til litlo bôte*r*
miin vapn tok ha*n* mik al fra
swa at iak ænkte hafdhe op a
ha*n* giordhe mik ænga nadha
thz thôr iak allu*m* radha
tholik thiænist vmbære
som ha*n* giordhe vidh mik thære
mz sorgh stodh iak alla the la*n*go nat
mit ôrs ledde han thædhan brat
iak vardhe*r* the*r* stigha op a bak
han bant mik vtan alla sak
min*a* *fôter* vnde*r* hæsti*n*s qwidh

slikt ær onda manna sidh
ok swa mina badha hænder
thz giordhe han alt i sænder
C VIII recto. tha han hafdhe giort mik thænne qwidha
han løste the fru ok bødh hænne ridha
thu ma ridha huart likar thik
thenne riddare han skal følghia mik
the ædbla frua ey vilde sik
for henna tokt skilia vidh mik
før æn hon matte vita fanga
huru mit maal matte ganga
han førdhe mik fangnan sigher iak thik
ther ij herra løstin mik

Herra fræderik sagdhe mz sinna
trøstin ij idhar thing at finna
Ja herra thz ma væræ
thz vi finnom them æn hæræ
han tok then fruo mantel a
til hertugh fræderik sagdhe han tha
vi viliom ey længre bidha
vi viliom genast ridha
tha the hafdho ridhit ena litla ridh
tha vardh swa myrk the natta tidh
thz the vardha bidha ther
til dagher ater komin ær
arla om morghonin han thædhan foor
ok følgde the sama fotspor
ther the hafdho førra ridhit a
til the æng iak sagdhe fra
han siin vapn all ther fan
ok væpntis thaghar thæn ædhla man

Tha sagdhe he*r*ra gamorin
gudh fore alla nadhæ siin
gifui honu*m* lykko at valda
ther mik halp lifuith halda
viste iak hwa thz mo*n*de væræ
ther mik hafue*r* holpith hæræ
thz toghe iak for rika gafuo
ha*n*s kænne vilde iak ge*r*na hafua
latin mik ey læng*re* leta
at idhart nampn ok huath ij heta
Tha swaradhe honu*m* then he*r*tugh rik
iak vil thz ge*r*na berætta thik
aff norma*n*dia he*r*tugh fræderik
swa ær iak kallath sa*n*nelik
Tha the frua thz forstodh
at thz var he*r*tugh fræderik godh
væl ær mik the lykka ær mik sket
thz iak hafue*r* idher mz ôgh[o]n seet
min kær*e* frænde he*r*ra fræderik
hon kyste honu*m* swa liofuelik
ok tedde sidhan honu*m* ther
aff huath slækt hon komin ær
vitin thz for sanni*n*d hær
thz konu*n*ge*n* aff ængland min fadher ær
Tha sagdhe om the*n* he*r*tugh godher C VIII
ha*n* ær ok min fadher brodher verso.
Æn sagdhe he*r*tugh fræderik
thz sigher iak mz sa*n*no thik
iak vil idher thiæna mz alla mina mugha
for liofbeet iak bær til thenna frugha
thz ær tolff aar ok æn meræ
thz iak henne sa ok fruor flere

ij ængland mz fadher sin
nu forganger henna blanka kin
thz iak idher næplika kænna ma
frw belafir iak sigher swa
Nu skulin ij gøra som iak bidher
herra gamorin ok swa idher
mit land thz ligger hær nær
ij skulin thiit ridha ok dw[æ]lias ther
ena stund ok hafua maka
idher skal ænkte vætta saka

Gudh thakke idher herra for idhra æra
at thetta sin ma thz ey væra
thy at iak vardher eet booff gestæ
ij leidin os om stunda frestæ
mællan ængland ok britan
op a een halla fagher plaan
man ma ther se margh fagher skara
the aff britania fara
marghin stoltan franzeis
ther frome æro ok korteis
thiit komber ok aff ængland there
ok swa the aff yrlandære
ther komber ok thz komparni
af thz sihwalfua bordh the æra fri
ther koma skota iak sigher thz mz skæl
the mik marghe vnna væl
thz ær længe sidhan the mik saghe
æller nakath vætta til mik fragho
siæx aar thz ær æller meer
sidhan thz iak heman reedh
nu ær mik vordhith swa til mote

thz iak storlik nôdhuk lote
thz iak ij thetta sinnæ
skulde thz torney ey finna
vi maghom ey længre bidha
vi vardhom til landa ridha
thenne frua ok swa iak
ther vi vardha at hafua mak
min fadher veet ther ænkte til
thz iak ær giffter iak thz sighia vil

Tha hertugh fræderik thetta forstodh
tha sagdhe om then riddar godh
gudh ma mit land væl beuara
iak vil til thz torney fara
Thz ær mik liofft sagdhe gamorin
var gudhi væl komin min kære vin
Ær idher kunnugh væl the leedh C IX recto.
Ja then vægh iak hingadh reedh
han skulum vi hædhan fara
tha vardhom vi rasklika varæ
eet hws ther vi herbærgha ij nat
os vardher ther ænkte vætta fat
the borgh hon heter bramundant
thz vil iak idher sighia for sant
hon ær stark ok owinnelik
grefue askalias een herra rik
agher the borgh ok fæste
ther vi ij affton skulu gæstæ
han badh mik tha iak thædhan reedh
iak skulde thz lata ænga leedh
sama væghin (after ridha
han vilde mik ther hema bidha

Daghin fast at qwældith leedh
tha han wt aff skoghin reedh
han thaghar genast husith sa
som iak fôrra sagdhe fra
the h*er*bærghadho the nat thære
ok vordhe vntfangne th*er* mz æræ
man skop th*em* th*er* alla nadhe
til dryk ok ætan badhe
th*er* til hôfuizlikt kalz ok gaman
th*en* qwæld the sato th*er* til saman

Tha the glædhi een ænda fik
ij een rosin gardh thæn h*er*ra gik
ok hans husfrua klara
th*er* sina tokt ku*n*ne væl beuara
ok ha*n*s stolta dôtt*re* twa
frw belafir hon giordhe ok swa
ma*n* bær th*em* badhe miôdh ok wiin
husbondin sagdhe til gamorin
Huru hafu*er* thz standith mz thik
sidhan ij forin bort fra mik
Jak hafu*er* sidhan haft mykla nôdh
ok stora angist for*e* min dôdh
swa at ald*re* kom mik til handa
nakath sin tholkin vandæ
ok sagdhe honu*m* alla leedh
huru honu*m* var ij skoghin skeet
ok thz h*er*ra fræderik giordhe swa væl
thz ha*n* slo th*en* stora resa ij hæl
Væl ær mik thz swa ær gangith
swa godha gæste iak hafu*er* fangith
ij hafuin mik ærath ij ma*n*ga stykke

ok lôst een deel aff miin vnlykke
mælte om then grefue riik
vidher hertugh fræderik
then rese giordhe alla stunde
os stora môdho ij margha lunde
Hans husfrw hôrdhe ther op a
swa môdhelika græt hon tha
ok swa hans dôttre badha C IX
swa at the hafdho ænga nadhæ verso.
Grefuin sagdhe til gestin sin
ij vitin thz ey min kære vin
huath angist mik ær for snima
skeed ij stuntan tima
ij thorfuin ey herra vndra a
hwi the oc hon the grata swa
ok iak swa syrghiande mon væræ
ok swa sara os for idher kæræ
Jak atte een son een vngan man
iak sigher thz idher a mina san
at thz ær ængin herra swa rik
han matte mz æro frygdha sik
hwar thæn tiidh han skulde han se
hans hiærta matte aff glædhi lee
han var hôfuizk vtan kiiff
eet hælædhe aff sit eghit liiff
ther til mild ok yfrith viis
aff frwr ok môðr hafdhe han priis
thrættan aar ok ey minna
han riddare var fôr æn han foor finna
ij thenna skogh a æwintyr
the vordho honum alt offdyr
han hafdhe ey ful tiwghu aar

tha han riddar*e* slaghin var
tha mik var sakt at ha*n* bort reedh
iak viiste a the sama leedh
mina riddara ok swena
the varo alt offsenæ
han var them swa lankt komi*n* fra
thz ængin thera ku*n*ne honu*m* na
tha vordho the var*e* a een liidh
hwar ha*n* mz resan hiolt een striidh
ok sagho thz resen ha*n* nidh*er* slogh
mz the stor*e* stang han drogh
swa at han genstan dődh*er* la
the matto honu*m* ey hiælpa tha
ald*re* var főt een renar*e* liiff
nakar tima aff modh*er* liiff
sagdhe ha*n*s fadher mz grata*n*de taara
ok sukkadhe sik tha halla saara
sina hænder han swa opta vreedh
ok kærdhe sik swa margha leedh
the fyretighi riddara iak hafdhe wt sænt
vordho alle aff honu*m* skænd
han slo th*em* alla saman ij hæl
th*en* dighre rese han giordhe ey væl
swa at ald*re* een aff allom thőm
kom [tha] at*er* til mik heem
for vtan twa the varo sare
the mik thæsse tidhande bare

Latin fara idhra qwidh[a]
ok gőrin idher gladha ok blidha
C x recto. thz ær thz aldra bæsta
sagdhe hans godhe gæste

latin idh*er* th*er* ey meer æpt*er* thra
th*er* ij ku*n*nin ald*re* at*er* faa
ij thorfuin ey meer th*er* om kæra
han ær væghin mz mykin æra
thy at han th*en* resa slo ij hæl
th*er* idh*er* giordhe thæsse oskæl
Honu*m* thakkadhe riddara ok swena badhe
ok giordho the*m* sidhan alla gladha
os dugh*er* ey th*er* æpt*er* langa
th*er* vi ku*n*nu*m* ald*re* at*er* fanga

The læto fara all hiærta*ns* qwidha
the kalzadho mankt ok giordhe th*em* blidha
the hwiltos th*er* the sama nat
om morghonin ridhu the thædhan brat
mædhan husbondin la ok hafdhe nadhæ
the frua ok [the] riddare badhæ
h*err*a gamorin ha*n* for*e* reedh
thy honu*m* var ku*n*nugh the sama leedh
bæt*re* var honu*m* ku*n*nukt thæræ
æn h*er*tugh fræderik monde væra

Tha mælte om th*en* h*er*tugh dyræ
sighin os nakar æwintyræ
th*er* os til glædhe matte væra
mædhan vi swa ena ridhom hæræ
min kære vin h*err*a gamorin
hwath idh*er* ær timpt nakath sin

Jak kan ænkte th*er* aff sighia
hwath mik ær timpt thy ma iak thighia
tho timpde mik eet sin iak bort reedh
iak kom ij een skogh swa breedh

ou*er* folk ok ou*er* land
thz skal alt thiæna vnd*er* idhra ha*n*d
æ mædhan vi maghom lifua
iak ær idher skyldogher at gifua
loff ok priis ij alla stadha
thy ij holpin mik aff vadha
ok fra thæn gru*m*melika dôdh
ther mik var tedh ok annor nôdh
aff thæn iak h*æ*r nu liggia seer

Tha spôr iak idher æn he*rr*a meer
sighin mik thz for gaman
huru komin ij badhe saman
C VII verso. Jak war ridhin nu for snima
a æwintyr som ij maghin nima
iak hafdhe een vægh var yfrith breedh
ou*er* be*r*gh ok dala the genasta leedh
iak reedh then vægh a mina san
thz iak ænkte lifua*n*dis for mik fan
daghin fast at qwældith leedh
thenne frua alt mz mik reedh
een litin æng tha vordho vi vara
vi vordhom til radha thiit at fara
ok then nat ther at blifua
slikt vi hafdhom vidher lifua
vi hafdhom mz os brôdh ok viin
aff ra ok da ok ville swiin
alla handa nadho
til dryk ok æta badhe
tha vi satom badha
ou*er* mat ok giordhom os gladha
tha kom then rese [sokende] thære

thz iak vardh honum ey vare
fór æn han genast griper mik
ok binder sidhan mik swa skæmelik
vidher eet træ mz sinne makt
ther stodh iak alla the nat
han bant thæssa fruo ij hær se
thz giordhe mik ij mit hiærta ve
thz hwart vara annath sa
ok hwarce vara annath hiælpa ma
kót ok bródh ok ther til viin
thz togh then rese alt til siin
aat ok drak fore vtan hoff
ok lagdhis sidhan nidher ok soff
vare hæsta gingo som iak them bant
om qwældin mz miin eghin hand
han taladhe ok aldre ordh til mik
fór æn nu ij dagh sool op gik
ok togh mit órs ok ledde thz hær
ok lóste mina hænder thær
ok badha mina fóter
mik til litlo bóter
miin vapn tok han mik al fra
swa at iak ænkte hafdhe op a
han giordhe mik ænga nadha
thz thór iak allum radha
tholik thiænist vmbære
som han giordhe vidh mik thære
mz sorgh stodh iak alla the lango nat
mit órs ledde han thædhan brat
iak vardher ther stigha op a bak
han bant mik vtan alla sak
mina fóter vnder hæstins qwidh

slikt ær onda ma*n*na sidh
ok swa mina badha hænder
thz giordhe han alt i sænder
C VIII recto. tha ha*n* hafdhe giort mik thænne q*wi*dha
ha*n* løste the fru ok badh hænne ridha
thu ma ridha huart likar thik
thenne riddar*e* ha*n* skal følghia mik
the ædhla frua ey vilde sik
for henna tokt skilia vidh mik
før æn hon matte vita fanga
huru mit maal matte ganga
han førdhe mik fa*n*gna*n* sigh*er* iak thik
th*er* ij he*rr*a løstin mik

He*rr*a fræderik sagdhe mz sinna
trøstin ij idhar thing at finna
Ja h*err*a thz ma væræ
thz vi finnom them æn hæræ
han tok then fruo ma*n*tel a
til he*r*tugh fræderik sagdhe ha*n* tha
vi viliom ey læng*re* bidha
vi viliom genast ridha
tha the hafdho ridhit ena litla ridh
tha vardh swa myrk the natta tidh
thz the vardha bidha th*er*
til dagher at*er* komin ær
arla om morghoni*n* ha*n* thædhan foor
ok følgde the sama fotspor
th*er* the hafdho førra ridhit a
til the æng iak sagdhe fra
han siin vapn all th*er* fan
ok væpntis thaghar thæn ædhla ma*n*

Tha sagdhe he*rr*a gamorin
gudh for*e* alla nadhæ siin
gifui honu*m* lykko at valda
ther mik halp lifuith halda
viste iak hwa thz mo*n*de væræ
ther mik hafue*r* holpith hæræ
thz toghe iak for rika gafuo
ha*n*s kænne vilde iak ge*r*na hafua
latin mik ey læng*re* leta
at idhart nampn ok huath ij heta
Tha swaradhe honu*m* the*n* he*r*tugh rik
iak vil thz ge*r*na berætta thik
aff norma*n*dia he*r*tugh fræderik
swa ær iak kallath sa*n*nelik
Tha the frua thz forstodh
at thz var he*r*tugh fræderik godh
væl ær mik the lykka ær mik sket
thz iak hafue*r* idher mz ôgh[o]n seet
min kær*e* frænde he*rr*a fræderik
hon kyste honu*m* swa liofuelik
ok tedde sidhan honu*m* ther
aff huath slækt hon komin ær
vitin thz for sanni*n*d hær
thz konu*n*ge*n* aff ængland min fadher ær
Tha sagdhe om the*n* he*r*tugh godher C VIII verso.
ha*n* ær ok min fadher brodher
Æn sagdhe he*r*tugh fræderik
thz sigher iak mz sa*n*no thik
iak vil idher thiæna mz alla mina mugha
for liofheet iak bær til thenna frugha
thz ær tolff aar ok æn meræ
thz iak henne sa ok fruor flere

ij ængland mz fadher sin
nu forgang*er* henna blanka kin
thz iak idher næplika kænna ma
frw belafir iak sigher swa
Nu skulin ij gǒra som iak bidher
he*r*ra gamorin ok swa idher
mit land thz ligg*er* h*ær* nær
ij skulin thiit ridha ok dw[æ]lias ther
ena stu*n*d ok hafua maka
idher skal ænkte vætta saka

Gudh thakke idher be*r*ra for idhra æra
at thetta sin ma thz ey væra
thy at iak vardher eet hooff gestæ
ij leidin os om stu*n*da frestæ
mællan ængland ok britan
op a een halla fagher plaan
ma*n* ma ther se margh fagher skara
the aff britania fara
marghin stoltan franzeis
ther frome æro ok korteis
thiit komb*er* ok aff ængland there
ok swa the aff yrland ære
ther komb*er* ok thz komp*ar*ni
af thz sihwalfua bordh the æra fri
ther koma skota iak sigher thz mz skæl
the mik marghe vnna væl
thz ær længe sidhan the mik saghe
æller nakath vætta til mik fragho
siæx aar thz ær æller meer
sidhan thz iak heman reedh
nu ær mik vordhith swa til mote

thz iak storlik nődhuk lote
thz iak ij thetta sinnæ
skulde thz torney ey finna
vi maghom ey læng*re* bidha
vi vardhom til landa ridha
thenne frua ok swa iak
ther vi vardha at hafua mak
min fadh*er* veet ther ænkte til
thz iak ær giffl*er* iak thz sighia vil

Tha h*er*tugh fræderik thetta forstodh
tha sagdhe om then riddar godh
gudh ma mit land væl beuara
iak vil til thz torney fara
Thz ær mik liofft sagdhe gamorin
var gudhi væl komin min kær*e* vin
Ær idh*er* ku*n*nugh væl the leedh
Ja th*en* vægh iak hingadh reedh
han skulu*m* vi hædhan fara
tha vardhom vi rasklika varæ
eet hws th*er* vi h*er*bærgha ij nat
os vardh*er* ther ænkte vætta fat
the borgh hon het*er* bramu*n*dant
thz vil iak idh*er* sighia for sant
hon ær stark ok owinnelik
g*re*fue askalias een h*er*ra rik
agh*er* the borgh ok fæste
th*er* vi ij afflon skulu gæstæ
han badh mik tha iak thædhan reedh
iak skulde thz lata ænga leedh
sama vædhin (a)*fter* ridha
han vilde mik th*er* hema bidha

C IX recto.

tha skal thz torney gangande væra
thæn store stadh var ou*er* all
h*er*bærghath badhe b*er*gh ok dall
the stræte var badhe viidh ok lang
a them var swa mykith thrang
aff thz folk ther var op a
ther ger*n*a vildo b*er*bærghe fa
H*er*ra gamorin tha kænde
hwar ther een skiold han hængde
aff sit eghit fædherne rik
thiit reedh the fru ok h*er*ra fræderik
hær skulu*m* vi in fara
vi kænna then skiold ther h*ær* mon vara
ma*n* skal os ther plægha væl
ok gôra mang [hôffuelik] skæl
The ridha fore the porta storæ
iærnlænkior varo ther bu*n*dna fore
C xi verso. mz mykith list ok fôgha sin
thz ther matte ængin ridha in
vtan then h*er*bærghith hôrdhe til
ok [the] han in mz sik biudha vil

Tha mælte h*er*ra gamorin
lat portin op vi viliom h*ær* in
riddara komo honu*m* ganga*n*de ij geen
mz them swa margh een stolt*er* swen
the kændo tha ha*n*s skiold fulgôrla
ther ha*n* a sinom arme fôrdhæ
konu*ng*i*ns* vapn aff skota land
væll ær os at the glædhi ær os komi*n* til ha*n*d
thz min h*er*ra gamorin
ær at*er* komin heem til siin

han sighlde sidhan swa skiotelik
thiit han fan h*er*tugh fræderik
ok lot honu*m* ku*n*nukt væra
at han vilde koma thæræ

Tha kalladhe h*er*tugh fræderik
the riddara han hafdhe for sik
gaff them gull ok silfu*er* til
hwariom som mæst hafua vil
aff thz gull ij torneth la
som iak sagdhe fõrra fra
h*er*tugh fræderik gaff swa rikelika tha
at alle hafdho vnder a
han gaff thz riddara ok swena
som han mz t*r*oskap mena
tolff riddara som ey villdo vika
them giordhe h*er*tugh fræderik rika
ther til swena flere
thretighi æller ok meræ
som thera goz hafdho mist alt slæt
ij ridderskap mz torney ræt
the vordho tha ha*n*s ingesinne
the ku*n*ne h*er*togh fræderik vinnæ

Tha h*er*tugh fræderik thz forstær
at konu*n*gin aff skotland komi*n* ær
han kallar til sik ena
sina riddara ok swa swena
vidher huar een talar han særlik
thz skulin ij alle lofua mik
at ij skulin thz hafua hemelik
thz iak sigher nu for thik
The lofuadho honu*m* alle ij stadh

margher stolter riddare gladh
aff hertugh fræderiks komparni
ther wt varo farne aff normandi
Herra gamorin mælte thære
huru nær mon beuiand væra
Han ær ey bædhan ena mila
vi thorfuum ey hær længre hwila
vtan genast mot honum ridha
ok fa mæn hær hema bidha
The drogho the rikasta klædher a
ther man æ mz ôghon sa
C XII recto. ok ridha sidhan alle thæræ
vntfingo han mz mykin æræ
The helsadho han at thz sama sin
ok fôlgdho honum ij stadhin in
om the herra var mykith thrang
the lekara giordho mykith bang
væghin thôtte them ey vara lang
fore margha handa sôtan sang
Belafir the drôtning rik
hon var vntfangin hedherlik
genast hon thæn hertugh sa
ther iak fôrra sagdhe fra
ther komin war aff skotland
then herra han heet beuiand

Then rike stadh the stolta fæste
herbærghadhe margha godha gæste
the thiit til torney mondo fara
mz swa riddirlika skara
komo ther alla væghna
ther iak een deel vil hær næmpna

æ mædhan vi maghom lifua
husbondin ok husfruan hafua han kæra
the vilia honum gerna til thiænist væra
thy the thz kænnas sannelik
the vordho all aff honum rik

Herra frederik badh husbondan gøra
som ij maghin hær nu høra
eet skip skulin ij mik fanga
ther hundhradha mæn ma væl inganga
Husbondin giordhe huath han badh
the skip varo redho annar dagh
mz all the thing ther høre til
husbondin mera gøra vil
han lot ther tha inbæra
kost ok stodh ther siælfuer næra
ok togh thæs halla gørla var
dryk ok mat man ther in bar
ok ther til alla handa thing
at skulde thz eet aar om kring
ij hafuith vte flyta
them monde kost ey thryta
Tha sagdhe hertugh fræderik
thetta skal iak væl løna thik
Gudh late idher væl faræ
ok han idhra æro væl beuaræ
ij hafuin swa mykith gifuith mik
at iak ær alla dagha rik
Hwar fa vi een styre man
ther os ledhena væl visa kan
Husbondin han var ække seen
han kom ater rasklika ij geen

ij stykke *the*n qwæld op a *the*n mark
hwa th*er* a æwintyr ville koma
han matte forsôkia sina froma
aff een diost ma*n* sigh*er* fra
th*er* ma*n* om then qwældin sa
C xii verso. han giordhe kon*ung* gamorin
vidh*er* gr*e*fua [leuitz aff] puenzin
han var swa ridd*er*lika giorth
som iak fran sakt hafu*er* hôrt
Th*er* vare lankt fra at skrifua
the vildo badhe hos æro blifua
the stolte h*er*ra rikæ
fôra siin skafft swa stoltelika
thera skiolda varo rike aff gull*et* rôdh
huar thera giordhe anna*n* nôdh
H*er*ra gamorin stak leuiz tha
at han [l]ankt fra ôrsith la
Tha kom h*er*ra gafuian
sin kompan leuiz tha hæmpde han
ok stak swa h*er*ra gamorin
at han fiol vtan vilia sin
Tha h*er*ra beuiand thetta sa
at h*er*ra gamorin fallin la
han rænde swa raskelika
mot h*er*ra orik then rika
ok stak hwar thera a annars skiold
at thera glafuior spindradho a then mold
then diwst vardh tha ridhin mz æra
huar thera f*o*re siin hiærta kæra
vilde sin priis th*er* hôghia
thz stodh them væl til fôgha
thera skafft gingo sund*er* ij stykke

och folgiæ idhan wiliæ all enæ
sagde the stolta *r*enæ
he*rr*a frede*r*ik nw thædhen gaar
the frv enæ ey ate*r* star
ho*n* giorde tha swa wislik
enæ ju*m*frv kallar hon til sik
ther ho*n* haffde liith pa
och sagde sidhen he*n*ne j fra
thu skalt borth mz mik fara
thz skal lønlik*i*t wara
at thz maghe engi*n* fi*n*næ
aff the frv hæ*r* æro jnnæ
jach wil ge*r*næ mz idhe*r* fara
lønlik och oppenbara
aff mik skal engi*n* wita fanga
thot thz skulde mik til dødhen ganga S. 154.

Tha he*rr*a frede*r*ik kom ate*r* igen
j sith herbe*r*ghe riddar och swen
moth ho*n*um gingho
sin he*rr*a wæl wndfingo
tha the he*rr*a satho widh bordh
he*rr*a frede*r*ik mælte eth ordh
natten ær langh och siøn ær bre[dh]
wi wardhu*m* skyndæ a ware leedh
til skip the allæ gingho tha
he*rr*a frede*r*ik sagde til husbo*n*dan swa
gudh thakke idhe*r* for allæ æræ
the*r* j mik wiisten hæræ
xx marke*r* aff gull*i*t skæræ
gaff ha*n* husbondano*m* thæræ
ha*n* thakkade ho*n*um swa nadhelik
badh han tagha løn j hi*m*me*r*ik

thz matte ængin finna
hwilkin thera skulde vinna
the dosteradho længe vtan skadha
man gaff them ther priis badha
ok loot them ther mz at skilia
mot thera eghin vilia

Nu the herra skilde æra
tha kom tidonas rænnande thæræ
thiit hertugh fræderik han hiolt ena
honum mz sin glafuio til mena
Tha herra fræderik tidonas kænde
han genast sik mot honum vænde
then dost var ridhin væl mz æra
tha matte tidonas væra
hæller okomin at thz sama sin
han fiol ther vtan vilia sin
Herra fræderik stak then ridder tha
at han lankt fra ôrsith la
hans ôrs lot han fara
ok tok thz ække vara

Nu sa man ther koma
margha riddara froma
thz var then stolte konung rik
aff ængland som man sagdhe mik
the som ække vilia vika
nu skal man thz torney lika
mot honum op a then annan sidha
monde konungin aff frankarik ridha
han foor ække ena
honum fôlgdhe riddara ok swena
mz marghan stoltan skara

wndfingo them hederlikæ
mz margha frvr skara
ther sinæ thokter kundo wæl bewara
aff bambor och aff pipa
basun och ther til gripa
war a siøn swa mykit skall
man hørde ower skipin all
tha togh herra gaymorin
herra frederik i skip til sin
floriam och mz henne riddare twa
the lotho the jumfrv och ther pa
the wondho opp sigill och sigildo swa
hwat skipen thæden fara ma
riddaræ och gull ther næræ
j annat skip ther effter færæ

nw wæxte wædher hart och stort
hwar bølghiæn effter annan foor
och kastar skipen hiit och thær
herra frederik pa bordhit stær
eth wædher effter honum slo
och kastadhe honum wth j sio
[Här vidtager A åter.]
at honum ængin hiælpa kan C xix
tha syrgdhe margher godher man recto.
fốr æn the fingo om skipith sport
tha varo the swa lankt kompne bort
at ængin man hertugh fræderik sa
tha sagdhe margher man vali va
ouer thenna iæmir stunda
thz han skal siwnka nidher til grunda
The vnga frua florie

om morghonin klædis the herra brat
herra fræderik gik mæsso at hôra
han var swa fôrra van at gôra
aff thæn hælgha anda
ok væpntis sidhan til foot ok handa
han badh til gudh ij himerik
aff hiærta ok hugh swa innirlik
gôma sik fra alla skadha
then dagh fra. last ok vadha
arla om morghonin solin skeen
the riddara væpntis ok varo ey seen
Tha the morsæladh hafdho
thera ôrs the krafdho
mz margha vidha skara
sa man the herra fara
ther var halla mykith bang
aff bambor ok basunar mykith klang
aff tumber mæstara dyre
var ther ful ohyræ

Til redho var fôrst herra gamorin
ther næst hertugh frederik aff normandin
herra beuiand then thridhi monde vara
then stoltaste riddare man weet til vara
ok margher stolter ædhla man
ther iakække næmpna kan
the holdo thz for eet hôghelikt gaman
tha thz torney thz kom til saman
aff thz sihwalfua bordh thz komparni
komo ther ok varo fri
mz margha hôghelik skara
the ridderlika plægha fara

margh glafuia aff hiærtans lyst
thryktis ther fore thera bryst

Tha tok herra gafuian var
hwar som hertugh fræderik far
the hælædhe varo badhe blidhe
the thordho væl hwar hin annan bidha
omaklika the hwar annan rôrdho
mz the stora skafft[t] the fôrdho
stak tha hwar swa annan fast
at thz alt ij stykke brast
Segremors thæn rikæ
kom ther swa riddirlika
han tok hertugh fræderik vara
ok læter fast mot honum fara
Hertugh fræderik var ey seen
han rænnir honum rasklika ij geen
stak then riddara thaghar swa
at ôrs ok man a iordhine la
tha var dosterath alla væghna C xiiii recto.
aff the stolta thiæghna
hwar han wt a markena sa
man sa dostera æ twa ok twa
een fiol ok annar sat
hwar som tha gat komith at
thz vare alt offseent at skrifua
the ther fiollo ok sitiande blifua
iak ma thz sighia sannelik
at ængin stadh han ær swa rik
man matte swa margh skafft ij finna
som ther forgiordhis ij thz sama sinna
ther mz thenna dost for gik
ok torney burdhis riddirlik

Tha the konunga mondo fara
mz margha stolta skara
the herra thrændis tha til saman
thôm gik allom tha aff gaman
hwa ther var ridhin illa
thz matte for bonum spilla
swa at han matte hældre vara
annars staz æn thæræ
thz torney var ther halda godh
æpter priis stodh allas thera modh
the fianda thrængdo vnder sik
beuiand en hertugh rik
Tha hertugh fræderik thetta sa
han hugger a badha hænder ok sla
at han matte honum til hiælpa koma
mz sina ædhla froma
Tha thz forstodh gamorin
han vænde sik thz sama sin
vilde honum hielpa mz krafftа sin
for thy han var hans godher vin
Tha the fianda vordho thes vara
the thrængdo saman thera skara
thz ridderskap var tha swa stark
ij thæsse stund op a the mark
the thrængdo sik swa hardhelika saman
at thz var them at litith gaman
the vordho sina owinir vara
hwar the hædhan fara
the hioggo fast mz swærdh een riidh
tha var man ther var vidh
at [lanzelo] var kastath fra
sit ôrs ok han vidh iordhina la

thry hu*n*dradha mæn ok ække færre
sighla swa ij hafuith wt
badhe mz skiold ok swa mz spiwt
han iætte sin drozata thære
æn thik skeer thæsse æra
at thu mat them fanga
læt ængin vndan ganga
ok læt mik spyria thz mz skæl
thu slaar them alla sama*n* ij hæl
iak vil thik gôra swa rika
at thiin slækt æw*er*dhelika
skulu alla dagha h*er*ra blifua
swa mykith vil iak them gifua

Thz var æn for middagx tiidh C xx recto.
the varo ij then sama riidh
vare vidh h*er*tugh fræderik
them thykte thz vara vnderlikt
huru han sat op a then sio
thz honu*m* ey skadde thz var swo
tho alle the fiska ij hafuith æræ
varo ha*n*s frænder ok magha kære
the hafdho honu*m* ey holp*et* at thz sama sin
hafdhe ey varith hans fingerin
Styrema*n*nin vardh tha var
hwar han innan bylione far
han styrdhe thiit swa raskelik
mz een haka greep han then riddar rik
ok kastadhe h*er*ra fræderik swa
thz han op ij skipith la
Thæn sio hafdhe honu*m* giort ænkte meen
hans klædher varo thwaghin reen

Tha the konunga mondo fara
mz margha stolta skara
the herra thrændis tha til saman
thôm gik allom tha aff gaman
hwa ther var ridhin illa
thz matte for honum spilla
swa at han matte hældre vara
annars staz æn thæræ
thz torney var ther halda godh
æpter priis stodh allas thera modh
the fianda thrængdo vnder sik
beuiand en hertugh rik
Tha hertugh fræderik thetta sa
han hugger a badha hænder ok sla
at han matte honum til hiælpa koma
mz sina ædhla froma
Tha thz forstodh gamorin
han vænde sik thz sama sin
vilde honum hielpa mz krafft*a* sin
for thy han var hans godher vin
Tha the fianda vordho thes vara
the thrængdo saman thera skara
thz ridderskap var tha swa stark
ij thæsse stund op a the mark
the thrængdo sik swa hardhelika saman
at thz var them at litith gaman
the vordho sina owinir vara
hwar the hædhan fara
the hioggo fast mz swærdh een riidh
tha var man ther var vidh
at [lanzelo] var kastath fra
sit ôrs ok han vidh iordhina la

hwar the iomfru mo*n*de væra
han swaradhe th*e*m ræt allom thære
Hon ær dru*n*knat ij thz haff
the henne fölgdho the su*n*ko ij kwaff
alle vtan iak ena
mik vilde gudh the*n* renæ
ena stu*n*d æn læta lifua C xx
huath nadh han vil mik hædhan fra gifua verso.
Tha mælte om thæn drozat rik
thu æst ey æn sluppin mik
thu skal æn dö at iak thz seer hæræ
tho at thik thykk*er* thz nu gaman væra
han viste ey aff hans fingerin
th*er* honu*m* halp opta marghith sin
fra th*e*n grymelika dödh
ok margha handa stor*e* nödh

the sighldo hem til stadhin tha
for vtan byyn ma*n* brænna sa
eet stort baal *som* th*er* var giordh
He*r*ra fræderik vardh th*er* til fördh
æn sagdhe drotzatin til ha*n*s tha
h*æ*r skulin ij h*er*ra brinna op a
mædhan idh*er* ey fordarfua ma
swærdh æll*er* sio the dödhe twa
thik skal ey læng*re* diæfwlsins list
gifua hædhan aff liffsins frist
eldin bran aff mykle tröst
th*e*n ær sæl fra honu*m* ær löst
ma*n* kast*er* han ij thz brænna*n*de baal
thz var tho eet vnderlikt maal
hans klædh*er* aff honu*m* brænde

til the iomfru iak sagdhe fra
for henna skuld tha kom ha*n* thæræ
ha*n* var vntfangin the*r* mz æra
aff alt thz folk nær konu*ngi*n ær
the hafua honu*m* alle sama*n* kær
Floria heet the stolta rena
konu*ngins* dott*er* iak mena
thz torn op a husith la
iomfrw floria var siælff op a
mz henne frwr ok stolta q*w*inna
the vænasta ma*n* matte ij landith finna

Een stadh for nædhan husith la
the*r* lost var at se op a
eet vatn wt for*e* stadhin flőt
the*r* sik wt ij hafuith skőt
til the*n* stadh kom marghin gæst
innan tiwghu natta fræst
the*r* ridhne varo aff bærna
the*r* ij torney varo iak sagdhe ij fra
Tha the sagho h*er*ra fræderik
the helsadho honu*m* swa innirlik
ok sagdho almænnirlika
nu lifu*er* ey ij iordherikæ
stoltar*e* riddar*e* ij værldine til
the*n* priis iak honu*m* gifua vil
sagdhe the*n* riddir nær konu*ngin* stodh
ok teknar til the*n* riddar godh
iak han mz miin őghon sa
margh stolt riddara kasta fra
őrs ok sadhil badhe

the

the beddis aff honu*m* nadhe
ther var folk aff alla rike
tho fanz ther ey hans like
han vardh ther *pri*sath ena
for alla riddara ok swena
Konu*n*gin sagdhe til han thæræ C xv recto.
badh han gudh væl komin væræ
skipadhe honu*m* riddarā twa
ther he*r*tugh fræderik skulde fa
he*r*bærghe ok alla maka
fore tholik handa saka
skulin ij he*r*ra radha
oue*r* land ok goz badhæ
ma*n* badh tio swena rika
thiæna he*r*tugh fræderika
the vaktadhe ij ha*n*s he*r*bærghe aat
at honu*m* var ænkte vætta faat

Een dagh the he*r*ra varo kaat
tha spordhe he*r*tugh fræderik aat
the riddara nær honu*m* æra
huru thz matte væra
at the iomfru var swa inne
ok henne thiænte ængin vta*n* qwinne
Skal iak idher sighia fra
hon ær the vænasta ma*n* æ sa
sannelika thz ær swa
at ængin ma for henne ga
hwarce riddara æller ok swena
tho ær hon ække ena
vtan min he*r*ra tha ha*n* vil

ther ær tha yfrith glædhi til
tolff iomfrwr toktelika
gōma the iomfrw rika
tha henna mater redho ær
riddara bæra han toktelika thær
frwor tagha ther sidhan vidher
thera porta æru lukte som ther ær sidher
man sigher ok ther herra fra
thz mæsta goz ther konungin a
thz ær alt ther inne
bland the stolta qwinne
ther mz then riddar thagdhe
som aff the iomfrw sagdhe

Thæn annan qwæld iak sigher swa
the iomfrw skulde æta ga
the swena ther henne skuldo gōma
sina thiænist the ey forglōmdæ
the bæra til the iomfrw riik
dryk ok æta toktelik
Tha hertugh fræderik vardh thæs var
maklika han alt æpter gaar
han vænde om sit fingerin
ok gik thagher ij tornith in
at ængin fik se then riddar rik
tha sagdhe hertugh fræderik
Skal iak lykko ij værldine bæra
thz skal mik tima mædhan iak ær hæræ
aff the stolte iomfrw rik
han hwiskadhe halla hemelik
iak mz æra sighia ma
hænna like iak aldre sa

taladhe the iomfru nakath ordh C xv verso.
then qwæld ther hon sat ouer bordh
tha kom thz fram swa toktelik
the iomfru var aff onskom rik
Hertugh fræderik stodh ther inne
ij bland the fruor ok the qwinne
at ængin thera thz viste
thz var tho komith til aff listæ
The iomfrw ther iak sagdhe fra
hon hafdhe rika klædher a
Tha sagdhe hertugh fræderika
al min angist skal hær vika

Tha the varo mætta thæra
rika sæng the fruor inbæra
ok the fruor togho orlofua
ok gingo sidhan at sofua
Tha the iomfrw affklædde sik
for hænne stodh hertugh fræderik
aff silke een særk hon hafdhe op a
man hænna harund ther genom sa
hwitare æn nakar snio
hon var til mata væxin mio
hwath skal iak sighia meræ
tho man letar at tholka fleræ
tha ma man ekke finna
bland fruor ok stolta qwinna
aff the ij værldine lifua ma
ther sik vidh hænne lika ma
henna mæsterinna siælff fore hennæ la
ok ther til andra fruor twa
atta fruor liggia ther nær
ij thz herbærghe ther hos stær

The sofua nu ok gôra swa
tha h*er*tugh fræderik thetta sa
han sagdhe tha aff [ælskogx] nôdh
skulde thz ok vara min dôdh
tha skal iak at thetta sinnæ
hænna rôdha mun at minnæ
han gik nu til then iomfrw rik
ok kyste henne swa liofuelik
han thrystte henne vidh sit bryst
the iomfru hon vårdh ække thyst
Hon togh tha at kalla
ij iomfruor sofuin ij alla
hon thænkte thz een riddar væra
ther henna sidho la swa næræ
fastelika ôpte the iomfru rik
awi min mæstir hiælpin mik
Tha swaradhe hænne the stolta rena
huath skulu*m* vi hær mz mena
iak veet ække huath thz ær
ther mik ligger hær swa nær
tha matte ma*n* ther se innæ
marght eet stolt liws brinna
the letto ther ij hwarie vra
ok ij the sæng ther han ij la
badhe meer ok minna
the matto tho ey honu*m* finna
C xvi recto. Tha h*er*tugh fræderik ængin sa
the iomfru [til mæstaren] sagdhe swa
h*ær* var een man mik hiolt op a
fore gudz skuld hwi talin ij swa
ij gôrin idher ok os qwala
min kæra iomfru ij lætin idher tala

at nakar man ma koma hæræ
thz ær omóghelikt at thz ma væra
gudh góme idhart vit ok sinne
sagdhe the stolta mæst*er*inna
ópæn ij ij nat meer iak skal idher sla
a idhra hwdh ok góra swa
at ma*n* ma se h*ær* idhart blodh
the ordh thokte h*er*ra fræderik vara godh

the lagdhis alla sofua nidher
h*er*tugh fræderik gik ey thæs sidher
thiit han the stolta iomfru fan
een leek bænne tha kænde han
fór æn the fruor komo th*er* til
tho at hon mykith ópa vil
hon vil h*er*tugh fræderik ey wtgifua
swa framt som han ma lifua
The fruor komo at*er* thære
stoor liws the mz sik bæræ
ok leta nu om alla stadhe
om port ok vindógha badhe
huath hæller the leta vte æller inne
the matto tho honu*m* ække finnæ
ok om the sæng ther han ij la
ok ængin th*er*a honu*m* sa
the leta badhe op ok nidher
h*er*tugh fræderik galls ey vidher
han la sik alt mz nadha
ok loot the stolta fruo radha
hon vnte honu*m* aff hiærtath væl
henna mæst*er* sagdhe tha mz skæl
Jak skal idher aff thenna lima gifua

mædhan ij vilin ey mz nadh*er* blifua
hon komb*er* mz een lima hær
slaar mik ey min mæst*er* kær
eet stort slagh hon gaff henne tha
at h*er*tugh fræderik sa ther a
Thz giordhe honu*m* ij hans hiærta ve
tho at han thz ey thordhe tee
The fruor lôpa fram ij riidh
foræmpna thagher thenne striidh
The iomfrw vardh swa brat til swar
skulde iak lifua ij thusand aar
thz lofuar iak idher a mina tro
iak skal ald*re* optar*e* swa
for*e* tholka handa saka
idher alla sama*n* gôra omaka

Sik lagdhe nidher the frua rik
thz var liofft h*er*ra fræderik
the fruor so*m*pna ij stu*n*tan riidh
the vnga fru lærdhe ij then tiidh
fôr æn daghin mon op ga
hwath hiærta liofue gôra ma
thôm thykte skyt forganga the nat C XVI verso.
thy them var ængin glædhi faat
h*er*tugh fræderik ok the fru
ther the varo saman tu
Arla om morghin dagh op gik
h*er*tugh fræderik lot tha se sik
The frua sagdhe til honu*m* swa
mik thykkir ther vnder vara a
huru ij ærin kompne hær
thy thz nu tio vintre ær

thz iak aldr*e* ma*n* h*æ*r sa
vtan min fadher iak sigher swa
haldin thz h*er*ra ey for gaman
vi ærum vnderlika komin sama[n]
nu maghin ij h*er*ra góra vidh mik
hwath hæller ij vilin væl æller ondelik
H*er*tugh fræderik sagdhe til floria
thu skal ey væra amia
hæller skal thu h*er*tughinna
vara ij mit land norma*n*dia
ther ær iak een h*er*tugh rik
margha milor æpt*er* thik
hafu*er* iak ridhit ij thetta land
ena bón iak bedhis aff then hælgha and
ij ærin miin eghin hiærta kær
latin mik forstanda huru thz ær
daghin ma vardha ey swa klaar
tha solin hóghxt a himilin gaar
iak vil mz list*er* fógha thz swa
at ænkte ógha mik se ma
the lagho længhe a daghin sama*n*
kalzadho marght ok giordho them gama*n*

thz var midh*er* morghin ma*n* sagdhe mik
fór æn h*er*tugh fræderik klæde sik
han sa the fruor th*er* varo inne
the giordho bliald ok balakinne
margha handa dyro thing
ther la alla væghna om kring
ther ma aff gull ok silke góra
thz læt*er* bokin idher hóra
han sa ok liggia thære

bisant aff gullith skæræ
margh thusand hu*n*drath pu*n*d
han togh th*er* aff ij the sama stu*n*d
swa mykith th*er* han thôrffte vidh*er*
ok gik swa ij sit h*er*bærghe nidh*er*

Hans kompana spordho honu*m* th*er* aat
hwar hafuin ij varith ij thæsse nat
Jak var ij een lônlik stadh
ma*n* giordhe een deel hwath iak badh
thz skal ey vara aff mik olônt
iak fan th*er* glædhi iak hafu*er* thz rônt
Han gômde thz gull at thz sinnæ
swa at thz matte ængin finna
vtan ha*n*s husbonde ena
ok fa aff hans hemelika swena
C XVII recto. han sænde breff til gamorin
mz liofuo budhskap sin
bôdh sina thiænist ok alla æra
huath han matte honu*m* til godho væra
ok badh honu*m* th*er* thæ*n*kia op a
om thz hafdhe nakath sin varith swa
at ha*n* hafdhe honu*m* holpith mz sina froma
at han vilde til hans koma
ok ku*n*giordhe honu*m* thæræ
huath honu*m* var timpt til æræ
ok huru honu*m* halp hans fingerin
thz han fræmpde vilia sin
Thaghar kon*ungin* brefuith sa
han lot sina riddara thz forsta
at the skullo alle redho vara
badhe mz riddara ok fruor skara

han sighlde sidhan swa skiotelik
thiit han fan he*r*tugh fræderik
ok lot honu*m* ku*n*nukt væra
at han vilde koma thæræ

Tha kalladhe he*r*tugh fræderik
the riddara han hafdhe for sik
gaff them gull ok silfue*r* til
hwariom som mæst hafua vil
aff thz gull ij torneth la
som iak sagdhe fōrra fra
he*r*tugh fræderik gaff swa rikelika tha
at alle hafdho vnder a
han gaff thz riddara ok swena
som han mz *tr*oskap mena
tolff riddara som ey villdo vika
them giordhe he*r*tugh fræderik rika
ther til swena flere
thretighi æller ok meræ
som thera goz hafdho mist alt slæt
ij ridderskap mz torney ræt
the vordho tha ha*n*s ingesinne
the ku*n*ne he*r*togh fræderik vinnæ

Tha he*r*tugh fræderik thz forstær
at konu*n*gin aff skotland komi*n* ær
han kallar til sik ena
sina riddara ok swa swena
vidher huar een talar han særlik
thz skulin ij alle lofua mik
at ij skulin thz hafua hemelik
thz iak sigher nu for thik
The lofuadho honu*m* alle ij stadh

gærna gøra thz han badh
Jak sigher idher nu hæræ
at mik ær timpt een æra
floria the iomfru rik
hon vil hædhan følghia mik
iak ka*n* thz ey ena til' vægha koma
vtan mik hiælp*er* idhre froma
vilin ij gøra swa dyghdhelik
at ij vilin hiælpa mik
C xvii verso. at iak henne matte bort føra
iak vil idh*er* rika gøra
land ok goz vil iak idh*er* gifua
ok æra idh*er* mædhan iak ma lifua
iak ma mz æro gøra swa
norma*n*di iak ena a
ther til borgh*er* ok rika land
thz vil iak skipta mz min hand
at ij æw*er*dhelika
blifuin alle h*er*ra rikæ
The riddara swa*ra*do honu*m* thæræ
vi viliom for idhra æræ
vart liiff ok goz at vagha
alla vara dagha
Tha taladhe om then riddir godh
sændin thæssa swena budh
ok latin th*em* forstanda
huath vi viliom taka til handa
h*er*tugh fræderik kalla badh
the swena thaghar ij stadh
Tha swa*ra*dhe hwar for sik
vi viliom hos idh*er* h*er*ra fræderik
alla vara dagha blifua

æ mædhan vi maghom lifua
husbondin ok husfruan hafua han kæra
the vilia honum gerna til thiænist væra
thy the thz kænnas sannelik
the vordho all aff honum rik

Herra frederik badh husbondan góra
som ij maghin hær nu hóra
eet skip skulin ij mik fanga
ther hundhradha mæn ma væl inganga
Husbondin giordhe huath han badh
the skip varo redho annar dagh
mz all tho thing ther hóre til
husbondin mera góra vil
han lot ther tha inbæra
kost ok stodh ther siælfuer næra
ok togh thæs halla górla var
dryk ok mat man ther in bar
ok ther til alla handa thing
at skulde thz eet aar om kring
ij hafuith vte flyta
them monde kost ey thryta
Tha sagdhe hertugh fræderik
thetta skal iak væl lóna thik
Gudh late idher væl faræ
ok han idhra æro væl beuaræ
ij hafuin swa mykith gifuith mik
at iak ær alla dagha rik
Hwar fa vi een styre man
ther os ledhena væl visa kan
Husbondin han var ække seen
han kom ater rasklika ij geen

ok fördhe een styrema*n* mz sik ther
thæn bæsta ther ij landith ær
han gaff honu*m* swa mykith gull
at han var honu*m* aff hiærtath hull

[Här fattas ett blad i A; det felande är upptaget ur B.]

S. 453 i B. daghen fast aat q*we*ldhin gik
tha sagde hertigh frede*r*ik
jach wil opp fore konu*n*gen gaa
och orloff aff ho*nu*m sielffuo*m* faa
orloff ha*n* aff konu*n*gen togh
tha swarade ho*nu*m then h*er*ra klok
hwi wilen j swa bradelik fara
thz thykk*er* os illa waræ
ow*er* landh och gotz tha maghen j radha
gudh thakke id*er* for allæ nadha
the badho ha*n* allæ wæl fara
och gudh ha*n*s æro bewara

nw ær kom*i*t at nætt*er* tiidh
tha gik ha*n* j then sa*m*ma riidh
til thz thorn the f*r*v war aa
at enghin ma*n* h*er*ra frede*r*ik sa
och ha*n*s trøsteri*n*næ
war for ho*nu*m innæ
tha sagde hertig frede*r*ik
flo*r*ia thu skalt følgiæ mik
æn thu wil for wilian mi*n*
forlatha gotz och wiliæ thin
kæræ h*er*ra waren thæs wiis
thot thz ware all w*er*ldze*n*s priis
fadher och modher och ther til land
lat*er* iach bort aff mi*n*ne hand

och folgiæ idhan wiliæ all enæ
sagde the stolta renæ
herra frederik nw thæden gaar
the frv enæ ey ater star
hon giorde tha swa wislik
enæ jumfrv kallar hon til sik
ther hon haffde liith pa
och sagde sidhen henne j fra
thu skalt borth mz mik fara
thz skal lonlikit wara
at thz maghe engin finnæ
aff the frv hær æro jnnæ
jach wil gernæ mz idher fara
lonlik och oppenbara
aff mik skal engin wita fanga
thot thz skulde mik til dodhen ganga S. 454.

Tha herra frederik kom ater igen
j sith herberghe riddar och swen
moth honum gingho
sin herra wæl wndfingo
tha the herra satho widh bordh
herra frederik mælte eth ordh
natten ær langh och sion ær bredhj
wi wardhum skyndæ a ware leedh
til skip the allæ gingho tha
herra frederik sagde til husbondan swa
gudh thakke idher for allæ æræ
ther j mik wiisten hæræ
xx marker aff gullit skæræ
gaff han husbondanom thæræ
han thakkade honum swa nadhelik
badh han tagha lon j himmerik

j een baat he*r*ra frede*r*ik gik
fæm swe*n*næ togh ha*n* mz sik
en lithin port the*r* open stær
so*m* ma*n* he*m*melik geno*m* gær
ha*n* lagde sin badh nidha*n* the bro
j thorn*i*t ha*n* gik och giorde swo
ha*n* togh the*r* gull so*m* øffrit ær
och nidhe*r* j then baaten bær
han gik swa margha stu*n*dha
at bathin gik nær til gru*n*da
ha*n* war ladhin mz gull*i*t r*e*ne
tha mælte och the swenæ
j skulen ey mer*e* inbæræ
om j wilin siælffuæ h*æ*r a wæræ
ha*n* togh the f*r*va mz sik nidhe*r*
och enæ ju*m*f*r*v so*m* iach sagde idhe*r*
ho*n* følgde he*n*næ och ey mer*e*
och the waro ey sama*n* fler*e*
nw wndfordhe ha*n* hona
ma*n* hørdhe j the*r*a wona
aff bambor och basun swa lith*i*t ba*n*g
the*r* war och engi*n* mæste*r* sang
the gingho til skipp och giordho swa
och far nw thæd*e*n hwat ha*n* ma

tha the war*e* ko*m*pnæ j willan sioo
hertigh frede*r*ik war gladh och froo
tha the haffdo sigilt en lithin stu*n*dh
tha kom the*m* a the*r*a fundh
S. 455. aff skotlandh gaymorin
och belaphir mz blankakin
the stolta droni*n*gh rikæ

wndfingo them hed*er*likæ
mz margha fr*v*r skara
ther sinæ thokt*er* ku*n*do wæl bewara
aff bambor och aff pipa
basun och ther til gripa
war a siøn swa myk*i*t skall
ma*n* hørde ow*er* skipin all
tha togh h*er*ra gaymorin
h*er*ra frede*r*ik i skip til sin
floria*m* och mz he*n*ne ridda*r*e twa
the lotho the ju*m*frv och ther pa
the wondho opp sigill och sigildo swa
hwat skipen thæden fara ma
riddaræ och gull ther næræ
j a*n*nat skip ther efft*er* færæ

nw wæxte wædher hart och stort
hwar bølghiæn efft*er* a*n*nan foor
och kastar skipen hiit och thær
h*er*ra frede*r*ik pa bordh*i*t stær
eth wædh*er* efft*er* ho*n*u*m* slo
och kastadhe ho*nu*m wth j sio
[Här vidtager A åter.]
at honu*m* ængin hiælpa kan — C xix recto.
tha syrgdhe margher godher ma*n*
fór æn the fingo om skipith sport
tha varo the swa lankt ko*m*pne bort
at ængin ma*n* h*er*tugh fræderik sa
tha sagdhe margher ma*n* vali va
ou*er* the*n*na iæmir stu*n*da
thz han skal siwnka nidher til gru*n*da
The vnga frua florie

kærdhe sik mz iæm*er*likt ve
awi mik min hiærta kær
at iak ij værldine lifua*n*dc ær
hon lôpir ok mz iæm*er*lik ordh
ok vil springa wt for bordh
Konu*n*gin vardh th*er* vidh*er* var
ok rasklika æpt*er* henne far
han greep the fruo thære
huath vilin ij nu miin kæræ
gudh gôme idhart vit ok sinne
ærlika godha q*wi*nne
hon reeff sit ænlite ok sit haar
thz henna ænlite kratt*et* var
hon hafdhe swa mykla môdhe
henne vare saktare dôdhe
ma*n* hafu*er* ey seet swa ômkelik graat
æller tholik osakta laat
ok mz swa ômkelik kæra
som hon hafdhe thæræ
The andra skip th*er* sighlde nær
viste ænkte aff thetta hær
the sighldo fastlika th*er*a leedh
ok skipith fastlika thædhan skreedh
ok komo æn ij sama stunda
op a skotlanda gru*n*da
ma*n* thæsse tidha*n*dc rasklika fra
tha mælto the ok sagdho swa
awi the ômkelika kæræ
th*er* vi hafuu*m* alle sama*n* hæræ
honu*m* kærdho alle thz sama sinne
ok mæst hans eghith ingesinne

Tha

Tha sagdhe h*er*ra gamorin
thz ær mik min kæraste vin
thz skulin ij vita sa*n*nelik
thz alt thz gull ij iordherik
vilde iak ther til gifua
at h*er*ra fræderik matte lifua
belafir ok fru floria
varo ække fria
thera glædhi ær vordhin swa seen
the vænta sik honu*m* ald*re* ij geen
thy loto the honu*m* beganga thære
mz mykin kost ok store æræ

Arla om morghonin dagher op gaar
tha vardh kon*ungin* vidher var
thz hans dott*er* borto ær
then vredhe kon*ungin* tedde thær
a the salugha q*w*innæ
ij tornith varo innæ
sina oblidhe margha lunda C xix verso.
han ville ij the sama stu*n*da
lata them alla sla ij hæl
hafdhe ey drótni*n*gin giort swa væl
at hon var mz bón til redho
ok saktadhe konu*n*gsins vredhe
honu*m* thykte illa hafua mist
thz gull som honu*m* var swa vist
ok thykte honu*m* værra vara
at hans dott*er* monde borto vara
Tha lot genast then kon*ung* rik
hans husbonda kalla for sik

kærdhe sik mz iæm*er*likt ve
awi mik min hiærta kær
at iak ij værldine lifua*n*de ær
hon lôpir ok mz iæm*er*lik ordh
ok vil springa wt for bordh
Konu*n*gin vardh th*er* vidh*er* var
ok rasklika æpt*er* henne far
han greep the fruo thære
huath vilin ij nu miin kæræ
gudh gôme idhart vit ok sinne
ærlika godha q*wi*nne
hon reeff sit ænlite ok sit haar
thz henna ænlite kratt*et* var
hon hafdhe swa mykla môdhe
henne vare saktare dôdhe
ma*n* hafu*er* ey seet swa ômkelik graat
æller tholik osakta laat
ok mz swa ômkelik kæra
som hon hafdhe thæræ
The andra skip ther sighlde nær
viste ænkte aff th*et*ta hær
the sighldo fastlika thera leedh
ok skipith fastlika thædhan skreedh
ok komo æn ij sama stunda
op a skotlanda gru*n*da
ma*n* thæsse tidha*n*de rasklika fra
tha mælto the ok sagdho swa
awi the ômkelika kæræ
ther vi hafuu*m* alle sama*n* hæræ
honu*m* kærdho alle thz sama sinne
ok mæst hans eghith ingesinne

Tha sagdhe h*err*a gamorin
thz ær mik min kæraste vin
thz skulin ij vita sa*n*nelik
thz alt thz gull ij iordherik
vilde iak ther til gifua
at h*err*a fræderik matte lifua
belafir ok fru floria
varo ække fria
thera glædhi ær vordhin swa seen
the vænta sik honu*m* ald*r*e ij geen
thy loto the honu*m* beganga thære
mz mykin kost ok stor*e* æræ

Arla om morghonin dagher op gaar
tha vardh kon*ungin* vidher var
thz hans dott*er* borto ær
then vredhe kon*ungin* tedde thær
a the salugha qw*i*nnæ
ij tornith varo innæ
sina oblidhe margha lunda C xix verso.
han ville ij the sama stu*n*da
lata them alla sla ij hæl
hafdhe ey drótni*n*gin giort swa væl
at hon var mz bôn til redho
ok saktadhe konu*n*gsins vredhe
honu*m* thykte illa hafua mist
thz gull som honu*m* var swa vist
ok thykte honu*m* værra vara
at hans dott*er* monde borto vara
Tha lot genast then kon*ung* rik
hans husbonda kalla for sik

spordhe honu*m* sidhan til
sigh mik thz iak vita vil
hwath thu hafu*er* til th*e*n riddara bŏrt
th*e*r mina dott*er* hafu*er* bort fŏrt
aff huath slækt han komin ær
æll*er* huath land honu*m* æpt*er* stær
æll*er* hafu*er* thu varith ij thz raadh
sagdhe konu*n*gin thy ha*n* var braadh
Ney h*er*ra thz veet gudh
iak var hos honu*m* æpt*er* idhart budh
ha*n* lŏnte thz swa mædha*n* ha*n* var h*ær*
at ængin veet hwadhan han ær
Nu skal thu æn sighia mik
huru skildis han vidh thik
Han badh mik skipa sik bæræ
eet skip som matte bæra
hu*n*dradha mæn æll*er* ok flere
iak aff honu*m* forstodh ey mere
iak giordhe genast so*m* han badh
skipith var honu*m* redho ij stadh
a liiff ok siæl ha*n* konu*n*geno*m* swoor
han viste ey huart han thædhan foor
Konu*n*gin badh honu*m* væl lifua
iak vil thik ænga skuld gifua

Sîdhan lot han sik kalla
the riddara ok swena alla
the inna*n* husith ok stadhin ær
the hafua han alle sama*n* kær
han bŏdh stoor skip at redha
fyra ok ække flere
the reddo thŏm rasklika thære

thry hundradha mæn ok ække færre
sighla swa ij hafuith wt
badhe mz skiold ok swa mz spiwt
han iætte sin drozsta thære
æn thik skeer thæsse æra
at thu mat them fanga
læt ængin vndan ganga
ok læt mik spyria thz mz skæl
thu slaar them alla saman ij hæl
iak vil thik góra swa rika
at thiin slækt æwerdhelika
skulu alla dagha herra blifua
swa mykith vil iak them gifua

Thz var æn for middagx tiidh C xx recto.
the varo ij then sama riidh
vare vidh hertugh fræderik
them thykte thz vara vnderlikt
huru han sat op a then sio
thz honum ey skadde thz var swo
tho alle the fiska ij hafuith æræ
varo hans frænder ok magha kære
the hafdho honum ey holpet at thz sama sin
hafdhe ey varith hans fingerin
Styremannin vardh tha var
hwar han innan bylione far
han styrdhe thiit swa raskelik
mz een haka greep han then riddar rik
ok kastadhe herra frædcrik swa
thz han op ij skipith la
Thæn sio hafdhe honum giort ænkte meen
hans klædher varo thwaghin reen

aff th*e*n sio ok geno*m* vaat
æn siælfu*er* var han yfrith kaat
Een swen badh h*er*tugh fræderik tha
skiotelika til drozatin ga
Tha drozatin sa h*er*tugh fræderik
tha taladhe han swa vredhelik
sigh mik hwar miin iomfru ær
th*er* thu vnfördhe mz styldom h*ær*
Thz veet gudh iak sigh*er* swo
iak weet thz ey thz maghin ij tro
Thz skal thiit liiff nu kosta ij stadh
eet swærdh han thaghar hænta badh
th*er* huast ær ok væl til redho
tha dugdhe honu*m* ænge eedhe
han vardh*er* sin hals th*er* læta fram
een starkir swen th*er* ey var lam
slo han a hans halsbeen tha
thz matte tho ey aff ga
ok giordhe honu*m* ænkte meen
thy iærn ma hwarce köt æll*er* been
honu*m* vara til nakan skadha
thz ma tho ha*n*s fingirgull radha
Thaghar drozatin thetta sa
at swærdhit honu*m* ey skadha ma
tha bödh han thaghar hænta th*er*
thz största handiærn ij skipith ær
ok th*er* innan sætia han
ok mz honu*m* een annan man
Thz vardh til radha allom them
at the skulde sidhan sighla heem
the spordhe honu*m* swa margha lu*n*de
th*er* ij the sama stunde

hwar the iomfru monde væra
han swaradhe them ræt allom thære
Hon ær drunknat ij thz haff
the henne fölgdho the sunko ij kwaff
alle vtan iak ena
mik vilde gudh then renæ
ena stund æn læta lifua C xx
huath nadh han vil mik hædhan fra gifua verso.
Tha mælte om thæn drozat rik
thu æst ey æn sluppin mik
thu skal æn dö at iak thz seer hæræ
tho at thik thykker thz nu gaman væra
han viste ey aff hans fingerin
ther honum halp opta marghith sin
fra then grymelika dödh
ok margha handa store nödh

the sighldo hem til stadhin tha
for vtan byyn man brænna sa
eet stort baal som ther var giordh
Herra fræderik vardh ther til fördh
æn sagdhe drotzatin til hans tha
hær skulin ij herra brinna op a
mædhan idher ey fordarfua ma
swærdh æller sio the dödhe twa
thik skal ey længre diæfwlsins list
gifua hædhan aff liffsins frist
eldin bran aff mykle tröst
then ær sæl fra honum ær löst
man kaster han ij thz brænnande baal
thz var tho eet vnderlikt maal
hans klædher aff honum brænde

swa at han thz ey kænde
han vænde sit fingergull om ij kring
tha fioll honum aff then iærnring
han hafdhe om sina hænder twa
swa at ængin herra fræderik sa
thz hugdhe huar man ther var nær
thz han ij asko brænder ær
Drozatin ridher thædhan tha
thiit han konungin finna ma
tagher thz fŏrst til maal
at herra fræderik ær brænder ij baal
Thagher konungin thz forstodh
at han faar ey ater sin dotter godh
tha vardh honum mere ve
æn fŏrra alle hafdho the

Daghin fast at qwældith leedh
herra fræderik ther ey længre beedh
han gik sik op a thz hws
ther han sa brinna the storo liws
ij thz herbærghe han ij gær
konungins klædhe all ther ij ær
han klædde sik at thz sama sinne
mz the bæsta klædhe ther var inne
hans stalgardh var yfrith rik
mz dyra ŏrs swa kostelik
the sadhladh varo ok væl til redho
ther the herra skuldo a ridha
ok skuldo thædhan fara
thz fŏrsta thz matte vara
C xxi recto. ther til gik herra fræderik
thz bæsta ŏrsith valde han sik

ok sattis sidhan ther op a
at ængin man han ther sa
tha sagdho fatiko ok rikæ
huath mon os swa swika
thz ma ey annath vara æn swa
th*en* riddare os fôrdhe fra
the stolta mô florie
the kæmm*er*mæstara æru ey frie
the kærdho at thz sama sinne
at the matto ey finna
the klædhe konu*ngin* skulde dragha op a
the æræ nu os stolin fra
vi hafuu*m* thz alle nu for numith
thz ær aff diæfuulskap til komith
Hwath the taladho æller huath the giordhe
h*er*ra fræderik thz swa gôrla hôrdhe
han hafdhe ther ængin akt op a
han reedh th*en* vægh til skotland la
vilin ij hôra huath han giordhe
konu*ngins* spora han mz sik fôrdhe
ok swa hans dyra rika swærdh
ther prisath var for mykith værdh

Tha han kom til skotland
tha vardh lôst hans sorgha band
ther ær mik sent at skrifua fra
aff all the glædhi ma*n* ther sa
The stolta frua florie
hon vardh tha aff sorghin frie
the ridha wt mot h*er*ra fræderik
vntfingo han swa hedherlik
konu*ng* ok drôtni*ng* badha

vordho allæ sama*n* gladha
mere glædhi iak ald*r*e fik
æn nu iak seer mi*n* he*r*ra fræderik
Een hőghtiidh byriadhis the*r* nu
aff riddara ok swena ok stolta fru
ok ald*r*e annor tholik var
innan skotland ij thusand aar
fiortan nætte*r* stodh thz hoff
the*r* var gifuith for fruor loff
margha handa klænot rika
ther varo ok lekara kostelikæ
Tha sagdhe he*r*tugh fræderik
iak thakkar idhe*r* he*r*ra nadhelik
fore all the dygdh ok æræ
ij hafuin viist mik hæræ
nu vil iak til landa fara
ma thz mz idhe*r* vilia vara
Kon*ungin* swaradhe honu*m* ther til
thz skal vara som thu vil
han lot honu*m* ther begafua
mz ŏrs ok dyra hafua
C xxi verso. æ mædhan the vildo hafua
han lot ok ther mz ladha
een kameel the*r* skulde bæra
the klenot kon*ungin* gaff honu*m* thæræ
aff thz he*r*ra honu*m* ther gifua
ær mik offseent at skrifua
man fik the fruo rikæ
gangara stoltelika
ok fyretighi fruor stolta ok klara
mz henne skulde til landa fara
han fik ok he*r*tugh fræderik

hundradha riddara stolt ok rik
the honum skuldo fölghia heem
ok sidhan fara ater ij geen
thz giordhe han honum til æræ
mædhan the varo thære

Twa swena han fore sænde
ther man ij landith görla kænde
ok lot sinom mannom kunnukt være
hwilkin dagh han komber thære
thæs vordho riddara ok sw[e]na gladh
thakkadho gudh ok hans hælgha nadh
han hafdhe them giort at thz sama sinnæ
the skuldo sin herra ater finna
Tha almoghin thz forstodh
sik sampnadhe saman the riddara godh
the vntfingo sin herra mz æræ
som the ok væl skyldoghe væræ
badhe mere ok the minne
klærka leekmæn ok stolta qwinnæ
vordho all saman gladh
ok alt thz folk ij then sama stadh
vntfingo them swa lioff[u]elik
floria ok hertugh fræderik
ouer alt landith the fræghdhin gær
at hertugh fræderik ater komin ær
Tha thæsse fræghn een ænda fik
herra fræderik ij eet palaz gik
thz var badhe höght ok viit
byght mz konstelika lit
The riddara ok fruor ga til bordh
ther vordho margh höfuizklik ordh

kalzath mædhan the sato saman
then qwæld ok annor hôfuizklik gama*n*
mædha*n* the h*er*ra aato ij the stu*n*d
tha vordho honu*m* margh thusand pu*n*d
pr*ese*nterath innirlika
aff gull ok stena dyræ ok rika
thz gôra the aff stadhin æræ
thy the hafua thera h*er*ra kæræ
thz skipte han mz milde hand
mz the h*er*ra aff skotland
ok the fruor minnirlika
at the vordho alle rika
fiortan dagha stodh thz hoff
sidhan togho the orloff
C xxii recto. h*er*ra ok frur th*er* honu*m* fôlgdho heem
ok foro sidhan at*er* ij geen
at*er* var frua florie
mz h*er*tugh fræderik aff norma*n*die

Thz var nu komith a vintirs tiidh
h*er*ra fræderik bidhar æn een riidh
til somar at*er* komin ær
han sænde siin budh hiit ok ther
ok læt*er* thz h*er*ra ok fôrsta hôra
at han vil sit bryllôp gôra
bidher them alla koma thære
them til skæmpta*n* ok honu*m* til æræ
Thz var om pingizdagha tiidh
ma*n* sa ther a the hedhe viidh
slaas margha stolta tield
ther værdh varo stora gieldh
Ther kom konu*n*gin aff fra*n*karike

mz honu*m* hu*n*dradha riddara stoltelike
the wtwalde ok vælborne ære
fôrdhe han mz sik thære
Thiit fôrdhe ok kon*ungin* aff skotland
tw hu*n*dradha riddara a then strand
the ære vise til alla æra
ok ge*r*na vilia hos honu*m* væra
the han matte bæst finna
ij alt ængland innæ
han skreeff ok mz sin eghin hand
eet breff ok sænde til yrland
bidhe*r* sin swaghe*r* om thz ma væra
mz ridderskap at koma thæræ
Han vardh vidh thæsse tidhinde gladh
riddara ok swena kalla badh
ok them gôr ha*n* allu*m* ku*n*nukt the*r*
at hans dotte*r* lifuande ær
han redhe*r* sik nu raskelik
drôtni*n*gena togh han mædher sik
tw hu*n*dradha riddara ij een skara
ther sina tokt ku*n*ne væl bæuara
swa foor han til norma*n*die
til sinna kæra dotte*r* florie
han var vntfangin liofuelik
aff florie ok he*r*ra fræderik
the*r* til riddara ok swena
the*r* honu*m* mz troskap mena
Aff gaskonia he*r*ra lielin
the*r* prisath var een riddar fin
hu*n*dradha riddara fôrdhe ha*n* mz sik
han kom the*r* halla stoltelik
alle the he*r*ra the*r* kompne æra

fŏrdhe thera husfruor mz them thære
Nu kom ther een kon*ung* rik
han hafdhe mere folk mz sik
æn alle the ther for*e* æra
vilin ij vita hwa thz mon væra

Thz var æpt*er* pascha atta dagha
he*r*ra fræderik reedh ij skogh at iagha
han hafdhe mz sik swena twa
ij skoghin fram han fore sik sa
C xxii verso. hwar the iæghara ŏpa
mz een hiort the hu*n*da lŏpa
han fŏrdhe mz sik viin ok brŏdh
thz dugher væl fore hu*n*girs nŏdh
han ridher sik swa nær thz bærgh
ther han fŏrra then litla dwærgh
hafdhe fu*n*nith aff karlamit
tha vardh honu*m* væghin blind
Tha mælte he*r*tugh fræderik
nu vil æn æwintyr fresta mik
Tha vardh han var ij the riidh
hwar een hiort mz mykith striidh
flyyr fore twa litla rakka
nidher fore een bakka
hiortin var swa thrŏt ok modh
at han kwar fore the rakka stodh
ok vær sik hwath han for ma
ther kom een iaghare r*æ*nna*n*de tha
ma*n* matte hŏra ou*er* skoghin all
aff hans horn swa mykith skall
han r*æ*nnir sik op mot thz bærgh
thz var een halla litin dwærgh

hans örs han siælfu*er* reedh op a
thz var ey störrc æn een ra
the vapn han fördhe ij the stu*n*d
varo værdh væl thusand pu*n*d
han hafdhe een hu*n*d ij sin hænde
han he*r*tugh fræderik ække kænde
ok vardhe*r* tho ha*n*s at bidha
han ma ey vndan ridha
Tha he*r*ra fræderik dwærghin sa
hiolt op sin hand ok mælte swa
Thu litle dwærgh gudh helse thik
thu thorff ække rædhas for mik
Tha vardh dwærghin halla gladh
ok giordhe alt thz he*r*ra fræderik badh
Nu mælte he*r*tugh fræderik
gör nu thz iak bidhe*r* thik
hwilkin he*r*ra hörir thu til
sigh mik thz iak vita vil
Konu*n*g malnrit min he*r*ra ær
han kombe*r* rasklika ræ*n*na*n*de hær
ha*n* ær væ ldogh ouc*r* margh land
the*r* alle thiæna vnde*r* ha*n*s hand
Sa*n*nirlika ær thz swo
thæs ær iak badhe gladh ok fro
The hördho fra them langa leedh
eet horn ouc*r* eens akirs breedh
Thz horn ij hörin thære
thz mon min he*r*ra være
mælte tha then litle dwærgh
ok rændo sidhan op mot thz bærgh
sit [horn] swa fastlika rördhe
at thz konu*n*gin görla hördhe

han rænnir sidhan huath han ma
thiit ha*n* her*t*ugh fræderik sa
H*er*ra fræderik thagbar mot honu*m* reedh
hwarghin thera ey læng*re* beedh
C xxiii recto. helsar hwar anna*n* liofuelik
kon*ung* malnrit ok her*t*ugh fræderik
the sattis nidher badhe twa
ther hiortin for them fallin la
ma*n* ther for them h*er*ra bar
viin ok miðdh ij dyra kar
konu*n*ghin hafdhe mz sik thære
thry hu*n*dradha iæghara ok ække færre
ma*n* redde thera mat som raskast ma
ok sidhan the h*er*ra æta ga

Tha the varo mætte
aff alskons ville rætte
tha mælte her*t*ugh fræderik
iak vil hemelika tala vidh thik
æn idher thykk*er* swa
mæn weet thz skal vara ia
han sagdhe kon*ungenom* siælfuu*m* hær
for hwi han var komi*n* thær
Jak vil idh*er* h*er*ra bidhia
vilin ij hem mz mik ridha
han giordhe honu*m* ku*n*nukt ther
huru hans thing mz honu*m* stær
ok alt thz honu*m* var skedh
sidhan han fra honu*m* redh
ok thakkar honu*m* fore ha*n*s fing*er*in
thz hafu*er* iak hafft aff nadhu*m* thiin
alla thæsse sama æræ

som iak hafu*er* sakt idh*er* hæræ
iak vil æn mera bidhia thik
at thu vil koma hem til mik
tha miin hôghtiidh skal væra
ok gôrin mik th*en* æra
mz all the makt th*er* ij for ma
mz riddara ok fruor gôrin swa
vilin ij mik thz til æro gifua
iak vil thz for thiæna mædhan iak ma lifua
H*err*a skal thz vara swo
ij skûlin thz lofua a idhra tro
at iak ma felik koma thæræ
ok alle the th*er* mz mik æræ
iak vil swa rikelika koma thiit
at alle the konu*n*ga thu hafuir aliit
æra ey alle swa rik
thz skulin ij h*err*a t*r*o til mik
½ [at engen ma*n* skal gøræ tik]
vtan dygdh ok æra
som skyldoght ær at væra
Ji mit land ær swa godh fridh
ok hafu*er* th*er* varith langa*n* riidh
at ængin thôr anna*n* tagha fra
thz een pæni*ng* gælda ma
tha siæx vikur lidhna æra
tha skulin ij vælko*m*pne væra
ok læggin idhart folk op mz the a
th*er* sekana het*er* gôrin swa
thz ær fra rom mit hws twa mila
th*er* skulin ij h*err*a idh*er* hwila
komi*n* ij th*er* tha gôrin ij væl
iak skal eet budh mz ful godh skæl

han rænnir sidhan huath han ma
thiit han hertugh fræderik sa
Herra fræderik thaghar mot honum reedh
hwarghin thera ey længre beedh
C xxiii recto. helsar hwar annan liofuelik
konung malnrit ok hertugh fræderik
the sattis nidher badhe twa
ther hiortin for them fallin la
man ther for them herra bar
viin ok miðdh ij dyra kar
konunghin hafdhe mz sik thære
thry hundradha iæghara okække færre
man redde thera mat som raskast ma
ok sidhan the herra æta ga

Tha the varo mætte
aff alskons ville rætte
tha mælte hertugh fræderik
iak vil hemelika tala vidh thik
æn idher thykker swa
mæn weet thz skal vara ia
han sagdhe konungenom siælfuum hær
for hwi han var komin thær
Jak vil idher herra bidhia
vilin ij hem mz mik ridha
han giordhe honum kunnukt ther
huru hans thing mz honum stær
ok alt thz honum var skedh
sidhan han fra honum redh
ok thakkar honum fore hans fingerin
thz hafuer iak hafft aff nadhum thiin
alla thæsse sama æræ

som iak hafuer sakt idher hæræ
iak vil æn mera bidhia thik
at thu vil koma hem til mik
tha miin hôghtiidh skal væra
ok gôrin mik then æra
mz all the makt ther ij for ma
mz riddara ok fruor gôrin swa
vilin ij mik thz til æro gifua
iak vil thz for thiæna mædhan iak ma lifua
Herra skal thz vara swo
ij skôlin thz lofua a idhra tro
at iak ma felik koma thæræ
ok alle the ther mz mik æræ
iak vil swa rikelika koma thiit
at alle the konunga thu hafuir aliit
æra ey alle swa rik
thz skulin ij herra tro til mik
‡ [at engen man skal gøræ tik]
vtan dygdh ok æra
som skyldoght ær at væra
Ji mit land ær swa godh fridh
ok hafuer ther varith langan riidh
at ængin thôr annan tagha fra
thz een pæning gælda ma
tha siæx vikur lidhna æra
tha skulin ij vælkompne væra
ok læggin idhart folk op mz the a
ther sekana heter gôrin swa
thz ær fra rom mit hws twa mila
ther skulin ij herra idher hwila
komin ij ther tha gôrin ij væl
iak skal eet budh mz ful godh skæl

C xxiii verso.

sænda idher *herra* ij geen
at idher skal vardha ænkte meen
ok idher skal væghin kænna væl
nu lifuin badhe hæl ok sæl

Ther mz the skildos ij then riidh
genast æpt*er* om pingizdagha tiidh
tha kom konu*n*gin ridhande thær
mz mykith folk ok stoltan hær
thz ma*n* vilde berætta idh*er*
huru stoltelik han kom nidh*er*
mz sekana stappande hær
ok hafdhe mz sik sin hiærta kær
Tha thetta folk var sama*n* komith
ou*er* all almoghan var thz fornumith
tha giordhe viselika
h*er*tugh fræderika
een fridh ma*n* lyste thæræ
han vardh hallin mz æræ
Then anna*n* morghin dagh var liws
tha kom ther ridhande for thz hws
konu*n*gi*n*s marskalk aff karlami*n*t
mz honu*m* swa marght eet stolt kint
swena stekara kæmmenæra
marghe vaghna ok sômara flere
the loto thagher op sla thæræ
margh stolt tiæld mz æræ
ther vnderlik varæ at se op a
a the heedh h*er*ra fræderik la
alt thz folk ther ko*m*pne æræ
vndradho huadhan thæsse vara

the

the dwærgha ther h*er*bærghe taka
the vilia ække fly til baka
Tha mælte h*er*tugh fræderik
ther komb*er* een konu*n*g halla rik
aff sit land wt geno*m* eet bærgh
ridhande mz marghin stoltan dwærgh
iak bidh*er* idh*er* alla at th*e*tta sin
ij gőrin thz for vilia min
thz ængin th*em* onadha
ælle*r* gőre th*em* nakan skadha
Thz lofuadho alm*æ*nnelika
badhe arma ok swa rika
the skuldo th*em* alle æra
mædhan the ther vilia væra

Mællan h*er*ra fr*e*derikx tiæl ok eet b*er*ggh
h*er*bærghadhe margher stolt*er* dwærgh
ther ælfuin skiptis sund*er* ij twa
the rikasta tiæl ma*n* ther sa
slaas ther ok flere
ma*n* sigher os æn meræ
ther varo swa dyr*e* stena ij
swa lankt ma*n* skiwt*er* mz bogha ti
swa mykith liws aff tiællith gær
at nattin ey swa myrk ær
ther ær æ liwst badhe vte ok inne
thz tiæl var giort mz list ok sinne
som solin vænast skina ma
ma*n* sa ok ther a
a hwar then knap ther var a
standa karbu*n*kul stena twa
ok ther til fyre robin C xxiiii recto

iæm væne som sool om morghin skin
tho at stoor blus baris ij thz hws
ther thykkis aff vara ænkte liws
fore the ædhla stena
ther lagho mz konst the rena
a then första knap man ther sa
eet barn ena krono aff gull thz hafdhe a
mz karbunkil stena
ther liwse æro ok rena
tha nattin aldra myrkast ær
kronan skin som solin skær
eet annath tiæl tha slaar man thæræ
ther drötningin siælff skal ij væra
een græsdwk gaar ther om kring
thz tagher een halla storan ring
aff examit thz rena
sat alt mz dyra stena
The andre riddara honum fölghia ther
herbærgha honum alle nær

Tha hertugh fræderik thz forstodh
at ther kom ridhande then konung godh
han ække længre hema beedh
han thaghar wt mot honum reedh
mz margha herra rika
vntfingo han stoltelika
Vilin ij höra bokin sigher
thry thusand riddara fölgdho honum nidher
ok marghe stolte swena
the herra foro ey ena
man vardh ok ther vara
aff fruor marghin stoltan skara

drótningin siælff ij skarlakan ródh
ok alla the fruor som hon bódh
hafdho ok tholkin klædhe a
the stolte riddara hafdho ok swa
The riddara órs the varo godh
ok all ródh som eet blodh
then litle konung hafdhe op a
ok drótningin kapor twa
aff silke góra vnderlik
at aldre sa ængin thera lik
aff alla the herra man ther sa
the sagdhe alle saman swa
the kapor varo dyra ok vnderlika
man finder ække thera lika
thera gangara æro hwite som een snio
the gingo væl thz maghin ij tro
the riikheet a thera stryghom la
ær mik seent at sighia fra
bosunar ok bambor for them ridha
at man ma hóra ympnith vidha
ok alskons lekara væra ma
hórdhe man fore the herra ga
ther aff var swa mykith bang
ok om the herra swa mykith thrang
tha the móttis thære
the varo vntfangne mz æræ
ok ridha ij thera herbærghe nu C xxiiii verso.
the herra ok marghin stolt fru
ther the hafdho alla nadhe
til æta ok drikka badhe
thz hafuer aldre varith giort
swa at man hafuer thz hórt

iæm væne som sool om morghin skin
tho at stoor blus baris ij thz hws
ther thykkis aff vara ænkte liws
fore the ædhla stena
ther lagho mz konst the rena
a then första knap man ther sa
eet barn ena krono aff gull thz hafdhe a
mz karbunkil stena
ther liwse æro ok rena
tha nattin aldra myrkast ær
kronan skin som solin skær
eet annath tiæl tha slaar man thæræ
ther drötningin siælff skal ij væra
een græsdwk gaar ther om kring
thz tagher een halla storan ring
aff examit thz rena
sat alt mz dyra stena
The andre riddara honum fölghia ther
herbærgha honum alle nær

Tha hertugh fræderik thz forstodh
at ther kom ridhande then konung godh
han ække længre hema beedh
han thaghar wt mot honum reedh
mz margha herra rika
vntfingo han stoltelika
Vilin ij höra bokin sigher
thry thusand riddara fölgdho honum nidher
ok marghe stolte swena
the herra foro ey ena
man vardh ok ther vara
aff fruor marghin stoltan skara

drôtni*n*gin siælff ij skarlakan rôdh
ok alla the fruor som hon bôdh
hafdho ok tholkin klædhe a
the stolte riddara hafdho ok swa
The riddara ôrs the varo godh
ok all rôdh som eet blodh
then litle kon*ung* hafdhe op a
ok drôtni*n*gin kapor twa
aff silke gôra vnderlik
at ald*re* sa ængin thera lik
aff alla the h*er*ra ma*n* ther sa
the sagdhe alle sama*n* swa
the kapor varo dyra ok vnderlika
ma*n* finder ække thera lika
thera ga*n*gara æro hwite so*m* een snio
the gingo væl thz maghin ij tro
the riikheet a thera stryghom la
ær mik seent at sighia fra
basunar ok bambor for them ridha
at ma*n* ma hôra ympnith vidha
ok alskons lekara væra ma
hôrdhe ma*n* fore the h*er*ra ga
ther aff var swa mykith bang
ok om the h*er*ra swa mykith thrang
tha the môttis thære
the varo vntfangne mz æræ
ok ridha ij thera h*er*bærghe nu C xxiiii verso.
the h*er*ra ok marghin stolt fru
ther the hafdho alla nadhe
til æta ok drikka badhe
thz hafuer ald*re* varith giort
swa at ma*n* hafuer thz hôrt

een rikar*e* hôghtiidh æn th*er* var
ij thæsse næsta thusand aar
hwa thiit kom æpt*er* gul ok hafuær
han foor thædhan mz rika gafuær
skarlakan ok ballakinna
vordho at thz sama sinnæ
swa margh forgifuin thæræ
at the otalik æræ
een lekar*e* var th*er* vidha kænd
kon*ungin* aff karlamit til sænd
ha*n*s hugh stodh meer til goz æn æra
thy var han tha komi*n* thære
Konu*n*gin swaradhe honu*m* gæm*er*lik
miin klædhe æru offlitin thik
tho vil iak thik belata
thz thik ær væl til mata
han gaff honu*m* ij the stu*n*d
tiwghu hu*n*drath pund
ij gul ok ædhla stena
thæs thakkadhe honu*m* ridd*ara* ok swena
ok th*er* var gôr swa mykin skal
ou*er* then vidha hærin all

Tiwghu dagha the hôghtiidh stodh
ma*n* gaff th*er* allom ma*n*nom nogh
huath ma*n* siælfu*er* ville skilia
hwario*m* æpt*er* hans eghin vilia
the lofuadho thz almænnelika
badhe arme ok swa rika
The stu*n*d the h*er*ra varo sama*n*
vordho talath margha handa gama*n*
Tha the h*er*ra stodho op fra bordh
tha sa margh man bohordh

1783 BCDEF mz bambor (CEF bomber D bombor) och basun myk*i*t ba*n*g
1784 BCDEF ther war ga*n*tzka myk*i*t trangh 85,6 *fattas.*
1789 BCDEF then tridhi ær 1790 ma*n* wiste ther
1791 BCDEF och ma*n*g en a*n*nar ædhlæ ma*n*
1793 B høffuelik *för* høghelik CEF høffuislik D høfligit
1794 BCDEF mz dyst och (D tha) torney (*ej i* D) kommo the sama*n*
1795 BCDEF aff the siøuælæ bord*is* (D børriad*is*)
1797 B høffuelik *för* høghelik CE høffuislik D høfwisligh F hoffuiske 1799-1802 D *fattas.*
1800 BCF the beladhe *för* thera E the ædle
1801 BCEF gørlæ war (CEF ware)
1802 CEF hurw (E huar) ha*n* sa h. f. fare
1806 BCDEF starkæ skapt D skap 1817,18 CDEF *fattas.*
1819 CDEF hwart ma*n* a marken saa
1820 BCDEF dysteradho sama*n* twa och twa
1830 BC byriad*is* *för* burdhis DEF børiad*is*
1833 BCDEF tre*n*gde the herra sama*n*
1834 BCDEF ther aff gik tha myk*i*t gama*n*
1835 BCDEF ridhænde 1837 ma*n* *för* han
1839 BCDEF hardh och godh (D stark) 1840 D acth *för* modh 1844 BD tha *för* ok sla CEF twa
1848 BCDEF tha j *för* sik thz
1849 BCDEF warder (D wart) ho*n*um til hiælpæ skin (*ej i* CDEF)
1850 B mz allæ kraffte sin CEF sinæ krafftæ
1850 D mz alla si*n*ne macte
1855 D the træ*n*gdo sama*n* saa hardeligh C barlik E baarlig 1856 D thz them wart ey rikelicth
1859 CDEF mæsth *för* fast
1861 BCDEF lanzelo *för* lanzalær 1862 at *för* ok
1870 CE worthe fly F woro ffrij *för* sky D fly *för* sky
1871 BCDEF stryddo, striddo *för* drifua
1872-75 CDEF *fattas.* 1873-4 B *fattas.*
1877 B omattelik (= *hela versen!*) CDEF *fattas.*

han lot th*er* ald*re* h*er*ra ena
th*er* ha*n* ey gaff gul æll*er* stena
til margha hu*n*drath pu*n*d
han togh ij the same stu*n*d
orloff ok ey længr*e* beedh
h*er*ra fræderik mz honu*m* reedh
ok thakkadhe honu*m* marghin falda
gudh late mik æn the lykko valda
iak matte idh*er* til thiænist væra
for thz ij hafuin mik giort hæræ
Konu*n*gin thakkar honu*m* lioflik
tha reedh h*er*tugh fræderik
thiit the h*er*ra æra
ok thakkar th*e*m hǒfuizlik thæræ
Thæ skilias nu at thz sama sin
ok huar th*e*ra far heem til sin
mz glædhi som the komo th*er*
the hǒghtijdh swa een ænda fær

Herra fræderik fik sit land aff hænde
eno*m* h*er*ra ther han væl kænde
ok han hafdhe godha liit op a
th*er* landith ku*n*ne væl forsta
ok foor mz sino*m* swagh*er* tha
th*e*n genasta vægh til yrland la
konu*n*gin antwardhadhe ij ha*n*s hand
krono ok rike ok alt sit land
ha*n* lifdhe sidhan ey eet aar
h*er*ra fræderik nu for landith staar
skipar sik swa dygdhelika
kyrkior ok klost*er* giordhe han rika
een deel for værlzins æra
thordhe han væl fortæræ

een mildare herra var aldre borin
een lifnath hafdhe han sik wtkorin
ther man ma höghelika prisa
for the första herra visa
han var toktogh ok höfuizk man
man aldre osannind aff honum fan
ij hans mun nakar tima
swa skulde ok alle herra nima
sannind sighia ydelika
tha vordhin ij mz var herra rikæ
thy tro ok sannind ma væl væra
loff ouer all thing mz æra
han var eet hælith til sit liiff
hans liiff ospart fore stolta viiff
at een man aff thusand riddara ok swena C. XXV verso.
wtwælia skulde æller ok mera
man skulde ther görla se op a
hwar man een fromare skulde fa
han var een rætare ful godh
ondom mannom hardh ok oodh
röfuara æller thiwfua
them hafdhe han ække liwfua
swa mykith han matte aff them fanga
lanzins ræt lot han ouer them ganga
godhom mannom miild ok bliidh
gudh gaff honum the sama riidh
mz sinne eghne konæ
ena dotter ok twa sönæ
the thakkadho gudhi nadhelika
ok sidhan loto the ful rika
fyra kloster ij thz land
byggia aff thera goz ij bland

then ene abote hafdhe op a
swartan kufuul the andre gra
han giordhe them alla rika
swa at the hafdho alle lika
at ihesus christus dyrkas thær
mædhan nakath qwart aff værldine ær

Han var konung fiortan aar
ok thre manadha ther ouer var
han giordhe mædhan han var bæræ
gudhi hedher ok værldine æræ
tha kom then grymmelike dôdh
ok ænde hans liiff ey vtan nôd
ther ængin man ma vndan ga
thz vardher os allom ganga swa
gudh gaff hans siæll himerikis æra
thæs skulum vi alle lofuande væra
swa lifdhe han wt alla sina dagha
han fik for ræzl ræt aldre agha
ok aldre giordhe han thorpara heet
swa mykith som eet haar ær breet
huart hans fingergull kom tha
ther kan iak ekke sighia fra
hans ældre son han konung var
ouer yrland ok ther krono bar
iak veet ey huru langa tiidh
then yngre ij the sama riidh
var hertugh ouer normandia
the stolta frua floria
gaff sik ij thz kloster tha
ther hertugh fræderik grafuin la
hon vilde sina dotter in hafua mz sik

thz skulin ij vita sannelik
thz stilte the fruor mz hænna æra
thy the hafdho hænne kæra
een abacia giordhis thære
th*er* sidhan var bygdh mz mykin æra
ok sat mz fruor skara
hweem thiit lyst*er* fara
han ma thz finna iak sigh*er* swa C xxv recto.
fru florie thz ær ia
hon thiænte th*er* alla dagha
gudhi til hedh*er* ok sik til nadha
hænna dott*er* giptis tha
eno*m* konu*n*g aff spania
hon lifdhe th*er* margha godha dagha
som os ær skrifuith ij th*e*nnæ sagha
ok fik th*er* dött*re* ok sönir rika
the lifdho th*er*a ald*er* vnskelika
ha*n*s barn the vordho halla godh
ok the hafdho ræt h*err*a modh
the hioldo hedh*er*lika
th*er*a land ok rikæ
[swa at th*er*a mæn mz makt och mogha
thiænto th*e*m mz helo*m* hugha]

Hær mz ændas thæsse sagha
at gudh giffui os swa vara dagha
ij thenna værlz ænda
at vi vordhom væl kændæ
bland hælgha mæn ij himerik
ok lifua ij glædhi æw*er*dhelik

Thenne bok th*er* ij h*æ*r höra
henne lot kesar otte göra

ok vænda aff valsko ij thyzt maal
gudh nadhe thæs ædhla fôrsta siæl
nu ær hon annan tiidh giordh til rima
nylika innan stuntan tima
aff thyzko ok ij swænska tungæ
thz forstanda gamble ok vngæ
hona lot vænda a vart maal
eufemia drôtning henna siæl
gifui gudh ij himerikæ
mz ænglom nadher æwerdhelika
fore alla the dygdh ok æræ
hon giordhe mædhan hon var hæræ
til gudh ok værldina badhe
thy var thz offdyr skadhe
at hon matte ey længre lifua
ok nær vinir ok frænder blifua
Tha thusand aar ok thryhundhrath aar
fra guz fôdhilse lidhin var
ok ther til atta manadha ok twa
var thæsse bok diktath swa
som han kunne at thydha
hwa hænne lyster lydha
Jak vil thz ther mz ænda
gudh os sina nadher sændæ
ok gifui them alla bokena hôrdhe
swa ok them ther bokena giordhe
glædhi for vtan ænda
tha them skal dôdhin hænda
han hona skreeff han fa ok swa
til sighiom alle saman ia

LÄS-ARTER.

B (= Codex Verelianus, Kongl. Bibl.)

• Th æuintyr thz byriæs hær
wilin j høræ huru thz ær
Tha moghin j hær forstanda
hwat thz haffde ther til handa
The aff kunung artus sighiæ kunno
wm hans dagha mæn thz funno
At man engin herra wiste
flere æuintyr at fristæ
tho thz wars herra wili war
han skulde ey liffuæ flere aar
konung artus ær then iach menæ
then ædlæ førstæ renæ
tha forgik thz siøuælæ borth
ther førre manga stoltæ or orth
wærdho riddaræ och frvr sendæ
tha togh thz en endhæ
thz tro hans riddare och andra mæn
at konung artus liffuer æn
och thz siøuælæ borth thz kompanj
ther allæ timæ ware frij
thok ey alt mz konungh enæ
ther liffdo effter riddare och swenæ
ther allæ daghæ foro at finnæ
riddarskap och stoltæ quinnæ
j englandh och j britaniæ
j franka riik och spaniæ
och j annor landh ther widhæ
och j normandi then samma thidæ
war eth hertugh heth fredrik
han war dandis och øffrit riik
ther til haffde han froma
at han skulde til dygder komma
han war dygdigh och toktelik
[hw]o han skal loffua rættelik
[han] ma wæl sighiæ mz æræ
[han] finder tolkæ færræ

C (= Ant. Arch:s D. 3, Kongl. Bibl.)

Thzta æwintyr thz børies hær
wilin i høre hurw thz er
[4 raders tomrum i handskriften.]
t ha moghin hær forstandhe
hwat thz haffde ther til hande
5. the aff konungh artus sigie kunno
om hans daghe mæn thz funno
ath man enghen herræ wisthæ
flere æuintyr ath fresthæ
tha thz wars herre wili war
10. han skulde ey liffue flere aar
konungh artus er then iach menæ
then ædlæ førsthæ renæ
tha førgik thz siøuæle borth
ther førre mange stolthe orth
15. worde riiddere och ffrvr sendhe
tha thok thz en endhe
thz tro hans riiddere ok andra mæn
ath konungh artus liffuer æn (*vers* 19, 20 *fattas.*)
21. thok ey alth mz konungh enæ
ther liffdo epther riiddere och swenæ
ther alle daghe fore ath finnæ
Ridderskap ok stolthæ quinnæ
25. J engelandh och i britaniæ
J frankerike ok i spaniæ
Och annor landh ther widhæ
J normandi then samma thidæ
war en hertugh heth fredæriik
30. han war dandis och offriit riik
ther til haffde han fromæ
ath han skulde tiill dygder kommæ
han war dygdigh ok thoktelik
34. [h]wo han skall loffue rætteligh (*vers* 35, 36 *fattas.*)
han war from mz rætte tro
[mi]ldh och stadugh gladh ok fro (*vers* 39, 40 *fattas.*)
41. [for] hans tro war han hær riik
[och] er nw i himmeriik

D (= N:o 115, 116 i 4:o, Sko-kloster.)

[vers 1, 2 fattas.]

TAa moghin j hær forstandæ
hwadh the hafde ther til handæ
The aff konungh ortus sæya kwnna
om hans hans daga mæn thz fwnno
Ath man inghen herre viste
fflere æwentyr ath fresthe
Tha thz wars herra vilie var
han skwlle ey leffue flere aar
konungh ortus ær then jach mene
then ædle forste rene
Tha forgik thz siouæle bort
ther forre mange stolte orth
Worde riddare ok frur sende
thoo toge thz en ende
thz troo hans riddara ok andra men
ath konung ortus liffuer en (*vers* 19, 20 *fattas.*)
Tok ey alth mz konungh ene
ther liffde æffther riddere ok swæne
ther alle dage fore ath finne
ridderskap ok stolte qwinne
J ægelandh ok britania
j franka rik ok j yspania
och annor landh ther vidha
j normandj then samma thida
Var en hertogh heth fræderik
han war dandis ok mykit rik
ther til haffde han froma
ath skulle til dygder koma
han war dydgdigh ok tokthelig
hoo han skal loffua rettelig (*vers* 35, 36 *fattas.*)
han var from mz rette tro
mildh ok stadogh gladh ok fro (*vers* 39, 40 *fattas.*)
for hans tro war han hær rik
ok ær nw j hymmerik
tha then herre riik
haffde hær leffuet saa wislik

E (= Ant. Arch:s K. 45, Kongl. Bibl.)

Thz*ta* æffuentyr thz børias her
velen j hø*re* hu*re* thz ær
[1 rads tomrum i handskriften.]
haa maagen i her förstaande
huadh thz haffuer ter till hånde
5. the aff konung art*us* sige kun*n*e
om hans dage man thz ffanne
ath man ingen herr*e* viste
ffler*e* æuentyr ath ffreste
thaa thz vars herr*e* velie var
10. han skulle ey leffue ffler*e* aar
konung art*us* er ten iag mena
then ædle fførste rene
taa ffergik thz siønæle borth
ther ffø*re* maange stolte orth
15. vorde ridder*e* och ffruger sende
taa tog thz en ende
thz tro hans ridder*e* och and*r*e mæn
ath konung art*us* liffuer en (*vers* 19, 20 *fattas.*)
21. taa ey alth mz konung enæ
ther liffde epter ridder*e* och suæne
ther alle dage ffø*re* ath ffin*n*e
ridd*er*skap och stolte quine
25. j engelandh och i britania
i ffrankerike och i ispania
och an*n*er landh ther vide
j normandi then sam*m*e tide
var en hertug heth ffrederik
30. han var dand*is* och øffrith rik
ther till haffde han ffrom*m*e
ath han skulle till dygd*er* kom*m*e
han var dygdig och tuktelig
34. hvo ha*n* skall loffue rættelig (*vers* 35, 36 *fattas.*)
han var ffrom mz rætte tro
mildh och stadug gladh och ffro (*vers* 39, 40 *fattas.*)
41. ffør hans tro var han herr*e* rik

v. 11 iag *är af nyare hand* (*1842?*) *ändradt till* iæg

F (= Ant. Arch:s D. 2, Kongl. Bibl.,

Aff k art*us* oc h*err*e frederik [1 rads tomrum i hds.]
Th*zta* ew*en*tyr och horias h*ær*
wilin i hora huru thz ær
S*a* moge*n* h*ær* fforstandhe
huat the haffdo ther til ha*n*da
The aff konu*n*g art*us* sigia kwnna
om ha*n*s dage mæ*n* thz fwnno
ath ma*n* inge*n* h*err*a wisthe
flere æwintyr ath ffreste
Thoa thz wars h*err*a wili war
ha*n* skwlle ey liffua fflere aar
konu*n*g art*us* ær the*n* iak mene
then ædle fforsta reene
Taa fforgik thz sionale borth
ther fforre ma*n*ge stolte orth
worde ridda*r*e oc fr*v*r sendhe
thaa togh theth en endhe
thz troo ha*n*s ridd*ar*a oc and*r*e me*n*
ath konu*n*gh artus liffu*er* æn (*vers* 19, 20 *fattas*.)
Taa ey alt mz konu*n*gh ena
thz liffde æpther ridd*ar*a oc swe*na*
ther alla daga fore ath finna
riddherskap och stolthe qwi*nn*e
J ængeland oc i britania
j ffrankarik oc i spania
oc annor land ther widha
j norma*n*di then sama tiidhe
Var en h*er*togh ffrederi*k*
han war dandi*s* och offrid riik
ther til haffde han ffro*mm*a
ath ha*n* skulde til dygdher ko*mm*a
ha*n* war dygdyg oc tokteligh
hwo ha*n* skal loffua ræt*t*eligh (*vers* 35, 36 *fattas*.)
ha*n* war ffro*m* mz rettha troo
mild oc stadugh glad oc ffroo (*vers* 39, 40 *fattas*.)

37	B	from *för* oc 38 stadugh
39	B	engi*n* *för* mang en 40 bar ha*n* æræ
44	BCDEF	wiislik 45 thz ha*n*s liffua*n*de widhæ (DE wide)
52	BCDEF	gømde mz fromhet och æræ
54	BDEF	gør *för* gaar ... til *utelemnadt.*
54-218	C	*fattas, emedan sidorna 461-64 äro förlorade.*
55	D	Hærtogh fræderik plægede mz hu*n*da dywr jæge
56	D	ok for mz them j alle wæghe
57	BDE	ha*n* haffde them och mæst*er* (DEF mestherligh) godhæ 58 modhæ
59	BDE	hende *för* kom F hengde
61	B	then tiidh hiorta och rara
61	DEF	æffther hiørther ok raa E hiorten F iorther
61½	F	huruledes ha*n* them kwnne ffaa
62	BDEF	th*en* riddar*e* *för* hertugh fræderik
63	DEF	*fattas.*
64	BDEF	hwar (F hwart) the hiortæ fara (D waree)
65	BDEF	mz myken fiælden (E sielden) maanga samaa
66	B	høffuisklik *för* herra *som är utelemnadt i* DEF F lost oc gama*n* · 67 BDEF løsto *för* slogho
69	BDEF	the lupo ey ow*er* eens ak*er* bredh
70	BDEF	før æn the wendho th*en* sa*m*ma ledh
71	D	thidh the riddare halda thaa
73	B	os ær sketh æui*n*tyræ DEF *fattas.*
74	B	tidhæ hær full hyræ DEF *fattas.*
76	B	wi*n*næ *för* finna DEF mact *för* mak
80	E	osianth 82 BDE gladhæ *för* gaman F glæde
87	BDEF	en kraga haffde ha*n* førsl aa (D appa)
88	BDEF	mz øgho*m* *för* æ 89, 90 DEF *fattas.*
91	BDEF	ha*n*s hielm war aff stall och hardh (D hord)
93	B	saghat DEF sigath *för* saght
95	BDEF	enæ bwlæ aff gull sik sprede
100	BDEF	j siin ha*n*d en glauio (F klænio) frij D et glauen E en glaffuen 106 BDEF enæ redh
108	BDEF	En kastalen ræth øffr*i*t godh
109	D	redh oppa *för* var ridhin a
110	BDEF	bradelika *för* sköt F haffw*er* *för* hwærfu*er*

111,12 DEF *fattas.* 113 F thz *för* tha 113 DE *fattas.*
117 BDEF han *för* til hans 121,2 E *verserna äro ombytta.*
123 BDEF ræth *för* tha BD timæ *för* tidha
129 DEF tha (F ath) fik han see en lithen hest
137,8 DEF *fattas.* 139 BDEF redh *för* hiolt
141 DE en glauen
144 BEF en mon minne æn da (F enda) hiorth
146 BEF var rödh *utelemnadt.* (D vapen rödh!)
147-50 DEF *fattas.* 148 B *fattas.* 149 malia krager
150 B *fattas.*
151 BDEF aff kleno werk (E uersk) swa vnderlik giorth D brudelik giort
152 D Som man haffuar aff saeth eller hørth
153,4 DEF *fattas.* 154 B mz berillis vnderlik giordhæ
157 BDEF riker *för* dyr
158 BE gullit *för* gull hint D røde gull F gullit wæna
163 D asath *för* a 165 DEF gode robine
166 B skæræ *för* klare DEF skøne
168 B torqueis D torqweis E torquen F torquenn
169,70 DEF *fattas.* 172 B arth D dyghd EF harth
175 BEF litzlæ D lidle *för* rike
177 F spede *för* rede 178 D halffua mere
179 B fall *för* skal DEF *versen fattas.*
180 B fæm thusande DEF *versen fattas.*
181 BDEF Han (*ej i* D) haffde eth glaffuen j sin handh
191 F sake *för* skadhi
193 BF hwariom *för* hwem DE hwario
200 BEF myken omkæ 203 BDEF andra slike *för* slike
204 D mykit rike 205 DEF xx grewe
206 BDEF nadelik aff minne handh
207 B fordærffuin 208 B saræ DEF høglighe
213 BDEF frænder *för* frænsto
215 B karllawint *likaså framdeles* D karllewinth E karlauneth *eljest* karlaunth *och* karlauinth F kalewinat 217 BEF ij lekare D twaa
218 BDE thz *för* ther B eyghit sinnæ D eygit at sinne EF egith sinne

220 CDEF giorth *för* hannath 221 BCDEF ær *för* haluer
224 C karllewinnt *likasä framdeles, med ett* n
229 BCDEF hiælper *utelemnadt.*
234 CDEF kan them *för* ma thôn een
236 CDEF dygd ok *för* ok idhra F ffør eder mwta
237, 8 CDEF *fattas.*
240 BCDF at E aath *för* op mot F eno *för* eet
241 BCDEF funno *för* fingo 243 B alt kende na
243, 4 CDEF *fattas.* 246½ skinno langhe leedh
246⅓ CDEF ther epther hertugh fredrik redh
247 D then samme port genom bergit laa war saa breedh
249 BCDEF mødhæ *för* nôdha
251 BCDEF eth hws war faghert a then tiidhæ (D grode)
252 BCDEF then tiidh the ower berghit ridhæ
256 BCDEF then dwærghæ konungh gaff honum swar
259, 60 CDEF *fattas.*
268 CDEF tha (F thy) haffue the ey for idher fare
269 BCEF owarandis D oførwarendis
270 D thy faa them ther ware widher
271 BCDEF thusande *för* tio hundrath
272½ BCDEF Aff the riddaræ och swenæ
⅓ BCDEF ther han (CDEF jagh) mz troskap menæ
¼ BCDEF han wart vnfangin mz æræ
⅕ BCDEF them thoktis (CDEF *tillägga* han) som en reese fore them wæræ
273 BCDEF thy the æræ litzlæ som iach ær
274 BCDEF sagde then dwærghæ konungh thær
279 BCDEF alt *för* saman 281 D ok æ. b. *utelemnadt.*
286 BCDEF wnfingo, wnfenge, wndfonge
293 BCDE adhell port F adelporth
296 BCEF bidhæ *för* blifua 297 E ehlenanth
299 BCDEF kan ey genom *för* ma ey in at
301, 2 CDEF *fattas.*
302 B och enga lundhom warda glompth
307 BCDEF redhit *likaså i* 310. 313 fordhe *för* fölgde
318 CDEF ok skiold *fattas.* 319 BCDEF j herberge in
320 BCDEF tha saa han mz mykell win

321 BCDEF aldra handa rikhet finnæ
322 BCDEF ther husit war mz draghit innæ
323 B samredh *för* examit 323 CDEF *versen fattas.*
324 BCDEF *fattas.* 326 D gempdor
329, 30 CDEF *fattas.*
331 BCDEF nw hauer drotningen thz fornummet
332 BCDEF at hertigh frederik hauer hær komet (DEF war hær kommen) 333 CEF honum *för* hænne
339 E trädh
341 BCDEF thz war och giorth *för* som *etc.*
345 BCDEF opp (F wp) tiidh ther drotningen stæræ CDEF stodh
346 CDEF hon sagde wæl komnæ herra godh
347, 8 CDEF *fattas.*
349 B wældigh *för* ædhle stolte . . . rika *utelemnadt*
351 CDEF halffue *för* halff thridhia 353, 4 *fattas.*
360½ BCDEF then konungh och drotningenæ
361 B then hertigh ther ther wndfingo *Fattas i* CDEF
362 B och mz honum *etc.* CDEF mz hertigen *etc.*
365 CDEF [eth] liws som heth snio
369 BCDE the windogæ ware aff cristall allæ F kristalla *utan* allæ
373 B moraath CDF morath E maroth
374 BCDEF war ther engom manne faat
375 BCDEF ætændj och ætende *för* mat
377 BCDEF them skipadis alla nadhæ
379 B fræ 380 BCDEF iohanne
383 BCDEF bordz stolæ the (*ej i* E) æru D borssens
384 D fathe *för* diske *fattas i* F.
387, 8 CDEF *fattas.*
389,90 BCDEF *hafva bytt plats.* CDEF then sten *för* han CDE kær *för* wærdhogh
392 [C]DEF storth *för* fort B fordh 393, 4 CDEF *fattas.*
398 BCDEF thz thusandhe luthum rikare ær
399-402 CDEF *fattas.* 403 BCDEF ætændh *för* glædhi
404, 5 BCDEF *hafva bytt plats.* 406 *fattas.*
407 BCDEF senghæ *för* fæghra

413, 14 CDEF *fattas.* 416 BCDE tørkiæ F torka
417 BCDEF clenodia 418 sk*em*ptan
419 CEF skafftauel BCDEF the *ware* ther D skaptawel
420 BCE wardtaffuill D wartawel F wortaffwel
423, 4 CDEF *fattas.* 425, 26 BCDEF *verserna äro ombytta.*
426 D mz alth thz jach j norm*an*di aa*ger* ell*er* ffaar
429 BCDEF listen sat 435, 6 CDEF *fattas.*
438 BCDEF bergh *utelemnadt.* C *har blott* hwalfft D halfft EF hualff
440 BCE gebell D gebel F gebeel
441 BCDEF haffde *för* var 442 var *utelemnadt.*
443 D wtan then hagha eth watn ther floth
447, 8 CDEF *fattas.*
450 BCDE stappa thæræ F skoppa thære
455, 6 CDEF *fattas.*
462 CDEF *fattas.* 463 *börjas med* ok
463 B for thz hws margh och sæær 464 = 463 *i* A.
464 CDEF *fattas.*
466 BCDEF haffde kon*un*gin tiidh mz sik forth
467 BCDEF græsduken sielff aff peld all (*ej i* CDEF) ær
475 B ma*n*ghen eldh braskelik lætæ
476 BCDEF the reddo thera math och gingo ætæ
476 CDEF the haffde eldh mz braskelig læthæ *i* CDEF *äro verserna* 475, 76 *ombytta.*
477 B malmrit CE malimert *eller* malimrit D malmyrt malmirt malmert E malritz malirit malinzrith *etc.* F malimert
477 BCDEF swa *för* tha ha*n* thz sa DF ssaa
480 D tha ha*n* war meth 481 loth ha*n* kalla borgara ther war j stadhen fore en ræth
489 B giordadhe thz *för* giordhar ŏrsith CDEF *versen fattas.*
490 B sadlen skulde ey *för* thz thórfte ække CDEF *versen fattas.*
508 BCDE ær *för* æter *Saknas i* F.
512½ B jach wil fore at ridhæ
⅓ B j skulen mik hær bidhæ

514 D alle dage *för* all stu*n*d ... sigher *för* sidher
517 BCDEF starkast
524 BCDE och *för* om D thorre fore mik wagha
524 F ee huart iak riidher aa the wæga
529 F malimært
530 F iak wil mik trosta saa thz ær wært
535 CDEF kopar stykke E støke
538 B ma*n* kan ther engi*n* geno*m* vnda
538 CDEF ther ka*n* enghe*n* gono*m* hugghæ (F stinga)
542 CDEF bade mz makt ok mz fro*m*mæ
544 BCDEF hertigen hiolt (E hulth) vnd*er* en ronæ
549 E som iag saag och hørde
550 BCDEF at *för* ther
½ BCDEF bland riddarskap for fr*v*r æræ
¾ BCDEF æn the*n*ne dwærgh giorde thæræ CDEF som then
554 BCEF konu*n*g swa *för* dwærgh thy D dwærg saa
558 D ske*m*ptade *för* kalzadho
560 CDEF wel til *för* fulgórla
568 BCEF hardeligæ *för* thaghar D hørdelige
569 CDEF ok stak ha*n* gensta*n* tha swa fasth
570 CEF ath ors ok ma*n* widh (E till) iordhen brasth
D til jordene størth fasth
572 CDEF ofærdh 579-82 *fattas.*
581 B ther brutos a ha*n*s liiff j stykke
583 CDEF tha ha*n* h. f. fore sig fan
584 BCDEF thæden *för* tha 586 D lystelik
587 BCDEF hielpin mik D hilpen
588 B torffte *för* tróster CDEF skall
590 D *fattas.* EF illa *för* omakliga
596 D hinom andhre *för* om annan
600 D snarliga *för* skiwtelika E skyndelig F skæmpteliga
602 BCDEF ther pri*s*ath war
604 BCE fiorton D fiørton F xiiij[c]
605,6 CDEF *fattas.* 607 Nw haldher jagh wel ære ok land
609 BCDEF the rikastæ allæ hæræ 610 ther hær j landhit æræ
615 F och thy *för* ey fly 616 CDEF ey fly *för* sky

624 CDEF boken *för* æwintyrith
625 CD øperstæ *för* ðuerste E opperste
626 BCDEF then annar *för* thz annath E anan
627 E malnizeith F malzrit
629 B maltzir CEF malizir D malmyr
631-34 CDEF *fattas.* 633 B konungen sielff och miste
634 B siin wapen wtan freste
639 BCDE rikom förstom F rikedoom woro fførst
648 CDEF them hatat wtan skæll
652 BCEF sielffuan mik
655 CDEF *fattas.* 654 *slutar med* ske *i stället för* se
658 CDEF *fattas.* 657 CE *slutar med* wider see D see wider sik
659 BCDEF thz the wildo
660 BCDEF iach ær thera herra at (F oc) ærffua
667 BCDEF kunnokt *för* konunk
669 BCF tyngdo *för* thwingadho D tyngodha E tuoage mz haan och verie
670 E taa nøddes iag otrike troskap suerge
674 CDEF [han] badh ath han skulde liffuæ D rættiligha lewaa
675 CDEF innerlik *för* hiærtelika
676 BC yrrik *för* iyrikæ D otryk EF yrik
677 BD thzta omak DEF thz 679,80 CDEF *fattas.*
680 B aff hiærtath *för* hiærtelika 681 D fiik *för* lot
687,8 CDEF *fattas.* 688 B walt *för* volte
695 BCDEF swa giordis och 702 a them *för* ther
705 BCDEF tik togh tit 708 thenne *för* han
709,10 CDEF *fattas.*
716 BCDEF otrike han (CDEF honum) thz (E troskap) iætte
720 CDEF ok badh kallæ friæ (D fyra F iiij) mæn thiith
722 BCDEF æn enkte *för* alt offlitith D incte
723,4 CDEF *fattas.*
725 BCDEF atj (E och i) haffuin warit trolik nær mik
726 BCDE nw skal mz ærom lønæ hwar sik
727 BCDEF landh *för* læn
731 BCDEF bliffuen *för* ærin 732 idhræ *för* badhe

734 BCDE giorth widh mik F giort mot mik
736 BCDE *fattas.* F efter min makt iak gør oc saa
742 BCDEF befinnæ *för* badhe spòria
745 CDEF liofft *utelemnadt.* 747,8 *fattas.*
748 B jach matte idher frælssæ aff wanda
749 BCDEF tha mælte konungh malmrit
749½ BCDEF talen widh mik hemmelik
750 BCD thz (CDEF tha) badh han honum innerlik
751 BCDEF at *utelemnadt;* CDEF *sluta med* oppenbarelig
752 B for allan thenne *etc.* CDEF *versen fattas.*
754 BCDEF thu wast *för* ij varin 755 hwat *för* at
762 CDEF iagh *för* han 766 CEF the *för* vi D j
767,8 CDEF *fattas.*
769 BCDEF han (CDEF hertiighen) iætte honum gøræ swa
770 BCDEF then litle *konung* (D dwærg) warth glader tha
771 BCDEF hær *för* skara 772 och finnæ han wtan allæ wær
774 D frederiks gaman 773 *slutar med* samman
779 B ømkelik *för* enkannelik 779,80 CDEF *fattas.*
783 CDEF och thogen aff *för* vnthryktin
784 B idher ærffuæ herra matte væra CDEF skulde
för atte at 790 E *fattas.* 791 ey sen
792 BCDEF nadher *för* nadhelika 793,4 CD *fattas.*
795 BCEF loffua iættæ *för* iætta halda D loffua ok scripwa
809 CDEF forstodh 810 then herre god *för* thær
811 D medhen *för* om BCDEF æn
815,16 CDEF *fattas.*
817 BCDEF hertigh *för* herra *sålunda ofta.*
820 BCDEF daxens *för* natzins 819,20 D *omkastade.*
830 BCE waren *för* ærin F ath j bliffuen kompana hære
833 BF tafflet *för* tafuil C thaffuelet D tawelet F skaff-
tafflith
837 CDEF ath i take thz och føre thz hem
838 BCEF han (F oc) sagde ney och swarade swa them
D ney tha sagde han them
841 B och ædlæ *för* æller dyra 841,2 CDEF *fattas.*
845 B morath 845,6 CDEF *fattas.*

846 B war ther engom manne sparth
855 B ney jach skils ey swa widh idher
855,6 CDEF *fattas.*
859 BCDEF wil honum følgiæ *för* honum fôlgher
861 B the kommo *för* var CDEF wi kommæ D brath *för* breedh
862 CDEF enæ *för* at bersan D ridhith haff
869 D langh *för* hardh
870 CDEF ok ligat hær a mang nath ok langh (*i* B *fattas* hafuer iak)
872 BCDEF the (F thy) mik *för* ther 873 D hørth mangha
875 CDEF i mik hulpeth hæræ 876 och æræ *för* ij himerik
879 CDEF ære *för* skatta 882 BCEF thæs *för* tha D thz
884 BCEF for wisso within thz mz (F ffør) tro
886 BCDEF thot (E thz F tha) man liggiæ (EF laage) xx aar D togh .. laghe
887 BCF graffsens *för* hafsins
893 BCDEF litle *för* thridhi . . . the *för* swa mykla
899-902 CDEF *fattas.*
903 BCDEF then fiærde *för* thænne 905 fiærdho *utelemnadt.*
904 BCDEF mærken gørlæ *för* minnes thz
907 BCDEF tik *för* thôm 912 BCEF tha thz war mælt
914 B lykte hendernæ *för* rækte handena CDEF oploth hendernæ 915, 16 CDEF *fattas.*
919 BCE halla (F holde) gladelik *för* tha gladhlika D mykit
920 BCDEF gudh lønæ tolikæ gaffuo idher
922 CDEF opthe *för* gôrla
928 B sløgo *för* fôgha D the waro j samma ringh lagdhe mz mykit snille 928 F *fattas.*
929 BCDE maghen *för* tha skulin
932 BCDEF gømin thz (CDEF them *likaså i* 934) wæl mz mykyn fliit (F stærk) 933 E men iag veth
933-36 F *fattas.* 935 BCDE hertigh frederik och han tha
936 BCDE genast ridho hwar annan fra CDE r. h. a. g. f.
937 BCDEF konungen ater j sith rike
938 F oc trøste *för* tha thorffte 939,40 CDEF *fattas.*

943 CDEF hertigh frederiik then genast ledh
944 CDEF tiil sith huss han tha redh
946 CDEF herræ *för* hertugh *sålunda ofta.*
947 CDEF enæ quinno røst aff (D saa) iæmmerlikæ skræ (D skrek) F oc *för* aff
949 F innerlig *för* iæmerlik
950 BCDEF rædhelik war (B ware) henne laath
952 CF glade *för* godha
954 CDEF a æwintyr kom iagh hær
955 BCDEF *tillägga* sinæ
958 BCDEF en resee om sidher han fore sik saa D *utelemnar* om sidher
961 D han fordhe hans føther ok hans hendher bwndne badhe 965,6 CDEF *fattas.*
967 BCDEF han haffde a (CDEF i) sin hand en stangh
971 BCDEF at blodhit ran alt ower hans liff
973 BCDEF och kærde mz kiiner rødhæ
974 BCDEF at gudh loth henne fødhæ
975 BCDEF at henne herræ kære 976 swa *etc.*
989 CDEF losæ *för* hiælpa 990 BCDEF akta *för* aktan
991 BCDEF olykkæ *för* een ond dødh
994 BCDE slipa *för* skipa
996 F *fattas.* BCDE tik *för* idher
997 BCDEF mik thykker tik olykkæ waræ nære
1005-84 *fattas i C emedan ett blad, sid.* 485-86, *är bortrifvet.*
1005 DEF han rykker sith swærd ok ridher (EF gaanger) fram 1006 DEF then resen han ther føre sik fan
1007 F starkelik *för* skiwtelik
1008 BDEF om kringh *för* bort
1010 BDEF ther badhæ war stor och langh
1011 BDEF hiogger, hugger *för* vræker
1012 DE adh han j stykke syndher brassth F ath hans skiølder søndher brast
1022,3 BDEF *fattas.* 1030 wik *för* awik
1032 BDEF hans handh (D hendher) och stangh a jorden laa
1035 BDEF ømkeligh *för* rædhelik

1037 D ok lap til EF och lop till
1040 DEF medhen han motthe ey længher leffwa
1046 BDEF nw ligg*er* hær then fulæ fiendæ
1050 BDEF och steni*n* gaff fra sik skin
1054 BDEF tha halp he*n*ne opp then ædlæ ma*n*
1056 DEF vnge *för* bu*n*dne 1057 D *fattas.*
1058 BDEF olykkiæ 1059,60 DEF *fattas.*
1062 BDEF ther ha*n* førre haffde och bar (F bad) for medhæ
1069,70 DEF *fattas.*
1070 B the kalzadho ther høffuisklik gama*n*
1076 BDEF *utelemna* hemelika 1077 *utelemna* storlika
1079 B leffuenin D lewiami*n* E leffuiamin F leffueamin
1080 BDEF gaymorin *likaså framdeles, äfven i* C.
1081 BDEF jach ko*nung* ow*er* skotta ær
1086 BCDEF thz skal alt staa idher til handh
1092 BCDEF aff *för* ok annor
1097 BCDEF jach war ridhin j skogh for snima*n*
1098 BCDEF for ni*m*ma, ffφrnimen CDEF *utelemna* maghin
1101 BCDEF dagh *för* vægh
1106 BCDEF os warth til radha thiit at fara F oc *för* os
1108 B mz toliko *för* slikt CDE mz tolkæ
1108 F ffor wta*n* iæm*er* oc ffor qwide
1110 BCDEF so*m* jach idher sigher mi*n* kære win
1113 F *fattas.* 1114 CDEF bordh *för* mat
1115 BCDEF søkende *för* sukka*n*de 1123,4 CDEF *fattas.*
1124½ B thz gik os ow*er* tha 1129 D stodha *för* gingo
1138 BCEF at (*ej i* EF) jach haffde enkte lithæ pa D jach haffdhe togh inte litha apa
1145 BCDEF jach matte (F mot) tha stigha a ha*n*s bak
1149,50 CDEF *fattas.* 1153,4 *fattas.*
1156 BCD skiliæ EF ath skelia
1165 CDEF (then) ffr*v* thok sin ma*n*tell aa B frva *f.* fruo
1166 DF ho*n* *för* ha*n*
1169 BCF stu*n*ta riidh D langhan riidh E stakuth ridh
1177 D fægra wapen *för* vapn all
1186 BCDE *uteglömma* kænne F ho*nu*m wilde
1188 BCDEF at withæ idhert na*m*pn hwat j hetæ

1192-97 BCDEF *fattas.* 1200 CDF ha*n* *för* hon
1212 BCDEF rødhæ kin
1214 B belaphir C belæphir D bolephir EF bolæphir
1223 BCDEF thy at iach warde*r* gæst
1224 BCDEF j leydhos om stunta fræst
1226 BCDEF a en ganske (B gansk) fagher plan
1229 B ma*n*gan stolta*n* franzoos 1229, 30 CDEF *fattas.*
1234 BCEF siøuælæ, siønale *för* sihwalfua bordh D aff the hælede ære the frij
1235 BCDEF skota *utelemnadt.* 1236 ke*nn*æ *för* vnna
1237 BCEF saa 1238 fra *för* saghe fragho
1261 BCDEF eth hws (D ther) wi skulo*m* j (*ej i* DE) herbergæ j nat
1262 B enkte fath C enkte a faat D inthe offath EF inthe aa faath 1263 BCDEF barmo*n*danth
1264 B thz witi*n* wisseligæ for sant
1277 D the he*r*bærga ther then sama nat
1278 D ok war*e* wnfa*n*gne mz goda act
1279 D skepede *för* skop
1280 BCD ætendh *för* ætan EF ætande
1283 BCDF ætendh *för* glædhi E ætande
1285 BCDEF the klara 1298 E boliaphir F boliæphir
1304 BCDF olykkæ E olocke
1310 BCD iæ*m*merlik *för* mødhelika E sanerliga *för* swa m. F innerligh
1315 BCDF olykkæ *för* angist E olocke
1316 DE stakkottan *för* stuntan
1318 BCDEF at the frvr grætæ swa F ffrvge
1319 BCDEF och thz jach sielff swa sørge*n*dæ æræ
1320 BCDEF och mik swa saræ for idher kæræ
1324 BCDEF joo frøgdæ sik
1334 E alth ffor dyr 1340 alth fforsene
1342 D ath enghen the*ra* matte ho*nu*m koma til eller naa
1344 CDEF haffde *för* hiolt 1349 CDE wiiff *för* liiff E wænare
1350 B nokon thimæ aff nokot wiiff CDEF naghen tiid aff *qui*nnæ liiff
1352 EF halffue, halffuo *för* halla

1360 BCDEF kom ater tha til min hem
1364 BCDEF kaat *för* gladha 1370 CDEF slaghen *för* væghin
1372½ D honum ærede te ok giorde honum wel
1374 CDEF the giorde honum sidhen gladhæ
1378½ BCDEF then qwældh the ther satho saman
½ BCDEF tha haffde the ther høgelik gaman
1381 BCDEF mædhen *för* mz
1382 BCDEF the frv och the riddaræ badhæ
1384 D thy han hade førre farith then ledh
1385, 6 CDEF *fattas.* 1388 D sæghen os æwentyr mere
1389 BCDEF skemptan *för* glædhe 1390 *utelemna* ena
1396 D som war wel *för* swa
1399 BCDEF ømkelik *för* vnderlik
1404 BCDEF och kystæ optæ then dødhæ man
1406 BCDEF at hon war fødh och sagde awi
1407 BCDEF thz iach nw ey døyæ maa
1408 BCDEF nw ware mik thimen døø paa 09 sik *för* han tha
1414 D jach sporde then qwinne thaa
1421 BCDEF och sagde ney min kæræ herra E *utelemnar* ney
1424 BCDEF xv *för* tolff 1429 man *för* riddara
1435 D liffan EF liffanth 1437 BCDEF arma *för* salugh
1442 BCDEF the thiænæ allæ til hans handh 1444 D aula
1450 BCEF jach wil idher ey widh mik skilia
1455-59 CDEF *omkastade sålunda:* 1459, 58, 55, 56, 57.
1458 CDEF husbonden *för* han 1459 BCDEF iach kunde
1462 BCDEF en wagn kom redho til (E ffør) thz hws
1464 DEF skipade
1470 BCDEF forterdhom thæræ *för* mondo ther tæra
1472 BCDEF faræ *för* sara
1474 BCDEF harmeligæ *likaså* 1476 CEF hardelighæ *på sednare stället.* 1475 CDEF fatighæ *för* arma
1477 BCDEF begraffuen *för* begangin
1482 BCDEF at iach skulde ridhæ j then stundh
1484 EDF skipa *för* gifua D skippa
1488 BCDEF ærlikæ *för* hôfuidzlika 90 CDEF fundh *för* kund
1494 E hon haffde ey ffrender næste

1496 F saa ath ingen man komber ther
1500 BCDEF tha haffde the møø wæl xv aar CEF *utelemna* wæl 1502 BCDEF och *för* æller
1504 CDEF han wil honæ engin man ath giffuæ
1506 BCDEF ælskade *för* ælste 507 huxadhe *för* thænkte
1508 B hemelik mædher sik CDEF hemæligh mz sielffuom sik 1509 BCDEF a sith godhæ finger gull
1510 BCDEF som han haffde j hiærtat hull
1512 BCDEF min win (E væn) om *för* æn miin æn
1516 E vider ffall F weder fal *för* vnder fal
1518 BCDEF fiærre *för* frómede
1523 BCDEF the widhæ gatha badhæ bredh och lang
1525 BCDEF aff thz folk ther løpæ och gaa 31, 32 CDEF *fattas.*
1532 B wi see then liffuæ wnder them æræ
1534 BCEF høffuelik *för* hemelik D høwisk
1540 BCDEF och the han
1548 BCDEF wæl ær os the gledi hær (F nw) komber til hand 1550 BCDEF ather komber hem til siin
1554 BCDEF och dweliæs mædhen idher lyster bæræ
1556 BCDEF lenge *för* opta 1562 aff honum kenth
1565, 6 CDEF *fattas.* 1566 B atj ærin nw helbrøgdæ hær
1567 BCDEF the herra *för* then riddar
1568 B skopo CF skipade DE skepade
1574 BCDEF dyræ och *för* rika
1578 BCDEF giordis alt j samma stadh
1580 D alth riddare *för* folk æn 1581, 2 *fattas.*
1586 CEF bauiandh 1588 F *fattas.*
1599 BC thykte *för* thótte D tycthe EF tøkte
1600 BCDEF fore marghan mæsterligan sang (F songh)
1601 BC bolaphir D bolæphir E bolinphir? F boliaphir
1602 B warth wndfangin riddarlikæ
1607 BCDEF storæ stadh the (CDEF aff) rika fæste
1608 BCDEF stolta gæstæ
1610 DF mz ræddeligh margh (*ej i* F) skare
1613 BCDE hertigh *för* riddir
1616 CDF riddere ok (D til) weriande hand E och væliande haandh 1618 E ørrik

1619 BCDEF æn thry hu*n*drad tøstergala (D tysther galæ F troster galæ) 1620 CE femoro F ffemoro
1623 BCDEF siex hu*n*drat CDEF then kon*ung* æn *för* ha*n* een
1627 BCF meliz . . . tenabrok DE nielz . . . tenebroc
1630 BCDEF gømæ *för* vara 1633-40 *fattas.*
1641 BCDEF riddare leek 1642 CEF wi *för* the
1647 BCDEF dyst jach *för* diost man
1650 BCDEF leuitz aff pwenzin (C pawenz in D pawenzin E paauens in F paffwens in)
1654 BCDEF widh *för* hos 1655 heladhe *för* h*err*a
1656 BCDEF fooro swa køstelikæ 60 langan wægh ørssit j fra
1664 E ffall *för* fiol 1668 BCE ørrik *för* orik DF orrik
1669 D the stwndgo 1670 glawanen
1670 BCDEF at glaffuian spildrad*is* (CEF spildis) F ather i miold 1671 BCDEF dyst *för* diwst 78 dystere
1676 B en a*n*nan fortrykke CDEF a*n*nan nid*er* trykke
1679 BCEF Ja tha (*ej i* CEF) the *för* Tha the h*err*a
1680 CDEF ok (*ej i* D) lotho sidhen sama*n* springhe
1693 CDEF och hwar ther*a* a*n*nan rørdhe
1699 BCDEF the bedd*is* skapten flere
1701 BCDEF thera swenæ so*m* ther gingo 1702 ok *utelemnas.*
1705,6 CDEF *fattas.* 1710 D priis ok æraa badhe
1714 BCDEF tha kom tudones thæræ E tudonass F twdones
1716 BCDEF och ha*n* (*ej i* E) mz sinæ glaffuio menæ D glawen
1717 BCDF tudones *likaså* 1720 E tudonas
1718 BCDEF sik *utelemnadt.* ræ*n*de *för* vænde
1723 BCDF tudones *för* then ridd*er* E tudonass
1729 BCDEF mz then stolta kon*ung* (CDEF h*err*æ) riik
1730 CDEF kon*ungen* aff engeland ma*n* sagde mik (F ffør mik) 1739,40 BCDEF *fattas.*
1742 BCDEF ba*n*g *för* thrang F bo*n*gh E baang
1744 BCDEF en stak och a*n*nar sloo (CEF laa)
1745 B garzuna 1745,46 CDEF *fattas.*
1752 BCDEF dyst och torney (F torneya)
1764 C ofath DF offath E offaath
1779 B morselat CD sig wæ*m*pt E seg væpnedh F sik wæmpt

1783 BCDEF mz bamhor (CEF bomber D bombor) och basun mykit bang
1784 BCDEF ther war gantzka mykit trangh 85,6 *fattas.*
1789 BCDEF then tridhi ær 1790 man wiste ther
1791 BCDEF och mang en annar ædhlæ man
1793 B hoffuelik *för* høghelik CEF høffuislik D hoffligit
1794 BCDEF mz dyst och (D tha) torney (*ej i* D) kommo the saman
1795 BCDEF aff the siouælæ bordis (D berriadis)
1797 B hoffuelik *för* høghelik CE hoffuislik D hofwisligh F hoffuiske 1799-1802 D *fattas.*
1800. BCF the heladhe *för* thera E the ædle
1801 BCEF gørlæ war (CEF ware)
1802 CEF hurw (E huar) han sa h. f. fare
1806 BCDEF starkæ skapt D skap 1817,18 CDEF *fattas.*
1819 CDEF hwart man a marken saa
1820 BCDEF dysteradho saman twa och twa
1830 BC byriadis *för* burdhis DEF beriadis
1833 BCDEF trengde the herra saman
1834 BCDEF ther aff gik tha mykit gaman
1835 BCDEF ridhærnde 1837 man *för* han
1839 BCDEF hardh och godh (D stark) 1840 D acth *för* modh 1844 BD tha *för* ok sla CEF twa
1848 BCDEF tha j *för* sik thz
1849 BCDEF warder (D wart) honum til hiælpæ skin (*ej i* CDEF)
1850 B mz allæ kraffte sin CEF sinæ krafftæ
1850 D mz alla sinne macte
1855 D the trængdo saman saa hardeligh C harlik E haarlig 1856 D thz them wart ey rikelicth
1859 CDEF mæsth *för* fast
1861 BCDEF lanzelo *för* lanzalær 1862 at *för* ok
1870 CE worthe fly F woro ffrij *för* sky D fly *för* sky
1871 BCDEF stryddo, striddo *för* drifua
1872-75 CDEF *fattas.* 1873-4 B *fattas.*
1877 B omattelik (= *hela versen!*) CDEF *fattas.*

1878 BCDEF han taladhe til hertugh frederik
1879 CDEF .. aff idher enæ boon 1880 .. mz mig hem
1885 BCDEF huxar *för* thænker 1886 warder *för* vil
1887 BCDEF j (CF ey) akt *för* iæt
1891 CDEF gaymorin foor hem mz sine swenæ
1892 CDEF och hertigh frederiik ridher (E rødh) all enæ
1892 B wtan allæ swenæ
1897 BCDEF at alt .. 98 haffde 99 jomfrv *för* stolta D jomfrw
1902 BCDE ther then jumfrv war pa 1902-5 F *fattas.*
1906 BCDE lusteligh D lystelig E løsteligit F losteligit
1910 B tweggiæ C twegge daghe DF twæggia daga
E tuægge daga
1911 BCDEF ther riddare waro aff bærnaa (E farna)
1912 BCDEF til thz (*ej i* CDEF) torney iach sagde j fra
1916 BCDEF stoltare riddaræ ær ey till D 1: 1917, 2: 1916.
1917 D then pris wiliom wi honum geffua til
1920 BCDEF jach *för* ok
1946 BCDEF ey wtan (*fattas i* F) qwinnæ *för* ængin *etc.*
1948 D hon ær then weniste ther øga asna 49 E *fattas.*
1950 CDEF ath engin man faar henne nær gaa
1951 CDEF antighe *för* hwarce B hwarke
1954 BCDEF skemptan *för* glædhi 55 BCDF frvr E ffruger
1958 BCDEF henne *för* han CDEF mathen *för* toktelika
1960 F gonom lyktan port thz ær thera seeder
1969 BCDEF the swenæ thz skulo (CDEF skulde) gømæ
1970 BCDEF sinæ tiænist the ey (F ekke) glømæ
1976 DEF sigh saa *för* thagher BC sik tha
1979-82 D *fattas.* 1980 BCEF nw skee *för* mik tima
1982 BCDE taladhe 1982 F oc talade wid sik hemelik
1983 F mz sanningh C mædher ærom
1987 BC taghon then E tagom tøm *för* tha kom thz
1988 BCE onskom D ønskom [87 F = A.
1988 F ath ther i lystes herra ffrederik
1996 F mik hoppes min aangest fførgar nw mik
1997 F the ffrvger 1998 the mona
1999 F och sidan toge the orloffua
2000 F oc gingo i thera seng ath soffua

2004 BCDEF ærende *för* harund 2005 E naagor ny sni**
F nokan ny si** 2006 DEF m**
2009, 10 E *verserna hafva bytt plats.*
2010 BCDEF eller *för* ok stolta 11 liffdo tha *för* lifua ma
2013 BCDEF mæstare 2015 CDEF x ffrver
2016 BCDEF eth litith (*ej i* D) *för* thz B nær *för* hos
CDEF ey fiær *för* hos stær
2019 BCDE ælskogx *för* alskons (F = A)
2021 BCDEF tha skal *fattas.*
2025 BCDEF ... liuffuelik widh (CEF fore) sith bryst
2027 BCDEF swa høgt *för* tha
2028 BCDFF frvr, ffrvger, ffrvgor *för* iomfrvor
2029 BCDEF hon huxadhe thz en jumfrv wære
2030 BCDEF tha hon fan then riddar thære 2033 the ena
2034-2114 C *fattas, emedan ett blad, sidorna* 511, 512, *är*
bortrifvet.
2037 BDEF man saa (F sog) och ther jnne
2038 BDEF mangh stor lius at brinnæ 2040 hon *för* han
2043 BDEF honum *för* hertugh fræderik
2044 BDEF the jumfrv til mæstaren mælte swa (DEF thaa)
2046 BDEF lathin *för* talin
2047 DEF j gøren idher siælff (*ej i* F) om (EF och) qwale
2048 BDEF *fattas.*
2049 B hær næla DE .. motte hær nær komma F motte
eder komma nære
2050 BDEF thz ær omøkeligit honum waræ hær jnne (51 *lika*)
2052 BDEF *fattas.*
2055 BDEF j *för* man 56 talan *för* ordh
2057 D the alla samman nidher lagdis ath soffua
2058 D honum tykte thz wel dogha
2059 D sidhan gik han tith *etc.* 63 DEF øffuer giffua
2071, 72 DEF *fattas.* 76 BDEF the jumfrv *för* the stolta fruo
2081, 83 D han *för* hon 80 EF mz naadom
2082 BDEF ney min søtæ mæstare kær
2086 EF taa (F dog) torde han seg (F sik) ey te
2087 BDE jumfrvr 88 D ok fortoga then stridh F ffor næmpna
2092 BDEF optare gøræ swo

2094 BDEF idher nokon tiidh gøræ omaka

2095 D then jompfrw rike 97 BDEF lithin *för* stuntan

2098 BDE jumfrv *för* vnga fru DEF kærde *för* lærde

2100 DEF the giorde sik j (EF aff) hiærtat blide tho

2102 BDEF skemptan *för* glædhi

2104 DEF the laga (F lago) saman bade (F baden) tw

2105, 6 D *verserna hafva bytt plats.*

2108 BDEF mik thykker wnderlikt huxa aa 10 twa *för* tio

2116 BCDEF illelik *för* ondelik 18 E minna *för* amis

2119 CDEF ware hertuginnæ

2120 BCDEF j mith rike waræ (*cj i* CDEF) j normandia

2124 BCDEF aff thenna (CDEF idhra) hand

2127 BCDEF skær *för* klaar

2128 BCDEF *fattas.*

2133 BCDF midhian morghon E thz var om haalffgaangå midax tidh

2134 BCDEF then (E den) herrin *för* h. f.

2139 BCDEF ther man ma F silff *för* silke

2142 BCDEF bisantha, bisante

2150 D the giorde ændelig som iac badh

2153 D Jach *för* Han EF och

2156 CDEF och faa thz hemmeligh hans swenæ'

2157 BCDEF budh *för* breff CDEF epther *för* til

2158 B breff mz liuff CDEF mz all liuff wenskap sin

4 CDE bødh honum sin thiænisth mz (D ok alle nadhe ok) wenskap sin

2165 B kunnogha *för* ok kungiordhe CDEF kungøre

2166 CDEF kommit *för* timpt 68 BC frømpde

2171 CDEF i skulle *för* at the skullo

2173 CDEF foor tha *för* sighlde sidhan

2176 BCDEF war komen *för* vilde koma

2190 CDEF wel xxx och æn mere

2192 BCDEF och torneys (E tørneis) *för* mz torney

2193, 4 CDE *fattas.*

2201, 2 BCDEF *stå före* 2200 at *utelemnas i* 2201.

2205 BCDEF Jach gor idher kunnokt hære

2213, 14 CDEF *verserna äro ombytta.*

2221,2 BCDEF *hopdragna sålunda:* atj æwinneligæ herra rike bliffuen
2232 BCDEF til siin (E seg) tha *för* thaghar
2237 BCDEF hans husbonde ær honum kæræ
2238 B wil CDEF och wil
2238½ BCDEF swa giorde och hans husfrvgha
½ BCDEF mz makt och all sin mogha (D moa E ffermoge)
2243 BCDEF maghen j hær nw *för* skulia ij mik
2246 BCDEF thz skip war D reda j stad
2251 BCDEF gantzka *för* halla
2252 BCDE wiin dryk flæsk man ther jnbar CDE flæsk dryk F win flesk oc kot the ther inbaara
2254 BCDE thay (CDE thy) the (*ej i* D) skulde F ther nog haffde warit ett ar om kringh
2255 F om the torffte i haffuit flyta
2256 F them skulle ey god ffetalia tryta
2258 BCDE gieldæ *för* lona
2260 BCDEF och swa *för* ok han .. væl *utelemnadt.*
2264 BCDE sighiæ *för* visa 63 D ffam .. store man E ffaam
2264 F ther wort skep wel styre kan 66 snarliga
2267-70 BCDEF *fattas.*
2282 CDEF liiff *för* æro 85 CDEF iomffrv *för* frv
2287,88 CDEF *fattas.*
2292 E ffader *för* wiliæ 90 du
2292 F alt offuergiffua i thzta sin
2300 F the iomffrv ena ather staar 2 E tuaa iomffruer
2305 F aff landit *för* borth 6 hemeligit *för* lonlikit
2306-9 D *fattas.* 12 togh jac skulde til dødhen gaaga
2315 F alla wt moth honum gingo 17 E offuer bordh
2319 CDEF bredh *för* breff 24 CDEF bewisten
2328 D ewinnelig *för* j himmerik 35 silff ok gul
2338 E neder *för* nær 40 F the fæm hans swæna
2342 CDE innæ *för* a 43 F iomffrv
2344 F oc ena mz henne som *etc.*
2345 CDEF flere *för* mere
2346 CDEF the ware ey quinfolk mere D ther war
2349 F bwngor *för* bambor 53 D willendhe siøe

2359-66 E } 2382-94 E } *fattas; nedre hälften af blad* 68 *är bortrifven.*
2366 CDF at man them hørde offuer (F aff) skipen all
2373,4 CDEF *fattas.*
2383 BCF thz om *för* om D fingat *för* fingo
2385-88 CDF *fattas.*
2386 B tha ropadhe allæ we och wa
2393 BCDF opp *för* ok CDF øper *för* løpir
2394 CD och wilde (*fattas i* D) sielff CDF offuer *för* wt for 2399 C mith *för* idhart E wæl mith
2402 CDEF swa ath thz alth blodokt war
2404 CDEF henne stod nær tiill dødhe
2405 B jæmmerlik *för* ômkelik 2405,6 CDEF *fattas.*
2412 —19 E } 2434 —40 E } *fattas; nedre hälften af blad* 69 *är bortrifven.*
2414 D ath skotlande swndhe F aa skotlanske grande
2417 BCDF haffwm wi *för* awi F ynkeliga
2418 BCDF ther wi allæ saman bæræ
2420 CDEF mæsth hans eyghin gode (F ædle) qwinnæ
2430 B the wente han aldrik faa igen
2433 CDEF .. opp gik 34 .. war wider (F mz) sigh
2436 F sin harm oc wrede tedde han ther
2447 F oc tykte æn honum wærre
2448 F ath hanns dotter war sa fiærre
2449 F han loth tha strax then konung rik
2450 F her ffrederikx werd ath kalla ffør sik 51 oc talade
2455 BCDE skæll *för* slækt 54 BCDEF wndførth
2456 CDEF eller i hwat land han heme er
2457 F tw haffuer warid mz honum i rad
2463 F konungen sagde nw seg tw mik
2476 F sina herra *för* riddara 77 slothet *för* husith
2481,2 BCDEF *fattas.* 2484 F mz starka wæria skiold oc spiuth
2485 BCDE sagde om (*ej i* B) sin dotter
2485 F han sagde til then hoffisman thære
2487 F ath tw kan min ffienda ffonga
2493 F j skulen æwige herra bliffuæ
2494 F saa mykit goot wil iak eder giffua

2495	F	(t)ættæ skedde ffør *etc.*
2496	BCDE	the foro F wordo reda 97 CDE wortho ware
2497	F	j Siøn saago the *herra* ffræderik
2500	F	ath ho*num* skedde ey dødzens wee
2502	CDEF	ware alle (F som) hans frendher kære
2503,4	CDEF	*verserna äro ombytta.*
2506	B	bølgiæn C bølgian DE bølian F bolia*nn*e
2508	F	mz eno*m* badhzhaka grep ho*num* til sik
2509	F	ath ha*n* inna*n* skepzbord laa
2511,12	CDEF	*fattas.* 13 war ha*n för* ok
2514	CDEF	gladh och *för* yfrith
2516	BCDEF	dødhen *för* drozatin F saa raskelig 17 F drosten
2520	B	skialdo*m för* styldom CD støldho*m* E stul- dom F stoldo*m*
2521,2	BCDEF	*verserna hafva bytt plats.*
2525	CDEF	øffriit *för* væl til
2526	BCDEF	tik skal ey dugha (F hielpa) edhæ (F st*ora* eede)
2527	F	tha moste ha*n* halsen latha ffra*m*
2530	F	thz beet ey mer*a* en ett straa
2532	F	huarke aff køt eller aa been
2533	F	thz ho*num* kwnne wara til skada
2534	F	thz ko*m* wtaff hans gwlringx nade
2534	C	gull fingher E gul ringe 35 F drosethen
2539	BCDEF	och loth (F lotho) ther 38 F the størsta boya
2542	BCDEF	at faræ sidhan (F ther mz) ater hem
2544	F	huar ffør sik j sa*mm*e stu*n*de
2551	BCDEF	ha*n* wilde mik enæ stu*n*d latha liffuæ
2552	BCDEF	framdel*is för* hædhan fra
2555	CDEF	.. thz skall iagh see B bæræ *utelemnadt.*
2556	BCDEF	tho at tik thykker at skemptan lee
2567	D	fordryffua *för* fordarfua F ka*n för* ma
2568	BCDE	watn eller swærdh (CE eldh) *i* B *och* D *är* eldh *och* ell *öfverstruket framför* swærdh
2568	F	watn eller iærn paa mi*n* san
2569	BCDEF	tik (F eder) skal ey giffuæs liffsens frest
2570	B	= 2571 *i* A. 2571 B = 2572 *i* A.
2572	B	tik hielper ey lenger diæffwlsins list

2570, 72 CDEF *fattas.* 71 F eldben bran mz myke*n* knist

2578 D flø*g*h *för* fioll F bøya ringh *för* iærnringh

2581 BCDEF huxadhe *för* hugde 82 bru*n*nen

2583 BCDEF hwat ha*n* ma *för* thædhan tha

2590 BCDEF æn ha*n* haffde førre ee

2602 BCEF ther the he*r*ra a thera ledhæ D oppa ridha

2603 BCDEF skuldo thæde*n* fara 2605 CEF gik *fattas.*

2612 BCDEF thz ær then

2629 F Ha*n* skynde sik ffast alt til skotland

2645 BCDEF dagha *för* nætt*er* 46 CE giff *för* gifuith

2647 BCDEF dyræ *för* handa .. clenodia

2652 BCDEF beuist *för* viist 54 mi*n*ne *för* vilia

2659 CDEF *fattas.* 2660½ F som ma*n* ffør sani*n*gh sadhe

2662½ B so*m* ho*n*um waro senth fra ow*er* mæræ

CDEF som ho*n*um ware seenth ath føre

2662½ F mz ædla stena koslika gøra

2663 BCDEF (F Oc) aff thz ma*n* ho*n*um saa giffuæ

2665 B ha*n* gaff the f*r*va rikæ CDE ha*n* gaff honum
the rike 2666 BCDE margha kostelikæ

2665 F ha*n* gaff oc honu*m* aff sinæ rike

2666 F gull oc p*er*lor kostelike

2670 BCDEF hem mz sik *för* stolt ok rik C fforde he*m* mz sik

2676 F them ha*n* ganska gorla kæ*n*de

2680 F och takkade *gu*d ffør sina nad

2681, 2 CDEF *fattas.* 86 D wærskuloch ære

2688 F mør oc q*v*inne 90 i land oc stadh

2693 BCDE th*en*ne frøgden 95 segn *för* fræghn F lost

2698 BCDEF wæl bykt (F skapet) och kostelik flith
(CDEF flyth)

2700 BCDEF tala*dis* *för* vordho 2701 the kalzadho

2702 CEF .. ok giorde sigh gama*n* F then hele quæl

2702 D then qwæl the satha til saman the giorde sik
gama*n* 2711 CEF innerlike D inne*l*ighe

2716 F och fforo sidha*n* til skotland igen

2727 D by*n*gisdaga E pinsdax F pingelsdaga

2728 CDEF ther wiidh *för* viidh

2732 F mz v hundrade riddere stolte oc rike

2739 BCDEF han warth widh thesse tiidendhæ glad
2740 BCDEF riddara och swenæ han kalla badh
2741 BCDEF mz thera radh skreff mz sin eygin (*ej i* CDEF) hand D screff han
2742 E till kongen aff *för* ok sænde til F konungh orlandh *för* yrland
2743 BCDEF swæræ *för* swagher
2752 F ther wæl motthe ffør honwm wara
2754 D wæne *för* kæra *Fattas i* BCEF F ffrue fflorie
2755 F the wndfingo honum liwelik 56 ffloriæ *etc.*
2759 B lielim CDE lialim F lialin
2762 BCDEF han kom ther gantzka skiutelik (CD skønligh E skynlig)
2770 BCD ridher E gik F red *för* reedh ij skogh
2776 F som man plaga ffør hungers nødh
2778 BCDEF (DF ther) han siist skildis widh then dwærgh
2779 BCDE haffde han funnet a karllawint
2784 F huar en hiort aff enne lidh 86 brantan bakka
2785 CDEF thz ørss (F *tillägger* ther) han redh a
2796 BCEF daa *för* ra
2801 D honum bida *för* hans at bidha EF honum *för* hans 2807-10 E *fattas.*
2809, 10 CDF *Verserna äro ombytta.* 9 sa mælte
2811, 12 BCDEF *Verserna äro ombytta.*
2815 CDE all *för* margh F j mong landh
2817 F tha mælte her ffrederik saa
2820 F etth horn offuer the mark saa bredh
2825 BCDEF horn *för* ørs F starkeliga
2830 BCDEF ey *utelemnas.* F huarien
2839 CDEF man redde theræ math thz raskast man gaat F som man bæst gath
2840 CE ok sidhan the herre faa (E ffingo) sik math
D sidhan fingo the herre sik ther math
2844 F j børen mith taal hemelik
2846 F konungen suarade ther til iaa
2849 CDEF kerligh *för* herra 49½ D ok matte ey dan rida

2853 F war he*n*t oc sketth 56 hafft ffør wilian this
2857 F och alla thenna høgliga æra
2860 BCDE atj wilin *för* at thu vil CDEF hem følge migh
2862 BCE thz (*ej i* CE) til æræ *för* then æra F then høgelig ære
2864 BCDE aff riddarskap *för* mz riddara F mz ridderskap
2865 CDE gøre F læna *för* gifua
2866 CDE jach wil thz mz idher forthiæne
2866 F tha ær iak then thz wil fførtiæna
2867 F konu*n*gen sagde skal thz skee saa
2868 F tha skulen 69 BCD feligh E ffelig
2871 BCDEF raskelika *för* rikelika F thaa wil iak
2874½ BCDE at engen ma*n* skal gøræ tik D . . gøra eth ordh moth tik
2874½ F Swa*ra*de he*r*tog ffrederiik
2875 F ath inge*n* skal annath en dygd oc æra
2876 F ede*r* thee som ræth monæ wære
2876 D wærskuldhoct
2879 CDEF at engho*m* (DEF enghen) andro*m* (DF annan) thaghe i ffra 81 F wigne *för* vikur
2885 BCDEF rom mith hws
2890 F skee *för* vardha 91 visa *för* kænna
2897 BCDEF thz iach wil berættæ (CDEF sighæ) idher
2898 F ee hu*r*v snarliga ha*n* kom nidher
2899, 900 CDEF *fattas.*
2900 B och matte ma*n* at see ther nær
2901 BCDE at thz*ta* folk war kom*it* F ath konu*n*gen mz sith folk war ko*m*m*it*
2902 BCDEF owe*r* alt landh*it* war thz tha (*ej i* D) fornum*it*
2903 BCDE willelika *för* viselika D thz giorde the w.
2903 F then mæktog he*rr*e ffrederiik
2904 F lyste en ffriid gansk starkelik
2905 F och then ffred ha*n* lyste thære
2906 F war hollen bade mz tokt oc ære
2910 BCDEF mz ho*num* marga*n* (F mo*n*g) stolta*n* kind D marge stolte kint 2911, 12 CDEF *fattas.*
2912 B wegnæ *för* vaghna

2914	D	mz stolthe tiældh ok skære
2920	F	oc wille æn inthet draga til baka
2922	F	offrid *för* halla
2924	F	saa mong en *för* marghin stoltan
2926	BCDEF	tiænist *för* vilia E høren *för* gørin
2929	BCDEF	thz (F the) loffuade iach (CDE the F thz) almænnelikæ
2930	F	herre fforste ffatige oc rike
2931	BCDEF	wi skuldom (CDEF skulom) them allæ æræ
2932	BCDE	mædhen the æræ hæræ F ffør edhra skuld mz the æro hær
2934	F	lægrade sik saa mong en dwergh
2936	BCDE	man sea ma F man nogan tid saa
2937	BCDEF	slaa the ther (F *till.* hundrade) och æn flere
2938	F	man siger oss alz inthe mere
2942	F	alh natthen war som dagen klar
2946	BCDEF	*fattas.* 47 F stodo wti karbunchel stena
2948	F	oc ther til iiij rubin rena
2948½	D	the wenisthe man mz ogon saaa
2950	CEF	ok ære (*ej i* F) wæne som solen skiin
2950	D	the weniste ther solen aa sken
2950½	F	morkred giorde ther ingen pyn
2951	BC	thot bluss D toth blos E te bluss F taa bluss
2952	BCDEF	the thyktis ther haffua enkte lius
2954	BCDE	= 2958 *i* A. F ther saa lyste algemena
2955-60	BCDEF	*Verserna följa sålunda:* 59, 60, 55, 56; 57,8 *fattas.*
2955	BCDEF	A then førstæ knap man eth barn saa
2956	BCDEF	enæ krono (E terne) aff gull haffde thz a
2961	BCDEF	eth annat tiæld ther nær størræ (D star) E tær staar nære F stod ther nære
2962	BCDEF	the litzlæ drotning skal (F skulle) j wæra D the lizla drotnigh inne war
2963	F	aff gul war giord huar twælsens ringh
2964	F	en then græsdug ther gik om kring
2964	BCDE	widhan *för* storan 65 sammed *för* examit
2965	F	war giord aff huit sammet rena

2966 F satther mz ædle dyra stena
2968 F slogo thera tiæl oc ther nær 70 D *fattas.*
2976 B[C]DE thu *för* thry F ij E hundrade
2980 BCDEF storan *för* marghin stoltan
2989 BCDE klæder *för* göra F klæde
2990 BCDEF at aldrik enghin (F saa man) thera sliik (F liik)
2991 BCDEF at (DF ok) allæ the herra (F *till.* man) förre saa
2994 BCDEF man finder ey j hwar stadh slikæ
2998 BCDE lankt *för* seent
3005 F thaa the ærliga mottis thære
3012 BCE ther aff sporth *för* thz hört DF sport *för* hört
3013 F hoff *för* höghtiidh 14 ffør i næsta *etc.*
3018 F spardis engom j thz sinne 19 wtan woro *etc.*
3022 CEF war han *för* til D wart han
3023 BCDE lekarens hugh ær (D war) mer til gotz æn ære
3025 B gæmelik C gameligh DE gammelig F hoffuislik
3026 E ffœrliten F olithen
3030 BCDEF til tio (D tiæ) hundradhe pundha
3033,4 CDEF *fattas.*
3038 BCDEF gaffs honum (F huariom) effter sin wiliæ
3039 BCDEF thz prisadhe (F *till.* tha) almænnelika (F alle mænnelika)
3040 BCDE fatigæ *för* arma F herra ffœrsta ffatiga och riike
3042 BCDEF war ther manga (CF marghe) handa gaman
3044 BCDE tha saa man aldra (DE alle) wegnæ (CDE handhe) bohord F man saa ther alra handa behorn
3049 F man saa ther ffrvgor oc iomfrvr danse
3050 F mz marga hande dyre kranze
3050 CD kranzæ *för* swanza E kranse
3051 E = 3052 *i* A.
3052 E mz gamman och møken glæde
3053,4 CDEF *fattas.* 54 B the rikæ riddare flere
3055 CF beqwæmlig *för* qwæmelik D beqwæmmelighen E bequenlig 3058 F alla stadz j sama tiida
3060 BCDF them litlom (CDF litzlom) dwærgom
3067 F then rike hertog ffræderiike
3068 F alt sith land oc *etc.*

3070 BCDE .. wta*n* falskhet (*fattas i* CDE) frie F the houiska och the ffriia
3072 BCDEF for allan (F allo*m* i) the*n* he*rr*a skara
3077,8 E *Verserna äro ombytta.*
3083 D ok folde ho*n*u*m* ok takkade ho*n*u*m* marffalleligh 3084 D .. the lykka ko*m*ma til
3085 D ko*m*ma *för* væra 86 til fro*ma* *för* hæræ
3087 BCDEF swarade *för* thakkar honu*m* ... F liwelik
3090 BCDEF myk*it* *för* hőfuizlik
3091 F the skelias nw ath mz blidæ ki*n*dh
3093 CDE fær *fattas.* 95 fik *fattas.* 94 D fik *för* swa
3094 F och takkade huar ffør dygd och ære
3097 BCDEF fullæ *för* godha 98 BEF landenæ C landeno
3099 BCDE swæræ *för* swagher F oc ffoor mz konu*n*g ærlad thaa
3101 F hans swær *för* konu*n*gin 3103 CDEF i eth aar
3107 F myk*it* mon*a* ha*n* och fførthæra
3108 F j stort staat til w*er*dzens æra
3110 CDE swa war then ædle wthkoren F saa war til dygd oc æræ wtkoren
3114 BCDEF ald*ri*k ma*n* osanni*n*d fan
3118 BCDEF tha warda the mz (F i) æro rikæ
3119 D the tro ok sa*n*nindh wile bære
3120 D faa loff øw*er* alting mz ære
3119 F thy ath sa*n*ni*n*gh bør ath bæra
3120 F loff offue*r* al tingh mz priis oc æra
3121 B hælædh aff CEF heladhe aff alth D halede øffue*r* alth
3123 BCDEF en ma*n* aff thusænd ridd*ara* (*ej i* F) eller flere
3127 BCDF rættare ga*n*tzka godh E riddare ganske godh
3129 F liwg*ara* reffua*ra* eller tiwffua
3130 F the woro then he*rr*en ald*ri*g liuffua
½ F eller ffortal*ara* aa ma*n*dz bak
½ F mz ffortal och oræth sak
3132 CDEF rætthen *för* lanzins ræt
3133 F war ha*n* blidh *för* miild ok bliidh
3135 F medh sin egen drotni*n*g kona

3138 F och bygde sidhan gudelika
3140 F mz theras godz alt mest i blandh 41,2 E *fattas*
3142 B koffwol C koffuall D kwuel F kwol F blaa *för* gr
3143 BCF ympnet *för* alla D mykit E øffrith
3144 F ath bliffue wid macth ewerdelike
3145 F ath gudz tiænist skal halles ther
3146 E landen *för* værldine
3148 F som thz staar *för* ther ouer var
3149 BCDEF liffdæ *för* war
3152 F ther engenss endha lather wtan nød
3153 F then motte han wndan gaa
3155 BCDE glædi *för* æræ 56 CDE loffua gudi
3155 F gud tok hans til himmerik
3156 F thy han war god j iorderiik
3157 F i *för* wt alla 58 aff ræsl *för* for ræzl ræ
3159,60 CDEF *fattas*. 72 F thz stilte the ffrvgor sannerlik
3173 F thy the haffde henne alle kæra
3174 F och hylla henne i myken æra
3174 B honæ *för* hænnæ C hono D hona
3175 D abbatiza E abedicia F etth annath closter
3176 F besath mz ffrvgor och iomfrvr skæra
3177 F ee huem som lyster tiith ath ffara
3178 F han ffinder thz i sanningh wara
3179 F ffrv fflorie bleff ther inne
3180 F allom til tak bade meer och minne
3181 F til god læra ffatiga oc rike
3182 F hon lykte sin aller gudelike 83-88 F *fattas*.
3179 BCDE .. thz ær swa 80 .. iach (*ej i* E) sigher ja
3182-85 BCDE *fattas*.
3188 BCDE kostelikæ *för* vnskelikæ 89 allæ *för* halla
3189 F hennes barn the woro all god
3190 F och haffde rætta modh 91 the holdo hedherlika
3192 F theris staat mz land och rike
3193,94 BCDEF *Se texten*. CDE theræ hughæ
3195 D Hær mz ændedis thera sagha
3196 B at *utelemnas*. CDEF gudh giffue oss fridh i ware daghe

3197 B werldh CDE j thenne werldz endhe
3197, 98 F *fattas.* 99 och sidhan glædi ewerdelik
3200 F mz helga men i himmerik 3200 E *fattas.*

B.

Thenne bok j hær høræ
hona loth keysær otte gøræ
och wendhæ aff walsko och j tytzt mall
gudh nadhæ thæss ædhlæ førstæ siell
nw ær hon annan tiidh giordh til rima
nylikæ jnnan stuntan tima
wenth af tytztko och j swænskæ thungo
thz forstanda gamble och vngæ
hona loth wændæ a thzta mall
Eufemiæ drøtning henne siæll
giffui gudh j himerike
mz helgom mannom æuinnelikæ
for allæ the dygd och ære
hon giorde mædhen hon war hære
til gudh och werldhin badhæ
thy war off stor skadhæ
at hon matte ey lenger liffuæ
nær wenir och frænder bliffuæ
Tha thusændh och iij^C aar
fra gudz føtzlo lidhin war
och ther til viij aar och manade twa
war thessen boken diktad swa
som hon kan at dydhæ
them hona lyster lydhæ
jach wil thz ther mz ændæ
gudh os sinæ nadher sændæ
och giffuæ allum them bokena hørde
swa och them ther hona giordæ
glædhi for wtan ændæ
Tha them skal dødhen hændæ
then hona skreff fangæ och swa
Jach tror til idher j sighen jaa
Amen

C.

Thenne bok i hær høre
henne loth keyser otte gøre
och wendh a walsko i tytzt maall
gudh nadhe thæs ædlæ første siæll
nw er hon annan tiidh giordh tiill rimæ
Nw for stakkathan thimæ
wenth aff tytzsko i skænska thungo (*sic*)
thz forstande gamblæ och wnghe
hono loth wendhe i thzta mall
Eufemiæ drøtningh henne siell
giffuj gudh i himmeriike
mz helghom mannom æwinnelighe
for alle the dygdh och ære
hon giordhe mædhen hon war hære
tiill gudh och werldhin badhe
thy war aff stor skadhe
ath hon matte ey lenger liiffue
nær wænir och frendher bliffue
tha thwsændh aar och iij^{c} aar
æpther gudz byrdh lidhin war
och ther tiil viij aar ok manade twa
war thessen boken diktat swa
som hon kan ath thydhe
them hone lysther ath lydhe
iagh wil thz ther meth ændhe
gud oss sine nadher sendhe
och giffue allom bokena hørdhe
swa och them ther honæ giorde
glædi for wthan ændhe
tha them skall dødhen hendhe
then honæ skreff haffue ok swa
iagh tror tiil idher i sighen iaa

AmeN

I verserna 3216-25, 30-32 är första bokstafven bortfallen; i 3228 fela de 2 första bokstäfverna, och i 3229 de 3 första.

men jech maa ower them woldhe
en lidelæ konning han tente med ſeg
och melte til hertwgh frederik
nw ſporæ i theſſe godhe herræ
myne mend ſom heræ mon weræ
hwadh ſagh the haffdhe mægh at giwe
hwi the wildhe mægh ſa for driwe
kwne the bewiſæ thʒ mʒ ſkiel
jech hawer them handled anneth æn wel
tha bydher jech mægh heræ til ſwaræ
bodhe lønligh och obenbaræ
jech bedher edher hertwgh frederik
ath i rette ſyrſt ower mægh
kwne the thʒ jckj for edher thee
tha ladher m[æ]gh godhe herræ thʒ ſee
thʒ edher ær myn ſkadhe leedh
och retter ower them ſammeledh
ath the giøræ ey tølig falſkhet
do ath the willæ mægh for derwe [*ändradt från driwe*] 123.
jech er io thieræ ræte herræ
hertwgh frederik ſattes tha nedher
j giøræ herræ ſom jech bedher
the ſegh kan ey orſagh ſaa
ladher them jngen vdhen døden gaa
tha ſwaredh jen grewe i then ſtwnd
han war kalledh fredelwndh
jech wenter herræ konningh eder kwnigt ær
jech haffdhe edher gierne ſtanneth nææ̈r
ottrig twingde mægh vden wern
ath jech ſkwldhe hanum hyldeſkab ſweræ
konningen melte och ſawdhe jaa
ſannelig thʒ ær ſaa
jech kan edher jngen ſkyld giwe
hertwgh frederik ladher then herræ lewe
konningen badh ſa jnerligh
i flyer mægh ræth ower erik
han hawer mægh wolleth thenne vmag

och ven hen*n*e aff valske i tyst maall
gudh naade te ædle fførstes siæll
nu er hon an*n*an sin giorth til rim*m*e
nu ffør stackutan time
venth ffraa tyske i suenske tunge
thz fførstaande gamble och vnge
hæn*n*e loth væn*n*e i th*z*t*a* maall
eufemia drøtning hæn*n*e siæl
giffue gudh i him*m*erike
mz hælgom man*n*om euin*n*elike
ffør alle te dygdh och ær*e*
hon giorde mædan hon var hær*e*
till gudh och verden baade
ti var aff stor skade
ath hon motte ey længer liffue
nær væner och ffrænd*er* bliffue
taa tusande aar och iij^c aar
epter gudz børdh liden var
och ter till viij aar och maanade tuå
var tæssen boken diktedh saa
som hon kan ath tyde
tøm hen*n*e løster ath lyde
iag vill thz ter mz ænde
gudh oss sine naad*er* sænde
och giffue alle bokene hørde
saa och tøm ter hen*n*e giorde
glæde ffør vtan ænde
taa tøm skall døden hænde
ten hen*n*e sc*r*eff haffde och saa
iag tror till ed*er* i sigen iaa
A M E N

F.

thenna book i h*æ*r nw hør*e*
henne lott keyser otthe gora
ho*n* wænd*is* aff walska i tyst maal
g*u*d nade thessa ædle fførste siæl

thʒ hertwg dom han føra' otta'
ottrik thʒ ydmygelig vdh ath jette
och tacka' ha*nu*m nadeligh
ath ha*n* giordhe ſa dydeligh 124.
w ſattiſ nedher konningh malmerikt
ladher myn men alla' kalla' hidh
the mʒ ma'gh hawer weret
jech hawer edher alt aff lidb*et* eridh
her til th*ette* ſinna'
nw ſkwlle i thʒ bedra' ſinna'
then troſkab jech hawer aff eder rønt
thʒ ſkal edher fuldh wel worde lønt
landh och gotʒ wil jech edher giwe
och a'ra' edher men jech maa lewe
gange nw fram myne tro mend
vndfonge bodhe landh och la'a'n
ſaa ath i a'ra' rige alla' eder dawe
och hielpe edher fra'ndher och mage
konn*in*gh melte til hertwgh frederik
then a'ra' i hawe bedrewedh mʒ ma'g
thʒ løna' edher then beſt for maa
ladher edher thʒ ey for ſmaa
ower landh och goſʒ tha ſkwlla' i rade
thʒ ſtandher edher alt til nadha'
e medhen jech i werdhen lewer
tha a'r jech ſkyldwgh ath tiene eder
och wil jech thʒ gierne giøra'
thʒ ſkwl i bodhe ſpøra' och høra'
tha ſwaredh ha*nu*m hertwgh frederik
ſa*n*neligh wil jech ſeye thik
ther a'r ma'g lefft aa myne tro
hawer jech edher holpeth thiſſ er jech froo
ath ma'gh ſkwldhe the*n* a'ra' kome til hande 124 v.
jech matte edher fra'lſe aff wandhe
tha melta' konn*in*gh malmerikt
taler mʒ ma'gh hiemeligh
jech bedher edher ſaa jnnerligh

För såvidt det ej redan inhemtas af föregående språk-prof och läs-arter, må här, såsom ett litet urval bland de många små skiljaktigheterna, slutligen anmärkas, ehuru e som bestående regel, att

för	a	*i*	A	*har*	D	appa *och* op a
»	digher	»	»	*ha*	BCDEF	stor
»	dighert	»	»	»	»	mykit, myklæ
»	fa	»	»	*har*	F	ffaa
»	fra	»	»	*har*	E	ffraa
»	frua	»	»	»	F	fruga
»	frvr, frwor	»	»	*ha*	EF	ffrvger
»	genast	»	»	»	BC	genstan D genest E gensten F gænstan
»	han (*acc.*)	»	»	»	DEF	honum
»	handh	»	»	»	E	haandh *och* hånd
»	hosur	»	»	»	E	hussor
»	hug	»	»	»	E	hiog
»	hwa	»	»	»	D	haa E hoo *och* huar F ho
»	hwarce	»	»	»	B	hwarken CDEF hwad
»	hwarghin	»	»	»	B	»
»	iak	»	»	»	E	iag (*alldrig* iæg)
»	idhan	»	»	»	B	idher
»	kono	»	»	»	D	hustru
»	kyste	»	»	»	E	køste
»	liofft	»	»	»	B	liufft
»	litla	»	»	»	E	litzla
»	lykko	»	»	»	E	løcko
»	ma	»	»	»	E	før må
»	margh	»	»	»	D	mangh F mong
»	margha	»	»	*ha*	BC	manga F monga
»	margher	»	»	*har*	B	maning
»	marghin	»	»	»	B	manigh D mongen E maangin
»	matte	»	»	»	E	motte F motthe
»	mik	»	»	»	E	meg
»	monde	»	»	»	E	maane

för mælte om i A *ha* BCDEF mælte och (*alltid.*)
» mykit » » *har* E mecklo *och* mekit F mykla
» nakan » » » E naagen
» offlænge » » » E aff længe
» offsenth » » *ha* DE osent (*någon gång.*)
» om » » » BCDEF æn (*ofta.*)
» orsaka » » *har* D waaka (*någon gång.*)
» sagde » » *ha* BCDEF mælte
» sannelik » » » BCE sannerligæ DF sanneligh
» sanne » » *har* F sanningh
» sighia » » » D sæia (*någon gång.*)
» sik » » » E seg
» skafft » » » D skap
» skiwtelig » » » E skyndelig
» swa » » » E saa F saa (soo *någon gång.*)
» taladhe » » *ha* BCDEF mælte
» tha » » *har* D tho *och* thaa F taa
» thaghar » » » B genast *och* BCDEF strax *någon gång; oftast:* tha; EF thaa
» the i A *har* E de (*någon gång.*)
» thik » » » E teg
» tho » » *ha* BC thok *och* thot C togh D thogh E thaa F tha, dogh *och* dog
» tholik i A *har* D tolghen
» tholka » » » D tolgha, toliga E tolk
» thorfuum » » » E torum
» thryste » » » E trøkte
» thyst » » » E testh
» them » » *ha* BCDF them E tom
» then » » » BCDEF them
» tradh » » *har* E trådh
» væpntis » » *ha* EF væpnadis
» ædble » » *har* F ædelig
» ække » » *ha* BCDEF ey CE icke
» ælla » » » BCDEF eller
» æller (=*eljest*) » » *har* E elles F ellers

2966	F	satther mz ædle dyra stena
2968	F	slogo thera tiæl oc ther nær 70 D *fattas.*
2976	B[C]DE	thu *för* thry F ij E hundrade
2980	BCDEF	storan *för* marghin stolta*n*
2989	BCDE	klæd*er* *för* gȯra F klæde
2990	BCDEF	at ald*rik* enghin (F saa ma*n*) thera sliik (F liik)
2991	BCDEF	at (DF ok) allæ the h*erra* (F *till.* ma*n*) fȯrre saa
2994	BCDEF	ma*n* find*er* ey j hwar stadh slikæ
2998	BCDE	lankt *för* seent
3005	F	thaa the ærliga mott*is* thære
3012	BCE	ther aff sporth *för* thz hȯrt DF sport *för* bȯrt
3013	F	hoff *för* hȯghtiidh 14 ffør i næsta *etc.*
3018	F	spard*is* engo*m* j thz sinne 19 wta*n* woro *etc.*
3022	CEF	war ha*n* *för* til D wart han
3023	BCDE	lekar*ens* hugh ær (D war) mer til gotz æn arm
3025	B	gæmelik C gameligh DE ga*m*melig F hoffeislik
3026	E	fførliten F olithen
3030	BCDEF	til tio (D tiæ) hu*n*dradhe pu*n*dha
3033,4	CDEF	*fattas.*
3038	BCDEF	gaffs ho*num* (F hua*ri*om) effte*r* sin wiliæ
3039	BCDEF	thz p*ri*sadhe (F *till.* tha) almæ*n*nelika (F all mæ*n*nelika)
3040	BCDE	fatigæ *för* arma F h*err*a fførsta ffatiga och riike
3042	BCDEF	war ther ma*n*ga (CF marghe) handa gaman
3044	BCDE	tha saa ma*n* ald*ra* (DE alle) wegnæ (CDE handhe) bohord F ma*n* saa ther alra ha*n*da bohorn
3049	F	ma*n* saa ther ff*r*vgor oc iomf*r*vr da*nse*
3050	F	mz marga ha*n*de dyre kranze
3050	CD	kranzæ *för* swa*n*za E kranse
3051	E	= 3052 *i* A.
3052	E	mz gam*m*an och møken glæde
3053,4	CDEF	*fattas.* 54 B the rikæ riddar*e* flere
3055	CF	beqwæmlig *för* qwæmelik D beqwæ*m*melighen E bequenlig 3058 F alla stadz j sama tiida
3060	BCDF	th*em* litlo*m* (CDF litzlom) dwærgo*m*
3067	F	then rike h*er*tog ffræderiike
3068	F	alt sith land oc *etc.*

3070 BCDE .. wtan falskhet (*fattas i* CDE) frie F the houiska och the ffriia
3072 BCDEF for allan (F allom i) then herra skara
3077,8 E *Verserna äro ombytta.*
3083 D ok folde honum ok takkade honum marffalleligh 3084 D .. the lykka komma til
3085 D komma *för* vræra 86 til froma *för* bæræ
3087 BCDEF swarade *för* thakkar honum ... F liwelik
3089 BCDEF mykit *för* höfuizlik
3091 F the skelias nw ath mz blidæ kindh
3093 CDE fær *fattas.* 95 fik *fattas.* 94 D fik *för* swa
3094 F och takkade huar ffør dygd och ære
3097 BCDEF fullæ *för* godha 98 BEF landenæ C landeno
3099 BCDE swæræ *för* swagher F oc ffoor mz konung ærlad thaa
3101 F hans swær *för* konungin 3103 CDEF i eth aar
3107 F mykit mona han och fforthæra
3108 F j stort staat til werdzens æra
3110 CDE swa war then ædle wthkoren F saa war til dygd oc æræ wtkoren
3114 BCDEF aldrik man osannind fan
3118 BCDEF tha warda the mz (F i) æro rikæ
3119 D the tro ok sannindh wile bære
3120 D faa loff øwer alting mz ære
3119 F thy ath sanningh bør ath bæra
3120 F loff offuer al tingh mz priis oc æra
3121 B hælædh aff CEF heladhe aff alth D halede offuer alth
3123 BCDEF en man aff thusænd riddara (*ej i* F) eller flere
3127 BCDF rættare gantzka godh E riddare ganske godh
3129 F liwgara røffuara eller tiwffua
3130 F the woro then herren aldrig lioffua
½ F eller ffortalara aa mandz bak
½ F mz ffortal och oræth sak
3132 CDEF rætthen *för* lanzins ræt
3133 F war han blidh *för* miild ok bliidh
3135 F medh sin egen drotning koma

Vers	1316	oc *ock* the *tillagda*, grata *ändradt från* grate			
»	1320	os	*tillagdt.*		
»	1353	han	»		
»	1370	mykin	»		
»	1374	alla	»	*Likaså v.* 1775.	
»	1384	sama	»	*Likaså v.* 1489.	
»	1390	ena	»		
»	1419	genast	»		
»	1449	eghin	»		
»	1452	siælfwa	»		
»	1467	for	»		
»	1492	som	»		
»	1537	mykith	»		
»	1540	in	»		
»	1834	allo*m*	»		
»	1915	sagdho	*ändradt*	*från*	mælto
»	2075	mz	*tillagdt.*		
»	2112	sigher	*ändradt*	*från*	mælir *Likaså v.* 2521.
»	2556	gaman	»	»	skæmpta*n*
»	2621	taladho	»	»	mælto

»	1628	rôdha*n*	*rättadt*	*från*	rôdha
»	1658	anna*n*	»	»	annath
»	1741	man	»	»	mat
»	1786	ohyræ	»	»	hyræ
»	1802	hwar	»	»	hwa
»	1815	thaghar	»	»	thagha
»	1860	tha	»	»	ther
»	1868	ther	»	»	thra
»	1869	iægha	»	»	iagha
»	2517	sa	*tillagdt.*		

Några få under sjelfva nedskrifningen gjorda rättelser äro icke anförda. De här nämnda äro alla gjorda sednare men sannolikt af samma hand som skrifvit det hela.

Uti den tryckta texten äro följande rättelser gjorde; alla på sina ställen utmärkta med klammer.

Vers 45 *Hela versen är upptagen ur* BCDEF.

» 78 skrifuith *rättadt från* skifuith

» 217 ij *upptaget ur* B(D)EF.

» 369 cristalls *rättadt från* alla *enligt* BCDEF.

» 601 stoltan » » stolta » B.

» 602 war *upptaget ur* BCDEF.

» 626 then annar *rättadt från* thz annath *enligt* BCDEF.

» 649 swara » » swa » »

» 667 kunnokt » » konunk » »

» 851 thinghat » » thighat

» 881 the } *dessa ord äro nu, genom en olämplig lag-*
» 882 tha } *ning, mycket dunkla i* A.

» 968 badhe *rättadt från* hadhe

» 987-94 *De i klammer satta orden fela i* A, *derigenom att bladets ytterkant är bortrifven; de äro upptagna ur* B.

» 1013 taghit *rättadt från* taghin

» 1115 søkende *inbytt ur* BCDEF *för* sukkande

» 1196 ȯghon *rättadt från* ȯghan

» 1217 dwælias » » dwalias

» 1271 ater » » æter

» 1360 tha *inbytt ur* BCDEF *för* nakar

» 1363 qwidha *rättadt från* qwidh

» 1382 the » » thæn *enligt* BCDEF

» 1500 tha » » tho » »

» 1534 høffuelik *inbytt ur* BCEF *för* hemelik

» 1540 the *upptaget ur* BCDEF.

» 1650 leuitz aff » » »

» 1660 lankt *rättadt från* kankt

» 1742 bang *inbytt ur* BCDEF *för* thrang

» 1806 skafft *rättadt från* skaff

» 1861 lanzelo » » lanzalær *enligt* BCDEF.

» 2019 ælskogx » » alskons » BCDE.

» 2044 til mæstaren » » mæster » BDEF.

Vers 2114	saman	*rättadt*	*från*	sama	
» 2319	bredh	»	»	breff	*enligt* CDEF.
» 2679	swena	»	»	swna	
» 2691	liofuelik	»	»	lioflelik	
» 2825	born	*inbytt*	*ur*	BCDEF	*för* ȯrs
» 2874½	*Versen är upptagen ur* BCE.				
» 3052	qwædhe	*rättadt*	*från*	qwadhe	
» 3193, 94	*Verserna äro upptagna ur* BCDEF.				

HERTUG FREDERIK.

eth ewentyr tha begynnes hera' Blad 112.
willa' i høra' hwra' thz ara'
tha ma i hæra' for ſtandha'
hwadh the haffdha' ther til handhe
thy aff konningh artus ſeye kwnne
j hans daghe man thz ſwnne
thz man jnghen herra' wiſta'
mera' ewentyr ath fraſta'
tha willa' gudh hanum hedhen kalla'
borth fra thenne werdhen alla'
koningh artus ther jech mene
then edela' ſtalte then rene
tha leffdhe ther effther hans tidh
ridder och ſwenne the wara' blidh
j engelandh och i bretania
j franckerighy och i jſpania
j normandy then ſame tidh
war jen hertwgh hiedhe frederik
han war tro och tycteligh
for hans troſkab bleff han righ
och ther for eres han i hemerigh
then tidh then edela' hertwgh frederik
leffdhe i werdhen ſa enckeligh
tha ſkiedha' ſaa pa jen ſtwndh
han redh ath jeya' i jen lwndh
them tøtte thz wera' jeth høweligt gamen
the ſlowe thieris hwndha' the løba' ſamen
the løbe jckj vdhen jen agers bredh
the wendhe them affther then ſamme leedh
wi jeyer jckj mere athz thette ſinna' 112 v.
fara' wi hiem wi maa thz wel finna'
hans hws kalledh han kallida's
ſom man i bogen ſkreff och laſſ

then ſkoff ther for hwſeth laa
then hiedhe aſya thʒ war ſaa
then affthen the til hwſeth redh
the giordha' them gladha' och wara' blidh
orligh om morighen dagen war lwys
han redh ſegh jene aff thʒ hws
the edela' hertwgh frederik
han haffdha' tha for webnedh ſegh
jeth halſbondh haffdhe han fyrſt aa
thʒ rigeſte man mʒ øwen ſaa
ther til too hwoſer the war hwidhe
the war giordh mʒ mygel flydha'
hans hielm war hwidh aff stol och hordh
then herra' haffdha' ſith liff vſpardh
ſom jech for ſannen hawer hørdh
then herra' i ſin ſkioldh førdhe
jen trindh bøghel aff guldh ſa bredh
ower andra' ſkioldha' war han tiedh
then righet aa hanwm laa
thʒ a'r ma'gh ſienth ath ſeye fra
tha togh hertogen aff normandhy
i ſith han jeth glawindhi
han ſtey aa ſin ha'ſt och deden redh
113. til aſianth then gienſten leedh
han redh i weye the war ſmaa
ſom han war won ath giøra' ſaa
mʒ jeth wandh och modh jen hiedhe
ſom han fførra' i berſſen redh
hans heſt war rødh ſom jeth blodh
hans hielm aff gwldh øwerth godh
then wey han war ridhindh aa
hwn wendhis hanwm bradeligh fraa
ſaa ath han war v kiendh there
och wiſte ey hworth han komen wara'
tha then wey wendis hanum fra
jeth bierigh i ſkowen for ſegh ſaa

---

55 sith *ändradt till* sin *sist tillskrifvet:* aff nyi

thidh war hans acth ath ridhæ
han meltha tha ey vdhen qwidhe
nw radhe mægh gudh han ær myn lidh
aa ewentyr tha kam jech hidh
han redh thʒ meſte han for maa
til thʒ bierigh han for ſegh ſaa
giømen torne och tøcke qwiſte
han kam ther giømen mʒ føwe liſtæ
ther han ap ath bierighet foor
tha worthæ han war jeth lidhet fod ſpor
och effther manne lighe
nw wil mægh jeth ewentyr ſwige
ther ſtodh jen lidhen witte heſt
wedh jen bwſk tha war han fæſt 113 v.
han ſawdhe widh ſegh jenne
hwadh ſkal jech her mʒ meene
han worthe tha i ſith hierthe froo
jen dwerigh i ſkowen han for ſegh ſaa
wel mægh thʒ ewentyr mægh ær ſkiedh
thʒ jech i dagh i ſkowen redh
ther herttogen holte ther jene
dwerigen kam hanum ridhindhe i gien
han haffde jeth glawindhe i ſin hende
hertwgh frederigh hanum jckj kiendhe
hans ørs thʒ war føwe ſtorth
ændh mynde æn jen do hiorth
hans waben rok han aa ſegh bæær
dyræ ſtienæ ther i ær
ther ower haffdæ han jeth halſbierk
thʒ halſbondh war ſaa meſterligh giord
ſom nogher hawer ſaffd herdh
hans hwoſſe war hwidhæ ſom ſilſbien
pa hans howeth jen hielm ſkien
hwn war righ mʒ edlæ ſtiene
liſten war aff guldh hinth renæ
the ſtienæ war ther fæſt aa
bodhæ ſtoræ och ſaa ſmaa

framerſte pa hans hielm ſkien
jen lyws karbwnkel ſtien
114. j hans nakaͤ jen jackanth
ther priſeth war for rige pant
amentiſt och rwbin
twrkus och ſaphir
ſmaragdws och granathe
the ſtodh ther wel til madhe
och mange dyraͤ ſtiene
the ther klaraͤ aͤr och rene
the war ther ſatte mʒ effne
fleraͤ aͤn jech kan neffne
thʒ førdhe aa ſegh then lidlaͤ dwerig
ther mange høwe paͤnningh war werd
hans ſkiold och hans ørſe redhe
thʒ war priſeth aͤn for meraͤ
hwar man finner tøligt fall
v twſindh mark thʒ gieldhe ſkal
hans glawindhe han førdhe i ſin hand
thʒ war nar tre alne langh
ther hertwgh frederik dwerigen ſaa
han melthaͤ tha och ſawdhaͤ ſaa
gudh hielſaͤ thik herraͤ ther baͤſt kan
tha ſwaredhaͤ hanum then lidlaͤ man
gudh tacke edher herraͤ aff normandy
jech redes i aͤr v wen myn
for hwi hwadh hawer jech eder giordh
thʒ aͤr maͤgh vkwnigth jech hawer thʒ ey hør[dh]
tha togh dwerigen til ath ſware
jech wil maͤgh for edher obenbaraͤ
114 v. medhen jech hawer edher heraͤ ſeth
maͤgh aͤr mygel ønk ſkiedh
jech war jen konningh øwerth righ
ſa ath maͤgh thiente dawligh
xij kongher andraͤ ſligh
ther til vi hertwgh righe
xij grewer holthe thieres landh

nadeligh aff myn jeneste handh
jech er for drewen aff landh och eræ
thy maa jech mæg faræ for edher kieræ
jech bedher edher for gudh i hemerigh
ath j willæ fyllige mæg
och hielpæ mægh myth landh ath werie
the komme och brenne och wil mægh heriæ
tha swaredhe hertogen dygdeligh
jech wil gierne fylige thik
och hielpæ edher hwadh jech for maa
om jech kan them jene bestoo
jech gierne wil fyllighe williæ thin
tha takedhe hanum then dwerigelin
myth liff wil jech wowe heræ
for edher nødh och for myn æræ
ther the haffdhe sa taleth widh
for hertogen redh then lidhen dwerigh
hanum weyen ath kiene
them tøtte alth som bierighet mon brenne
aff the stiene som dwerighen førde
j skioldh och hielm ther han segh rørde
the fwnne jen porth giømen bierighet sa bred
ath hertogen madeligh i giømen red 11a.
the sowe vdhen bierighet jen sower grøde
och jet hws skiendhe som jeld hin røde
them tøtte tha were sowerth ath ridhæ
for the war komen i dwerigens rige
tha melte hærtwgh frederik
herræ wil i seye mægh
hwem aa thette hws heræ stoor
then lidlæ dwerigh war bradh til swar
thy ær karlesinth myn feste
ther skal wi i affthen gieste
jnghen hws i thette rige
maa segh wedh karlesinth lige
the andræ koninger hawer nw myt wold

landh och rigi borth fra ma'g ſold
jech hawer jckj meera' beholeth end
aff alth myth folk a'n fyretywe mendh
fyritywe ridder hawer ſtandhet ſegh
liff och goſʒ wil wowe mʒ ma'gh
ther til to legger och vi qwinna'
the a'r ther nath och dagh jnne
mynne vwenner komer om too dags fra'ſt
til karleſinth och wordhe myn gieſt
the willa' ma'gh tage fra liff och a'ra'
thy maa jech ma'gh ſare for eder kiera'
bertogen ſwaredh mʒ wedh och ſkiel
jech ſkal edher hielpe och a'nd fuld wel
thʒ feſte laa thʒ bierigh fuldh na'a'r
115 v. ther the ſkwlla' then afften wa'r
dagen faſt ath qwelden leedh
dwerigen togh orloff och borth han red
jech wil for til hwſedh ridha'
j ſkwlla' ma'gh herra' her vdha' bidhe
jech wil myn ridder och ſwene ath ware
ath the hawe for edher jngen fara'
fonger the edher vwardh ath ſee
tha wordher them alla' i hierthet wee
the a'ra' ſmaa alla' ſom jech er
the hawe modh edher lidhen vern
j ſiønes jen reſe blanth them ath wera'
a'n do ath the war twſindh her
dwerige konningh han til hwſeth redh
hertwgh frederik han ther vdhe bedh
han mwndhe ther jckj la'ngi wera'
han worta' vndhfongen mʒ mygel a'ra'
bodha' aff ridder och ſaa aff ſwenne
ſom konningh malmerikt mʒ troſkab tiente
han lodh ſith folk alth ſamen kalla'
och bødh them ſidhen alla'
thiere ørs ath redhe och jckj bidhe
och vdh modh hertwgh frederik at ride

the ware thiſſ allæ ſamen gladhe
och ſuldhe koningen tha i ſtedh
aff thz hws for nedhen thz biergh
vnd finge hanum mange ſtaltæ dwerigh
och legger mz ſødhe tone 116.
jen grewe hiedhe belone
nedher mz koningen redh
och andræ herrær ſamledh
wel fyritywe ridher och ey feræ
the førdhæ then herræ mz mygel eræ
ap for thieræ adel porth
thz windwgh war ey ſaa ſtorth
han kwndhæ ther giømen ridhe
thy matte hans ørff ther vdhe bidhe
konningen kalledh jen dwerigh hiedhe klarianth
hans ørs anth wordher jech thik i handh
men thz maa jckj giømen porthen gaa
tha ladhæ wi thz her vdhe ſtaa
thz ſkal fuldh wel worde giømdh
dogh thz ær vdhe thz bliwer ey glømd
firæ dwerige han kalleth och badh
the firæ ſkullæ giøræ jeth radh
ath pleyæ thz ørs til madhe
mz wand och foor bodhe
føræ the ſadelen aff ørſeth kwnne faa
jen ſtol to dwerige hintte tha
ther mz for længde ſægh then lidlæ mand
førræ han ſadelen aff ørſeth wandh
konningen togh hertwgh frederik
j ſkullæ nw herræ fyllige mæg
han fuldhe hanum giømen then portelin 116 v.
ther the redhe bodhe vdh och jndh
the ſelligæ dwerige allæ tide
then porth war them øwerth widh
ſa ath the kwnde jndh bodhæ ridhe oc gonge
hans ørs och ſkioldh matte vdhe ſtandhe
han giek mz konningen i hvſſeth jndh

ath then ridder han war ſlawet i hiel
ther hwn vntta' ſa hierteligh wel
134 v. thȝ hawer ma'gh giordh jen vſel mandh
then jech jckj ſielff neffna' kan
jech wil effther hanum ridha'
then frwe ropte och badh hanum bidhe
ney myn kiera' herra'
han a'r edher alth aff fierne
j kunne hanum jckj finna'
aa xv mila' ath thette ſinna'
jech bedher edher for frwer a'ra'
j hielper ma'gh men i a'r hera'
ſaa ath jech matta' kome til landhe
och wordhe frelſed aff al myn wande
wi toge then dødha' ridder ther laa
then frwe och jech wi giordhe ſaa
och førda' hanum hwadh wi matte
thidh ſom frwen hieme otta'
jech ſporde then frwe jnnerligh
hwadh hiedhe thenna' ridder righ
hwn ſwareda' han hiede lefanth
han war jen hertugh aff irlandh
thy ma jech ſørige arme wiff
ath han ſa bradeligh miſte ſith liff
hwra' ønckeligh jech ſidder her
myn modher broder jen konningh a'r
weldwgh ower alla' irlandh
the tiene alla' til hans handh
myth naffn wil jech jckj løne
jech hiedher arilla' hin ſkiøne
jech bedher edher ſaa jnnerligh
ath jckj ſkilia's fra ma'gh
135. førra' thenne ſkoff for jen endhe
alla' myn ſorigh maa i borth wende
jech wil ma'gh jckj fra eder ſkillia'
thȝ ſkal alt ſkie effter eders willia'
førra' i komer thera'

jeth belta' haffdha' hwn om ſeg
thʒ war myghet koſteligt
how hin annen gaff telligt ſwndh
thʒ war wel werdh twſindh pwnd
konningen och dronningen then herra' vndfinge
och mʒ hanum i thieres paladʒ ginge
thʒ war bygdh aff malmer ſtien
fira' hwndreth lyws ther jnnen ſkien
ther war gledhe och mygel roo 117 v.
myne tala' ſkulla' i ey wontroo
jeth hundredh lyws war hwidha' ſom ſne
thʒ aneth grøne thʒ matte man ſee
thʒ tridi war brona' farige godh
thʒ fierdhe war rødh ſom jeth blodh
the windugh war aff criſtalla' alla'
the benka' aff cypres oc the palla'
the hintte for the herra'r jndh
dryk bodhe mødh och win
klareth och ther til morath
for the herer war jnthet fath
thieres koſt redes wel til madhe
the ginge til bordh och giorde them glade
man ſkibedha' them ther alla' nada'
aff willa' tingh och tame bodhe
hawer i hørdh ther ſawdh fra
aff then rigdom ther joen praſt aa
ther konge ower jndia landh a'r
man ſeyer aff then righet ther han hawer ther
borde ſtola' a'r aff ſilſ bien
vadher hwer diſka' ſtaar jen ſtien
then ther hiedher amantiſt
the a'r ther ſatthe mʒ føwe liſta'
thiſſe natwra' hawer then ſtien
thʒ ſeyer os ſtien bogen jen
hwn dwger och wel for drwcenhet
the hawe hinna' kier how thʒ wedh 118.
bordhet alth aff ſmaragdws giordh

ther vndher to ſtolper aff amantiſt førdh
how ther aff edher for tølligh ſage
aff dryk ma han ey fonge v mage
do ath thiſſe tingh wara’ rige
thy matte thȝ bordh jnthet liges
thȝ bordh for hertwgh frederik ſtaar
thȝ twſindh foldh riger a’r
then lidela’ dronning gwnidor
ſa høwſkeligh hwn ther om ſoor
han ſkulde ſeg ther giøra’ gladh
thȝ war then bøn hwn hanum badh
man ſkibedha’ them ther alla’ nada’
til dryk och edindha’ bodha’
tha thieres edinde jen a’nda’ fa’k
hertwgh frederik han ath ſowe gik
j jen ſengh war øwerth righ
ther i ſow hertugh frederik
jene i thȝ ſtora’ hws
alth til morigen dagen war lyws
ther dagen kam han ap ſtodh
tha kledhe ſegh then hertwgh goodh
jen lidhen dwerigh hiedhe artibanth
to mollinger aff guldh haffdhe han i ſin handh
han war jen kammermera’
och andra’ dwerigh flera’
handkledhe och wandh til rede war tha
118 v. ther hertogen ſkulla’ ſa’gh tørra’ appa
man tiedhe hanum klenodia mange lwnde
hanum til ſkiemthen i alla’ ſtwnde
ſkafftawel war ther vnderligh
och wartawel war ther øwerth righ
jeth vnderligh ſkafftawel han ther ſaa [*ändradt från faad*
ſom han ſidhen offte ſawdhe fra
thȝ ſawdhe then ſtalte hertwgh frederik
ath thȝ war aff ſtiene ſaa rig
mȝ alth thȝ han i normandi aa
thȝ tawel han ey for giella’ maa

jeth wartawel war och thera'
ther priſeth war for høwe a'ra'
liſten aff ſmaragdws grøne
thʒ wil jech ey for edher lønne
tøwledh halfft aff rwbin
ſa rødh ſom ſolen om morigen ſkien
then annen diel aff jaſpis war
grawen mʒ mange ſielſøne par
meſterlig och vnderligh
thʒ bordh war vdhen och jndhen righ
ſom ewentyr ſeyer fra
pa jeth grønth berigh ther hwſet laa
man hawer jeth wener hws ey ſeeth
ſa ſeyer the ther widhe hawer leeth
jen mwr om thʒ hws ſom jen ringh
thʒ war och alth begraweth om kring
jeth wand vdh for hwſeth flødh
ſaa thʒ man aff mwren ſkiødh 110.
och ewentyr ſeyer os thʒ for rette
thʒ laa for vdhen jen ſower ſlette
mʒ alſkiøns gledhe ſom han ther ſek
ſidhen hanum thʒ ſkiødeligh for gik
then tridia' dagh worte the war
hwra' finnen kam drawin mʒ thieres hær
han gik for skiemthen pa then wern
tha ſa han mange dwerige hær
hwra' the droge alt ower jet bierig
j then ſkara' war mangen dwerigh
the drowe alt vdh mʒ waneth tha
och lawdis aa then engh ther vde laa
bierigh och dalla' ſkalff widh
ſaa mange dwerige kam for hwſet ned
the ſlowe ther mange pawlon och rige
the herra'r war ſtalte och wilde ey wige
ſaa lawdis then dwerige hær thera'
thʒ ſowe the giørligh pa hwſeth mon wera'
mange gylte tieldh ther ſtoor

konningen laa ſielff hwſeth næær
then ther war herræ for then hær
och førde thz folk mz mygel æræ
thz rigeſte tieldh jech hawer aff hørd
haffde then konning tidh mz ſeg førd
gres dwggen all aff bollæ kindh ær
ſnoren all aff ſilki ſkier [ändradt från ær]
119 v. knapen ær aff guldh ſa rødh
jen arn ther aa ſom koningen bød
lige ſom han fløwæ willæ
for konningens pawlon man thz ſkildhe
tha ſegh hawdhæ lawdis then hær
tha ſaa mandh bodhe biſſedh och her
mangen jeldh braſkeligh læthæ
the reddhæ them madh och ginge ath edhe
konningh malmerikt melte tha
herræ wi willæ ath edhe gaa
tha the war mette lodh han kallæ
ſinne tiener ap och badh them allæ
tha ath webnes ſtrax j ſtadh
the giordha allæ ſom han them badh
hertogh frederik drog ſin waben aa
alth thz ſnareſte han for maa
och gik til ſith ørs ſom han thz fandh
ſadeleth thz ſielff thz bæſte han kandh
och giordhe thz ſa ſaſteligh
ath han wildhe for jnghen wige
nw worte til radhe then konningh righ
han redh til hertwgh frederik
ſa jnerligh jech hanum badh
nw ær thz komen i then ſtadh
thz i mægh wel hielpe maa
jech ſeyer edher herræ jech tenker ther aa
hielpe i mægh mz edher hand
ſaa ath jech beholler borigh och land
gul och ſylff gywer jech eder til
120. ſaa myghet ſom i ſielff hawo wil

hertogen ſawdhe maa os i dag løcken ſkiee
for guldh och ſylff tha ſeyer jech ney
edher guld och ſylff ſkwllæ i mægh ey faa
dogh wil jech hielpe bwadh jech for maa
førræ thenne dagh jen ændhe faar
gudh tacke edher herræ ehwræ thȝ gaar
tha ſawdhe jen ſwendh pa then wern
nw edher folketh i kongens hær
ther kongen hørdhe hanum talæ ſaa
til hertwgh frederik han ſawdhe tha
herræ jech willæ foræ ridhe
j ſkullæ mægh heræ bidhe
och giøræ thȝ jech edher ſeyer
thȝ hawer offte wereth myn ſodher
jech hawer them tikt kometh i wande
thȝ x tørff mægh jckj jene beſtande
then ſterkeſte ær aff allæ then hær
och wede the alth ſyrſt hwo jech ær
j ſkullæ thȝ ſee jech mægh weriæ kandh
the priſer mægh for jen from mandh
jech wil nw ridhe ath thette ſinnæ
for konningens pawlon maa i finnæ
ridder och ſwenne the effther mægh jeye
thieres liiff for æræ tørff the wel wowe
tha ſawdhe hærtwgh frederik
herræ thȝ wil jech radhe thik
j giøme edher wel men i ær jene 120 v.
hellers gaar thȝ ower edher ridder och ſwenne
tha ſwerede hanum konning malmerikth
herræ jech wil nw trøſte mægh
jech hawer nw heræ vdh i myn handh
thȝ beſte ørs aff manige landh
jech ſkal ther appa ridhe
thy tørff jech jnthet qwidhe
ther ligger jeth kobertyw owen appa
giordh aff orme hwdhe too

ſa horth och ſterk i allæ ſtwnde
man maa ther ey i giømen ſtinge
j ſkullæ i thenne hawe bidhe
til i ſeer them effther mægh ridhe
tha ſkwllæ i mægh til hielper komme
ridderligh mꝫ edher fromme
thꝫ ſkal jech edher tacke och løne
then hertwgh giømdhæ ſægh wnder jen røne
ther konningen haffdhæ taleth thiſſe leed
han tha gienſten deden redh
och trycte effter ſin hiertens lyſt
ſith glawindhe hordeligh for ſith bryſt
och rendhe ſom jech ſa och hørdhe
ſa ath aldrigh ridder bedræ giordhe
blanth rider ſkab for frwer æræ
æn thenne dwerigh giordhe thæræ
percefal och ſa gawian
121. the aldrigh meræ pris wandh
och alth konningh artws kompani
æn then lidelæ dwerigh ſa war han fry
ther han kam renindhe pa then hiede
for konningens tieldh then ſame ledh
ther the fyrſt ſadh ower bordh
the taleth ſaa manth jeth gamels ordh
ther the ſaa konningh malmerikth faræ
hans ſkioldh togh the giørligh til waræ
the webnedis bodhe arme och righe
hwær ſom matte ſkiødelige
bogen ſeyer os æn meræ [*rättadt från* menæ]
the tolff ridder war ſtrax til redhe
the konning malmerikth giørligh kiendhe
och ſtrax the wdh modh hanum rændhe
then fyrſte ridder ther han møtte
han hordeligh mꝫ ſith glawindh ſtøtte
och ſtak hanum tha gienſten ſaa
ath ørs och mandh pa jordhen laa
och rycte ſidhen ſith godhe ſwerdh

ther offte bette for hans ferdh
han hoger faſt pa bodhe hendher
och ſpardhe hwerken wenner heller frænder
nw kam ſa manige dwerige theræ
han treſte ſegh ey jene modh them ath weræ
och wiger vndhen mʒ fewe liſtæ
thidh han hertwgh frederik wiſtæ
effther hanum worte ſa mygel trangh
aff brodhn ſkaffte ſa mygel bongh 121 v.
appa hans liiff i ſtyky
gudh halp hanum deden mʒ lycke
thidh han hertwgh frederik for ſegh faudh
han hialp hanum deden ſom jen mandh
thʒ fyrſte han hanum ath ſee fæk
han wendhe ſægh om ſaa ſkiedheligh
j hielpe mægh edelæ herræ rige
at jech ſkulle ey ſkameligh wige
hertwgh frederik redh i then dwerigh ſkaræ
vmageligh mwndhæ han mʒ them faræ
han togh them ſamen to och too
och kaſte hwer hin anen fra
dogh ath the haffdhe wereth twſindh her
the haffdhæ modh hanum jngen wern
jen kaſte han her och annen ther
ſaa ath jngen hendhe hin annen nær
tha matte the them allæ giwe
ſa framt ſom the willæ lewe
och fongen tha widh halſen ther
wdhen the nadhe aff hanum faar
tha the aff hwſeth thette ſee
ſaa ſkyedeligh tha kome the
och fongedhe ther mangen ſtalte dwerigh
ther priſedh war for hewe werdh
ther worte fonghen adh thʒ ſinnæ
ſextan hwndhreth och jckj mynde
the haffde och wel fongen fleræ
men konningen wildhe jckj meeræ 122.

thy ath jech holler nw wel æræ och landh
men jech hawer theſſæ vndher myn handh
the rigeſte och edeleſtæ heræ
ther i alth myth landh mwn weræ
ther mægh wildhe førræ for driwe
om gudh wil the ſkwllæ ey lewæ
hertwgh frederik badh hanum ſendhe j ſtadh
jen ſwendh han giordhe ſom han badh
jen liden dwerigh han badh ey fly
heller for ſin wredhe ſky
dwerigen tordhe jckj ridhe
ſidhen konningen badh hanum bide
thz war aff angeſt och ey aff dygdh
ſaa ſeyer os bogen for ſannen leedh
wær then ſtridh for gongen
mange herrær worte ther fongen
thz eder alt vkwnnigt ær
førræ æn ewentyr neffner them her
jen konningh biedhe otthrik
then annen war jen hertwg righ
jen herræ worte fongen hiedhe vrpion
han war konningh malmerikts ſyſter ſøn
then tridi hiedhe malſzer
ſa ſeyer os ewentyr her
ther til jen grewe righ
thz ſeyer jech edher ſanneligh
for vden falſk the herrær ſem
122 v. ſkiødeligh tha webnede the them
ther war och fongne meræ
konningen hertwger och grewer fleræ
mange ther jech kan ey neffne
for thy jech them ey kienæ
manghe mwndhe ther och liwet miſte
for thieres ſwigh och falſke liſtæ
hertwgh frederik ſawdhe til konningen tha
ſkwllæ wi flere i hiel ſlaa
ney jech ladher them liwet beholde

men jech maa ower them woldhe
en lidela' konning han tente med ſeg
och melte til hertwgh frederik
nw ſpera' i theſſe godhe herra'
myne mend ſom hera' mon wera'
hwadh ſagh the haffdhe ma'gh at giwe
hwi the wildhe ma'gh ſa for driwe
kwne the bewiſa' thȝ mȝ ſkiel
jech hawer them handled anneth a'n wel
tha bydher jech ma'gh hera' til ſwara'
bodhe lønligh och obenbara'
jech bedher edher hertwgh frederik
ath i rette ſyrſt ower ma'gh
kwne the thȝ jckj for edher thee
tha ladher m[a']gh godhe herra' thȝ ſee
thȝ edher a'r myn ſkadhe leedh
och retter ower them ſammeledh
ath the giøra' ey tølig falſkhet
do ath the willa' ma'gh for derwe [*ändradt från driwe*] 122.
jech er io thiera' ra'te herra'
hertwgh frederik ſattes tha nedher
j giøra' herra' ſom jech bedher
the ſegh kan ey orſagh faa
ladher them jngen vdhen døden gaa
tha ſwaredh jen grewe i then ſtwnd
han war kalledh fredelwndh
jech wenter herra' konningh eder kwnigt a'r
jech haffdhe edher gierne ſtanneth na'a'r
ottrig twingde ma'gh vden wern
ath jech ſkwldhe hanum hyldeſkab ſwera'
konningen melte och ſawdhe jaa
ſannelig thȝ a'r ſaa
jech kan edher jngen ſkyld giwe
hertwgh frederik ladher then herra' lewe
konningen badh ſa jnerligh
i flyer ma'gh ra'th ower erik
han hawer ma'gh wolleth thenne vmag

jech ſkal hanum gialde for then ſagh
han wedh thȝ wel mȝ rætte ſkiel
jech vnte hanum aff hierthet wel
jech lædhe hanum landh och giorde hanum rig
och ærædhe hanum lige wedh ſielffwe mægh
myn ſyſter ſøn for thine ſage
tha ær mægh ſkiedh all thenne wmage
then fongne konningh han melte tha
gudh wedh herræ ath thȝ ær ſaa
thȝ landſȝens folk til konningh togh mægh
thȝ wolte jngen vdhen errik
123 v. tha worte the ower jene
bodhe ridder och ſwene
han ſkwlde ſin liiff ter myſte
for ſin falſke liſtæ
jen lidhen dwerigh war øwert ſtærk
han hio hans howet aff aa then mark
ſa giordhe han och wedh the hertwg too
ther bogen ſawde førræ fra
otte grewer øwert werdh
the foræ ther then ſame ferdh
ther til andræ herræ rige
ſaa man ther til døden wige
ther heffnde han ſin mygel vræth
a them modh hanum haffte treth
tha melte hertwgh frederik
hwi rætte wi ey ower ottrik
ther thik togh thit landh fra
ney jech ladher mægh thȝ for ſmaa
thȝ hawer nw guldhet irrik
ther han til herræ togh ower mægh
och thieræ ſtolbrødher fleræ
thy ær thieræ ſkade meræ
aa hans liiff ær mæg jngen makt
jech hawer aa hanum jngen akt
jech wil hanwm ladhe lewe her
om han wil mæg troſkab ſwer

thʒ hertwg dom han føræ ottæ
ottrik thʒ ydmygelig vdh ath jette
och tackæ hanum nadeligh
ath han giordhe ſa dydeligh 124.
w ſattiſ nedher konningh malmerikt
ladher myn men allæ kallæ bidh
the mʒ mægh hawer weret
jech hawer edher alt aff lidhet eridh
her til thette ſinnæ
nw ſkwlle i thʒ bedræ finnæ
then troſkab jech hawer aff eder rønt
thʒ ſkal edher fuldh wel worde lønt
landh och gotʒ wil jech edher giwe
och æræ edher men jech maa lewe
gange nw fram myne tro mend
vndfonge bodhe landh och læn
ſaa ath i æræ rige allæ eder dawe
och hielpe edher frændher och mage
konningh melte til hertwgh frederik
then æræ i hawe bedrewedh mʒ mæg
thʒ lønæ edher then beſt for maa
ladher edher thʒ ey for ſmaa
ower landh och goſʒ tha ſkwllæ i rade
thʒ ſtandher edher alt til nadhæ
e medhen jech i werdhen lewer
tha ær jech ſkyldwgh ath tiene eder
och wil jech thʒ gierne gioræ
thʒ ſkwl i bodhe ſporæ och høræ
tha ſwaredh hanum hertwgh frederik
ſanneligh wil jech ſeye thik
ther ær mæg lefſt aa myne tro
hawer jech edher holpeth thiſſ er jech froo
ath mægh ſkwldhe then æræ kome til hande 124 v.
jech matte edher frælſe aff wandhe
tha meltæ konningh malmerikt
taler mʒ mægh hiemeligh
jech bedher edher ſaa jnnerligh

j giøreth for gudh i hemerik
och ſeye thʒ obenbaræ
for allæ thenne dwerigh ſkaræ
ath i hørdhe thʒ i hemerig kiere
then vræth myne mendh giorde mægh heræ
then tidh gudh han thʒ hørdhe
eder han mæg til hielper giorde
han badh edher hidh kome
och frælſæ mægh mʒ edher frome
om noger taler mægh i gien
anthen ridder heller ſwene
meden the ma lewe
han ſkal them thʒ ey for giwe
ſeyer wor herræ ſkal ſende heræ
tølligh tywe ſom i æræ
och ladhe them bodhe ſtege och ſydhe
om the ey giøræ hwadh jech them byde
the wordhe ſa redde aff tølligh hadh
the tørff mægh jckj giøræ i modh
han jette hanum ath giøræ ſaa
the lidelæ konningh war glad och froo
nw redhe til then dwerigh her
och fwnne them allæ vdhen wern
han lod them ſtrax for ſegh kallæ
the redes hertwgh frederik allæ
125. han ſawdhe tha mʒ widh oc ſkiel
hører allæ och for ſtor mægh wel
och giømer wel hwadh jech ſeyer eder
jech ær ſendh aff hemerigh neder
thʒ ynkede gudh i hemerigh
then vtroſkab i heræ begiek
ther i edher rætte herræ for ſmadhe
och dreff hanum for ſpoth och haadhe
j togh fra hanum land och æræ
han war joo eders rætte herræ
giøræ i noghen tidh effter ſaa
tha ſkwllæ i wæræ ther wiſſe appa

han ſendher tolligh tywe her
myghet ſtøræ æn jech ær
och ladher edher allæ dræbe och ſonge
ſa ath aldrigh ſkal jen vnd gonge
the ſwaredhe hanum allæ ther
giører nadhe mʒ os her
och ladher os nw liwet beholde
medhen j maa ower os wolde
wi willæ thʒ bode lowe och ſkriwe
hanum ath tiene men wi maa lewe
mʒ liff och goſʒ och ſaa mʒ effne
allæ hans laſt mʒ hanum ath heffne
the ſoræ hanum jedhe och giordhe ſaa
ath the ſkulde hanum weræ tro
the meltæ hertwgh frederik
herræ nw wil jech faræ hiem fra thik
konningh malmerikth badh hanum ther bidhe
j thennæ dagh ſkullæ i ey ridhe 123 v.
ney thʒ maa ey ſa weræ
myt folk ær alt i kieræ
thʒ them alt vkwanigt ær
hwræ myne ærindhe mægh ſtaer
ther konningen worte thʒ war
ath han wildhe ey dwelis ther
han gaff hanum orloff hiem ath ridhe
om han wildhe ther ey lenger bidhe
thʒ war orligh och dagen war lyws
ther the redhe til thʒ hws
hertwger och grewer mwndhe ey ſkorte
ther the redhe til the porthe
hertugh frederik i thʒ palaſʒ gick
frwe gundhor hanum mʒ ær vndfæk
han wildhe ther jckj ſiddæ nedh
thy ath thʒ liddæ faſt ath dawſens tidh
hanum badh then lidelæ dronningjnnæ
mʒ høwſke ladhe och fogre ſinnæ

j dweler i nath och giøræ ſaa
ney frwe thʒ ey weræ maa
thy myne mendh mægh hawer fwld kieræ
the wedhe ey hworth jech komen æræ
wi kwne ey take edher ſom wi wil
vdhen wi bedhe gudh ther til
ath han wil giwe eder lycke och æræ
for thʒ i hawe bedrewet heræ
tha bad konningen hinthe ther
thʒ tawel ther førræ aff ſkrewet ær

[Här fattas ett blad oaktadt lägget, signeradt L, är fullständigt me 14 blad; det har således varit instucket mellan L och M.]

128. thʒ ladher jech edher weræ for ſannen ſawdh
dogh thʒ ſtørſtæ hws i werdhen ſtaar
brænne i lowe och jeld ſaa ſaar
then jeldh matte edher jnthet ſkade
heller nogher tingh kome til wodhe
then fierdhe ær bedræ æn the tre
mærker giørligh hwræ jech thʒ ſeyer
then ſtien ær førdh aff jndia landh
how hanum lwcker i ſin handh
do ath han for M mendh ſtandher
och hawer han ſtienen i ſin handh
hwadh heller them ær wel heller wee
the fonge hanum reth jnthet ath ſee
ther konningen haffdhæ taledh ſaa
j ſin hand lwcte han ſtienen tha
hertwgh frederik jnthet til konningen ſandh
førræ han affther ratte hanum fram
ther hertwg fredærik ſa then makt
hwilke dygd och hwilken krafft
han togh ther fuld gladeligh wedh
tacke edher gudh i hemerigh
han wendhe them offtæ til och fra
ſa giørligh han aa ſtienen ſaa
the waræ fogræ och øwerth rige
man finnær jckj mange i werdhen ſlighe

hwer om them jen ſamlingh laa
j thz ſkiereſtæ guld ther weræ maa
om ſtienens dygdh tha ſkullæ i thyæ
j ſkullæ ther jnghen lewindis aff ſeyæ
tha bedh och konning malmerikt
j gieme them wel mz mygel flydh
men wedh thz ſkal ræth weræ 126 v.
jech wil them hiederligh och wel bewaræ
hertwgh frederik kioſſedhe konningen tha
och ſidhen redh hwer hin annen fra
konningen ær nw i ſith egeth rigi
han torff nw for jngen wige
allæ the dwerige i rigeth æræ
the hawe hanum allæ i hierthet kieræ
the tienæ hanum i loſt och nødh
allæ ſamen til thieræ dødh
hertwg frederik deden redh
hwadh han kwnne then gienſten ledh
dagen togh tha faſt ath wighe
tha hørdhe ther then hertwgh rige
jen qwinnæ røſt mz jammerligh ſkregh
hwn gaff ſægh alth ſa ſaarligh wedh
awi awi for thenne mødhe
hwi mwndhe gudh hawe lath mægh fødhe
tha hertwgh fredærik hørdhe then røſt
han gaff ſith hiertæ jen fuldh godh trøſt
jech ſkal wedhe hwadh thz ær
hwadh heller thz mægh til frome heller ſkade gar
mz ſporæ han ſith ørs rørdhæ
thidh ſom han røſten hørdhe
thz aldræ ſkiøderſtæ han for maa
jen reſæ om ſidher han for ſægh ſaa
han haffdhe ſonghet jen ridder righ
han foor mz hanum ſa ønckeligh
han haffdhe bwnneth han fødher bodhe
wndher heſten thz war hanum til ſkadhe
och ſa hans bendher ſameledh 127.

aa hans liiff ey kledher beedh
vdhen jen ʃkiorthe war all i treffla’
ʃa haffdhe then reʃa’ hanum ʃleth och reffne
han haffdhe aa ʃin axel jen ʃtangh
hwn war bodhe ʃtor och langh
j annen handh jen birki riiʃ
han ʃloo then ridder vdhen priiʃ
ʃaa ath blodhet randh ower alt hans liiff
thy ʃørighet ʃara’ then ʃtalte wiiff
thʒ war hina’s hiertens kiera’
ther bwndhen førdis thera’
hwn wildhe ʃa’gh aller fra hanum ʃkilia’
om thʒ matte gaa effther hinnes wilia’
tha hertwgh frederik thette ʃaa
til then reʃa’ han melta’ tha
thw wndhe reʃa’ thw ʃey thʒ ma’gh
hwadh hawer thenne ridder brøt i mod thik
ther thw giøra’r tøllig wandha’
ladh ma’gh thʒ nw for ʃtandha’
then reʃa’ mwndhe thʒ myged for ʃmaa
thʒ hertwgh freda’rik taledha’ ʃaa
dora’ kom thw hidh til ma’g
tha matta’ thw for ʃøge mʒ ʃielwer thik
om thw hanum hielpa’ maa
och ʃee ʃidhen hwra’ thʒ mwndhe thik gaa
jech wedh wlycke a’r thik na’a’r
medhen thw hidh til ma’gh kommen a’r
maa jech thik och griba’
127 v. jech ʃkal ʃaa mʒ thik ʃliba’
i ʃkulla’ thʒ bodha’ worde vara’
hwra’ jech ʃkal mʒ thik fara’
tha ʃwaredhe hertwgh freda’rik
thʒ ʃetter jech til gudh i hemerigh
myth liiff wil jech nw hera’ wowe
for thenne ridder och then frwe
then frwa’ gledda’s och ʃa’k jen trøʃt
ath hinna’ anger ʃkulla’ wordhe løʃt

ther thieres twkt kwnde wel bewara'
ſaa foor han til normandy 145 v.
til ſin datter florie
han war vndfongen ſa hiederligh
aff ſin datter och hertwg frederik
ther til aff ridder och ſwene
the hanum mȝ troſkab miene
matte jech ſa wndfongen wera'
ma'g tøtte thȝ wa'ra' jen høwelig a'ra'
hwar jech i werilden kommer fram
ſom han war hera' aff mangen * mand [*landh udstruket]
ther kam jen grewe aff aſkomyn
han war alt jen herra' ſyn
c ridder haffda' han mȝ ſa'g
han kam alt ſa koſteligh
ther kam i them ſame wold
glede mera' a'n M fǫld
alla' the herer ther komen a'r
førda' thieres frwer mȝ them ther
thieres biſcoper och kannika'r
klerke och mwnka' war owert ther
kam alla' til then høgtidh
hwer a'rligh effter thieres ſidh
ſa myghet folk man ther ſaa
ſom jordh och wandh myeſt griba' maa
nw kam ther jen konning ſa righ
han haffda' a'n meera' folk mȝ ſa'gh
a'n alla' the herra'r ther kommen a'r
willa' i wede hwo han a'r
thȝ war effter poſke otte dage
thȝ hertug frederik redh i ſkowen ath jeya' 146.
han haffde mȝ ſa'gh ſwenne ii
han i ſkowen for ſa'gh ſaa
hwra' ii hunde øbe
och mȝ jen hiort løbo
han haffde mȝ ſa'g win och brød

ther reſen fieldh paa jordhen nedher
ther han falla'n for hanum laa
hans howeth hio han hanum fra
mz thz ſwerdh han haffde i handh
lige nw ther thin fula' ſkandh
then reſa' hawer miſt liiff och a'ra'
och frelſedh a'r then frwes kiera'
tha wendhe han om then fingerlin
och ſtienen gaff ſin fogra' ſkien
tha ſowe the hertwgh frederik bode
the tackedhe hanum for mygel nadhe
then frwe bøwdis nedher for hanum
128 v. han reſte hinna' ap then edela' mand
the ginge ſamen bodhe iſtadh
ther ſom then ridder bwndhen ſadh
the ſkara' hans bondhe i ſtycky
och løſta' alla' hans wlycka'
tha ſattes ther aa greſſedh nedher
thz ſeyer bogen for ſannen edher
thy hawer glømdh alla' thieres nød
ther the førra' bara' for thieres dødh
ther the war wiſſe pa thieres liff
then herra' och then ſtalta' wiff
the tackede hanum for alla' nadhe
for han haffdhe them fra'lſedh bodhe
myth liiff ſkal edher til tieneſte ſtaa
men jech i werdhen lewe maa
then tidh the herra'r ſadhe ſamen
the taledhe myghet gledha' och gamen
tha ſawdhe hertwgh frederik
herra' wil i nw ſeya' ma'gh
edrs naffn willa' jech gierne wede
thz a'r then løn jech effther ledher
och hwad ſlekth i aff komen a'ra'
men wi ſa hiemmeligh ſidda' ha'ra'
jech wil thz ſtorligh gierne giøra'
om edher løſter ther aa ath høra'

myn fadher hiedher leweonj
och ſielff hiedher jech gamiori
han ær jen konning ower ſkotte landh
the tiene allæ vndher hans hand
hwad wi for ma bode
ther ſkullæ i ower radhæ 129.
bodhe ower folk och ſaa ower landh
the ſkal alt tiene til eder handh
j medhen wi maa lewe
jech ær edher ſkyldug ath giwe
pris och æræ i allæ ſtadhe
for i os halp fra ſkadhe
i hawe os frelſedh fra nødh
ſom os war tiedh then grimmæ dødh
aff then ſom jech nw legindes ſeer
edelæ herræ jech ſpør eder meer
ſeyer os thȝ for gamen
hwræ kam thenne frwe och i ſamen
jech war ridindhe i goor for ſnimæ
pa ewentyr ſom i maa nw for nymmæ
jech haffdhe jen wey war øwerth bredh
ower bierigh och dalæ then gienſten leedh
jech redh then wey pa myne ſandh
ſa ath jech jnthet lewindes for mægh fandh
dagen faſt ath qwelden ledh
thennæ frwe alt mȝ mægh redh
jen lidel ængh worte wi ware
os worte til radhe tidh ath faræ
och ther then nath ath bliwe
mȝ tøligt wi haffde ther widh ath lewe
wi haffdhe mȝ os brødh och wiin
aff raa och daa och wilde ſwin
och allæ handhe nadhe
til dryk och edendhæ bodhæ
wi ſadh ther och giordhe os gladh
tha kam then reſe ther i ſtadh
ſa ath wi worte hannum jckj war

129 v. førra' han gienſten greb os ther
ſnarligh tha greb han ma'gh
och banth han ma'gh ſa hordeligh
widh jeth tra' m₃ ſin makt
ther ſtod jech all then lange nath
han banth och thenne frwe j ſee
wedh jeth anneth tra' th₃ giorde ma'g wee
ſa ath wi hwer andra' giørligh ſaa
och hwerken hin annen hielpe maa
madh och brøø och ther til win
th₃ togh then reſa' alt til ſin
han aadh och drak for vdhen hoff
ſidhen lawdhe han ſa'gh nedher at ſoff
wora' heſte ginge ſom jech them banth
om affthen m₃ myn egen handh
han taledh ey jeth ordh til ma'gh
førra' i dagh ther ſollen ap gik
ſa togh han myt ørs tha'ra'
och ledda' th₃ hidh til ma'gh ha'ra'
han løſte ma'gh bodha' handh och foodh
dog war th₃ ma'gh til lidhen boodh
myne waben togh han ma'gh alla' fra
ſaa ath jech haffdhe aldiels jnthet aa
vdhen jen ſkiorte war all reffne
ſaa haffdhe han taghet fra ma'gh myn kleder
m₃ ſorigh ſoff jech ther then nath
myth ørs tha ledda' han til ma'gh brat
jegh matta' tha ſidda' pa ørſens bagh
han banth ma'gh for wden all ſagh
myne fødher wodher heſtens qwidh
130. ſligt a'r wndhe manne ſidh
tha han haffdha' giordh ma'gh then qwide
han løſte then frwe och badh hinna' ridhe
then edela' frwe willa' ey ſa'gh
for ſin hiedher ſkielles fra ma'gh
førra' hwn matte ath ſee fonge
hwra' myt maal mwndhe gange

han handledhe mægh jldhe thz feyer jech thik
fa længy til i herræ frelfede mægh
hertwgh frederik meltæ tha mz finnæ
trefte i edher tingh ath finnæ
jaa herræ thz maa wel weræ
thz wi maa thz finnæ thæræ
han togh then frwes mantel aa
til hertugh frederik han faffde faa
wi fkullæ ey lengher bidhe
wi willæ nw ftrax ridhæ
ther the haffdhæ fa taledz wedh
thz worte fa myrk om nattens tidh
the worte wedh ath bidhæ ther
til dagen affther komen ær
orligh om morighen the borth foor
tha fuldhe the thz fame fodh fpor
fom the haffdhe færræ redhet aa
til then ængh jech fawdhæ fra
han finæ waben ther allæ fandh
tha webnedh fægh then edlæ mand
tha melte han gamiorin
gudh for allæ nadhæ thin
giwe edher lyckæ ath woldhæ
ther mægh halp liiff ath holdhe 130 v.
wifte jech how thz mwndhe weræ
ther mægh hawer fa holpedh heræ
tha togh jech thz for rigæ gawe
eder kyndfkab wildhæ jech giernæ hawæ
ladher mægh herræ ey lenger ledhæ
edrs naffn wildhæ jech gierne wedhe
tha fwaredh hanum then herræ righ
myth naffn wil jech giernæ feyæ thik
aff normandy hertwgh frederigh
faa ær jech kalledh fanneligh
tha then frwe thz for ftodh
ath thz hertwgh frederik godh

j giøreth for gudh i hemerik
och ſeye thz obenbarä
for allä thenne dwerigh ſkarä
ath i hørdhe thz i hemerig kiere
then vräth myne mendh giorde mägh herä
then tidh gudh han thz hørdhe
eder han mäg til hielper giorde
han badh edher hidh kome
och fräl ſä mägh mz edher frome
om noger taler mägh i gien
anthen ridder heller ſwene
meden the ma lewe
han ſkal them thz ey for giwe
ſeyer wor herrä ſkal ſende herä
tølligh tywe ſom i ärä
och ladhe them bodhe ſtege och ſydhe
om the ey giørä hwadh jech them byde
the wordhe ſa redde aff tølligh hadh
the tørff mägh jckj giørä i modh
han jette hanum ath giørä ſaa
the lidelä konningh war glad och froo
nw redhe til then dwerigh her
och fwnne them allä vdhen wern
han lod them ſtrax for ſegh kallä
the redes hertwgh frederik allä
125. han ſawdhe tha mz widh oc ſkiel
hører allä och for ſtor mägh wel
och giømer wel hwadh jech ſeyer eder
jech är ſendh aff hemerigh neder
thz ynkede gudh i hemerigh
then vtroſkab i herä begiek
ther i edher rätte herrä for ſmadhe
och dreff hanum for ſpoth och haadhe
j togh fra hanum land och ärä
han war joo eders rätte herrä
giørä i noghen tidh effter ſaa
tha ſkwllä i wärä ther wiſſe appa

han ſendher tølligh tywe her
myghet ſtøra' æn jech ær
och ladher edher alla' dræbe och ſonge
ſa ath aldrigh ſkal jen vnd gonge
the ſwaredhe hanum alla' ther
giører nadhe mʒ os her
och ladher os nw liwet beholde
medhen j maa ower os wolde
wi willa' thʒ bode lowe och ſkriwe
hanum ath tiene men wi maa lewe
mʒ liff och goſʒ och ſaa mʒ effne
alla' hans laſt mʒ hanum ath heffne
the ſora' hanum jedhe och giordhe ſaa
ath the ſkulde hanum wera' tro
the melta' hertwgh frederik
herra' nw wil jech fara' hiem fra thik
konningh malmerikth badh hanum ther bidhe
j thenna' dagh ſkulla' i ey ridhe 125 v.
ney thʒ maa ey ſa wera'
myt folk ær alt i kiera'
thʒ them alt vkwænigt ær
hwra' myne ærindhe mægh ſtaer
ther konningen worte thʒ war
ath han wildhe ey dwelis ther
han gaff hanum orloff hiem ath ridhe
om han wildhe ther ey lenger bidhe
thʒ war orligh och dagen war lyws
ther the redhe til thʒ hws
hertwger och grewer mwndhe ey ſkorte
ther the redhe til the porthe
hertugh frederik i thʒ palaſʒ giek
frwe gundhor hanum mʒ ær vndfæk
han wildhe ther jckj ſidda' nedh
thy ath thʒ lidda' faſt ath dawſens tidh
hanum badh then lidela' dronningjnna'
mʒ høwſke ladhe och ſogre ſinna'

132. eyer thenne borigh och feſtæ
ther wi i affthen ſkullæ gieſte
han bad mægh tha jech ꝺeden redh
jech ſkullæ thȝ lade jngen leedh
ath jech ſkullæ til hanum affter ridæ
han ſaffdæ han wilde mægh hiemme bidhe
dagen faſt ath qwelden leedh
han tha vd aff ſkoffwen redh
gienſten ther han hwſeth ſaa
ther jech førræ ſawdhe fraa
the herberigedh then nath thæræ
och worte vndfongen mȝ mygel æræ
man ſkob them allæ nadhe
til dryk och edinde bodhe
och ther til høwſke ſnak och gamen
then affthen ther the ſade ſamen
tha thȝ moltidh ien ændæ ſæk
j jen roſens gordh the herrær giek
och ſa then frwe klaræ
ther ſin twkt kunne wel bewaræ
och grewens ſtaltæ døtter too
frwe bilapher hwn giordhe och ſaa
han bar for them bodhæ mødh och vin
hoſbwnden meltæ til gamiorin
hwræ hawer thȝ herræ ſtandhet mȝ thik
ſidhen j ſiſt i redh fra mægh
jech hawer haffdh ſa mygel mødhe
och ſtoor angeſt for myn døde
ſa ath mægh aldrigh kam før[ræ til han]dh[e]
132 v. j allæ myne dage ſaa mygel wandhe
han ſaffdhe hanum ſameledh
hwadh hanum war i ſkoffwen ſkiedh
och hertwgh frederik giordhe ſaa wel
han ſloo then ſtoræ reſe i hiel
wel mægh thȝ ær gongen ſaa
ſaa godhe gieſtæ ther wi nw fa
i hawer mægh æredh i mange ſtycky

hwadh the giordha' ath thȝ hoff
the dwerige fa'k ther priſſ och loff
the ſinge loff almenneligh
bodhe arme och ſaa righ
konning malmerikt beholta' ther jene
then priſſ bodhe for ridder och ſwene
nw gaff konningh aff jrlandh
hertwg frederik mȝ ſin egen handh
alt ſith konninge rige
och ther til andra' gawa' riga'
och ſin datter ſlorie
tha war the bodhe aff ſorigen fry
thȝ kungiordhe han obenbara'
for alla' then herra' ſkara'
her mȝ thenne høgtid for giek
tha gaff koningh malmerikt 151.
ſine klenodywm ſaa rigeligh
ath alla' the herra'r giordhe han righ
ther war jngen herra' a'n
han gaff ey guld och dyra' ſtien
thȝ* war werdh M pwndh [*ändradt från ther]
thȝ han gaff bort i then ſtwnd
konning malmerikt tog orloff och bort han redh
hertwg frederik fwlde hanum aa hans ledh
han takede hanum for then mygel a'ra'
ther i hawer giord i modh ma'gh ha'ra'
konningen ſwaredha' hanum leweligh
jech wil alla' dage tiene thik
medhen jech i werden lewe maa
til eder tieniſte och hieder beſtaa
the ſkyldes tha ath ſa leweligh
tha redh hertug frederik
thil ha'ra'n ſom for hanum a'r
och takede them for then megele a'ra'
ſom the haffde giordh hanum thara'
nw ſkyldis the ath/ ath thette ſinna'

the worthe hanum war vndher jen lidh
hwra' han mȝ resen hiolt jen stridh
the saa ath resen hanum neder slo
mȝ then stora' stongh han aa segh droff
sa ath han giensten død laa
the kwnne hanum jngen hielpe faa
aldrigh worte jeth rener liiff
noger tidh dra'ben i kiempe kiiff
sa melta' hans fadher mȝ gredinde tara'
och suckedh i sith hierta' sa sara'
sa hordeligh han sina' hendher wred
och kierdhe sa'gh sa mange leedh
the fyri tywe riddher han haffda' vdh sendh
alla' worte the aff resen skiendh
133 v. sa ath aldrigh noger aff them
noger tid kam affther hiem
vdhen to war illa' fara'
ther ma'gh thisse tidinde bara'
tha sweredhe hertwg frederik
herra' thȝ wil jech radhe thik
ladher fara' edher qwidhe
och giører edher gladhe och blidhe
thȝ a'r thȝ aller ba'sta'
saffdha' hans godhe giesta'
j skulla' jckj effther tra
effther then ting i kwnne jckj faa
j skulla' edher jckj miera' kiera'
han a'r wrekedh mȝ a'ra'
jech slo then stora' resa' i hiel
ther edher hawer giordh sa' mygel vskiel
hanum tackede ridder och frwer bodhe
och giordhe them sidhen alla' gladhe
wi tørff ey mera' effther lange
thȝ wi kan aldrigh fonge
the loda' tha fara' alla' qwide
och taledhe manth och giorde them blide
then affthen ther the sadhe samen

han war jen retter æn fuld godh
vndhæ mæn war han myghet i modh
røwer och tywe kam han aff liwe
han wilde them jnghen node giwe
ehwadh han kwnde aff them ſaa
retten lodh han ower them gaa
godhe mendh war han myldh och blid
gud gaff hanum i then ſame tidh
mʒ ſin hoſtrw ſkiøne
jen datter och to ſønner
the takede gud ſa nadeligh
the ower gaff ſydhen land och rigi
fyræ cloſter i thʒ landh
ſkyffte the thieres goſʒ i blant
then jenne abedh haffde appa
ſortte kape then annen graa
the haffde allæ til ligæ
giordh the kloſter rige
ſa ath wor herræ lowis ther
medhen nogher lewer i werdhen hæær
hertwg frederik war konning. i xv aar
och tre manedh ther ower æær
medhen han leffdhe i werdhen her
gud loffde han och æredh
tha kam och then gryme død
han ændhæ ſyth liiff ey vdhen nødh 152 v.
døden kan jngen man beſta
hwn ſkal os allæ ower gaa
gud gaff hans ſeel hemerigys æræ
thʒ ſkullæ wi allæ tro nw herræ
ſa leffde han i ſinæ dawe
ath han redys for jnghen klawe
aldrig giordhe han noghen vledh
ſaa myghet ſom jen har war bredh
hwort hans ſyngern aff guld kam tha
thʒ kan jech jckj ſeye fra
hans elſtæ ſøn konning ær

ath then ridder han war ſlawet i hiel
ther hwn vnttæ ſa hierteligh wel
134 v. thʒ hawer mægh giordh jen vſel mandh
then jech jckj ſielff neffnæ kan
jech wil effther hanum ridhæ
then frwe ropte och bádh hanum bidhe
ney myn kieræ herræ
han ær edher alth aff fierne
j kunne hanum jckj finnæ
aa xv milæ ath thette ſinnæ
jech bedher edher for frwer æræ
j hielper mægh men i ær heræ
ſaa ath jech mattæ kome til landhe
och wordhe frelſed aff al myn wande
wi toge then dødhæ ridder ther laa
then frwe och jech wi giordhe ſaa
och førdæ hanum hwadh wi matte
thidh ſom frwen hieme ottæ
jech ſporde then frwe jnnerligh
hwadh hiedhe thennæ ridder righ
hwn ſwaredæ han hiede lefanth
han war jen hertugh aff irlandh
thy ma jech ſørige arme wiff
ath han ſa bradeligh miſte ſith liff
hwræ ønckeligh jech ſidder her
myn modher broder jen konningh ær
weldwgh ower allæ irlandh
the tiene allæ til hans handh
myth naffn wil jech jckj løne
jech hiedher arillæ hin ſkiøne
jech bedher edher ſaa jnnerligh
ath jckj ſkiliæs fra mægh
135. førræ thenne ſkoff for jen endhe
allæ myn ſorigh maa i borth wende
jech wil mægh jckj fra eder ſkilliæ
thʒ ſkal alt ſkie effter eders williæ
førræ i komer theræ

ſom i gierne wil wera'
wi redhe tha deden brath
och kam tha j then ſamme nat
til jen ſtadh ther for os laa
hoſbwnden kam och ſaſſde ſaa
j æra' fuldh wel komen bodha'
han ſkibede os ther alla' nade
mʒ alla' then tingh ther jech kwnne rada'
wi matte then frwe giøra' glade
orligh om morigen dagen war lyws
ther kam jen wogen for thʒ hws [*jen ändradt från jech*]
ther wi then ridder lawdhe appa
hoſbwndhen ſkickede os heſte too
och iiii gode ſwene
ther wognen ſkulla' tiene
wi fora' deden hwadh vi for maa
then gieneſta' wey til irland laa
hans ørs behiolt hoſbwndhen thæra'
for then koſt wi mwndhe ther thæra'
tha xx dage for gongen wara'
tha hørdhe wi i irlandh ſara'
ridder och frwer gradhe
och ſa jammerligh mwn the ladhe
bodhe arme och ſa rige
kierdle then herra's død ønckeligh
han worte begrawen mʒ mygel æra'
aff alt thʒ folk ſom kommen war thera' 183 v.
jech wildhe ey tha lengher bidhe
jech bedes orloff bort ath ridha'
konningen wilde jngen lwnde
thʒ jech ſkwldhe fara' i then ſtwndhe
j ſkwlla' hera' bidhe i otte dage
man ſkal edher ſkiba' alla' nada'
j hawe for wara' ſage
giordh edher ſtor vmage
thy willa' wi mʒ liff och rigi

tiene edher ewinnelige
the pleyedhe mægh i allæ ſtwndhe
tha worte mægh andræ tidinde kwnde
thʒ konningen haffdhe dotter jen
then wenniſte ther ſolen ower ſkien
hwn war pa jeth feſte
henne ſaa ey frænder heller gieſtæ
frwer och jomfrwer ær hinnæ næær
ſaa ath jngen annen kommer ther
naar konningen lyſter hinne ath ſee
tha ganger han tidh mʒ frwer tre
dronningen ſielff mʒ hanum gaar
then jomfrw ær jckj wdhen xv aar
then wenniſtæ ær then jomfrw godh
ther ee war føødh aff kiød och blod
heller noger mand wedh i werdhen lewe
han wil hinnæ jngen giwe
han hawer jckj døther fleræ
thy elſker han hinnæ diſʒ meræ
tha tencthe hertwgh frederik
136. ſa jnnerligh mʒ ſielwer ſegh
han tenckte pa ſit fingern aff guld
ther han aff hierte haffde hwld
gudh maa mægh then lycke giwe
hwn wordher æn myn om hwn ma lewe
the rede tha faſt hwadh the maa
til jen ſtadh hiedher barna
ther jeth hoff weræ ſkal
man findher ther mange vnder fal
ſa myghet folk ær kommen ther
aff fremede landhe bode fiern och næær
then tridiæ dagh the kame theræ
ſom thʒ herræ hoff ſkulde veræ
then ſtoræ ſtadh war ower allæ
thy herrær redh ower bierigh och dalæ
ſtore ſtredhe bredhe och lange
om the herberigh war mygel trange

aff thꝫ folk ther løber och gaa
och willæ allæ gierne herberigh faa
herræ gamiorin han wel kiende
hwar jen ſkioldh vdhe hendhe
aff hans egen faders rigi
tidh redh then frwe och hertwgh frederik
heræ ſkullæ i jndh faræ
och ſee then pris och then æræ
man ſkal edher pleye alt fuld wel
och gioræ edher fuldh goth ſkiel
the redhæ tha til the porte ſtoræ
ther jerne naglæ war jnnen foræ
mꝫ liſtæ och føwe ſinnæ
ther kam och jngen lewindis jnd
vdhen the herberigh hørdhe til 136 v.
heller och hwem han mꝫ ſegh bywde wil
tha ſaffde herræ gamiorin
ladh op porten jech wil heræ jnd
jen ridder kam hanum ganginde i gien
mꝫ hanum ſaa mange ſtalte ſwen
thy kiende hans ſkioldh ſa giørligh
ther then herræ førde mꝫ ſegh
konningens waben aff ſkottelandh
wel os then glede os ær komen til hend
nw ær myn kieræ herræ gamiorin
kommen hiem til lande ſin
the løbe allæ ſa raſkelig
weræ gudh wel kommen i hemmerigh
wel os wi hawer nw fonghet
then herræ os hawer lengi effther langeth
the ridder och ſwenne ther war jnnæ
vndfæk then frwe mꝫ høwſke ſinnæ
jen ſwendh modh herræ gamiorin rende
ther hanum giørligh kiende
han haffde hanum førræ tienth
twet och eræ hanum kiendh
han halp hanum aff ørſedh nedher

wel ma'gh th; jech hawer fwaneth edher
ther al myn' glede och lycke til ſtor
ath i a'r nw komen her
the ledde then herra' och frwe bode
j jet herberigh man ſkibede them nade
the bredda' for the herra'r tha
rige kleder the ſkulde aa gaa
137. ſengien war och ther til redhe
ther tecked war m; ſilky th; brede
the kledda' then herra' aff waben tha
och bad them ſiden ath ſidde gaa
vin och mødh man for them bar
j mange rige guld kar
herra' gamiorin badh a'n mera'
jen ſwendh hans waben ſkulde rede
hans baner och hans kobertwr
aff th; rige ſamit dyr
ee hwad then herra' them giøre badh
th; worte alt giordh tha i ſtad
willa' i høra' a'n mera'
hera' komer folk a'n myghet flera'
hera' kam jech ſnimen j thenne ſtad
mange ſtalte ridder och glad
aff hertugh frederiks kompani
the war komen aff normandi
herra' gamiorin han melte ther
hwra' na'a'r a'r hertwg frederik her
han a'r ey hera' fra jen mila'
wi tørff ey lenger hwile
wi wille gienſten modh hanum ride
och jngen aff os hiemme bidha'
the droghe the rigeſta' kleder aa
ther noger mand m; øwen ſaa
the redhe alla' modh hanum thera'
och vndh finge hanum m; mygel a'ra'
the fuldhe hanum i ſtadhen jndh
ridder och ſwenna' och høſſke qwinna'

och the herra'r war mygel trangh
the legera' giordhe ſaa mygel bang
them totta' ey weyen wera' lang
for mygel meſterligi ſangh
ſom man them til ſkiemten gierde
ſaa lang vey man thȝ herda'
j then dyra' ſtad och faſta'
herbergdes ther manga' gode gieſte
ther thid til torney wilde fara'
mȝ ridderſkab i ſkara'
aff norden och aff veſten
mange ſtalte fremedhe gieſte
aff ſynden och ſa aff eſten
mange ſtalde ridder treſte
thy kame ther alla' wegne
jech wil jen diels aff them ap neffne
aff bemen kam jen herra' rig
try hwndrede ridder haffde han mȝ ſegh
tidh forde konningen aff engelandh
iiii hwndret ridder pa then ſtrand
ſkal jech a'n nw ſeya' mera'
hera' kommer a'n nw herra'r flera'
ther kommer try c portegala'
the kwnna' widh fuld faa mend tala'
ther kam och aff francka'rigi
then ſtalta' herra' och then riga'
ſex c ridder fulda' hanum jene
och ther til mangen ſtalte ſwene
aff thȝ gamla' kompani
ther forra' war mȝ konga' artus frii
ſa mange ſom lewindis effther a'r
thid kam mȝ konningen aff franckerigi ther
herra' melios och herra' tenebrok
haffde hwer jen rodh waben rok
ther kam och herra' gawianth
ther ſin twckt wel bewara' kand
herra' ſegremors och herra' orilus

thy kam ther ridinda for thʒ hws
her lenix och her miſerath
ther aldrigh wildhe vdhen ræt
herra orilws then herra godh
ther ſieldhen kunde worde modh
herra wigilos war och thæra
the tolff kam ther mʒ æra
aff then taffelrwnda ſkara
och mange ridder mʒ them fara
tha ſaffde hertwg frederik
jech bedher edher ſaa jnnerlig
myn kiera herra gamiorin
jech wed i ær wen myn
ath i ladher mægh edher ridder ſkara
jech wil mægh til jrland fara
tha ſwaredhe herra gamiorin
fuld gierna kiera herra myn
tywe ſkib ſkal mʒ edher fara
ther til mange ridder i ſkara
the bødh hwer annen gode nat
138 v. och ſkildis fra annen deden brath
konningens ſøn aff engelandh
kam fuld gladh i ſinna landh
ſa hans dronning bilapher
the vndfinge hindhe mʒ æra och hiedher
hertwgh frederik wilde ther ey lenger were
han lod ſin ting til ſkibedh bæra
han ſeyledh til irlandh then gieneſte ledh
ſkibedh ſnarligh vndher them ſkredh
tha kam i fuld ſtackeda ſtwnde
ſkibedh pa irlandſʒ grwndha
til jen koſteligi ſtadh och faſta
konningens datter vilde the gieſta
the ſaa ap i ſkyen j gien
ther blinckedh jet torn mʒ for gyllæn ſkien
ther war konningens datter jnna
mʒ mange ſtalta qwina

tha ſaffde hertwgh fredrik dyræ
j heræ mægh wel i ſkullæ mægh lyde
ladher os nw ſa lewe heræ
thȝ jngen wedh hwedhen wi komen æræ
the toge herberigh i then ſtadh
the leffde hiederlig och giorde them glad
hertug frederik ap til tornedh ſaa
ſom konningens dotter jnnæ laa
gudh hielpæ mægh i thette ſinnæ
ath jech mattæ komæ i tornedh jnnæ
dronningen til ſin datter gik
hertugh frederik thȝ ath ſee fæk
han fulde hinnæ hiemelig ſom jen qwinnæ
til han kam i tornedh jndh
herræ gud gaff hanum then nadhe
thȝ matte hans godhe fingern radæ
han fæk tha jomfrw florie ath ſee
hans hierte thȝ mon aff gledæ lee
hwn war then wenninſtæ jomfrw ræn
ther ſolæn mattæ ower ſkien
j tre dage han i tornedh waræ
hoos then ſtaltæ jomfrw klaræ
alt thȝ han hørdhæ och alt thȝ han ſaa
tweth och æræ i hweriæ wroo
then fierdhæ dagh kleddæ jomfrwen fægh
j ſilky och guldh ſaa hiederligh
jen kronæ aff guld ower hinnes haar
rigæ ſtienæ ther i war
ther hwn war kledh ſaa hiederlig
tha togh hærtwgh frederik
hinnæ i ſin armæ too
til ſith ſkib bar han hinnæ tha
antwordhet hinnæ frwer och jomfrwer i ſkaræ
ther hinnæ mȝ twet ſkullæ bewaræ
han badh them i then ſamme ſtwndhe
ath ſeylæ mȝ hinæ til ſkottelandȝ grwnde
och antwordhæ dronningen then jomfrw reen

thy hwn war hertwg frederiks gode wen
hertwgh frederik wende ſin fingerlin
130 v. ſtienen gaff ſin fowra' ſkien
jomfrwen fa'k tha hanum ath ſee
hinnes hierte mwndhe aff glede lee
the ſeyleda' glade aff then ſtad
thy giordha' ſom hertwg frederik bad
hertwg frederik wildhe i gien bliwe
och ſee hwad lada' the wilde griba'
m; jeth ſkib och ey m; flera'
hertwgh frederik reddes ey meera'
orlig om morigen ſolen ap gaar
tha worta' kongen weder waar
th; hans datter borta' a'r.
then wredhe ther han tiedhe ther
widh the ſelliga' qwinna'
ſom ther war i torneth jnna'
han tiede ſin wrede ſa mange lwnde
han wilde tha reth i then ſamme ſtwnda'
lade them alla' ſla i hiel
haffde jckj dronningen giord ſa wel
hwn war tha m; bøn til reda'
och ſakteda' kongens wrede
han lod ſit folk alt kalla' ther
och hoſbwndhen ſom the til herberigis mwn were
han ſporde hanum mange lwnde
aff wrede i then ſame ſtwnde
hwadh hawer thw til then herra' hørd
ther myn datter hawer borth førd
140. och aff hwad ſlekt han komen a'r
och hwad landha' hanum effther ſtaar
hawer thw och wereth i th; radh
ſaffdhe konnigen thy han war bradh
thy herra' leffde ſaa hera'
ath jnghen mandh wedh hweden han a'r
nw ſkalt thu th; ſeye ma'g
hwra' ſkildis han wid thik

han bad mægh faa ſægh hæræ
jet ſkib ther wel kunde bæræ
hwndrede mænd och ænd fleræ [*ändradt från meera*]
jech for ſtodh ey aff hanum mieyræ
jech giordhe alt ſom han mægh bad
thȝ fæk han redæ i ſtad
om liiff och ſiel han for koningen ſoor
ath han wiſtæ ey hwort han foor
kongen badh hanum hiel lewe
jech wil thik jngen ſkyld giwæ
ſidhen lodh han til ſegh kallæ
the ridder och ſwennæ allæ
then jnnen hwſeth och ſtaden ær
the haffdæ hanum allæ ſammen kier
tha lod han ſtrax rede
tywe ſkib och æn fleræ
the reddæ them ſa ſkiødelig ther
hwndred mend aa hwert ſkib [ær]
the ſeyledh them i hawedh ſa widh 140
bodhe mȝ ſwerd och ſa mȝ ſpywdh
han jette ſin droſt thæræ
om thik maa timæ then æræ
ath thu kant them fonge
ladh jnghen vden døden gangæ
ladh mæg thȝ ſporæ mȝ ſkiel
ath thw ſlar them allæ i hiel
jech wil thik gioræ ſa riigh
thu och thith ſlekt ewinneligh
ſkal allæ dawe herræ bliwæ
ſa myghet wil jech eder giwe
thȝ war for meddax tidæ
the worte tha i ſame ridhæ
war widh hertwg frederik
thy wortæ allæ wnderligh
hwræ han ſadh ſaa i then ſiø
thȝ hanum jckj ſkaddæ i tellig nødh

dogh alla' the fiſke i hawed mon wera'
haffde hanum alla' i hierthet kiera'
thȝ haffda' ey holped i thȝ ſinna'
haffde ey wereth hans fingerlin
tha ſtyrmannen worte thȝ war
hwara' hertug frederik i bølligen far
[ha]n ſtyrede thid ſa ſkiødelig
141. jen hage greb jen ridder rig
then kaſta' han hertwg frederik aa
ſtrax han jnnen ſkibs bord laa
then ſiø hwn giorde hanum jngen mien
vdhen twoda' hans kleder reen
aff ſiøen war han lidhet wodh
och ſielff war han øwert kodh
jen ſwendh badh hertwgh frederik tha
ſnarlige til droſten gaa
ther droſten ſaa hertwgh fredrik
tha ſaffda' han ſa wredeligh
ſey ma'gh hwara' myn jomfrw a'r
ther thw mȝ ſtyld vndførda' her
thȝ wedh gudh jech ſeyer ſaa
jech wedh thȝ ey thȝ maa i tro
thȝ ſkal thith liff koſta' i ſtadh
jeth ſwerdh han tha ſtrax henta' bad
thȝ war ſkarp och wel til reda'
ther halp tha hwerken ord heller eeda'
han matte ſin hals tha reka' fram
jen ſta'rk ſwen ther ey war lam
hio pa hans hals hordeligh tha
hans hals dogh jnthet ſkade maa
thȝ ſwerd kwnna' ey bidde a kiød eller bien
och ey giøra' hanum noger mien
141 v. heller hanum noghet komme til ſkadhe
thȝ mata' hans godhe fingern radhe
ſtrax then droſt thette ſaa
ath ſwerdhet hanum jckj ſkada' maa
tha lod han ſtrax hintte ther

hans kledher aff hanum brændhe
ſa ath jnghen til hanum kiendhæ
han wendhe ſith fingern tha om kring
tha feldh fra hanum then arm ringh
han haffdhe om ſin hindher too
ſa ath jngen man hanum ſaa
thȝ vndrede allæ ſom ther mon weræ
ath han ſa ſnarligh brændhe
droſten rider theden ther
thidh ſom koningen for hanum ær
heræ tager thȝ fyrſt til maal
ath hertwg frederik ær brænd i bool
han haffde helder tidinde ſligh
142 v. æn guldh heller ſylff heller ſtiene righ
tha koningen thȝ for ſtodh
the fooræ ey effther hans datter godh
tha worthæ hanum æn mieræ wee
æn hanum war nogen tidh føræ ſkiedh
hertogh frederik tøtte thȝ wæræ goth
i then jld ſom han ſtodh
ſom thȝ war jeth bad vdh woldh
til madhe wel bodhe hiedh och koldh
dagen faſt ath qweldhen ledh
hertwg frederik han ey lenger bed
han gik ſegh gienſten * pa thȝ bwſſ [*aff th utstruket]
ſom han ſa brenne mange lyws
och j jeth herberigh ſom ther war nær
ſom konninges kleder jnnæ ær
han kledhæ ſægh i thȝ ſame ſindhe
j thȝ bæſtæ kledher han kwndhe findhe
then gordh war øwerth righ
mȝ dyræ ørs och koſteligh.
thy ſadlæ war och ther til redhæ
ſom then herræ ſkwlde i ridhe
jnd gik hertwgh frederik
thȝ beſte ørs vdwolde ſægh
han ſatte ſegh ther ſielff appa